НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ
СУМСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
УПРАВЛІННЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ НАУКОВО-ДОКУМЕНТАЛЬНИХ
ВИДАНЬ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

# РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

Науково-документальна
серія книг

# РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

**У ДВАДЦЯТИ СЕМИ ТОМАХ**

# РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

## СУМСЬКА ОБЛАСТЬ

**У ТРЬОХ КНИГАХ**

**Книга третя**

**Частина 1**



ТОВ «Мрія-1»
СУМИ – 2015

УДК 94(477)
ББК 63.3 (4 Укр - 4 Сум) 621
Р 31

Науково-документальна серія книг
**«Реабілітовані історією»**

*Видається у відповідності до постанов*
*Президії Верховної Ради України № 2256-XII від 06.04.1992*
*та Кабінету Міністрів України № 530 від 11.09.1992*

Р е ц е н з е н т и :

*І. П. МОЗГОВИЙ* – завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», доктор філософських наук, професор

*В. М. ПІСКУН* – старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу джерел з новітньої історії України Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, доктор історичних наук

У частині першій книги третьої тому «Реабілітовані історією. Сумська область» продовжено публікацію документальних матеріалів про політичні репресії громадян Сумщини в 1918-1980 роках, зокрема про тих, чиї життя або діяльність пов'язані з містом Ромни, Роменським та Середино-Будським районами.

Книга – данина пам'яті землякам, які необґрунтовано постраждали за свої переконання, корисний посібник для всіх, хто цікавиться історією рідного краю.


ISBN 966-566-194-9
ISBN 978-966-566-579-3

## *ВІД ОБЛАСНОЇ РЕДКОЛЕГІЇ*

Минуло вже двадцять років з того часу, коли Президія Верховної Ради України Постановою від 6 квітня 1992 року, а за нею й Кабінет Міністрів України визнали за необхідне започаткувати Державну програму видання науково-документальної серії книг про жертви репресій в Україні. На виконання цих рішень у лютому 1993 року Сумською обласною державною адміністрацією було створено обласну редакційну колегію та редакційно-видавничу групу для підготовки регіонального тому „Реабілітовані історією", покликаного поіменно увічнити пам'ять земляків, постраждалих унаслідок політичних репресій.

На початковому етапі роботи обласною редколегією було ухвалено рішення щодо розподілу обласного тому на три книги пропорційно до кількості адміністративно-територіальних одиниць регіону (18 районів та 7 міст обласного підпорядкування). У 2005 році результатом кропіткої праці дослідників став вихід у світ першої книги обласного тому „Реабілітовані історією", котра містила систематизовані дані про реабілітованих мешканців Сумщини з 5 районів (Білопільський, Буринський, Великописарівський, Глухівський і Конотопський) та 3 міст обласного підпорядкування (Суми, Глухів і Конотоп).

У 2013 році побачила світ книга друга „Реабілітовані історією. Сумська область" з відомостями по 7 районах (Краснопільський, Кролевецький, Лебединський, Липоводолинський, Недригайлівський, Охтирський і Путивльський) та 2 містах обласного підпорядкування (Лебедин і Охтирка). До неї увійшли біографічні дані на 4927 репресованих громадян, 15 нарисів та розділ „Мовою документів", який містить 68 текстових та 22 ілюстративних документів, допоміжні матеріали (адміністративно-територіальний поділ Сумщини з 1918 р., позасудові органи в колишньому СРСР, центральні органи державної безпеки в колишньому СРСР, таблиця підсумкових відомостей про репресованих (реабілітованих) громадян тощо).

Розпорядженням голови Сумської обласної державної адміністрації від 29 грудня 2014 року при управлінні інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю утворена редакційно-видавнича група, котра має забезпечувати продовження роботи щодо підготовки обласних томів науково-документальних серій книг „Реабілітовані історією" та „Книги Пам'яті України".

З огляду на значні обсяги накопиченої інформації обласний проект „Реабілітовані історією" виходить за рамки запланованих трьох книг. Зібраний матеріал щонайменше можна розмітити в п'яти книгах.

До частини першої третьої книги включено 2889 біографічних довідок, 7 нарисів та розділ „Мовою документів" (44 текстових та 19 ілюстративних документів), котрі охоплюють 2 райони (Роменський та Середино-Будський) і місто Ромни. Основою джерельної бази цього розділу стали документи Державного архіву Сумської області, архівних підрозділів управлінь Міністерства внутрішніх справ та Служби безпеки України в Сумській області, частково – Галузевого державного архіву Служби безпеки України та Центрального державного архіву громадських об'єднань України (м. Київ). Слід висловити щиру подяку співробітникам усіх архівних установ, які повною мірою

сприяли дослідженню документів (І.І. Величко, О.О. Клюєва, Т.С. Корнакова, Н.А. Пишна та ін.)

Значний масив інформації було отримано за рахунок залучення інформаційних ресурсів, зібраних Центром „Возвращенные имена", що діє при Російській національній бібліотеці (м. Санкт-Петербург), регіональних „Книг памяти", а також у результаті безпосереднього листування з різними підрозділами правоохоронних органів Російської Федерації.

Біографічну та документальну інформацію до даного видання підготувала керівник групи І.Г. Федоренко, статистичні відомості, верстку та макетування книги виконала старший науковий редактор С.М. Лозова. До написання біографічних нарисів, присвячених окремим персоналіям, були залучені історики, журналісти, музейні працівники: О.В. Вовк, О.І. Гончаров, Г.В. Діброва, В.Б. Звагельський, О.М.Корнієнко, Г.І. Корогод, Н.А. Німенко, В.О. Садівничий.

Важливим кроком до подальшого дослідження документів радянських спецслужб в Україні та вшанування пам'яті репресованих стали Указ Президента України від 23 січня 2009 року „Про розсекречення, оприлюднення та вивчення архівних документів, пов'язаних з українським визвольним рухом, політичними репресіями та голодоморами в Україні", зміни до Закону України „Про інформацію", внесені Верховною Радою України упродовж 2010 року, розпорядження Президента України від 21 червня 2011 року „Про додаткові заходи з пошуку, дослідження і впорядкування місць поховань жертв війни, політичних репресій та інших трагедій українського народу".

28 листопада 2012 року прийнята Постанова Кабінету Міністрів України № 1124 „Про додаткові заходи щодо забезпечення підготовки і видання науково-документальної серії книг „Реабілітовані історією", відповідно до якої продовжується проведення науково-пошукової, дослідницької та методичної роботи з метою відновлення історичної справедливості щодо жертв політичних репресій в Україні.

Незважаючи на ці позитивні зрушення, основний чинний нормативний документ - Закон Української РСР „Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні" від 17 квітня 1991 року – об'єктивно потребує внесення кардинальних змін та доповнень. Хоча в подальшому й були прийняті деякі уточнення до нього, але вони так і не врахували всі категорії громадян, які зазнали різного роду політичних репресій: переселенці, депортовані, „указники", члени родин репресованих та ін.

Необхідно також зазначити, що до певних категорій обвинувачених осіб застосовувалися і суто кримінальні статті, котрі навішували на людину ярлик соціально шкідливого елемента. Значна частина населення зазнала утисків та переслідувань унаслідок прийняття навіть не законодавчих, а розпорядчих актів – у першу чергу, відомчих наказів, що зводили нанівець попередній соціальний статус людини, а в майбутньому могли стати підставою для подальших репресій. Величезна кількість людей, навіть цілі соціальні прошарки, були репресовані позасудовими органами й утвореннями на підставі не кримінальної справи чи судового вироку, а, наприклад, унаслідок протокольного рішення. Через певні вади чинного законодавства та відсутність кримінальних справ неможливо реабілітувати значну частину репресованих на підставі лише вироків, що зберігаються в архівних установах. Це, перш за все, стосується розкуркуленого та висланого селянства.

Дана серія книг-мартирологів, що за своїм характером є академічним виданням, має і виняткове суспільне значення. Адже з початку реалізації цього проекту головною метою було відновлення історичної справедливості щодо багатьох тисяч громадян, повернення суспільству безпідставно забутих, викреслених із пам'яті народу імен, публічно реабілітувати і віддати їм належне, що зараз і втілюється в життя. Кожна із книг обласного тому і серії в цілому безумовно стане своєрідним меморіалом усім жертвам політичних репресій, пам'ять про які відгукується в наших серцях.

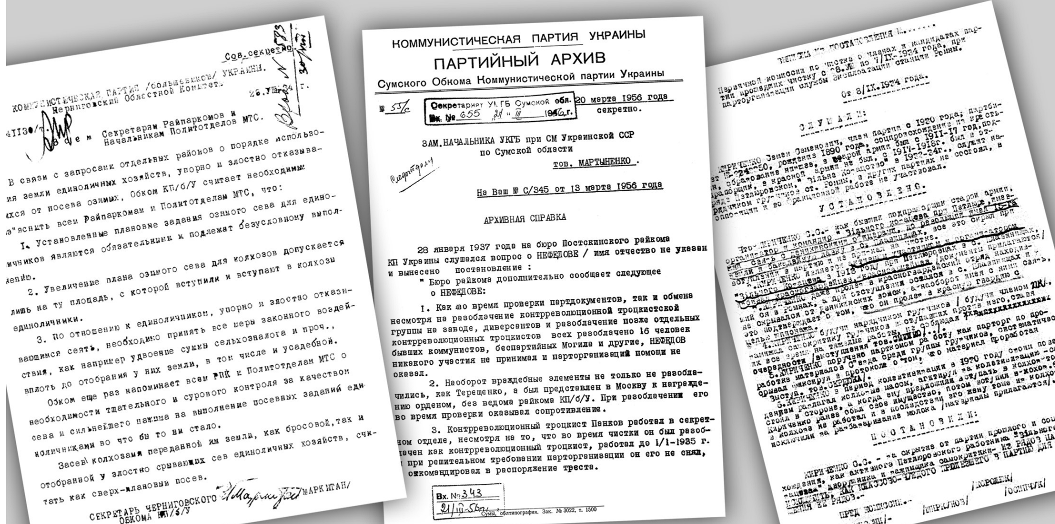
# МОВОЮ ДОКУМЕНТІВ

… работа по вскрытию к[онтр]революционных] троцкистских групп в совхозах, в особенности их диверсионной и вредительской деятельности, развернута пока недостаточно. Вскрытые дела показывают, что совхозы являются местом, где находит убежище большое количество ранее репрессированных, к[онтр]революционно] настроенных и выброшенных из городов людей … Несомненно, что рост повстанческих групп является прямым результатом активной работы немецкой, японской и польской разведок, которые, в частности, используют для этих целей перебежчиков.

З ЛИСТА НАЧАЛЬНИКА ЕКВ ГУДБ НКВС СРСР Л.Г. МИРОНОВА ВІД 14 ЛИСТОПАДА 1936 Р.

Колишнього уповноваженого РПК Радченка Г.І., як зрадника партії, куркульського агента, саботажника в справі хлібзаготівель, з лав партії виключити, заарештувати та притягти до права.
За зростання з куркулем, за саботаж хлібозаготівель, за дезертирство з хлібозаготівельного фронту, члена партії Концура, що працював у Біловодській сільраді по хлібозаготівлі, з лав партії виключити, заарештувати та віддати до суду.

З ПОСТАНОВИ БЮРО РОМЕНСЬКОГО РК КП(Б)У ВІД 21 ГРУДНЯ 1932 Р.



Сов. секретно.

КОММУНИСТИЧЕСКАЯ ПАРТИЯ /большевиков/ УКРАИНЫ.
Черниговский Областной Комитет.

28.VIII.34 г.

4113о/т.

Всем Секретарям Райпаркомов и Начальникам Политотделов МТС.

В связи с запросами отдельных районов о порядке использования земли единоличных хозяйств, упорно и злостно отказывающихся от посева озимых, Обком КП/б/У считает необходимым разъяснить всем Райпаркомам и Политотделам МТС, что:

1. Установленные плановые задания озимого сева для единоличников являются обязательными и подлежат безусловному выполнению.

2. Увеличение плана озимого сева для колхозов допускается лишь на ту площадь, с которой вступили и вступают в колхозы единоличники.

3. По отношению к единоличникам, упорно и злостно отказывающимся сеять, необходимо принять все меры законного воздействия, как например удвоение суммы сельхозналога и проч., вплоть до отобрания у них земли, в том числе и усадебной.

Обком еще раз напоминает всем РПК и Политотделам МТС о необходимости тщательного и сурового контроля за качеством сева и сильнейшего нажима на выполнение посевных заданий единоличниками во что бы то ни стало.

Засев колхозами переданной им земли, как бросовой, так и отобранной у злостно срывающих сев единоличных хозяйств, считать как сверх-плановый посев.

СЕКРЕТАРЬ ЧЕРНИГОВСКОГО ОБКОМА КП/б/У /МАРКИТАН/

КОММУНИСТИЧЕСКАЯ ПАРТИЯ УКРАИНЫ
ПАРТИЙНЫЙ АРХИВ
Сумского Обкома Коммунистической партии Украины

№ 55/с

Секретариат УКГБ Сумской обл.
Вх. № 655 21 « III » 1956 г.

20 марта 1956 года
секретно.

ЗАМ.НАЧАЛЬНИКА УКГБ при СМ Украинской ССР
по Сумской области
тов. МАРТЫНЕНКО.

На Ваш № С/345 от 13 марта 1956 года

АРХИВНАЯ СПРАВКА

28 января 1937 года на бюро Шосткинского райкома КП Украины слушался вопрос о НЕФЕДОВЕ / имя отчество не указан и вынесено постановление :

" Бюро райкома дополнительно сообщает следующее о НЕФЕДОВЕ:

1. Как во время проверки партдокументов, так и обмена несмотря на разоблачение контрреволюционной троцкистской группы на заводе, диверсантов и разоблачение позже отдельных контрреволюционных троцкистов всех разоблачено 16 человек бывших коммунистов, беспартийных Могила и другие, НЕФЕДОВ никакого участия не принимал и парторганизаций помощи не оказал.

2. Наоборот враждебные элементы не только не разоблачились, как Терещенко, а был представлен в Москву к награждению орденом, без ведома райкома КП/б/У. При разоблачении его во время проверки оказывал сопротивление.

3. Контрреволюционный троцкист Панков работал в секретном отделе, несмотря на то, что во время чистки он был разоблачен как контрреволюционный троцкист, работал до 1/1-1935 г. и при решительном требовании парторганизации он его не снял, откомандировал в распоряжение треста.

Вх. № 343
21/III-56 г.

Сумы, облтипография. Зак. № 3022, т. 1500

ВЫПИСКА из ПОСТАНОВЛЕНИЯ ...

Первичной комиссии по чистке о членах и кандидатах партии прошедших чистку с 28.VII по 7/IX-1934 года, при парторганизации службы эксплоатации станции Ромны.

От 8/IX.1934 года.

СЛУШАЛИ:

[illegible]

УСТАНОВЛЕНО:

[illegible]

ПОСТАНОВИЛИ:

[illegible]

ПРЕД КОМИССИИ

/ШИРКУНОВ/ /ВОРОНЕЖ/ /ОСИПЧУК/

ПАМ'ЯТНІ ЗНАКИ НА МІСЦЯХ ПОХОВАНЬ ЖЕРТВ
ПОЛІТИЧНИХ РЕПРЕСІЙ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВИХІДЦІВ ІЗ СУМЩИНИ,
У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1930-х РОКІВ




*Меморіальний комплекс „Биківня" поблизу Києва.*




*Меморіальний комплекс „Сандармох" (Республіка Карелія, Російська Федерація).*

## № 1

### ДВОТИЖНЕВЕ ЗВЕДЕННЯ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИКОРДОННОЇ НАДЗВИЧАЙНОЇ КОМІСІЇ НА ДІЛЬНИЦІ „ЗЕРНОВЕ" (СЕРЕДИНО-БУДСЬКИЙ РАЙОН) * СЕРЕДИНО-БУДСЬКОМУ ПОВІТВИКОНКОМУ

*14 листопада 1918 р.*

| | |
|---|---|
| 1) Краткий очерк общего настроения народонаселения и отдельных классов. | Настроение пассивное. Попрежнему наблюдается склонность к спекуляции, но уже в меньших размерах ввиду принимаемых мер и энергичной борьбы с таковой со стороны У.Ч.К. и местных учреждений. |
| 2) Случаи волнения, краткие указания причин, степень возможности в будущем с указанием отдельных лиц, обративших на себя внимание против Советской деятельности. | Не обнаружено. |
| 3) Действия Советских и других общественных учреждений. | Уездный исполком г. Середина-Буда не на своём месте, не принимает никаких действий в своей работе, приняты со стороны У.Ч.К. суровые меры. |
| 4) Поведение красноармейских частей и их командного состава. | Часть Красной Армии – 2-й Маршевой роты 1-го Железного полка убрана, к остальным приняты меры со стороны У.Ч.К. |
| 5) Контр-революционная деятельность посредством печати и проч. | Не обнаружено. |
| 6) Лица, проходящие через границу в Р.С.Ф.С.Р., и кому сообщено о дальнейшем наблюдении за ними. | Не обнаружено. |
| 7) Количество задержанных, кто именно и за что, что при них обнаружено, поступило задержанное, а также и деньги. | Количество задержанных 110 чел. Преимущественно из вышеуказанного числа У.Ч.К. и пограничной охраной были задержаны спекулянты, контрабандисты и |

| | |
|---|---|
| | взяточники. С пассажиров [стягувалося] по 20 и 40 руб. под названием „пограничные”. Из взяточников „пограничных” 3 красноармейца 2-й Маршевой роты 1-го Железного полка по постановлению У.Ч.К. были расстреляны, о чём было своевременно сообщено в Курск Чрезвычкому и во Всероссийскую Ч.К. А спекулянты и контрабандисты штрафовались на месте, продукты конфисковывались и сдавались в продовольственную секцию местного Совдепа. Мануфактура и друг. товары сдавались по твёрдым ценам в товарообменную лавку при [залізничній] ст. Зерново. Деньги же вносились в кассу У.Ч.К., сводка по которым при сём прилагается. |
| 8) Замечены иностранные разведчики и шпионы, сколько случаев, что выслеживали. | 3-го сего ноября приблизительно в 1 час дня перешли демаркационную линию пешие гайдамаки-разведчики, 8 чел. Задержать их не удалось, выслеживали расположение наших пулемётов. |

Примечание: Все золотые и серебрянные монеты и проч. ценности отправлены в г. Курск, в Окружную Чрезвычайную Комиссию 3-го сего ноября Председателем У.Ч.К. тов. Солодовниковым.

Председатель У.Ч.К. [підпис Солодовникова]
[Печатка] Секретарь [підпис нерозбірливий].

ДАСО, ф.Р-4130, оп. 1, спр. 5, арк. 16. Оригінал. Машинопис.

---

*Зведення дільничної прикордонної надзвичайної комісії (по боротьбі з контрреволюцією, спекуляцією та злочинами за посадою) на залізничній станції Зернове охоплює період з 21 жовтня по 4 листопада 1918 р.

## № 2

## З НАКАЗУ РОМЕНСЬКОГО ПОВІТОВОГО ВІЙСЬКОВО-РЕВОЛЮЦІЙНОГО КОМІТЕТУ ПРО БОРОТЬБУ ІЗ САМОВІЛЬНИМИ РЕКВІЗИЦІЯМИ ТА КОНФІСКАЦІЯМИ

*10 грудня 1919 р.*

Поступают сведения о самовольных реквизициях, конфискациях как в Советских имениях, так и в частных хозяйствах и квартирах.

Какие-то вооружённые отряды и отдельные лица производят самочинно замены и отбирания у крестьян лошадей и др. скота, а также самочинно требуют подводы и т. д.

Ввиду этого вменяется всем учреждениям и отдельным гражданам города и уезда немедленно сообщать о всех таких действиях в Роменский Военно-Революционный комитет для передачи виновных лиц высшим военным властям и принятия самых решительных мер наказания.

Председатель [підпис] ЛИХВАРЬ

ДАСО, ф.Р-5699, оп. 1, спр. 1, арк. 8. Оригінал. Машинопис.

## № 3

## ВИМОГА ФІНВІДДІЛУ РОМЕНСЬКОГО ПОВІТОВОГО ВИКОНКОМУ ДО МЕШКАНЦЯ М. РОМНИ ЛИПИНА ПРО СПЛАТУ ОДНОРАЗОВОГО НАДЗВИЧАЙНОГО РЕВОЛЮЦІЙНОГО ПОДАТКУ

*28 грудня 1920 р.*[1]

Гражданину Липину А.П.

Дачный пер. д. Пелипченко

Предлагаю Вам в течение 24-х часов с момента вручения сего предложения внести в кассу Финотдела наложенный на Вас единовременный чрезвычайный Революционный налог в сумме 25 000 рублей[2].

За невзнос налога полностью в указанный выше срок Вы немедленно будете арестованы и заключены в концентрационный лагерь, а имущество Ваше будет конфисковано[3].

Предисполкома Кириченко
Завфинотделом Тарасенко

ДАСО, ф.Р-5699, оп. 1, спр. 14, арк. 59. Незасвідчена машинописна копія.

## № 4

## НАКАЗ ПРО ОПЕРАТИВНІ ДІЇ ПРОТИ ПОВСТАНЦІВ НА ТЕРИТОРІЇ РОМЕНСЬКОГО ПОВІТУ

*9 квітня 1921 р.*

секретно-оперативно

Приказ № 66
по Роменскому собтылу
9 апреля 1921 г., гор. Ромны

§ 1

По имеющимся у меня точным сведениям, в Хмеловской волости, в одном из хуторов появилась банда от 3 до 4 человек, которая терроризирует мирное население, а потому приказываю хмеловскому волвоенкому установить скрытую агентурную разведку и обнаружить указанную банду, главарем которой является Ливодный. Ликвидацию банды произвести в самый кратчайший срок.

В случае потребуется вооруженная сила, обратиться за содействием в м. Смелое к комбату 7-го 487 полка.

О ходе операций доносить мне ежедневно 2 раза – к. 10 и к 20 ч.

§ 2

Моему помощнику начуездучастка (комполка 437) т. Андрееву сделать соответствующее распоряжение вверенной ему части, расквартированной в мес. Смелое, оказывать полное всемерное содействие в борьбе с бандитизмом по первому требованию волвоенкомов.

§ 3

Волвоенкому держать с комбатом 1-м, расквартированным в м. Смелом тесную связь.

§ 4

Широко оповестить поселение, что если оно будет замечено в сочувствии к развивающемуся бандитизму, то будут браться заложники, у которых будет конфисковаться имущество и скот, а главное – у покровителей и способствующих всячески бандитам, как то: предоставление подвод, продовольствия и т. д. Все такие лица будут считаться врагами совласти и против них будут приниматься суровые репрессивные меры.

§ 5

Всех пойманных бандитов ни в коем случае не оставлять при волости, а направлять немедленно в штаб тыла. При попытке бежать расстреливать на месте. При отправке пойманных бандитов расстреливать на месте. При отправке пойманных бандитов в штаб тыла, необходимо строго принимать во внимание, чтобы таковые не бежали, а потому их необходимо связывать.

Подлинная подпись начсобтыла Ферапонтов
Нач. тыла Спевак
С подлинным верно: начштаба [підпис]

Повстанський рух 20-х-30-х рр. XX ст. на Сумщині. Т. 1 – Упоряд. Г.М. Іванущенко – Суми.: ФОП Наталуха А.С., 2011. – С. 126.

## № 5

## З НАКАЗУ ПО РОМЕНСЬКОМУ ПОВІТУ ПРО ПОВНЕ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ХЛІБНОЇ РОЗКЛАДКИ

*Не раніше 8 липня 1921 р.**

Рабоче-Крестьянское правительство, справившись с международной контрреволюцией на внешних фронтах, переход на мирное положение ознаменовало рядом реформ, направленных на улучшение быта крестьян, к возрождению экономической мощи Советской Республики. С переходом на мирное положение Советская власть заменила продовольственную разверстку, навязанную военным положением, продовольственным налогом, дающим право селянству по выполнению продналога самостоятельно распоряжаться частью своих излишков. Советская власть учитывала, что переходный момент от развёрстки к налогу будет тяжёлым. Для облегчения надвигавшегося тяжёлого положения было крайне необходимо выполнение 100 % оставшейся развёрстки.

Ожидавшийся продовольственный кризис к настоящему моменту подступил в полном объёме. Надежды не выполнение полностью развёрстки до сих пор не оправдались. Рабоче-Крестьянское правительство к невыполнившим развёрстки вынуждено принять ряд резких нежелательных в другом положении мер.

С ОПУБЛИКОВАНИЕМ настоящего приказа по Роменскому уезду снимается коллективная ответственность сёл и хуторов, не выполнивших развёрстки. Вся полнота ответственности возлагается на отдельных домохозяев.

С 8-го июля с. г. в Роменском уезде начали работу 4 выездные сессии Ревтрибунала, с правом применения высшей меры наказания. Во избежание нежелательных для невыполнивших развёрстки последствий, вытекающих из передания суду Трибунала, которое не минёт ни одного хозяйства, не выполняющего требования Рабоче-Крестьянского правительства, настоящим в последний раз устанавливается 7-ми дневный срок для добровольного выполнения развёрстки полностью. Хозяйствам, сдавшим в указанный срок полностью причитающееся с них по развёрстке количество хлеба, немедленно, через сельские кооперативы будет выдано за один пуд ржи – мануфактуры 2 арш., или передов 1 пара, или кожи подошвенной 1 пара, или соли 8 ф. и [слово нерозбірливе] 2 ф., или подков с шипами и ухналями 2 шт. и 1 лопата, или железа осевого и шинного за 1,5 пуда ржи. Изменения выдачи товаров будут производиться в смысле увеличения и уменьшения процентных соотношений точно соотношению разных видов хлеба по декрету о замене развёрстки налогом.

Хлеб, поступивший во исполнение постановления выездн. сессий Ревтрибунала, оплата товарами не подлежит. Срок добровольной сдачи хлеба по развёрстке устанавливается с 13-го по 20-е июля с. г., хлеб поступающий после 20-го июля будет считаться поступившим на общем основании по развёрстке и оплата товарами не подлежит.

Всем волостным и сельским Исполнительным Комитетам вменяется в обязанность настоящий приказ прочесть во всех сёлах и хуторах Роменского уезда.

Зам. Председателя Уисполкома СИБИРЯК.
Упродкомиссар БОЙКО.

ДАСО, ф.Р-5699, оп. 1, спр. 1, арк. 228. Друкарська листівка.

---

*Датування за змістом документа.

## № 6

## АКТ ПРО РОЗПРОДАЖ ВИЛУЧЕНИХ БУДІВЕЛЬ У КОЛИШНІХ КУРКУЛІВ ВЕЛИКОБУБНІВСЬКОЇ СІЛЬРАДИ (РОМЕНСЬКИЙ РАЙОН)

*19 березня 1924 р.*

### АКТ

*1924 года, марта 19 дня.*

Мы, нижеподписавшиеся, члены комиссии:

Председатель КНС ЗИНЧЕНКО С.Т., секретарь РайКНС тов. САВЧЕНКО Ю.П. и член СельКНС тов. КОРНОУХ В.Ф. составили настоящий акт в следующем:

Сего числа произвели продажу отчуждённых Окружной ликвидационной комиссией постройки бывш. следующих кулаков:

1. ЛИТВИНЕНКО Ф.К. – саж 8х6 – 3/4 м. стоимостью 50 руб. проданный ЗИМЕ Данилу за 10 руб., как члену КНС. Воловая 6х4 м. стоимостью 10 руб. продана АВРАМЕНКУ Сильвестру за 3 руб. как члену КНС.

2. САЛИВОН Мартына клуня 30х12 м. стоимостью 60 руб. продана АВРАМЕНКУ Игнату и КАРНАУХУ Василию за 20 руб. как членам КНС. Повитка 30х7 м. стоимостью 20 руб. продана Никите БАБИЧУ и Юхиму САМОЙЛЕНКО за 10 руб. как беднякам.

Амбар „Торчева лиса" 10х7 м. стоимостью 15 руб. продан АВРАМЕНКУ Сильвестру за 5 руб. как члену КНС.

3. ЛИТВИНЕНКО Кузьма К. Сарай 30х5 м. под соломой стоимостью 30 руб. отдан бесплатно жене пострадавшего от контрреволюции ВЕРХОГЛЯД Анны.

4. СЕМЕНЕНКО Марфа. Саж 3х3 м. стоимостью 10 рублей продан Сергею БАБИЧУ за 5 руб. как бедняку. Клуня 30х12 м. стоимостью 80 руб. продана КАЛИНИЧЕНКУ Михаилу и КОНОВАЛЕНКУ Ивану за 20 руб. как членам КНС.

Вчём и составлен настоящий акт.

ПОДПИСАЛИ:

[підписи] Савченко
С. Зинченко
В. Корноух

ДАСО, ф.Р-5822, оп. 1, спр. 156, арк. 41. Оригінал. Рукопис.

## № 7

## НАСТАНОВА РОМЕНСЬКОГО ОКРУЖНОГО ВИКОНКОМУ, ОКРПРОКУРОРА ТА ОКРУЖНОЇ КНС РАЙВИКОНКОМАМ ТА РАЙОННИМ КНС ПРО ПОЛОЖЕННЯ, ЯКИХ НЕОБХІДНО ДОДЕРЖУВАТИСЯ ПРИ ВИЛУЧЕННІ ЛИШКІВ МАЙНА В КУРКУЛІВ

*9 липня 1924 р.*

Декретом ВУЦВК від 11 липня 1923 р. про відібрання лишків майна у куркулів, відчужених комісією під час планової кампанії передбачається переведення цього лише в згоді з курсом нової економічної політики, додержуючись принципа господарчої та політичної доцільності.

При переведенні цих постанов на місцях, слід пильно стежити за тим, щоб одібранням лишків не було остаточно знищені господарства і сама кампанія не підірвала б зацікавленість селянства в підвищенні добробуту країни.

А тому ОкрВИК та окружна Комісія КНС приказують при проведенні в життя постанов ліквідаційної комісії неухильно додержуватись слідуючих положень:

1. Райвиконкомам та РайКНС ще раз перевірити справжність актів складених замість знищених бандами та відповідність їх постановам планкомів. У випадках, коли буде знайдено, що в нові акти занесено майно раніше не відчуждене, виноватих в підробленні актів притягти до відповідальності, а відчуждення додатково внесеного майна припинити.

2. У випадках, коли господарство користується законно наділеною землею, мусить бути залишена необхідна для обробки землі норма реманенту та будівель, незалежно від категорії, по якій проводиться розкуркулення.

3. Виселення із села й повна ліквідація господарства категорично забороняється. Особи, перебування яких і зараз на селі загрожує нормальній роботі радапарату,

можуть бути виселені в адміністративному порядку лише в згоді з існуючими правилами.

4. При продажу будівель з торгів слід при рівних умовах давать перевагу бувшим власникам, відмовляючись, де це можливо, від продажу на злом нових будівель.

5. Використовування відібраного майна повинно проводитись лише в згоді з обіжником Оргкомісії КНС.

6. Відібрана племінна худоба ні в якому разі не повинна передаватись в приватні руки.

Коли бувший власник відмовиться викупити її, Райвиконком та РайКНС зобов'язуються негайно повідомити про це ОЗУ для передачі племінної худоби на опорні пункти.

7. Відповідальність за переведення цих директив покладається персонально на голів РВК та РайКНС.

| | |
|---|---|
| Голова ОВК | (ЛУЦЕНКО) |
| Окрпрокурор | (НОВИЦЬКИЙ) |
| За голову ОкрКНС | (ЛУЦЕНКО) |
| З оригіналом згідно: | |
| Завканц. ОВК | [підпис] |

ДАСО, ф.Р-5839, оп. 2, спр. 1, арк. 2. Засвідчена машинописна копія.

## № 8

### З ОБВИНУВАЛЬНОГО ВИСНОВКУ ПОЛТАВСЬКОГО ГУБЕРНСЬКОГО ПРОКУРОРА В СЛІДЧІЙ СПРАВІ ГРОМАДЯНИНА С. ЗАСУЛЛЯ РОМЕНСЬКОГО ОКРУГУ Н.С. ЛИТВАКА[4], ЯКИЙ УЧИНИВ ОПІР ПРЕДСТАВНИКУ ВЛАДИ ПРИ ВИЛУЧЕННІ ОПИСАНОГО МАЙНА*

*24 листопада 1924 р.*

9 сентября с.г. гр. с. Засулья Роменского округа ЛИТВАК Никифор при изъятии у него райфинагентом Храпко описанного за неплатёж госналогов имущества – швейной машины, часов и козлёнка – оказал ему сопротивление, отказываясь выдать означенное имущество, за исключением козлёнка, а также не уплатил причитающегося с него налога и по настоящее время.

Это обстоятельство удостоверили допрошенные на предварительном следствии свидетели [згадано трьох осіб].

Привлечённый к следствию в качестве обвиняемого гр. ЛИТВАК Никифор признал себя виновным в неплатеже госналогов, заявив, что уплатить не может за отсутствием средств. В части обвинения в оказании сопротивления представителю власти при исполнении служебных обязанностей виновным себя не признал, об'яснив, что сопротивления против изъятия описанных вещей райфининспектору ХРАПКО не оказывал и что описанную швейную машину не допускала к изъятию его жена, как ей принадлежащую, от изъятия же часов отказался сам райфинагент ХРАПКО.

На основании вышеизложенного гр. с. Засулье Роменского округа ЛИТВАК Никифор, 26 лет, грамотный, по профессии легковой извозчик, из казаков, безпартийный, женатый, заявивший о несудимости, обвиняется в том, что 9.09.1924 года в с. Засулье Роменского округа оказал сопротивление райфинагенту тов. ХРАПКО при исполнении последним служебных обязанностей, не допустив к изъятию описанного за неплатёж госналога

имущества, а также упорно уклонялся от платежа причитающихся с него госналогов, означенные преступления предусмотрены 2 ч. 79 и 2 ч. 86 ст. УК. Вследствие этого и на основании 28 и 31 ст. УПК ЛИТВАК Никифор Сидорович подлежит суду Полтавского Губсуда.

Врид. ГУБПРОКУРОРА [підпис] /Лондон/

ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 1346, арк. 14. Оригінал. Машинопис.

*Колишнє с. Засулля тепер у межах м. Ромни.

## № 9

## ПОВІДОМЛЕННЯ РОМЕНСЬКОЇ ОКРУЖНОЇ ГАЗЕТИ ПРО ПОРЯДОК ЗНЯТТЯ З ОСОБЛИВОГО ОБЛІКУ У ВІЙСЬККОМАТІ „БУВШИХ БІЛИХ”

*27 травня 1925 р.**

Офіційний відділ
Роменського округового Військового Комісаріату.
23 травня 1925 року, м. Ромни.

З метою надання права всім бувшим офіцерам, військовим урядовцям, юнкерам та вільноопреділяючимся, перебуваючим в Окрвійськоматі на особовому обліку бувших білих, які раніш по будь-яким причинам не мали можливости підняти клопотання про знімання їх з зазначеного обліку – підняти клопотання про це тепер, оголошується до відому слідуюче:

1) Всі бувші офіцери, військові урядовці, юнкера та вільноопреділяючіся, перебуваючи в окрвійськоматі на особливому обліку бувших білих, які зацікавлені в зніманні їх з зазначеного обліку, повинні негайно підняти перед Окрвійськоматом клопотання про це.

2) До заяви про знімання з особливого обліку бувших білих належить обов’язково прикласти повну автобіографію і копію обліково-військового білета або ж послугового списку. Крім того, по можливости слід прикласти посвідчення від місцевих комнеземів про те, що за останні роки ні в чому противному Радянській владі не помічений.

Особи, які перебувають на громадській службі, можуть прикладать посвідчення про це й рекомендації від тих установ, в яких служать. Всі піднімаючі клопотання особи, крім вищезгаданих документів, можуть прикласти також рекомендації й поручення від осередків і партійців.

3) Клопотання про знімання з особливого обліку бувших білих подаються до Окрвійськомату особисто або ж поштою і повинні бути обов’язково оплачені гербовим збором у 2 крб. і канцелярським збором у 5 коп. Не оплачені клопотання розглядатися не будуть.

4) При цьому пояснюється, що клопотання можуть піднімати ті із бувших білих, які не піднімали таких раніш, а також і ті, яким у піднятих раніш клопотаннях відмовлено. Особи ж, які підняли раніш клопотання і не одержали ще наслідків по них, піднімать зараз клопотання вдруге не повинні, поза як питання про знімання їх з особливого обліку буде розглянуто по піднятим уже клопотанням.

Вр. Округовий Військовий
Комісар ВЕТКОВ
Начальник Мобвідділу СНИТКО

ДАСО. – Радянське життя**. – 1925. – 27 травня. – Інв. № 1322.

*Дата газетного повідомлення.

**Газета – орган окружного комітету КП(б)У, окрвиконкому, окружної ради профспілок та КНС.

## № 10

## ВІДОМОСТІ РОМЕНСЬКОГО ОКРУЖНОГО ЗЕМВІДДІЛУ ПРО ПІДСУМКИ ВИСЕЛЕННЯ КОЛИШНІХ ПОМІЩИКІВ

*3 жовтня 1926 р.**

Спеціяльною комісією при Окрземвідділі, за поданими матеріялами з районів, зроблено остаточні підсумки в справі виселення з власних маєтків на окрузі колишніх поміщиків.

Всього виселено, за останнім законом ВУЦВКу, 14 поміщицьких родин. До революції вони мали у себе 2.889 дес. ріжних земель. Останнього ж часу в їх користуванні було 168 дес.

Тепер відібрано у виселених поміщиків і цю землю. З цієї кількості трохи більше як 20 дес. передано у фонд Держземмайна, а трохи більш як 148 дес. передано громадам для розподілу в трудове користування серед селянства.

Крім того, у виселених поміщиків одібрано 70 шт. будівель вартістю в 14.091 карб. та різного реманенту на 1.780 карб.

ДАСО. – Радянське життя**. – 1926 – 3 жовтня. – Інв. № 1330.

---

*Дата повідомлення в окружній газеті.

**Газета – орган Роменського окружкому КП(б)У, окрвиконкому, окружної ради профспілок та КНС.

## № 11

## СТАТТЯ В РОМЕНСЬКІЙ ОКРУЖНІЙ ГАЗЕТІ ПРО КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНІ ВИСТУПИ ПОПА ЗУБКОВСЬКОГО

*2 вересня 1927 р.*

ЧЕРВОНИЙ СУД.

Контр-революціонер зі стажем.

Під час Денікінщини все, що було найбільш реакційного, найбільш ворожого революції підняло голову. Заворушилося, чекаючи повернення старих часів експлуатації та знущання над трудящими.

Навколо золотопогонних банд Денікіна скупчилися всі, хто жив до революції, висмоктуючи кров з робітників та селян. Вони прикладали всі зусилля, щоб допомогти Денікіну задушити революцію.

Серед цієї зграї не останнє місце займала і церква з її прислужниками. Краще всього в ці часи виявився класовий зміст релігії – те, що вона завжди була знаряддям до закріпачення трудящих, що за її ретельною допомогою експлуататори міцніше затягували петлю на шиї робітників і селян. Обдурити трудящих, використовуючи їх темряву та несвідомість, залякати „пекельними муками на тім світі" й кинути проти революції, проти власного визволення – таке завдання ставили перед собою і всіма силами прагнули його виконати попи.

Та ось наочний зразок цього. В 1919 році, коли денікінці зайняли Ромен, піп Ф. ЗУБКОВСЬКИЙ правив молебен … „о ніспосланії победи" над революцією. Він виступав з промовами, проповідями, писав у газетах, закликаючи до боротьби з більшовиками.

В той час, коли лилася кров робітників і селян, коли все стогнало під важким чоботом білогвардійщини, піп ЗУБКОВСЬКИЙ, використовуючи всі заходи, підтримував цих „спасителів руської землі", кликав до нещадної боротьби з „варварами-більшовиками".

ЗУБКОВСЬКИЙ має і порядний контр-революційний „стаж".

Ще в 1905 році він брав найактивнішу участь в погромній агітації в Ромні. Навіть на уроках „закону божого" він силкувався дітям прищепити національну ворожнечу, навчаючи, що „жиди це внутрішні вороги російської держави, що з ними ми повинні разделаться так, как разделывается русский человек со своими врагами в азарте". Таку „любов до ближніх" проповідував піп Зубковський.

Надзвичайна сесія Харківського Окрсуду, розглянувши справу ЗУБКОВСЬКОГО, засудила його до позбавлення волі на 1 рік з суворим відокремленням.

ДАСО. – Радянське життя*. – 1927. – 2 вересня. – Інв. № 1330.

---

*Газета – орган Роменського окружкому КП(б)У, окрвиконкому, окружної ради профспілок та КНС.

## № 12

## З ОБВИНУВАЛЬНОГО ВИСНОВКУ СТОСОВНО АНТИРАДЯНСЬКОГО УГРУПОВАННЯ У 21 СТРІЛЕЦЬКОМУ ПОЛКУ (М. РОМНИ)

*2 січня 1928 р.*

ЗАКЛЮЧЕНИЕ
(обвинительное).

По обвинению военнослужащих 21 стр. полка 7-й дивизии:

1. ТКАЧУКА Моисея Максимовича, старшины роты, в преступлении, предусмотренном ст. 54-4 УК УСРР, ст. 24 ПВП,
2. МОЦИКА Максима Назаровича, командира отделения,
3. ТОРЯННИКА Иосифа Даниловича, командира отделения,
4. БАРАНИКА Сергея Терентьевича, командира отделения,
5. КРАСНОШАПКИ Константина Семеновича, к-ра отделения, в преступлениях предусмотренных ст. 54-11, 54-4 УК УССР,
6. ПОШИВАЙЛО Григория Феодоровича, командира отделения в преступл. предусмотренном ст. 54 п. 11-54 п. 4, и ст. 20 УК УССР – 24 ПВП,
7. ГИРИЧА Ивана Петровича, командира отделения,
8. СИДОРЕНКО Макара Калениковича, и
9. НИКИФОРОВА Фому Сергеевича, Помкомвзвода 13 Кавполка 3-ей Кавдивизии, – в преступлениях предусмотренных ст. 54-12 УК УССР[5].

Вначале Августа месяца 1927 года, в ОСОБОТДЕЛЕНИЕ 7 дивизии, стали поступать сведения о том, что в 21-м полку названной дивизии, расположенном в гор. Ромнах, существует антисоветская группа, возглавляемая старшиной роты полка – ТКАЧУКОМ Мойсеем, в состав которой входили военнослужащие того же полка, командиры отделений ТОРЯНИК, МОЦИК, БАРАНИК, ПОШИВАЙЛО и КРАСНОШАПКА. Указанная группа именовала себя ячейкой Украинской Коммунистической партии, которая ставила своей задачей вести активную борьбу против Соввласти, путем разложения армии, посредством ведения агитации, выпуска антисоветских листовок и т.д. Кроме того, ОСОБОТДЕЛЕНИЮ стало известно и о том, что о существовании этой группы знали: НИКИФОРОВ, военнослужащий 13 Кавполка 3-й Кавдивизии, из писем Ткачука к нему, и командиры отделений 21 полка СИДОРЕНКО и ГИРИЧ, – коим о существовании группы оповестил активный член таковой МОЦИК, по поручению ТКАЧУКА, пытавшегося уговорить указанных лиц о вступлении в упомянутую группу.

По сведениям, коими располагало 007, явствовало, что группа регулярно собирается и проводит собрания с ведением протоколов таковых, кроме того, у группы имеются планы работ и таковая также занимается сбором оружия. На основании изложенных сведений ОСОБОТДЕЛЕНИЕМ были произведены аресты и обыски в ночь на 14-е Октября следующих лиц: ТКАЧУКА, МОЦИКА, КРАСНОШАПКИ, ПОШИВАЙЛО, БАРАНИКА, ГИРИЧА, СИДОРЕНКО и ТОРЯНИКА. При чем при обыске у указанного ПОШИВАЙЛО, на его частной квартире, в гор. Ромнах по Могилевской ул. в доме Пономаренко, было обнаружено: протокол собрания указанной нелегальной организации за № 1 в трех экземплярах, планы работы той же организации в 2-х экземплярах, протокол собрания без №, план работы той же организации на период с 1-го Октября по 1-е Ноября, и первый – на период с 22-го Августа по 21 Сентября 1927 р., план лагерей 7-й дивизии, интервью с Военкомом 21 полка в 3-х экземплярах, воззвание организаций с обращением ко всем украинцам, терармейцам и Комсоставу 7-й дивизии в 2-х экземплярах, воззвание к командирам отделений полка, в 1 экз., шифр, принадлежащий указанной организации, в 1 экз., заявление и автобиографию ПОШИВАЙЛО о вступлении в указанную организаци. У ТКАЧУКА при обыске обнаружено: стихи антисоветского характера и шифр; у МОЦИКА: шифр и переписка ТКАЧУКА; у остальных обвиняемых при обыске ничего обнаружено не было. Таким образом, обнаруженные при обыске, вышеперечисленные документы, полностью подтвердили имеющиеся в 007 сведения, на основании чего и было заведено настоящее дело.

При первом предварительном допросе ТКАЧУК Мойсей показал, что он, ТКАЧУК, является сыном бедного крестьянина Автономной Молдавской Республики, Балтского района, села Сенной. В 1922 году вступил в ряды ЛКСМ и вел в последнем активную работу. В конце 1923 года его, как желающего учиться, организация ЛКСМ хотела направить в Сельскохозяйственный институт, но в таковой не послали, как не имеющего среднего образования, а послали другого – комсомольца, по национальности еврея, – что его, ТКАЧУКА, привело к недоумению и мысли, что причиной непосылки его учиться – является не отсутствие у него среднего образования, а то, что он – украинец, а по мнению его, уже тогда создавшемуся, политика Соввласти была направлена против украинцев, – что и послужило основной причиной непосылки его в институт. В 1924-м году ЛКСМ предлагает ему, ТКАЧУКУ, ехать добровольцем в Красную Армию, на что он охотно соглашается, наслышавшись, что Красная армия является школой коммунизма, в каковой он, ТКАЧУК, полагал получить политическое воспитание. Но попадая в армию, ТКАЧУК сталкивается с армейской дисциплиной, которая ему кажется величайшим бюрократизмом.

Находясь в 21 полку, он, ТКАЧУК, связь с селом не терял, и разговорившись с другими красноармейцами, по его словам, такими же бедняками, как и он, – приходит к убеждению, что в бедности села главным виновником является политика Соввласти и Компартии, которые прикрываясь социалистическими фразами, угнетают и обманывают крестьянскую массу, и единственным исходом является создание самостоятельной, независимой Украинский Республики, под руководством Украинской Коммунистической партии.

Зная о том, что когда то существовала легально У.К.П., ТКАЧУК, надеясь, что она существует подпольно и в данное время, предполагал установить с этой партией связь, однако все попытки, предпринимаемые им к этому, оказались безрезультатны, почему он, ТКАЧУК, и начал с целью обработки для создания группы УКП в 21 полку, вести переговоры с МОЦИКОМ, ТОРЯНИКОМ, и БАРАНИКОМ, которые, с первых же переговоров с ними, с мыслью ТКАЧУКА согласились и впоследствии из себя, под руководством ТКАЧУКА, создали при 21-м полку указанную нелегальную организацию, наименовавши таковую ячейкой УКП, вся проводимая работа которой, за время ее существования, намечалась на проводимых ею подпольных собраниях.

Из дальнейших показаний ТКАЧУКА, а также и документов указанной организации, видно, что первое собрание последней состоялось 21-го Августа 1927 г. в лагерях 7-й дивизии – мест. Батурино, на коем присутствовали: ТКАЧУК, БАРАНИК, МОЦИК и ТОРЯНИК, с повесткой: 1. Информационный доклад ДУБОВОГО (ТКАЧУКА) об УКП, ее целях и задачах. 2. Выборы Секретаря ячейки, его заместителя. 3. – распределение нагрузок и работы между членами ячейки, и 4. – текущие дела.

Данное собрание проводилось с президиумом под председательством МОЦИКА, секретаря – ТКАЧУКА.

В своем докладе, в первой его части, об УКП, ее целях и задачах, ТКАЧУК подвергает резкой политической критике существующий государственный строй Соввласти, проводимую ею и Коммунистической партией политику общегосударственного строительства и т. д., беря в основу своей критики обвинение Соввласти и Компартии в построении национальной политики на основе угнетения и порабощения национальностей автономных республик, в частности Украины, Московским строем ради его благополучия и т. д.

В результате своего доклада, ТКАЧУК информирует собрание о нелегальном существовании Украинской Коммунистической партии, о ее численном составе, выражающемся в 316,000 чел., о целях и задачах последней, сводившихся: к численному расширению состава партии, в подготовке к вооруженной борьбе за экономическое и политическое освобождение Украины от гнета Московского большевизма, и создания свободной самостоятельной Украины и т. д.

Так, в своем докладе ТКАЧУК говорит: „В Октябрьскую революцию 1917 года такие национальности, как Украина, Грузия, Белоруссия – вначале не поняли своих задач борьбы в освобождении от национального гнета. По конституции СССР каждой национальности дается право свободно строить свою страну и выхода в любой момент из Союза ССР. В действительности же эта конституция существует для затуманивания национальных меньшинств в пользу Московского строя. В той-же конституции говорится, что Украина, Белоруссия и Закавказская Республики добровольно вступили в СССР, однако в действительности это не так, доказательством чего может служить кровавая история добровольного вступления в СССР – Украины, которая вся облита кровью украинского крестьянства и рабочих, боровшихся против новых национальных угнетателей – Московских большевиков. Мы видим, что тогда же украинское крестьянство почти поняло и нашло верный путь в революционно-национальной борьбе, идя на борьбу с большевизмом под знаменем Укрсоцревпартии, руководившей тогда национальной борьбой на Украине. Но враг-большевизм своей политикой раз'единения крестьянских масс ослабил национальную армию и в 1920-21 годах, когда Украина была покрыта трупами украинских борцов от Московских наемников, и остатки украинской национальной армии вынуждены были покинуть территорию Украины, – последняя была захвачена большевиками. И далее, равность политических прав национальностей сводится к тому, что государственные посты на Украине занимают русские и евреи. Занимающие такие-же посты украинцы, являются предателями украинского народа, продавшими себя за хорошее обеспечение и т. д. И что крестьянство, составляющее большинство населения Украины, в настоящий момент убедилось в обмане Коммунистической партии и поняло, что мирным путем освободиться от гнета таковой невозможно, а лишь путем решительной вооруженной борьбы. К такой борьбе уже давно ведется подготовка УКП, в настоящий момент насчитывающей в своих рядах, около 316000, задача и конечная цель которой – ликвидация и разгром Соввласти на Украине, с ее обманным госаппаратом, в котором главную роль играют русские-евреи, основание самостоятельной Украины, количественное увеличение партии, организация и насаждение на селах и в Госучреждениях сети ячеек УКП, каковые бы под руководством ЦК УКП,

вели-бы среди широких кругов населения идейную подготовку к будущей вооруженной борьбе с Соввластью на Украине".

В соответствии с этими задачами УКП, изложенными собранию группы ТКАЧУКОМ, последний дает установку в работе, долженствующую проводить их подпольная организация, названная ячейкою УКП, заключающуюся в следующем: 1) Вся работа их ячейки должна проводиться в направлении дискредитации политики ВКП(б) и Соввласти на Украине; 2) в осторожном ведении разъяснительной работы среди красноармейцев о национальном и политическом гнете Украины Московским центральным строем, и выявлении настроения красноармейцев до будущей войны; 3) Выявление настроения всего состава военнослужащих к проведению разных кампаний ВКП(б) и Соввластью; 4) Выявление реагирования кр-цев на принудительную дисциплину и учебу в армии, и 5) Изучать организацию и вооружение Красной армии, каковые сведения посылать в ЦК УКП, которому последние нужны в будущей борьбе за освобождение Украины.

По докладу ТКАЧУКА, последнему присутствующими на собрании задавались вопросы: КОСТЕНКО (БАРАНИК) „при осуществлении идеи УКП на Украине, как поступят с другими национальностями?". На этот вопрос ТКАЧУКОМ был дан ответ: „Убивать их не будут, но таковых, например – евреев, лишат политических прав". РОЗБИЙ-ГОРА (ТОРЯНИК) „какой будет строй при осуществлении идеи УКП". Ответ ТКАЧУКА: государственный строй будет советский, но без русских и евреев. ДУБРОВА (МОЦИК): „Какая будет экономполитика?" Ответ ТКАЧУКА: „Конечно, что УКП сразу социализма не построит и разница с настоящим положением будет та, что прибыль от промышленности и сельского хозяйства будет использоваться в пределах Украины".

Кроме заданных указанных вопросов, по докладу выступал ТОРЯНИК, который сказал, что он давно искал верный путь и направление своим мыслям, а также и таких людей, направивших-бы его на путь борьбы в интересах украинского народа. Теперь, вступая в ряды УКП, он полный энергии работать в ней и т. д.

На данном организационном собрании, на коем оформилась указанная нелегальная организация, коей по докладу ТКАЧУКА, было поставлено: Заслушавши информационный доклад ДУБОВОГО (ТКАЧУКА) об Украинской Коммунистической партии, ее задачах и идее, организационное собрание ячейки УКП констатирует, что национальный вопрос на Украине – ВКП(б) и Соввластью не разрешен, что национальный гнет господствует над всей Украиной, на основании чего на Украине разгорается великая национальная борьба – за освобождение Украины из-под Московского большевицкого ига, – и создания свободной, самостоятельной Советской Украины, руководить каковой будем мы – крестьяне и рабочие – украинцы. Национальная борьба в рамках Московской большевицкой законности – невозможна, доказательством чего свидетельствует аресты и расстрелы членов УКП, а поэтому нелегальное существование и работа Украинской Коммунистической партии – правильна и себя оправдывает. Мы, военнослужащие, на нелегальном собрании, обсудивши все вышеуказанные вопросы национального гнета и борьбы на Украине, – решили организоваться в ячейку УКП, работать и бороться за освобождение Украины из-под гнета Москвы, вместе со всей партией до самого победного конца. Вместе с этим просим ЦК УКП – о принятии нас в свои ряды. Свое вступление в партию мы в повседневной работе и борьбе за освобождение Украины – оправдаем. Под своим постановлением собственноручно подписываемся: ТКАЧУК (ДУБОВЫЙ), БАРАНИК (КОСТЕНКО), ТОРЯНИК (РОЗБИЙ-ГОРА), МОЦИК (ДУБРОВА)".

По остальным, вначале указанным вопросам повестки, по коим с информацией выступал также ТКАЧУК, – собранием было постановлено:

а) избрать секретарем ячейки ТКАЧУКА, а его заместителем МОЦИКА,

б) распределить нагрузку работы между членами организации в следующем виде:

1. ТКАЧУК (ДУБОВЫЙ): „руководить работой ячейки УКП, собрать сведения о количестве войсковых единиц лагеря 7-й дивизии, собирать сведения о реагировании военнослужащих на международное положение в периоды его обострения и составлении плана работы ячейки, а также составление совместно с БАРАНИКОМ (КОСТЕНКО) плана лагерей 7-й дивизии. 2. МОЦИКУ (ДУБРОВА): заместителем секретаря ячейки, выявлять отношение красноармейской массы усилению дисциплины и политвоенной учебы. 3. ТОРЯНИКУ (РОЗБИЙ-ГОРА): Выявлять реагирования красноармейцев на приезд в полк члена РВСР и высшего командования, собрать сведения о количестве орудий и пулеметов в каждом полку, и БАРАНИКУ (КОСТЕНКО): достать прокламационных листовок, выявлять из состава военнослужащих полковой школы 21-го полка лиц для втягивания в ячейку УКП.

Кроме перечисленной нагрузки, согласно того же постановления собрания, все члены ячейки должны принимать активное участие в агитработе и работе по выявлению настроения всего состава военнослужащих.

в) В целях соблюдения конспирации, всем членам ячейки изменить настоящую фамилию и присвоить следующие псевдонимы, вышеуказанные, как-то ТКАЧУК-ДУБОВЫЙ, МОЦИК-ДУБРОВА, ТОРЯНИК-РОЗБИЙ-ГОРА, БАРАНИК-КОСТЕНКО.

По указанному выше поручению собрания, о составлении плана работы организации - ячейки УКП, таковой ТКАЧУКОМ был составлен следующий на период с 21/VIII по 21/IX-27 г.

Раздел 1-ый: главные моменты.

1) При проведении работы придерживаться осторожности и строгой конспирации.

2) Всю работу проводить в направлении дискредитации политики ВКП(б) и Советской власти.

3) Всю работу проводить под углом выявления настроения всего состава военнослужащих 7-й стрелковой дивизии.

4) Всем членам ячейки дать индивидуальные партнагрузки.

Раздел 2-й: ОРГАНИЗАЦИОННЫЙ ОТДЕЛ:

1) С целью осторожности и законспирирования своей фамилии, при проведении ответственной работы, всем членам ячейки, присвоить себе другие фамилии-псевдонимы.

2) Секретарю ячейки завести тетрадь для точного учета работы.

3) Наладить регулярную связь с руководящим органом – ЦК УКП.

4) За плановый период провести 4 партийных собрания.

Раздел 3-й – ПОЛИТИЧЕСКИЙ ОТДЕЛ:

1) Всю работу ячейки вести в направлении дискредитации национальной политики, которую проводят ВКП(б) и Соввласть, подбирая для этого яркие факты национального гнета не только на Украине, но и в других союзных государствах.

2) Проводить разъяснительную работу в направлении разъяснения политического и экономического гнета широких украинских кругов, особенно крестьян.

3) Выявлять настроение и реагирования всего состава дивизии на угрозу надвигающейся войны против СССР.

4) Выявлять реагирование всего состава военнослужащих на проведение ВКП(б) и Соввластью разных кампаний, как-то: неделя обороны страны, сборы на эскадрилью „Розрыв” и т. д.

5) Выявлять реагирование красноармейского состава на усиление дисциплины и войсковой учебы в армии.

6) Выявлять отношение всего красноармейского состава на политучебу.

7) Выявлять реагирование красноармейского состава на приезд в лагерь члена РВСР и высшего командования.

8) Собрать сведения о количестве войсковых единиц в дивизии, а также о количестве и качестве их вооружения.

9) Поручить одному из членов ячейки составить карту расположения частей 7 дивизии.

10) За плановый период раздобыть прокламационных листовок, которые распространять по территории дивизии перед днем ее празднования, и если достать печатанных будет невозможно, то написать от руки, а все-таки этот момент обязательно провести в жизнь.

11) Вести работу в направлении разложения полковой организации ВКП(б) и ЛКСМ.

Вести работу по выявлению политического настроения красноармейцев 1904 года (особенно в полковой школе), с целью втягивания их в ячейку, чтобы после нашего увольнения (речь идет об увольнении членов организации) – могла организоваться новая ячейка.

Раздел 4 – ПОЛИТИКО-ВОСПИТАТЕЛЬНЫЙ ОТДЕЛ:

1) Достать устав и программу УКП, с коими хорошо ознакомиться всем членам ячейки, чтобы вся работа проводилась по твердой линии партии.

2) Достать нелегальной литературы, соответствующей идеям УКП, каковую можно было бы использовать при проведении всей партийной работы.

3) Всем членам ячейки выучить историю и географические положения Украины, что каждому необходимо в повседневной работе.

4) Всем членам ячейки выучить, какие имеются природные богатства на Украине и чем она богата вообще.

5) Всем членам ячейки читать легальную советскую литературу и журналы, с критическим отношением к таковым.

6) О всей проделанной работе, за каждую неделю давать письменные ответы Секретарю ячейки.

Раздел 5 – ОБЩИЙ:

1) Всю работу проводить в направлении подготовки борьбы с украинским большевизмом, и создания новой Советской, самостоятельной Украины.

2) Развивать враждебное отношение красноармейцев к командно-политическому составу дивизии, полка и рот".

Данный план подписан ТКАЧУКОМ.

План этот обсуждался и был утвержден организацией на втором ее собрании, состоявшемся 30 Августа, на коем присутствовали ТКАЧУК, МОЦИК и БАРАНИК.С данным планом также был знаком и не возражал против его утверждения и ТОРЯНИК, член указанной организации, отсутствовавший в то время на собрании, но которому и БАРАНИКУ указанный план, по его составлению, зачитывался в своей палатке в лагерях ТКАЧУКОМ.

На этом же втором собрании, ТКАЧУКОМ был сделан доклад о международном положении и задачах УКП, в котором ТКАЧУК, излагая международную политическую ситуацию СССР, говорил, что СССР в настоящий момент преследует также политику империализма, как и другие буржуазные страны, и что доказательством этого служит рост в СССР милитаризма и распространение по всему свету фальшивых коммунистических идей. И дальше, что СССР не хочет войны лишь потому, что чувствует свою техническую отсталость и вместе с тем, как будто – неуверенно в своем тыле, опасаясь возможных восстаний крестьянства на Украине, Грузии, Сибири и т. д. В заключении, касаясь задач УКП, ТКАЧУК говорил, что в связи с обострением международного положения, а отсюда и в связи с угрозой надвигающейся войны, – перед УКП и в отдельности перед их ячейкой, стоят задачи: повседневного разъяснения широким кругам населения о колониальном положении последней, об империалистической политике Соввласти и ВКП(б), якобы, в намерение коих входит: втянуть в будущем Украину в войну за свою власть, и что необходимо также вести разъяснительную работу, что будущая война для Украины не страшна и таковая может быть использована для освобождения Украины от настоящего ее гнета.

По данному докладу ТКАЧУКА, собранием организации было вынесено постановление, что в связи с надвигающейся новой войной, необходимо усилить агитработу по идеям УКП среди красноармейцев, а также разъяснить империалистические замыслы Соввласти

и вести разъяснительную работу, что в будущей войне Украина освободится из-под гнета.

На этом же собрании подпольной организацией постановлено – поручить руководство ячейки УКП заместителю секретаря – МОЦИКУ, в связи с отъездом ТКАЧУКА в Киев, в госпиталь на излечение, – на основании чего руководство работой организации было возложено на члена ее – МОЦИКА, коему ТКАЧУК и передал документы (протоколы собраний, планы работ) организации. Однако, желая быть в курсе работы организации и сохранить за собой идейное руководство группой, ТКАЧУК поручил МОЦИКУ и БАРАНИКУ информировать его о состоянии работы группы, посредством шифрованных писем, для чего, им, ТКАЧУКОМ, был выработан и вручен МОЦИКУ и БАРАНИКУ шифр.

По возвращении ТКАЧУКА из госпиталя к месту зимнего расквартирования части в гор. Ромны, указанной подпольной организацией (ячейкой УКП) было проведено третье собрание, состоявшееся 11/X-27 г., на коем присутствовали: ТКАЧУК, БАРАНИК, МОЦИК и ПОШИВАЙЛО. На данном собрании обсуждались следующие вопросы: 1. Отчет секретаря организации ТКАЧУКА за два месяца (содержание отчета в протоколе не зафиксировано). 2) Прием в организацию нового члена ПОШИВАЙЛО Григория, подавшего о вступлении в данную организацию заявление, с просьбой о принятии его в ряды УКП, как ознакомившегося через ТКАЧУКА с ее идеями и готового работать в ее рядах. ПОШИВАЙЛО, собранием, в организацию был принят, как говориться в постановлении последней – единолично. 3) Утверждение плана работы организации на Октябрь месяц, составленного ТКАЧУКОМ. План собранием был утвержден, каковой содержал в себе следующие, намечаемые к проведению организацией, задачи:

Проводить широкую агитационную работу среди младшего командного состава, подлежащего увольнению в долгосрочный отпуск.

Проводить разъяснительную работу среди демобилизующихся, пояснением последним – кто является действительным врагом украинского крестьянства и против кого должно будет организовано вооруженное крестьянство в момент возможной войны.

Всю работу проводить путем расклеивания своих листовок, записыванием в тетрадь при Ленуголке – нелегальных вопросов и ответов на них.

Путем бесед деморализовать настроение призывников 1905 года рождения, и до увольнения младшего командного и красноармейского состава, подлежащего демобилизации, деморализовать политическое их настроение и создать мнение, что каждый военнослужащий, в лице всех советских служащих и партийцев – видел бы своих первых врагов и т. д. и

4) стоял вопрос о перевыборах секретаря ячейки и его заместителя. Постановлением собрания были утверждены теже, ранее избранные, т. е. – секретарем ТКАЧУК, заместителем – МОЦИК.

Из протокола первого организационного собрания группы, состоявшегося 21/VIII, видно, что каждый член подпольной организации имел определенные нагрузки, каковые были взяты в основу составления ТКАЧУКОМ, утверждаемых на втором и третьем собраниях, планов работы организации в целом.

По данным предварительного следствия, а также документам организации, видно, что по изложенным выше планам работы и отдельным нагрузкам, каждым членом организации, а равно всей организацией в целом, за время ее существования, проделывалась в пределах 21-го полка, следующая деятельность:

Организация, избирая метод осуществления своей работы по планам, – путем ведения массовой агитации и отдельных бесед с красноармейцами, во исполнение чего, каждый член организации такую агитацию и беседы – проводили среди красноармейцев своего подразделения, использовывая для этого отдельные недовольства последних, как на

недостатки внутреннего распорядка части, а равно недовольства на деятельность в том или ином отношении советско-партийного аппарата, результатом чего являлось периодическое падение дисциплины среди военнослужащих тех подразделений. Что же касается в отношении ведения работы по полученным конкретным нагрузкам, каждым в отдельности членом организации – проводилась следующая деятельность:

ТКАЧУКОМ: являлся фактически организатором подпольной организации и руководителем ее деятельности. Давал установку и направление в работе организации. Составлял планы работы организации. Своей активностью в работе побуждал к такой же активности всех остальных членов организации. Составил план лагеря 7-й дивизии, про составление которого говорится в плане работ организации. Кроме того, как указано в одном из планов работы, что вся работа по ним должна проводиться организацией путем расклеивания своих листовок и путем записывания в книгу вопросов и ответов при Ленуголке – нелегальных вопросов и ответов на них. Исполняя этот пункт плана работы организации, ТКАЧУКОМ было написано в книгу вопросов и ответов – целый ряд таких вопросов. На одни из таких вопросов, данный Военкомом полка ответ, ТКАЧУКОМ, при участии члена организации ПОШИВАЙЛО, с согласия всей организации, с целью агитации, направленной к подрыву и дискредитации авторитета Соввласти и ВКП(б), – было составлено, так называемое – интервью с Военкомом полка. Интервью это, с целью его распространения среди масс военнослужащих полка, было написано от руки печатным шрифтом в двух экземплярах, из коих распространен был всего лишь один экземпляр, каковой был положен на столе в общежитии младшего командного состава полка, при чтении которым интервью, суть последнего, пояснялась присутствующими при этом членами организации.

Кроме указанного интервью, также для распространения среди общей массы военнослужащих дивизии в лагерях, в момент празднования, с той-же целью агитации, направленной к дискредитации и подрыву авторитета Соввласти и ВКП(б), и призыва к вооруженной борьбе с Соввластью, в возможной будущей войне, – ТКАЧУКОМ были написаны два воззвания, одно из них с обращением ко всем украинцам-терармейцам и командному составу 7-й дивизии, и второе – к младшему командному составу, но данные воззвания распространены не были.

МОЦИК: являлся заместителем секретаря организации – ТКАЧУКА, во время отсутствия которого, руководил деятельностью организации. Из излагаемых ниже его показаний видно, что был убежденным и преданным идеям организации, вполне разделяющим ее деятельность. Посещал все собрания организации, принимая в таковых активное участие при обсуждении вопросов деятельности организации, всегда соглашаясь с таковой. Имея вышеуказанную нагрузку работы, на ведение которой соглашался без возражений, но сделать что-либо по своей нагрузке, а также плана работы организации, ввиду своевременной ликвидации и ареста организации, – не успел.

ТОРЯНИК: в организацию вступил по первому-же предложению. Будучи на первом организационном собрании, разделял идею организации и изъявил готовность принять участие в ее деятельности. Получая нагрузку работы на том же собрании организации, согласился на ее ведение, а также соглашался с утверждением плана работы организации, а следовательно на проведение деятельности по таковому. Таким образом, являлся идейно преданным указанной подпольной организации. Однако, убытие последнего в госпиталь на излечение и значительное времяпребывание там, помешало ему проявить активность в конкретной деятельности организации.

БАРАНИК: был членом организации, посещал все ее собрания. Исполнял техническую работу организации, заключавшуюся в переписке протоколов собраний, также имея нагрузку по работе и будучи знаком с идеями и задачами организации, определяющимися

планами работ, – но как по последним, а равно и своей нагрузке – работы не вел. ПОШИВАЙЛО: как указано выше, последний в организацию подал письменное заявление, с просьбой принять его в таковую, как ознакомившегося с идеями организации, а следовательно и с ее деятельностью. Настоящее заявление ПОШИВАЙЛО служит доказательством того, что он вступил в организацию, будучи убежденным, разделяющим идеи и соответственно им деятельность, проводимую организацией. На одном из собраний, ТКАЧУКОМ была высказана мысль – о необходимости приобретения для организации боевых запасов, т. е. оружия и бомб. О приобретении таковых ТКАЧУК, в частности говорил с ПОШИВАЙЛО, и последний, соглашаясь с необходимостью приобретения для организации – оружия и бомб, обещал таковые достать, имея в виду приобрести их при полку, путем переговоров с оружейным каптенармусом, но переговорить с таковым не успел. Но тем не менее, для организации достал одну бомбу и 49 боевых винтовочных патронов, каковые хранились вместе с документами организации на его, ПОШИВАЙЛО, квартире, одновременно служившей и конспиративной квартирой организации. Кроме того, помогал в составлении выпускаемых организацией листовок, в частности вышеуказанного интервью.

По своим планам работ, организация с целью втягивания в таковую новых членов, занималась выявлением и обработкой подходящих для того лиц, из числа военнослужащих полка. В число намеченных и обрабатываемых организацией входили обвиняемые по сему делу – КРАСНОШАПКА, ГИРИЧ и СИДОРЕНКО.

КРАСНОШАПКА, как состоявший в прошлом в партии УКП, узнавши со слов ТКАЧУКА, о существовании в полку указанной подпольной организации, существованию и деятельности таковой сочувствовал, и тому же ТКАЧУКУ, в разговорах выразил, что в его лице организация всегда будет видеть друга, и что он готов помогать ей в работе. В подтверждение этого, просил ТКАЧУКА, ставить его, КРАСНОШАПКУ, в известность о всех назначаемых организацией собраниях, с целью посещения их. Настоящее вполне доказывает, что указанная организация, ее цели и деятельность, соответствовали убеждениям КРАСНОШАПКИ и что последний, по всем данным, не прочь был принять участие в работе последней. Это доказывает и то, что КРАСНОШАПКА, прося ТКАЧУКА извещать о всех назначаемых подпольной организацией собраниях, – на одно из таких собраний явился к месту его назначения, но таковое, ввиду малого количества явившихся членов организации, не состоялось. – Кроме того, из имеющихся в деле данных, видно, что КРАСНОШАПКА имел у членов организации известный, как бы идейный авторитет, доказательством чему служит тот факт, что у последнего спрашивалось мнение отдельными членами организации – о возможности принятия в таковую вновь намеченного командира отделения полка – ВОРОНЫ.

ГИРИЧ и СИДОРЕНКО, будучи намеченными и обрабатываемыми подпольной организацией, для втягивания их в таковую, о существовании данной организации в 21-м полку, знали со слов ее активного, члена МОЦИКА, приглашавшего их, по поручению ТКАЧУКА – как руководителя организации, на одно из собраний последней, на каковые они не являлись, но вместе с тем, зная о существовании в полку указанной подпольной организации, – скрывали об этом.

НИКИФОРОВ, также зная о существовании в 21-м полку 7 дивизии подпольной организации, ее к-р деятельности, из писем руководителя последней ТКАЧУКА к нему, – скрывал о таковой.

Привлеченный по делу, в качестве обвиняемого, ТКАЧУК при допросе виновность свою в создании в 21-м полку подпольной организации, под видом ячейки УКП и ее к-р деятельность, – признал и показал, что находясь на службе в Красной армии он убедился в том, что Октябрьская революция нисколько не изменила положения крестьянства Украины, каковое продолжает оставаться и влачить тоже бедное существование, что и при царизме. И виновником этому является Компартия и Соввласть, каковые, прикрываясь

лживыми социалистическими фразами, обманывают крестьянство, как являющееся основным населением Украины, так как в возможность построения социализма он, ТКАЧУК, не верил. Вместе с этим и обвиняя ВКП(б) – в неправильности разрешения национальной политики, считая что при настоящем положении, нацменьшинства, как Украина, в этом отношении угнетаются. А также, прейдя к тому выводу, чтобы улучшить положение крестьянства Украины, необходимо, чтобы таковая была самостоятельной, имеющей действительно украинский строй, национальную армию, и чтобы все богатства Украины использовались на ее-же индустриализацию, с каковой он был согласен. Но вместе с тем, будучи уверен в том, что отделение Украины мирным путем не допустят, – пришел к выводу, что достигнуть этого возможно – лишь путем вооруженной борьбы. И зная, что когда-то легально существовала Украинская Коммунистическая партия, состоявшая в большинстве из крестьян, и что в идеи которой входили – создание самостоятельной Украины и защита интересов крестьян, он, как утерявший веру в ВКП(б), стал искать политического течения, подходящего для него, как крестьянина, больше чем ВКП(б), в результате найдя таковое в лице УКП(б), почти не имея представления об ее идеях, но в нелегальном существовании которой он, ТКАЧУК, был уверен. Однако, все его, ТКАЧУКА, попытки к тому, чтобы установить связь с указанной УКП, не привели к положительным результатам, почему он и решил приступить к работе самостоятельно. За время пребывания в армии он, ТКАЧУК, узнал персонально всех товарищей, их настроение, политубеждения, соответственно коим и начал вести в направлении своего решения разговоры с товарищами МОЦИКОМ, БАРАНИКОМ и ТОРЯНИКОМ, которые без возражений согласились на организацию в полку ячейки УКП, для ведения агитработы соответственно идеями УКП. Что, и было сделано, т. е. была создана указанная подпольная организация под названием ячейки УКП, указанным вначале порядком. Что же касается ведения деятельности организации по планам, вырабатываемым и утверждаемым на собраниях последней, в частности – ведение агитации, соответственно тех планов, то таковую он, ТКАЧУК, и вся организация в целом проводила с целью внедрения в сознание красноармейцев, чтобы они знали с кем нужно бороться и кто является истинным врагом украинского народа, указывая, как на таковых – на всех совслужащих, и коммунистов, тем самым восстанавливал их, красноармейцев, против Соввласти и Компартии. Однако, сейчас, он, ТКАЧУК, точно не может уяснить – для чего нужна была такая агитация. Ставив в плане работ на Август месяц, а также и говоря на одном из собраний подпольной организации – о необходимости ведения агитации, направленной к дискредитации Соввласти и Компартии, такую работу он, ТКАЧУК, и организация проводили для того, чтобы выяснить насколько возможно было вести за собой массу, и выяснить насколько почвенна их идея. С целью агитации в том же направлении, он, ТКАЧУК, выпустил одну листовку, составленную им совместно с членом организации ПОШИВАЙЛО, которая была положена в общежитие младшего командного состава, а также и с той же агитационной целью им было записано несколько вопросов в книгу вопросов и ответов при Ленуголке полка. Кроме того, ставив в плане работ организации – о создании новой, аналогичной их подпольной организации, группы из красноармейцев 1904 года, как он, ТКАЧУК, а равно и организация, имели в виде необходимость – бы продолжения указанной группой проводимой их организацией деятельности, т. е. вела бы работу по дискредитированию ВКП(б) и Соввласти, занималась разложением полковой организации ВКП(б) и ЛКСМ, части, путем возбуждения враждебного отношения к красноармейской массе комполитсостава и т. д. При чем, по его, ТКАЧУКА, мнению – вновь созданная-бы такая группа возможно избрала бы другой не контр-революционный путь, каковым следовала деятельность их подпольной организации. По его, ТКАЧУКУ, докладу от 30 августа, вести агитацию, что СССР ведет империалистическую политику, вследствие чего надвигается новая волна, что

зафиксировано в протоколе, он, ТКАЧУК, точно не помнит, говорил ли об этом, но сознавая при этом, что формулировка его вопроса действительно означала – вести пораженческую агитацию, но что не соответствовало его намерениям, ибо даже сейчас он не может сказать, кто будет являться виновником будущей войны и какова в этом отношении политика СССР. На такую контр-революционную почву деятельности он, ТКАЧУК, соскользнул незаметно для самого себя. В составленном им воззвании к терармейцам, говорил, что приближается новая война, в момент которой Соввласть будет свергнута и что терармейцы должны будут выступать с оружием в руках против Соввласти. Данное воззвание не обсуждалось на собрании организации и никто из членов последней не знал, а также выпустить таковое в свет ему, ТКАЧУКУ, не удалось – с одной стороны по причине перегруженности работой и с другой стороны, что он считал его слишком резким. Ставив в плане работы организации – о необходимости сбора сведений о расположении, о численном составе и вооружении 7-й дивизии, – таковые сведения организации собрать не удалось, за исключением составления им, ТКАЧУКОМ, по поручению собрания, плана лагеря 7-й дивизии, и указанные сведения, в случае-бы их сбора, лежали бы без применения, поскольку пункт этот в плане работ был поставлен им, ТКАЧУКОМ, с целью дать, как нагрузку новым членам ячейки для втягивания их в активную работу организации. Пункт о сборе указанных сведений был вставлен в план работы организации по его, ТКАЧУКА, инициативе и по существу коих он, ТКАЧУК, говорил на собрании, что они нужны ЦК УКП, в действительности-же с которым он связан не был, а говорил об этом членам организации с тем, чтобы создать у последних мнение, что вся работа организации не по его, ТКАЧУКА, инициативе, а по указаниям и заданиям ЦК УКП, с тем, чтобы иметь у организации необходимый авторитет.

Привлеченный по делу в качестве обвиняемого, ПОШИВАЙЛО, при допросе виновность свою в участии в подпольной организации в 21-м полку и ее к-р деятельности, – признал и показал, что о существовании нелегальной группы в 21-м полку он узнал со слов ТКАЧУКА, по рекомендации которого и вступил в указанную организацию. Состоя членом организации, для таковой дал имевшуюся у него гранату и совместно с ТКАЧУКОМ составлял, выпущенную организацией с целью агитации, направленной к дискредитации и подрыву авторитета Соввласти и ВКП(б), – листовку названного интервью с Военкомом полка.

Привлеченный по делу в качестве обвиняемого, ТОРЯНИК, виновность свою в участии в подпольной к-р организации и ее деятельности – признал и показал, что в Августе месяце в лагерях ТКАЧУК, с которым ТОРЯНИК дружил, пригласил его на собрание, состоявшееся в тех-же лагерях. Прийдя к месту назначения собрания, там он застал ТКАЧУКА, МОЦИКА и БАРАНИКА. Открывши собрание, ТКАЧУК, делал доклад об УКП и ее задачах – в данное время и свел на то, что идея УКП должна быть распространена и в нашем полку и вестись УКП'истская работа, для чего необходимо организовать ячейку УКП, которая будет работать под руководством и заданиям ЦК УКП. Со слов ТКАЧУКА он, ТОРЯНИК, понял, что все присутствующие, в том числе и он, представляли собой организованную ячейку УКП, это же он понял еще и потому, что по предложению ТКАЧУКА, всем собравшимся присутствующим на собрании, были даны клички, в том числе и ему, ТОРЯНИКУ была дана кличка РОЗБЕЙ-ГОРА. На этом же собрании был зачитан ТКАЧУКОМ составленный им в виде плана работы организующейся ячейки УКП, которым, как он, ТОРЯНИК, и понимал тогда на собрании, предполагалось ведение ячейкой в полку явно контр-революционной деятельности. В частности, в плане имелись пункты, о ведении работы по подготовке борьбы с Соввластью, в момент возможной будущей войны, развивать враждебность среди красноармейцев к Комполитсоставу, о ведении работы в направлении дискредитации политики, проводимой Соввластью, Компартией – по национальному вопросу, и т. д. В сущности этих пунктов деятельности ячейки он,

ТОРЯНИК, разбирался и считал таковую деятельность за явно контр-революционную. При утверждении-же собранием подпольной организации – названной ячейкой УКП, зачитываемого ТКАЧУКОМ плана, ТОРЯНИК не возражал. План работы ячейки УКП предусматривал нагрузку работы каждого члена последней, в том числе и его, ТОРЯНИКА, которому была дана нагрузка – собрать сведения о состоянии, вооружении полков Дивизии и составить план лагеря. Но по данному заданию он, ТОРЯНИК, якобы ничего не делал, так как считал это за работу, направленную против Соввласти, но вместе с тем, считая указанную подпольную организацию, а равно и ее деятельность за контр-революционную, о таковой не донес с одной стороны не хотел нарушать доверие, оказанное ему, ТОРЯНИКУ, членами организации, и с другой – что находился под влиянием этих членов организации.

Привлеченный по сему делу в качестве обвиняемого БАРАНИК, при допросе виновность свою в участии в подпольной к-р организации – признал, участие же в деятельности последней – отрицает, и показал, что в средних числах Июля м-ца 1927 г., в бытность полка в лагерях, к нему, БАРАНИКУ, подошел старшина 1-й Пульроты ТКАЧУК, которого он, БАРАНИК, раньше знал, и завел разговор с ним на тему, что есть люди, которые недовольны Соввластью, но у них нет руководителя, назвав в числе недовольных себя, – ТКАЧУКА, МОЦИКА, ТОРЯНИКА и его, БАРАНИКА, – хотя со стороны последнего никаких разговоров и личных недовольств на Соввласть он, ТКАЧУКУ не выражал. Спустя несколько дней, после этого разговора ТКАЧУК сообщил ему о предстоящем нелегальном собрании в лесу, пригласив на которое и его, БАРАНИКА. Прийдя к месту назначения, спустя несколько минут после его прихода, в указанном месте собрались МОЦИК, ТКАЧУК и ТОРЯНИК. По сбору всех указанных лиц, тут-же ТКАЧУК, обращаясь к последним со словами, что он, якобы, по поручению ЦК УКП, созвал нас на организационное собрание, для оформления на нем ячейки УКП при 21-м полку. На этом же собрании, ТКАЧУК, и делал доклад на тему УКП и ее задаче, сводящийся к тому, что крестьянство Украины при Соввласти страдает и терпит много лишений от Московского большевизма, и что УКП является истинной и действительной защитницей крестьян и рабочих Украины, и что мы, т. е. наша подпольная организация, также должна вести разъяснительную работу среди красноармейцев, в соответствии идеям УКП. Следующее собрание уже организованной подпольной ячейки УКП назначено было на следующей неделе, но таковое из-за малого количества собравшихся членов организации – не состоялось. На это же собрание являлся новый член организации КРАСНОШАПКА, которому о сущности предстоящего собрания было объяснено ТКАЧУКОМ. Ввиду не состоявшегося этого собрания, таковое ТКАЧУКОМ было назначено на следующий день, в который и было проведено фактически – второе собрание. На данном собрании присутствовали: МОЦИК, он – БАРАНИК и ТКАЧУК, который также сделал доклад о международном положении, в коем указывая на близость войны, и в случае возникновения которой мы, т. е. партия УКП и наша подпольная организация – ячейка УКП, должны будем использовать ее на свержение Советской власти и восстановление самостоятельной Украины, поэтому и должны готовится и вести подготовительную работу к вооруженному восстанию и свержению Соввласти. После настоящего собрания, на второй день, ТКАЧУК выехал в гор. Киев в госпиталь на излечение. Уезжая в таковой, ТКАЧУК своим заместителем оставил МОЦИКА, при чем заявил, что работой ячейки он будет руководить сам – ТКАЧУК из госпиталя посредством шифрованных писем, для чего последний выработал и вручил МОЦИКУ и мне – БАРАНИКУ шифр. За время пребывания в госпитале ТКАЧУК прислал мне – БАРАНИКУ шифрованное письмо, зашифрованное указанным шифром, в котором он – ТКАЧУК – просил меня, БАРАНИКА, связать его посредством писем с кем-либо из УКП'истов гор. Киева, если у меня, БАРАНИКА, таковые имеются, коих у меня не было. Кроме того,

предложил подготовить документы работы ячейки, т. е. протоколы собраний, поскольку, по заявлению ТКАЧУКА, в нашу подпольную организацию должен был приехать представитель ЦК УКП, каковой в результате не приезжал. По приезде полка на зимние квартиры в гор. Ромны, в конце сентября м-ца в полк приехал ТКАЧУК, который вскоре назначил собрание нашей подпольной организации. На данном собрании также был заслушан доклад ТКАЧУКА о внутреннем положении СССР, в котором характеризуя рост промышленности, ТКАЧУК говорил, что все заводы и фабрики строятся лишь в России, а не на Украине, несмотря на то, что средства на создание российской промышленности берут с украинского народа. И последнее собрание ячейки УКП, состоялось в первых числах Октября м-ца, на коем был принят в ячейку новый член ПОШИВАЙЛО.

Привлеченный по делу в качестве обвиняемого – КРАСНОШАПКА, при допросе виновность свою в участии в подпольной к-р организации, ее деятельности – отрицает и показал, что о существовании означенной организации, со слов ТКАЧУКА, он действительно знал, но каких-либо мер к ее ликвидации, путем доноса в надлежащий орган – не предпринял, по той причине, что не знал о сущности ее деятельности, о чем он хотел узнать посредством личного посещения собрания указанной подпольной организации, о назначении которой он, КРАСНОШАПКА, просил ТКАЧУКА ему сообщать, и что на одном из таких собраний к месту назначения он явился, но таковое не состоялось. О сущности же предстоящего собрания он был проинформирован ТКАЧУКОМ.

Привлеченный по сему делу в качестве обвиняемого – МОЦИК, при допросе виновность свою в участии в подпольной к-р организации – признал, отрицая участие в деятельности таковой, и показал, что он, МОЦИК, действительно состоял в этой организации, но никакого активного участия в ее деятельности не принимал, а когда обсуждались на собрании вопросы о выпуске воззвания и листовок, с целью агитации, направленной к подрыву и дискредитации авторитета Соввласти и Компартии, он – МОЦИК – возражал. О решении организации – работать в плоскости подрыва и дискредитации авторитета Комполитсостава, он – МОЦИК, подтверждает, однако какой-либо работы в этом направлении им, МОЦИКОМ, не велось.

Привлеченные по делу, в качестве обвиняемых – ГИРИЧ и СИДОРЕНКО при допросе – виновность свою в участии в подпольной к-р организации – отрицают и показали, что о существовании указанной организации они узнали лишь в момент арестов членов указанной организации, в том числе и их. До ареста же таковых, по существу упомянутой организации, им известно не было. Настоящие показания указанных обвиняемых ГИРИЧА и СИДОРЕНКО опровергаются фактом обработки последних указанной подпольной организацией, на предмет их втягивания в таковую, и поручением руководителя организации ТКАЧУКА члену организации – МОЦИКУ, о приглашении ГИРИЧА и СИДОРЕНКО на одно из собраний подпольной организации.

Привлеченный по делу в качестве обвиняемого НИКИФОРОВ, при допросе виновность свою в инкриминируемом ему обвинении, о недоносе о существовании в 21-м полку подпольной к-р организации, известной ему из писем руководителя последней – ТКАЧУКА, – признал и показал, что, ведя переписку с ТКАЧУКОМ, состоявшим на службе в 21-м полку 7-й дивизии, от последнего он, НИКИФОРОВ, с марте-апреле месяце 27 г. получил письмо, в коем ТКАЧУК выражал массовое недовольство на якобы, существующие несправедливости Соввласти в ее аппаратах, обвиняя таковую в связях с буржуазией, на бюрократизм и т. д. В следующем, полученном НИКИФОРОВЫМ письме от ТКАЧУКА, последний писал о своем несогласии с идеями Компартии и ею проводимой политикой в отношении крестьянства, говоря в том же письме о каких-то угнетаемых группах и о своем намерении вступить в УКП, обещая выслать мне – НИКИФОРОВУ программу последней и какой-то печатный листок, коих я, НИКИФОРОВ, не получал. Кроме того, ТКАЧУК прислал ему, НИКИФОРОВУ, в письме шифр, посредством коего, по его словам,

предполагал вести с ним, НИКИФОРОВЫМ, секретную переписку. В скорости по получении этого шифра, он – НИКИФОРОВ, получил от ТКАЧУКА зашифрованное письмо, в котором последний сообщал о своем состоянии в УКП и о своей известности в ЦК последней. ТКАЧУК также писал ему, НИКИФОРОВУ, о том, что он, ТКАЧУК, является секретарем ячейки в составе 8-ми человек, в какой именно ячейке в письме не упоминал, по содержанию же писем он, НИКИФОРОВ, понял, что речь шла о ячейке УКП. Таким образом, он – НИКИФОРОВ, зная о существовании в 21-м полку подпольной организации, ее к-р деятельности под руководством ТКАЧУКА, которого по получаемым от него письмам, он – НИКИФОРОВ, считал за контр-революционера, но о существовании указанной организации, в частности о контр-революционных настроениях ТКАЧУКА, – никуда не доносил…

Принимая во внимание, что деяния указанных обвиняемых уголовно-наказуемые и таковые подлежат преданию суду Чрезвычайной Сессии Черниговского Окружного Суда, а посему и руководствуясь ст. 204 УПК, настоящее дело на предмет предания виновных суду – Чрезсессии, направить Военному Прокурору при 7-й дивизии.

Настоящее постановление составлено 2-го Января 1928 года

УПОЛНОМОЧЕННЫЙ 007 (Осокин)

„СОГЛАСЕН" – ПОМ. НАЧ. по Оперчасти (Дрейбанд)
„УТВЕРЖДАЮ" – НАЧАЛЬНИК ОСОБОТДИВА 7 (прізвище нерозбірливе)

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224, арк. 292-298. Копія. Машинопис.

## № 13

### ПОВІДОМЛЕННЯ РОМЕНСЬКОЇ ОКРУЖНОЇ ГАЗЕТИ ПРО ЗАСУДЖЕННЯ ГРОМАДЯНИНА ЗАРУДЯНСЬКОЇ СІЛЬРАДИ Г.І. ШЕВЧЕНКА ЗА КОНТРРЕВОЛЮЦІНУ ДІЯЛЬНІСТЬ [8]

*16 лютого 1928 р.**

1040 десятин землі – це „трудова" норма, що нею користувався до революції дідич ШЕВЧЕНКО Григорій Іванович, мешканець хут. Шевченкового, Заруднянської сільради, Засульського району.

Досить зрозуміло, що Радвлада ШЕВЧЕНКОВІ не до смаку прийшлася. Радвлада ж у нього відібрала землю, роздала її голоті й примусила самого дідича взятися за працю…

1919 рік. ШЕВЧЕНКО разом з Денікіним помандрував на південь. Але, як видно, не солодко було там, бо в 1923 році він повернувся до свого бувшого маєтку. От з цього часу ШЕВЧЕНКО й розпочав свою контр-революційну діяльність. Намагався кожному селянинові довести, що Радвлада довго не продержиться, бо десь, як він чув, збираються силенні війська, щоб зруйнувати „комунію".

Не виплачуючи сільськогосподарського податку, закликав інших селян також не виплачувати податку. Із показань свідків, він вважав необхідним здійснити повстання і усунути від влади „антихрестів" – комуністів, що мучать люд хрещений.

За цю діяльність у 1927 році ШЕВЧЕНКО був під слідством. Його тоді було звільнено за відсутністю переконливих доказів. Але в цьому році, під час проведення самообкладання в Заруднянській сільраді він був дуже необережним: закликав селян не погоджуватися з самообкладанням і відмовлення мотивував тим, що Радвлада нам зовсім не потрібна.

Він відчув, що самообкладання на культурні потреби працюючих мас є великою загрозою куркульським інтересам, зрозумів, що це чинник загального зросту добробуту бідняцьких мас і звільнення залежності їх від куркуля.

– Самообкладання нам не потрібне! – кричав на сході селян.

На цей раз відвертий контр-революційний виступ ШЕВЧЕНКОВІ не минув без наслідків. Його притягнуто до відповідальності. 10 лютого 1928 року Надзвичайна сесія при Роменському округовому суді у відкритому засіданні розглянула його справу. Покарано ШЕВЧЕНКА позбавленням волі з суворим відокремленням строком на 3 роки, поразкою в громадянських правах терміном на 3 роки, а потім висилкою в Норільський край на 5 років.

ДАСО. – Радянське життя**. – 1928. – 16 лютого. – Інв. № 1324.

*Дата опублікування повідомлення в газеті.
**Газета – орган Роменського окружкому КП(б)У, окрвиконкому, окружної ради профспілок та КНС.

## № 14

## ІЗ ДОПОВІДНОЇ ЗАПИСКИ КОМФРАКЦІЇ ГЛУХІВСЬКОГО ОКРВИКОНКОМУ ДО ОКРПАРТКОМУ ПРО ХІД ПЕРЕДВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ [6]

*Не раніше 15 лютого 1929 р.**

…**

Списки позбавлених розпочато вивішувати сільрадами з 15 грудня [1928 р.], але були випадки по деяким селам, що списки зовсім не вивішувались та зривались ворожим елементом…

Кількість позбавлених виборчих прав у цьому році порівнюючи, з минулою виборчою кампанією, трохи відстає. Аби висвітлити цю важливу справу доводимо таку табличку:

| РАЙОНИ | Кількість позбавлених прав | | %,% до загальної кількості виборців | |
|---|---|---|---|---|
| | 1929 | 1927 | 1929 | 1927 |
| | | […] | | |
| Глухівський | 738 | 791 | 2,9 | 3,2 |
| Есманський [тепер Глухівський] | 710 | 665 | 4,0 | 3,9 |
| Путивельський*** | 989 | 715 | 3,1 | 2,2 |
| С.-Будський | 565 | 874 | 3,0 | 4,8 |
| Хильчанський [тепер С.-Будський] | 558 | 646 | 3,0 | 3,5 |
| Шостенський | 915 | 903 | 3,3 | 3,5 |
| Янпільський | 945 | 663 | 3,8 | 3,3 |
| Ярославецький [тепер Кролевецький] | 749 | 834 | 4,9 | 5,6 |
| По окрузі | 8166 | 8156 | 3,2 | 3,5 |
| По Україні | | | 4,4 | 4,6 |

Порівнюючи з минулим роком, скарг та заяв з приводу складання нових списків позбавлених виборчих прав значно збільшилося, а саме: у 1927 р. надійшло скарг 315.

<u>На 15 лютого 1929 р.</u>
Надійшло скарг............................1515
Задоволено в проханні..................285
Відмовлено................................. 770
%,% відмовлення.........................72,9
%,% задоволення прохань............ 27,1

[…]

Кампанія перевиборів Рад в цьому році проходила в умовах жорстокої класової боротьби на селі. Низка матеріялів зтверджує цей висновок. Глитай, крамар, піп та ріжні „бувші люди", які зараз мають будь-який зв'язок з селом, складають антирадянський контрреволюційний блок, який зміцнився, зробився більш сміливим і знову спробував оволодіти радянським апаратом на селі, але другий блок – бідноти і середнячества під керівництвом Партії у важливіший момент перевиборів рад дав рішучу відсіч класовим ворогам та забезпечив владу в руках дійсно радянських бідняцко-пролетарських мас вкупі з середняком.

… але в цій роботі були свої негативні явища, свої умови. По-перше, необхідно зафіксувати як урок [для] майбутньої кампанії перевиборів Рад, це про методи і форми боротьби з боку класового ворога куркуля та інш., а саме:

1) використання всіх наших господарсько-економічних труднощів, тісно зв'язаних з … індустріалізацією країни (вложення капіталу на довгі роки, зріст населення та його потреб, недостача краму тощо);

2) використовування несвідомості середняка та намагання перетягти його на свій куркульський бік. Компрометація партійців та працездатних бідняків;

3) використовування вищих організаційних форм в процесі всієї кампанії, аби таким шляхом взяти владу в свої руки на селі;

4) пристосування до цього заходів з боку куркулів: намагання зняти списки радянських організацій з обговорення, мовчазний бойкот цих списків, [намагання набрати] більше своїх голосів (перебіжки з одного зібрання до другого та інш.);

5) викидування давно знайомого гасла капіталістичного змісту: „Зараз нема заможних глитаїв, зараз всі однакові.";

6) використовування жінок на зібраннях, відірвавшихся від мас робітників – п'яниць тощо;

7) спроба витягти на обговорення людності есерівські гасла: „Советы без коммунистов", „Надо платить царские долги", „Радянська влада звеличує бідноту", „Селянам нема чого захищати", вимоги власності на землю;

8) попередня зорганізованість, таємні збори, відкриті і таємні погрози, озброєння і фізичне дійство;

9) і саме характерне – економічний наступ з боку куркулів в межах села;

10) крім того, різке протиставлення міста селу та влади пролетаріату – селянству взагалі, себто: чому Уряд не селянсько-робітничий, а навпаки, також питання в ріжниці меддопомоги поміж селянами та робітниками, питання розцінки продукції селянина й робітника.

НАМАГАННЯ ГЛИТАЯ ПРОЛІЗТИ ДО РАД

Село Лісне С.-Будського району.

Заможні підготувалися як слід до перевиборів, висували свій спис, Голову та Секретаря, навколо цих кандидатур збирали громадську думку, де частина середняцтва схилялася до цього списку, але ж в процесі перевиборів, завдяки напруженості тій роботі, яка була проведена серед КНС, глитаї були розбиті.

Село Рожковичі С.-Будського району.

Головою ради обраний бувшої старої армії офіцер через те, що куркульство впливало на середняцьку частину, а КНС і ЛКСМ не були досить авторитетні через свою активну роботу по хлібозаготівлі та [боротьбі] з самогонокурінням.

Село Голубівка С.-Будського району.

Кулаки спалили майно Голови Судземкомісії за його активну роботу. В зв'язку з переобранням рад в С.-Буді секретарем Райпарткому було [знайдено] контрревол. прокламацію…

Село Грем'ячка Янпільського району.

Недостатня підготовча робота, осередок профспілки „Харчесмак" склав свій спис протилежний партосередку. Деякі партійці боялись виступати і висувати спис активу. Куркуль мав вплив на деяку частину середняків. Колектив учительства був дуже пасивний…

## ВІДОМІСТЬ ПРО СКЛАД ОБРАНИХ РАД

| НАЗВА РАЙОНІВ | Кільк. сільрад, по яких зібрано відомості | Кільк. осіб, яких обрано до складу сільрад | Середняків | % % | Бідняків | % % | Заможних | Наймитів | КНС | Жінок |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | […] | | | | | | | |
| Глухівський | 25 | 501 | 167 | 33,3 | 286 | 57,0 | 1 | 6 | 213 | 89 |
| Есманський | 15 | 366 | 137 | 37,4 | 194 | 53,0 | – | 16 | 175 | 58 |
| Путивельський | 36 | 626 | 227 | 36,2 | 245 | 39,1 | 6 | 42 | 173 | 112 |
| С.-Будський | 21 | 385 | 103 | 26,7 | 256 | 66,4 | 11 | 4 | 227 | 63 |
| Шостенський | 19 | 557 | 193 | 34,6 | 257 | 46,1 | – | 18 | 223 | 70 |
| Ярославецький | 12 | 323 | 116 | 35,9 | 183 | 56,6 | – | 8 | 177 | 58 |
| Хильчанський | 19 | 378 | 114 | 30,1 | 242 | 64,0 | 1 | 2 | 215 | 66 |
| Янпільський | 22 | 544 | 142 | 26,1 | 220 | 40,4 | 1 | 9 | 201 | 66 |
| РАЗОМ | 237 | 5138 | 1759 | 34,2 | 2853 | 55,5 | 22 | 140 | 2338 | 787 |
| В 1927 р. було обрано % % | | | | | | | | | 39,2 | 9,1 |
| % % по Україні в 1929 р. | | | | | | | | | 45,5 | 17,0 |

Міські та селищні ради.

Позбавлення виборчих прав проти минулої виборчої кампанії значно зросло [на 4,1 %]: Шістка в минулому 4,9 % в цю кампанію 6,3 %

| | | |
|---|---|---|
| С.-Буда | 25,3 % | 22,8 % |
| Путивель | 13,2 % | 15,5 % |
| Глухів | 9,6 % | 13,2 % |

... Збільшення % позбавлених пояснюється уважним ставленням до виявлення контингенту позбавлених виборчими комісіями на місцях з відвертим наступом на ворожі елементи міст і селищ, але слід зауважити, що % позбавлених по С.-Буді, що пояснюється, до деякої міри, недообліком позбавлених, а також деяким перебільшенням минулої кампанії, з приводу чого на протязі року був великий прилив заяв [про поновлення прав].

Обрано членів рад 547, з них жінок 118 або 21,8 %, себто: проти минулої кампанії збільшено на 12,7 %. За соц. станом: робітників 39,9 %, службовців 28,3 %, останні 31,8 % падає на селян і кустарів. За партійністю: комуністів – 26,8 %, комсомольців – 10,2 %…

СЕКРЕТАР ФРАКЦІЇ ОВКу [підпис] /ПОЛЯКОВ/

ДАСО, ф.П-221, оп. 1, спр. 405, арк. 18-33. Оригінал. Машинопис.

---

*Датується за змістом документа.

**Тут і далі опущено текст про передвиборчу організаційну роботу з аналізом виконання наказів виборців, їх участі у звітних зборах та виборах, а також відомості (в основному, у таблицях) по Новгород-Сіверському, Понорницькому та Семенівському районах теперішньої Чернігівської області. Стилістику, орфографію та пунктуацію документа максимально збережено.

***Так (тут і далі) позначені в документі колишні найменування Путивльського, а також (див. нижче) Хильчицького, Шосткинського та Ямпільського районів.

## № 15

### З НАСТАНОВИ РОМЕНСЬКОГО ОКРУЖНОГО СУДУ НАРОДНИМ СУДДЯМ ОКРУГУ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ РЕПРЕСІЙ СТОСОВНО ЛИШЕ ЗАМОЖНИХ НЕЗДАТЧИКІВ ХЛІБА *

*9 листопада 1929 р.*

З матеріалів касінстанції Окрсуду на обслідування Нарсуду 4 под.[ілу] вбачається низка недоліків у судовій лінії Нарсудів по хлібозаготовчим справам, а саме:

1. Викривлення класової лінії, що полягає в засудженні не лише куркулів, а й середняків (Нарсуд 3 под. та Об'єднана камера 7 і 17 п.) і навпаки – наявність необгрунтованих виправдовуючих вироків по відношенню до заможних через те, що вони ніби-то були неспроможні виплатити за постановою Комісії зернохліб, в підтвердження чого суд обмежився допитом лише одного свідка (Нарсуд 4 под.)

2. М'яка лінія репресій по відношенню до куркулів, які відомі і в минулому, як злісні нездатчики лишків хліба. Наприклад: Нарсуд 3 под. куркуля, що мав 12 дес. землі, за нездачу 100 пудів хліба засудив до штрафу 200 карб.; Нарсуд 4 под. заможного, який замість 150 пуд. харчовими культурами вивіз лише 10 пуд. та скрив від опису своє майно – засудив до штрафу, що по сумі є менший двохкратної коштовності недовивезеного хліба, той же Нарсуд – куркуля, що не вивіз із 300 пуд. хліба жодного фунта – присудив до позбавлення волі на один рік умовно… Ці неприпустимі вчинки Нарсуду 4 под. свідчать про відсутність клясової чутливості Нарсудді. І такі явища сприяли недостатньому темпу хлібозаготівлі на території Глинського району.

3. Нарсуд 4 под. при визначенні міри соцзахисту виходив із розрахунку тієї кількості зернохлібу, що залишилось довезти підсудному після того, як частина хліба у нього вилучена в примусовому порядку. Той же Народний суд не встановлював, яких культур (фуражних чи зернових) здав підсудний. І при визначенні міри репресії враховував лише недовезену кількість пудів, чим санкціонував неприпустиме, а саме: можливість заміни однієї культури іншою за побажанням володаря хлібом.

4. Нарсуд 4 под. виносив оправдувальні вироки в справах з приводу того, що сільрадою вживались адміністративні заходи тоді, як згідно закону із 3.07. поточного року застосування мір адміністративного впливу і не вивезення хліба, не зважаючи на останнє і складає кримінал, передбачений Кримінальним Кодексом. Траплялись випадки, коли Нарсуд, прагнучи до найшвидшого розв'язання справи, порушував елементарні правила процесу, при наявності яких справу належало відмінювати в касаційному порядку. Наприклад: Нарсуд 5 под. розв'язав хлібозаготовчі справи в день вступу до камери… підсудного… не в термін… про його згоду слухати справу.

Отже Окрсуд метою [поліпшення] судової роботи по хлібозаготовчим справам пропонує: неухильно додержуватись директив даних НКЮ та вищезгаданих зауважень Окрсуду, вживаючи заходи репресій до заможних груп нездатчиків хліба…

Оригінал підписав т.в.о. голови Окрсуду [підпис] /Лісняк/
т.в.о. ст. секретаря [підпис] /Лаврик/

ДАСО, ф.Р-5839, оп. 2, спр. 4, арк. 625. Оригінал. Машинопис.

*Стилістику, орфографію та пунктуацію документа збережено.

## № 16

### ІЗ ПРОТОКОЛУ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ КНС І БІДНОТИ С. ЖУРАВКА СЕРЕДИНО-БУДСЬКОГО РАЙОНУ ПРО РОЗКУРКУЛЕННЯ ОКРЕМИХ ГОСПОДАРСТВ

*1 лютого 1930 р.*

Заслушав информацию т. Никитина о ликвидации кулака как класс, общее собрание КНС и бедноты считает необходимым раскулачить как злостных вредителей коллективизации и нашли необходимым раскулачить следующих лиц:

1) Миловидова Григория Ивановича, конфисковать имущество и выслать с предела района.

2) Евдокименко Кирилла Карповича, отозвать с коллектива, конфисковать имущество – 3 дес. земли.

3) Стародубцева Семёна Стратоновича, отозвать с коллектива, конфисковать имущество и выслать с предела района.

4) Безуглого Андрея Моисеевича, конфисковать имущество, оставив одну хату.

5) Евдокименко И. [так у документі] Кириллович, конфисковать пасеку.

6) Гому Тимофея Ивановича, отобрать 6 дес. земли, одну хату, одного коня и корову, отозвать с коллектива.

7) Остапенко Сергея Егоровича, отобрать кузницу и 3,50 дес. земли.

8) Фращук Михаила Ларионовича, отозвать с коллектива, отобрать 1 хату, веялку и соломорезку.

Председатель [зборів] [Підпис відсутній] /Артюх/
Секретарь [зборів] [Підпис відсутній] /Безродный Еф./

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 702, арк. 16. Рукописна копія, засвідчена підписом секретаря та печаткою сільради.

## № 17

### ІЗ ПРОТОКОЛУ ЗАСІДАННЯ ГЛУХІВСЬКОЇ ОКРУЖНОЇ КОМІСІЇ З ВИЛУЧЕННЯ СІЛЬСЬКОЇ „УГОЛОВЩИНЫ" ПРО СОЦІАЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНИЙ ЕЛЕМЕНТ, ЩО ПІДЛЯГАЄ АДМІНІСТРАТИВНОМУ ВИСЛАННЮ ДО КОНЦТАБОРІВ

*16 лютого 1930 р.*

СЛУШАЛИ:

Информацию 1-го Инспектора Глуховского ОКРадминотдела тов. АНЦИФЕРОВА о представлении дел на 122 человека, подлежащего админ. высылке в конц. лагерь на основании директивы НКВС УССР от 16/II-30 г. за № 311029.

ПОСТАНОВИЛИ:

Утвердить представленные и рассмотренные персонально дела для ходатайства перед Особым Совещанием при Коллегии ГПУ УССР о заключении лиц в концлагерь как социальноопасный элемент, имеющих связь с кулачеством и подрывающих мероприятия Соввласти, на нижепоименованных 67 человек, а именно:

ХИЛЬЧАНСКИЙ РАЙОН

1. ЗУБОВ Антон Ефимович
2. ГОНЧАРОВ Пётр Трофимович

ЯРОСЛАВЕЦКИЙ РАЙОН

3. БОЙКО Михаил Фёдорович
4. КОТЛУБАЙ Пётр Савельевич
5. СИМАНЕНКО Андрей Антонович.

[…]*

ГЛУХОВСКИЙ РАЙОН

10. ПЯТИГОР Тимофей Лукич
11. БЕЗБАБНЫЙ Марк Степанович
12. САМОЩЕНКО Порфирий Прокофьев.
13. САЧКО Ермолай Максимович
14. САЧКО Фёдор Захарьевич
15. ВЕРЕТЕННИК Пётр Кириллович

ЭСМАНСКИЙ РАЙОН

16. ВЕЛИКОСВЯТ Иван Егорович
17. ПУСТОВОЙ Василий Васильев.
18. КОНЮХОВ Семён Фомич
19. ПОЛОЗОВ Леонид Фёдорович
20. ГРИДИН Василий Иванович
21. КУРЯТНИКОВ Евсей Данилович
22. МИНАКОВ Пётр Платонович
23. ХАРЧЕНКО Григорий Николаевич

ШОСТЕНСКИЙ РАЙОН

24. УДОВЕНКО Фёдор Иллич
25. ВОЛЫНЕЦ Андрей Сергеевич
26. ЯКИМОВИЧ Василий Иванович
27. ВАСИЛЕНКО Егор Саввич
28. ОВСЮК Степан Федотович
29. БУБЕНЕЦ Тимофей Максимович
30. КОЗЛЕНКО Василий Иосифович
31. ОРЁЛ Трофим Семёнович
32. ОРЁЛ Евстихий Семёнович
33. СУРАЙ Иван Матвеевич
34. ЛУГИН Михаил Кррилович

[…]

Гор. ГЛУХОВ

46. ЧВЕРТКА Григорий Александрович

С.-БУДСКИЙ РАЙОН

47. КАРТАВЕНКО Александр Андриянович
48. ГОНЧАРОВ Сергей Григорьевич

ЯНПОЛЬСКИЙ РАЙОН

49. ЗАЯДЛЫЙ Денис Терентьевич

ПУТИВЛЬСКИЙ РАЙОН

50. ПОНОМАРЕНКО Фёдор Андреевич
51. РИНДИЧ Иван Митрофанович
52. ПОНОМАРЕНКО Степан Романович
53. АЛЕКСЕЕВ Григорий Васильевич
54. ТОЛМАЧЁВ Григорий Васильевич
55. АГЕЕВ Яков Петрович
56. ВОЛОШИН Павел Сергеевич
57. ВОЛОШИН Пётр Сергеевич
58. МУЖЕЦКИЙ Александр Алексеев.
59. ДОКУКИН Михаил Алексеевич
60. МУЖЕЦКИЙ Иван Иванович
61. СИТНИКОВ Виктор Ефремович
62. ЦЕГЕЛЬНИКОВ Яков Демьянович
63. САБАТАШОВ Сергей Маркович
64. МАНДРИКИН Фома Гаврилович
65. МЕГЕРОВ Никанор Михайлович
66. МИКС Евгений Валентинович

[…]

По делам, утверждённым Окр. Тройкой на гр-н:

ОРЛА Трофима Семёновича, ОРЛА Евтихия Семёновича, СУРАЯ Ивана Матвеевича – по Шостенскому району, […] подлежащих из'ятию на админ. высылку, дополнить компроментирующим материалом вышеозначенные дела, имеющиеся в распоряжении Нач. 2-го Отделения Окр. Отдела ГПУ тов. ЛИФЕРА.

ПРЕД. КОМИССИИ [підпис] /КАЛИНА/
СЕКРЕТАРЬ [підпис відсутній] /АНЦИФЕРОВ/

ДАСО, ф.Р-1752, оп. 1а, спр. 78, арк. 116-118. Оригінал. Машинопис.

*Тут і далі опущено прізвища по Понорницькому, Новгород-Сіверському та Семенівському районах, які тепер у складі Чернігівської області.

## № 18

## ІЗ ПРОТОКОЛУ ЗАСІДАННЯ ПІДГОТОВЧОЇ ТРІЙКИ З РОЗКУРКУЛЕННЯ ГЛУХІВСЬКОГО ОКРВИКОНКОМУ СТОСОВНО ГРОМАДЯН ТРЬОХ СІЛ СЕРЕДИНО-БУДСЬКОГО РАЙОНУ *

*18 березня 1930 р.*

П Р И С У Т Н І – ГОЛОВА ТРІЙКИ тов. ЦВІЛЬ.
Ч Л Е Н И т.т.: ПІСЧАНСЬКИЙ, ЛІФАРЬ.

С Л У Х А Л И : Розгляд та затвердження списків куркульських господарств, ухвалених біднотою, колгоспниками та Райвиконкомом до розкуркулювання по Хильчанському** району.

У Х В А Л И Л И : Затвердити до розкуркулювання по Хильчанському р-ну господарства таких осіб:

с. К Р Е Н И Д І В К А :

Боровик Максим Яковлевич

с. М Е Ф О Д І В К А

Шадарь Андрій Омелькович.

Беручи на увагу, що в списку до розкуркулювання затвердженого Хильчанським РВК, внесені господарства, матеріяли на яких не свідчать за належність їх до куркульських господарств, а тому відмінити постанову Хильчанського РВК в цій частині та заборонити розкуркулювання господарств, які належать таким особам:

с. М Е Ф О Д І В К А :

1) Николаєнко Сергій Яковлевич
2) Солдатенко Антон Васильович
3) Коновець Никифор Хведорович
4) Шкуд Дмитро Іванович
5) Сахошко Хведір Васильович.

с. К Р Е Н И Д І В К А :

1) Воскобойник Матвій Михайлович.

Ураховуючи, що Хильчанським Райвиконкомом недостатньо подано відомостів за 4 господарства, а тому запропонувати негайно подати за такі господарства:

1) Афанасенко Єрема Сидорович с. Палієвка*** по яким ознакам притягнений до єкспертного оподаткування, чи одна родина Афанасенко, Дорошенко й Прокопець й чи вкупі господарюють визначеним до розкуркулювання господарством.

2) Оснач Тихон Вакулович – скільки платить с/г. податку, коли притягнутий до експертного оподаткування та по яким мотивам.

3) Буренюк Сергій Григорович – село Кренидівка, скільки було до револ. землі, чи 66 дес., чи 90, який має зв'язок з синами, чи з'являються вони членами родини, та адресу цих синів.

4) Петроченко Григорій Петрович – скільки мав до революції землі чи 37 дес., чи 90, коли просорушка промислового типу, то чому не притягнений до експертного оподаткування.

Відносно господарства Юркевича Євгена Івановича матеріяли передати в комісію для включення на виселку як дідича.

С Л У Х А Л И :      Розгляд додаткових матеріялів та характеристик на куркульські господарства по с. Ситне С-Будського району, ухвалених Райвиконкомом.

У Х В А Л И Л И : Беручи на увагу, що додаткові матеріяли свідчать за те, що один член родини гр-на Федченко Миколи Тихоновича з 1918 р. по 1920 р. служив в Червоній армії, другий 10 років працює на залізниці, а тому відмінити попередню постанову Трійки, запропонував С-Будському РВК'у не провадити розкуркулювання господарства гр-на Федченко. Зауважити С-Будському Райвиконкому про недбайливе його ставлення при обговоренні характеристики та матеріялів господарства Федченко на першому засіданні РВК.

Беручи на увагу, що в списку до розкуркулювання затвердженого С-Будським РВК внесені господарства, матеріяли на яких не свідчать за належність їх до куркульських господарств, а тому відмінити постанову С-Будського РВК в цій частині та заборонити розкуркулювання господарств, які належать таким особам:

с. С И Т Н Е :

1) Федченко Миколай Хведорович і Симутин Олексій Іванович.

ДАСО, ф.П-221, оп. 1, спр. 562, арк. 20.      Машинописна копія, засвідчена підписом завідувача таємної частини та печаткою Глухівського окрвиконкому.

---

*Стилістику, орфографію та пунктуацію документа збережено.

**Хильчицький (із серпня 1941 р. – Зноб-Новгородський) район приєднано в січні 1963 р. до Середино-Будського району.

***С. Паліївка – тепер у складі Ямпільського району Сумської області.

## № 19

## ІЗ ВІДОМОСТЕЙ ДПУ УСРР ВІДНОСНО МАСОВИХ ВИСТУПІВ ПРОТИ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ В ОКРУГАХ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ 1930 РОКУ

*Початок квітня 1930 р.**

| Округи | Виступів | | | Людських утрат | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | З „нашого"боку | | | З „протилежн."боку |
| | Діючих | Ліквідованих | Всього | Убито | Поранено | Убито | Поранено |
| Глухівський | - | 4 | 4 | Х** | Х | Х | Х |
| Конотопський | - | 3 | 3 | Х | Х | Х | Х |
| Роменський | 4 | 8 | 12 | - | - | - | - |
| Сумський | - | 49 | 49 | 3 | 10 | 2 | 21 |
| Разом по УСРР (41 округ) | 24 | 1692 | 1716 | 46 | 84 | 90 | 177 |

ЦДАГО України, ф. 1, оп. 20, спр. 3185, арк. 67, 68.

---

*Датування за змістом документів.

**Х – позначення відсутності даних у документах.

## № 20

## КІЛЬКІСНІ ВІДОМОСТІ ПРО СКЛАД ТАК ЗВАНОЇ КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ В КОЛИШНІХ РОМЕНСЬКОМУ ТА ПРИЛУЦЬКОМУ ОКРУГАХ [7]

*Липень 1930 р.**

| Зміст репресій, соцстан репресованих / Райони | | | Березівський** | Великобубнівський *** | Глинський*** | Засульський*** | Лохвицький** | Срібнянський** | РАЗОМ |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Застосовано ВМП | | | 7 | 3 | 7 | | 2 | 3 | 22 |
| Ув'язнені в концтабори на: | | 10 років | 10 | 2 | 3 | | 1 | 7 | 23 |
| | | 8 років | 5 | | 1 | | | 2 | 8 |
| | | 7 років | 4 | 1 | 2 | 1 | | 4 | 12 |
| | | 6 років | 2 | | | | | 1 | 3 |
| | | 5 років | 16 | 2 | 6 | | 1 | 11 | 36 |
| | | 4 роки | 1 | 1 | 1 | | | 1 | 4 |
| | | 3 роки | 2 | 3 | 9 | | 1 | 8 | 23 |
| | умовно | 5 років | | | 1 | | | 1 | 2 |
| | | 4 роки | | | 1 | | | | 1 |
| | | 3 роки | 5 | 1 | 9 | | 2 | 6 | 23 |
| Вислані в Північ. край на: | | 5 років | 3 | - | 2 | | | | 5 |
| | | 3 роки | 1 | - | 1 | | | 4 | 6 |
| РАЗОМ | | | 56 | 13 | 43 | 1 | 7 | 48 | 168 |
| За соцстаном | | Куркулі | 38 | 9 | 15 | | 5 | 11 | 78 |
| | | Середняки | 13 | 3 | 18 | 1 | 1 | 33 | 69 |
| | | Бідняки | 3 | 1 | 9 | | | 4 | 17 |
| | | Службовці | 2 | | 1 | | 1 | | 4 |
| Колишні червоні партизани і червоноармійці | | | 3 | 3 | 8 | | | 12 | 26 |
| Жінки | | | 3 | 1 | 1 | | | | 5 |

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 130, арк. 119-122; спр. 131, арк. 2-58. За машинописними оригіналами.

---

*Датування – за змістом архівних справ.

**Позначення районів теперішніх областей: Чернігівської (Березівський – колишній і Срібнянський) та Полтавської (Лохвицький).

***Позначення колишніх районів, територія яких тепер, в основному, у складі Роменського району.

## № 21

### ХАРАКТЕРИСТИКА ЗААРЕШТОВАНИХ ЗАМОЖНИХ СЕЛЯНОК СЕСТЕР О.І. ТРИПІЛЬСЬКОЇ ТА М.І. ХОМЕНКО МЕШКАНОК ВОВКІВСЬКОЇ СІЛЬРАДИ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ * [8]

*28 жовтня 1930 р.*

Хоменко Марія Іванівна 48 років та Трипільська Олександра Іванівна 49 років – сестри, з народження козаки. Трипільська – попаддя. До революції [1917 р.] мали 250 дес. землі. Зараз землекористування мають 6,10 дес. та по весні цього 1930 р. здали до фонду земгромади 4 дес. Мали до вилучення майна за несплату податків 2 дома, 3 комори, клуню, 2 хлівів, кінну молотарку, 3 сівалки, 2 жатки, кінні грабки, культіватор, віялку, робочої худоби 1 голову, рогатої худоби 1 голову, саду 0,57 дес. Все майно вилучено в цьому 1930 році і передано С.Г. артілі.

Люди, яким навіть гетьманський та денікінський режими здавалися занадто м'ягки, що не перешкоджало їм бути агентами як Гетьмана, так і Денікіна. По їх вказівках вартою проводились по с. Вовківцям екзекуції.

Зараз одверті нічим не приховані вороги Радвлади. Задержались тут під час виселення поміщиків і великих землевласників, тому що в Вовківцях тоді сильні були петлюрівці, й вони зібрали певну кількість підписів селян з протестом проти виселення. З початку хлібозаготівельних кампаній ні разу добровільно не здавали покладених на них завдань. Сей рік земля на осінь лишилась не засіяною й не ораною, увесь час штучно зменшували прибутковість свого г-ва. Самим своїм перебуванням в Вовківцях викликають у бідноти недовірря до влади. Виборових прав позбавлені. Оподатковуються в індивідуальному ладі.

Голова сільради [підпис нерозбірливий]
[Печатка сільради] Секретар [підпис нерозбірливий]
До Роменського Рай ДПУ
Для приєднання до справи
Голова с/р [підпис нерозбірливий]
Секретар [підпис нерозбірливий]

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 143, арк. 6. Оригінал. Рукопис.

---

*Орфографію документа збережено, пунктуацію виправлено.

## № 22

### ПОВІДОМЛЕННЯ УПОВНОВАЖЕНОГО СЕРЕДИНО-БУДСЬКОГО РАЙПАРТКОМУ І. АНТИПЕНКА НА АДРЕСУ РПК ПРО НЕВИКОНАННЯ ЗАМОЖНИМИ ГРОМАДЯНАМИ ОДНОГО ІЗ СІЛ РАЙОНУ ХЛІБОЗАГОТІВЕЛЬНИХ ЗАВДАНЬ *

*2 грудня 1930 р.*

Доношу до В[аше]го с[ведения] о том, что распоряжение Ваше дать сводку по твёрдым заданиям по кулацко-зажиточным хозяйствам получили 2/XII.30, по первой даче мной было непонято и поэтому по данной сводке информирую за некоторые хозяйства в следующем.

1) Савченко Дмитрий Федотович считается зажиточным, выполнил по твёрдому заданию 100 % […]**.

2) Онопенко Матвей Евгеньевич имеет зажиточное хозяйство, выполнил 100 %, недовыполнил картофеля 20 пуд. лишь потому, что плохая погода. Коноплепенька только доведена дополнительно.

3) Мартынов Иван Архипович не выполнил овса, гречки, жита 16 пуд. 20 ф., при обыске и наложении штрафа […]** не оказалось. Было изъято за штраф корову и мелкий скот, теперь только осталось продать постройку. Лён, конопля и волокно только доведены дополнительно.

4) […]** Пётр Маркович выполнил 100 % всех культур. Конопля, лён и волокно только доведены.

5) Федченко Иван Стефанович лишенный права голоса, недовыполнил хлебозаготовок 28 п. 08 ф., последний был оштрафован. Хлеба и других культур не оказалось, за что был изъят скот, за исключением одной лошади, и постройки, с советом приняты меры продажи.

6) Савченко Николай Григорьевич зажиточный. Не выполнил хлебозаготовок […]** п. 25 ф., при осмотре хлеба не оказалось. Был оштрафован, изъят мелкий скот, оставлены лошадь и корова. С/совет вынужден приступить к продаже постройки, коровы, лошади.

7) Симутин Николай Андреевич экспертник. Изъято всё. За исключением последней хаты брать нечего.

8) Симутин Иван Алексеевич также всё изъято как в экспертника.

9) Федченко Николай Фёдорович лишённый права голоса, недовыполнил хлебозаготовок 14 пудов 07 ф., за невыполнение изъят скот как штраф. Волокно ещё только доведено.

10) Федченко Григорий Селиверстович зажиточный […]** 24 п. 05 ф. Был оштрафован, изъяты лошадь, свинья и подсвинок на покрытие штрафа. Хлеба не оказалось.

11) Яблоновский Михаил Дмитр., зажит., имеет м-цу, колотушку, не выполнил хлебозаготовок 20 п. 04 ф., при просмотре хлеба не оказалось. Имеется корова и лошадь, пока не изъяты, будет с/совет изымать. М-цу нужно отобрать, только нужно представителя от Союзхлеба, принять от Яблоновского и передать с/совету, так как Яблоновский больной туберкулёзом и 2-е малых детей.

12) Хроменко Афанасий Иванович, зажиточник, занимался скупкой и перепродажей посуды. Недовыполнил хлебозаготовок 35 п. 03 ф., был оштрафован, изъят весь скот: коровы, овцы, лошади. Розбазарил 2 штуки [?] сам Хроменко. Осталось только продать постройку.

13) Холин Пётр Андреевич, кулак, был насильно при сплошной коллективизации раскулачен, сам сидит за разбазаривание 2-х лошадей в ДОПРе г. Брянск. Не выполнил хлебозаготовок 2 п. 30 ф. Ярового посева не было, овёс сеяло общество на его участке. Земли, зданий в хлебозаготовки и имущества в Холина нет.

14) Симутин Алексей Иванович экспертник. Не выполнил хлебозаготовок 84 п. 03 ф., имущество всё забрано за исключением хаты. Сам Симутин сбежал, где-то работает под Москвой, имеет лошадь и гробарку, постройку и скот всё продал за с/хоз. налог.

15) Федченко Филип Васильевич кулак, весной был роскулачен, сам и брат сбежали и сейчас пойманы, сидят в ДОПРе г. Луганск. Хлебозаготовки не выполнили 37 п. 20 ф., совершенно не сеяли, так как не были дома, хлеба при обыске не оказалось. Конопля и волокно доведены.

16) Мартынов Егор Андреевич также как и Федченко Филип Васильевич недовыполнил хлебозаготовок 40 п. 20 ф. Конопля и волокно доведены.

17) Дячок Демьян Луконов., экспертник, хлебозаготовок не выполнил 56 пуд. 04 ф., при обыске хлеба не оказалось, весь скот, за исключением лошади, изъят за с/х налог и штраф, будет изъята лошадь, нужно приступать за долги к продаже построек. Конопля и волокно доведены.

18) Брылов Никита Васильевич, зажиточный, недовыполнил хлебозаготовок 23 п. 18 ф., хлеба не оказалось. Был оштрафован, изъята свинья и ещё нужно изъять лошадь. Доведены конопля и волокно.

19) Мартынов Василий Андреевич, лишён права голоса. Выполнил всё на 100 %.

20) Брылов Порфирий Демьянович, зажиточный […]** 25 п. 25 ф., хлеба не оказалось, изъят весь скот кроме лошади. Нужно приступать к продаже лошадей, но лошади 2 шт. находятся под Москвой в Гробарах[?], пенька и полотно доведены только – 30/XI.30.

21) Антипченко Григорий Давид., зажиточный, недовыполнил […]* п. 39 ф., предложено с/совету […]** так как ему неточно была указана цифра.

В отношении всех […]** а именно займа, дело обстоит плохо. Все зажиточники, коим было доведено твёрдое задание недовыполнили, какие-то меры не принимали, мотивируют – нет, продавайте хозяйство последнее. Примите все меры […]** к данным лицам, и к середнякам, и бедноте. Но дела обстоят плохо.

ДАСО, ф.Р-2307, оп. 1, спр. 4, арк. 2-4. Оригінал. Рукопис.

---

*Стилістику, орфографію та пунктуацію частково виправлено.

**Позначення пропущених або нерозбірливих слів.

## № 23

### ДОВІДКА СЕРЕДИНО-БУДСЬКОГО РАЙВИКОНКОМУ ПРО ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН КУРКУЛЬСТВА В ОДНОЙМЕННОМУ РАЙОНІ *

*Грудень 1932 р.***

Середино-Будский район – часть полесья Черниговщины, является маломощным сельскохозяйственным районом с небольшой землеобеспеченностью хозяйств и низким качеством почвы при большом количестве помещичьих земель.

Кроме крупных кулаков в 50-100 и больше десятин земли большинство кулаков имели 15-25 дес. с наличием 4-6 и больше голов рогатого скота и столько же рабочего и мелкого скота, при недостаточном наличии машин, преимущественно плуг, борона, т. е. ручной способ обработки и уборки урожая.

Кроме этого имелись кулацкие хозяйства с меньшей обеспеченностью земли. Эти хозяйства занимались скупкой леса делянками для разработки с применением наемной рабочей силы 10-20 чел. и больше, скупкой осенью хлеба и перепродажей его на кабальных условиях весной бедноте.

Были кулаки, кои своей земли не имели, брали в аренду у помещиков, обрабатывали наемной силой и передавали в аренду с половины.

Кулацкие хозяйства с небольшой землеобеспеченностью занимались грабарскими подрядными работами, кои набирали артели местной бедноты на кабальных условиях.

Значительное количество хозяйств, занимавшихся кроме земледелием, с применением наемной силы и перекупкой разных кустарных изделий по низким ценам (повозки, колеса, бочки, ночвы, дрань) для перепродажи большими партиями за пределы губернии.

В 1919 году в основном была отобрана земля и предприятия, включая и усадьбы, у явно помещичьих хозяйствах. Значительная часть наиболее мелких кулаков, а местами и крупные, за исключением земли и предприятий, были нетронуты, усадьбы и постройки оставались в их пользовании.

Годы восстановительного периода … дали возможность варьировать. Кулак, связанный с землей, ориентировался на рынок, часть переключалась на внедрение трудоемких

интенсивных культур с применением наемного рабочего труда. Развивались скот, спекуляция мясом, хлебом, пенькой.

Бывшие собственники предприятий (мельниц, крупорушек, вовночесалок. просорушек, маслобоек) путем всяких махинаций сумели повернуть в свое пользование на правах аренды эти предприятия и даже землю. В 1928-29 годах Судземкомиссии приходилось сталкиваться с хозяйствами в 20-28 дес. земли.

Кулацкие хозяйства, кои не имели значительной землеобеспеченности до революции [1917 р.] и в этот период ею особенно не интересовались, а устремляли цель своего внимания на другие способы эксплуатации: взятие делянок в государственных лесах для разработки … в действительности применяли наемный труд по 10-20 человек, бесконтрольно платя гроши.

Отряды по грабарским работам – также на кабальных условиях преимущественно на новостроящихся дорогах и др. сооружениях, вывозя рабочую силу за пределы Украины.

Перекупка кустарных изделий на кабальных условиях вплоть до дачи кредитов (повозки, колеса, клепка, ночвы, бочки, дрань) и отправка вагонами в разные концы Союза. Чему способствовало наличие лесов и хищническое варварское [истребление] их.

Кроме этого появились новые типы кулацких хозяйств, кои как до, так и после революции имели небольшую площадь земли в своем пользовании в 5-6 га. Это универсальный тип кулацких хозяйств, кои резко отличаются от кулацких хозяйств основных зерновых районов, т. е. тут не земля является объектом эксплуатации и наживы, а применение разных сложных с/хоз. машин и предприятий (молотилка, жатка, косилка, соломорезка, крупорушка, мельница и др.) с наличием механической и водяной двигательной силы. Все эти машины с таким количеством земли нерентабельны, а посему они эксплуатировались через аренды не только бедняцко-середняцкими хозяйствами данного села, а и за пределами. Такие хозяйства платили налог по 1012 руб., 750 и 880 руб., причем есть часть из них, плативших налог в прошлом незначительную сумму вследствие разного рода махинаций, даже выходцы из быв. явно кулацких семей, и просто путем фиктивных разделов ухитрялись дополнительно получать землю.

Все это вместе взятое свидетельствует о специфичности экономики данного района и о своеобразности типа кулацкого хозяйства в сравнении с районами зерновых областей.

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 836, арк. 13, 14. Машинописна копія, засвідчена печаткою райвиконкому та підписом його секретаря Сидоренка.

---

*Стилістику документа збережено.

**Датування – за змістом архівної справи.

## № 24

### ІЗ ПРОТОКОЛУ ЗАСІДАННЯ ПОГОЖОКРИНИЦЬКОЇ СІЛЬРАДИ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ ПРО ВИСЕЛЕННЯ КУРКУЛІВ ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ [9]

*4 січня 1933 р.*

Вважаючи на загрозливий стан хлібозаготівлі по одноосібному сектору зокрема по твердих завданнях лише 28 % шалений опір і агітація куркулів по зриву хлібозаготівлі та інш. госп. політ. завдань – рахувати необхідним вислати за межі области куркулів разом з сім'ями, частина яких вичищено з колгоспу „Весна" та „[?]. – Життя", проводять

розкладницьку роботу, намагались розвалити колгоспи, зривають хлібозаготівлі та інші с. г. кампанії. Являються соціяльно-опасним елементом, а тому вислати разом з сім'ями г-ва:

1. ШЕПЕТЬКО Юхим Петрович.

2. ШЕПЕТЬКО Стратон Петрович – куркулі позбавлені виборчих прав, що мали до революції 28 га землі, виключені з колгоспу за розкладницьку роботу.

3. МОСКАЛЕНКО Іван Михайлович.

4. МОСКАЛЕНКО Пантелеймон Михайлович.

5. МОСКАЛЕНКО Андрій Михайлович – до революції мали 40 га землі, позбавлені виборчих прав, виключені з колгоспу за спекуляцію, розкладницьку роботу та контрреволюційну діяльність.

6. МОСКАЛЕНКО Василь Григорович.

7. МОСКАЛЕНКО Пилип Григорович – позбавлені виборчих прав, як куркулі, виключені з колгоспу за розкладницьку роботу, до революції мали 40 га землі.

8. ДЕЖКО Хведір Остапович.

9. ДЕЖКО Григорій Остапович – куркулі, що мали до революції 27 га землі, позбавлені виборчих прав, виключені з колгоспу за розкладницьку роботу та ворожу агітацію.

10. ГАЛЕНКО Микола Якимович – куркуль, позбавлений виборчих прав, що мав до революції 24 га землі та аренду, виключений з колгоспу за розкладницьку роботу та ворожу агітацію.

11. ПЕРЕТЯТЬКО Сергій Петрович – куркуль, позбавлений виборчих прав, що мав до революції 27 га землі, виключений з колгоспу за розкладницьку роботу та зрив хлібозаготівлі.

12. СЕРДЮК Гаврило Миронович, мав до революції 30 га землі, куркуль, позбавлений виборчих прав, виключений з колгоспу за розкладницьку роботу.

13. МОСКАЛЕНКО Іван Григорович – куркуль, позбавлений виборчих прав, виключений з колгоспу за розкладницьку роботу.

14. БОГУСЛАВСЬКИЙ Максим Максимович – куркуль, твердоздавець, позбавлений виборчих прав, злісно ухиляється від виконання твердого завдання по хлібу, до революції мав 40 га землі, виступав серед селянства проти хлібозаготівлі – соціяльно-опасний.

15. ДОВЖЕНКО Христофор Микитович – куркуль, твердознавець, позбавлений виборчих прав, злісно ухиляється від виконання твердого завдання по хлібу проваде контрреволюційну агітацію, до революції мав 40 га землі.

16. СЕРЕДА Порфірій Михайлович, куркуль твердоздавець, позбавлений виборчих прав, до революції мав землі 25 га, групує навколо себе антирадянський елемент, злісно ухиляється від виконання твердого завдання по хлібу, проводе ворожу агітацію[10].

Прохати відповідні органи прискорити висилку цих соціально небезпечних сімей, що зривають виконання політично-господарчих завдань.

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 951, арк. 2.    Засвідчена підписом і печаткою машинописна копія.

## № 25

## ДОПОВІДНА ЗАПИСКА ЗАСТУПНИКА ПРОКУРОРА ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ П. МАРЧЕНКА СЕКРЕТАРЮ ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБКОМУ КП(б)У П. МАРКІТАНУ ПРО РОБОТУ ВИЇЗНОЇ СЕСІЇ ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБЛСУДУ У РОМЕНСЬКОМУ РАЙОНІ З 29 ГРУДНЯ 1932 РОКУ ПО 12 СІЧНЯ 1933 РОКУ

*12 січня 1933 р.*

З виїзною сесією Чернігівського обласного суду я перебував у Роменському районі з 29 грудня 1932 року по 12 січня 1933 р.

Всі справи розглядались виключно на селі та розгляд їх проходив виключно в розрізі виконання хлібозаготівель та колективізації сільського господарства.

1. 31 грудня 1932 року виїзною сесією облсуду розглядалась справа по звинуваченню Зубка Стефана Павловича, сина урядника, офіцера Денікінської білої армії, карального загону та контррозвідки. Останній забивав, вішав комуністів, червоних партизанів, євреїв та інших робітників, які співчували радянській владі.

Зубко обвинувачувався за 54-13 арт. КК, засуджено до розстрілу.

На процесі було присутніх до 100 чол. – виступи сторін скеровані в бік з'ясування класової боротьби на даному етапі соціалістичного будівництва.

2. 2-3 січня поточного року – розглядалась справа по звинуваченню 4-х кулаків в с. Ярмолинці за арт. 58 ч. 2, 54-10, 54-14 КК.

Ця група обвинувачувалась: 1) Пилипченко Михайло вів агітацію проти хлібозаготівель, переховував хліб у 5-ти ямах, не виконував хлібозаготівель; 2) Стебка Трохим; 3) Товчигречка Петро та 4) Літвиненкова Олександра вели агітацію та злісно не виконували завдань. Першого, Пилипченка, засуджено до розстрілу, а останніх трьох до 10 років позбавлення волі в далеких таборах.

На процесі було присутніх до 300-500 чоловік. Виступи сторін скеровані були на виконання планів політично-господарчих кампаній.

Під час перебування суду в нарадчій кімнаті зроблено доповідь. Всі присутні засуджували дії звинувачених. Переведена величезна масова робота, наслідком чого хлібозаготівлі по селу мали величезний злам: на 1/І-33 р. – 49 %, а на 6/1-33 р. – 75 %, по одноосібному сектору колгосп виконав на 1/І-33 р. – 114 %. Судовий процес, без сумніву, мав величезний вплив.

Після суду ранком 4/1 – організувалась червона валка.

3. 4 грудня 1933 р. виїзною сесією облсуду в с. Миколаївка розглянута кримінальна справа за арт. 54-10 ч. 1 та 119 КК Бессараба Єгора за контрреволюційну агітацію та злісну нездачу хліба. Засуджено Бессараба до 9 років позбавлення волі. Один свідок по справі, Кочубій, давав неправдиві показання, за що його притягнуто до відповідальності.

На процесі було присутніх до 200 чол. Виступи сторін по справі були скеровані виключно на боротьбу за хліб та зріст колективізації. Під час перебування суду в нарадчій кімнаті мною було зроблено доповідь про виконання хлібозаготівель і ін. До процесу була належна увага. Засуджений Бессараб, дуже авторитетний чоловік проти кампаній, займався довгий час спекуляцією.

В Миколаївській сільраді мною перевірено штрафну політику на одноосібні господарства за хлібозаготівлі, виявилось, що штрафи накладені, два тижня як надіслані до РВК на затвердження, відповіді з РВК немає. Я дав розпорядження голові сільради штрафи негайно стягнути, оскільки накладання їх витримане класове та не суперечить закону. Випадки тяганини в штрафах є і в інших сільрадах. Я на ці випадки реагував так само.

З боку сільради настирливої роботи по хлібозаготівлях немає.

По колгоспу маються заяви про вступ, але довгий час не розглядаються і росту колгоспу немає.

4. 3-5 січня поточного року мною, за домовленістю з тт. Резниченком та Демченком, утворено штурмовку 3-х сіл району по хлібозаготівлях: 1) с. Андріяшевка – сесія нарсуду під керівництвом помічника прокурора тов. Суліма; сесія штурмувала с. Андріяшевка з 2/І до 8/І поточного року – засудила 17 чоловік. Сесія переводила величезну масову роботу. Викрито декілька ям – винні покарані. Мається злам в хлібозаготівлях: на 1/І було по колгоспу 57,3 %, а на 6/І – 90 %, по одноосібному на 1/І-24,3 %, а на 6/І-47,9 %.

Сесія, за моїм розпорядженням, перекинута до с. Перекопівка, де буде працювати до 15/І цього року.

Сесія облсуду з 5/І по 10/І цього року штурмувала с. Вовківці, яке надзвичайно відстає по хлібозаготівлі та вперто не виконує завдань. 5/І цього року сесія засудила 3-х чол.: 1) Яременка Олександра за 97, 58 арт. КК засуджено до 10 років позбавлення волі та конфіскації майна; 2) Панченка Юхима за 129 арт. КК до 2-х років позбавлення волі та штрафу 1 500 крб.; 3) Правдюка Грицька за 119-20-58 ч. 2, 99 арт. КК до 6 років позбавлення волі та конфіскації майна на 1 500 крб.

6-го січня мною порушено 10 кримінальних справ на злісних контрактантів за 119 арт. КК, з яких 6/1 – засуджено 8 чол. на різні терміни від 2-х до 5-ти років позбавлення волі з конфіскацією майна від 1 000 крб. до 3 000 крб.

Всі виступи сторін скеровані виключно на боротьбу за хліб. Під час перебування суду в нарадчій кімнаті мною переведена масова робота з роз'яснення останньої директиви ЦК та РНК УСРР про добровільну здачу хліба. На процесі було присутніх до 200 чол. Злам в виконанні хлібозаготівель мається.

7/І поточного року сесія засудила 10 чол. за 119 арт. КК на ті ж терміни. Суд мав величезний вплив й щоденні надходження в виконанні збільшувалися.

В с. Вовківці до цього було засуджено нарсудом лише 2 контрактанта. По селу Вовківці підготовчу роботу до суду проводили помічники облпрокурора тт. Данільцев, Бондаренко, а взагалі керував роботою органів юстиції я. На 1/І-33 р. по одноосібниках було 34,2 %, а на 6/І – 47,4 %. По колгоспу на 1/І – було 51 %, а на 6/І – 101,3 %.

9/І сесія облсуду розглянула кримінальну справу за арт. 174 ч. 3 КК, обвинувачувались 4 особи, всіх засуджено на 5 років кожного. Присутніх було до 150 чол.

Вся робота виїзної сесії проводилась на селі та обставлялась масовою роботою.

Вся робота сесії була пов'язана з місцевими організаціями. Про роботу сесії я інформував щоденно секретаря обкому тов. Резниченка та РПК тов. Демченка. Керівники району роботою сесії задоволені.

8/І – мною з тов. Демченком відвідано с. Біловоди, сільраду та колгосп, де тов. Демченком та мною дані пояснення з різних питань. Сільрада та уповноважені по хлібозаготівлях працюють достатньо.

Мною виявлено в нарсуді до 20 мірчукових справ, які були завалені в канцелярії суду. Запропоновано в 3-денний термін розглянути всі справи, частина на день від'їзду сесії вже розглянута.

При виїзді з м. Ромни мною покладено керівництво сесіями нарсуду на учпрокурора тов. Писаренка, який буде інформувати місцевих керівників та облпрокуратуру про роботу сесій.

Місцеві керівники достатньо приділяли уваги до роботи сесії, надавали засоби пересування. Робота місцевих органів юстиції за останній час, у зв'язку з моїм безпосереднім керівництвом, активізована достатньо.

Місцева преса роботу сесії висвітлювала регулярно.

Мною проведена нарада робітників юстиції та технічних з питання робот по хлібозаготівлях, про чергування в прокуратурі, про дисципліну та ін.

Вас я також інформував щоденно через телеграф та фельдзв'язок.

Заступник Чернігівського облпрокурора [підпис] МАРЧЕНКО

ДАЧО, ф. П-470, оп. 1, спр. 78, арк. 75-79. Оригінал. Машинопис.

## № 26

## ДОПОВІДНА ЗАПИСКА ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБЛВІДДІЛУ ДПУ СЕКРЕТАРЮ ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБКОМУ КП(б)У ПРО ПЕРЕБІГ ХЛІБОЗАГОТІВЛІ

*[січень 1933 р.]*

**Мероприятия облотдела**

Наряду с общей операцией, концентрировались на особо отставших и отстающих по хлебу районах. Для содействия ходу хлебозаготовок в отстающих районах, еще в ноябре прошлого года, из работников облотдела ГПУ и милиции были созданы оперативные группы с общим числом состава в 69 человек.

Проведенную по ним работу характеризуют следующие данные:

| Районы | Ликвидировано групп. дел и по ним арестовано: | | Арестовано одиночек | Выселено кулацких |
|---|---|---|---|---|
| | Д. | А. | | |
| […] | | | | |
| Бурынский | 1 | | 96 | – |
| Великобубновский | 14 | 76 | 140 | 44 |
| Роменский | 9 | 29 | 223 | 46 |
| ИТОГО: | 89 | 407 | 1402 | 316 |

Всего арестовано 2 125 человек, в числе арестованных 316 человек кулаков выслано с 994 членами семей.

**Вскрыто ям, других тайников и изъято хлеба на базарах в отстающих районах**

| Районы | Коли-чество ям | Черных амбаров и др. мест. | Изъято хлеба в них | Аресто-вано лиц | Изъято хлеба на базарах | Аресто вано за спеку-ляцию | Обнару-жено тайных мельниц | Изъято хлеба в них | Аресто-вано за тайный помол |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| […] | | | | | | | | | |
| Бурынский | 66 | 7 | 204 | 24 | 11 | 2 | – | – | – |
| Великобубновский | 29 | 2 | 48 | 17 | 9 | 1 | – | – | – |
| Роменский | 50 | 18 | 510 | 27 | 38 | 33 | 2 | 23 | 5 |
| ИТОГО | 521 | 94 | 2871 | 363 | 168 | 103 | 114 | 203 | 118 |

**Профилактические мероприятия**

Кроме вышеуказанных мероприятий оперативного характера, аппаратом ГПУ проведена 25-30 декабря выборочная проверка в 10 отстающих районах – в 54 колхозах, в целях продвижения хлебозаготовок мерами профилактики.

Выехавшими оперработниками в колхозы и путем проведения бесед с членами правления и активом колхозов были организованы обмолоты, вывозка имевшегося в излишке хлеба, по ряду колхозов выявлена утайка хлеба в отходах, в полове под видом разных фондов и вообще неоприходованного и скрытого в тайных амбарах.

Так, по 2 колхозам обнаружено хлеба в тайных амбарах 542 ц, по 4 колхозам в отходах и полове – 615 ц, по 4 колхозам не было оприходовано 520 ц, по 5 колхозам роздано на руки колхозникам – 751 ц и по 8 колхозам забронировано под видом разных фондов – 2 934 ц.

Всего по этим колхозам за 5 дней вывезено 9 374 ц хлеба, причем, из 54 проверенных колхозов – 36 выполнили полностью, остальные же заканчивают.

Принятые меры нашими работниками в ряде случаев помогли не только выполнению планов по колхозам, но дали и значительный толчок к усилению хлебосдачи по индивидуальному сектору, особенно там, где колхозы закончили вывоз по плану и на основе этого предъявили индивидуальнику требование выполнения плана по данному селу.

По 16 селам Бурынского, Прилукского, Бобровицкого, Носовского и Путивльского районов за 5 дней вывезено хлеба 5 083 центнера.

Вывозка хлеба в процессе проверки по этим районам выражается в следующих цифрах:

| Районы | Количество проверенных колхозов | Вывезено ими хлеба | Количество сел, подвергшихся профил. работе | Вывезено хлеба | Всего вывезено хлеба |
|---|---|---|---|---|---|
| […] | | | | | |
| Бурынский | 7 | 1069 | 3 | 337 | 3406 |
| Роменский | 7 | 1577 | – | – | 2180 |
| Великобубновский | 9 | 1387 | – | – | 2180 |
| Недригайловский | 3 | 1313 | – | – | 1313 |
| Путивльский | 3 | 264 | 2 | 253 | 517 |

П р и м е ч а н и е : Недригайловский, Путивльский и Нежинский районы были взяты, как отстающие по колхозному сектору.

Реабілітовані історією. Чернігівська область. – Кн. 1. – 2008. – С. 391, 392.

## № 27

### ІЗ ДОПОВІДНОЇ ЗАПИСКИ № 608116 ЗАСТУПНИКА НАЧАЛЬНИКА ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБЛВІДДІЛУ ДПУ ЗАГОРСЬКОГО СЕКРЕТАРЮ ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБКОМУ КП(б)У П. МАРКІТАНУ ПРО ГОЛОД У РАЙОНАХ ОБЛАСТІ [11]

*[15 березня 1933 р.]*

**Совершенно секретно**
**Серия „К”**

Помимо сообщенных Вам раньше фактов проявления продзатруднений и голоданий в ряде районов, такие проявления еще зафиксированы в последнее время в Бахмачском, Борзенском, Березенском, Великобубновском, Носовском и Роменском районах.

Особенно выделяется по количеству и характеру проявлений голода Роменский район. Так:

**Роменский район:** в селе Дыгоболовцы проживает семья высланного из г. Киева за участие в банде Семенова Джименко Дмитрия Ивановича, состоящая из него, жены и 4-х детей, эта семья в последнее время питалась людским мясом.

Жена Джименко Д.И. – Анастасия, пригласив к себе в дом знакомого Мисоцкого Ивана, 50 лет, убила его ударом топора, после чего порубала на куски и мясо убитого Мисоцкого варила в пище.

При производстве обыска в доме Джименко были найдены две человеческие головы, что говорит за то, что помимо Мисоцкого там был убит еще кто-то, личность последнего выясняется.

При допросе, Джименко Д.И. и его жена сознались в убийстве Мисоцкого и употреблении его мяса в пищу, заявив, что они голодали.

Роменской раймилицией по обвинению в покушении на кражу собаки была задержана жительница г. Ромны Копач Мария Андреевна, 38 лет.

При допросе последняя показала, что она живет в г. Ромны 10 лет и что ее сожитель Бушев Петр, вследствие отсутствия средств к жизни, оставил ее с 3-мя детьми: девочкой 7 лет, мальчиком 4 лет и девочкой 2 лет 4 мес. без всяких средств к существованию, куда-то уехал в поисках работы.

Не имея возможности прокормить своих голодных детей, она решила похитить собаку, чтобы употребить ее мясо в пищу.

При произведенной работниками милиции проверке на квартире у гр-ки Копач никаких продуктов не найдено, а дети ее лежали в поломанной кровати, прикрытые рваной одеждой.

В беседе старшая девочка Копач сказала, что они на протяжении последних 2 дней ничего не ели. Приглашенный врач констатировал, что дети опухли на почве голода.

Копач из-под стражи освобождена и есть договоренность председателя райисполкома об оказании ей продовольственной помощи и предоставлении работы.

Джименко Дмитрий и Анастасия содержатся под стражей, ведется следствие, которое в ближайшие дни будет закончено.

[…]

**Великобубновский район:** в колхозе „Весела Праця” с. Березовка, имеется ряд семейств, как то: Ковпана Василия, Коляды Никона, Назаренко Василия, Белокура Матвея, Спивака Федора, [которые], не имея хлеба, питаются различными суррогатами, занимаются попрошайничеством, т. к. не имеют средств к существованию.

Члены колхоза Демидовский Иван, Демидовский Николай, Науменко Елена, Приходько Параскевия, Харченко Акулина, Калиман Ксения, Спивак Тимофей, Сытникова Мария, Назаренко Василий и ряд других, взяли сумы и пошли по соседним селам просить милостью хлеба.

Названные члены колхоза являются хорошими работниками и выработали много трудодней, но так как норма выдачи по трудодням натурой была мала, а названные лица были обременены большими семьями, они голодают, не имея средств к существованию.

В селе Березовка на почве голодания ряда семейств стали отмечаться массовые случаи хищений продуктов питания из сараев и погребов, а также сала, мяса павших животных из салотопки.

Райаппарат ГПУ сообщил об изложенном РПК и райисполкому, с которыми договорено о принятии экстренных мер к оказанию продовольственной помощи голодающим семьям.

Заместитель начальника облотдела ГПУ [підпис] ЗАГОРСКИЙ

Реабілітовані історією. Чернігівська область. – Кн. 1. – 2008. – С. 393-395.

## № 28

## ІЗ ПРОТОКОЛУ ЗАСІДАННЯ РОМЕНСЬКОГО РАЙВИКОНКОМУ ПРО ЛІКВІДАЦІЮ КОЛГОСПУ „1-Е ТРАВНЯ” У ЗВ’ЯЗКУ ІЗ ЗАСМІЧЕНІСТЮ ЙОГО „ЧУЖИМИ ЛЮДЬМИ” *

*10 квітня 1933 р.*

П Р И С У Т Н І: ЧЛЕНИ ПРЕЗИДІЇ тов. тов. КАНЕВСЬКИЙ, НИКОЛАЄНКО, МІЛІЦА, ГУРЕВІЧ, ШУМІЛОВ.

ЗАПРОХАНІ: Нач. ДПУ тов. ТРУХАНОВ, Зав. РФВ т. ПРОЦЬКО, Пом. Прокурора тов. СУЛІМ, Райміліція – тов. КОВТУНЕНКО, Уповноважений РНК'а УСРР по заготівлях тов. МОМОТОК, райплян – тов. СИСОЄВ, Пожкоманда – тов. НИКОЛАЄВ, Техніки тов.тов. РУТКОВСЬКИЙ та БІЛИК, Пошта тов. ГРАЧОВ, Райздороввідділ – тов. БОЙКО, Шляхвідділ – тов. САМОРАЙ та тов. ПЄТУХОВ, Інкубація – тов. КУКСА.

ГОЛОВА тов. КАНЕВСЬКИЙ
Секретар тов. МІЛІЦА.

…26. Матер'яли РК РСІ та міськради про засміченість колгоспу 1-го Травня чужими людьми /спекулянтами, кол. крамарями, поліцаями та взагалі нехліборобським елементом/, який фактично за матеріялами з'являється лжеколгоспом.

Зважаючи на матеріяли РК РСІ перевірки справжнього стану колгоспу та його складу, а також матеріяли і постанову Міськради, які свідчать за велику засміченість колгоспу, який організувався й існував виключно з метою споживацькоспекулятивною, маючи підприємства /бойню, ковбасню/, виключно з цією метою заборгувався до 40000 крб. державі, яких не сплачує і хлібозаготівлі державі зовсім не здавав, за всіма показниками безперечно уявляє собою лжеколгосп, а тому вважати за потрібне такий колгосп ліквідувати.

Дозволити 5-ти господарствам, що є в складі колгоспу (селяни-бідняки і середняки), вступити до [?]озівського колгоспу, близько розташованого, повернувши їм усуспільнений реманент та майно або його вартість.

Для практичного здійснення ліквідаційної роботи утворити комісію під головувавням Заст. Зав. РЗВ тов. ГОРОДНЬОГО та членів тов. ГРИЦЬ, ПОПЧЕНКО, представника М[іськ]Р[ади] НІКОЛАЄВА, представника колгоспу тов… представника механзаводу т. ВАСИЛЬОВА, якій протягом декади закінчити ліквідацію, передачу підприємств і майна, провести розрахунки по заборгованості і в першу чергу по сплаті боргів Державі, подавши матеріяли ліквідкому на остаточне затвердження Президії РВКа.

ДАСО, ф.Р-4549, оп. 1, спр. 351, арк. 1, 24. Копія. Машинопис.

---

*Стилістику та орфографію документа збережено.

## № 29

### З ОБВИНУВАЛЬНОГО ВИСНОВКУ ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ВІДДІЛУ ДПУ В СЛІДЧІЙ СПРАВІ УЧАСНИКІВ ТАК ЗВАНОГО КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНОГО УГРУПОВАННЯ В С. РОГИНЦІ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ

*22 квітня 1933 р.*

В начале 1932 года органам ГПУ стало известно, что в с. Рогинцы В-Бубновского р-на, среди бывших активных участников украинского национального движения „Просвитян" создалась к-р группировка, которая, заняв руководящие единицы села, как-то: в колхозе, кооперации – проводит работу по срыву всех мероприятий, проводимых Соввластью на селе.

В августе м-це того же года в с. Рогинцы и в сёлах, вблизи расположенных: Гришино, хут. Лавринов были отмечены систематические появления к-р. листовок с призывом к

борьбе с Советской Властью за освобождение Украины от большевиков и создание независимого государства.

Одновременно аналогичного характера листовки рассылались по почте по другим сёлам на имя Пред. Сельсоветов с угрозами мести.

В результате проведённой агентурно-следственной работы установлено, что в с. Рогинцы В-Бубновского р-на существовала к-р. группировка…

… группа лиц, привлечённых по настоящему делу, были связаны друг с другом ещё до создания к-р. группировки, что подтверждается привлечением их по групповому делу за должностные преступления, совершённые в 1930 году.

Во главе группировки находились:

МАЛЯРЕНКО Степан, ЦЫГАНЕНКО Николай и ШМАТЧЕНКО Аким – руководившие всей проводимой ими к-р. работой…[12]

Основной задачей группировки являлось всемерное противодействие проводимым Соввластью мероприятиям на селе путём агитации и распространения к-р. листовок, вызвать массовое восстание и по свержении Соввласти создать самостоятельное украинское независимое государство…

В целях обсуждения методов борьбы с Соввластью на квартирах участников группировки ШМАТЧЕНКО Акима, СЕМЕНКО Ефима и ВОРОНЫ Сергея созывались совещания, маскируемые выпивками…

На одном из совещаний участниками к-р. группировки ЦЫГАНЕНКО Николаем, МАЛЯРЕНКО Степаном, ШМАТЧЕНКО Акимом, ВОРОНОЙ Сергеем, МУМЫРКО Василием, МОСКАЛЕНКО Ефимом, по инициативе МАЛЯРЕНКО Степана было вынесено решение об изготовлении и распространении к-р. листовок с призывом к борьбе…

Через некоторый период времени на территории В-Бубновского, Роменского и Недригайловского р-нов были распространены листовки за подписью „ВЫБУХ" следующего содержания:

„Згідно розпорядження товариства „ВИБУХ" наказується всім головам сільрад, колгоспів, радгоспів, споживчих [товариств], ударників и всім активним и керівничим органам села негайно припинити хлібозаготівлю и всі інші заготівлі. Ні одного кіла хліба з України для жидівських спекуляцій не маете права дать. Він увесь лишаеться на місьцях. За невиконання для винних в цьому карний присуд народного суду – РОЗСТРІЛ, як за зраду масси"…

Следствием установлено, что составление и изготовление листовок было поручено учителю ЦЫГАНЕНКО Николаю, МАЛЯРЕНКО Степану и ВОРОНЕ Сергею…

Одним из методов борьбы с Советской властью было намечено вызвать „женскую волынку" и, разгромив ссыпные пункты, разобрать зерно. Для организации „волынки" на совещании была выделена тройка, куда вошёл ШМАТЧЕНКО Аким, являющийся Председателем колхоза…

В результате проведённой ими работы была вызвана „волынка" и колхозовский хлеб из амбаров разобран.

В период принятия сёлами планов по хлебозаготовке, в сентябре м-це 1932 года, к-р. группировка развила усиленную антисоветскую агитацию, стараясь всячески сорвать принятие плана.

На общем собрании граждан села активные участники группировки ШМАТЧЕНКО Аким – Пред. колхоза, МАЛЯРЕНКО Степан – Пред. кооперации, ЦЫГАНЕНКО Николай – учитель, МОСКАЛЕНКО Степан, ВОРОНА Сергей и СЕМЕНКО Ефим открыто выступили с призывом не принимать данный РИКом план, предлагая, с целью обеспечения себя от голода, удовлетворить раньше свои потребности, а затем излишки сдавать государству.

В результате их выступлений был принят план в уменьшенном виде на 75 %…

Кроме этого ими велась индивидуальная обработка крестьян против сдачи хлебозаготовок и вступления их в колхоз…

Одновременно указанная группа являлась членами колхоза, всяческими мерами, путём подрывной работы старалась привести колхоз к развалу так же, как и в 1928-29 гг. участниками данной группировки МАЛЯРЕНКО Степаном, ШМАТЧЕНКО Акимом, ВОРОНОЙ Сергеем и ЦЫГАНЕНКО Фёдором была приведена к развалу „существовавшая в то время в селе Рогинцах кооперативная артель „Червоний незаможник”.

В результате чего в 1932 г. в колхозе было сгноено 1000 пуд. сена, расхищено около 2000 пуд. картофеля, погибло по причине сева на стерне и несвоевременной уборки 40 га пшеницы и разворовано около 100 пуд. проса.

Допрошенные в качестве обвиняемых ЦЫГАНЕНКО Фёдор Григорьевич виновным себя признал, а остальные виновными себя не признали.

На основании вышеизложенного, считая пред’явленное обвинение доказанным, настоящее дело представить рассмотрению СУД. ТРОЙКИ при КОЛЛЕГИИ ГПУ УССР…

СПРАВКА

1. Материалы в отношении обвиняемого САХНО Никифора, ввиду увязки с другими фигурантами, выделено в самостоятельное делопроизводство.

2. В отношении фигуранта КОВГАНА Митрофана дело прекращено ввиду [його] смерти.

УПОЛНОМОЧЕННЫЙ [...] (БАХТИН)

ДАСО, ф. Р-7641, оп. 6, спр. 576, арк. 146-160. Оригінал. Машинопис.

**№ 30**

**ІЗ ДОПОВІДНОЇ ЗАПИСКИ ЧЛЕНА БЮРО РОМЕНСЬКОГО РАЙКОМУ КП(б)У НІКОЛАЄНКА РАЙПАРТКОМУ ПРО ВИКРИВЛЕННЯ ЛІНІЇ ПАРТІЇ ПІД ЧАС КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ В С. АНАСТАСІВКА РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ [13]**

*30 квітня 1933 р.*

ДОПОВІДНА ЗАПИСКА

В справі викривлення лінії партії та колективізації в с. Анастасієвці.

Виконуючи рішення бюро РПК з 23/IV про перевірку фактів викривлення лінії партії по колективізації в с. Анастасієвці – мною встановлено:

1. Головним винуватцем в справі сбочень від лінії партії – безперечно є голова колгоспу тов. ОЛЕХ, який давав членам парт-осередку свої шкідливі настановлення і в першу чергу здійснював їх сам.

Активним його помічником був секретар комсомольського осередку т. СЕРЕБРЯНСЬКИЙ, який залучили вже під кінець цих шкідливих дій і тов. АЛЕКСАНДРОВА – голова с/ради та ДВОРНИЧЕНКА – секретаря партосередку.

2. Викривлення лінії партії полягало в следуючому:

22 та 23 квітня, т. ОЛЕХ і т. СЕРЕБРЯНСЬКИЙ проводячи куткові збори одноосібників по питанню колективізації внесли й прийняли пропозицію зборів „подати колективну заяву до артілі про вступ до колгоспу і просити колгосп негайно розглянути, пропозиції зборами не голосувались не „за ні проти”.

Тов. ОЛЕХ прийнявши таку постанову на куткових зборах „Романівщина” де він їх проводив – перейшов негайно на куткові збори Анастасієвського кутка, що проводив

СЕРЕБРЯНСЬКИЙ і теж особисто вніс аналогічну пропозицію про прийом до колгоспу колективно – всього кутка.

В числі громадян цих кутків, що „вважалися” колективно подавши заяви до колгоспу були і розкуркулені куркулі та особи яких до колгоспу прийняти безперечно не можна навіть при їх бажанні.

Дугого дня 23 і 24 квітня – засіданням ради колгоспу затверджуються протоколи куткових зборів одноосібників, всіх їх вважається прийнятими до колгоспу, утворюється комісія по усуспільненню майна і 24, 25, 26 та 27 квітня по мимо волі ряда цих громадян забирається в них коні, насіння і ремангент до стань та двору колгоспу, які громадяни ни заяв ні актів про усуспільнення не підписували і категорично відмовлялись…

Під час усуспільнення коней цих громадян, що категорично заперечували проти такої колективізації – т. ОЛЕХ і СЕРЕБРЯНСЬКИЙ забирали коней прямо з поля, де ці громадяни орали шкільну та свою землю, і на х. Остапенковому т.т. ОЛЕХ та СЕРЕБРЯНСЬКИЙ та за їх дорученням другі ком-ці і члени колгоспу навіть запрягали коні о 12 год. в ночі. Коли примусовим порядком забирались коні – зокрема у громадян хут. Остапенкового т. ОЛЕХ і СЕРЕБРЯНСЬКИЙ припускали брудну лайку громадян, штовхали жінок, що не давали коней (що стверджують громадяни що подали заяву – дивись заяву), а сина громад. с. Анастасієвки – члена с/ради ФЕНЬКО, що недавав коняки – голова с/ради заарештував і під загрозою відрядити його до міліції добився його згоди, що він заперечувати проти того щоб забрали коня – не буде. Арестовували також і гром. КАЧАНА – т. Серебрянський навіть припустив таке явище що у гр. х. Остапенкового – БІЛОСОРОЧКИ Александра Максимовича – забрав махорку з кисетом через те, що цю махорку зробив сам Білосорочка і загрожував йому штрафом.

3. Коли секретар партосередку т. ДВОРНИЧЕНКО після свого приїзду з Ромен 26/IV разом з т. АЛЕКСАНДРОВИМ поставили питання перед т. ОЛЕХОМ і СЕРЕБРЯНСЬКИМ що в цій справі припущено викривлення, то т. ОЛЕХ і СЕРЕБРЯНСЬКИЙ почали кричати і казати „що ми не більшовики, лякаєтесь, куй залізо поки гаряче і т. д.” переконали Дворниченка і Александрова, що все зроблено правильно і треба продовжувати, після чого до їх приєднався т. Дворниченко і Александров.

4. Характерно відзначити, що т. ОЛЕХ, якого відряджено на голову Анастасієвського колгоспу 20/III – прибувши туди 22/III неприймав справ аж до 10/IV і лише після постанови Партосередку – прийняв справи і обов’язки, а то увесь час відволікав.

5. Т. ОЛЕХ за час перебування головою колгоспу в с. Анастасієвці також припускав грубе і брутальне поводження з робітниками МТС, так 27/IV, коли його викликали на нараду до МТС – на нараду не поїхав, пославши члена управи БЕНБЕРЮ і заявив, що я ні МТС ні політвідділу – не визнаю. Підчас розмов з нач. участком МТС т. МАТВІЄВСЬКИМ по питанням весняної сівби т. ОЛЕХ також кричав і заявив, що МТС він не визнає, „що я мав був районним керівником, а зараз буду підлягати якійсь МТС”.

Аналогічна поведінка ОЛЕХА була з інструктором Сталінської цукроварні т. ЛИТОВКО 22-23/IV під час балачок про бурякосіяння.

6. Крім всього вище наведеного по колгоспу Анастасієвки – також припущено було низку злочинів, про які т. ОЛЕХ знавши добре не сигналізував перед РПК і РВК та не вживав потрібних заходів. В колгоспі за час з 1/1 33 р. загинуло біля 100 шт. свиней, 25 шт. овець, 10 шт. коней та 2 шт. рогатої худоби, при чому, коні вже загинули під час перебування т. ОЛЕХ і підчас самого сіву – 8 шт., у квітні м-ці, за що винних також не покарано.

Колгосп сії погано, за якість не боряться, на роботу виходять бригади пізно. Є крадіжки картоплі тощо, на які явища майже зовсім голова колгоспу не реагує.

В селі розповсюджено нічні крадіжки – головно: курей, свиней, картоплі тощо, і от два випадки крадіжки були виявлені, винуватці спіймані колгоспниками та одноосібниками

с. Анастасієвки, які вчинили над ними самосуд – одного побили так, що через годину помер біля с/ради, а другого теж тяжко побили відправили до Перекопівського участку міліції. На ці явища, ні с/рада ні колгосп потрібним чином не реагують, а лише спокійно спостерігають.

ВИСНОВКИ

Виходячи з вище наведеного, розцінюючи роботу т. ОЛЕХА, СЕРЕБРЯНСЬКОГО, ДВОРНИЧЕНКА та АЛЕКСАНДРОВА – скеровану на зрив міроприємств та завдань партії в справі колективізації і весняної сівби, які замість справжньої більшовицької роботи і зміцнення села, як мобілізованими на цю почесну роботу – діяли на руку класовому ворогові, атому вважав би;

а/ До т. ОЛЕХА, як основного ініціатора і застрельщика збочень в колективізації та інш. та його активного співучасника – СЕРЕБРЯНСЬКОГО – застосувати суворі заходи репресій, аж до виключення з лав партії та притягнення до суду.

б/ т. Дворниченка – секретаря партосередку та Александрова – голову с/ради – притягнути до парткари через Рай КК-РСІ.

в/ На підставі цих матеріялів дати вказівки всім п/о, уповноваженим РПК та працівникам села, про непripущення подібних явищ, реагування вчасно на всі аналогічні моменти роботи в колгоспі та піднесення чіткости й класової чуйности вроботі.

У справі виправлення припущених викривлень по колективізації які мною разом з т. Флоринським та Городнім в основному виправлені, але ж треба відрядити негайно спеціального уповноваженого, щоб закінчити цю роботу та провести справжню політично-масову роботу, як серед колгоспників так і одноосібників.

Член бюро РПК НИКОЛАЄНКО

ДАСО, ф.П-79, оп. 1, спр. 32, арк. 173-175. Незасвідчена машинописна копія.

**№ 31**

**АКТ ПОЗАШТАТНОГО ІНСПЕКТОРА РОМЕНСЬКОЇ РКК-РСІ С.В. КУЗУБА ПРО ФАКТ ПОРУШЕННЯ РЕВЗАКОННОСТІ ВІДНОСНО КОЛГОСПНИКА С. ГУДИМИ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ З.А. БІЛАША ***

*18 жовтня 1933 р.*

Мною заштат. Инспектором Роменской РайКК РКИ Кузуб С.В. было.

I. Произведено обследование Гудимовского Сельсовета в части правельности проведения революционной законности, где было выявлено, что извращения и нарушения последней не было за исключением одного случая заслуживающего внимания и требующего немедленного разрешения со стороны Рай КК.

1) Обстоятельства дела следующие:

Весной этого 33 г. с/г. артелью „Перебудова" был исключён с артели старый колхозник имеющий лично в 1932 году 300 трудодней – БЕЛАШ Захарий Антонович. Мотивировалось исключение тем

I) что яко-бы по его вине – неправильному надсмотру за лошатами таковые при выпасе подохли. Ветврачебные справки говорили что лошата подохли благодаря их болезни, а не по вине БЕЛАША.

II) Что весной во время продовольственного затруднения БЕЛАШ неоднократно являлся в артель жаловался, что ему нечего кушать и просил выдавать хлеб как и другим колхозникам. Сельсоветом был сделан у него обыск и при обыске было обнаружено муки и сухарей в общем всего до 2-х пудов, немного сала, масла и сальтисон „кендюх".

До этого ещё обыска ему был доведён как колхознику план мясо-сдачи 29 кг. и он его выполнил.

После результата указанного обыска, Сельсоветом производится из'ятие вышеуказанных продуктов и единственной у него коровы, тут же доводится план твёрдой сдачи мясо поставки на 79 кг. Корова передаётся с/г. артели, а в место этого артелью сдаётся в мясо поставку тёлка значительно меньшего веса чем отобранная у БЕЛАША корова. Таким образом БЕЛАШ выполняет дважды мясо-поставку: в первом случае как колхозник, а во втором как твердовик.

Правлением с/г. артели БЕЛАШ исключается из колхоза. Это действие БЕЛАШ обжаловал в Райземотдел. Выехавши на место комиссия разобрала дело и БЕЛАША в члены колхоза востановила. Как характеризует бригадир третьей бригады так и правление колхоза Белаш попрежнему работает добросовестно в артели и за этот 1933 год заработал собственноручно – лично (без членов остальной семьи) 286 трудодней.

Но независимо от этого этому трудовому колхознику коровы до сих пор не возвратили хотя и в членах колхоза восстановили. Правда, он, БЕЛАШ подал был жалобу в Роменский Райисполком последний или не разобравшись или руководствовался какими то другими соображениями на его жалобу 7/Х за № 1 /201 ответил буквально так: /копия отношения/.

„Гр. БЕЛАШУ Захарькові Антоновичу с. Гудими.

Повідомляється, що подана Вами заява про повернення вилученої у Вас с/радою корови, залишена без наслідків, за безпідставністю клопотання. Тво. секретар РВК Овдієнко Зав. т/б підпис не розборчива".

Независимо от того что Сельсоветом не законно был сделан обыск и из'ятие /могли бы в хлебе просто отказать/ и что РИК в жалобе отказал, всё же сам Пред. Сельсовета КОВТУН признаёт, что он сделал „ляпсус", но не знает как его исправить. В виде компромисса предлагает БЕЛАШУ мясо около 2-х центн., остаток от сданных в мясо-поставку по твёрдому заданию тёлки колхоза.

Логически, раз колхозник был исключён неправильно из колхоза, обыск и из'ятие имущества было сделано не законно. Твёрдое задание по мясу было также не законно, корова трудового безупречного старого колхозника Белаша какая и сейчас находится в с/г артели „Перебудова", ДОЛЖНА БЫТЬ ВОЗВРАЩЕНА НЕМЕДЛЕННО.

[…]

Инспектор РАЙ КК РКИ [підпис] /Кузуб/

ДАСО, ф.Р-5934, оп. 1, спр. 24, арк. 131. Машинопис.

---

*Стилістику, орфографію та пунктуацію документа збережено.

## № 32

## ДОПОВІДНА ЗАПИСКА НАЧАЛЬНИКА УНКВС ПО ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ М. ТИМОФЄЄВА СЕКРЕТАРЮ ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБКОМУ КП(б)У ПРО ВИКРИТІ „КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ"

*22 грудня 1935 р.*

В Черниговской области 56 районов бывших Роменского, Прилукского, Нежинского, Конотопского, Глуховского и Черниговского округов сельскохозяйственного направления. Коллективизирована область на 94 %. Население до 3 000 000 человек, в основном украинцы.

Многие районы бывшей Черниговской губернии (Полесье) значительно насыщены техническими культурами. Районы Полтавщины – Прилукский, Роменский, Варвинский, Смелянский, Недригайловский, Глинский, Сребнянский и др., в прошлом характерны системой Столыпинских хуторов и являются, преимущественно, зерновыми.

Мелких промышленных предприятий, за исключением Шостенского завода № 9 и Конотопских паровозо-вагоно-ремонтных мастерских, насчитывается свыше 300.

Имеется до 70 высших и средних учебных заведений и 6 научно-исследовательских институтов и опытных станций.

Наряду с тем, что ряд сельских районов Черниговской области дал крупные партизанские соединения (Носовка и другие) и Таращанский и Богунский полки (Нежинщина), большинство районов области засорены петлюровско-националистическими, эсеровскими, кулацко-бандитскими и другими контрреволюционными элементами.

Особенно пораженными украинским националистическо-эсеровским движением были Нежинский, Новгород-Северский, Шостенский, Олишевский, Черниговский и другие районы. Вскрытые и ликвидированные органами НКВД в ряде районов контрреволюционные повстанческие организации и кулацко-бандитские группы показали, что контрреволюционные элементы до последнего времени ведут активную контрреволюционную работу.

Ликвидированная на Украине в 1930 году крупная контрреволюционная повстанческая организация охватила широко разветвленными ячейками почти все районы Черниговщины.

В 1931-1932 гг. в Городнянском, Репкинском, Добрянском и Щорском районах было организовано восстание под руководством эсеровского подполья, во главе с бандитом Рябченко.

В том же году была ликвидирована контрреволюционная повстанческая организация в Конотопском и Дмитриевском районах, руководимая бывшим петлюровским офицером Голубом.

На территории Понорницкого, Коропского и Шостенского районов в 1931 году ликвидирована контрреволюционная повстанческая организация, руководимая меньшевиком Сивоконем.

В 1933 году аналогичная организация ликвидирована в Городнянском, Щорском, Репкинском, Олишевском и Черниговском районах, руководимая украинским националистом Разумным и прибывшим нелегально из Польши офицером Дудко.

В том же году была ликвидирована созданная сподвижником шляпниковской оппозиции Коняевым контрреволюционная организация, охватившая Путивльский, Шостенский, Новгород-Северский, Середино-Будский и Глуховский районы.

Созданная заграничным центром УПСР украинско-эсеровская организация охватила Щорский, Городнянский, Олишевский, Репкинский, Добрянский, Остерский, Березнянский, Конотопский, Кролевецкий и Бахмачский районы, а также ряд областных учреждений г. Чернигова.

В 1934 году вскрыта повстанческо-террористическая организация студенчества, охватившая Путивльский, Роменский, Конотопский, Бурынский и Коропский районы, имевшая также ответвления в г. Ленинграде.

В 1935 году ликвидирован ряд дел по контрреволюционному кулацкому, повстанческому подполью, охватившему Лосиновский, Носовский, Нежинский, Ичнянский, Конотопский, Комаровский, Прилукский и другие районы.

В прошлом на территории Черниговщины оперировали крупные политические банды Ангела, Артамонова, Ващенко, Маруси, Сапона, контрреволюционной деятельностью

которых были охвачены Менский, Глуховский, Городнянский, Бобровицкий, Нежинский, Носовский, Шостенский, Борзнянский, Бахмачский, Корюковский, Черниговский, Конотопский и Талалаевский районы.

Последние годы бандитизмом были охвачены, главным образом, Менский, Бахмачский, Конотопский, Недригайловский и ряд других районов.

Программными установками всех ликвидированных контрреволюционных организаций и банд было свержение советской власти путем вооруженного восстания и установления на Украине „украинско-демократической независимой республики”.

Практическая работа этих организаций сводилась к срыву хозяйственно-политических мероприятий партии и советской власти, проводимых на селе, и совершение террористических актов над представителями партии и власти.

В 1930 году, в период роста коллективизации, почти все районы были охвачены восстаниями и волынками, руководимыми контрреволюционным элементом. Наиболее поражены были волынками Бурынский, Конотопский, Ямпольский и Новгород-Северский районы.

За последние годы в Глуховском, Нежинском, Шостенском, Черниговском районах вскрыт ряд контрреволюционных троцкистских группировок и одиночек, активно проводивших свою антисоветскую работу.

В ряде районов ведут активную контрреволюционную работу церковники всех направлений и нелегальные сектантские группы и одиночки.

В районах области отмечен ряд фактов террористических проявлений, что является слествием засоренности Черниговской области контрреволюционными элементами, остатками разгромленных контрреволюционных организаций и политбанд.

В связи с тем, что Черниговская область не является режимной, последние годы отмечается рост беглого кулачества, уголовного, деклассированного и бродячего элементов, являющихся базой для контрреволюционной работы[14].

Начальник облуправления НКВД [підпис] ТИМОФЕЕВ

ДАЧО, ф. П-470, оп. 1, спр. 357, арк. 143-147. Оригінал. Машинопис.

## № 33

## ІЗ ПРОТОКОЛУ ДОПИТУ ЗАВІДУВАЧА ПЕРЕСУВНОГО КНИЖКОВОГО ФОНДУ РОМЕНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ МІСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ Л.Є. КИРИЧЕНКА [15]

*27 квітня 1936 р.*

ВОПРОС: Где Вы работали по библиотечному делу и в качестве кого?

ОТВЕТ: С 1917 г. по 1923 г. я работал в селе Плавинищах Роменского района в товариществе „Просвита” в качестве секретаря, зав. библиотекой и в качестве председателя „Просвиты”. Кажется, с 1923 г. по 1926 г. я работал в Роменском музее секретарем и заведующим библиотекой, одновременно работал заведующим библиотекой партийного клуба, с 1926 по 1929 год работал заведующим библиотекой Роменской центральной окружной. С ноября 1933 г. работал до ареста [початок квітня 1936 р.] в Роменской центральной городской библиотеке заведующим передвижным фондом.

ВОПРОС: За что Вы неоднократно снимались с работы?

ОТВЕТ: Кажется, в 1927 или в 1928 году я был уволен за распространение украинской к/р литературы.

ВОПРОС: Кто Вам содействовал в обратном устройстве на работу в библиотеке?

ОТВЕТ: Читая произведения Остапа Вишни[16], зная как Вишня своими фельетонами высмеивает искривления на местах, я поехал в Харьков к Остапу Вишне, который и поместил в газете по моей просьбе фельетон о моем снятии, после чего я был восстановлен на работе. В фельетоне Остап Вишня высмеял почти всех районных работников, которые были против моего восстановления на работу.

ВОПРОС: Подробно расскажите об обстоятельствах Вашего знакомства с Вишней.

ОТВЕТ: В Харькове я зашел в редакцию, точно не помню, или газета „Вісті", или какого-то журнала, где встретил Вишню… просил восстановить меня на работу. Как будто бы Вишня заметил, что на Роменщине вообще много интересных дел. Выслушав меня, Вишня просил составить ему конспект имеющихся у меня материалов и передать ему. Составленный мной лично конспект был отвезен Вишне на квартиру и передан ему.

ВОПРОС: Откуда Вы узнали адрес Вишни?

ОТВЕТ: После встречи с Вишней в редакции я спросил у него адрес и договорился о том, что зайду к нему на квартиру.

ВОПРОС: Какой у Вас был разговор с Вишней на квартире?

ОТВЕТ: На квартиру к Вишне я зашел с работником Роменской библиотеки Мищенко Раисой Борисовной, которая хорошо была знакома до того с Вишней, а потому я, отдав материалы Вишне, не мог с ним ничего говорить. Мищенко с Вишней разговор имела … она мне и рекомендовала обратиться к Вишне.

ВОПРОС: „Просвита" в 1923 г. не существовала, а Вы показываете, что по 1923 г. работали в „Просвите" в селе Плавинищах. Настаиваете ли Вы на этих показаниях?

ОТВЕТ: Да, показания свои … я подтверждаю.

ВОПРОС: Скажите следствию о роли в „Просвите" родственника Гайдука?

ОТВЕТ: Гайдук работал в драмкружке товарищества „Просвита".

ВОПРОС: Назовите своих знакомых по Ромнах.

ОТВЕТ: Павлюченко – директор второй трудовой школы, Лысенко Софья Львовна – учительница, Семенчик Михаил Максимович – художник, заведующий Роменским музеем, Галюн Иван Павлович – учитель и научный работник музея, Билим, Калужский – врачи, а также врач Волков Дмитрий Игнатович. Одновременно сообщаю, что в 1935 г., я был снят Райнаробразом … восстановлен на работе РКК.

ГДА УСБУ в СО, спр. П-13143, арк. 38-40. Машинописна копія, засвідчена підписом начальника 2 відділення СПО УДБ управління НКВС по Чернігівській області.

## № 34

## ІЗ ДОПОВІДНОЇ ЗАПИСКИ НАЧАЛЬНИКА УНКВС ПО ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ М.Б. КОРНЄВА[17] НАРКОМУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УРСР І.М. ЛЕПЛЕВСКОМУ [18] ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ОПЕРАЦІЇ З ВИЛУЧЕННЯ КУРКУЛЬСЬКОГО, КРИМІНАЛЬНОГО ТА ІНШОГО ЕЛЕМЕНТА ПО ОБЛАСТІ СТАНОМ НА 10 ВЕРЕСНЯ 1937 Р.

*11 вересня 1937 р.*

Совершенно секретно
Народному комиссару внутренних дел
УССР комиссару государственной
безопасности 2 ранга тов. Леплевскому
10 сентября 1937 г.

По Черниговской области, в процессе проведения операции по изъятию кулаков, уголовников и проч. к-р элемента, по состоянию на 10 сентября с. г. всего арестовано 1119 чел.

| | | |
|---|---|---|
| ИЗ НИХ: | кулаков | 704 |
| | уголовников | 415 |
| | проч. к-р элем | 83 |
| Осуждено | Тройкой 557 человек, в том числе: | |
| | по 1-ой категории | 279 чел. |
| | по 2-ой категории | 278 чел. |
| ИЗ НИХ: | бывших кулаков по 1-ой категории | 167 чел. |
| | бывших кулаков по 2-ой категории | 121 чел. |
| | ВСЕГО | 268 чел. |
| | уголовников по 1-й категории | 64 чел. |
| | уголовников по 2-ой категории | 121 чел. |
| | ВСЕГО | 185 чел. |
| | проч. к-р элемента по 1-ой категории | 68 чел. |
| | проч. к-р элемента по 2-ой категории | 36 чел. |
| | ВСЕГО | 104 чел. |

Расстреляно 191 чел.

В процессе операции, как мы и раньше информировали, следственным путём вскрываются контрреволюционные группы и бандгруппировки…

Ходом операции вызваны здоровые реагирования среди колхозников и рабочих предприятий. Трудяшиеся одобряют мероприятия правительства по изъятию кулацко-уголовного и прочего к-р элемента…

Недригайловский район – Колхозники артели „Червоний коваль” Зеленковского с/с заявляют: „…НКВД делает хорошее дело, что арестовывает кулаков и уголовников, а то они распоясались. Нам самым также необходимо помочь органам НКВД выявлять врагов народа, чтобы поскорее с ними разделаться” […]

Наряду с одобрительными реагированиями по поводу проводимых арестов кулаков, уголовников и прочего к-р элемента отмечены факты, когда к-р элемент распространяет провокационные и пораженские слухи, увязывая это с проводимыми арестами.

Недригайловский район – Житель с. Козельное, бывший участник к-р группировки, бывший кулак СЕРДЮК Д.Я. по поводу арестов говорит: „…Арестовывают потому так много людей, что скоро ожидается война и Совввласть боится поражения”.

Житель с. Ольшаны – бывший кулак СЕРДЮК Александр Андреевич заявляет: „…Не сегодня – завтра будет война, поэтому всех опасных Советская власть арестовывает”.

Роменский район – Единоличник с. Зарудье МОШНА В.Ф. высказывался: „…Вот взялись большевики – арестовывают не только нас – единоличников, но и колхозников. Уже каждый человек ждет, что не сегодня – завтра его арестуют”.

Служащий почты ПОРТЧАНОВ – антисоветски настроеныый, говорит: „…Наступила такая пора, что думать о хорошей жизни не следует, так как при Советской власти ничего хорошего не было и не будет”.

Житель г. Ромны – КАЩЕНКО Ананий заявляет: „…Днями должна быть война, и Соввласть будет свергнута. Ей осталось существовать недолго”.

Служащий Межрайконторы „Утильсырьё” – СЛАТВИЦКИЙ И.Г. – бывший торговец, высказывается: „…Скоро будет перемена власти, поэтому так много арестовывают людей”[…]

Начальник УНКВД по Черниговской области
Капитан государственной безопасности Корнев

№ 1311641, 11 сентября 1937 года, г. Чернигов.

Великий терор в Україні. „Куркульська операція” 1937-1938 рр. Ч. 1. Упоряд.: С. Кокін, М. Юнге. – К., Видавничий дім „Києво-Могилянська академія”, 2010. – С. 405-408.

## № 35

## ІЗ ЗАКЛЮЧНОЇ ПОСТАНОВИ ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБЛУПРАВЛІННЯ НКВС У СЛІДЧІЙ СПРАВІ ТАК ЗВАНОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНО-НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ В РОМЕНСЬКОМУ РАЙОНІ [19]

*8 квітня 1938 р.*

Роменским РО НКВД вскрыта и ликвидирована повстанческая контр-революционно-националистическая организация, ставившая своей задачей свержение Советской власти путем поднятия вооруженного восстания и отрыв Украины от СССР. В процессе предварительного следствия установлено, что участники к/р националистической организации на протяжении ряда лет проводили совместную активную контрреволюционно-националистическую деятельность, срывали мероприятия Партии и Соввласти, организовывали волынки, ведя подготовку к вооруженному восстанию против Соввласти.

Одним из руководящих участников ликвидированной повстанческой контрреволюционной националистической организации являлся арестованный нами 18 февраля 1938 г. КУЧЕР-УСТИМЕНКО Дмитрий Трофимович 1889 г. р., уроженец с. Гришино Талалаевского* района, житель г. Ромны, бывший юрист, в 1918-1919 г.г. был в плену в Германии, в лагере „ГАММЕРШТЕЙН”, где находился в привелигированном кругу военнопленных и воспитывался в контрреволюционно-националистическом духе, будучи членом оппозиционной организации, возглавляемой военнопленным ДВОРЖИЦКИМ Владимиром Афанасьевичем /б. студент Киевского университета/.

В марте 1918 года КУЧЕР-УСТИМЕНКО был переведен в украинский лагерь „ЗАЛЬЦВЕДЕЛЬ”, где был членом „Комитета по оказанию культурной помощи военнопленным украинцам”, принимал участие в отряде сечевых „стрельцов” и проводил вербовочную деятельность в отряде.

В августе месяце 1918 года от имени лагеря „ЗАЛЬЦВЕДЕЛЬ” КУЧЕР-УСТИМЕНКО Д.Т., как видный националист, был делегатом в лагерь „ВЕЦЛЕР” для встречи и приветствия адъютанта Гетьмана – князя Кочубея. В октябре месяце 1918 года он ездил в лагерь „РОШТАТТ” на открытие памятника умершим военнопленным украинцам, куда приезжал Гетьманский посол в Германии барон ШТЕЙНГЕЛЬ.

С ШТЕЙНГЕЛЕМ и КОЧУБЕЕМ КУЧЕР-УСТИМЕНКО Д.Т. вел переговоры о возвращении военнопленных украинцев на родину.

В ноябре месяце 1918 года КУЧЕР-УСТИМЕНКО Д.Т. про помощи галичанина профессора лагеря „ЗАЛЬЦВЕДЕЛЬ” через Польшу нелегальным путем уехал в Советскую Россию.

Будучи убежденным националистом обвиняемый КУЧЕР-УСТИМЕНКО Д.Т. по возвращении из Германского плена вплоть до ареста проводил активную контрреволюционно-националистическую деятельность, группируя вокруг себя антисоветский элемент для борьбы с Советской властью.

Активным участником ликвидированной и повстанческой контр-революционно, националистической организации являлся арестованный нами 18 Марта 1938 года по показаниям КУЧЕР-УСТИМЕНКО Д.Т. – учитель с. Гришино Талалаевского района САВЧЕНКО Иван Михайлович 1904 г. р. урожен. и житель с. Гришино, по соцпроисхождению бедняк, военно обязан.

В процессе следствия установлено, что САВЧЕНКО И.М. с 1930 по 1938 год включительно был активным участником повстанческой контр-революционно националистической организации и проводил контр-революционно националистическую деятельность, направленную на отрыв Украины от СССР.

„Признаю, что я являюсь членом контрреволюционно националистической организации, в которую был завербован летом 1930 г. моим односельчанином МОШЕНКО Иваном Львовичем.

Будучи участником контр-революционной националистической организации обвиняемый САВЧЕНКО И.М. в период коллективизации, вел борьбу против создания колхозов, угрожая тем активистам, которые проводили раскулачивание…

П О Л А Г А Л  Б Ы

Следдело № 103904 по обвинению САВЧЕНКА Ивана Михайловича, ЛЫСЕНКО Якова Поликарповича, УСТИМЕНКО Филиппа Ефимовича, КОРЧАКУ Александра Михайловича, и БАШТУ Афанасия Иовича считать законным и направить в УНКВД по Черниговской области – для рассмотрения во внесудебном порядке.

Дело на КУЧЕР Устименко Дмитрия Трофимовича из следдела выделить в отдельное производство для разворота по нем глубокого следствия.

ПОМОПЕРУПОЛНОМОЧ IV ОТД [підпис] /ВАСИЛЬЧЕНКО/

„СОГЛАСЕН” НАЧ. ОПЕРСЛЕДГРУППЫ
СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ /ЗВЕРЕВ/

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2,спр. 393, арк. 257, 258. Оригінал. Машинопис.

---

*Село Гришине тепер Роменського району, Талалаївський район – у складі Чернігівської області.

## № 36

### З УХВАЛИ ВЕРХОВНОГО СУДУ УРСР ЗА КАСАЦІЙНОЮ СКАРГОЮ ЗАСУДЖЕНОГО ВЧИТЕЛЯ ГЛИНСЬКОЇ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ С.М. ЗІНОВ'ЄВА * [20]

*31 травня 1939 р.*

…Зінов'єва засуджено за те, що він в 1938 році в Глинській школі в присутності свідків по справі доводив, що партія більшовиків як самостійна партія до 1918 року не існувала, а також наводив наклеп щодо позики „оборони країни".

…пред'явлене йому звинувачення матеріалами справи не доведено. З матеріалів справи і зокрема свідчень свідків Л…, Я…** та інших видно, що засуджений доводив, що до 1918 року партії більшовиків не було, а була партія РСДРП і були фракції, але це не можна розглядати як наклеп на партію більшовиків, а слід віднести за рахунок незнання історії ВКП(б). Так само на можна рахувати вислів засудженого щодо позики за к-р агітацію, бо в цих словах не було наміру дискредитувати міроприємства Радвлади. Суд зовсім безпідставно визнав його винним в тому, що засуджений в 1920 році виступав з анархічною доповіддю на першотравневому мітингу, бо цей злочин покрився давністю і урядовими амністіями.

Отже, при наявності таких доказів у суду не було підстав для визнання [винним] та засудження Зінов'єва за ст. 54-10 ч. 1 КК, а тому вирок суду належить скасувати, а справу переведенням закрити.

Розглядом справи, порядком ст. 345 КПК, інших зламань закону не зауважено.

Керуючись ст.ст. 343-354 КПК, –

У Х В А Л И В:

Касаційну скаргу Зінов'єва Сергія Митрофановича задоволити, вирока [Чернігівського] облсуду скасувати, а справу стосовно ст. 347 КПК переведенням закрити. Зінов'єва з-під варти негайно звільнити.

Ухвала остаточна.

[Печатка суду] Голова Верховного Суду УРСР /К. Топчій/
Коректор [підпис нерозбірливий]

ГДА УСБУ в СО, спр. П-1588, арк. 62, 63. Машинопис.

---

*Стилістику та правопис документа збережено.

**Прізвища опущені редакцією книги.

## № 37

### ІЗ ПРОТОКОЛУ ЗАСІДАННЯ БЮРО СУМСЬКОГО ОБКОМУ ЛКСМУ ПРО ВИКЛЮЧЕННЯ З КОМСОМОЛУ СИНА ЗААРЕШТОВАНОГО МЕШКАНЦЯ ГЛИНСЬКОГО РАЙОНУ *

*31 січня 1940 р.*

П Р И С У Т С Т В У Ю Т: Члены бюро: т.т. ЛИСОГОР, НУКАЛОВ, ФЕДОРЕНКО. Работники обкома ЛКСМУ: т.т. ЛИТВИНЕНКО, МУКВИЧ, СИНИЦА, ДЕРЕВИЦКИЙ.

1. Апеляционное дело тов. ТЕМКО С.П.
(Докл. тов. ЛИТВИНЕНКО)

ВЫСТУПИЛИ: т.т. НУКАЛОВ, ФЕДОРЕНКО, ЛИСОГОР.

Тов. ТЕМКО Сергей Павлович исключён из комсомола Глинским РК ЛКСМУ 13.12.1939 г., отец которого забран органами НКВД, как враг народа, сам ТЕМКО С.П. вёл антигосударственные разговоры.

Проверкой установлено:

Отец ТЕМКО С.П.[21] забран органами НКВД. Сам тов. ТЕМКО в период предвыборной кампании в Верховный Совет УССР лозунг, напечатан[ный] в районной газете, связан[ный] с именем тов. Сталина, перекрутил, чем опорочил его имя.

После того, как отца забрали органы НКВД, ТЕМКО на выпускном вечере напился и пьяный говорил, что отца забрано неверно.

Бюро обкома ЛКСМУ постановляет:

Решение бюро Глинского РК ЛКСМУ об исключении из комсомола т. ТЕМКО С.П. – подтвердить.

За перекручивание лозунга, связанного с именем товарища Сталина, чем опорочил его имя, за выступление на выпускном вечере в пьяном виде в защиту своего отца, забранного органами НКВД, как врага народа, тов. ТЕМКО из комсомола исключить.

ДАСО, ф.П-413, оп. 1, спр. 6, арк. 79. Засвідчена машинописна копія.

---

*Колишній Глинський район тепер у складі Роменського району Сумської області.

## № 38

### З ОБВИНУВАЛЬНОГО ВИСНОВКУ УПРАВЛІННЯ НКВС ПО СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ В СЛІДЧІЙ СПРАВІ УРОДЖЕНЦІВ СМІЛІВСЬКОГО РАЙОНУ О.І. КУБРАКА ТА С.Ф. ГАЙДАЯ[22], ЗВИНУВАЧЕНИХ У ПРОВЕДЕННІ КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНОЇ ПОРАЖЕНСЬКОЇ АГІТАЦІЇ *

*3 червня 1940 р.*

В Роменское Райотделение НКВД поступили данные о том, что житель гор. Ромны КУБРАК Остап Иванович среди населения проводит антисоветскую пораженческую агитацию.

На основании этих данных 25-го апреля 1940 года КУБРАК был арестован и привлечён к следствию в качестве обвиняемого по настоящему делу.

В процессе следствия по его делу было установлено, что житель села Смелое Сумской области ГАЙДАЙ Сергей Фёдорович, часто приезжая в гор. Ромны, останавливался у КУБРАКА, вместе с которым заходил в квартиры своих знакомых, где проводил антисоветскую пораженческую агитацию.

На основании этого 17-го мая 1940 года был арестован ГАЙДАЙ Сергей Фёдорович и также привлечён к следствию в качестве обвиняемого по настоящему делу.

Проведённым предварительным следствием было установлено, что КУБРАК Остап Иванович по соцположению являлся кулаком, раскулачен, в 1931 году осуждён за контрреволюционную деятельность к трём годам ссылки в Северный край.

Сын КУБРАКА – Григорий Остапович КУБРАК в 1935 г. арестован органами НКВД за контрреволюционную деятельность и осуждён.

После отбытия наказания КУБРАК О.И. поселился на постоянное местожительство в гор. Ромнах, где снова среди населения начал проводить контрреволюционную агитацию.

В 1934 году хозяйство ГАЙДАЯ за злостное невыполнение госзаданий было распродано.

ГАЙДАЙ систематически среди населения проводил контрреволюционную пораженческую агитацию, высказывая при этом свои симпатии к фашизму…

В феврале месяце 1939 года ГАЙДАЙ и КУБРАК в присутствии ЦВИКА И.Г. и ВАКУЛОВИЧА Е.С. высказали целый ряд контрреволюционных клеветнических измышлений по адресу Коммунистической партии и Советской власти. ГАЙДАЙ в злобно-клеветнической форме говорил о советском народе, заявляя, что якобы этот народ не пойдёт защищать Советскую власть в случае нападения капиталистических государств на Советский Союз. КУБРАК, поддерживая ГАЙДАЯ, допускал там же антиколхозные высказывания…

На основании изложенного о б в и н я ю т с я :

1. КУБРАК Остап Иванович, 1884 года рождения, уроженец хут. Кубраки Смеловского района Сумской области, житель гор. Ромен, работал в Роменской артели „Химфотопром", а также на разных частных работах, украинец, гражданства СССР, беспартийный, грамотный, женат[23], кулак, раскулачен в 1930 году, в 1931 году судим по ст. 54-10 УК УССР к высылке на 3 года, в том, что:

он систематически среди населения проводил контрреволюционную пораженческую агитацию, т.е. совершал преступления, предусмотренные ст. 54-10 часть 1-я УК УССР.

2. ГАЙДАЙ Сергей Фёдорович, 1873 года рождения, уроженец и житель с. Смелое Сумской области, из крестьян-бедняков, единоличник, украинец, гражданства СССР, беспартийный, женат, сын ГАЙДАЯ в 1918 году служил в штабе гайдамацкого отряда, убит в боях с Красной Армией, сам ГАЙДАЙ С.Ф. в период 1895-1900 и 1914-1917 гг. служил в царской армии в должности фельдфебеля, имел звание старшего унтер-офицера, не судим, хозяйство ГАЙДАЯ в 1934 году за злостное невыполнение госзаданий было распродано, в том, что:

он среди населения проводил контрреволюционную пораженческую агитацию и высказывал свои симпатии к фашизму, т. е. совершил пресступления, предусмотренные ст. 54-10 часть 1-я УК УССР.

Следственное дело № 11024 по обвинению КУБРАКА Остапа Ивановича и ГАЙДАЯ Сергея Фёдоровича в порядке ст. 204 УПК УССР направить прокурору Сумской области для предания обвиняемых суду.

Ст. следователь следчасти УНКВД
Сержант госбезопасности [підпис] /ПАРХОМЕНКО/

„С О Г Л А С Е Н" нач. следчасти УНКВД по Сум. обл.
мл. лейтенант Госбезопасности [підпис] /ХУТОРЯНСКИЙ/

„У Т В Е Р Ж Д А Ю" зам нач. УНКВД по Сумской обл.
лейтенант Госбезопасности [підпис] /ШРАМЕНКО/

С П Р А В К А: Обвиняемые КУБРАК Остап Иванович и ГАЙДАЙ Сергей Фёдорович содержатся под стражей в Сумской следственной тюрьме. Вещдоков по делу нет.

/ПАРХОМЕНКО/.

ГДА УСБУ в СО, спр. П-1826, арк. 102-104. Оригінал. Машинопис.

---

*У червні 1960 р. більша частина території Смілівського району відійшла до Роменського району Сумської області.

## № 39

### ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЛІКВІДАЦІЮ БОЇВКИ УПА В РОМЕНСЬКОМУ РАЙОНІ

*Не раніше 19 грудня 1944 р.*

…Имея через агента-внутренника „ГРОМ" полные данные о месте нахождения банды, о ее практической деятельности, связях и с целью предотвращения убийства советского и партийного актива 19 декабря 1944 г. в 23 часа в х. Широкий Яр Роменского р-на опергруппой УНКВД банда была полностью ликвидирована.

При ликвидации банды главарь ЦУБ Николай Иванович был убит, а остальные участники арестованы.

В банде изъято: автомат, русская винтовка и к ней 62 боевых патрона и два винтовочных кинжала.

В штаб-квартире банды при ликвидации изъято 60 контрреволюционных националистических листовок Главного Командования Украинской Повстанческой Армии и большое количество награбленного имущества.

По делу арестовано 6 активных участников банды и пока 7 пособников, из них активный участник банды РЫБАЛКО Иван Михайлович показал:

„…сейчас я решил следствию рассказать всю правду, как в действительности я вошел в состав вооруженной бандгруппировки.

В конце сентября месяца 1944 года я впервые после прибытия домой из госпиталя встретился с ЦУБ Николаем Ивановичем, которого я знал ещё с 1940 г. Встретились мы с ЦУБ в доме Кравченко Тимофея, жителя с. Волковцы у которого в это время в доме были: Абрамец Павел и другие которых я не знаю. …ЦУБ заявил: что мы должны вести борьбу за ликвидацию колхозов, и поэтому необходимо организованно не выходить на работу в колхоз, бригадиров колхозов и председателей если они будут накладывать штрафы на колхозников за невыход на работу или отдавать под суд одно – двух бригадиров или председателей колхозов нужно будет сжечь и расстрелять, тем самым колхозный актив поймет, что требовать от колхозников выхода на работу нельзя.

…Связь с Западной Украиной, т. е. бендеровцами наша банда имела, лично сам главарь банды ЦУБ имел в Западной Украине знакомого еще раньше.

…В скором времени ЦУБ из Западной Украины возвратился и привез оттуда только листовки контрреволюционного националистического содержания. Эти листовки я лично сам совместно с Николаем распространяли в селах Погоже-Криница и Волковцы Роменского района…"

ОУН-УПА на Сумщині. Т. 2. Авт.-упоряд. Г.М. Іванущенко. – Суми, 2009. – С. 72, 73.

## № 40

### ІЗ ДОПОВІДНОЇ ЗАПИСКИ ВІДДІЛУ ББ УМВСУ ПО СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА 1946 РІК ПРО ВИЯВЛЕННЯ УЧАСНИКІВ ПІДПІЛЛЯ ОУН НА ТЕРИТОРІЇ СЕРЕДИНО-БУДСЬКОГО РАЙОНУ

*Без дати*

…После ареста БОРДАЧЕВА СОЛОДУХА скрывался в гор. Городенко на квартире СЕДОВОЙ Евгении Владимировны, работающей инструктором Городского Райсовета ОСОавиахима, которая была тесно связана с БОРДАЧЕВЫМ и является участником бендеровской банды.

СЕДОВА дала задание СОЛОДУХЕ выехать в С. Будский район и установить местонахождения арестованого БОРДАЧЕВА. На путь следования она выдала ему 2.000 руб. денег и изготовила поддельные документы.

…СОЛОДУХА присутствовал на одном из собраний участников бендеровской банды, которое проводил БОРДАЧЕВ на лугу за городом под видом занятия ОСОавиахимовской организации по стрельбе. БОРДАЧЕВ читал контрреволюционную газету „За самостійну Україну”, а после давал отдельным лицам задание.

На этом собрании присутствовало примерно 25[24] человек, из которых СОЛОДУХА источнику назвал СЕДОВУ, МЕДВЕДЕВА, ранее работавшего инструктором Райсовета ОСОавиахима, а в настоящее время работающего в нарсуде и одного сержанта из Городенковского РО МВД фамилия неизвестна.

По нашему заданию арестованный БОРДАЧЕВ Сергей Кондратьевич, уроженец с. Порохонь С. Будского района, Сумской области, из крестьян-середняков, украинец, гражданин СССР. Бывший член ВКП(б), женат.

…Для выявления связей, а также практической преступной деятельности БОРДАЧЕВА, как участника банд „УПА” последний взят в активную внутрикамерную разработку.

В результате выявлено, что БОРДАЧЕВ имел тесную связь с Председателем Станиславского Обл. Совета ОСОавиахима АРКУША, который в октябре месяце 1945 г. дал ему командировку в Прикарпатскую Украину в штаб по разминированию.

БОРДАЧЕВ якобы из-за интереса побывал в городах Прикарпатской Украины Ужгороде, Чопе, был в Румынии гор. Серет и доезжал до Чехословакии, где его никто не задерживал.

Кроме того выявлена связь БОРДАЧЕВА с КУКУРУДЗА Михаилом Ивановичем, работающим инструктором по разминированию при Станиславском Облсовете ОСОавиахима. КУКУРУДЗА уроженец западных областей Украины связан с Бордачевым с января 1946 г.

ОУН-УПА на Сумщині. Т. 1. Авт.-упоряд. Г.М. Іванущенко. – Суми, 2009. – С. 80, 81.

## № 41

## ІЗ ПРОТОКОЛІВ ДОПИТУ ЗВИНУВАЧУВАНОГО В УЧАСТІ В АНТИРАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНСЬКО-НАЦІОНАЛІСТИЧНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕШКАНЦЯ С. КОРЖІ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ А.М. ВОЛИНСЬКОГО [25]

*28-29 травня 1949 р.*

Гор. Сумы

Вопрос:

– В анкетных данных Вы указали, что в 1937 году были судимы к 10 годам ИТЛ. Уточните, где и когда Вы были арестованы в 1937 году и за какие преступные действия судимы.

Ответ:

– Арестован я был 27 сентября 1937 года Роменским райотделом НКВД Черниговской области. Обвинение мне было предъявлено в том, что я являлся участником контрреволюционной организации и занимался вербовкой новых лиц в эту организацию. В том же году я был осуждён тройкой управления НКВД по Черниговской области к 10 годам ИТЛ.

Вопрос:

– Где Вы отбывали срок наказания?

Ответ:

– Со дня ареста, то-есть с 27 сентября по 5 декабря 1937 года, я содержался под стражей в тюрме города Ромны, а затем был этапирован в Северо-Восточные исправительно-трудовые лагеря (СВИТЛ) НКВД, в город Магадан. На протяжении одного года я находился в пути следования в названный выше лагерь, причём с февраля по июль 1938 года я временно содержался в БАМлагере НКВД, станция Манзовка Дальневосточной железной дороги. Здесь я работал на погрузке баласта-песка для железной дороги, на карьере за селом Троицкое.

Затем с июля по ноябрь 1938 года по болезни и в ожидании парохода я находился в городе Владивосток. В Магадан я прибыл в ноябре 1938 года, числа 20-го.

В Магадане, в связи с заболеваниями, я находился на карантине до февраля 1939 года. Затем я был переброшен на прииск „Ударник" на Колыме, где содержался до августа того же 1939 года, после чего был переведён в Дорлаг НКВД, посёлок Ягодный на Колыме, Хабаровского края. Здесь я находился на дорожном строительстве с августа 1939 до апреля 1940 года и там же был передан в ведение Севлага НКВД. Здесь я работал в конторе дорожного отдела Северного горного управления Севлага НКВД – сперва счетоводом, а затем бухгалтером, а также использовался на разных работах на шоссейной дороге с апреля 1940 года и до января 1946 года. В январе 1946 года я был передан в комендантский ОЛП Севлага, в посёлке Ягодном, где содержался до сентября 1946 года и работал в хозчасти лагеря помощником бухгалтера, а затем статистиком отдела жилищно-коммунального хозяйства посёлка.

9 сентября по болезни был направлен в больницу управления Севлага на излечение, 31 октября 1946 года я был перевезён в центральную больницу УС-В ИТЛ, в посёлок Деби на Колыме. После выздоровления с марта 1947 был оставлен статистиком при терапевтическом отделении в центральной больнице УС-В ИТЛ, где и был освобождён из лагеря 27 сентября 1947 года, по истечении срока наказания.

В том же году я убыл к своей семье в село Коржи Роменского района Сумской области, где был арестован по настоящему делу 19 мая сего года.

29 травня 1949 р.

Гор. Сумы.

Вопрос:

– Вам предъявляется обвинение по ст. ст. 54-10 ч. 1 и 54-11 УК УССР. Понятно ли Вам содержание предъявленного обвинения?

Ответ:

– Содержание предъявленного мне обвинения по ст.ст. 54-10 ч. 1 и 54-11 УК УССР мне понятно.

Вопрос:

– Признаёте ли Вы себя виновным в предъявленном Вам обвинении?

Ответ:

– В предъявленном мне обвинении по ст. ст. 54-10 ч. 1 и 54-11 УК УССР я себя виновным не признаю, так как членом антисоветской украинско-националистической организации я не являлся и никакой антисоветской деятельностью не занимался. Также не подтверждаю указанную мне в обвинении службу в белой армии, так как в 1918-1919 годах я фактически состоял на службе в Красной Армии.

Вопрос:

– Ваши показания не соответствуют действительности. Вам зачитываются данные Вами 10 октября 1937 года показания, в которых Вы утверждаете о своей принадлежности к украинско-националистической организации и активной деятельности в таковой. Вы подтверждаете эти Ваши показания?

Ответ:

– Подписанные мною на следствии в 1937 году показания являются лживыми и таковые я не подтверждаю. Подписывал я тогда протокол допроса лишь по настоянию и принуждению со стороны допрашивавшего меня следователя, фамилию которого не помню. Я утверждаю, что к украинско-националистической контрреволюционной организации я не примыкал и антисоветской деятельностью не занимался.

Вопрос:

– На допросе 10.10.1937 года Вы назвали ряд лиц являвшихся членами названной антисоветской организации. Следовательно, Вы были осведомлены о существовании и деятельности этой организации. Вы это подтверждаете?

Ответ:

– О существовании украинско-националистической контрреволюционной организации мне ничего не было известно. Однако на допросе я действительно назвал несколько человек из числа уже арестованных тогда Роменским отделом НКВД лиц, как участников организации, так как этого у меня требовал следователь.

Из числа арестованных лиц мною, в частности, были названы Самойленко Григорий, Волынский Михаил, Волынский Андрей Фёдорович, Волынский Даниил Фёдорович[26], других не помню. Мне однако в действительности ничего не было известно в отношении их антисоветской деятельности и принадлежности их к антисоветской организации. Показания в отношении их я дал при тех же обстоятельствах, что и в отношении самого себя.

Записано с моих слов верно, мною лично прочитано, в чём и расписываюсь.

[підпис А. Волинського].

Допросил: ст. следователь УМГБ Сумской области
капитан [підпис] /Заславский/.
Зам. прокурора Сумской области
мл. советник юстиции [підпис] /Петренко/.

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 135, арк. 14-16, 18-21. Оригінал. Рукопис.

## № 42
## ЗІ СТАТИСТИЧНОГО ЗВІТУ ОПЕРАТИВНО-СЛІДЧОЇ РОБОТИ ОРГАНІВ МДБ УРСР У 1952 РОЦІ

*Не раніше 1 січня 1953 р.**

Общие данные об арестованных.

…органами МГБ УССР было арестовано 3939 чел.

В 1951 году было арестовано 9164 чел.

За антисоветскую деятельность было арестовано в 1951 году 3764 чел., освобождено с прекращением дел 45 чел.

Аресты за антисоветскую деятельность были произведены в 1952 году (без освобождённых):

| | |
|---|---|
| Центральным аппаратом МГБ УССР | - 72 |
| Областными аппаратами МГБ УССР | - 1402 |
| Городскими и районными органами МГБ | - 2176 |
| Погранотрядами МГБ | - 69 |
| ИТОГО | - 3719 |

| Арестовано органами МГБ: | 1951 г. | 1952 г. |
|---|---|---|
| …Полтавской области | 189 | 128 |
| Сумской области | 243 | 108 |
| Харьковской области | 271 | 80 |
| Черниговской области | 287 | 60 |

…Арестовано участников ОУН и их пособников:

В общем количестве арестованные участники ОУН составляют 571 чел. или 15,4 %, их пособники – 1047 чел. или 28,1 %.

| | Арестовано | | Из них: | |
|---|---|---|---|---|
| | в 1951 г. | в 1952 г. | Участников ОУН | Пособников ОУН |
| Полтавская область | 1 | 2 | – | 2 |
| Сумская область | 2 | – | – | – |
| Харьковская область | 5 | – | – | – |
| Черниговская область | 7 | – | – | – |

…Ликвидировано антисоветских организаций и групп:

Ликвидировано антисоветских организаций и групп 143; по ним арестовано участников 1078 чел. или 29 %. В 1951 году ликвидировано 328 организаций и групп, по ним арестовано 2529 чел. или 28,7 %.

| | Украинские | | Религиозные | | Еврейские | | Другие | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Орг. и гр. | Уч-ков | Орг. и гр. | Уч-ков | Орг. и гр. | Уч-ков | Орг. и гр. | Уч-ков |
| Полтавская область | – | – | 1 | 5 | 1 | 5 | – | – |
| Сумская область | – | – | 2 | 13 | – | – | – | – |
| Харьковская область | – | – | 2 | 8 | – | – | 1 | 2 |
| Черниговская область | – | – | – | – | – | – | – | – |
| ВСЕГО** | 7 | 17 | 30 | 209 | 2 | 8 | 5 | 24 |

ГДА СБУ, ф. 41, спр. 82, т. 2, арк. 1-12. Оригінал. Машинопис.

*Датування за змістом документа.

**У документі зазначено відомості „по [17] восточным областям”.

## № 43

## ІЗ ПРОТОКОЛУ ДОПИТУ МЕШКАНЦЯ С. ПОГРЕБИ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ ЯК СВІДКА В КРИМІНАЛЬНІЙ СПРАВІ ТАК ЗВАНОЇ АНТИРАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ [27]

*5 червня 1958 р.*

В о п р о с : Как Вы знаете Ищенко Григория Никитовича, Дзюбу Феодосия Андриановича… [28]

О т в е т : …знаю хорошо, продолжительное время вместе с ними жил на территории Житнянского сельсовета. Взаимоотношения у меня с ними были нормальные, личных счетов между нами не было…

Ищенко Григорий работал огородником в колхозе, к работе относился добросовестно, ничего плохого о нём я никогда не слышал. Он избирался в одно время председателем сельского суда.

Дзюба Феодосий работал вначале в колхозе бригадиром, затем… табаководом… открытых антисоветских действий за Дзюбой я не замечал и ни от кого об этом не слышал.

Знаю, что примерно в 1937 году Дзюба и Ищенко были арестованы… но причины их ареста мне неизвестны.

Вопрос: Об Ищенко Григории и Дзюбе Феодосии Вы допрашивались раньше?

Ответ: Допрашивался ли я раньше об Ищенко я сейчас не помню, но о Дзюбе Феодосии меня допрашивали в 1937 году. Показаний сейчас не помню.

Вопрос: Вы допрашивались 18 апреля 1938 года… Ваши показания зачитываются. Вы их подтверждаете?

Ответ: …Изложенные в протоколе факты, антисоветской деятельности, якобы допускавшиеся Ищенко Григорием и Дзюбой Феодосием, я отрицаю. Таких показаний допрашивавшему меня следователю Васильченко я не давал… я расписывался совершенно за другое содержание протокола, которое тогда было зачитано следователем. Зачитанные мне факты антисоветской деятельности, которые якобы допускали Ищенко и Дзюба, в протоколе записаны следователем Васильченко от себя и они не соответствуют действительности.

… я был вызван в Роменский отдел НКВД, где от меня следователь Васильченко потребовал характеристику на Дзюбу. Там же мною тогда была написана требуемая характеристика. В характеристике было указано, что Дзюба принимал участие в годы революции, был позже председателем комитета бедноты, за что чуть-ли не был расстрелян деникинцами.

Прочитав… характеристику, Васильченко сказал, что с такой характеристикой Дзюбу в тюрьму не посадишь, что его можно посылать к Сталину за наградой. Тут же меня Васильченко заставил переписать характеристику. Характеристика была переписана… Я указал лишь то, как Дзюба относился к работе.

Вопрос: Вам проводилась очная ставка с Дзюбой Феодосием?

Ответ: Да … проводилась. Но о фактах антисоветской деятельности Дзюбы я показаний не давал.

Вопрос: Вам зачитываются показания, которые Вами были даны о Дзюбе на очной ставке 18 апреля 1938 года. Вы их подтверждаете?

Ответ: Показания… не соответствуют действительности. Они были оформлены таким же образом, как и в протоколе допроса… указано [в обох протоколах], что якобы в 1930 году мне Дзюба говорил: „Я в колхоз не пойду, ибо Советская власть скоро будет уничтожена, и мы тогда активистов будем гнать в шею с нашей земли".

В действительности же в этом году я находился на службе в Красной Армии, куда был призван в 1929 году и служил до 1933 года.

[підписи свідка і старшого слідчого управління КДБ при РМ УРСР по Сумській області].

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602, арк. 18-23. Оригінал. Рукопис.

---

*Прізвище свідка опущене редакцією книги.

## № 44

### ПОСТАНОВА СУМСЬКОГО ОБЛАСНОГО СУДУ ЩОДО РЕАБІЛІТАЦІЇ УРОДЖЕНЦЯ С. ПРОТАСІВКИ СМІЛІВСЬКОГО (ТЕПЕР РОМЕНСЬКОГО) РАЙОНУ* О.Д. ДИХНО [29]

*19 липня 1993 р.*

Президиум Сумского областного суда в составе:

| | | |
|---|---|---|
| Председательствующего | – | Ляшенко И.С. |
| Членов президиума | – | Лугового Н.Г. |
| | – | Наконечной Г.С. |
| С участием прокурора Сумской области | – | Зозулинского Б.А. |

Рассмотрел протест Сумской области по делу, которым согласно постановления особого совещания при МВД СССР от 9 января 1948 года.

ДЫХНО Алексей Дмитриевич,
1927 года рождения, уроженец с. Протасовка Смеловского района Сумской области, житель хут. Бессарабка Протасовского сельсовета Смеловского района Сумской области, –

по ст. 78 ч. 3 УК УССР водворен в места обязательного поселения.

Материалами дела установлено, что постановлением начальника отделения ОББ УМВД Сумской области от 17 августа 1946 года на основании постановления ГОКО № 9871 от 18 августа 1945 года и директивы Министра внутренних дел № 97 от 20 апреля 1946 года, Дыхно А.Д. направлен на спецпоселение на 6 лет в Красно-Бакский район Горьковськой области за службу в немецкой армии.

В октябре 1946 года он совершил побег с этого места, за что и привлечен к уголовной ответственности по ст. 78 ч. III УК УССР.

В своем заявлении Дыхно А.Д. просит опротестовать эти постановления, как необоснованные, так как он в 16 летнем возрасте под силой оружия немцами был мобилизован в немецкую армию. Помещен в охраняемый лагерь для военнопленных, проходил там обучение в течении 5 дней. А затем под конвоем направлен на работу в Германию. Работал у бауэра до прихода английских войск. Никаких противоправных действий против своей страны не совершал.

В июле 1945 года передан советским военным властям. Прошел проверку в фильтрационном лагере МГБ и был отпущен домой.

Но в августе 1946 года его арестовали и незаконно направили на спецпоселение, откуда он сбежал.

Для проверки обоснованности его заявления проводилась прокуратурой области дополнительная проверка.

Из правоохранительных органов требовалось учетное дело № 61, по которому Дыхно А.Д. 17 августа 1946 года направлен на спецпоселение.

Начальник информационного бюро управления внутренних дел Сумской области и начальник информационного центра управления внутренних дел Нижегородской области сообщили, что в архивах этого учетного дела нет и не известно, где оно находится.

В протесте прокурор ссылается на то, что Дыхно А.Д. постановлением особого совещания при МВД СССР от 9 января 1948 года незаконно направлен на спецпоселение. В связи с этим полагает необходимым постановление отменить и дело производством прекратить за отсутствием в его действиях состава преступления.

Протест прокурора обоснован и подлежит удовлетворению по следующим основаниям:

Из содержания постановления от 17 августа 1946 года в достаточной степени подтверждается заявление Дыхно А.Д. в необоснованности направления его на спецпоселение в административном порядке.

В постановлении указано, что он привлекается к такой ответственности за службу в немецкой армии рядовым солдатом с апреля 1943 по сентябрь 1943 года, без указания о поступлении на службу в добровольном порядке. Следовательно, было признано, что он был мобилизован в принудительном порядке.

Прохождение службы во вражеской армии по принуждению не является основанием для направления на спецпоселение.

Такую ответственность он мог нести за совершение конкретных противоправных действий против своей страны. Но в постановлении таких фактов не приводится.

Допрошенные по делу свидетели Гарькавый М.С., Кириченко В.С. также подтвердили, что Дыхно А.Д. не добровольно, а по принуждению пошел на службу к немцам. Поэтому не случайно в постановлении не указаны обстоятельства его поступления на такую службу.

Свидетель Шкрябун Г.А. тоже показал, что при отступлении в апреле 1943 года в принудительном порядке мобилизовали всех мужчин, в том числе его и Дыхно А.Д. в свою армию. Но тут же дает неправдивые показания, утверждая о поступлении Дыхно А.Д. в армию добровольно.

Указывая, что его показания в этой части могут подтвердить Костенко В.П. и Пономаренко В.И.

При проведении дополнительной проверки Пономаренко В.И. и Костенко В.П. подтвердили первую часть показаний Шкрябуна Г.А. Они пояснили, что Дыхно А.Д. поступил в армию не добровольно, а его, как и всех мужчин, под конвоем направили в немецкую воинскую часть, находившуюся в г. Прилуки. Но через непродолжительное время Дыхно А.Д. как несовершеннолетний, был направлен на работу в Германию.

Поэтому утверждение в постановлении от 17 августа 1946 года о его службе во вражеской армии с апреля 1943 года по сентябрь 1945 года явно неправильное.

Из этого следует, что в действиях Дыхно А.Д. не установлено никаких правонарушений, дающих право на направление его на спецпоселение. Само государство поставило Дыхно А.Д. в такие условия, что его могли немецкие фашисты под силой оружия мобилизовать в свою армию, а затем принудительно направить на работы в Германию.

Вышеизложенное свидетельствует о неправильном направлении Дыхно А.Д. на спецпоселение.

Поэтому побег его с места спецпоселения не содержит состава преступления, предусмотренного ст. 78 ч. III УК УССР.

На основании вышеизложенного и руководствуясь ст. 367, 384 КПК Украины, ст. I Закона Украины „О реабилитации жертв политических репрессий на Украине" от 17 апреля 1991 года, –

ПОСТАНОВИЛ:

Постановление особого совещания при МВД СССР от 9 января 1948 года в отношении Дыхно Алексея Дмитриевича отменить и делопроизводством прекратить за отсутствием в его действиях состава преступления.

Председательствующий [підпис] И.С. Ляшенко

Арх. УМВС в СО, ф. 6, спр. 5028, арк. 54, 55.

---

*Село Протасівка тепер у межах с. Сміле.

## ІЛЮСТРАЦІЇ

### № 1
### ВИСНОВОК ПОМІЧНИКА РОМЕНСЬКОГО ОКРПРОКУРОРА ЩОДО ЗВИНУВАЧЕННЯ МЕШКАНЦЯ С. ПЛАВИНИЩЕ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ С.Є. ДАВИДЕНКА[30] У СПРОТИВІ ГОЛОВІ СІЛЬРАДИ

*30 січня 1926 р.*

1926 року, січня 30 дня. Пом. Прокурора по Роменській Окрузі, розглянувши справу по обв. Давиденка Степана по 2ч.86 арт. КК, надіслану Нарслідчим I под. в порядкові 215 арт. КК найшов:

Нарслідчий своєю постановою від 24 грудня. 1925 року притягнув до відповідальности Давиденка Степана Евлампійовича в тім, що: 22 чер. 1925 року в с. Плавиніщах виявив змагання проти голови Плавинівсько сельради Костенка при виконанні останнім службових обов"язків.

Слідством було встановлено що 22 червня 1925 року вс. Плавиніщі Засульського р. в той час коли в церкві йшла служба голова Плавинської сельради Костенко хотів зібрати загальні збори, вдаривши в церковний дзвін, на це Давиденко не допустив Костенка дзвонити й допитаний на слідстві, як винуватець, винним себе не визнав і заявив, що не допустив голову сельради Костенка дзвонити в дзвін через те, що в церкві йшла служба.

Приймаючижна увагу, що в подіях Давиденка немає ніякого злочинноства, бо Костенко в цей мен не виконував службових обов"язків, як представник влади, що крім того зібрання загальних зборів не скликаються колоколом, що Давиденко Степан, не давши подзвонити Костенков зовсім не мав будь якого злого заміру, щоб сперечатись представнику влади, гадаю би справу по обв. Давиденка Степана по 2ч.86 арт. КК за відсутністю складу злочину, на підставі п. 5 арт. 4 КПК облишити назавжди, міру запобіження підписку про з"явку до слідства й суду відмінити.

Висновок цей на підставі 232 арт. К.П.К. підлягає розгляду Роменського Округового Суду.

Пом. Окрпрокурора [підпис] /Мильників/

ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 2642, арк. 37. Оригінал.

---

* У документі замість „Прокофьевны” – правильно „Прохоровны”.

## № 2

## ПОСТАНОВА ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА АРЕШТ КОМАНДИРА ВІДДІЛЕННЯ 21 СП М.К. СИДОРЕНКА (М. РОМНИ) ЗА НЕДОНЕСЕННЯ ПРО ВІДОМІ ЙОМУ КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ

*22 жовтня 1927 р.*

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ**

**(О ПРИВЛЕЧЕНИИ ОБВИНЯЕМОГО И ОБ ИЗБРАНИИ МЕРЫ ПРЕСЕЧЕНИЯ).**

1927 г. Октября 22 " дня, Я, ~~Пом~~ Уполномоч Особого Отделения 7 див. Отдела ГПУ УССР О С О К И Н рассмотрев дело № 15 по обвин. гр-на (фам., имя и отчество) СИДОРЕНКО Макара Калениковича год рожд. 1903 место рожд. с. Засулье, тот же р-н Роменск. окр. адрес гор. Ромны 21 полк. место службы и должность или род занятий Командир отделения 21-го полка профессия хлебопашец профсоюз. принадлежность – соц. положение крестьянин, батрак, партийность беспартийный образование нисшее национальность украинец гражданство УССР, в преступной деятельности, выразившейся в (краткое излож. сути дела) недонесении о достоверно известных ему совершаемых контр-революционных преступлениях.

и усматривая в означенных деяниях признаки преступления предусмотренного ст. ст. 54 п. 12 УК УССР, ПОСТАНОВИЛ:

Руководствуясь ст. 126-127 УПК УССР, привлечь гр-на СИДОРЕНКО М.К. к настоящему делу в качестве обвиняемого, избрав в отношении его мерой пресечения способов уклонения от суда и следствия содержание под стражей в Черн. ДОПР"е ~~личную подписку о невыезде~~ из ~~личное или имущественное поручительство гр. гр.~~

Копии настоящего постановления направить Прокурору, УСО ГПУ УССР и Начальнику места лишения свободы (ненужное зачеркнуть).

~~Пом. Уполномоченного:~~

*Уполномоченный* (ОСОКИН) [signature]

Согласен: Начальник ПОМ. НАЧ. по Оп/ч Отделен. (ДРЕЙБАНД) [signature]

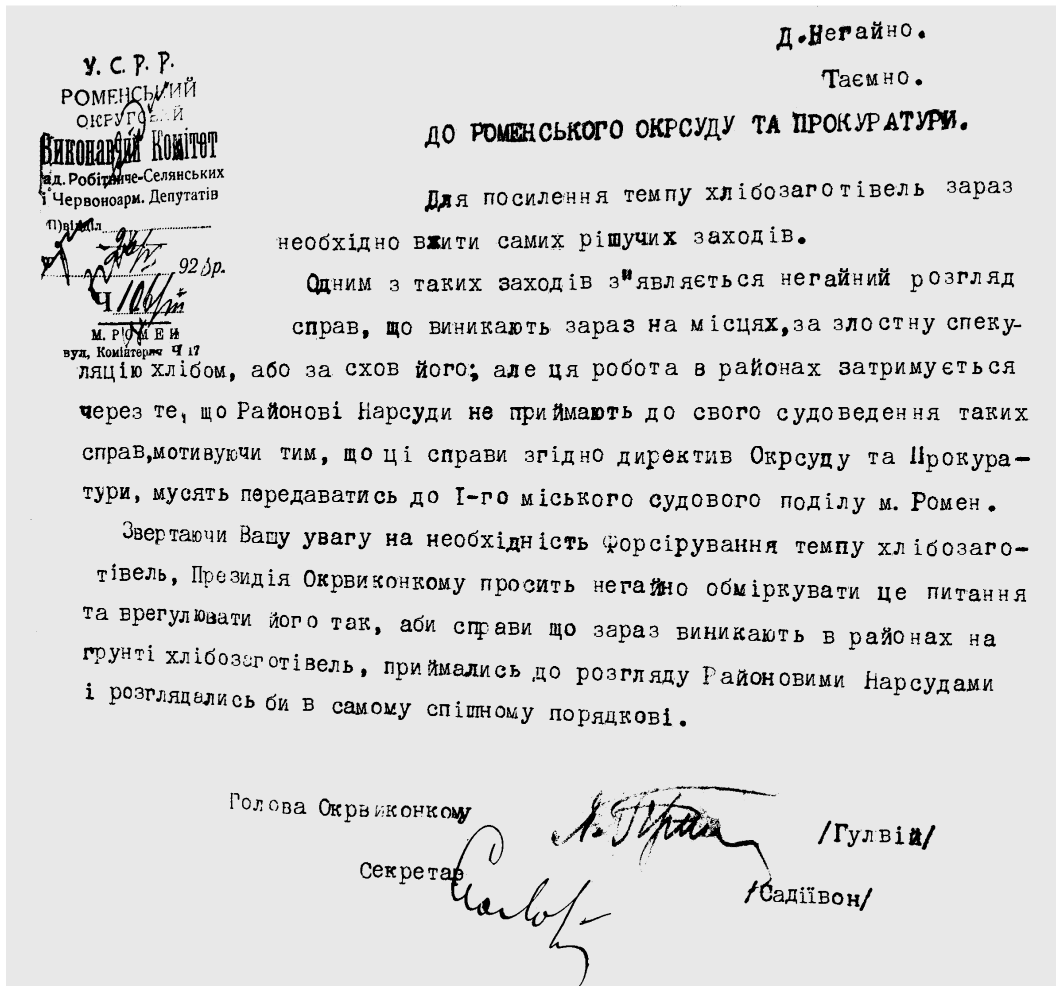
Утверждаю: Начальник ОСОБОТДИВА 7 Отдела. (МАУРИН) [signature]

„22". Октября 1927 г.

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224*, арк. 203.

## № 3
## ЛИСТ РОМЕНСЬКОГО ОКРУЖНОГО ВИКОНКОМУ ДО ОКРСУДУ ТА ОКПРОКУРОРА ПРО ПРИСКОРЕННЯ РОЗГЛЯДУ РАЙОННИМИ НАРСУДАМИ СПРАВ ЩОДО СПЕКУЛЯЦІЇ ХЛІБОМ ТА ЙОГО ПРИХОВУВАННЯ

*26 травня 1928 р.*



У. С. Р. Р.
РОМЕНСЬКИЙ
ОКРУГОВИЙ
Виконавчий Комітет
Рад. Робітниче-Селянських
і Червоноарм. Депутатів
Відділ
92 8р.
Ч/106
м. РОМЕН
вул. Комінтерну Ч 17

Д. Негайно.

Таємно.

ДО РОМЕНСЬКОГО ОКРСУДУ ТА ПРОКУРАТУРИ.

Для посилення темпу хлібозаготівель зараз необхідно вжити самих рішучих заходів.

Одним з таких заходів з'являється негайний розгляд справ, що виникають зараз на місцях, за злостну спекуляцію хлібом, або за схов його; але ця робота в районах затримується через те, що Районові Нарсуди не приймають до свого судоведення таких справ, мотивуючи тим, що ці справи згідно директив Окрсуду та Прокуратури, мусять передаватись до I-го міського судового поділу м. Ромен.

Звертаючи Вашу увагу на необхідність форсірування темпу хлібозаготівель, Президія Окрвиконкому просить негайно обміркувати це питання та врегулювати його так, аби справи що зараз виникають в районах на грунті хлібозаготівель, приймались до розгляду Районовими Нарсудами і розглядались би в самому спішному порядкові.

Голова Окрвиконкому /Гулвій/

Секретар /Садіівон/

ДАСО, ф.Р-5839, оп. 2, спр. 3, арк. 518. Оригінал.

## № 4

## ОБЛІКОВА КАРТКА З ВИСЕЛЕННЯ КУРКУЛЬСТВА НА МЕШКАНЦЯ С. ХОМИНЦІ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ М.І. ОНИЩЕНКА[31, 32]

*1930 р.*

Онищенко. Н.И.

Приложение № 3.

ПО ВЫСЕЛЕНИЮ КУЛАЧЕСТВА

6

В распоряжение какого
органа ГПУ выслан

**УЧЕТНАЯ КАРТОЧКА**

Сектор Черниговский
Район Роменский
Селение с.Хоминцы,Роменского р.

1. Фамилия, имя и отчество главы семьи ОНИЩЕНКО Николай Иванов.

2. Год и место рождения 1909 г. р.Хоминцы.

3. Количество высылаемых членов семьи, их фамилии, имена и отчества возраст
1.Мать Федосия Ларионовна,53 г.
2.Сестра Анастасия Ивановна,18 л.
3.Брат Василий Иванович.12 л.
4.Отец Иван Андреевич, 57 л.
5.Дед Андрей Иванович 80 л.
6.Сестра Мария Ивановна 20 л.
Все проживают в с.Хоминцы.

4. Здоровье главы семьи Здоров

5. Количество трудоспособных членов семьи 3 ч.

6. Национальность Украинцы

7. Социальное положение до революции (сколько земли собственной и аренд-й, батраков, сезонных рабочих, машины, торговля, скот, лошади и проч.)
Земли имел 20 д., скота имел 10 г. наемных рабочи 2 ч
хата,клуня,сак всиней 3 шт., и-2 молодняка.конная моло
тилка,веялка, и мелкий с.х. инвентарь.

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 451, арк. 6. Оригінал.

## № 5

## ПОСТАНОВА БЮРО РОМЕНСЬКОГО РК КП(б)У ПРО ПОКАРАННЯ УПОВНОВАЖЕНОГО РПК Г.І. РАДЧЕНКА[33] ТА ЧЛЕНА ПАРТІЇ КОНЦУРА

*21 грудня 1932 р.*

**ПОСТАНОВА**
Бюра Роменського РК КП(б)У
*від 21 грудня* 1932 *р.*

Про уповноваженого РК КП(б)У по Москалівській сільраді – **Радченка.**

Кол. уповноваженого РПК **Радченка Г. І.,** як зрадника партії, куркульського аґента, саботажника в справі хлібозаготівель, **з лав партії виключити, заарештувати та притягти до права**

За зростання з куркулем, за саботаж хлібозаготівель, за дезертирство з хлібозаготівельного фронту, члена партії **Концура,** що працював у Біловідській сільраді по хлібозаготівлі, **з лав партії виключити, заарештувати та віддати до суду.**

Цю постанову оголосити в пресі.

*Секретар РК КП(б)У* **Пижов.**

ДАСО. – Радянське життя. – 1932. – 22 грудня.

## № 6

## ІЗ ПРОТОКОЛУ ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ СЕРЕДИНО-БУДСЬКОГО РАЙВИКОНКОМУ ПРО ВИСЕЛЕННЯ ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ МЕШКАНЦЯ С. ЧЕРНАЦЬКЕ К.А. ЛЕВЕНЦОВА[34]

*2 січня 1933 р.*

В И Т Я Г

з протоколу № 27 Засідання Президії
С-Будського РВК"у від 2/І-33 року.

СЛУХАЛИ: Інформацію Секретаря РВК та матеріяли постанов С/рад Середино-Будського району з клопотанням с/рад про висилку на далекій північ кулаків, котри своєю розкрадницькою та анти-рад. шкідливістю зривають на селі переводиму хлібозаготовчу кампанію і інші міроприємства Рад. влади, переводимі на селі. На розгляд винесені протоколи постанов с/рад Чернацького, Ромашково, Пігаревки, та Вовнянської с/р.

ПОСТАНОВИЛИ: Розглянувши представлені матеріяли від зазначених вище сільрад підняти клопотання перед Чернигівським Обл. Орг. Комітетом про виселення на далекій Північ нижчезазначених кулаків, підтвердивши постанови сільрад та всі матеріяли по даному питанню, прибщить до справи про виселення, а саме:

| №№ г/ва | Прізвище, ім"я та по-батькові голови г-ва | Місце мешкання якої с/р. | Число членів сімьї |
| --- | --- | --- | --- |
| | Левенцов Кондрат Андреев | Чернацьке | 2 |

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно: Секретар РВК [підпис] / Яцун/

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 755, арк. 4. Копія.

## № 7

## З ПОСТАНОВИ РОМЕНСЬКОГО РАЙВИКОНКОМУ ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ РІШЕННЯ ПОГОЖОКРИНИЦЬКОЇ СІЛЬРАДИ СТОСОВНО ВИСЕЛЕННЯ 16 ГРОМАДЯН РАЗОМ З ЇХ РОДИНАМИ ЗА МЕЖІ УСРР

*3 січня 1933 р.*

П О С Т А Н О В А

РОМЕНСЬКОГО РАЙОНОВОГО ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ.

Від 5-го Січня 1933 року.

"НА КЛОПОТАННЯ ПОГОЖЕ-КРИНИЦЬКОЇ СІЛЬРАДИ ПРО ВИСИЛКУ КУРКУЛІВ, ЩО ЗРИВАЮТЬ СПРАВУ ХЛІБОЗАГОТІВЛІ".

Приймаючи на увагу умови П.-Криницької Сільради, де куркульська агітація, спрямована на зрив хлібозаготівлі та взагалі всіх міроприємств Радвлади, має досить поширений вплив на останню масу людности.

І що куркульня П.-Криницької Сільради, незустрічаючи рішучої відсічі, досить активно переводе свою контрреволюційну роботу, чим і поставили під загрозу зриву виконання хлібозаготівлі.

Що для ліквідації такого становища - необхідне термінове вжиття найрішучих заходів.

Виходячи з вищенаведеного - Роменський РВК, керуючись постановою РНК УСРР від II/XI-32 року - У Х В А Л Ю Є :

Постанову Президії Погоже-Криницької Сільради від 4/I-33 року про виселення за межі УСРР куркулів:

I. ШЕПІТЬКО Юхима Петровича
2. ШЕПІТЬКО Стратона Петровича
3. МОСКАЛЕНКА Івана Григоровича
4. МОСКАЛЕНКА Панька Михайловича
5. МОСКАЛЕНКА Андрія Михайловича
6. МОСКАЛЕНКА Василь Григоровича
7. МОСКАЛЕНКО Пилипа Григоровича
8. ДЕРККО Федора Остаповича
9. ДЕЖКО Григорія Остаповича
10. ГАЛЕНКО Микола Якимовича
11. ПЕРЕТЯТЬКО Сергія Петровича
12. СЕРДЮК Гаврило Миронович
13. МОСКАЛЕНКО Іван Михайлович
14. БОГУСЛАВСЬКИЙ Максим Максимович
15. ДОВЖЕНКО Кристофор Микитович
16. СЕРЕДА Порфира Михайловича - з а т в е р д и т и

прохати ОБЛОРГКОМІТЕТ виселити перелічених осіб, разом з родинами, за межі УСРР.

ГОЛОВА РВК [підпис] /КАНЕВСЬКИЙ/

Тво Секретар [підпис] /СКЛЯРЕНКО/

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 646, арк. 1. Копія.

## № 8

### АКТ БРИГАДИ АРТЮХІВСЬКОЇ СІЛЬРАДИ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ СТОСОВНО ВИЛУЧЕННЯ ЗЕРНА ТА САЛА У ГРОМАДЯНИНА М.М. НУДЬГИ [35]

*6 січня 1933 р.*

Акт

1933 року січня 6 дня. Ми, що нижче підписались, бригада кутка Комсодівка Артюхівської сільради в складі уповноважений РВК: Эттінг. Ревізія бригада: Кібець Яків Никифорович, Свинобой Яків Герасимович провели обшук у гр. с. Артюхівки Роменського р-ну Нудьги Мусія Митрофановича де й обнаружили в печі в соломі пшениці один мішок вагою 36 к/г, пшона в хліві заховане вагою 7 к/г, сало соломою було закопане в землянці засмерджене дровами вагою 30 к/г.

Проведено изъятие

| | | |
|---|---|---|
| заховану пшениці | 36 | к/г. |
| сім'я. | 21 | к/г. |
| гречка. | 27 | " |
| квасоля | 13 | " |
| льон. | 8 | " |
| заховане пшоно. | 7 | " |
| Разом. | 1,23. | к/г. /сто двадцять три/ |
| Найдено сала. | 30 | к/г. |
| топленого сала. | 2 | " |
| Разом | 32. | к/г. /тридцять два к/г./ |

На що й складено цього акта.

Уповноважений РВК. /Эттінг/

Бригада { /Свинобой/ /Кібець/

Оригіналом згідно.

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 981, арк. 4. Оригінал.

## № 9

## ПОСТАНОВА БЮРО РОМЕНСЬКОГО РАЙКОМУ КП(б)У ПРО НЕЗАДОВІЛЬНУ ОРГАНІЗАЦІЮ ХЛІБОЗАГОТІВЛІ У ГЕРАСИМІВСЬКІЙ СІЛЬСЬКІЙ РАДІ [36]

*28 січня 1933 р.*

" " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " " "

1. Відмітити повну бездіяльність уповноваженого РПК, с/ради, правління колгоспу і посланих на допомогу селу активістів з міста в боротьбі з куркулем-саботажником, що зриває виконання пляна хлібозаготівель.
   Доручити фр. РВК та судово-слідчим органам негайно притягнути до відповідальности уповноваженого тов. ШУХАЙЛОВА і керівників с/ради та колгоспу з тим, щоб негайно судити їх на місті в селі.

2. Послати відповідальним уповноваженим РПК по селу Герасимівка тов. ГРИГОРОВИЧА, доручити йому вжити заходи до негайної очистки колгоспу від куркулів.

3. Шкідницьку куркульську банду, що пролізла на конюшню в колгосп – судити за шкідництво в справі розвитку кінського поголів"я в колгоспі.

4. За куркульський опір виконання пляну хлібозаготівель – по колгоспу "Комінтерн" – доручити РВК застосувати до колгоспу натуральний штраф, переклавши його на ледарів, рвачів і розкрадників колгоспного хліба.

5. Негайно вжити заходів для повернення розбазареного хліба від колгоспників, в першу чергу членів ради, ледарів та злодіїв.

6. Справу про розкрадання мірчука – розглянути виїзною сесією на місті, а також злодіїв і злісних саботажників контрактантів.

7. Зняти негайно скидкого надану одноосібникам-контрактантам.

8. Доручити уповноваженому РПК тов. ГРИГОРОВИЧУ і с/раді негайно застосувати репресії до найбільш злісних саботажників хлібозаготівель, аж до повного розгрому господарств і висилення з села за межі району.

9. Просити Облбюро КП/б/У затвердити занесення села ГЕРАСИМІВКИ на чорну дошку.

10. Доручити РВК оформити це рішення по радянській лінії і опублікувати його в пресі.

СЕКРЕТАР РПК / Ол. ДЕМЧЕНКО/.

ДАСО, ф.П-79, оп. 1, спр. 32, арк. 34. Машинописна копія, засвідчена печаткою РК КП(б)У.

## № 10

### АКТ ОПИСУ МАЙНА ГРОМАДЯНИНА ЯРМОЛИНЕЦЬКОЇ СІЛЬРАДИ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ С.К. ТОВЧИГРЕЧКИ ЗА НЕВИКОНАННЯ НИМ ПЛАНІВ ЗАГОТІВЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

*7 лютого 1933 р.*

Акт Опісі.

1933 р. 7/II Лютого

Ми нижче підписалися. члени Ярмолинецької С/р Жуха Іван та Зюнька Михайло. та. Сірошитана. Павла. Василя [illegible] зробили Опис. Майна. в гром. Товчигречки. Степана. Константиновича. подорученні. Президії С/р. За невиконання. Своїх. планів. хлібозаготовки. та картоплі. Заготовки. де було нараховано. Хліба. 14 ц. 07 виконано 2.83 Невиконано. 11 ц. 24 нараховано. Картоплі. 5 ц. 30 к. виконано 0.74 кілогр. Невиконано. 4 ц 53 к. Де описали Зазначене. Майно

| | Назва Майна | Кількість | оцінка | Примітка |
|---|---|---|---|---|
| 1. | Хата | 1. | 80 р. | Стара. рублена. під соломою |
| 2. | Клуня. | 1. | 50 р. | Стара! Лісна. тоже |
| 3 | Комора. | 1. | 50 р. | Стара. рублена. під соломою |
| 4 | Хлів | 1. | 20. | Старий Лісний. під соломою |
| 5 | Коняка | 1. | 50 руб | Худої масти. кобила. С вище 10 років |
| 6. | Культіватор | 1. | 10 р. | новий но нисправний нема 1ї лапи. |
| 7. | Сани. | 1. | 3 р. | Глабелі. або. [illegible]. Старі. |
| 8. | Свити. | 2. | 5 р. | 1. Средня. а друга. Стара |
| 9. | Юпка | 1. | 2 р. | Стара. Матерчана |
| 10 | Сорочок. | 5 ш | 5 р. | Старих. Женських. |
| 11 | Плуг. | 1. | 10 р. | новий |
| 12. | Верстат. | 1. | 3. | Старий |
| 13 | Жлукто. | 1. | 1. | нове. |
| 14 | Кожух. | 1. | 2 р. | Старий [illegible] |
| 15 | Дуга | 1. | 1. | Стара. красна |
| 16. | ~~Дрючка~~ | 1. | 1. | дубова Стара |
| 17. | ~~Дерево~~ | 15 | 5. | Дровяне. Старе. |
| | | Разом 298 | | |

Зазначене. це Майно Оберігав на схорону. підпис Господар Товчигречка

Двор.

Уповноважені С/р:
1. Зюнька
2. [illegible]
3. Жуха

ДАСО, ф.Р-5918, оп. 1, спр. 74, арк. 55. Оригінал.

## № 11

## ВИПИСКА З ПОСТАНОВИ ПЕРВИННОЇ КОМІСІЇ З ЧИСТКИ ЧЛЕНІВ ПАРТІЇ СТОСОВНО МЕШКАНЦЯ С. ПЛАВИНИЩЕ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ С.С. КИРИЧЕНКА [37]

*8 вересня 1934 р.*

СЛУШАЛИ:

КИРИЧЕНКО Семен Семенович, член партии с 1930 года, партбилет №-2342250, рождения 1890 года, соцпроисхождение из крестьян, образование низшее, в старой армии был с 1911-17 год, подпрапорщик, в красной армии не был, с 1917-1918г. был в отряде Петлюровском," Вільне Козацтво" в 1932-34г., служит нарядчиком грузчиков ст. Ромны, в других партиях не состоял, в оппозиции и во фракционной работе не участвовал.

УСТАНОВЛЕНО.

Что КИРИЧЕНКО С.С.- как бывший подпрапорщик старой армии, организатор и командир " Вільного Козацтва при Петлюре, имевший связь с деникинскими офицерами, до революции имел 15-га земли и бакалейную лавку в с. Плавинищах, все это скрыл при вступлении в партию и не признал на чистке.

2.КИРИЧЕНКО является активным участником и организатором "Вільного Козацтва в 1918 году при Петлюровцах в с. Плавинищах, избивал красногвардейцев.-красноармейцев /документы прилагаются/

3.КИРИЧЕНКО даже пролез в красногвардейский отряд находившийся в Ромнах, а при отступлении остался в с. Плавинищах и не скрывался от Деникинских войск, а наоборот имея с ними связь, это подтверждает о том, что он пролез в красную гвардию с целью шпионажа.

4.КИРИЧЕНКО будучи нарядчиком грузчиков / будучи членом ПК/-, зажимал самокритику грузчиков выступавших против него, ставя их все время на тяжелые работы, не соблюдая /очередности /выступления тов.СМИЛКО/../.

5.КИРИЧЕНКО поручено парткомом работу как парторг по проработке материалов С"езда среди группы грузчиков, систематически срывал фиксируя в протоколе о том, что материал проработан / Выступ. тов.СЕРДЮКА/.

6.КИРИЧЕНКО в период колективизации в 1930 году своим поведением разлагал колхозные массы, агитируя за колективизацию -сам стоял в стороне, а когда ему предложили вступать в колхоз то Кириченко ранее сбыл свое имущество, потом вступил в колхоз. Сам в колхозе не работал и в последствии его жену тоже из колхоза исключили за разбазаривание молока /материалы прилагаются/.

ПОСТАНОВИЛИ:

КИРИЧЕНКО С.С. - за скрытие от партии прошлого и соцпроисхождения, как активного Петлюровского работника "Вільного Козацтва" дворушника и зажимщика самокритики- ИЗ РЯДОВ ПАРТИИ ИСКЛЮЧИТЬ, КАК КЛАССОВО-ЧУЖДОГО ПРОЛЕЗШЕГО В ПАРТИЮ ДЛЯ РАЗЛОЖЕНИЯ ЕЕ РЯДОВ.-

ПРЕД КОМИССИИ.- /КОРОЛЮК/

ЧЛЕНЫ КОМИССИИ/- /ШИРКУНОВ/ /ОСИПЧУК/

СЕКРЕТАР /СОКОЛОВ/

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 268, арк. 10.

## № 12

## ПОСТАНОВА IV ВІДДІЛУ УДБ НКВС УРСР ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ГОЛОВИ КОЛИШНЬОГО СМІЛІВСЬКОГО РАЙВИКОНКОМУ М.М. БАЛИШЕВА ЯК ТРОЦЬКІСТА[38]

*3 червня 1937 р.*



ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Гор. Киев, 1937г. июня 3 дня, Оперуполномоченный IУ Отдела УГБ НКВД УССР – лейтенант государственной безопасности – ГОЛЬДФАРБ, рассмотрев следственное дело Черниговского Облуправления НКВД за № 34448 по обвинению БАЛЫШЕВА Михаила Николаевича по ст. 54-10 УК УССР –

НАШЕЛ:

Следствием установлено, что обвиняемый будучи секретарем РПК в Нежинском и Глуховском районах, поддерживал тесную связь с активными троцкистами и националистами, ныне осужденными, выдвигал их на руководящие посты, всячески тормозил их разоблачение.

Зная о прошлой к-р троцкистской деятельности САРАЙЛОВА не разоблачил его, после убийства тов. КИРОВА поручил ему доклад по этому вопросу на партийном собрании.

Троцкиста САХАРИЛЕНКО перевел в аппарат РПК на должность Зав. культпропотделом.

Получив данные о троцкистской деятельности КЛОЧКО поручил расследование их троцкисту ЧЕПЕЛЕ. Не разоблачил КЛОЧКО и после того, как тот обратился к нему с просьбой уничтожить имеющиеся в РПК материалы о нем и подписал акт проверки партдокументов КЛОЧКО, скрыв имеющиеся данные о его троцкистском прошлом.

Хранил оружие без разрешения и к-р троцкистскую литературу.

БАЛЫШЕВ происходит из Польши, во время гражданской войны был в плену у Деникина, до ареста скрывал от партии свое происхождение и другие биографические данные.

Учитывая, что социальная опасность обвиняемого следствием установлена

ПОСТАНОВИЛ:

Дело на БАЛЫШЕВА Михаила Николаевича направить на рассмотрение Особого Совещания при Наркоме Внутренних Дел Союза ССР.

ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫЙ IУ ОТДЕЛА
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ГОЛЬДФАРБ

УТВЕРЖДАЮ: ПОМ НАЧ IУ ОТДЕЛА УГБ НКВД УССР
КАПИТАН ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ЕРУК

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 333, арк. 76. Оригінал.

## № 13

### З ОБВИНУВАЛЬНОГО ВИСНОВКУ КРИВОРІЗЬКОГО МІСЬКВІДДІЛУ НКВС ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В СЛІДЧІЙ СПРАВІ УРОДЖЕНЦЯ М. РОМНИ Ю.А. МОМОТА, ЗВИНУВАЧУВАНОГО В ШПИГУНСТВІ [39]

*17 лютого 1938 р.*



Фото 1917 р.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По следделу № .........

По обвинению МОМОТ Ефима Оксентиевича, по ст. 54-6 УК УССР.

В Криворожский Горотдел НКВД поступили материалы о контрреволюционной деятельности работника Криворожского отделения союза печати МОМОТА Ефима Оксентиевича.

На основании указанных материалов МОМОТ был арестован.

Следствием по делу установлено, что МОМОТ в 1920 г., будучи участником петлюровской армии эмигрировал в Польшу, где проживал до 1923 г.

Будучи в Польше был завербован агентом польской разведки СТАВИНСКИМ Борисом Эдуардовичем для разведовательной деятельности на территории СССР в пользу Польши.

В 1923 г. по указанию польской разведки МОМОТ выехал в Советский союз и в начале 1924 г. в г. Ромны связался с агентом польской разведки - ШТУРКО.

В соответствии с заданиями польской разведки МОМОТ собирал сведения о расположении и численности воинских частей, о политических настроениях крестьян и все эти сведения через ШТУРКО передавал польской разведке.

Наряду с этим МОМОТ имел задание польской разведки развернуть активную шпионскую работу в СССР в случае войны между Польшей и Советским Союзом.

МОМОТ виновным признал себя полностью.

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 18, арк. 26. Оригінал.

## № 14

### З ОБВИНУВАЛЬНОГО ВИСНОВКУ ЩОДО ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОЇ КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНО-НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ДІЯЛА НА ТЕРИТОРІЇ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ [40]

*23 квітня 1938 р.*

"УТВЕРЖДАЮ "
НАЧ.ОПЕР.СЛЕДГРУППЫ
СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
/ЗВЕРЕВ/
"..."........1938 года.

ПО СЛЕДДЕЛУ № 73530.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

По делу о причастности и контрреволюционной националистической организации:
1 БОГАНКЕВИЧА Ивана Андреевича.
2 КОЛЯДУ Александра Михайловича.
3 ЯРЕМЕНКО Ивана Ивановича.
4 РУДЕНКО Ивана Терентьевича.
5 БУКШОВАННОГО Сергея Павловича.
6 МАКАРЕНКО Михаила Гавриловича.
7 ВИННИЧЕНКО Михаила Васильевича.
8 ПИЛИПЧЕНКО Ивана Никифоровича.
9 ДЗЮБУ Федосия Андрияновича
10 ЯРЕМЕНКО Савву Ивановича.
11 ИЩЕНКО Григория Никитовича.
12 СКРИПАЛЯ Петра Лукича.
13 ЗАВОРОТЬКО Антона Федосеевича
14 ГЛУШКО Василия Ефимовича
15 НОСЕНКО Ивана Васильевича
16 ШЕДЕНКО Семена Филипповича
17 ПАВЛОВИЧА Георгия Георгиевича
18 ШТЕПУ Владимира Федосеевича
19 УРДУ Петра Лукича
20 ГАЙДУКА Акима Демидовича

По ст.ст. 54-2,54-II УК УССР.

IУ-м отделом УГБ Черниговского Облуправления НКВД вскрыта и ликвидирована украинская контрреволюционно-националистическая организация, ставившая своей целью насильственное отторжение Украины от Советского союза, путем поднятия вооруженного восстания против сов.власти в период войны.

Участники этой организации в большинстве своем примыкали к антисоветским политическим партиям и занимали видно положение при УНР.

Выполняя установки организации по расширению своих рядов участники ея проводили работу по вовлечению в организацию новых лиц.

Среди окружающих они проводили контрреволюционно-националистическую деятельность, воспитывая свое окружение в националистическом духе.

Отдельные участники организации проводили вредительскую подрывную работу.

У некоторых участников ликвидированной организации, при обыске обнаружено огнестрельное и холодное оружие.

Вскрытая организация была связана организационно с руководящими кругами организации в Киеве и Праге.

На территории Роменского района вскрыто ответвление этой организации.

Следствием полностью установлено причастность к организации следующих лиц:

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*, арк. 219. Копія.

## № 15

## ІЗ ПРОТОКОЛУ ЗАСІДАННЯ БЮРО СУМСЬКОГО ОБКОМУ КП(б)У ПРО ВИЛУЧЕННЯ ВИЯВЛЕНИХ ЛИШКІВ ПРИСАДИБНИХ ЗЕМЕЛЬ У КОЛИШНЬОМУ ХИЛЬЧИЦЬКОМУ РАЙОНІ *

*21 листопада 1939 р.*

По состоянию на 15.ХI-39 года из выявленных по Хильчицкому району 310,5 га излишков земли - из"ято 86 га или 27,7%.

Наряду с этим бюро Обкома КП/б/У отмечает также неудовлетворительное состояние с из"ятием выявленных приусадебных излишков по Роменскому району, где из"ято 40,7%, по Конотопскому - 52,3% и по С-Будскому - 58,8%.

Такое положение с из"ятием излишков, выявленных в приусадебных землях колхозников, единоличников и других не членов колхоза в ряде районов области, как-то: в Роменском, Конотопском, С-Будском, Шалыгинском, Червоном, Тростянецком создалось в результате того, что райкомы КП/б/У не поняли всей важности исторического решения ЦК ВКП/б/ и СНК СССР, направленного на дальнейшее укрепление колхозного строя, на наведение порядка в земельном хозяйстве колхозов, на дальнейший под"ем производительности общественного труда и повышение трудовой дисциплины в колхозах, направленного на борьбу с враждебными колхозному строю частно-собственническими, буржуазными тенденциями, заносимыми в колхозы остатками разбитого кулачества.

Бюро Обкома КП/б/У постановляет:

1. Указать первому секретарю Хильчицкого РК КП/б/У тов.КОНОВАЛОВУ и председателю райисполкома тов.ГОРЮНОВУ на необеспечение из"ятия выявленных излишков в приусадебных землях колхозников, единоличников и других не членов колхоза в установленный партией и правительством срок и обязать их закончить из"ятие выявленных излишков приусадебных земель к 25-му ноября 1939 года.

2. Обратить внимание секретарей РПК и председателей РИК"ов Роменского, Конотопского, С-Будского, Шалыгинского, Червоного, Тростянецкого и др.районов на недопустимое состояние с выполнением постановления ЦК ВКП/б/ и СНК СССР "О мерах охраны общественных земель колхозов от разбазаривания" и обязать окончить из"ятие выявленных излишков приусадебных земель полностью к 25.ХI-1939 года.

3. Все выявленные и из"ятые излишки земель прирезать к колхозным землям, обратив их главным образом на пополнение земель приусадебного фонда колхозов, которые должны быть строго ограничены от общественных колхозных земель указательными столбиками.

ДАСО, ф.П-4, оп. 1, спр. 19, арк. 66. Оригінал.

---

*Територія колишніх Хильчицького, а також згаданих у документі Шалигинського та Червоного районів тепер у складі відповідно Середино-Будського та Глухівського районів.

## № 16
## ОБВИНУВАЛЬНИЙ ВИСНОВОК У СЛІДЧІЙ СПРАВІ УРОДЖЕНЦЯ С. АРТЮХІВКА РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ І.О. БУРКИ [41], ЗВИНУВАЧУВАНОГО ЯК СОЦІАЛЬНО-НЕБЕЗПЕЧНИЙ ЕЛЕМЕНТ

*21 серпня 1940 р.*

"УТВЕРЖДАЮ"
Зам. Нач. ОО ГУГБ НКВД СССР
Майор Госбезопасности
/ БЕЛЯНОВ /
"21" августа 1940 г.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

по делу № 964 по обвинению
БУРКО Ивана Алексеевича.

Оперативной группой ОО ГУГБ НКВД СССР арестован бывш военнопленный в Финляндии БУРКО Иван Алексеевич, который находясь на фронте борьбы с белофиннами, 21 февраля 1940 г. попал в плен.

Материалами Опергруппы установлено, что бывш. военнопленные в Финляндии подвергались систематической разносторонней, антисоветской обработке. Белофинны проводили массовую вербозку бывш. военнопленных для шпионской работы, снабжали их религиозной и антисоветской литературой, организовывали систематические радиопередачи антисоветского характера. В антисоветской обработке бывш. военнопленных принимали активное участие представители русских белогвардейских и других националистических зарубежных организаций. В результате антисоветской работы проводившейся среди военнопленных, они являются социально-опасным элементом.

БУРКО, будучи в плену до возвращения в СССР также подвергался антисоветской обработке.

На основании указаний НКВД СССР дело по обвинению:

БУРКО Ивана Алексеевич 1913 г. рождения, урожен. Сумской обл., Глинского р-на с. Артюхова украинца, гр-нина СССР, женатого, образования 3 кл., б/партийного, судим в 1937 г. за оскорбление, присужден к 3 м-цам принудработ, до пленения кр-ц 3 б-на, 97 с.п., 18 с.д.

подлежит рассмотрению на Особом Совещании при Народном Комиссаре Внутренних Дел Союза ССР.

ОПЕР УПОЛН ОО НКВД УРВО
СЕРЖАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ - /ГОРОДЕЦКИЙ/

"СОГЛАСЕН" ЗАМ НАЧ С/Ч ОО ГУГБ НКВД СССР
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ-
/ КАЗАКЕВИЧ /

СПРАВКА: 1. Бывш. в/пленный БУРКО И.А. содержится в Южском лагере НКВД, Ивановской обл.
2. Вещественных доказательств по делу нет.

ОПЕР УПОЛН ОО НКВД УРВО
СЕРЖАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ - /ГОРОДЕЦКИЙ/

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 691, арк. 10. Оригінал.

## № 17

## ОКРЕМА УХВАЛА ВІЙСЬКОВОГО ТРИБУНАЛУ КИЇВСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО ОКРУГУ ПРО ФАЛЬСИФІКАЦІЮ ОБВИНУВАЧЕННЯ В СЛІДЧІЙ СПРАВІ ТЕЛЕФОНІСТКИ ЗАЛІЗНИЧНОЇ СТАНЦІЇ РОМНИ В.О. ДИЧЕК [42]

*26 жовтня 1956 р.*

КОПИЯ
СЕКРЕТНО
экз.№

ЧАСТНОЕ ОПРЕДЕЛЕНИЕ

ВОЕННОГО ТРИБУНАЛА КИЕВСКОГО ВОЕННОГО ОКРУГА

В составе: председательствующего гв. полковника юстиции КОЛО[illegible]

членов: подполковника юстиции КОРОТИЧА и
подполковника юстиции ТОРГАШИНА

рассмотрев в заседании от 26 октября 1956 года по протесту военного прокурора Киевского военного округа дело в отношении гр-ки

Д Ы Ч Е К Веры Онуфриевны

н а ш е л :

По постановлению Особого совещания при НКВД СССР от 16 декабря 1937 г. гр-ка ДЫЧЕК В.О. была заключена в ИТЛ сроком на 10 лет за то, что она с 1928 г. и до дня ареста, т.е. до 29 октября 1937 г. проводила антисоветскую агитацию.

Определением военного трибунала Киевского военного округа от 26 октября 1956 года указанное постановление Особого совещания в отношении ДЫЧЕК В.О. отменено и дело о ней на основании п. "д" ст. 4 УПК УССР производством прекращено за отсутствием в ее действиях состава преступления.

Как установлено по делу, таковое было сфальсифицировано опер. уполномоченным ОДТО ГУГБ ст. Кременчуг сержантом госбезопасности ПОПСУЙ-ШАПКА.

Учитывая, что ПОПСУЙШАПКА за явную фальсификацию обвинения в отношении ДЫЧЕК В.О., в результате чего она без всяких оснований была заключена в ИТЛ- должен быть привлечен к строжайшей ответственности за грубейшее нарушение социалистической законности, -

военный трибунал

О П Р Е Д Е Л И Л :

О вышеизложенном довести до сведения Председателя Комитета Государственной Безопасности при Совете Министров УССР и Военного Прокурора Киевского военного округа для принятия соответствующих мер.

Подлинное за надлежащими подписями
ЧЛЕН ВОЕННОГО ТРИБУНАЛА КВО
верно: ГВ. ПОЛКОВНИК ЮСТИЦИИ [подпись] / КОЛО[illegible]/

отп. 5 экз.
экз. №1-наряд
" 2-4-исп.
" 5-дело
29/X-56 г.
№9230
А. Хазанович

С подлинным сверил:
Суд. секретарь ВТ КВО
Майор юстиции
[подпись] /Лав[illegible]иненко/

ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 531, арк. 45. Оригінал.

## № 18

## ПОСТАНОВА СУМСЬКОГО ОБЛАСНОГО СУДУ ПРО РЕАБІЛІТАЦІЮ МЕШКАНЦЯ С. ПИГАРІВКА СЕРЕДИНО-БУДСЬКОГО РАЙОНУ М.Я. МИШКІНА [43]

*28 вересня 1992 р.*

Дело № 44-у-61 Докладчик в президиуме -Лященко В.А.

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е

28 сентября 1992г. г.Сумы

Президиум Сумского областного суда в составе:

Председательствующего – Федорищина А.П.

Членов президиума – Лященко И.С.,Фоминова Н.М., Наконечной Г.С.

с участием прокурора – Коваленко Е.М.

рассмотрев протест прокурора Сумской областт на постановление Особого совещания при коллегии ГПУ УССР от 29 сентября 1932 года в отношении Мишкина Н.Я.,-

У С Т А Н О В И Л :

Постановлением Особого совещания при коллегии ГПУ УССР от 29 сентября 1932 года

Мишкин Николай Яковлевич,1894 года рождения, уроженец и житель с. Пигаревка ,С-Будского района,Сумской области,

подвергнут наказанию по ст. 78 УК УССР на 3 года лишения свободы,

Мишкин подвергнут наказанию за то, что в июле 1931 года будучи сослан из села Пигаревка С-Будского района как кулак , в декабре 1931 из места ссылки обежал.

В протесте ставится вопрос об отмене постановления Особого совещания в отношении Мишкина и прекращении производства по делу в свзи с принятием Закона Украины от 17 апреля 1991г." О реабилитации жертв политических репрессий на Украине".

Выслушав доклад члена суда,заключение прокурора об удовлетворении протеста,проверив материалы дела и обсудив доводы протеста президиум областного суда полагает, что он подлежит удовлетворению.

О том, что Мишкин Н.Я. был сослан в Северные края из села Пигаревка подтверждается выпиской из протокола заседания райполиттройки от21 июня 1931 г. /л.д. 23/ и справкой уполномоченного ГПУ С-Будского района / л.д.24/.

В соответствии со ст. 3 Закона Украины "О реабилитации жертв политических репрессий на Украине" все граждане высланные с постоянногс места жительства по решению органов государственной власти и управления под приводов борьбы с кулачеством реабилитированы.

В связи с этим нельзя признать законным осуждение Мишкина Н.Я. за побег из места высылки в связи с чем постановление Особого совещани подлежит отмене, а производство по делу прекращению за отсутствием в его действиях состава преступления.

Руководствуясь ст.ст. 393,394 УПК Украины ,президиум областного суда ,-

П О С Т А Н О В И Л :

Постановление Особого совещания при коллегии ГПУ УССР от 29 сентябрь 1932 года в отношении Мишкина Николая Яковлевича отменить, а дело производством прекратить за отсутствием в его действиях состава преступления.

Председательствующий [підпис] А.П. Федорищин

Арх. УМВСУ в СО, ф. 6Р, спр. 1192, арк. 84. Оригінал.

## № 19

## АРХІВНА ДОВІДКА ФЕДЕРАЛЬНОЇ СЛУЖБИ КОНТРРОЗВІДКИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ СТОСОВНО УРОДЖЕНЦЯ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ М.О. МАКАРЕНКА [44], РОЗСТРІЛЯНОГО В 1937 Р. ЗА УЧАСТЬ У ПОВСТАНСЬКІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ „СОЮЗ СПАСЕНИЯ РОССИИ"

*30 січня 1995 р.*

**ФЕДЕРАЛЬНАЯ СЛУЖБА КОНТРРАЗВЕДКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ**

Управление
по Томской области
30 января 1995 года
№ 283
г. Томск

На № I004I от 24 января I995 г.

Сообщаем, что согласно документам архивно-следственного дела значится – Макаренко Николай Емельянович, 4 февраля I877 г.рождения, уроженец с.Москалевка Полтавской губернии, русский, из крестьян, гражданин СССР, образование высшее, беспартийный, археолог по профессии, был осужден в I936 году "Особым совещанием" в г.Москве по статье 58-I0 УК РСФСР на 3 года ИТЛ, проживал в г.Томске в трудколонии № 2, на момент ареста – без определенных занятий, был арестован I5 декабря I937 года по обвинению в участии в "кадетско-монархической контрреволюционной повстанческой организации "Союз спасения России", имевшей своей целью свержение Советской власти путем вооруженного восстания".

25 декабря I937 года постановлением "тройки" УНКВД по Новосибирской области приговорен к ВМН – расстрелу.

4 января I938 года приговор приведен в исполнение в г.Томске. К сожалению, сведений о точном месте захоронения в деле не имеется.

В настоящее время в бюро загс Ленинского района г.Томска направлено извещение для регистрации смерти, откуда можно получить свидетельство о смерти, сделав запрос.

Дело в отношении Макаренко Н.Е. пересмотрено 28 января I965 года Томским областным судом (г.Томск, ул.Р.Люксембург,38).

Из материалов архивно-следственного дела на Макаренко Н.Е. усматриваются следующие факты его биографии:

– в I905 году Макаренко Н.Е. окончил Археологический институт (высшие археологические курсы при Эрмитаже) и высшее художественное училище в г.Петербурге. После окончания учебных заведений – доцент, затем профессор кафедры и истории материальной культуры в чине коллежского советника по учебному заведению в г.Киеве. На научной работе находился до I934 года;

– в I934 году получил вольную ссылку за контрреволюционную деятельность и был выслан за пределы Украины, избрав постоянным местом жительства г.Казань;

– находясь на научной работе в г.Казани в I936 году за антисоветские проявления в работе и контрреволюционную агитацию был осужден 2I августа I936 года "особым совещанием" при НКВД в г.Москве на 3 года ИТЛ (срок с 24.04.36 г.) и этапирован в г.Томск, где находился в трудколонии № 2.

В анкете арестованного указаны следующие родственники:
жена – Макаренко Анастасия Сергеевна, 58 лет, консультант реставрационного музея, г.Казань;
брат – Макаренко Василий Емельянович, 55 лет, работал на Левашовской МТС, п.Левашово, Ленинградской области.

Какие-либо иные данные о Макаренко Н.Е. в т.ч. фотокарточки, документы, письма, сведения о его жизни и работе после ареста в ИТЛ в материалах дела отсутствуют.

Начальник подразделения [підпис] А.Д.Захаров

Архів редакційно-видавничої групи. Оригінал.

Примітки.

1. Через три дні (31 грудня 1920 р.) Липин подав заяву щодо скасування накладеного на нього податку.

„Ввиду того, что 28.12. я получил повестку об уплате чрезв.[ычайного] Революц.[ионного] налога в сумме 25000 руб., каковые я не в состоянии уплатить, причиной является моё социальное положение, в том, что я сам беженец из м[естечка] Ични Черн[иговской] губ[ернии], пострадавший от контрреволюции и ограбленный от банд Ангела и Деникина, также отца моего убили, осталась старая больная мать, брат и сестра не способны к труду. Таковые все находятся на моём изживении, моё занятие извозчик, при сём прилагаю удостоверение транспортного отдела [Роменської повітради народного господарства] № 233 и удостоверение 6-го [квартального] комитета за № 166, также прилагаю повестку уплаты денег.

Покорнейше прошу Роменский исполком обратить внимание на мою бедность и отменить наложенную на меня сумму, каковую я не в состоянии уплатить.

В чём и расписался [підпис Липина]". ДАСО, ф.Р-5699, оп. 1, спр. 14, арк. 60. – *Док. № 3.*

2. На заяву А.П. Липина накладено революцію: „Отказать". – *Док. № 4.*

3. Досліджено 46 звернень громадян до Роменського виконкому щодо стягнення податків. Стосовно звернень такі результати розгляду:

29 – відмовлено,
11 – податок скасовано,
4 – податок пом'якшений,
2 – направлено на розслідування. – *Док. № 3.*

4. Н.С. Литвак, 1898 р. народження. З 12 липня 1924 р. перебував під вартою, з 29 жовтня того ж року – під підпискою про невиїзд. Полтавський губернський суд 31 березня 1925 р. засудив Литвака до примусових некваліфікованих робіт на 6 місяців та ухвалив „взыскать с него причитающиеся налоги с процентами". Верховний Суд УСРР 10 листопада 1925 р. ухвалив: „Приговор губсуда отменить и дело производством в уголовном порядке прекратить, направив его для рассмотрения в административном порядке". Роменський окружний суд 11 грудня 1925 р. прийняв до відома та виконання ухвалу Верхсуду. Відомості про кінцеві наслідки розв'язання викладених у документі питань в архівній справі відсутні. – *Док. № 8.*

5. Біогр. довідки про згаданих у документі С.Т. Бараника, І.П. Гирича, К.С. Красношапку, М.Н. Моцика, Х.С. Никифорова, Г.Ф. Пошивайла, М.К. Сидоренка, М.М. Ткачука та Й.Д. Торяника див. у розділі „Місто Ромни". – *Док. № 12.*

6. Йдеться про вибори сільських, селищних та міських рад.

В архівній справі відсутні відомості про реагування на доповідну записку. – *Док. № 14.*

7. В обвинувальному висновку секретно-оперативного управління ДПУ УСРР від 23 вересня 1930 р. у слідчій справі так званої контрреволюційної повстанської організації зазначено:

„В июне-июле 1930 г… органами ГПУ раскрыта и ликвидирована крупная кулацкая повстанческая организация, охватывавшая 6 административных районов и насчитывавшая до 300 участников… Быстрому росту и высокой активности организации способствовал целый ряд суб'ективных для данного района предпосылок, к числу которых нужно отнести засоренность района бывшими участниками известной кулацкой банды ГРЕСЯ, преобладание столыпинской хуторской системы землепользования, засоренность низового советского аппарата антисоветским кулацким и бандитским элементом и т. п.

… организация по числу участников, кулацкому своему составу, широте охвата, степени активности и вооружению превосходит большинство повстанских организаций, ликвидированных на Украине за последние годы…

Политическая программа организации четко отражает типичные экономические и политические лозунги кулачества… борьбы против коллективизации, за частную собственность на землю, за свободную торговлю, за отделение Украины от Москвы и восстановление Украинской Народной Республики…

Свое начало организация берет с января 1930 г., когда… появился разыскиваемый органами ГПУ атаман КЛИТКА Л.М. – сын крупного кулака… в 1928 г. будучи осужден Роменским окружным судом к расстрелу, бежал из-под стражи…

Справка:

1. Из числа 168 обвиняемых находятся на свободе [зазначено прізвища 23 осіб]. Остальные 145 обв. содержатся под стражей в Харьковском ДОПРе № 1.
2. Группа участников организации в 104 чел. нами к ответственности не привлекается, ввиду того, что эта группа состоит из середняков и бедняков…”. Див.: ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 130, арк. 119-122.

Переважна більшість арештів здійснена 1 липня 1930 р. Рішення про репресії прийняте 26 вересня 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР. Найбільше репресованих громадян припадає на села Олексинці Срібнянського району (23 особи) та Артюхівка колишнього Глинського (тепер Роменського) району (16 осіб).

Біогр. довідки про репресованих див. у розділах:

– в основному, „Роменський район” та „Місто Ромни” – про всіх учасників організації (довідки позначені: ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*);

– „Роменський район” – про двічі репресованих: С.І. Боженка, С.А. Вовка, К.Ф. Гаврилка, П.А. Клименка, В.В. Литвиненка, П.В. Носенка, Г.Ю. Нудьгу, І.С. Нудьгу, М.Д. Нудьгу, П.С. Нудьгу, М.І. Онищенка, Г.А. Руденка та І.К. Степаненка. *– Док. № 20.*

8. Роменське райвідділення ДПУ (начальник РВ Саган) в обвинувальному висновку стосовно підслідних сестер від 18 листопада 1930 р. пропонувало вислати їх за межі України на 3 роки. Таку пропозицію підтримав 8 сектор ДПУ УСРР. Прокурор по ДПУ Нечепоренко у своєму висновку від 1 грудня 1930 р. „знайшов: злочин в антирадянській агітації вповні доказаний свідками та матеріялами слідства, крім того, останні – виходці з поміщицької сім’ї, мали до революції до 300 дес. землі та мають за собою таємне минуле в часи білих, а тому гадаю не погодитись з сектором ДПУ в частині міри соцзахисту (3 роки висилки), а рахую за необхідним… застосування звинуваченим… концтабору терміном на 5 років”.

Наприкінці грудня згаданого року обвинувачені сестри „одержали” по 5 років висилки в Північний край (Росія). Біогр. довідки про них див. у розділі „Роменський район”. *– Док. № 21.*

9. Роменським райвиконкомом 5 січня 1933 р. прийнято постанову, у якій зазначено:

„Приймаючи на увагу умови П.-Криницької сільради, де куркульська агітація, спрямована на зрив хлібозаготівлі та взагалі всіх міроприємств Радвлади, має досить поширений вплив на останню масу людності. І що куркульня сільради, не зустрічаючи рішучої відсічі, досить активно переводе свою контрреволюційну роботу, чим і поставила під загрозу зриву виконання хлібозаготівлі. Що для ліквідації такого становища необхідне термінове вжиття найрішучих заходів.

Виходячи з вищенаведеного, Роменський РВК, керуючись постановою РНК УСРР від 11/ХІ-32 року,

У Х В А Л Ю Є :

Постанову Президії П.-Криницької сільради від 4/І-33 р. про виселення за межі УСРР куркулів [зазначено 16 прізвищ, згаданих у документі] затвердити і прохати ОБЛОРГКОМІТЕТ виселити перелічених осіб, разом з їх родинами за межі УСРР.

Голова [підпис] /КАНЕВСЬКИЙ/

[Печатка РВК] Тво секретаря [підпис] /СКЛЯРЕНКО/”. *– Док. № 24.*

10. Біогр. довідки про М.Я. Галенка, Г.О. Дешка, Ф.О. Дешка, Х.М. Довженка, А.М. Москаленка, І.М. Москаленка, П.М. Москаленка та П.Г. Москаленка див. у розділі „Роменський район”. Додаткових відомостей про інших осіб, згаданих у документі, не виявлено. *– Док. № 24.*

11. У матеріалах райапаратів ДПУ та РВК, які додавалися до доповідної записки, розкривалася в усій повноті картина масового голоду: „Цілком таємно.

1. Райони, що найбільш вражені харчовими труднощами:

а) ***Березенський***. Вражені села або хутора: Стольне, Бігач, Удівка, Семенівка та Ленінівська сільрада. Голодують колгоспних родин 12, індивідуальних – 192. Разом – 204, або 1 000 душ. Потрібно харчових ресурсів хліба 300 цент.

б) ***Борзенський*** (Шаповалівка, Борзна). Голодують колгоспних родин 5, індивідуальних – 35. Разом – 40, або 300 душ. Потрібно харчових ресурсів хліба 60 цент.

в) ***Прилуцький*** (Яблунівка) [від руки дописані села Рудівка, Дубовий Гай]. Голодують колгоспних родин 122, або 600 душ. Потрібно харчових ресурсів хліба 180 цент.

г) ***Ічнянський*** (Рожнівка). Голодують індивідуальних родин 19, по різним пунктам – 5. Разом – 24 або 120 душ. Потрібно харчових ресурсів хліба 36 цент.

д) ***Ніжинський*** (Кладьківка і Химо-Рябушине). Голодують індивідуальних родин 30, або 150 душ. Потрібно харчових ресурсів хліба 45 цент.

є) ***Добрянський*** (Ловинь, Грибова Рудня). Всього 500 родин, або біля 1 000 осіб. Потрібно харчових ресурсів хліба 60 цент.

**2. Менш вражені райони:**

а) ***Носівський*** (колгосп „Степові хутори"). Голодують 12 колгоспних родин, або 60 душ. Потрібно харчових ресурсів хліба 18 цент.

б) ***Бобровицький*** (різні пункти – 10 родин, або 50 душ). Потрібна допомога – 15 цент.

в) ***Бахмацький*** (Халимонове і Фастівці – 12 індивідуальних родин, або 60 осіб). Потрібна допомога – 18 цент.

г) ***Недригайлівський*** (районний центр) – 2-3 родини, або 15 осіб. Потрібна допомога – 1 цент.

д) ***Великобубнівський*** (Березівка) – 14 колгоспних родин, або 75 осіб. Потрібна допомога – 19 цент. Разом потрібно допомоги хлібом, виходячи з норми 300 грам надушу на 100 днів – 752 цент.

**3. Райони, де вживаються на харчування різні збіжжя – сурогати:**

а) ***Малодівицький*** (села: Колісники, Лісові Сорочинці, Буди, Обичів)

б) ***Прилуцький*** (села: Полова та Полонки)

в) ***Іваницький*** (села: Вільшани, Смош, Ряшки)

г) ***Глухівський*** (села: Дубовичі, Землянка, Тулиголове, Кучерівка, Уланове, Есмань, Ярославець. Баранівка, Комань, Глухів)

д) ***Добрянський*** (села: Горностаївка, Хутір Зайців, Старі Яриловичі, Нові Яриловичі)

є) ***Ніжинський*** (села: Кладьківка)

ж) ***Шостенський*** (села: Шатрище)

з) ***Ріпкинський*** (села: Радуль, Петруші, Коробки)

і) ***Остерський*** (села: Євминка).

**Підсумок:**

| | |
|---|---|
| Особливо вражених районів всього | 6 |
| Переживають харчові труднощі в них | 930 родин |
| Менш вражених районів | 5 |
| Переживають харчові труднощі в них | 51 родина |
| РАЗОМ | 981 родина або 3 330 душ. |

Кількість районів, в яких споживається різне збіжжя-сурогат: 9 районів, або 60 пунктів, з них найбільш вражених – 15 пунктів". Див.: ДАЧО, ф. П-470. оп. 1, спр. 77, арк. 161-164. – *Док. № 27.*

12. Біогр. довідки про згаданих у документі Ворону С.М., Маляренка С.Т., Москаленка С.Г., Москаленка Ю.І., Мумирка В.В., Семенка Ю.В., Циганенка М.Т., Циганенка Ф.Г. та Шматченка Я.С. див. у розділі „Роменський район" – *Док. № 29.*

13. 1 травня 1933 р. відбулося засідання бюро Роменського РПК, на якому було розглянуто питання про практику колективізації по Анастасівській сільраді на підставі матеріалів комісії.

Бюро РПК постановило:

„1. За допущенные факты грубейшего искривления линии партии о вовлечении в колхоз единоличников, за применение принудительных мер вовлечения в колхоз, за насильственное из'ятие инвентаря и тягловой силы у единоличников и передачи их колхозу, за скрытие от РПК и политотдела МТС фактов этой практики – пред. Колхоза ОЛЕХА с работы снять, из состава чл. Пленума РПК вывести, исключить из партии и предать суду.

2. Секретаря ячейки ДВОРНИЧЕНКА с работы снять, с села отозвать и просить РайКК рассмотреть вопрос о нем специально, поскольку ДВОРНИЧЕНКО является членом РКК-РКИ.

3. Пред. с/совета АЛЕКСАНДРОВА с работы снять, отозвать его из Анастасиевки, вопрос о нем передать на рассмотрение КК.

Поручить райкому КСМ – немедленно рассмотреть вопрос о роли и участии секретаря КСМ ячейки СЕРЕБРЯНСКОГО и о возможности дальнейшего прибывания его в комсомоле.

Фракции Райсоюза – СЕРЕБРЯНСКОГО с работы снять – с пред. Анастасиевского ЕПО.

Орготделу и фр. РИКа – подобрать кандидатуры для посылки в Анастасиевку.

4. Принять к сведению заявление т. Николаенка, что порученная ему работа и ФЛОРИНСКОМУ о немедленном исправлении перегибов, возвращении лошадей и инвентаря, а равно проведение широкой массовой политической работы, в частности среди тех, которых пытались принудительно

коллективизировать, выполнена, и в результате проведенной работы 47 чел. добровольно подали заявление о принятии их в колхоз и часть из них 1/V работала совместно со старыми колхозниками на полях…” ДАСО, ф.П-79, оп. 1, спр. 32, арк. 186, 187. – *Док. № 30.*

14. У кінці документа примітка від руки: „Этим и объясняется большая засоренность Черниговской областной парторганизации и значительный отсев во время проведенной чистки партии и проверки партдокументов”. – *Док. № 32.*

15. Біогр. довідки про Л.Є. Кириченка, заарештованого одночасно з ним завідувача Роменської районної бібліотеки С.Л. Бабка, а також згаданих у документі П.П. Павлюченка, М.М. Семенчика та І.П. Галюна див. у розділі „Місто Ромни”. Про інших (згаданих у документі) осіб додаткових відомостей в архівній справі не виявлено. – *Док. № 33.*

16. Остап Вишня (літературний псевдонім Павла Губенка, 1889-1956) уродженець с. Грунь Охтирського району, видатний український письменник, сатирик і гуморист. На той час був редактором мови газети „Вісті” та одночасно відповідальним секретарем газети „Селянська правда”. Репресований з політичних мотивів, у 1934 р. „одержав” 10 років ВТТ. Реабілітований у 1955 р. – *Док. № 33.*

17. Корнєв (Капелюс) Марк Борисович (1900-1939) народився в с. Петроверовка Херсонської губернії в сім’ї дрібного торгівця. У 1914-1917 рр. – працював підручним, робітником на складі, співробітником канцелярії. З 1918р. на партійній підпільній роботі в Одесі. У 1920-1921 рр. завідуючий секретними підвідділами повітових ЧК в Тирасполі, Балті, Вознесенську, заступник голови Одеської губЧК. У 1924-1927 рр. – начальник Молдавського обласного відділу ДПУ, нарком НКВС Молдавської АРСР. У 1927-1930 рр. – начальник Вінницького, Миколаївського окрвідділів ДПУ, у 1931-1932 рр. – начальник Полтавського оперсектора ГПУ. У 1937 р. – начальник УНКВС Молдавської АРСР. З липня 1937 до лютого 1938 рр. – начальник УНКВД по Чернігівській області. Засуджений військової колегією Верховного Суду СРСР 2 лютого 1939 р. до розстрілу. Не реабілітований. – *Док. № 34.*

18. Леплевский Ізраїль Мойсейович (1896-1938) – керівник ДПУ в Україні, комісар ДБ 2 рангу (1935).

З 14 червня 1937 р. – нарком внутрішніх справ СРСР. Керував масовими репресіями в Україні. Якщо „згори” було встановлено „план із ворогів народу”, – то на місцях виступали із зустрічними пропозиціями. 5 вересня, 29 вересня та 11 грудня 1937 р. І. Леплевський тричі звертався до НКВС СРСР з проханням про додаткові ліміти. Союзний наркомат підтримав ці клопотання. Ліміти були збільшені: за першою категорією до 26150 осіб, за другою – до 37800, разом – до 63950, тобто втричі більше, ніж передбачалося спочатку. Військовою колегією Верховного Суду СРСР засуджений до ВМП. Розстріляний 28 липня 1938 р. – *Док. № 34.*

19. Біогр. довідку про І.М. Савченка, Д.С. Антоненка, Я.П. Лисенка, П.Ю. Устименка та О.М. Карчаку див. у розділі „Роменський район”, про П.І. Башту та Д.М. Кучера-Устименка – у розділі „Місто Ромни”. – *Док. № 35.*

20. С.М. Зінов’єв 8 березня 1939 р. Чернігівським обласним судом був засуджений до позбавлення волі на 3 роки з обмеженням у правах після відбуття міри покарання на 2 роки.

На допиті 3 січня 1939 р. С.М. Зінов’єв свідчив: „Я состоял членом Глинской организации УСДРП… с конца 1917 года до первой половины (март м-ц) 1918 года. Наша организация УСД поддерживала Центральную Раду вначале, а потом организация была распущена после того, как была разоблачена Центральная Рада (вызов немцев на Украину)… в этом и заключается мой националистический уклон…

Впервые я был арестован Роменским политбюро в декабре 1921 года за анархическое выступление на митинге 1-го Мая 1920 года в Глинске… 17 января 1922 года был из-под стражи освобожден. Вторично был арестован Роменским окружным отделом ГПУ в июне 1930 года за участие в повстанческой кулацкой организации „СВУ”, под следствием находился до сентября 1930 года, после чего был из-под стражи освобожден”.

Біогр. довідку про С.М. Зінов’єва див у розділі „Роменський район”. – *Док. № 36.*

21. Біогр. довідку про батька С.П. Темка Павла Сергійовича Темка див. у розділі „Роменський район”. – *Док. № 37.*

22. Біогр. довідку про Гайдая С.Ф. див. у розділі „Роменський район”, про Кубрака О.І. – у розділі „Місто Ромни”. – *Док. № 38.*

23. Під репресію попав і син Кубрака О.І. – Кубрак Григорій Остапович. Біогр. довідку про нього див. у розділі „Місто Ромни”. – *Док. № 38.*

24. „Пособники” – це мешканці сіл Роменського та Недригайлівського районів, що прилягають до лісових масивів, – Токар Мотря, Пиріг Марфа, Сіренко Меланія, Довженко Катерина, Немченко Ганна Іванівна. Токар Мотрона проживала на х. Широкий Яр. У неї на квартирі була явка, або штаб. Див.: Арх. УМВСУ в СО, доповідні записки за 1944 р., спр. 3, арк. 202 зв., 203. – *Док. № 40.*

25. Біогр. довідку про А.М. Волинського див. у розділі „Роменський район”. – *Док. № 41.*

26. Про згаданих у документі А.Ф. Волинського, М.Ф. Волинського та Г.М. Самойленка див. у розділі „Роменський район”, про Д.Ф. Волинського – у розділі „Місто Ромни”. – *Док. № 41.*

27. В обвинувальному висновку оперативної слідчої групи Чернігівського облуправління НКВС (начальник групи Звєрєв) від 23 квітня 1938 р. у справі про причетність 20 мешканців Роменського району до антирадянської української націоналістичної повстанської організації йдеться: „… вскрыта и ликвидирована… организация, ставившая своей целью насильственное отторжение Украины от Советского Союза путем поднятия вооруженного восстания против Сов. власти в период войны. Участники этой организации в большинстве своем примыкали к антисоветским политическим партиям и занимали видное положение при УНР… проводили вредительскую подрывную работу. У некоторых участников… обнаружено огнестрельное и холодное оружие… организация была связана организационно с руководящими кругами организации в Киеве и Праге[?]. На территории Роменского района вскрыто ответвление этой организации”.

У висновку управління КДБ по Сумській області від 20 червня 1958 р. констатується: „Произведенным по делу в 1958 году дополнительным расследованием установлено, что … в деле нет материалов, говорящих о том, что на территории Роменского района действительно существовала антисоветская националистическая организация”. – *Док. № 43.*

28. Відносно Г.М. Іщенка, Ф.А. Дзюби та Я.Д. Гайдука, А.Ф. Заворотька, І.Н. Пилипченка, П.Л. Скрипаля, П.Л. Урди, В.Ф. Штепи, С.І. Яременка (біогр. довідки про них див. у розділі „Роменський район”), а також І.А. Боганкевича, С.П. Букшованого, М.В. Винниченка, В.Ю. Глушка, О.М. Коляди, М.Г. Макаренка, І.В. Носенка, Г.Г. Павловича, І.Т. Руденка, С.П. Шеденка, І.І. Яременка (біогр. довідки про цих осіб див. у розділі „Місто Ромни”) трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24 квітня 1938 р. застосована вища міра покарання. Президія Сумського обласного суду в 1958 р. скасувала постанову згаданої трійки і справу закрила за недоведеністю обвинувачення, пред’явленого репресованим, за винятком Боганкевича та Пилипченка, які реабілітовані в грудні 1989 р. прокуратурою Сумської області. – *Док. № 43.*

29. Біогр. довідку про О.Д. Дихно див. у розділі „Роменський район”. – *Док. № 44.*

30. Роменським окружним судом 9 березня 1926 року справа закрита, підписка скасована. Біогр. довідку про С.Є. Давиденка див. у розділі „Роменський район”. – *Ілюстрація* (*далі – Іл.*) *№ 1.*

31. Зміст текстів на звороті документа: „До 1927 г. …земли имел 12 д., скота 8 шт., хата клуня, комора, 2 хлева, саж, 2 свиней, 2 коров… Права голоса лишен… в колхозе не состоял… Антисоветски настроен против мероприятий соввласти и проводимых кампаний на селе. Доведенный ему план хлебозаготовки в 1932 г. в количестве 25 цент. выполнил только 4, от выполнения остального злостно уклонялся”. (Відомості про дату та авторів документа відсутні). – *Іл. № 4.*

32. З довідки Хоминцівської сільради від 28 грудня 1932 р.: „В 1929 році вкупі зі своїм батьком переховували [хліб] та годували бандитів та мали тісний зв’язок з бандою Вовка… виступав на зборах селян проти самооподаткування. В 1930 році був учасником СВУ, за що висланий був в концтабори на 4 роки, і в сучасний [мо]мент повернувся додому”.

Президією згаданої сільради, згодом (1 січня 1933 р.) президією Роменського райвиконкому ухвалені рішення про виселення за межі України разом з родинами 10 сільських куркулів: М.І. Онищенка, О.Г. Бурку, І.С. Буряка, М.Ю. Винниченка, Ф.М. Демешка, І.Л. Карпенка, Т.І. Ковтуна, З.Я. Корчаку, С.Я. Корчаку, Г.І. Титаренка.

„Роменське райвідділення ДПУ 28 січня 1933 р. внесло до Чернігівського облвідділу ДПУ пропозицію вислати М.І. Онищенка на північ СРСР строком на 5 років. Таку пропозицію підтримали помічник прокурора Роменської дільниці та помічник прокурора згаданого облвідділу ДПУ. М.І. Онищенко був висланий 8 лютого 1933 р. у Північний край (Росія) на 3 роки.

Біогр. довідки про М.І. Онищенка та про його батька І.А. Онищенка див. у розділі „Роменський район”. Відомостей про можливі репресії інших згаданих тут осіб в архівній справі не виявлено. – *Іл. № 4.*

33. Біогр. довідку про Г.І. Радченка див. у розділі „Місто Ромни”. – *Іл. № 5.*

34. В обвинувальному висновку райуповноваженого ДПУ в слідчій справі К.А. Левенцова зазначено, що останній „имел крупное кулацкое хозяйство, облагался в экспертном порядке, а также лишен избирательных прав. В 1930 г. хозяйство распродано за невыполнение налогов и хозполиткампаний, в 1931 г. во время массового выселения кулачества… подлежал выселению, но скрылся… в 1932 г. возвратился в село… Проведение агитации [проти хлібозаготівлі] значительно отразилось на крестьянах, последние скрывали свой хлеб… имел нелегальные посевы на бывшей его земле, урожай снял, но от хлебозаготовки укрылся, впоследствии сельсоветом выявлены его посевы и доведено твердое задание по хлебозаготовке, которое Левенцов злостно не выполнил”.

Біогр. довідку про К.А. Левенцова див. у розділі „Середино-Будський район”. – *Іл. № 6.*

35. Біогр. довідку про М.М. Нудьгу див. у розділі „Роменський район”. – *Іл. № 8.*

36. У записці на адресу членів бюро Роменського райпарткому (автор її не встановлений) висвітлюються факти незадовільного стану справ у сільраді та колгоспі.

Колгосп „Комінтерн” виконав план хлібозаготівлі тільки на 69 %, одноосібні господарства села – на 37 %. У колгоспі „ще й дотепер перебувають куркулі. У конюха колгоспу знайдено колгоспне майно та 88 пудів хліба, „в той час, як у колгоспі він одержав 13 пудів”.

Колгоспникам видано хліба „натурою 36% від валового врожаю”, на громадське харчування витрачено 224 цнт. хліба. Скидка, надана селу – 60 цнт. Для одноосібників розподілена „механічно – всім порівну”.

За весь час хлібозаготівлі по Герасимівці „не розібрано” судом жодної справи. Не застосовано жодної репресії до злісного нездатчика хліба – одноосібника тощо”. – *Іл. № 9.*

37. Біогр. довідку про Кириченка С.С. див. у розділі „Роменський район”. – *Іл. № 11.*

38. Біогр. довідку про М.М. Балишева див. у розділі „Роменський район”.

Згадані у документі особи особливою нарадою при НКВС СРСР ув’язнені у ВТТ за контрреволюційну троцькістську діяльність:

– І.І. Клочко, 1894 р. народження, уродженець Калінінської (тепер Тверської) області (Росія), освіта середня, голова Глухівського райвиконкому, репресований у січні 1937 р. – 5 років позбавлення волі. (ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 876);

– Г.Г. Сарайлов, 1898 р. народження, уродженець Калінінської (тепер Тверської) області (Росія), освіта вища, директор Всесоюзного науково-дослідного інституту конопель у м. Глухів, репресований у жовтні 1935 р. – 3 роки позбавлення волі. (ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 817);

– С.К. Сахариленко, 1902 р. народження, уродженець Чернігівської області, освіта вища, викладач Глухівського учительського інституту, репресований у січні 1936 р. – 3 роки позбавлення волі. (ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 907);

– І.М. Чепела – директор Чернігівторгу, репресований у листопаді 1936 р. – 5 років позбавлення волі.

Усі перелічені тут особи реабілітовані. – *Іл. № 12.*

39. Біогр. довідки про Ю.А. Момота та його брата Й.А. Момота див. у розділі „Місто Ромни”. – *Іл. № 13.*

40. У 1958 р. відповідно до заяви родичів прокуратурою Сумської області здійснювався перегляд кримінальної справи щодо репресованих 20 уродженців м. Ромни та Роменського району. На підставі зібраних матеріалів підготовлений висновок, у якому двом особам Івану Андрійовича Боганкевичу та Івану Никифоровичу Пилипченку у реабілітації відмовлено, щодо інших 18 осіб до Сумського обласного суду направлений протест прокурора на постанову трійки при управлінні НКВС по Чернігівській області від 24 листопада 1938 р.

У постанові президії Сумського обласного суду від 23 липня 1958 р. йдеться:

„Заслушав доклад члена президиума облсуда КОСТЕНКО, заключение прокурора ЛИТВИНЕНКО, полагавшего протест удовлетворить, президиум облсуда, проверив материалы дела

У С Т А Н О В И Л :

Все они признаны виновными и осуждены за то, что являлись участниками антисоветской украинско-националистической повстанческой организации, существовавшей до 1938 г. на территории Роменского района Сумской области и проводили контрреволюционную работу.

Протест прокурора подлежит удовлетворению по следующим основаниям:

Произведенным по делу в 1958 г. дополнительным расследованием установлено, что КОЛЯДА А., ЯРЕМЕНКО И., РУДЕНКО И. и др. вышеуказанные лица привлечены к уголовной ответственности и осуждены необоснованно.

Произведенным расследованием не установлено существование до 1938 г. в Роменском районе контрреволюционной повстанческой организации, а также ни у кого из вышеуказанных осужденных при обыске не было обнаружено каких-либо письменных или вещественных доказательств, изобличавших бы их в принадлежности к контрреволюционной организации.

Кроме того, из показаний КОЛЯДЫ усматривается, что он в контрреволюционную повстанческую организацию был завербован бухгалтером Роменского райфинотдела ПУЧКО И.И.

Допрошенный ПУЧКО И.И. 2 августа 1957 г. показал, что он сам никогда не являлся участником какой-либо контрреволюционной организации и никогда в таковую не вербовал, а также и не знал существовала ли таковая организация.

Передопрошенные свидетели ГРИНЬКО Я., ЯРОШ И., ВИНОГРАДОВА показали, что они не слыхали от ИЩЕНКО Г., ДЗЮБЫ А., ПАВЛОВИЧА и др. высказываний антисоветского характера. Кроме того, свидетели показали, что их показания в протоколах допроса за 1938 г. записаны неверно, т.е. в искаженном виде.

Вновь допрошенные свидетели ЯКОВЕНКО С., ТУНИК К., ДАХНО С. и др. вышеуказанных осужденных охарактеризовали с положительной стороны.

На основании изложенного и руководствуясь Указом от 25 апреля 1955 г., президиум облсуда, –

П О С Т А Н О В Л Я Е Т :

Постановление тройки при Черниговском облуправлении НКВС от 24 апреля 1938 г. в отношении осужденных КОЛЯДЫ Александра Михайловича, ЯРЕМЕНКО Ивана Ивановича, РУДЕНКО Ивана Терентьевича, БУКШОВАНОГО Сергея Павловича, МАКАРЕНКО Михайла Гавриловича, ВИННИЧЕНКО Михайла Васильевича, ДЗЮБА Феодосия Андрияновича, ЯРЕМЕНКО Саввы Ивановича, ИЩЕНКО Григория Никитича, СКРЫПАЛЯ Петра Лукича, ЗАВОРОТЬКО Антона Федосеевича, ГЛУШКО Василия Ефимовича, НОСЕНКО Ивана Васильевича, ШЕДЕНКО Семена Филипповича, ПАВЛОВИЧА Георгия Георгиевича, ШчТЕПЫ Владимира Федосеевича, УРДЫ Петра Лукича и ГАЙДУКА Акима Демидовича отменить и дело производством прекратить за недоказанностью предъявленного им обвинения”. Див.: ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 602*, арк. 186-189.

Згадані Г.А. Боганкевич та І.Н. Пилипченко реабілітовані 26 грудня 1989 року прокуратурою Сумської області. – *Іл. № 14.*

41. Біографічну довідку про І.О. Бурку див. у розділі „Роменський район”. – *Іл. № 16.*

42. Біогр. довідки про В.О. Дичек див. у розділі „Місто Ромни”.

У протесті (у порядку нагляду по справі В.О. Дичек) військпрокурора Київського ВО від 7 серпня 1956 р. зазначено: „Основанием к аресту и заключению в ИТЛ ДЫЧЕК послужили сфальсифицированные следователем ПОПСУЙ-ШАПКА материалы следствия. При допросе свидетелей [згадано 3 особи] ПОПСУЙ-ШАПКА указал в протоколах допросов, что они подтверждают, что ДЫЧЕК систематически занималась клеветой на партию, советское правительство и на советскую действительность. Передопрошенные прокуратурой в июне 1940 г. свидетели показали, что они знают ДЫЧЕК по совместной работе только положительно. Антисоветской агитацией среди рабочих и служащих ДЫЧЕК не занималась. Подписанные ими показания в ноябре 1937 г. на ДЫЧЕК не подтверждают, так как не давали [таких] показаний следователю”.

Транспортним прокурором Кременчуцької дільниці (Полтавська область) ще 20 червня 1940 р. справа відносно В.О. Дичек була закрита і вона підлягала звільненню з-під варти. Однак В.О. Дичек відбула повний строк покарання.

І.І. Попсуй-Шапка, 1907 р. народження, уродженець смт Нова Водолага однойменного району Харківської області, у 1956 р. проживав у смт Решетилівка однойменного району Полтавської області. Відомостей про наслідки реагування на звинувачення його у фальсифікації слідчої справи відносно В.О. Дичек в архівній справі не виявлено. – *Іл. № 17.*

43. В архівному підрозділі управління МВС України в Сумській області налічуються архівно-кримінальні справи на 57 осіб, реабілітованих Сумським обласним судом, на 26 осіб, реабілітованих прокуратурою Сумської області, тощо. Загалом таких осіб 282, із них 9 чол. виправдані судами, на 92 чол. справи закриті у ході досудового слідства за реабілітаційних обставин.

Потребують перегляду щодо реабілітації архівно-кримінальні справи на 2664 особи, репресовані за політичними мотивами (соціально небезпечні елементи, спецпоселенці, спецпереселенці тощо). – *Іл. № 18.*

44. До листа Федеральної служби контррозвідки Росії додана довідка, складена за змістом архівно-кримінальної справи.

## СПРАВКА

Согласно имеющимся архивным материалам, Макаренко Николай Емельянович, 1877 года рождения, уроженец с. Москалевка бывшей Полтавской губернии, из крестьян, украинец, историк материальной культуры, беспартийный. В 1898-1905 гг. окончил центральное училище технического рисования и археологический институт в Петербурге. Работал ассистентом, помощником хранителя и заведующим античным отделом Эрмитажа. Принимал активное участие в исследованиях архитектурных памятников старины, археологических раскопках в различных регионах России. Являлся членом совета Российской археологической комиссии и Академии материальной культуры. В 1914-1917 гг. в составе экспедиций выезжал в Германию и Турцию для изучения музейных дел и исследования памятников искусства и старины.

После переезда в 1919 году в Киев, будучи доцентом, Макаренко Н.Е. читал курс украинской археологии в Киевском госуниверситете, работал заведующим сектором Института материальной культуры АН УССР, избирался директором ее музея, членом археологического комитета. Макаренко Н.Е. активно выступал за сохранение памятников зодчества. Имеет около 30 научных работ. Проживал в г. Киеве, ул. Либкнехта, 17, кв. 6.

Макаренко Н.Е. был арестован 26 апреля 1934 года по обвинению в том, что являлся членом так называемой контрреволюционной организации. Постановлением особого совещания при коллегии ГПУ УССР от 23 мая 1934 года выслан в г. Казань сроком на 3 года. Находясь в ссылке, Макаренко Н.Е. работал консультантом центрального музея, преподавателем Казанского художественного техникума, участвовал в реставрации Петропавловского собора.

24 апреля 1936 года Макаренко Н.Е. в числе других лиц был вновь арестован по обвинению в участии в якобы существовавшей контрреволюционной группе. Постановлением особого совещания при НКВД СССР от 21 августа 1936 года осужден к 3 годам заключения в ИТЛ.

Во время отбывания этого наказания Макаренко Н.Е. 15 декабря 1937 года был в третий раз арестован в числе других лиц как участник так называемой кадетско-монархической повстанческой организации. Постановлением тройки при УНКВД Новосибирской области от 25 декабря 1937 года осужден к высшей мере наказания. Приговор приведен в исполнение 4 января 1938 года. Данных о месте захоронения Макаренко Н.Е. в архивных материалах не имеется.

В 1960 и в 1965 гг. соответственно постановлениями Верховного суда ТАССР и Томского областного суда уголовные дела по двум последним осуждениям Макаренко Н.Е. прекращены, он был реабилитирован.

В соответствии с Указом Президиума. Верховного Совета СССР от 16 января 1989 года „О дополнительных мерах по восстановлению справедливости в отношении жертв репрессий, имевших место в период 30-40-х и начала 50-х годов”, по заключению Прокурора г. Киева от 1 июня 1989 года постановление особого совещания при коллегии ГПУ УССР от 23 мая 1934 года в отношении Макаренко Н.Е. отменено. Макаренко Н.Е. реабилитирован полностью.

Личных документов, фотографий, рукописей и статей Макаренко Н.Е. в архивных материалах не обнаружено. – *Іл. № 19.*

## *МІСТО РОМНИ*

ОБ'ЕДИНЕННОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ ПОЛИТИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ
4658
Управління С...
по Сумській області
ДЕЛО № 30
РЕВИЗИЯ
По обвинению гр.

С. С. С. Р.
П-4242
Н. К. В. Д.
по Сумській області
ДОРОЖНО-ТРАНСПОРТНЫЙ ОТДЕЛ
ЮЖНОЙ Ж. Д.
Заархивировано в 1940 г.
ДЕЛО № 5265

Полтавская Губернская Чрезвычайная Комиссия
ПО БОРЬБЕ С КОНТР-РЕВОЛЮЦИЕЙ, СПЕКУЛЯЦИЕЙ И ПРЕСТУПЛЕНИЯМИ ПО ДОЛЖНОСТИ
ПРИ ГУБИСПОЛКОМЕ.
ДЕЛО
регистрационного отдела) № 85
№ 85
По обвин.
Вещ. док. №
Начато

ХРАНИТЬ ВЕЧНО
НКО—СССР
УПРАВЛЕНИЕ КОНТРРАЗВЕДКИ
Отдельной Приморской армии
„Смерш"
(Следственный отдел)
ДЕЛО № 1286
ПО ОБВИНЕНИЮ
Начато „7" III 1944 г. В одном томах
Окончено „20" IV 1944 г. Том № 1

После судебного рассмотрения и вступления приговора в силу, настоящее дело подлежит немедленному возвращению в

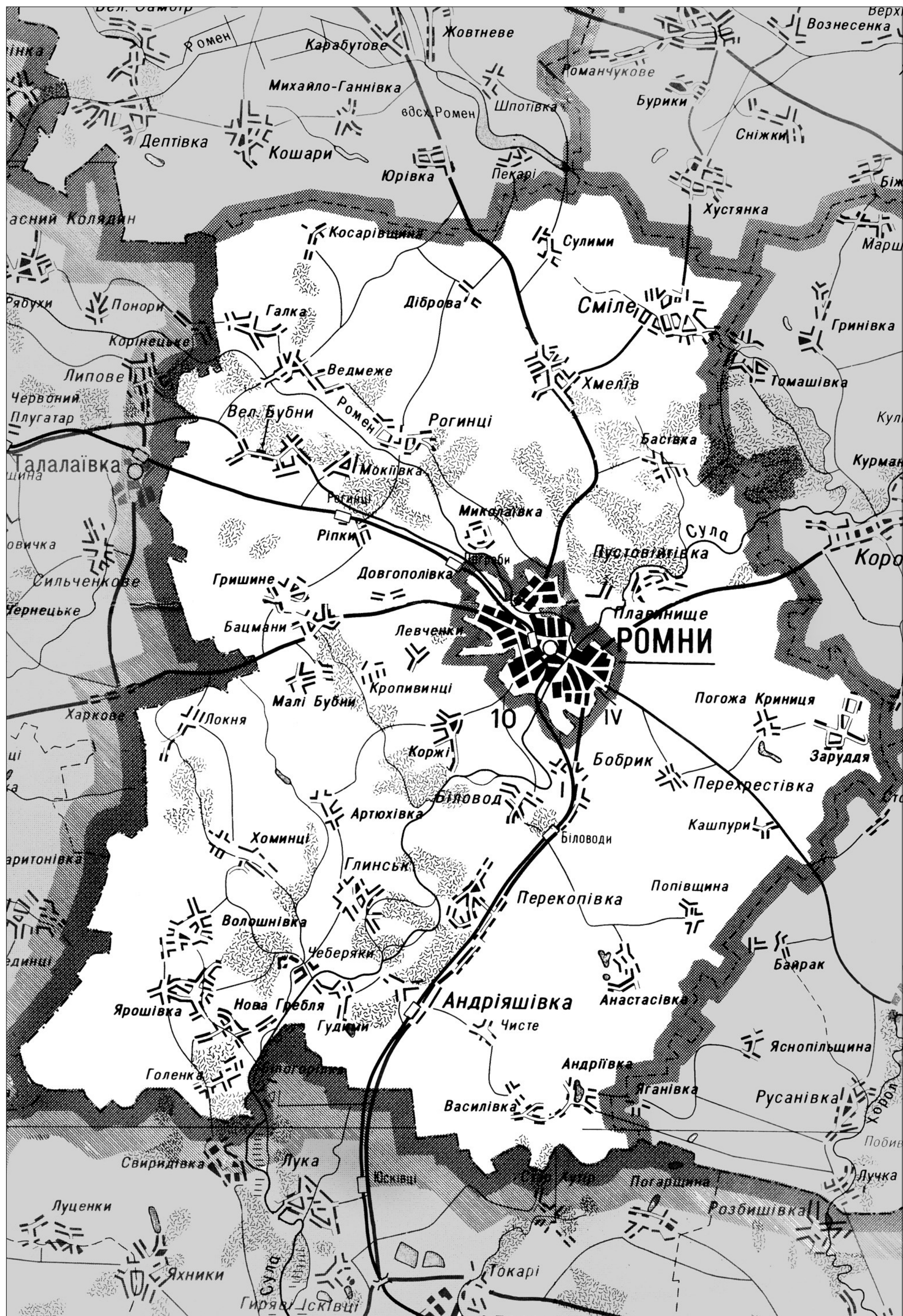
указать название органа „Смерш"

К делу должна быть приобщена копия приговора.

Основание: приказ НКВД, Прокуратуры НИЮ Союза ССР № 00359 от 10 апреля 1939 года.

Передача находящихся в производстве следственных дел, а также взятых из архива дел в другие отделы или органы „Смерш", хотя бы и временно, производятся исключительно через

название учетного аппарата



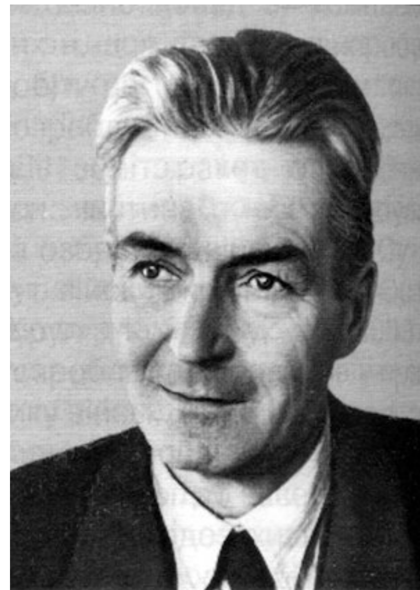
РОМНИ
Ромен
Карабутове
Жовтневе
Романчукове
Вознесенка
Михайло-Ганнівка
вдсх. Ромен
Шпотівка
Бурики
Дептівка
Кошари
Сніжки
Юрівка
Пекарі
Хустянка
Косарівщина
Сулими
Понори
Діброва
Сміле
Гринівка
Корінецьке
Галка
Хмелів
Томашівка
Липове
Ведмеже
Червоний Плугатар
Вел. Бубни
Рогинці
Басівка
Талалаївка
Мокіївка
Курман
Миколаївка
Сула
Ріпки
Пустовійтівка
Сильченкове
Гришине
Довгополівка
Плавнище
Чернецьке
Бацмани
Левченки
Кропивинці
Малі Бубни
Погожа Криниця
Харкове
Локня
10
IV
Заруддя
Коржі
Бобрик
Перехрестівка
Артюхівка
Біловод
Біловоди
Кашпури
Хоминці
Глинськ
Перекопівка
Попівщина
Волошнівка
Чеберяки
Байрак
Андріяшівка
Анастасівка
Ярошівка
Нова Гребля
Гудими
Чисте
Яснопільщина
Андріївка
Голенка
Ярошівка
Русанівка
Ярошівка
Ярошівка
Яганівка
Василівка
Свиридівка
Лука
Ярошівка
Юсківці
Погарщина
Лучка
Луценки
Розбишівка
Ярошівка
Яхники
Токарі
Сула
Гиряві Ісківці

*САДІВНИЧИЙ В. О.*

# … ПИСАВ „ДЛЯ ВІЧНОСТИ”

**АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ**
**Борис Дмитрович**

**Борис Дмитрович Антоненко-Давидович – романіст і повістяр, оповідач і нарисовець, репортер і публіцист, критик і перекладач, літературознавець, один із кращих знавців мови, громадський діяч, активний учасник національно-визвольних змагань і дисидентського руху. Автор понад двох десятків книжок. Заарештований 2 січня 1935 р. Військовим трибуналом Київського ВО того ж року засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 10 років. Під час відбуття терміну покарання у БАМтаборі НКВС Далеко-Східним крайовим судом при БАМтаборі у 1937 р. засуджений ще на 10 років позбавлення волі та прав на 5 років. Звільнений у 1947 році. Однак правоохоронними органами „як повторник” у 1951 р. вивезений на довічне заслання до Красноярського краю. Реабілітований відповідно у 1956 та в 1957 роках Верховним Судом РРФСР. Зазнав переслідувань у 70-і-80-і роки. Лауреат Державної премії України ім. Т.Г. Шевченка (1992).**



…Труна стояла вже в катафалку. Заходили, щоб провести в останню путь, родичі, найближчі друзі і … жахалися. На склі біля водія, як згадує В. Лазаренко[1], висів портрет усміхненого „вождя” всіх народів. Першою зорієнтувалася старша дочка й прикрила портрет. Але ту посмішку відчував кожен. Вона ніби пропікала покривало, цідячи слова. Слова самого небіжчика, але голосом його ката: „Чорного було дуже багато, аж занадто багато, як на одну людську долю!…” Та тільки чорне трималося на білому, а не навпаки, біле – на чорному…

Борис Дмитрович Антоненко-Давидович народився 5 серпня 1899 року в передмісті Ромен Засуллі в родині машиніста-залізничника Дмитра Олександровича Давидова та Юлії Максимівни Яновської. Пізніше Борис Дмитрович повернув собі прізвище Давидович – так прозвали його давнього предка Антоненка. Тож „Антоненко-Давидович” є водночас і псевдонімом, і прізвищем його прадідів – реєстрових козаків Антоненків. Упродовж свого творчого життя письменник працював під псевдонімами Богдан Вірний, Антонечко Б., Петро Котик.

Згодом батьки переїхали до Брянська. Та російськомовне оточення не вплинуло на формування дитини: міцним було національне коріння роду й живило генну пам’ять, та ще й бабусі, з якими спілкувався, мешкали в Ромнах і Недригайлові. Ті бабусі, журні очі яких, за визначенням самого митця, „дивилися

тільки в минуле", перекинули онукові своїми піснями та казками „хиткий місток від давньої давнини до недалекого минулого".

Коли хлопцеві виповнилося шість років, сім'я повернулася в Україну – до Охтирки. І вже тут, як засвідчує сам Антоненко-Давидович у спогадах, „серед охтирської вуличної дітвори почав вбирати в себе і українську мову, й любов до свого народу".

Саме Охтирці, у якій він хоч і прожив усього п'ятнадцять дитячо-юнацьких років, випало стати визначальною в усьому житті митця. Тут народжувався він як літератор, коли в другому класі гімназії написав кілька віршів, які надрукував у Петербурзі юнацький журнал „Ученик". Дещо пізніше в гімназійному друкованому журналі „Школьный луч" з'явилася прозова річ „Моя поездка на Кавказ". Ці спроби, як бачимо, були російськомовними. Перехід у творчості на українську за наявності казково-пісенного фундаменту, закладеного бабусями, відбудеться дещо пізніше, уже в київський період.

Залишивши Охтирку в 1917 році після закінчення гімназії, Антоненко-Давидович сюди знову повернувся після довгих політичних хитань, аби зрозуміти, що шлях у політиці не для нього.

„Міжохтирський" період був подієво напруженим і швидкозмінним. Восени 1917 року вступив на фізико-математичний факультет Харківського університету (відділ природничих наук); у наступному – перевівся на історико-філологічний факультет Київського університету. Із січня 1919 р. – у лавах Української народної армії (УНР) воює з денікінцями та червоноармійцями. Після розвалу армії під тиском ворогів і тифу восени 1919 року переховувався у лісах. На початку 20-х захворів на тиф і опинився в лазареті. Врятувала Бориса Дмитровича лікарка Віра Багалій, яка забрала непритомного юнака додому й там вилікувала.

Як вдячність за повернення до життя стало одруження Антоненка-Давидовича. Із нею, на 10 років старшою, у них народився син Левко.

На початку 1920-го перебрався до Охтирки, де вчителював. Разом із педагогом Григорієм Довгополюком організував випуск літературного альманаху. Борис Дмитрович пристав до більшовиків і навесні того ж року став членом КП(б)У. У лавах цієї партії він перебував до осені наступного року й саме стільки завідував Охтирським повітовим відділом освіти. Надивившись на партійців, почав замислюватися (це випливає з його творів) над тим, чого й як хочуть більшовики, а також над власним місцем у цих прагненнях. Тодішні ж спостереження знову покликали до творчості: на основі охтирських вражень написаний один із найсильніших творів Антоненка-Давидовича – повість „Смерть", яка вперше надрукована в журналі „Життя й революція" (1927, ч. 10-11 і ч. 12), окремою книжкою вийшла в 1928 р., перевидана 1929 року, а потім … аж у 1989 р.

Репресувати твір, з огляду тодішньої влади, було за що. На прикладі проходження головного героя Костя Горобенка від колишнього петлюрівця до активного більшовика через убивство заручників-селян, а потім через убивство від внутрішньої роздвоєності до власного психологічного знищення; активістки-більшовички Славіної, від якої звичайний дядько „у своєму селянському інтелектуальному масштабі на цілу голову вищий"; більшовика Герасименка, який не знає жодної мови, й у назві брошури „Рідна природа" вбачає петлюрівщину, – Антоненко-Давидович чітко показує, що більшовики здобували право на вхід до світлого майбутнього відбиранням життя в інших, деградацією в манкуртів, витравленням гідності.

Згодом майбутній письменник звернув із „керівної та спрямовуючої", мотивуючи свій вихід із КП(б)У „непогодженням із непом і вирішенням національного питання". Розрив з партією означав автоматичне зняття з роботи. Після цього Борис Дмитрович виїхав із Охтирки, перебравшись до столиці.

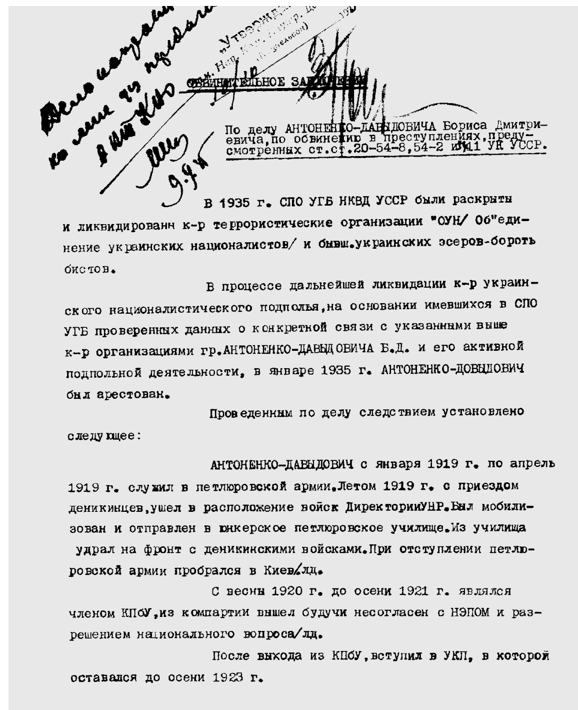
Восени 1921 року Антоненко-Давидович став членом Української комуністичної партії „боротьбистів" (УКП), був одним із її очільників, а вже восени 1923-го „через незгоду з практикою роботи й програмою" припинив членство в УКП, круто повернувши від політики[2].

З осені 1922 по 1923 рік Борис Дмитрович був студентом Київського інституту народної освіти, через два роки – кооперативного інституту. Однак через матеріальні труднощі офіційну вищу освіту так і не здобув, довелося опановувати науку самотужки „в бібліотеках та з великої книги життя ”. З 1925 р. працював викладачем педтехнікуму, завідувачем відділу газети „Пролетарська правда”, секретарем журналу „Глобус”, редактором кінофабрики, викладачем російської літератури в Київському Кіноінституті. Розлучився. У 1927 році вдруге одружився з Наталею Карпенко, яка була родом із Черкащини, актрисою театру ім. Франка та „Березіль”. Через п'ять років у подружжя, що продовжувало мешкати в Києві, народилася донька Ярина.

Поворот від політики Антоненка-Давидовича був не в навчання чи роботу, а у творчість. Переважна більшість дослідників життя й діяльності Бориса Дмитровича початком творчості вважають 1923 рік, коли в червневому числі журналу „Нова громада” надруковано оповідання „Останні два”. Спогади ж Олекси Кобця, першого редактора згаданого журналу, вказують на іншу дату: „Було це напередодні проголошення непу [...]. Уже дебютував своїм, одним із перших, талановитим оповіданням-памфлетом на червону мілітарну силу, полум'яно-палкий, невсипущий Борис Антоненко-Давидович (Богдан Вірний). В тому його памфлеті, що звався, здається, „Полкан” – за ім'ям основного героя оповідання – колишнього російського військового пса Полкана, Антоненко-Давидович, замасковано, але надто сміливо і прозоро висміював відродження віковічного московського імперо-мілітаризму”[3].

Утім достеменно відомо, що „хрещення” на професіонала Борис Дмитрович одержував спершу в літературній організації „Аспис”, потім перейшов до „Ланки” („Марс”), яка об'єднувала Г. Косинку, В. Підмогильного, Є. Плужника, Т. Осьмачку, Д. Фальківського та інших. Початок і всі подальші роки творчості були напрочуд плідними, бурхливими. У 1925 р. світло рампи побачила п'єса „Лицарі абсурду” та вийшла збірка оповідань „Запорошені силуети”. Потім одна за одною з'явилися ще десять книг, серед яких „Синя волошка” (1927), „Справжній чоловік” (1929), „Землею українською” (1930), „Крила Артема Летючого” (1932), „Паротяг Ч-237” (1933). Далі простирається мовчанкою провалля відтинком у двадцять шість років. Натомість розгорнулося цькування у пресі за повість „Смерть” та збірку репортажів „Землею українською”. Останню критики номінували на звання „зоологічний націоналізм”.

У країні розпочалося спрямоване, одверте винищення інтелігенції. З 1930 р. – часу судилища над „Спілкою Визволення України” (СВУ) – покотився маховик „чисток”, з кожним роком набираючи все більших обертів. Коли розстріляли як „ворогів народу” і терористів Олексу Влизька, Григорія



ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По делу АНТОНЕНКО-ДАВЫДОВИЧА Бориса Дмитриевича, по обвинению в преступлениях, предусмотренных ст.ст.20-54-8, 54-2 и 11 УК УССР.

В 1935 г. СПО УГБ НКВД УССР были раскрыты и ликвидированы к-р террористические организации "ОУН/ Об"единение украинских националистов/ и бывш. украинских эсеров-боротьбистов.

В процессе дальнейшей ликвидации к-р украинского националистического подполья, на основании имевшихся в СПО УГБ проверенных данных о конкретной связи с указанными выше к-р организациями гр. АНТОНЕНКО-ДАВЫДОВИЧА Б.Д. и его активной подпольной деятельности, в январе 1935 г. АНТОНЕНКО-ДОВЫДОВИЧ был арестован.

Проведенным по делу следствием установлено следующее:

АНТОНЕНКО-ДАВЫДОВИЧ с января 1919 г. по апрель 1919 г. служил в петлюровской армии. Летом 1919 г. с приездом деникинцев, ушел в расположение войск ДиректорииУНР. Был мобилизован и отправлен в юнкерское петлюровское училище. Из училища удрал на фронт с деникинскими войсками. При отступлении петлюровской армии пробрался в Киев/лд.

С весны 1920 г. до осени 1921 г. являлся членом КПбУ, из компартии вышел будучи несогласен с НЭПОМ и разрешением национального вопроса/лд.

После выхода из КПбУ, вступил в УКЛ, в которой оставался до осени 1923 г.

*З обвинувального висновку по слідчій справі Б.Д. Антоненка-Давидовича.* 25 серпня 1935 р.

Косинку, Дмитра Фальківського, Костя Буревія[4], Антоненко-Давидович, не маючи бажання покірно чекати, поки прийдуть і по нього, у лютому 1934 р. вирушив на внутрішню еміграцію до Алма-Ати, де влаштувався редактором художнього сектору Казахстанського крайового видавництва і викладачем російської літератури Гірничо-геологічного інституту. Водночас він готував до видання твори Шевченка російською мовою. Та маховик докотився й туди: 2 січня 1935 року Бориса Дмитровича заарештували, під конвоєм відправили до Києва.

І почалося... Причому, – як згадував сам Борис Дмитрович, – „отак: день, другий, третій… Точніше ніч, другу, третю… В тюрмі відбій о десятій годині. Тільки ляжеш, задрімаєш, десь о дванадцятій годині – о першій будять, і до п'ятої години ночі допити. О п'ятій годині ночі знов повертаєшся до тюрми. Тільки приліг – „Підйом!"

На допитах Антоненко-Давидович тримався дуже мужньо, не обмовивши ні себе, ні інших. А Євген Плужник і Григорій Епік на очних ставках свідчили, буцімто Б. Антоненко-Давидович належав до терористичної організації. Слідчого Хаєта, який знущався фізично, замінив Проскуряков, що грав роль „милашки". Урешті-решт інсценували розстріл. Однак письменника не вдалося зламати.

На обіцянку енкавеесівців зберегти йому „мерзенне життя", якщо „упаде ниць, розкається і видасть своїх однодумців", Антоненко-Давидович відповів: „Я не знаю, які у вас є засоби впливу на в'язнів під слідством. Та навіть, коли б, припустимо, якимись невідомими способами вам пощастило зламати мене і я виказав би вам на себе й на інших оцю фантасмагорію, і коли б ви не тільки дарували мені моє „мерзенне", як ви кажете, життя, а навіть випустили на волю, то я повісився б на першому ж сучку. Тому, що таким людям, як я можна жити з переламаним хребтом, але з переламаним моральним хребтом я жити не зміг би. На це ви зважайте".

Слідчий НКВС Хаєт змушений був визнати, що в особі Антоненка-Давидовича зустрів „закоренілого ворога, але стійкого"[5].

Ось характерний протокол допиту Антоненка-Давидовича від 23 квітня 1935 року:

„В о п р о с :

– Признаете ли себя виновным в предъявленном вам обвинении в том, что Вы принадлежали к контрреволюционной украинской националистической организации, которая ставила своей целью свержение Советской власти и борьбу путем индивидуального террора с руководителями партии и Совласти?

О т в е т :

– Не признаю.

В о п р о с :

– В чем вообще признаете себя виновным?

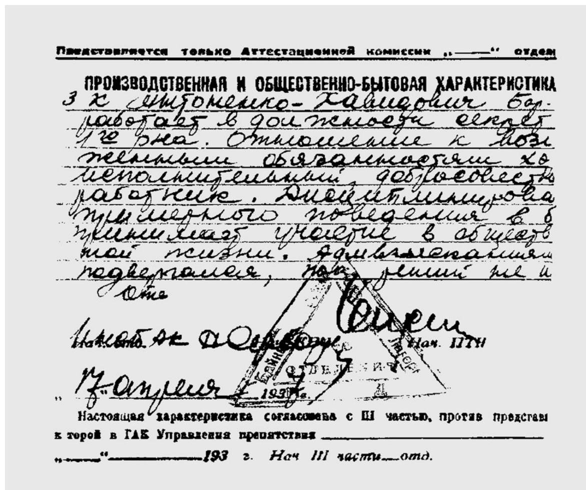
О т в е т :

– Ни в чем"[6].

І під цим протоколом Антоненко-Давидович поставив свій підпис.

...Маховик збою не дав: військовий трибунал Київського військового округу 23 вересня 1935 року виніс вирок: „Антоненка-Давидовича позбавити свободи у виправно-трудових таборах строком на 10 років без поразки у правах із конфіскацією особисто-належного йому майна"[7]. Звинувачувався письменник у здійсненні злочину, передбаченого статтями 54-11, 20-54-8 КК УСРР (співучасть в організаційній діяльності для вчинення терористичних актів).

Під час перебування у засланні у Читі на „зека" Бориса Дмитровича завели нову справу. 20 травня 1937 року спецколегією Далекосхідного крайового суду при БАМтаборі НКВС у закритому судовому засіданні встановлено, що Корнілов (учитель російської мови з Ленінграда, засуджений за статтями 58-10 частина 1 КК РРФСР) та Антоненко-Давидович, відбуваючи покарання в 2-му відділенні згаданого табору, займалися контрреволюційною агітацією серед ув'язнених, вихваляли фашизм, висловлювали почуття невдоволення Сталінською Конституцією, виступали проти діючої національної політики за необхідність



Представляется только Аттестационной комиссии „——“ отдел

ПРОИЗВОДСТВЕННАЯ И ОБЩЕСТВЕННО-БЫТОВАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА

з/к Антоненко-Давидович Бор. работает в должности секрет. 1го р-на. Отношение к возложенным обязанностям хо[illegible] исполнительный, добросовестный работник. Дисциплинирова[illegible] примерного поведения [illegible] участие в общест[illegible] жизни. Адм[illegible] подвергался [illegible]

Нач. ПТЧ

„17“ апреля 1937 г.

Настоящая характеристика согласована с III частью, против представления которой в ГАК Управления препятствия ____________

„___“ ____________ 193 г. Нач III части ___ отд.

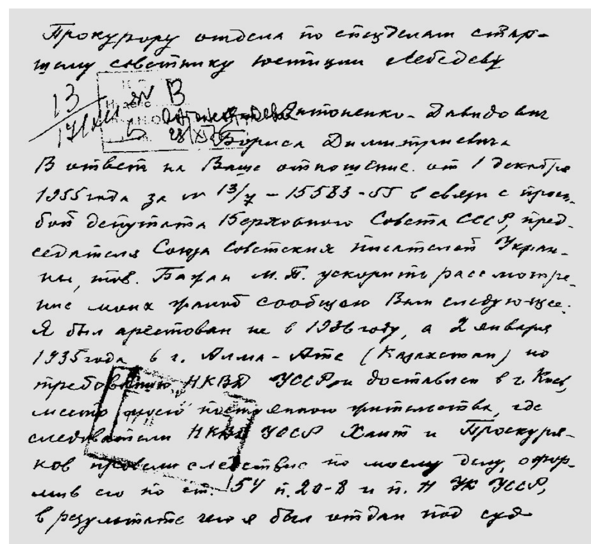
*Виробнича і громадсько-побутова характеристика Байкало-Амурського виправно-трудового табору на в’язня Б.Д. Антоненка-Давидовича.* 17 квітня 1937 р.

відокремлення України від СРСР. Результатом інсинуацій стало засудження до 10 років позбавлення волі за ст. 58-10 ч. 1 КК РРФСР з поглиненням попереднього вироку.

Після цього вироку Борис Дмитрович Антоненко-Давидович звернувся з касаційною скаргою до Верховного Суду Російської Федерації. Однак вона залишилася без задоволення. У таборах був землекопом, шахтарем, слюсарем, бухгалтером, фельдшером.

…Здавалося, усе перетворилося на чорне. Однак з-під нього випромінювалося біле.

У 1947 році Б.Д. Антоненко-Давидович звільнився з табору. По дорозі відвідав свою першу дружину Віру Багалій, яка мешкала після заслання в Середній Азії. Разом виїхали в Україну з надією загубитися на Вінниччині: влаштувався фельдшером у селі Білий Рукав Хмільницького району. Аби відстрочити новий арешт, а в тому, що він буде, письменник не сумнівався, – удавався до хитрощів: „загубив” паспорт і отримав новий уже на прізвище Антоненко. Це, певно, допомогло „загубитися” на деякий час. Віра психічно хвора, чоловіка називала Левком, як сина. Невдовзі померла. А фельдшера Антоненка 6 липня 1951 року як „повторника”за „належність до антирадянської терористичної організації та націоналістичну діяльність” етаповано на довічне заслання до Красноярського краю в село з промовистою назвою „Малоросєйка” Больше-Муртинського району під нагляд органів державної безпеки.



Прокурору отдела по спецделам старшему советнику юстиции Лебедеву

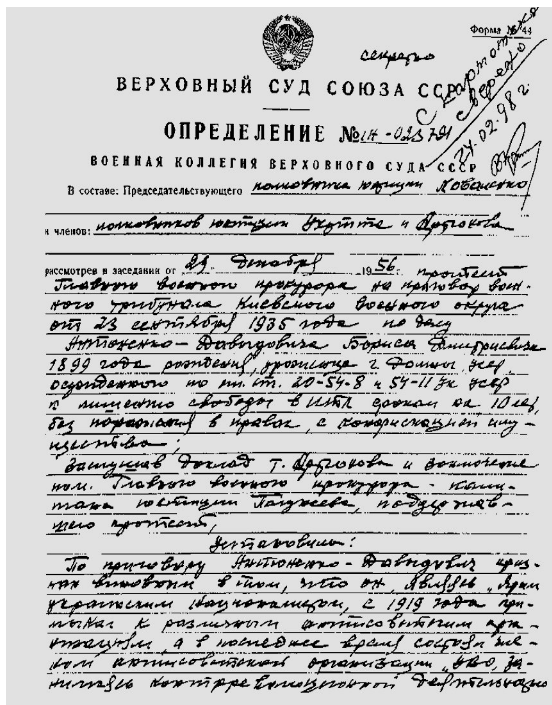
Антоненко-Давидовича Бориса Дмитриевича

В ответ на Ваше отношение от 1 декабря 1955 года за № 13/у – 15583-55 в связи с просьбой депутата Верховного Совета СССР, председателя Союза советских писателей Украины, тов. Бажан М.П. ускорить рассмотрение моих жалоб сообщаю Вам следующее.

Я был арестован не в 1936 году, а 2 января 1935 года в г. Алма-Ате (Казахстан) по требованию НКВД УССР и доставлен в г. Киев, место моего постоянного жительства, где следователи НКВД УССР Хаит и Прокурядов провели следствие по моему делу, оформив его по ст. 54 п. 20-8 и п. 11 УК УССР, в результате чего я был отдан под суд

*Із заяви Б.Д. Антоненка-Давидовича до Головної військової прокуратури СРСР про реабілітацію.* Листопад 1956 р.

За таких умов Б.Д. Антоненко-Давидович почав забувати про те, що він письменник – власне життя ледь витримував, де там уже було входити в життя персонажів. „Борис Дмитрович згадував, – пише дослідник його творчості Леонід Бойко, – як у березні 1953 року після смерті Сталіна раптом відчув непереборний потяг до творчої роботи, марячи, мов сновида, образами й характерами; як вільними від виснажливої фізичної праці годинами, а то й ночами, коштом відпочинку та сну, він припадав до клаптиків паперу, пишучи роман „За ширмою”[8].



Форма № 44

секретно

ВЕРХОВНЫЙ СУД СОЮЗА ССР

ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 4н-023791

ВОЕННАЯ КОЛЛЕГИЯ ВЕРХОВНОГО СУДА СССР

В составе: Председательствующего полковника юстиции Коваленко

и членов: полковников юстиции [illegible] и [illegible]

рассмотрев в заседании от „29" декабря 1956 г. протест Главного военного прокурора на приговор военного трибунала Киевского военного округа от 23 сентября 1935 года по делу Антоненко-Давидовича Бориса Дмитриевича 1899 года рождения, уроженца г. Ромны УССР, осужденного по ст. ст. 20-54-8 и 54-11 УК УССР к лишению свободы в ИТЛ сроком на 10 лет, без поражения в правах, с конфискацией имущества;

заслушав доклад т. [illegible] и заключение пом. Главного военного прокурора – капитана юстиции [illegible], поддержавшего протест,

установила:

По приговору Антоненко-Давидович признан виновным в том, что он, являясь ярым украинским националистом, с 1919 года примыкал к различным антисоветским организациям, а в последнее время состоял членом антисоветской организации „УВО", занимаясь контрреволюционной деятельностью

*З ухвали Військової колегії Верховного Суду СРСР про реабілітацію Б.Д. Антоненка-Давидовича стосовно репресії в 1935 році.* 29 грудня 1956 р.

Військова колегія Верховного Суду СРСР 29 грудня 1956 року розглянула кримінальну справу митця. Вирок військового трибуналу Київського військового округу від 23 вересня 1935 року стосовно Антоненка-Давидовича Бориса Дмитровича скасовано і справу припинено за відсутністю складу злочину[9].

Президія Верховного Суду РРФСР 9 липня 1957 року теж скасувала вирок Спецколегії Далекосхідного крайового суду при БАМтаборі НКВС від 20 травня 1937 року, припинила справу проти нього за відсутністю в його діях складу злочину[10].

Після повної реабілітації письменник у 1957 році з новою сім'єю (дружиною Галиною Шемердяк, яка потрапила до Сибіру як дружина бандерівця, та сином Євгеном) повернувся до Києва. Його відновили у Спілці письменників України. Борис Дмитрович працював у редакціях журналів „Дніпро", „Барвінок", „Україна".

У 1963 році окремою книжкою вийшов роман „За ширмою". Це був один із найперших художніх творів, що розкладав на гвинтики сталінсько-єжовсько-беріївську „пекельну машину". Твір фактично засвідчив про появу нового, після охтирського, джерела в річищі творчості письменника – табірного, який став помітним явищем у тодішній літературі. Явищем і сміливості, і, знову ж таки, глибокого психологічного аналізу героїв. А героями одночасно були в'язні та їхні кати, об'єднані відірваністю від рідної землі: для одних це було нещастям, інші цього навіть не помічали. І не обов'язково „одні" й „інші" представляли протилежні табори. Цієї противаги не могли чи не хотіли розуміти деякі критики, заганяючи роман у рамки соцреалізму й витоптуючи термінами на кшталт „не взірець і не еталон", „зрадження життєвої правди", „похмурість", „фальшивість письменницьких концепцій" тощо.

Глибоким змістом був сповнений виступ Бориса Дмитровича на ІІІ пленумі правління Спілки письменників України 10-11 січня 1961 року. Аналізуючи глибинні наслідки культу особи, він зокрема зауважив: „Мені здається, що ми ще не все враховуємо, що наробив культ особи. Мало того, що в нас страшні пробоїни в наших лавах, що в нас цілі „білі плями" на карті, так зараз наша література має дуже тяжкі наслідки цього культу особи. Я мимоволі згадував щодо цієї епохи слова одного мудреця Сходу, який кілька сот років тому сказав: „Служба тиранам опирається на дві сторони: надія на хліб і страх за своє життя". Як ці слова були актуальні за часів культу особи…"[11]

Подолання культу особи Антоненко-Давидович убачав, перш за все, у подоланні власного невгамовного страху, який насаджувала тоталітарна система з перших життєвих кроків людини, у піднесенні гідності, національної свідомості, розумінні свого високого призначення в суспільстві.

Чи не тому його воля, почавшись реабілітацією в 1957 році, змінилася повним замовчуванням та ігноруванням з кінця 60-х. Оглядаючи життєвий і творчий шлях Б. Антоненка-Давидовича, жахаєшся здогадки – інакше бути не могло.

Шістдесятирічний письменник став одним із символів молодих шістдесятників. До нього, як на прощу й у той же час як на раду до живого представника „розстріляного відродження”, ішли О. Гончар і Ю. Мушкетик, І. Дзюба і М. Вінграновський, М. Лукаш і Л. Костенко… Антоненко-Давидович був одним із тих 78 (З. Франко, М. Коцюбинська, Г. Кочур, І. Драч, Ф. Жилко та інші), хто в лютому 1966 р., після судових процесів над інтелігенцією, звернувся до прокурора УРСР Ф. Глуха та голови КДБ В. Нікітченка з листом, у якому висловлювалося занепокоєння характером судових процесів. А його поїздка в серпні того ж року до селища Славське Львівської області стала темою листування Львівського обкому та ЦК КПУ. Як доповідав секретар обкому В. Куцевол, виступ письменника перед учнями сільської школи мав явно „тенденційний” характер. Тенденційність полягала в тому, що Б. Антоненко-Давидович прочитав дітям оповідання, у якому один із персонажів не любив „кацапську мову”. Крім того, письменник підкреслив, що свої твори пише для рідного народу й закликав учнів „вчитися для рідного народу і рідної України”[12].

За це та за абсолютну ненависть до брехні в сусловсько-маланчуківські часи Б.Д. Антоненко-Давидович був підданий шаленому цькуванню: газети та художньо-мистецькі журнали вміщували „викривальні статті”, Спілка письменників України оголосила „громадський осуд”.

Виявивши цілковиту неспроможність зламати письменника морально, організатори цькування вирішили доконати фізично: у 1969 році вийшла остання прижиттєва книжка майстра слова „Слово матері”, перед тим були „В літературі і коло літератури” (1964), „Збруч” (1959), „В сім'ї вольній, новій”, „Золотий кораблик” (1960) та „Про що і як” (1962). І далі Борисові Дмитровичу не дозволили надрукувати жодного рядка: двері видавництв і журналів радянської України перед ним знову закрилися.

Про це сам Антоненко-Давидович писав: „Офіційно мене не покарано, як того можна було сподіватись, але

Дело № 82I-пс-7

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ**
**ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СУДА РСФСР**

г.Москва 9 июля 1957 года.

Президиум Верховного суда РСФСР в составе:

председателя Рубичева А.Т.,

членов Президиума Данилова Н.З., Сергеевой Н.Ю., Скороходова И.Ф. Соловьева В.И., Токарева Ф.Л.

с участием Заместителя прокурора РСФСР Бутова Ф.М., по

докладу члена Верховного суда РСФСР Васькина С.С.,

рассмотрел протест Заместителя прокурора РСФСР Узунова на приговор спецколлегии Дальневосточного краевого суда при Бумлаге НКВД от 20 мая 1937 года, по которому -

АНТОНЕНКО - ДАВИДОВИЧ Борис Дмитриевич, I899 года рождения, уроженец города Ромны Харьковской области, украинец, из рабочих, с незаконченным высшим образованием, семейный, по профессиии педагог- писатель, судимый 23 сентября 1935 года и по ст.ст. 54-II,20-54-8 УК УССР приговоренный к IO годам лишения свободы, с конфискацией лично принадлежащего имущества ( 29 декабря I956 года приговор отменен и дело производством прекращено за отсутствием состава преступления),

о с у ж д е н по ст.58-IO ч.I УК РСФСР к IO годам лишения свободы, с поражением в правах по пунктам "а","б","в" ст. 3I УК РСФСР на 5 лет.

Определением Специальной коллегии Верховного суда РСФСР от 27 июля I937 года приговор оставлен в силе.

В протесте Заместителя прокурора РСФСР поставлен вопрос об отмене приговора и определения и прекращении дела производством на основании ст.4 п.5 УПК РСФСР.

Заслушав заключение заместителя Прокурора РСФСР, полагавшего протест удовлетворить, Президиум Верховного суда РСФСР

УСТАНОВИЛ:

Антоненко - Давидович, признан виновным в том, что он, отбывая наказание по приговору от23 сентября I935 года в ноябре декабре I936 года в лагере среди окружаёщих его лиц проводил антисоветскую агитацию.

Виновным себя Антоненко- Давидович в проведении антисоветской агитации не признал.

Протест подлежит удовлетворению.

Президиум не находит антисоветской агитации в высказываниях Антоненко - Давидович, в том содержании, как в отношении его показали свидетели.

На основании изложенного,Президиум Верховного суда РСФСР

ПОСТАНОВИЛ:

Приговор Спецколлегии Дальне-восточного краевого суда при Бумлаге НКВД от 20 мая I937 года и определение Специальной коллегии Верховного суда РСФСР от 27 июля I937 года отменить и дело в отношении Антоненко -Давидович Бориса Дмитриевича производством прекратить за отсутствием в его действиях состава преступления.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ( А. РУБИЧЕВ )

*З постанови Президії Верховного Суду РРФСР про реабілітацію Б.Д. Антоненка-Давидовича стосовно репресії в 1937 р.* 9 липня 1957 р.

неофіційні санкції почались: знято в журналі „Україна" вже ухвалену до друку мою повість „Завищені оцінки", не друкуються в „Літературній Україні" мої дальші мовні нотатки „Ваговиті дрібниці" й, нарешті, не буде видано додаткового тиражу „Як ми говоримо"… Взагалі, в літературі тепер настанова – писати „виробничі" та „колгоспні" романи, до чого я аж ніяк не мастак. Ну, що ж – доведеться писати „для вічности", відкладаючи написане в папку „Як умру, то почитайте"[13]…

Оскільки пенсія була маленькою, письменник у повному розумінні цього слова голодував.

… І знову чорне. Чорне, яке також не змогло закрити біле, – письменник працював, письменник вірив, що „література – то правда, без правди немає справжньої літератури".

Оптимізм його не полишав. Та й зараз викликає подив: Борис Дмитрович сідав щодня за машинку. Тільки за рік до смерті, яка спіткала Б.Д. Антоненка-Давидовича 8 травня 1984 року, набридло йому, за спогадами друзів, писати „в шухляду". Боляче було усвідомлювати, що чимало творів зазнало безповоротної репресії – згинуло в різних спецфондах або прийшло до читачів общипаним.

Тим часом, коли в Україні 70-х-80-х років література була без Антоненка-Давидовича, за кордоном його ім'я знали. Зокрема, у Болгарії, Польщі, Англії, США, Австралії твори письменника включалися до антологій. Окремими книжками видавалися мовою оригіналу та в переказі роман „За ширмою", збірка репортажів „Землею українською", книжка „Як ми говоримо". За океаном святкувалися ювілеї Б. Антоненка-Давидовича з привітаннями від генерального секретаря Пенклубу. В Україні більш-менш широко заговорили про письменника лише в 1989 році, коли відзначали 90-річчя з дня народження. У 1992 р. Борисові Дмитровичу присуджена Державна премія України ім. Т.Г. Шевченка. Ім'я Антоненка-Давидовича присвоєно вулиці в Ромнах та Охтирській гімназії, встановлено і відкрито меморіальну дошку в Києві по вулиці Богдана Хмельницького на будинку № 68, де він жив і працював після реабілітації.

… Чорне не змогло закрити білого, хоча й було його багато, „аж занадто багато, як на одну людську долю", бо щастя хоч і не буває тривалим, але „що коротше воно, тим більшим і яскравим видається потім, коли його не стане", – писав Борис Дмитрович.

Примітки.

1. Голос України. – 1992. – 18 січ.

2. ГДА СБУ, спр. 38643 ф.п., арк. 3, 9, 6.

3. *Кобець О.* Незабутні дні і люди українського ренесансу (розділ із книжки „Записки письменника") / Олекса Кобець // Неопалима купина: літературно-художній та історичний щомісячний журнал. – 1995. – № 3-4. – С. 149, 153.

4. *Бойко Л.* Борис Антоненко-Давидович / Леонід Бойко // З порога смерті: письменники України – жертви сталінських репресій. – К. : Рад. письменник, 1991. – С. 46.

5. Там само.

6. ГДА СБУ, спр. 38643 ф.п., арк. 24.

7. Там само, арк. 167.

8. *Бойко Л.* Лицар правди і добра / Леонід Бойко // Антоненко-Давидович Б.Д. Смерть; Сибірські новели; Завищені оцінки: повісті, новели, оповідання. – К. : Рад. письменник. – С. 22.

9. ГДА СБУ, спр. 38643 ф.п., арк. 248, 248 зв.

10. ГДА СБУ, спр. 67931 ф.п., арк. 99, 100.

11. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 31, спр. 1955, арк. 17.

12. Цит. за: Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років / Касьянов Георгій. – К. : Либідь, 1995. – 69 с.

13. Двісті листів Б. Антоненка-Давидовича / [укл. Д. Чуб]. – Мельбурн : Ластівка, 1986. – 271 с.

*ЗВАГЕЛЬСЬКИЙ В. Б.*

# ВИЖИТИ І РОЗПОВІСТИ…

## ІВАНОВ
## Іван Іванович

**Учитель російської мови і літератури старших класів Роменської середньої школи № 4. Письменник. Народився 27 лютого 1911 року в Санкт-Петербурзі (Російська Федерація) у робітничій сім'ї. Закінчив 2 курси Київського лінгвістичного інституту, а також педагогічний інститут. Заарештований у грудні 1936 року. Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР у березні 1937 року за контрреволюційну діяльність ув'язнений у виправно-трудовий табір строком на 3 роки. Реабілітований у липні 1958 року.**

„Пам'ятайте, мій юний друже, ви повинні вижити. Вижити і розповісти про все…", – сказав старий більшовик, колишній директор музею Жовтневої революції, а тоді, у 1938 році, „ворог народу" Я.С. Ганецький, – прощаючись із роменським педагогом, колимським в'язнем Іваном Івановичем Івановим, коли скорочувався обсяг робіт на золотокопальні Нижній Хатинах[1].



Фото 1937 р.

І цей заповіт було виконано. Іван Іванов написав художньо-документальну повість „Колима", яка відображає події в найстрашніших Північно-східних виправно-трудових таборах НКВС[2].

Створена талановитим літератором повість „Колима" сприймається як висохудожній твір. Вона вражає точністю слова, умінням передати настрій людини і мальовничі картини природи.

Походження майбутній письменник мав пролетарське. Батько – із робітничої сім'ї Петербурга, мати – із селян колишньої Гомельської губернії.

У 1917 році через революційні події в країні, перебої в постачанні хліба до Петроградської робітничої застави сім'я Іванових змушена була переїхати до білоруського села Копаткевичі. Там жила материна рідня, яка мала вдосталь другого хліба – картоплі, й прогодуватися було легше, ніж у столиці.

У 1920 році, наприкінці громадянської війни, Іванови переїхали до Києва. У Головних залізничних майстернях батькові знайшлася робота лимаря. Тоді ж дев'ятирічний Іванко пішов навчатися до залізничної трудової школи-семирічки[3].

Йому пощастило. Українську мову і літературу в школі викладав видатний український поет, учений і громадський діяч Максим Тадейович Рильський[4]. Іванов добре запам'ятав його блискучі уроки-імпровізації, де граматика вільно перемежовувалася з літературою.

Запам'ятався також урок з української мови, коли вчитель розповів учням про словники, значення слів, образну мову видатного українського письменника, філолога й етнографа

*З протоколу допиту І.І. Іванова.* 2 грудня 1936 р.

Бориса Дмитровича Грінченка, який упорядкував і видав „Словарь української мови". Тож не було дивиною, коли після уроків школярі кинулися до книгарні, щоб придбати потрібні словники.

Максим Тадейович радив допитливому учневі, що і як читати, давав йому книжки із власної бібліотеки.

Закінчивши школу-семирічку, Іван Іванов у залізничному училищі здобув професію токаря і розпочав трудову діяльність на Київському паровозо-вагоноремонтному заводі. Але не поривав зв'язків зі своїм шкільним учителем.

Як далеке передгроззя власної долі згадував Іван Іванов візит ранньої весни 1931 року до сім'ї Рильських:

„На порозі будинку зі сльозами на очах зустріла молода дружина письменника:

– Не ходи до нас, хлопчику, Максима Тадейовича заарештовано…

Дехто з колишніх друзів забув дорогу до будинку поета. Та я вперто ходив до його оселі кожної неділі, чекаючи на зустріч з учителем. І яка ж то була радість, коли вже восени мені назустріч – сам Максим Тадейович, схудлий, поголений, але веселий[5]".

Іван Іванов за порадою Рильського пішов навчатися в Київський лінгвістичний інститут. На той час блискуча плеяда викладачів поповнювала знання студентів. Серед них були – М.Я. Калинович – автор праць з українського мовознавства та літературознавства, С.В. Савченко – автор праць „Походження романських мов", „Шевченко і світова література", український поет Микола Зеров з могутнім знанням світової класичної літератури.

Через голод уже після двох курсів Іванову довелося покинути навчання в інституті і перебратися на батьківщину дружини – на Сумщину, до міста Ромни. Два роки служив у 21-му стрілецькому полку, який там базувався[6].

Після демобілізації з 1934 до 1936 року працював учителем російської мови і літератури в старших класах Роменської середньої школи № 4. Це був найкращий період у житті І.І. Іванова. Він займався улюбленою справою, з ним була класична російська література. У школі створив літературний гурток, який випускав рукописний альманах „Счастливая юность".

2 грудня 1936 року за доносом І.І. Іванов був заарештований працівниками Роменського райвідділення НКВС[7].

Після обшуку в квартирі по вулиці Комсомольській міста Ромни та конфіскації книг академіка М.С. Грушевського, як ідеологічно шкідливих, був відправлений до Чернігівської в'язниці.

Допити проводили слідчі Долгов і Чистов. Їх згадував Іванов у своїй повісті:

„Коли в мене на допитах, бувало, вихоплювалося: „Товаришу слідчий!" – Долгов спокійно й рішуче заперечував:

„Я для вас не товариш, а громадянин".

А Чистов наливався люттю. І без того бліде обличчя його робилося ще блідавіше, він поволі зводився з-за столу (охоронники послужливо підбігали до мене й викручували руки), неквапно підходив:

– Сволота!

Кулак без промаху бив у підборіддя, і ти, нокаутований, обливаючись кров'ю, падав на підлогу[8]".

Звинувачувався Іван Іванович Іванов у тому, що в 1927-1930 роках був учасником контрреволюційної троцькістської організації на Київському паровозовагоноремонтному заводі. І за те, що мав зв'язки зі своїми родичами – Ходьком Кирилом Харламповичем та його синами Павлом і Володимиром – учасниками Ленінградської контрреволюційної організації, які були засуджені: перші двоє – до розстрілу, третій – до позбавлення волі у виправно-трудовому таборі строком до 10 років[9].

Під час слідства Іванов не визнав своєї причетності до контрреволюційної організації, але не виключав, що його покази в цій частині могли бути записані невірно, допити були довготривалі й настільки виснажливі, що він підписував протоколи, не читаючи їх. А наприкінці слідства йому не дали можливість ознайомитися з матеріалами справи.

Іван Іванович правдиво говорив про те, що в нього був єдиний випадок зіткнення з чоловіком, який проводив ніби-то троцькістську діяльність.

Це було в 1928 році. Перший секретар ЦК КП(б)У С.В. Косіор виступив на Київському паровозовагоноремонтному заводі з доповіддю про боротьбу з троцькістсько-зінов'євським блоком. Прослухавши її, Іванов поцікавився у свого старшого товариша по залізничному училищу Єрмольєва, чого прагнуть опозиціонери, чому вони виступають проти курсу партії більшовиків?

І тоді Єрмольєв сказав Іванову:

– Якщо хочеш ознайомитися з програмою опозиції, то я дам тобі таку можливість.

Через два дні Єрмольєв привів до себе на квартиру Іванова і дав йому прочитати брошуру з політичною платформою троцькістів. З'ясувалося, що це антипартійне угруповання утворилося влітку 1926 року. Очолили його Л. Троцький і Г. Зінов'єв. Опозиціонери заперечували можливість побудови соціалізму в одній країні, були проти насильницьких методів індустріалізації в СРСР, висловлювалися за виконання „Заповіту Леніна" та усунення з поста генсека Й.В. Сталіна.

Брошуру Іванов прочитав і відразу повернув її власникові.

У зв'язку з цим слідчі були впевнені, що Єрмольєв перебував у нелегальній організації, яка існувала на Київському паровозовагоноремонтному заводі. І до її складу входив Іван Іванов. Але він категорично заперечував свою належність до цього підпілля[10].

Не добившись доказів про причетність Іванова до троцькістів, слідчі почали звинувачувати його в антирадянських методах навчання підростаючого покоління. Одним із аргументів було те, що він не підтримав розпорядження про вилучення із шкільної бібліотеки книг, де згадувалися Троцький та Зінов'єв.

У 20-30-х роках минулого століття в Україні, як і в Радянському Союзі в цілому, склалася жорстка система контролю за виданням, розповсюдженням та використанням літератури. Цей контроль здійснювався на різних рівнях. До того ж, основним критерієм заборони публікацій або вилучення окремих книг з обігу була їх відповідність тогочасним ідеологічним вимогам.

Таким чином відбувався систематичний погром української культури. Знищення творців потягло за собою винищення їхніх творів. Так, наприклад, імена Остапа Вишні, Миколи Хвильового та інших репресованих письменників було включено в наказ Головліту УРСР від 25 вересня 1938 року на вилучення усіх їхніх творів з книготорговельної мережі й бібліотек громадського користування, ніби на той час ще не всі знищили[11].

Бібліотеки втрачали значну кількість літератури. І тоді Головлітом УРСР було дозволено частину книг репресованих авторів залишити для користування.

Івана Івановича Іванова було звинувачено, що він, будучи членом комісії з вилучення антирадянської літератури із бібліотеки Роменської середньої школи № 4, висловився за збереження значної кількості книг.

З приводу такого ставлення педагога до збереження книг, де згадувалися репресовані, й було надіслано донос до Роменського райвідділення НКВС.

І.І. Іванов спокійно й аргументовано відкидав усі звинувачення. Однак слідчих це абсолютно не влаштовувало. Уже 2 лютого 1937 року було складено обвинувальний висновок, в якому зазначалося, що підслідний – троцькіст. Цей висновок затвердив прокурор Чернігівської області. Він констатував, що „всі обставини по справі встановлені, обвинувальний висновок відповідає матеріалам справи[12]”.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

По след.делу № 34276 по обвинению троцкиста ИВАНОВА Ивана Ивановича по ст.54-10 ч.I УК УССР.

В 4-й Роменской средней школе преподавателем литературы работал ИВАНОВ Иван Иванович, в отношении которого Черниговское Областное Управление НКВД располагало данными, как об участнике к.р. троцкистской организации.

На основании этих данных, ИВАНОВ И.И. нами был арестован и привлечен к следствию.

Произведенным по делу расследованием установлено:

В 1927 году, на Киевском паровозо-вагонно-ремонтном заводе существовала к.р. троцкистская организация молодежи, участником которой являлся ИВАНОВ Иван Иванович.

Названная троцкистская организация устраивала нелегальные собрания, где обсуждались вопросы борьбы с партией, а также разбирались нелегальные троцкистские материалы и платформа к.р. троцкистов, в чем ИВАНОВ также принимал активное участие, целиком одобряя выдвигаемые троцкистами методы борьбы с партией. /см. л.д. 13а, 14а, 17, 21, 22, 23, 35/.

Следствием также установлено, что в 1929 и 1930 г.г., ИВАНОВ встречался с троцкистом ЕРМОЛЬЕВЫМ, с которым вел беседу о продолжении к.р. троцкистской работы.

ИВАНОВ получил тогда от троцкиста ЕРМОЛЬЕВА установку о вступлении в комсомол для проведения внутри комсомола на КПВРЗ к.р. троцкистской разложенческой работы, где имелась в то время скрытая троцкистская группа. /см. л.д. 14а, 24, 31/.-

Кроме того, что ИВАНОВ являлся сторонником контрреволюционного троцкизма, он также стоял и на анархистских позициях.

По этим причинам ИВАНОВ не вступил в комсомол, т.к. был резко враждебно настроен к партии, комсомолу и Совласти.

Это враждебное отношение к партии и комсомолу ИВАНОВ выражал своей непримиримостью с тем, что и партия и комсомол в системе диктатуры рабочего класса занимает руководящее положение.

*З обвинувального висновку по слідчій справі Іванова Івана Івановича.* 2 лютого 1937 р.

Після цього Особлива нарада при народному комісарі внутрішніх справ СРСР 9 березня 1937 року постановила: „Іванова Івана Івановича за контрреволюційну діяльність ув'язнити у виправно-трудовий табір строком на три роки[13]”. Було також визначено місце відбування покарання – відправити „с первым этапом в город Владивосток, в распоряжение начальника пересыльного пункта Севвосточлагеря НКВД для направления на Колыму”.

Цей документ свідчить, що наркомат внутрішніх справ вирішував двоєдине завдання: виявити „ворогів народу”, які заважали будівництву нового життя, і здобути дешеву робочу силу для поліпшення, певною мірою, економіки країни.

Про подорож до Сибіру та перебування в місці позбавлення волі Іван Іванов розповідає у своїй повісті „Колима”:

„З Чернігова нас, засуджених, у тюремному вагоні доправили до Києва і помістили в Лук'янівській тюрмі, в пересильному корпусі. Днів через десять набрався етап, нас почали викликати „з речами” і „чорним вороном” кудись вивезти.

Побіжного погляду, коли з „чорного ворона” нас перевели до „телятників”, було достатньо, щоб переконатися, що привезли нас на залізничну станцію Київ-товарний, де стояв ешелон з доброю сотнею вагонів, обладнаних за останнім словом техніки: подвійні нари, грати на вікнах… над тамбуром останнього вагона встановлені два кулемети.

Нарешті гудки паровоза, брязкіт буферів… Поволі поїзд набирає швидкість…”

У Владивостоці в'язнів посадили на корабель і морем відправили до Магадану.

Не було на світі людини безправнішої за колимського каторжанина. Колись сибірські урядники казали: „Я вам цар, бог і земський начальник”. Проте на урядників все-таки була управа. На табірне начальство Колими управи не було.

„Першим з вершителів нашої долі, з ким довелося зустрітися, – згадував Іванов, – був Берзін, колишній комісар латиських стрільців, начальник Дальбуду, Батя…

Вже перше слово, мовлене ним, потрясло до глибини душі, схвилювало нас:

– Товариші!

Багато хто роками не чув цього слова.

І раптом: „Товариші!"

Берзін стояв на якомусь підвищенні…

Зваживши нашу розгубленість, наше хвилювання, він усміхнувся і продовжив:

– Ви не помилилися, я саме так і сказав – товариші. Сказав тому, що ви, хоч і ув'язнені, але вже не в тюрмі, не за гратами, а в таборі. У нас немає грат, загорож, немає колючого дроту. Це означає, що ви вже наполовину вільні. Ви робітники на колимській землі, отже, товариші по праці тим, хто на „материку"… ви робітники золотого цеху країни! Тепер ваша доля у ваших руках. Добре, чесно працюватимете – це вам зарахується і строк буде значно скорочено…[14]"

Та 2 жовтня 1937 року в'язні почули по радіо повідомлення: „Центральний Виконавчий Комітет Радянського Союзу прийняв постанову про збільшення строку покарання від 10 до 25 років за протидержавні злочини".

І масштаби репресій збільшилися. Заарештували Батю, старого більшовика Берзіна, начальника Дальбуду. Звинувативши у крадіжках золота і наміру втекти на кораблі до Японії, розстріляли. Хто б міг повірити в таку нісенітницю! За таким же принципом розстріляли начальника „Севлага" Філіппова…

„У виправно-трудовий табір, – розповідав Іванов, – прислали нового начальника. Табірники дали йому прізвисько Реформатор. Він обніс табір колючим дротом, мало не щодня бригадирів переводив із однієї в іншу бригаду… І ось Реформатор надумав: масовими підпалами розморожувати золотоносні „піски".

Вранці бійцям трудармії дали в руки пилки, сокири і наказали валити сосни. Довкола „Челюскіна" стояли віковічні красуні сосни, деякі з них у два обхвати. І ось зашаркали пилки, застукотіли сокири, застогнали дерева, падаючи на мох. Їх відразу ж тягли до вибою, де спеціальна бригада складала в штабелі й підпалювала. Полум'я, здіймаючись на сотні метрів у висоту, вирувало, гоготіло, ревіло над вибоєм. І так на цілому квадратному кілометрі…

Видобуток золота відразу підскочив. План дільниця перевиконала. Реформатор тріумфував. Він поїхав з Колими, маючи на ощадній книжці понад чотириста тисяч карбованців[15]…"

Згідно з постановою ЦВК Радянського Союзу каральні органи почали відкривати нові кримінальні справи і продовжувати строки покарання тим, у кого вони закінчувалися.

Іванов обурювався:

„За годину до розводу мене розбудив днювальний:

– Тебе викликають в обліково-розподільчу частину.

Цей виклик не віщував нічого доброго…

В обліково-розподільчій частині поруч з начальником сидів незнайомець:

– Хто такий? – гаркнув він.

Я відрапортував: зек такий-то… Не дослухавши, він повідомив:

– Оголошується рішення виїзної трійки по Північно-східних таборах. Зека Іванова Івана Івановича, – йшов перелік анкетних даних, – за контрреволюційну діяльність у місцях ув'язнення, антирадянську агітацію, вихваляння „ворогів народу", невиконання планів, саботаж, псування казенного майна – усіх звинувачень було понад два десятка, – позбавити волі на десять років у місцях суворої ізоляції… Зрозуміло?

– Ні. На якій підставі ухвалено вирок? Чому за „невиконання планів і саботаж", коли я увесь час працював в кращих бригадах і плани перевиконував?

– Трійка не буде перед тобою складати звіт.

– Але я можу скаржитися? Куди мені звернутися?

– Звертайся в небесну канцелярію. А зараз постав підпис.

– Не поставлю, а вирок вважаю неправильним.

– Воно й видно, що контра запекла. Розписуйся, сволото, все одно примусимо!

– Розписуються не за вирок, – утрутився начальник обліково-розподільчої частини, – а за те, що тобі його оголосили.

… Нічого не залишалося, як поставити підпис.

– Збирайся з речами. Швидко!

Направляли у Нижній Хатинах. Він був відомий як табір повільної смерті.

Начальник конвою оголосив:

– Крок управо, крок уліво… вважаємо за спробу до втечі. Стріляємо без попередження. Ясно? Пішли[16]!"

… Над усією долиною Хатинах панували велетенські споруди водозбору, що тяглися, як римські акведуки, до промивних приладів, де збиралося золото.

Увесь видобуток проводився тут відкритим способом, найпримітивнішими засобами – за допомогою кайла, лопати, лома.

Центром видобутку була бутара – промивний прилад. Він панував над усим, до нього стікалося все, що добували у вибоях, він визначав ритм роботи шукачів золота.

Уміст золота в породі був такий великий, що можна було бачити не окремі крупиці золота, а самородки вагою десять, двадцять, а то й сорок грамів. Було й так, що великими зусиллями відваливши, відірвавши від ґрунту брилу породи розміром до двох квадратних метрів, знаходили під нею три, а то й п'ять самородків золота з долоню завбільшки. А після дощу доріжки, по яких стікали цівочки води, були суціль золотисті…

Осінь на Колимі починається рано, ще в серпні, і триває до кінця жовтня, коли землю вкриває сніг і лежить білим саваном до кінця травня – сім місяців.

У сонячне надвечір'я ранньої осені, коли дерева вже де-не-де відсвічували барвами червоного золота, над сопками, над тайгою здійнявся величезний стовп чорного диму.

Табірне „радіо" повідомило:

– Згорів будинок особливого відділу.

Пожежа, в якій згоріли документи на багатьох ув'язнених Нижнього Хатинаху, полегшила їхню долю.

У вибої, де працювала бригада Іванова, вичерпалися площі, лише зрідка траплялися невеличкі пластівці золота. План із видобутку цінного металу не виконувався. На свій страх і ризик Іван Іванович провів геологічну розвідку (в'язням це суворо заборонялося), і вона показала, що контури „пісків" ідуть метрів на три – чотири від бортів вибою і містять дуже високий процент золота. Результати показав геологу. Потім біля золотоносної площі зібрався мало не увесь цвіт першовідкривачів Колими. Пізніше троє з них одержали звання Героя.

Багаті піски давали змогу виконувати й перевиконувати встановлені плани з видобутку золота. Та через кілька місяців ці ресурси вичерпалися. І в кінці вибою, кілометрів за два від початку, смужка припаю була дуже тоненькою, а потім і вона зникла.

А тут і люті морози приспіли. Ув'язнені робітники не давали вже й норми.

Про ті події Іван Іванович розповів у повісті „Колима":

„І от одного разу, коли настав час іти на обід, нас не вишикували, як звичайно, в шеренги по п'ять, не повели до табору. Натомість приїхав каптер і роздав усім по сто грамів хліба та шматочки протухлої горбуші. Сказав, що гарячий обід відміняється. Віднині обідатимете тут сухим пайком. Обід завжди був для нас і відпочинком: можна було хоч на годину розігнути спину… посьорбати гарячої баланди, зігріти душу чаєм. Можна було, врешті-решт, хоч упівока глянути на засніжену красуню тайгу, перемовитися словами з товаришем.

Начальник копальні одним махом перекреслив усі ці блага.

Не встигли ми проковтнути останній черствий шматок пайку, як розляглася команда:

– По місцях!

Ефект від цього заходу – без обіду – був нульовий: до каси не збільшилося надходження золота.

– Від завтрашнього дня у вибої працюватимете до виконання норми! – лютував начальник копальні…

Ми не спали тридцять шість годин. (А мороз сягав за 40 градусів). І наслідки не забарилися.

Уранці підйом. Та піднялися не всі. Більше сотні чоловіків узагалі вже не встали, майже у всіх були обморожені руки, ноги, обличчя…

Смертність у таборі досягла таких розмірів, що похоронна команда, навіть збільшена вдвічі, не встигала ховати мертвих. Морг (він стояв неподалік від вахти) вже не міг вмістити усіх трупів, і їх почали складати в штабелі, наче дрова[17]"

У колимській землі залишився найстрашніший слід – братські могили померлих і розстріляних.

За роки ув'язнення Іванову довелося перебувати у найстрашніших таборах, працювати на найважчих, найнебезпечніших роботах. Але він вистояв і не зігнувся, зумів зберегти в собі почуття власної гідності й силу духу.

2 грудня 1939 року І.І. Іванов звільнився з виправно-трудового табору, але виїхати з Колими не зміг – почалася зима і морська навігація припинилася. А потрібно було пароплавом добиратися до Владивостока, а звідти поїздом до України.

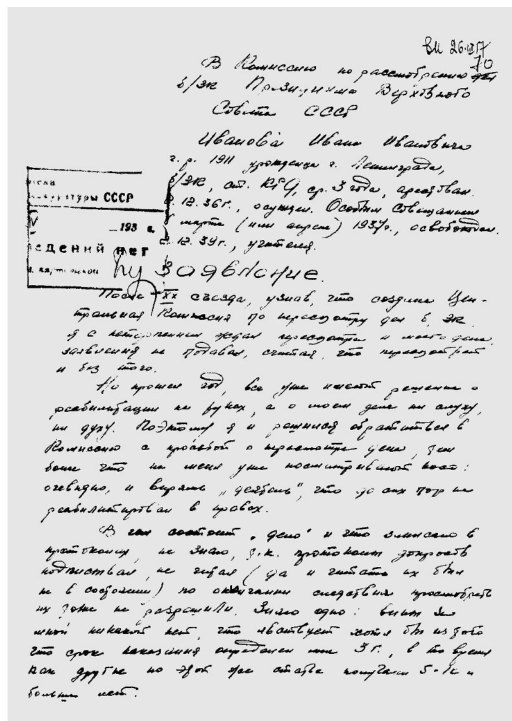
За цих обставин Іван Іванович влаштувався в конторі золотокопальні „Льодяна" інспектором по вільнонайманих з наміром заробити гроші на дорогу, для дружини Міри та дочки. Та коли почалася Друга світова війна, виїзд із Колими був заборонений.

Повернувся Іванов на Україну лише в 1949 році. Із превеликими труднощами влаштувався працювати бухгалтером на своєму рідному паровозовагоноремонтному заводі. Але жити довелося за межами Києва – у селищі міського типу Клавдієво-Тарасовому, селі Мотовилівці. Згодом, завдяки допомозі М.Т. Рильського вдалося влаштуватися бібліотекарем у середній школі міста Боярка. Відтак, з 1951 року і до виходу на пенсію в 1971 році він був серед улюблених книжок і дітей. Поновив навчання і заочно закінчив Київський педагогічний інститут.

Особисте життя налагодилося. Однак гнітила судимість. І він у 1957 році звернувся із заявою до відповідної комісії при Президії Верховної Ради СРСР з проханням переглянути його справу. І.І. Іванов, зокрема, написав:

„После XX съезда (КПСС)… я с нетерпением ждал пересмотра и моего дела…

Но прошел год, все уже имеют решения о реабилитации на руках, а о моем деле ни слуху, ни духу. Поэтому я и решился обратиться в комиссию с просьбой о пересмотре дела, тем более, что на меня уже посматривают косо: очевидно, и впрямь „деятель", что до сих пор не реабилитирован в правах… Знаю одно: вины за мной никакой нет…"



ВИ 26.III.57
70

В Комиссию по рассмотрению дел б/зк Президиума Верховного Совета СССР

Иванова Ивана Ивановича
г.р. 1911 уроженца г. Ленинграда, б/зк, ст. КРД, ср. 3 года, арестован 12.36 г., осужден Особым Совещанием марта (или апреля) 1937 г., освобожден 12.39 г., учитель.

Заявление.

После XX съезда, узнав, что создана Центральная Комиссия по пересмотру дел б. зк, я с нетерпением ждал пересмотра и моего дела, заявления не подавал, считая, что пересмотрят и без того.

Но прошел год, все уже имеют решения о реабилитации на руках, а о моем деле ни слуху, ни духу. Поэтому я и решился обратиться в Комиссию с просьбой о пересмотре дела, тем более что на меня уже посматривают косо: очевидно, и вправду „деятель", что до сих пор не реабилитирован в правах.

В чем состоит „дело" и что записано в протоколы, не знаю, т.к. протоколы допросов подписывал, не читая (да и читать их был не в состоянии), по окончании следствия просмотреть их тоже не разрешили. Знаю одно: вины за мной никакой нет, что явствует хотя бы из того, что срок наказания определен мне 3 г., в то время как другие по этой же статье получали 5-ти и больше лет.

*Із заяви І. І. Іванова до Президії Верховної Ради СРСР з проханням переглянути його справу і реабілітувати.* 18 березня 1957 р.

11 червня 1957 року старший слідчий управління КДБ при Раді Міністрів УРСР по Сумській області прийняв кримінальну справу Іванова Івана Івановича до провадження. Було опитано цілий ряд свідків. Усі вони позитивно відгукнулися про Іванова і засвідчили, що він не допускав антирадянських дій.

Ось його профспілкова характеристика:

„Дана учителю Роменской 4-й политехнической школы т. Иванову Ивану Ивановичу в том, что он за время своей работы в данной школе проявил себя как лучший ударник, как в отношении производственной работы, так и в общественно-политической. В своей группе добился требуемой успеваемости и посещаемости учащихся, пользовался большой любовью и доверием среди учащихся и родителей. На профработе, выполняя обязанности секретаря МК и председателя комиссии содействия госзайма, оправдал себя целиком.

Председатель МК

Е. Мельник[18]."

Президія Сумського обласного суду 2 липня 1958 року постанову Особливої наради при НКВС СРСР від 9 березня 1937 року щодо Іванова Івана Івановича скасувала і його справу провадженням припинила за недостатністю зібраних доказів.

Про це рішення суду І.І. Іванову було надіслано довідку. Вона закінчувалася вагомим реченням: „Гражданин Иванов Иван Иванович реабилитирован[19]".

Коли повість „Колима" готувалася до першої публікації, тяжко хворий, старий учитель не піднімався з ліжка. Та встиг довідатися від літератора Ігоря Малишевського, що його твір незабаром вийде друком у журналі „Вітчизна".

Лише кілька місяців не вистачило Іванову, щоб побачити свою повість окремо виданою книгою. 14 квітня 1989 року Іван Іванович пішов із життя, залишивши читачам твір про найстрахітливіші виправно-трудові табори Наркомату внутрішніх справ Радянського Союзу.

Примітки.

1. *Іванов І.І.* Колима. – К., 1989. – С. 195.
2. Перша публікація повісті Івана Іванова мала назву „Колима 1937-1939. Із записок Захара Кузьмича" (ЗеКа). – Вітчизна. – К., 1988. – № 8-9.
3. *Ігор Малишевський*. Іван Іванов та книга його життя. Передмова до повісті „Колима". – К., 1989. – С. 7.
4. Рильський Максим Тадейович / 19.03.1895, Київ – 24.07.1964, там же / – український радянський поет і громадський діяч, академік АН УРСР з 1943 і АН СРСР з 1958. Провідна тема його збірок – творча праця народу, патріотизм, дружба народів. Був головою правління Спілки письменників України (1943-1946), директором інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР. Лауреат Ленінської премії, Державних премій СРСР та УРСР. (УРЕ. Т. 3. – К., 1987. – С. 96).
5. *Ігор Малишевський*. Названа праця. – С. 12, 13.
6. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 962, арк. 12 зв.
7. Там само, арк. 7.
8. *Іван Іванов*. Колима. – К, 1989. – С. 27.
9. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 962, арк. 3, 16.
10. Там само, арк. 73-76.
11. *Білокінь С.І.* Масовий терор як засіб державного управління в СРСР. – К., 1999. – С. 69, 70.
12. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 962, арк. 54-57.
13. Там само, арк. 63.
14. *Іван Іванов*. Названа праця. – С. 26, 27.
15. Там само. – С. 100, 101.
16. Там само. – С. 106, 107-108.
17. Там само. – С. 186, 187, 193, 194.
18. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 962, арк. 92.
19. Там само, арк. 107.

*КОРОГОД Г. І.*

# З ДЕРЖАВНОГО ПОСТА – ДО В'ЯЗНИЦІ НКВС

**СОКОЛЬНИКОВ**
**Григорій Якович**
**(БРИЛЛІАНТ Гірш Янкелевич)**

**Радянський державний діяч, журналіст і дипломат, вчений-економіст зі світовим ім'ям. Народився 3(15) серпня 1888 року в місті Ромни. Один із керівників жовтневого 1917 року збройного повстання в Петрограді. Очолював російську делегацію, яка 3 березня 1918 року підписала Брестський мирний договір з Німеччиною. Учасник громадянської війни. З 1922 року – нарком фінансів СРСР, згодом – перший заступник наркома лісової промисловості СРСР. Заарештований у липні 1936 року. За участь у „Паралельному антирадянському троцькістському центрі" 30 січня 1937 року засуджений до позбавлення волі на 10 років . Загинув у в'язниці НКВС 21 травня 1939 року. Реабілітований у червні 1988 року.**



Сокольников Григорій Якович (Брилліант Гірш Янкелевич) належить до числа видатних державних діячів. Як же трапилося, що це ім'я до недавнього часу було забуто? Хто викреслив його з нашої історії?

Він народився 3(15) серпня 1888 року в місті Ромни на Сумщині в сім'ї лікаря та власника аптеки Любаво-Роменської залізниці Янкеля Брилліанта. Незабаром родина переїхала до Москви. Батьки влаштували його на навчання до класичної гімназії, після закінчення якої він вступив на юридичний факультет Московського університету.

На той час молодь усе більше долучалася до громадсько-політичного життя. Не стояв осторонь цього процесу і Григорій. Він знайомиться з народницькою і марксистською літературою, починає відвідувати політичні гуртки. Через революційну діяльність йому так і не вдалося здобути вищу освіту в Росії. У 1905 році вступає до РСДРП(б) і бере участь у грудневому повстанні пролетаріату Москви. Після його придушення Григорій Якович восени 1907 року був заарештований і кинутий царськими жандармами до Бутирської в'язниці. У лютому 1909 року відбувся суд. Його вирок – довічне заслання до Сибіру. Місцем відбуття покарання було визначено село Рибне Єнісейської губернії.

Улітку 1909 року Г.Я. Сокольников прийшов етапом до Рибного. Але вже через шість тижнів йому вдається втекти із заслання та оселитися у Франції. Там у 1914 році закінчує юридичний факультет університету і курс докторату в галузі економіки.

За кордоном Григорій Якович активно займається громадсько-політичною діяльністю. Він керує робітничим клубом „Пролетарій", співпрацює з редакцією газети „За партію".

Згодом із Франції переїздить до Швейцарії. Організовує „Швейцарське бюро закордонних груп більшовиків-партійців". В еміграції Г.Я. Сокольников активно проводить агітацію за припинення кровопролиття на фронтах Першої світової війни. В інтернаціональній газеті „Наше слово", яка видавалася в Парижі, він виступає зі статтями про встановлення миру між народами.

Після Лютневої 1917 року революції Григорій Якович у першій групі емігрантів, у складі якої був В.І. Ленін, із Швейцарії в „запломбованому вагоні" через Німеччину повернувся до Росії. У квітні того ж року він переїхав з Петрограда до Москви і знову включився в активну політичну роботу. Його було обрано членом Московського комітету РСДРП(б) та виконкому Московської ради робітничих і солдатських депутатів.

На VI з'їзді РСДРП(б), який відбувся 26 липня-3 серпня 1917 року, Григорія Яковича Сокольникова обрано членом ЦК, у жовтні – членом політбюро ЦК більшовицької партії, створеного для підготовки збройного повстання проти Тимчасового уряду. Після приходу до влади більшовиків був обраний членом ВЦВК, призначений редактором газети „Правда".

У грудні 1917 року між Радянською Росією та країнами Четвертного союзу (Німеччина, Австро-Угорщина, Туреччина, Болгарія) почалися мирні переговори в Брест-Литовську. Вони були тривалими і важкими. Німецько-австрійська сторона висунула обтяжливі вимоги. Ситуація ускладнювалася тим, що серед більшовицьких лідерів у питанні про мир не було єдності. Одні вимагали підписати мирний договір за будь-яких умов, інші виступали за „революційну війну". У результаті переговори зайшли у безвихідь та припинилися.

У січні 1918 року вони були відновлені. Але Л.Д. Троцький, який тоді очолював радянську делегацію, відмовився підписати мирний договір[1].

Скориставшись цим, німці почали наступ по всьому фронту і за кілька днів на деяких ділянках просунулися на 300 кілометрів уперед, захопивши Псков…

На долю Григорія Яковича Сокольникова випала історична місія – очолити російську делегацію і підписати Брестський мирний договір.

Ось протокол засідання ЦК РСДРП(б) від 24 лютого 1918 року:

„Тов. Свердлов говорить, що відносно тов. Сокольникова питання вже вирішене…

Вирішено, що поїдуть тов. Сокольников, Петровський, Карахан і Чичерін"[2].

З тривожним почуттям у ніч на 25 лютого 1918 року залишали члени делегації Петроград. У місті йшла загальна мобілізація робітників. Натужно звучали заводські гудки, сповіщаючи про наближення німців. До Смольного, резиденції Раднаркому, сходилися озброєні загони…

Прифронтова станція Торошино, де довелося зупинитися, була заставлена товарними поїздами. Десь попереду, у снігових заметах, зайнятий німцями Псков. Залізничні колії до нього розібрані. Сокольников і Петровський у супроводі трьох матросів пішки направилися через лінію фронту. На околиці Пскова їх оточили німецькі солдати. Вони з явною недовірою поставилися до повноважень Сокольникова. Адже надто непрезентабельним видався їм зовнішній вигляд глави дипломатичної місії…

Відразу після прибуття до Пскова Сокольников заявив рішучий протест окупаційному командуванню в зв'язку із загальним наступом німецьких військ.

Чекаючи решту членів делегації, Григорій Якович з гіркотою спостерігав за пожвавленням заможних городян… Миттєво розповсюдилася кимось пущена чутка про те, що під виглядом мирної делегації до Німеччини направляється скинутий у Петрограді радянський уряд[3].

Підписаний Г. Сокольниковим, Г. Петровським, Л. Караханом і Г. Чичеріним 3 березня 1918 року Брестський мирний договір був, по суті, одним із перших практичних кроків Радянської держави на міжнародній арені.

Радянський уряд прийняв грабіжницькі німецькі умови. Німеччина загарбала всю Польщу, Прибалтику, частину Білорусі, окупувала Україну. Туреччині передавалися міста Карс, Ардаган та Батумі.

Брестський мирний договір забезпечив Радянській Росії вихід з Першої світової війни та перепочинок. 13 листопада 1918 року, з початком революції в Німеччині, він був анульований радянським урядом.

Після повернення до Петрограда Г.Я. Сокольников працює редактором газети „Правда” і бере участь у розробці нової партійної програми. Він пише декрет про націоналізацію банків. На сторінках журналу „Народное хозяйство” виступає зі статтями про основи фінансової політики.

Та незабаром характер діяльності Г.Я. Сокольникова різко змінюється: від партійної та народно-господарської він переходить до військової.

25 травня 1918 року почався заколот Чехословацького корпусу. Він був сформований в Росії з колишніх військовополонених. Майже 50 тисячам чоловік радянський уряд дозволив повернутися на свою батьківщину через Владивосток. Але спровоковані Антантою вони здійснили антирадянські збройні виступи в Поволжі, на Уралі та в Сибіру. До них приєдналися місцеві контрреволюціонери. Заколотники разом з білогвардійцями захопили Єкатеринбург, Челябінськ, Омськ та інші міста[4].

Для боротьби з контрреволюційними військами створюється Східний фронт. У його складі діє 2-а армія. Її завдання: ліквідувати білогвардійський заколот в Іжевську і Воткинську, повернути республіці великі збройні заводи. До Реввійськради цієї армії ЦК партії направляє Г.Я. Сокольникова.

Становище 2-ї армії на той час було критичним. Основу її складали розрізнені загони. Наспіх сформовані з місцевих більшовиків і надісланих з промислових центрів робітників, демобілізованих солдат і матросів, вони діяли розрізнено. Лінії фронту, як такої, не існувало. На одних ділянках червоні загони діяли в тилу білих, в інших районах білі знаходилися в тилу червоних. Постійного зв’язку між військовими формуваннями червоних не було.

За цих умов представник центру комісар Сокольников рішуче наводить порядок. Він особисто займається підбором та розстановкою командних кадрів. За його рекомендацією командувачем 2-ї армії призначається досвідчений фронтовик полковник В.І. Шорін. Йому за допомогою Григорія Яковича вдається підвищити боєздатність армії. Вона звільнила від бунтівників Іжевськ, Воткинськ. Під впливом військових невдач чехи відмовилися від боротьби, і в грудні 1918 року Чехословацький корпус був відведений із фронту.

Наприкінці 1918 року інтервенти і білогвардійці розгорнули наступ на Радянську Республіку з півдня. І всі наявні збройні сили були спішно направлені на зміцнення Південного фронту. Григорій Якович Сокольников призначається туди політичним комісаром. Справу вдається виправити до весни 1919 року. Донська білокозача армія генерала Краснова була розгромлена. Значна заслуга в цьому члена Реввійськради фронту Сокольникова.

У березні 1919 року Григорій Якович виступив із доповіддю на VIII з’їзді РКП(б) з питання створення дієздатної регулярної армії. Характеризуючи політику партії в цьому напрямку, Сокольников запропонував продовжити залучати спеціалістів старої армії на командні посади, здійснюючи політичний контроль за ними через комісарів, організувати систему атестації командного складу, а також увести статути, які б визначили основи бойових дій з’єднань, частин і підрозділів піхоти, кавалерії та артилерії.

За резолюцію ЦК з військового питання висловилася більшість делегатів з’їзду. За неї проголосували 174 делегати, проти – 95.

У жовтні 1919 року Сокольников призначається командувачем 8-ї армії[5]. З нею він пройшов від Воронежа до Новоросійська, брав участь у боях проти білогвардійських військ генерала Денікіна. За бойові заслуги Сокольникова було нагороджено орденом Червоного Прапора.

У 1920 році Григорій Якович бере участь у встановленні радянської влади в Туркестані. Після лікування восени 1921 року Григорій Якович приступає до фінансової діяльності. Його призначають членом колегії Наркомфіну, у 1922 році – заступником народного комісара фінансів, а потім – народним комісаром фінансів РРФСР. (З липня 1923 по січень 1926 року – нарком фінансів СРСР)[6].

На той час перед Наркоматом фінансів стояли численні складні завдання, викликані переходом від „воєнного комунізму” до нової економічної політики. Потрібно було провести грошову реформу і ввести тверду валюту, замінити натуральне оподаткування грошовим, створити мережу банків, ощадних кас та інших фінансово-кредитних установ, запровадити міцну фінансову дисципліну. І з цими завданнями Григорій Якович справляється успішно. Досить сказати, що поява знаменитого „червонця” дозволила обміняти астрономічну кількість старих карбованців на тверді грошові знаки. На них стояв підпис Сокольникова.

Він – автор монографій „Фінансова політика революцій”, „Грошова реформа”.

У 1925-1926 роках брав участь у діяльності „нової опозиції” в партії, виступав за колективне керівництво партією, висловлював сумніви в необхідності збереження посади генерального секретаря ЦК ВКП(б), яку займав Й.В. Сталін. Після поразки своїх однодумців відійшов від них, втративши пост наркома фінансів, але зберігши можливість займати значні посади в державному апараті.

У другій половині 20-х років Григорій Якович працював заступником голови Держплану СРСР, головою Нафтосиндикату. З 1929 року він – повпред Радянського Союзу у Великобританії, із січня 1933 року по травень 1934 року – заступник наркома закордонних справ, з 1935 року – перший заступник наркома лісової промисловості СРСР.

Г.Я. Сокольников – не тільки високоосвічена людина, а й інтелігент у повному розумінні цього слова. Його дружина, відома російська письменниця Галина Серебрякова так писала про нього:

„Более духовно вытренированной личности, нежели Гарри, мне не пришлось видеть никогда. Гарри действительно считал выдержку, молчаливость и любовь к одиночеству самыми ценными чертами для каждого интеллектуала. Самый молчаливый из людей, которых я знала, был прекрасным лектором, потому что молчаливость его проистекала не от отсутствия мыслей и слов, а от сознания великой ценности дум и отвращения к пустословию.

Вся его осанка сильного физически человека вызывала изумление английской знати. Таких большевиков, они, впрочем, знали: Чичерин, Красин и Раковский были… столь же хорошо воспитаны, знали многие иностранные языки, отличались гибким большим умом. Все это были блестящие люди, делавшие честь идее, которую они избрали путеводной для всей жизни. Эти люди отличались величайшей неподкупностью, редким бескорыстием и скромностью в быту”.

Між тим наближалися страшні часи. Після XVII з’їзду ВКП(б) (відбувся 26 січня-10 лютого 1934 року), коли проти Й.В. Сталіна проголосували майже три сотні делегатів, він та його прибічники спрямували на опозиціонерів репресивні заходи.

Так з’явилася гучна загальносоюзна справа так званого „Паралельного антирадянського троцькістського центру”. У зв’язку з нею 26 липня 1936 року було заарештовано першого заступника наркома лісової промисловості СРСР Г.Я. Сокольникова, 17 серпня – заступника начальника Головного управління шосейних шляхів НКВС СРСР Л.П. Серебрякова, 12 вересня – першого заступника наркома важкої промисловості СРСР Ю.Л. П’ятакова, 16 вересня – завідувача бюро міжнародної інформації ЦК ВКП(б) К.Б. Радека та інших осіб[7].

За версією НКВС цей „центр” був створений у Москві поряд з так званим „Об’єднаним троцькістсько-зінов’євським антипартійним блоком”, який головним своїм завданням ставив повалення радянської влади в країні. Для досягнення цієї мети його учасники розгорнули широку шкідницько-диверсійну, шпигунську та терористичну діяльність.

Ще раніше, 25 березня 1936 року, нарком внутрішніх справ Ягода звернувся до Сталіна з пропозицією посилити репресії, а саме: усіх троцькістів, які перебували на засланні, арештувати та відправити в далекі табори, туди ж на 5 років заслати й тих, хто був виключений з партії під час останньої перевірки партійних документів: троцькістів, запідозрених у тероризмі, судити і всіх розстріляти. Сталін наказав передати цього листа Генеральному прокуророві СРСР Вишинському для остаточного вирішення піднятого питання. Той схвалив пропозиції Ягоди[8].

Маховик репресивної машини завертівся з шаленою швидкістю. У липні 1936 року І.І. Ренгольд, звинувачений у справі „Об'єднаного троцькістсько-зінов'євського антипартійного блоку", засвідчив, що до троцькістської організації також належить Григорій Якович Сокольников.

25-26 липня 1936 року опитуванням членів ЦК, а потім на грудневому (того ж року) Пленумі ЦК ВКП(б) було прийнято рішення про виключення Сокольникова Григорія Яковича зі складу ЦК та з партії. У постанові Пленуму йдеться: „На основании неопровержимых данных установлено, что Сокольников поддерживал тесные связи с террористическими группами троцкистов и зиновьевцев…[9]"

Почалися допити. Слідство велося прискореними темпами, з грубим порушенням законності. Допити проводилися із застосуванням фізичних засобів впливу. Тортури тривали доти, поки заарештований не погоджувався давати необхідні для слідчого свідчення.

Сталін пильно стежив за розслідуванням у справі „Паралельного антирадянського троцькістського центру" та втручався в його хід. Він особисто давав конкретні оцінки звинуваченим, характеризуючи їх як людей, які … гірші від Денікіна, Колчака, Мамонтова і є бандою злочинців. Так, знайомлячись із протоколом допиту Г.Я. Сокольникова від 4 жовтня 1936 року, де йшлося про зустрічі та розмови з англійським журналістом Тальботом, на полях протоколу Сталін зробив напис:

„А все же о плане убийства лидеров ВКП сообщил? Конечно, сообщил". На останній сторінці протоколу, де Г.Я. Сокольников стверджує, що він не знав про зв'язки Тальбота з англійською розвідкою, Сталін написав:

„Сокольников, конечно, давал информацию Тальботу об СССР, о ЦК, ПБ, о ГПУ, обо всем. Сокольников – следовательно – был информатором (шпионом-разведчиком) английской разведки".

Зрозуміло, що після таких ремарок „вождя" слідчі поспішали переробити протоколи. Крім того, щоб скомпрометувати Г.Я. Сокольникова перед керівництвом партії, Сталін наказав розіслати згаданий протокол всім членам ЦК ВКП(б)[10].

Те ж саме відбувалося і з проектами обвинувальних висновків.

Так, наприклад, новий нарком внутрішніх справ СРСР Єжов і Генеральний прокурор СРСР Вишинський, направляючи Сталіну другий варіант обвинувального висновку, 9 січня 1937 року в супроводжувальному листі вказували:

„Направляем переработанный, согласно Вашим указаниям, проект обвинительного заключения по делу Пятакова, Сокольникова, Радека и других…"

Збереглися тези обвинувальної промови Вишинського по справі „Паралельного антирадянського троцькістського центру", де Сталін особисто вніс поправки і доповнення, що містили політичні настанови та оцінки[11].

У вироку по цій справі стверджувалося, що його члени за прямою вказівкою Троцького Л.Д. створили в Москві та інших містах Радянського Союзу значну кількість терористичних груп, які готували замахи на Сталіна, Молотова та інших керівників партії і держави.

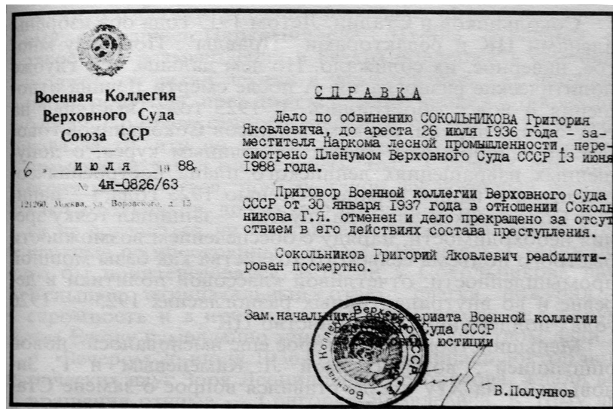
Особливий акцент робився на шпигунській діяльності. Стверджувалося, що Сокольников Г.Я. і Радек К.Б. установили контакти і вступили в переговори з окремими представниками Англії, Німеччини та Японії, передавали їм секретну інформацію з метою отримання допомоги троцькістам в боротьбі за владу.

Підсудні, говорилося у вироку, здійснювали шкідницьку та диверсійну діяльність у хімічній, вугільній промисловості, на транспорті. Вона полягала в навмисному зриві виробництва, залізничних перевезень, затримці та поганій якості будівництва нових підприємств, створенні шкідливих і небезпечних для робітників умов праці, в організації вибухів, аварій та інших диверсій.

23-30 січня 1937 року в Москві військова колегія Верховного Суду СРСР розглянула справу про „Паралельний антирадянський троцькістський центр" у відкритому

судовому засіданні. Згідно з її вироком 13 осіб – Ю.Л. П'ятакова, Л.П. Серебрякова та інших було засуджено до розстрілу, трьох, у тому числі Г.Я. Сокольникова і К.Б. Радека, – до 10 років ув'язнення і одного – до 8 років.

У травні 1939 року Сокольникова і Радека вбили співкамерники у в'язниці НКВС. А ще двох засуджених у цій справі було розстріляно в 1941 році[12].



Военная Коллегия
Верховного Суда
Союза ССР

6 июля 1988
№ 4н-0826/63

121260, Москва, ул. Воровского, д. 15

СПРАВКА

Дело по обвинению СОКОЛЬНИКОВА Григория Яковлевича, до ареста 26 июля 1936 года – заместителя Наркома лесной промышленности, пересмотрено Пленумом Верховного Суда СССР 13 июня 1988 года.

Приговор Военной коллегии Верховного Суда СССР от 30 января 1937 года в отношении Сокольникова Г.Я. отменен и дело прекращено за отсутствием в его действиях состава преступления.

Сокольников Григорий Яковлевич реабилитирован посмертно.

Зам.начальника секретариата Военной коллегии Верховного Суда СССР
[illegible] юстиции
В.Полуянов

*Довідка військової колегії Верховного Суду СРСР про реабілітацію Г.Я. Сокольникова.* Липень 1988 р.

… Сімнадцять років провела Галина Серебрякова у в'язницях, таборах і засланні, стояла і під дулами гвинтівок. І все за стандартним звинуваченням – як дружина „ворога народу". Та у неї вистачило мужності, коли гоніння припинилися, боротися за повернення в нашу історію доброго імені свого чоловіка[13]…

13 червня 1988 року Пленум Верховного Суду СРСР, розглянувши справу учасників так званого „Паралельного антирадянського троцькістського центру", скасував вирок військової колегії Верховного Суду СРСР від 30 січня 1937 року і припинив справу за відсутністю в діях засуджених складу злочину. Г.Я. Сокольников реабілітований. У 1991 році випущено у світ збірник його економічних робіт.

Наперекір злочинним діям сталінського оточення добре ім'я Григорія Яковича Сокольникова повернуто в нашу історію.

Примітки.

1. Український Радянський Енциклопедичний Словник. – Т. 1. – 1966. – С. 233.
2. *Иван Анфертьев.* Возвращение Сокольникова. Реабилитирован посмертно. Редактор С.А. Панов. – М., 1989. – С. 451.
3. Там само. – С. 452.
4. Український Радянський Енциклопедичний Словник. – Т. 3. – 1968. – С. 753.
5. Военный Энциклопедический словарь. – М., 1984. – С. 45.
6. *Сокольников Г.Я.* Тезисы // Известия ЦК КПСС. – № 9. – 1989. – С. 181.
7. З архівів ВУЧК, ГПУ, НКВД, КГБ. – № 1/2 (6/7). – 1998. – С. 144.
8. О так называемом „Паралельном антисоветском троцкистском центре" // Известия ЦК КПСС. – № 9. – 1989. – С. 144.
9. Там само. – С. 36.
10. Там само. – С. 29.
11. Там само. – С. 42.
12. З архівів ВУЧК, ГПУ, НКВД, КГБ. – № 1/2 (6/7). – 1998. – С. 145.
13. *Иван Анфертьев.* Возвращение Сокольникова … – С. 456.

# БІОГРАФІЧНІ ДОВІДКИ[1]

## А

**АВГУСТИНОВИЧ Іван Лукич,** 1890 р.н., уродженець Горохівського району Волинської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, робітник контори Мосзаготторгу. Арешт 20.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за антирадянську агітацію та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 643).*

**АВРАМЕНКО Іван Тихонович,** 1888 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 5.04.1932, підписка про невиїзд від 28.04.1932, звинувачення в участі в контрреволюційній організації. Роменським РВ ДПУ 10.07.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7798).*

**АГАПОВ Федір Михайлович,** 1896 р.н., м. Білогірськ однойменного району АР Крим, проживав у м. Ромни, вірменин, освіта початкова, ревізор вагової служби залізничної станції. У 1941-1943 рр. проживав і працював на території, окупованій німцями. Арешт 30.07.1944. Військовим трибуналом Південної залізниці 5.08.1944 за ст. 54-3 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 4.12.1957 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5579).*

**АДАМОВИЧ Костянтин Степанович,** 1892 р.н., с. Будники Любомльського району Волинської області, проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, складач поїздів залізничної станції. Арешт 17.02.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.05.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 350).*

**АКСАМИТНИЙ Анатолій Сергійович,** 1886 р.н., проживав у м. Ромни. Реабілітований 16.01.2003. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d1/f275.htm).*

**АЛЬПЕРТ Ісак Мусійович,** 1909 р.н., м. Радомишль однойменного району Житомирської області, проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, член ВКП(б), помічник оперуповноваженого Роменського райвідділення НКВС. Арешт 15.01.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 28.03.1937 за проведення контрреволюційної троцькістської діяльності ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 694).*

**АНДРІЄВСЬКИЙ Андрій Порфирович,** 1886 р.н., колишнє с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), проживав у згаданому місті, українець, освіта середня, сторож маслозаводу. Арешт 8.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938 за антирадянську націоналістичну діяльність, терористичні настрої та розповсюдження провокаційних чуток пораженського характеру застосована ВМП. Розстріляний 11.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 8).*

**АНДРІЄВСЬКИЙ Валентин Степанович,** 1913 р.н., уродженець колишнього с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта вища – закінчив Ульяновський сільськогосподарський інститут, член ВКП(б). Військовий розвідник РСЧА на Південному фронті, старший лейтенант. Арешт 25.09.1943. Особливою нарадою при НКВС СРСР 19.02.1944 за ст. 54-1 „б" КК УРСР ув'язнений у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбував у Запорізькій області. 28.09.1948 засланий на поселення в Джамбульську область Казахстану, 15.05.1954 звільнений за амністією. Реабілітований 13.11.1959 військовим трибу-

1. Див. у „Додатках" коментарі до біографічних довідок та інші матеріали.

налом Одеського ВО. Син Андрієвського С.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 252).*

**АНДРІЄВСЬКИЙ Степан Петрович,** 1881 р.н., с. Шиловичі Ічнянського району Чернігівської області, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта середня, учитель у психлікарні. Арешт 29.06.1941, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Слідвідділом управління НКДБ по Сумській області 11.08.1941 справа закрита. Батько Андрієвського В.С. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2411).*

**АНТИПЕНКО-ДУБРОВСЬКА Станіслава Вікторівна,** 1902 р.н., м. Вільнюс (Литва), проживала в м. Ромни, полька, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 20.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 26.09.1938 за підозрою в шпигунстві ув'язнена у ВТТ на 5 років. Реабілітована 24.11.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 213).*

**АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ Борис Дмитрович,** 1899 р.н., м. Ромни, проживав у м. Алмати (Казахстан), українець, освіта незакінчена вища, редактор художнього сектору крайового держвидаву та викладач російської літератури гірничо-геологічного інституту. Арешт 2.01.1935. Військовим трибуналом Київського ВО 23.09.1935 за участь в антирадянській організації „УВО" та контрреволюційну діяльність засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у Байкало-Амурському ВТТ (Росія). Далекосхідним крайовим судом при згаданому таборі 20.05.1937 за обвинуваченням в участі у згаданій організації виправданий, за ст. 58-10 ч. 1 КК РРФСР засуджений до тюремного ув'язнення на 10 років з поглиненням попереднього покарання. Верховним Судом РРФСР 27.07.1937 останній вирок залишений у силі. Проживав у с. Білий Рукав Хмільницького району Вінницької області, працював фельдшером. Арешт 6.07.1951. Особливою нарадою при МДБ СРСР 21.11.1951 за ст. ст. 20-54-8 ч. 1, 54-10, 54-11 КК УРСР засланий у Красноярський край (Росія). Реабілітований: 29.12.1956 – військовою колегією Верховного Суду СРСР – за вироком згаданого військового трибуналу від 23.09.1935, 9.07.1957 – Верховним Судом РСФСР – за вироком згаданого крайсуду від 20.05.1937, ухвалою Верхсуду РСФСР від 27.07.1937 та за останньою репресією 14.09.1957. Лауреат Державної премії ім. Т.Г. Шевченка в галузі літератури, 1992 р. *(ГДА СБУ, спр. спр. 38634 ф.п, 67931 ф.п. Реабілітовані історією. Вінницька область. – Кн. 2. – 2007. – С. 80).*

**АРНАТОВИЧ Степан Пилипович,** 1902 р.н., уродженець колишнього Заславського району Мінської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, возій Чернігівторгу. Арешт 10.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за проведення антирадянської агітації та за підозрою в шпигунській діяльності ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Пермському краї (Росія). Реабілітований 7.06.1960 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 304).*

**АРОНОВ Зіновій Григорович,** 1910 р.н., м. Ромни, проживав у м. Мурманськ однойменної області (Росія), єврей, начальник відділу Мурманторгу. Арешт 19.06.1938, звинувачення за ст. ст. 17-58-8, 58-10, 58-11 КК РРФСР. Мурманським обласним судом 19.06.1938 виправданий. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d2/f219.htm).*

**АРОНШТАМ Лазар Наумович,** 1896 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), єврей, освіта незакінчена вища військова, член ВКП(б), член військової ради Приволзького ВО, колишній начальник політуправління ОЧДСА, армійський комісар 2-го рангу. Арешт 31.05.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 25.03.1938 за участь у військово-троцькістській змові засуджений до ВМП. Розстріляний того ж дня в м. Хабаровськ однойменного краю (Росія). Реабілітований 2.06.1956 згаданою військовою колегією. *(ГДА СБУ, спр. 75130 ф.п).*

**АРТЕМЬЄВ Олександр Олексійович,** 1925 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта неповна середня, учень. У 1941-1942 рр. проживав на окупованій німцями території, у 1942 р. вивезений до Німеччини, репатрійований до СРСР. Перебував у фільтраційному таборі (Республіка Комі, Росія). Арешт 9.05.1945, звинувачення за ст. 58-1 „а" КК РРФСР. Слідчою групою МВС Комі АРСР 20.07.1946 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5587).*

**АРШУКОВ Олексій Олександрович,** 1889 р.н., м. Ромни, проживав у м. Санкт-Петербург (Росія), касир Науководослідного інституту комунального господарства. Арешт 24.03.1935. Особливою нарадою при НКВС СРСР

26.03.1935 як соціально небезпечний елемент висланий у м. Уфа (Республіка Башкортостан, Росія) на 5 років. Реабілітований 30.11.1989. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d2/f286.htm).*

**АУТМАН-ВІТМАН Марко Наумович,** 1898 р.н., м. Даугавпілс (Латвія), проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, член ВКП(б), директор меблевої фабрики. Арешт 15.07.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 17.10.1939 за участь в антирадянській диверсійній шкідницькій організації ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 30.03.1956 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 582).*

**АХРЕМОВ Євдоким Матвійович,** 1909 р.н., с. Успенівка Саратовського району Одеської області, проживав у м. Ромни, росіянин, освіта початкова, тесляр меблевої фабрики. Арешт 21.11.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 2.01.1938 за нелегальний перетин кордону з Румунією та проведення розвідувальної діяльності ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 568).*

# Б

**БАБКА Степан Лукич,** 1896 р.н., с. Ведмеже Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, завідувач районної бібліотеки. Арешт 8.04.1936. Чернігівським обласним судом 14.08.1936 за зберігання контрреволюційної троцькістської та націоналістичної літератури засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 3 роки. Верховним Судом УСРР 28.09.1936 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у Магаданській області (Росія). Прокуратурою Сумської області 27.05.1958 у перегляді справи та реабілітації відмовлено, 23.12.1994 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13143*).*

**БАДРАК Володимир Лук'янович,** 1889 р.н., м. Варшава (Польща), проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, член ВКП(б), директор пивоварного заводу. Арешт 6.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за контрреволюційні розмови про життя колгоспників, наклепи щодо становища робітників в СРСР та вихваляння фашистського устрою Польщі ув'язнений у концтабір на 10 років. Термін покарання відбував у Пермському краї (Росія), де й помер 4.02.1939. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Чернігівської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 26).*

**БАКУРЕВИЧ Георгій Олексійович,** 1902 р.н., м. Тульчин однойменного району Вінницької області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, музикант [так в архівно-слідчій справі]. Арешт 27.10.1920 за підозрою в службі в добровольчій армії Денікіна. Особливим відділом ВНК 12 армії 25.11.1920 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4140).*

**БАЛАБАН Володимир Олександрович,** 1905 р.н., м. Ромни, проживав у м. Томськ однойменної області (Росія), українець, освіта неповна середня, моторист підприємства „Сиблістрест". Арешт 25.04.1931, звинувачення в контрреволюційній діяльності. Звільнений 21.10.1931. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d3/f244.htm).*

**БАЛАНДА Іван Денисович,** 1908 р.н., с. Кустолове Перше Новосанжарського району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник механічного заводу. Арешт 17.09.1943, звинувачення за ст. 54-1 „б" КК УРСР. Роменським РВ НКДБ 11.04.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2582).*

**БАНАХ-ВАНАД Сергій Карлович,** 1888 р.н., м. Ромни, проживав у м. Таганрог Ростовської області (Росія), українець, освіта початкова, член ВКП(б), кочегар. Арешт 21.06.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 як до агента французької розвідки застосована ВМП. Реабілітований 14.09.1989. *(Реабілітовані історією. Чернігівська область. – Кн. 2. – 2010. – С. 653).*

**БАРАННИК Сергій Терентійович,** 1903 р.н., уродженець с. Петрівка-Роменська Гадяцького району Полтавської області, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б). Командир

* Позначення (тут і далі) групових архівно-слідчих справ.

відділення 21 СП 7 СД (м. Ромни). Арешт 18.10.1927. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.05.1928 за участь у нелегальній антирадянській групі в згаданому полку позбавлений волі на 3 роки, 22.10.1928 – справа закрита. Реабілітований 12.12.2013 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224*).*

**БАРАНОВ Іван Максимович,** 1888 р.н., колишнє с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), проживав на з. ст. Мисова (м. Бабушкін Кабанського району Республіки Бурятія, Росія), росіянин, освіта початкова. Арешт 21.06.1937. Верховним Судом СРСР 28.07.1937 за ст. ст. 58-1 „а", 58-8, 58-11 КК РРФСР засуджений до ВМП. Реабілітований 16.05.1959 Пленумом Верховного Суду [?]. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d3/f244.htm).*

**БАРАНОВ Степан Свиридович,** 1902 р.н., уродженець Литви, проживав у м. Ромни, росіянин, освіта початкова, вантажник залізничної станції. Арешт 7.09.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 25.11.1937 за активну контрреволюційну пропаганду, спрямовану на дискредитацію заходів партії та уряду, висловлювання повстанських тенденцій ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 1.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 375).*

**БАРТОШ (БОРТОК) Григорій Ананійович,** 1902 р.н., колишнє с. Гайдуки Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 1.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.02.1931 за антирадянські виступи проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 901).*

**БАРТОШ Опанас Васильович,** 1885 р.н., с. Ненадівка Роменського району, проживав на колишньому х. Колісників (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, старший монтер артілі „Перемога". Арешт 16.10.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 23.12.1930 за активну діяльність у боротьбі з революційним рухом, контрреволюційну агітацію та залякування селянства застосована ВМП. Розстріляний того ж дня в м. Полтава. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Бартоша Г.В. (див. розділ „Роменський район"). *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 645).*

**БАТКІН Евель Йосипович,** 1886 р.н., м. Ромни, проживав у м. Артемівськ Донецької області, єврей, освіта початкова, працівник газети „Залізничник Донбасу". Арешт 26.01.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований у 1957 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 2. – 2005. – С. 86).*

**БАУМШТЕЙН Віра Савеліївна,** 1906 р.н., м. Гадяч однойменного району Полтавської області, проживала в м. Ромни, єврейка, освіта неповна середня, учениця медичної школи. Арешт 25.04.1925, підписка про невиїзд від 29.05.1925, звинувачення в належності до антирадянської єврейської організації „Гехолуц". Секретним відділом ДПУ УСРР 27.08.1926 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8111*).*

**БАШТА Антон Іванович,** 1904 р.н., колишнє с. Гаврилівка (тепер с. Гришине) Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, завідувач транспорту млина. У 1941-1943 рр. проживав у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 4.11.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 24.05.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до 20 років каторжних робіт. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 15.02.1955 військовим трибуналом Київського ВО. Син Башти І.А. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3090).*

**БАШТА Іван Антонович,** 1884 р.н., с. Хмелів Роменського району, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник пункту Держсортфонду. Арешт 13.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938 за антирадянську агітацію проти заходів партії та уряду та розповсюдження провокаційних чуток пораженського характеру застосована ВМП. Розстріляний 11.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Башти А.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 9).*

**БАШТА Панас Іович,** 1894 р.н., с. Чижикове Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, завгосп-комірник районного шляхвідділу. Арешт 4.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.04.1938 за участь у повстанській контрреволюційній націоналістичній організації застосована ВМП. Розстріляний 22.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 15.11.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 393*).*

**БЕЗКЛИНСЬКИЙ Яків Михайлович,** 1908 р.н., м. Кременчук Полтавської області, до мобілізації в армію проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня. Командир відділення 158 гвардійського СП 51 гвардійської СД, сержант. Арешт 24.04.1943. Військовим трибуналом згаданої дивізії 9.05.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Військовим трибуналом Воронезького фронту 27.05.1943 покарання пом'якшене до 5 років, виконання вироку відстрочене до закінчення бойових дій, направлений у діючу армію. Реабілітований 9.06.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12728).*

**БЕЗПАЛЬЧИЙ Гаврило Степанович,** 1886 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 20.08.1936. Чернігівським обласним судом 18.11.1937 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Верховним Судом УРСР 20.01.1938 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у Самарській області (Росія). Прокуратурою Сумської області 6.10.1959 у перегляді справи відмовлено, 31.03.1992 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12070*).*

**БЕЗПАЛЬЧИЙ Микита Якович,** 1877 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник вагоноремонтного пункту залізничної станції. Підписка про невиїзд від 27.03.1936, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Транспортним відділом управління держбезпеки НКВС на залізниці 26.04.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-910).*

**БЕРДНИК Іван Опанасович,** 1911 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта початкова. Шофер 54 медико-санітарного батальйону, сержант. Арешт 22.08.1942. Військовим трибуналом 65 СД 11.09.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до ВМП. Військовим трибуналом Волховського фронту 5.10.1942 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12823).*

**БЕРКУТ Іван Євменович,** 1904 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, завідувач діловодства 13 дистанції служби колії залізниці. Арешт 21.08.1938, звинувачення в участі в контрреволюційній організації та шпигунсько-диверсійній роботі. Військовим трибуналом Харківського ВО 5.06.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2001).*

**БЕРКУТ Трохим Іванович,** 1899 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, секретар транспортної контори „Укрнафторозвідка". Арешт 29.06.1941, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. З наближенням фронту евакуйований на схід СРСР. Слідчастиною управління НКВС по Новосибірській області 6.06.1942 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2401).*

**БЕРЛІН Мусій Наумович,** 1908 р.н., смт Бешенковичі Бешенковицького району Вітебської області (Білорусь) проживав у м. Ромни, єврей, освіта неповна середня, без визначених занять. Арешт 21.05.1925, підписка про невиїзд від 29.05.1925, звинувачення в належності до антирадянської єврейської організації „Гехолуц". Прокурором НКЮ УСРР 6.11.1926 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8111*).*

**БЄЛОВ Михайло Михайлович,** 1904 р.н., уродженець Мяксинського району Вологодської області (Росія), проживав у колишньому м. Ленінград (тепер Санкт-Петербург, Росія), росіянин, освіта початкова, перукар комунального господарства в Приморському районі міста. З вересня 1941 р. по вересень 1943 р. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 26.08.1949. Особливою нарадою при МДБ СРСР 18.03.1950 як соціально небезпечний елемент ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 14.09.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 237).*

**БІЛЕВИЧ Тамара Петрівна,** 1916 р.н., м. Ромни, проживала в м. Мінськ (Білорусь), українка, освіта вища, плановик-економіст ВТК № 3 НКВС БРСР. Арешт 6.02.1945. За пособництво німецьким окупантам 12.03.1945 засуджена до позбавлення волі на 10 років. Покарання пом'якшене до 3 років. Термін покарання відбувала в м. Магадан однойменної області (Росія), звільнена 24.05.1947. Реабілітована 26.06.1992 Верховним Судом Білорусі. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d4/f34.htm).*

**БІЛЕНКО (БІЛЕНЬКИЙ) Кленімус-Калман Абрамович,** 1867 р.н., м. Ромни, проживав у м. Полтава однойменної області, єврей, освіта середня, без визначених занять. Арешт 7.05.1939. Особливою нарадою при НКВС СРСР 29.10.1939 за ст.ст. 54-2, 54-10 ч. 2, 54-11 КК УРСР позбавлений волі на 5 років. Реабілітований 2.08.1989

прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004).*

**БІЛЕНКО Володимир Леопольдович,** 1892 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), єврей, освіта вища, заступник директора[?], професор. Арешт 16.02.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 26.02.1938 за ст. ст. 58-6, 58-8, 58-9, 58-11 КК РРФСР засуджений до ВМП. Реабілітований 31.08.1955 згаданою військовою колегією. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d4/f298.htm).*

**БІЛЕНКО Микола Якович,** 1924 р.н., уродженець колишнього х. Штаньків (тепер с. Ковалівщина) Роменського району, українець, освіта неповна середня. Художник військової частини 40416, молодший сержант. З жовтня 1942 р. по травень 1943 р. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 19.12.1949. Військовим трибуналом в/ч 23258 12.04.1950 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 28.01.1993 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12456).*

**БІЛЕНКО Наум Йосипович,** 1909 р.н., уродженець м. Ромни, єврей, освіта неповна середня. Командир стрілецької роти 62 офіцерського полку резерву окремої Приморської армії – слухач армійських курсів перепідготовки офіцерського складу, капітан. Арешт 7.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 22.07.1944 за антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 7 років. Реабілітований 1.07.1957 військовим трибуналом Московського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 492).*

**БІЛЕНКО Степан Григорович,** 1897 р.н., с. Кашпури Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, вантажник залізничної станції. Арешт 9.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1937 за антирадянську агітацію, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 6.05.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Біленка Ф.Г. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 887).*

**БІЛЕНКО Федір Григорович,** 1889 р.н., с. Кашпури Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, робітник млина № 7. Арешт 4.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів радянської влади, розповсюдження провокаційних чуток про загибель радвлади та повернення майна куркулям ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 15.08.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Біленка С.Г. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 989).*

**БІЛИЙ Іван Миколайович,** 1893 р.н., с. Волощина Перемишлянського району Львівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, заготівельник буфету залізничної станції. Арешт 29.10.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 16.12.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 7.03.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 477).*

**БІЛИНСЬКИЙ Микола Йосипович,** 1890 р.н., м. Кам'нець-Подільський Хмельницької області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, інструктор районної ради ТСОАВІАХІМу. Арешт 22.03.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР. Роменським РВ НКВС 13.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3398).*

**БІЛОГРУД Олександр Костянтинович,** 1895 р.н., м. Ромни, проживав м. Миколаїв одноіменної області. Арешт 16.06.1920. Миколаївською губернською надзвичайною комісією 1.07.1920 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований у 1991 р. *(Реабілітовані історією. Миколаївська область. – Кн. 1. – 2005. – С. 538).*

**БІЛОСОРОЧКА Федір Данилович,** 1906 р.н., уродженець колишнього с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова. Командир відділення 7 гвардійського СП 1 гвардійської СД Брянського фронту. Арешт 3.07.1942. Військовим трибуналом згаданої дивізії 16.07.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 22.11.1996 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13597).*

**БІЛОУС Олексій Григорович,** 1924 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта неповна середня. У 1941-1942 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями, у травні 1942 р. вивезений до Німеччини, де працював до травня 1945 р. Репатрійований у жовтні 1945 р до СРСР, проходив фільтрацію в Інттабі НКВС, 2.02.1946 направлений на спецпоселення в м. Сиктивкар Республіки Комі (Росія) на 6 років, де працював слюсарем у затонсплаві. Звільнений

2.02.1952. Реабілітований 31.03.1997 МВС Республіка Комі. *(Арх. УМВСУ в СО, ф.7, спр. 802).*

**БІЛОУСОВ Михайло Миколайович,** 1908 р.н., уродженець Недригайлівського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, завідувач фондового складу пункту „Заготзерно". Підписка про невиїзд від 11.07.1935, звинувачення в посадовій недбалості та безгосподарності. Чернігівським обласним судом 31.10.1935 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1250*).*

**БІЛЯВСЬКИЙ Борис Якович,** 1905 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), без визначених занять. Арешт 30.12.1938, звинувачення за ст. 58-10 КК РРФСР. Повноважним представництвом ОДПУ по Московській області 18.08.1939 справа закрита. Реабілітований у квітні 2004 р. прокуратурою м. Москва. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d4/f123.htm).*

**БІРЕТ Олександр Федорович,** 1896 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, старший бухгалтер махоркової фабрики. Арешт 8.03.1938, звинувачення за ст.ст. 54-10, 54-6 КК УРСР. Роменським РВ НКВС 6.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-993).*

**БЛИЗНЮК Григорій Іванович,** 1892 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, чоботар-кустар. Арешт 1.03.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українській націоналістичній повстанській антирадянській організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Південному залізничному таборі (м. Улан-Уде, Республіка Бурятія, Росія), де й помер 22.02.1940. Управлінням НКВС по Сумській області 25.03.1940 справа закрита. Реабілітований 9.01.1962 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 335).*

**БОБКОВ Валеріан Дмитрович,** 1904 р.н., м. Брянськ однойменної області (Росія), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта початкова, член ВКП(б), секретар президії міської ради. Арешт 7.10.1938, звинувачення в участі в контрреволюційній правотроцькістській організації та шкідництві. Прокуратурою Чернігівської області 25.02.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6305).*

**БОБОШКО Микола Антонович,** 1910 р.н., с. Надежда Диканського району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, начальник пожежної охорони пункту „Головхліб". Арешт 8.03.1938, звинувачення в шпигунстві на користь Польщі та антирадянській агітації. Роменським РВ НКВС 7.05.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2023).*

**БОГАНКЕВИЧ Іван Андрійович,** 1882 р.н., с. Бобрик Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, візник-одноосібник. Арешт 11.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.08.1938 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 15.07.1958 у реабілітації відмовлено, 26.12.1989 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**БОГАТИРЬОВ Микола Іванович,** 1880 р.н., м. Мінськ (Білорусь), проживав на з. ст. Рубанка (Талалаївський район Чернігівської області), білорус, освіта середня, телеграфіст з. ст. Ромни. Арешт 1.12.1928. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 29.03.1929 за систематичну антирадянську агітацію позбавлений права проживання в режимних місцевостях на 3 роки. Реабілітований 26.05.1995. *(Реабілітовані історією. Харківська область. – Кн. 1, ч. 1. – 2005. – С. 236).*

**БОГОМАЗ Павло Данилович (Давидович),** 1889 р.н., м. Ромни, проживав у м. Одеса однойменної області, українець, секретар обласної державної санітарної інспекції. Арешт 2.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Одеській області 29.10.1937 за ст. ст. 54-10, 54-11 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 11.11.1937. Реабілітований. *(Арх. довідка ДА Одеської обл., ф. Р-8065, оп. 2, спр. 10943).*

**БОГУСЛАВСЬКИЙ Вітольд Броніславович,** 1920 р.н., м. Ромни, проживав у м. Ошмяни однойменного району Гродненської області (Білорусь), поляк, освіта середня, монтер електростанції. Арешт 29.05.1940. Особливою нарадою при НКВС СРСР 10.02.1941 за антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 17.10.1989 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d4/f468.htm).*

**БОГУШИС Лонгин Станіславович,** 1894 р.н., с. Покиршине Паневезького району (Литва), проживав у м. Ромни, литовець, освіта середня, землемір. Арешт 25.12.1919, звинувачення в службі в білій армії. Особливим відділом ВНК 12 армії 4.01.1920 справа закрита. На час нового арешту 20.10.1930 без визначених занять.

Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.11.1931 за контрреволюційну агітацію, службу в білій армії та як член костельної общини висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 19.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4717. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 145).*

**БОЄВ Костянтин Борисович,** 1907 р.н., с. Стила Старобешівського району Донецької області, проживав у м. Ромни, грек, освіта початкова, годинниковий майстер промартілі „21 річниця Жовтня". У 1941-1943 рр. проживав на території, окупованій німцями. Арешт 20.09.1943, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 28.01.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2585).*

**БОЖЕНКО Василь Никифорович,** 1900 р.н., м. Носівка однойменного району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, комірник махоркової фабрики. Арешт 28.06.1936. Чернігівським обласним судом 26.10.1936 за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Верховним Судом УСРР 29.11.1936 вирок залишений у силі. Реабілітований 17.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11925*).*

**БОЙКО Микола Сильвестрович,** 1900 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 5.04.1932, звинувачення за ст. 54-11 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 10.07.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7797).*

**БОЙКО Петро Степанович,** 1921 р.н., с. Голінка Бахмацького району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня спеціальна, без визначених занять. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 30.09.1943, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Транспортним відділом НКДБ з. ст. Кременчук (Полтавська область) 28.11.1943 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5555).*

**БОРОВИК Яків Макарович,** 1896 р.н., м. Ромни, проживав у смт Городище Ляховицького району Брестської області (Білорусь), українець, освіта початкова, дорожній майстер Барановицького облдоруправління. Арешт 21.07.1940. Особливою нарадою при НКВС СРСР 9.01.1941 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 20.04.1989 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://visz.nlr.ru/search/ebooks.html).*

**БОРОДУЛЯ Михайло Олексійович,** 1888 р.н., колишнє с. Михайлівка (тепер с. Байрак) Липоводолинського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, працівник охорони складів контори „Головнафта" на колишньому х. Перемога Роменського району. Арешт 17.02.1938. Чернігівським обласним судом 10.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 19.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11553).*

**БОСЕНКО Микола Миколайович,** 1883 р.н., м. Ромни, проживав у м. Бахчисарай однойменного району АР Крим, росіянин, освіта вища, інженер-будівельник. Арешт 24.04.1921 як політично неблагонадійного. Кримською НК 27.12.1921 справа закрита. *(Реабілітовані історією. АР Крим. – Кн. 1. – 2004. – С. 209).*

**БРАГУЦ Андрій Юхимович (Євменович),** 1905 р.н., уродженець Сороцького району Молдови, проживав у м. Ромни, молдаванин, освіта початкова, робітник залізничної станції. Арешт 27.09.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 14.11.1937 за шпигунство на користь Румунії застосована ВМП. Розстріляний 9.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 2.08.1960 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 313).*

**БРУСИКОВ Василь Іванович,** 1878 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, завгосп дитячих ясел № 2. Арешт 18.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 6.01.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 216*).*

**БРУХАЛЬ Максим Іванович,** 1898 р.н., м. Освенцим (Польща), проживав у м. Ромни, німець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 6.10.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 27.12.1937 за звинуваченням у зборі інформації щодо промисловості СРСР та за підозрою в шпигунстві ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 9.01.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 820).*

**БУДИЛО Григорій Павлович,** 1897 р.н., м. Ромни, проживав у смт Верхній Рогачик одно-

йменного району Херсонської області, українець, освіта початкова. Арешт 9.03.1931, звинувачення в антирадянській агітації. Великолепетиським РВ ДПУ 11.07.1931 справа закрита. Проживав у смт Велика Лепетиха однойменного району Херсонської області, працював помічником бухгалтера радгоспу ім. 10-річчя МОПРу[рос.]. Арешт 26.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 21.05.1933 за контрреволюційну діяльність позбавлений права проживання в режимних місцевостях СРСР на 3 роки. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(Реабілітовані історією. Херсонська область. – Кн. 1. – 2005. – С. 448. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 71).*

**БУЙНОВСЬКИЙ Станіслав Олександрович,** 1877 р.н., м. Ромни, проживав у с. Новачиха Хорольського району Полтавської області, поляк, освіта середня, пенсіонер. Арешт 20.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 20.10.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 22.10.1937. Реабілітований 11.09.1989 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 146).*

**БУКШОВАНИЙ Сергій Павлович,** 1880 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, бухгалтер райвиконкому. Арешт 13.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**БУЦЕНКО Василь Сергійович,** 1897 р.н., м. Харків однойменної області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня військова, член ВКП(б), голова райвиконкому. Арешт 17.07.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 11.09.1937 за ст. ст. 54-7, 54-8, 54-11 КК УРСР засуджений до ВМП. Розстріляний наступного дня в м. Чернігів. Реабілітований 7.12.1957 згаданою військовою колегією. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4500).*

# В

**ВАКУЛОВИЧ Овсій Спиридонович,** 1885 р.н., с. Ліпляве Канівського району Черкаської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, священик у с. Олексинці Срібнянського району Чернігівської області. Арешт 27.04.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 17.01.1945 за ст. ст. 54-1 „а", 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 29.06.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13867).*

**ВАЛЕВИЧ Йосип Антонович,** 1884 р.н., уродженець Вітебської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, технік льодосховища. Арешт 9.03.1937. Лінійним судом Південної залізниці 12.02.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 17.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11951*).*

**ВАН КІН ЗУ Олексій Люфович,** 1897 р.н., м. Пекін (Китай), проживав у м. Ромни, китаєць, освіта початкова, охоронець лісоскладу на залізничній станції. Арешт 19.02.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Відділенням дорожньо-транспортного відділу ГУДБ НКВС з. ст. Кременчук (Полтавська область) 20.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1998).*

**ВАРЕХІНА Анастасія Михайлівна,** 1903 р.н., м. Ромни, проживала в м. Ровеньки Луганської області, українка, освіта початкова, завідувачка районного здороввідділу. Особливою нарадою при НКВС СРСР 1.04.1944 позбавлена волі на 5 років. Реабілітована в 1992 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 1. – 2004. – С. 451).*

**ВАРЬОХА Григорій Назарович,** 1907 р.н., колишній х. Шокодьковий Талалаївського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник бази „Тютюнсировина". Арешт 7.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за проведення антирадянської агітації проти заходів партії та уряду застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 28.12.1966 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 403).*

**ВАСИЛИНА-ПОЖАРСЬКА Ніна Йосипівна,** 1873 р.н., уродженка Волковиського району Гродненської області (Білорусь), проживала в м. Ромни, полька, освіта початкова, кравчиня-

кустарниця. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.03.1931 за письмовий зв'язок із засланим католицьким духовенством, проведення католізації, розпалювання національних почуттів та збори пожертв на підтримку висланих ксьондзів ув'язнена в концтабір на 3 роки. Реабілітована 16.03.1961 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 539*).*

**ВАСИЛЬЄВ Борис Дмитрович,** 1889 р.н., м. Ромни, проживав у м. Дорогобуж однойменного району Смоленської області (Росія), росіянин, голова промислової артілі. Арешт 13.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 28.11.1937 за ст. ст. 58-8, 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 13.12.1937. Реабілітований 16.06.1989 прокуратурою Смоленської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://visz.nlr.ru/search/ebooks.html).*

**ВАСИЛЮК Сергій Пилипович,** 1903 р.н., уродженець Брестської області (Білорусь), проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), білорус, освіта початкова, вантажник державних млинів №№ 30 та 31. Арешт 9.11.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 22.12.1937 за підозрою в шпигунстві ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 31.05.1960 військовим трибуналом Київського ВО. Брат Василюка Т.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 302).*

**ВАСИЛЮК Тимофій Пилипович,** 1890 р.н., уродженець Брестської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, робітник Смілівської (тепер Роменського району) районної споживспілки. Арешт 23.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 8.12.1937 за підозрою в шпигунській діяльності на користь Польщі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 31.05.1960 військовим трибуналом Київського ВО. Брат Василюка С.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 303).*

**ВАЩЕНКО Іван Хомич,** 1898 р.н., народився і проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, інструктор слюсарної справи школи глухонімих. Арешт 13.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українській націоналістичній повстанській антирадянській організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Управлінням НКВС по Сумській області 25.09.1939 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 387).*

**ВАЩЕНКО Савелій Іванович,** 1887 р.н., народився і проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник вугільного складу на залізничній станції. Арешт 1.03.1946. Військовим трибуналом Південної залізниці 24.01.1947 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 30.11.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12386*).*

**ВЕЛЕНТІЙ Василь Володимирович,** 1895 р.н., с. Красний Колядин Талалаївського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, бухгалтер 4 будівельної дільниці Укрхарчопрому. Арешт 24.06.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 7.08.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 27.08.1941 вирок залишений у силі. [Відомості про виконання вироку відсутні]. Реабілітований 20.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12048).*

**ВЕН ЮН ФЕН,** 1890 р.н., м. Шандунь (Китай), проживав у м. Ромни, китаєць, освіта початкова, заготівельник контори Укрптахопрому. Арешт 14.07.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 17.11.1939 за шпигунську діяльність ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 9.01.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 803*).*

**ВЕРИГО Петро Костянтинович,** 1897 р.н., уродженець Пінського району Брестської області (Білорусь), проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), білорус, освіта середня, вантажник сушильного заводу. Арешт 16.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 14.02.1938 за проведення контрреволюційної агітації, нелегальний перетин кордону з Польщею та за підозрою в шпигунстві ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 6.09.1988 Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 520).*

**ВИНИЧЕНКО [ВИННИЧЕНКО] Людмила Анатоліївна,** 1918 р.н., м. Ромни, проживала в м. Полтава однойменної області, українка, освіта неповна середня спеціальна, робітниця підприємства. Арешт 13.10.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Полтавської області 11.12.1944 за ст. ст. 54-1 „а", 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Реабілітована

23.01.1992 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 191).*

**ВИННИЧЕНКО Михайло Васильович,** 1883 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, працював у приміському колгоспі ім. Косіора. Арешт 16.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**ВІТКІН Яків Зіновійович,** 1905 р.н., м. Ромни, проживав у м. Уфа (Республіка Башкортостан, Росія), секретар комісара Уфимського виконкому. Арешт 14.06.1921 за політичними мотивами. Московською надзвичайною комісією 27.06.1921 справа закрита. Реабілітований у вересні 2004 р. прокуратурою м. Москва. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d7/f95.htm).*

**ВЛАСОВА Марія Степанівна,** 1884 р.н., м. Ромни, проживала в м. Кременчук Полтавської області, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 27.06.1937. Полтавським обласним судом 28.08.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Реабілітована 21.03.1995 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – С. 2004).*

**ВОВК Василь Тихонович,** 1906 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта початкова. Помічник командира роти 28 СП 10 СД, лейтенант. Арешт 11.07.1937. Військовим трибуналом Північного військового комісаріату (м. Архангельськ однойменної області, Росія) 21.11.1937 за ст. 58-10 ч. 1 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років, позбавлений військового звання. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 30.10.1958 військовим трибуналом Північного ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5763).*

**ВОВКОГОН Григорій Олександрович,** 1899 р.н., м. Борзна однойменного району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня спеціальна, завідувач контрольно-насіннєвої лабораторії. У 1941-1943 рр. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 29.09.1943, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 27.03.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3629).*

**ВОЙТЕНКО Андрій Миколайович,** 1882 р.н., с. Лютенька Гадяцького району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, священик Миколаївської церкви. Підписка про невиїзд від 10.12.1934, звинувачення за ст. ст. 109, 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменського округу в 1935 р. справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4144).*

**ВОЙЦЕХОВИЧ Леонард Казимирович,** 1895 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, поляк, освіта неповна середня, бухгалтер артілі харчового промоб'єднання ім. Ілліча. Арешт 19.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за участь у контрреволюційній шпигунській організації „ПОВ" застосована ВМП. Розстріляний 3.10.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.11.1958 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 58*).*

**ВОЛГАЙ Василь Костянтинович,** 1903 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта вища, член ВКП(б), асистент кафедри суспільно-економічних наук Вологодського педагогічного інституту (Росія). Особливою нарадою при НКВС СРСР 28.09.1935 за контрреволюційну троцькістську терористично-шпигунську діяльність ув'язнений у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбував у Соловецькій в'язниці (Архангельська область, Росія). Особливою трійкою при управлінні НКВС по Ленінградській області 9.10.1937 за контрреволюційну троцькістську роботу серед засуджених та висловлювання терористичних намірів застосована ВМП. Розстріляний під Мєдвєж'єгорськом. Реабілітований відповідно 19.10.1959 – Вологодським обласним судом, 12.10.1961 – Архангельським обласним судом. *(Остання адреса: Розстріли соловецьких в'язнів з України у 1937-1938 роках. – Т. 2. – К., 2003. – С. 46).*

**ВОЛИКІВСЬКИЙ Андрій Титович,** 1888 р.н., с. Селезенівка Сквирського району Київської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня музична, директор і диригент театру ім. Леонтовича. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 27.04.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 7.10.1944 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13294).*

**ВОЛИНСЬКИЙ Данило Федорович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Коржі Роменського району, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1931 за ворожі настрої проти радянської влади та її заходів на селі висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання працював у приміському колгоспі ім. Шевченка. Арешт 19.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.08.1937 за поновлення антирадянської діяльності після відбуття попереднього терміну покарання застосована ВМП. Розстріляний 7.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 28.12.1989 – прокуратурою Сумської області, 6.04.1962 – Сумським обласним судом. Брат Волинського А.Ф., Волинського М.Ф. (див. розділ „Роменський район”). *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 336; оп. 2, спр. 544).*

**ВОЛИНСЬКИЙ Панас Іванович,** 1891 р.н., с. Коржі Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, стрілочник залізничної станції. Арешт 2.03.1935. Чернігівським обласним судом 23.09.1935 за ст. ст. 54-4, 54-10 ч. 2 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 13.11.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12368*).*

**ВОЛКІВСЬКИЙ Павло Микитович,** 1905 р.н., м. Ромни, проживав у м. Київ, українець, освіта неповна середня, товарознавець плодоовочевої бази. Арешт 27.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Київській області 29.12.1937 за ст. 54-6 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 8.01.1938. Реабілітований 10.04.1989. *(Пам’ять Биківні // Документи та матеріали. – К., 2000. – С. 104).*

**ВОЛКОВ Андрій Семенович,** 1881 р.н., с. Пустовійтівка Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища – закінчив Глухівський учительський інститут, викладач технікуму механізації сільського господарства. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 20.11.1943. Сумським обласним судом 21.02.1944 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 13.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13220).*

**ВОЛКОВ Семен Семенович,** 1896 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, учитель хімії середньої школи № 4. Підписка про невиїзд від 11.08.1935. Чернігівським обласним судом 16.12.1935 за ст. 54-12 КК УСРР, а також за зловживання службовим становищем та дискредитацію влади засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 29.05.1992 Верховним Судом України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12237*).*

**ВОЛКОВА Олена Омелянівна,** 1896 р.н., с. Ярошівка Роменського району, проживала в колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українка, освіта середня, без визначених занять. З вересня 1941 р. по вересень 1943 р. проживала і працювала в с. Перехрестівка згаданого району, окупованому німцями. Арешт 8.07.1946. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 19.09.1946 за ст. 54-1 „а” КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом військ МВС Українського округу 29.10.1946 вирок залишений у силі. Сумською обласною комісією 10.02.1955 у перегляді справи відмовлено. Реабілітована 25.06.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13363).*

**ВОНЖ Станіслав Іванович,** 1899 р.н., с. Перехрестове Фрунзівського району Одеської області, проживав у м. Ромни, поляк, освіта середня, винороб 13 дистанції служби колії залізниці. Арешт 21.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 21.10.1937 за розповсюдження провокаційних чуток про голод та важкий матеріальний стан робітничого класу в СРСР, вихваляння життя у фашистській Польщі ув’язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 10.07.1954 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 641).*

**ВОРОНА Максим Іванович,** 1902 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова. Командир відділення 21 СП 7 СД. Арешт 18.10.1927, підписка про невиїзд від 22.10.1927, звинувачення в участі в нелегальній антирадянській групі в згаданому полку. Особливим відділенням ДПУ УСРР згаданої дивізії 2.01.1928 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224*).*

**ВОРОТНИК Василь Панасович,** 1901 р.н., с. Великий Рожин Косівського району Івано-Франківської області, проживав у м. Ромни, українець, неписьменний, робітник цегельного заводу „Будівельник”. Арешт 11.07.1938, звинувачення за ст. ст. 54-6, 54-10 КК УРСР. Прокуратурою Чернігівської області 23.03.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8168).*

# Г

**ГАЙДАЙ Василь Олександрович,** 1912 р.н., народився і проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта неповна середня, студент садово-городнього технікуму. Арешт 5.03.1935. Чернігівським обласним судом 24.09.1935 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Київським обласним судом 25.09.1936 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3065).*

**ГАЙДАР Ольга Митрофанівна,** 1883 р.н., уродженка Волковиського району Гродненської області (Білорусь), проживала в м. Ромни, білоруска, освіта неповна середня, без визначених занять. У минулому – телеграфістка. Арешт 2.03.1935. Чернігівським обласним судом 23.09.1935 за ст. ст. 54-4, 54-10 ч. 2 КК УСРР засуджена до позбавлення волі на 7 років. Реабілітована 13.11.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12368*).*

**ГАЛАНТ Хацкель Ірмейович,** 1892 р.н., народився і проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, інструктор контори Укрптахопрому. Арешт 9.09.1936. Чернігівським обласним судом 16.11.1936 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 31.12.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11876).*

**ГАЛЕНКО Герасим Іванович,** 1885 р.н., м. Ромни, проживав у м. Прилуки Полтавської області, українець, освіта початкова, столяр-кустар. За звинуваченням в антирадянській агітації 15.07.1940 ув'язнений у ВТТ на 4 роки. Реабілітований 27.03.1990. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 152).*

**ГАЛЕНКО Олексій Лукич,** 1910 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, боєць пожежної команди тресту „Укрнафтопромрозвідка". Арешт 13.01.1941. З наближенням фронту евакуйований до Актюбінської області (Казахстан). Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.01.1943 за антирадянську агітацію та висловлювання терористичних намірів ув'язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував у Ванінському відділенні Північного ВТТ (Хабаровський край, Росія). Центральною комісією при МВС СРСР, МДБ СРСР та Прокуратурі СРСР 2.09.1950 як особливо небезпечний злочинець засланий на поселення в Абанський район Красноярського краю (Росія). Реабілітований 17.10.1962 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 651).*

**ГАЛЕНКО Павло Абакумович,** 1880 р.н., колишній х. Галенків-Колісників (тепер у межах м. Ромни), проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, сторож магазину № 21 Чернігівторгу. Арешт 20.07.1938, звинувачення в участі в повстанській контрреволюційній організації. Сумським обласним судом 25.09.1939 виправданий. Арешт 22.10.1940. Сумським обласним судом 28.01.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 11.03.1966 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр.спр. П-1010, П-8407).*

**ГАЛИМСЬКИЙ Станіслав Петрович,** 1904 р.н., смт Вороніж Шосткинського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, інструктор фізкультури середньої школи № 4. Арешт 31.05.1935. Чернігівським обласним судом 16.12.1935 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР, а також за збудження національної ворожнечі, привласнення звання посадової особи та дискредитацію влади засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 29.05.1992 Верховним Судом України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12237*).*

**ГАЛУШТЕНКО Василь Максимович,** 1894 р.н., м. Білопілля однойменного району, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, завідувач відділення Держбанку. У 1941-1943 рр. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 1.11.1943, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 6.05.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2577).*

**ГАЛЮН Іван Павлович,** 1890 р.н., с. Орлівка Новгород-Сіверського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища педагогічна, науковий працівник краєзнавчого музею. Арешт 3.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській національлістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 8.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.08.1957 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 598*).*

**ГАЛЬЧЕНКО Іван Кіндратович,** 1901 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, бухгалтер дегазаційного відділення районної ради ТСОАВІАХІМу. Арешт

1.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів на селі, розповсюдження наклепницьких чуток на адресу керівників партії та радянської влади, ідеалізацію ворогів народу та вихваляння фашистського устрою ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Приморському краї (Росія). Реабілітований 26.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 188).*

**ГАЛЬЧЕНКО Лука Петрович,** 1877 р.н., народився і проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, помічник начальника з. ст. Юсківці (Лохвицький район Полтавської області). Арешт 9.09.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 23.02.1930 за проведення контрреволюційної діяльності та зв'язок з антирадянським елементом висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 1.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 438).*

**ГАНЖА Микола Іванович,** 1888 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, квитковий касир залізничної станції. Арешт 26.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 6.01.1931 за зв'язки з антирадянським елементом та колишніми білими офіцерами, співпрацю з гетьманцями під час громадянської війни висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 707).*

**ГАНЖА Митрофан Тимофійович,** 1887 р.н., народився і проживав на колишньому х. Степний Кут Роменського району, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 2.08.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 19.09.1932 за проведення антирадянської агітації проти заходів влади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), робітник районної контори „Заготхудоба”. Арешт 22.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 31.03.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 10.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 28.12.1989 та 14.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 337; оп. 6, спр. 50*).*

**ГВОЗДЬ Данило Мартьянович,** 1897 р.н., с. Малі Бубни Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, сторож відділення Держархіву. Арешт 20.08.1936, підписка про невиїзд від 8.12.1936, звинувачення в участі в нелегальній антирадянській сектантській релігійній групі. Прокурором згаданого району 25.01.1937 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-930).*

**ГЕЛЛЕР Антоніна Едуардівна,** 1873 р.н., с. Берестівка Липоводолинського району, проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, домогосподарка. У 1941-1943 рр. проживала в згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 20.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.05.1944 за ст. 58-1 „а” КК РРФСР вислана в Сузунський район Новосибірської області (Росія) на 5 років. Реабілітована 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 264).*

**ГЕЛЛЕР Олександр Андрійович,** 1902 р.н., м. Ромни, проживав у м. Гадяч однойменного району Полтавської області, німець, освіта вища, працівник медичної школи. Арешт 1.07.1941. Особливою нарадою при НКВС СРСР 3.07.1943 за ст. 7-35 [?] КК РРФСР позбавлений волі на 5 років. Реабілітований 29.12.1960 Полтавським обласним судом. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 257).*

**ГЕРАСИМЕНКО Федір Леонтійович,** 1891 р.н., уродженець Чернігівського району однойменної області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, плановик контори обласної шкіряної промспілки. Арешт 3.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 5.05.1938 за проведення антирадянської агітації проти заходів партії та уряду застосована ВМП. Розстріляний 23.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 929).*

**ГЕРАСЬКО Кирило Андрійович,** 1888 р.н., народився і проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, бригадир садівничої бригади радгоспу „Червоногвардієць”. Арешт 27.10.1936. Чернігівським обласним судом 1.02.1937 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 5 років. Реабілітований 9.10.1964 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1536).*

**ГЕРЯ Іван Афіногенович,** 1896 р.н., с. Гришине Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, керуючий будинками 4 розрахункової контори. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 6.01.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області

20.06.1944 за ст. 54-3 КК УРСР засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 10 років. Реабілітований 13.02.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13823).*

**ГИРИЧ Василь Петрович,** 1885 р.н., колишнє с. Протасівка (тепер с. Сміле) Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930, звинувачення в агітації проти радянської влади та її заходів на селі, зв'язках з куркулями. Прокурором Роменської дільниці 23.11.1930 справа закрита. Працював землевпорядником. Арешт 28.12.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.06.1932 за участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр.спр. 260, 259*).*

**ГИРИЧ Давид Данилович,** 1873 р.н., с. Нечаївське Конотопського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, двірник. Арешт 26.06.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українській націоналістичній повстанській антирадянській організації застосована ВМП. Розстріляний 31.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 995).*

**ГИРИЧ Іван Петрович,** 1903 р.н., уродженець колишнього с. Протасівка (тепер с. Сміле) Роменського району, українець, освіта початкова. Командир відділення 21 СП 7 СД (м. Ромни). Арешт 18.10.1927. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.05.1928 за недонесення про існування в згаданому полку нелегальної антирадянської групи висланий у Печорський край [так у документі] на 3 роки, 9.03.1929 – висланий до м. Семипалатинськ однойменної області (Казахстан) на невідбутий термін покарання. Реабілітований 20.01.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224*).*

**ГІНЗБУРГ Герцель Менделевич (СОКРАТ Макс Мойсейович),** 1902 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), єврей, освіта вища медична – закінчив Московський державний університет, лікар-хірург (приватна практика). Арешт 15.02.1926. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 28.05.1926 як соціально небезпечна особа висланий на Урал (Росія) на 3 роки. Реабілітований 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 419).*

**ГІРКО Олександр Йосипович,** 1915 р.н., уродженець колишнього с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта середня спеціальна. Слюсар летючки окремої автотранспортної роти НАГ[?] 52 армії. Арешт 7.01.1942. Військовим трибуналом 2 ударної армії 13.03.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 10 років. Реабілітований 28.03.1995 військовою прокуратурою Ленінградського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13336).*

**ГЛАВАЧ Микола Францевич,** 1912 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта початкова. Червоноармієць в/ч 4769 (м. Санкт-Петербург, Росія). Арешт 17.07.1938, звинувачення за ст. 58-6 КК РРФСР. Особливим відділом НКВС Ленінградського ВО 26.06.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8479).*

**ГЛАДКИЙ Володимир Григорович,** 1903 р.н., колишнє с. Засулля (тепер м. Ромни), проживав у м. Зугрес Донецької області, українець, освіта вища, без визначених занять. Арешт 30.11.1946. Військовим трибуналом військ МВС по Донецькій області засуджений до 20 років каторжних робіт. Реабілітований у 1992 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 115).*

**ГЛАДКИЙ Григорій Гаврилович,** 1880 р.н., с. Дівички Переяслав-Хмельницького району Київської області, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, без визначених занять. До арешту – священик при психлікарні. Арешт 20.11.1937, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Сумським обласним судом 7.05.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6353).*

**ГЛОТОВА Ядвіга Владиславівна,** 1901 р.н., м. Ромни, проживала в м. Смоленськ однойменної області (Росія), українка, домогосподарка. Арешт 24.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 12.12.1937 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляна 26.04.1938. Реабілітована 14.06.1989 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d8/f482.htm).*

**ГЛУХОВ Дмитро Іванович,** 1893 р.н., с. Коровинці Недригайлівського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, помічник бухгалтера контори „Держсортфонду". Арешт 7.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 26.09.1938 за активну боротьбу проти радянської влади, проведення

антирадянської діяльності, висловлювання пораженських настроїв та за підозрою в шпигунстві застосована ВМП. Розстріляний 29.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 752).*

**ГЛУШКО Василь Юхимович,** 1894 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, експедитор дитячої психлікарні. Арешт 15.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**ГЛУШКО Іван Васильович,** 1898 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, возій. Арешт 1.11.1930, звинувачення в систематичній контрреволюційній агітації з метою підриву економічної могутності СРСР. Прокурором Роменської дільниці 23.11.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7927).*

**ГЛУШКО Лука Єлисейович,** 1898 р.н., колишній х. Хирівка Лохвицького району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, старший технік райвідділу землевпорядкування. Арешт 11.05.1936. Чернігівським обласним судом 27.09.1936 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 7.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11913*).*

**ГОЛЕНКО Іван Іванович,** 1906 р.н., колишнє с. Засулля (тепер м. Ромни), проживав у м. Дніпропетровськ однойменної області, українець, освіта неповна середня, робітник заводу ім. Леніна. За звинуваченням в дезертирстві з Радянської Армії 29.08.1945, в антирадянській агітації 25.08.1941[?] ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 31.08.1993. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 180).*

**ГОМОН Наум Петрович,** 1894 р.н., м. Ромни, проживав у м. Іркутськ однойменної області (Росія), єврей, член ВКП(б), секретар парткому заводу ім. Куйбишева. Арешт 29.09.1936. Східносибірським крайовим судом 16.11.1936 за ст. 58-12 КК РСФРР засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Реабілітований 8.07.1993 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d9/f137.htm).*

**ГОРБЕНКО Яким Дмитрович,** 1894 р.н., с. Коновалове Гадяцького району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, заступник завідувача міжрайонної бази „Сільгосппостач". Арешт 11.03.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР. Роменським РВ НКВС 4.01.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3424).*

**ГОРДОН Йосип Маркович,** 1875 р.н., м. Ромни, проживав у м. Хабаровськ однойменного краю (Росія), росіянин, завідувач планово-економічного відділу Дальлиспрому. Арешт 28.02.1931. Колегією ОДПУ 29.01.1932 за ст. 58-7 КК РСФРР висланий у Західну Сибір (Росія) на 3 роки. Реабілітований 1.11.2000 прокуратурою Омської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://stalin.memo.ru/regions/rp50_2.htm).*

**ГОРЕЦЬКИЙ Антон Антонович,** 1888 р.н., з. ст. Вілейка (Мінська область, Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, багажний касир залізничної станції. Арешт 17.11.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 14.12.1937 за контрреволюційну діяльність застосована ВМП. Розстріляний 22.12.1937 у м. Харків. Реабілітований 21.01.1958 Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 529).*

**ГОРОБЕЦЬ Петро Пилипович,** 1893 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 за систематичне проведення контрреволюційної агітації проти заходів влади висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 11.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 113).*

**ГОРОХ Іван Іларіонович,** 1895 р.н., м. Носівка однойменного району Чернігівської області, проживав на з. ст. Ромодан (Полтавська область), технік льодосховища з.ст. Ромни. Арешт 1.04.1937. Лінійним судом Південної залізниці 12.02.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 17.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11951*).*

**ГОРУНОВИЧ Андрій Гаврилович,** 1882 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня духовна, без визначених занять. До арешту – священик у с. Великі Будки Роменського району. Арешт 6.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за участь в антирадянському угрупованні церковників, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання різких поражен-ських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 22.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 685).*

**ГОРЯЧУН Григорій Андрійович,** 1907 р.н., с. Сміле Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, кожушник-кустар. Арешт 26.12.1935, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР. Роменським РВ НКВС 15.01.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2732*).*

**ГРАБІН Василь Андроникович,** 1884 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, телеграфіст. Арешт 15.12.1929, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 26.02.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8810).*

**ГРЕЧКА Іван Федорович,** 1908 р.н., с. Піски Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник залізничного депо. Арешт 26.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 13.11.1937 за проведення антирадянської агітації серед працівників залізниці ув'язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував у Хабаровському краї та в Архангельській області (Росія), де й помер у січні 1942 р. Реабілітований 30.08.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 344).*

**ГРЕЧКА Яким Якович,** 1893 р.н., народився і проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, машиніст взуттєвої фабрики „Скороход". Арешт 2.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.11.1937 за активну участь у контрреволюційному українському антирадянському націоналістичному угрупованні ув'язнений у ВТТ на 10 років. Управлінням НКВС по Сумській області 8.01.1941 у перегляді справи відмовлено. Термін покарання відбував у Республіці Комі та в Іркутській області (Росія). Реабілітований 8.12.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 402).*

**ГРЄХОВА Анастасія Василівна,** 1906 р.н., м. Київ, проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, старший продавець крамниці № 6 Чернігівторгу. Арешт 25.04.1938, звинувачення у співучасті (зі своїм чоловіком) в антирадянській діяльності. Особливим відділом НКВС в/ч 4469 1.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2054).*

**ГРИБНИКОВ Арон Львович,** 1898 р.н., м. Конотоп, проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, бухгалтер контори „Облбудматеріалпромспілка". Арешт 11.11.1940. Сумським обласним судом 21.01.1942 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 18.06.1992 Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12234).*

**ГРИНЬОВ Борис Олександрович,** 1900 р.н.. уродженець м. Ромни, службовець. Засуджений у 1937 р. Реабілітований у 1993 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л.Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 121).*

**ГРИСОВИЧ Іван Іванович,** 1906 р.н., м. Мінськ (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, член ВКП(б), шляховий майстер з.ст. Андріяшівка (Роменський район). Арешт 29.10.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 16.12.1937 за систематичну антирадянську агітацію та недбале ставлення до виконання посадових обов'язків ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 1.10.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 8).*

**ГРІНПРЕСС Бер Хацкелевич,** 1873 р.н., м. Ромни, проживав у м. Полтава однойменної області, єврей, освіта вища, рабин. Арешт 19.03.1938. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 7.05.1938 за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11, 54-6 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 23.07.1938. Реабілітований 9.10.1956 військовим трибуналом Київського ВО. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 342).*

**ГРОМОВ Олексій Іванович,** 1887 р.н., уродженець Івановської області (Росія), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта середня спеціальна, технік капітального будівництва підприємства „Облбудматеріалпромспілка". Арешт 25.06.1941. Сумським обласним судом 21.07.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років та до висилки за межі України після відбуття терміну покарання на 5 років. Верховним Судом УРСР 16.08.1941 вирок залишений у силі.

Реабілітований 4.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11994).*

**ГУБАР Григорій Кіндратович,** 1895 р.н., с. Сильченкове Талалаївського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник контори „Маслозаготторг”. Арешт 17.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за проведення контрреволюційної агітації проти колгоспного будівництва та за розповсюдження провокаційних чуток ув’язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 23.10.1973 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 485).*

**ГУБСЬКИЙ Петро Михайлович,** 1912 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта неповна середня. Червоноармієць артдивізіону 21 СП 7 СД (м. Ромни). Арешт 13.08.1935. Військовим трибуналом Київського ВО 7.10.1935 за ст. 54- 10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 30.11.1993 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3026).*

**ГУЗІЙ Костянтин Іванович,** 1901 р.н., м. Гадяч однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, начальник військово-облікового пункту № 2 районного військкомату. З вересня 1941 р. по вересень 1943 р. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 4.04.1944. Військовим трибуналом Сумського гарнізону 30.12.1944 за ст. 54-3 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 10.05.1947 покарання пом’якшене до 3 років, звільнений за амністією. Реабілітований 28.04.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 5487*).*

**ГУЛИЙ Євген Герасимович,** 1894 р.н., уродженець м. Ромни. 5.12.1920 застосована ВМП. Реабілітований 15.02.1995 прокуратурою Одеської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d10/f111.htm).*

**ГУРІНА (ЗАРУДНА-ВОЛКОВА) Тетяна Сергіївна,** 1890 р.н., с. Василівка Роменського району, проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 20.04.1935. Чернігівським обласним судом 20.07.1935 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджена до позбавлення волі на 7 років. Реабілітована 14.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11940).*

# Д

**ДАВИДЕНКО Василь Лукич,** 1914 р.н., уродженець с. Салогубівка Роменського району, українець, освіта початкова. Червоноармієць артилерійського дивізіону 21 СП 7 СД (м. Ромни). Арешт 31.03.1937. Військовим трибуналом 15 СК Київського ВО 19.06.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Термін покарання відбував у Магаданській області (Росія). Реабілітований 20.06.1964 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8230).*

**ДАНИЛОВ Іван Порфирович,** 1922 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник машинобудівного заводу. Арешт 25.07.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 23.08.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР покарання пом’якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 21.12.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12434).*

**ДЕВ’ЯТКОВСЬКИХ Іван Сергійович,** 1884 р.н., м. Спаський Челябінської області [так у документі] (Росія), проживав у м. Ромни. Військовослужбовець. Засуджений у 1921 р. Реабілітований у 1993 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 130).*

**ДЕМЧЕНКО Ксенія Кузьмівна,** 1890 р.н., народилася і проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, інвалід праці. Підписка про невиїзд від 15.06.1945 як члена сім’ї [мати] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 31.07.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8691).*

**ДЕНИСОВ Костянтин Сергійович,** 1876 р.н., с. Малий Листвен Ріпкипського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, росіянин, освіта неповна середня, фельдшер амбулаторії. Арешт 21.03.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 5.07.1929 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на повалення існуючого ладу, висланий на Урал (Росія) на 3 роки. Реабілі-

тований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 865*).*

**ДЕРГАЧОВ (ДЕРКАЧ) Андрій Іванович,** 1880 р.н., с. Ротівка Путивльського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, без визначених занять. Колишній священик. Арешт 6.11.1939. Сумським обласним судом 8.02.1940 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 13.07.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1557).*

**ДЕРГАЧОВА-ЗАГОРСЬКА Наталія Петрівна,** 1894 р.н., м. Ромни, проживала в м. Саратов однойменної області (Росія), начальник планового відділу артілі „Світлолюкс". Арешт 1.11.1938, звинувачення в антирадянської агітації. Управлінням НКВС по згаданій області 20.03.1939 справа закрита. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d10/f482.htm).*

**ДЕРКАЧ Іван Степанович,** 1898 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, головний кондуктор залізничної станції. Арешт 26.09.1937. Лінійним судом Південної залізниці 22.11.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 24.05.1961 Пленумом Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5461).*

**ДЖА ЮЙ ЧИН,** 1889 р.н., уродженець Китаю, проживав у м. Ромни, китаєць, неписьменний, заготівельник утильсировини кооперативної контори. Арешт 15.07.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 30.10.1938 за проведення шпигунської діяльності застосована ВМП. Розстріляний 2.11.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 13.12.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 733).*

**ДЗЮБА Яків Опанасович,** 1886 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 8.05.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 4.06.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7796).*

**ДЗЮСЬ Альберт Станіславович,** 1891 р.н., уродженець Слуцького району Мінської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, литовець, освіта початкова, товарний касир залізничної станції. Арешт 21.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 19.10.1937 за контрреволюційну агітацію проти партії та радянського уряду, зв'язки з польською розвідкою застосована ВМП. Розстріляний 30.10.1937 у м. Харків. Реабілітований 4.11.1958 військовим трибуналом Київського ВО. Чоловік Дзюсь У.М., батько Дзюсь Г.А., брат Дзюсь П.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 492).*

**ДЗЮСЬ Ганна Альбертівна,** 1925 р.н., народилася і проживала в м. Ромни, українка, освіта неповна середня, без визначених занять. Підписка про невиїзд від 19.02.1945 як члена сім'ї [сестра] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 31.07.1945 справа закрита. Дочка Дзюсь У.М. та Дзюся А.С. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8752*).*

**ДЗЮСЬ Марія Теофілівна,** 1890 р.н., м. Каунас (Литва), проживала в м. Ромни, полька, освіта початкова, робітниця клубу залізничників. Арешт 15.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 22.02.1938 за контрреволюційну пропаганду, спрямовану на зрив заходів партії та уряду, висловлювання терористичних тенденцій на адресу вождів партії ув'язнена у ВТТ на 10 років. Реабілітована 12.05.1965 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 328).*

**ДЗЮСЬ Пелагея Станіславівна,** 1889 р.н., уродженка Слуцького району Мінської області (Білорусь), проживала в м. Ромни, литовка, освіта початкова, табельниця залізничної станції. Арешт 26.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 22.10.1937 за проведення контрреволюційної агітації, вихваляння життя в царській Росії та у фашистській Польщі застосована ВМП. Розстріляна того ж дня в м. Харків. Реабілітована 2.03.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. Сестра Дзюся А.С., тітка Дзюсь Г.А., невістка ДзюсьУ.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 971).*

**ДЗЮСЬ Уляна Михайлівна,** 1888 р.н., народилася і проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, домогосподарка. Підписка про невиїзд від 17.02.1945 як члена сім'ї [мати] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки 31.07.1945 справа закрита. Мати Дзюсь Г.А., дружина Дзюся А.С., невістка Дзюсь П.С. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8752*).*

**ДИКАЛО Максим Тихонович,** 1902 р.н., с. Кимличка Липоводолинського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, директор радянської партшколи. Арешт 10.02.1933. Особливою нарадою при колегії

ОДПУ 16.07.1933 за проведення антирадянської агітації проти політики партії та уряду висланий у Республіку Башкортостан (Росія) на 3 роки. Реабілітований 29.04.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 448).*

**ДИКИЙ Костянтин Костянтинович,** 1903 р.н., м. Борзна однойменного району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, рахівник артілі „Торфовик". Арешт 23.04.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 10.11.1939 за участь в антирадянській націоналістичній організації та агітацію ув'язнений у ВТТ на 5 років. Після відбуття терміну покарання проживав у м. Ромни, працював бухгалтером кінотеатру. Арешт 2.06.1950. Особливою нарадою при МДБ СРСР 20.09.1950 за належність до антирадянської націоналістичної організації засланий на поселення в Красноярський край (Росія). Реабілітований 15.01.1964 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. спр. 98, 100).*

**ДИКОВСЬКИЙ Мусій Михайлович,** 1906 р.н., с. Новий Стародуб Петрівського району Кіровоградської області, проживав у м. Ромни, росіянин, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 21.03.1925, підписка про невиїзд від 29.05.1925, звинувачення в належності до антирадянської єврейської організації „Гехолуц". Прокурором НКЮ УСРР 6.11.1926 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8111*).*

**ДИТКОВСЬКА-ФРЕЙМАН Броня Абрамівна,** 1906 р.н., уродженка Чернігівської області, проживала в м. Ромни, єврейка, освіта початкова, касир крамниці Чернігівторгу. Арешт 24.10.1937 як дружини ворога народу. Управлінням НКВС по Чернігівській області 24.03.1938 справа закрита. Дружина Дитковського І.Х. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2842).*

**ДИТКОВСЬКИЙ Ізраїль Хаїмович,** 1906 р.н., уродженець колишньої Гродненської губернії, проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, член ВКП(б), директор хлібопекарні. Арешт 16.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 4.10.1937 за шпигунську діяльність на користь Польщі застосована ВМП. Розстріляний 7.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 29.11.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. Чоловік Дитковської-Фрейман Б.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 200).*

**ДИЧЕК Віра Онуфріївна,** 1902 р.н., з.ст. Приєкуле (Латвія), проживала в м. Ромни, білоруска, освіта неповна середня, телеграфістка залізничної станції. Арешт 29.10.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 16.12.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнена у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбувала в Карагандинській області (Казахстан). Реабілітована 26.10.1956 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 531).*

**ДМИТРИК Роман Іванович,** 1899 р.н., народився і проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, член ВКП(б), комірник хлібопекарні. Арешт 23.06.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.11.1937 за участь в українській націоналістичній організації застосована ВМП. Розстріляний 1.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 8.12.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 403).*

**ДМИТРІЄВА Оксана Володимирівна,** 1893 р.н., м. Варшава (Польща), проживала в м. Ромни, росіянка, освіта середня, учителька російської мови та літератури. Арешт 23.06.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 23.08.1941 за контрреволюційну агітацію засуджена до ВМП. [Відомості про виконання вироку відсутні]. Реабілітована 26.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12210).*

**ДОБЖАНСЬКИЙ Франц Миколайович,** 1901 р.н., с. Цикова Чемеровецького району Хмельницької області, проживав у м. Ромни, поляк, освіта середня, член ВКП(б), завгосп пивоварного заводу. Арешт 23.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за підозрою в шпигунській діяльності на користь Польщі застосована ВМП. Розстріляний 24.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 19.04.1963 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 197).*

**ДОВГАЛЬ Юрій Євменович,** 1903 р.н., м. Ромни, проживав у м. Золочів однойменного району Харківської області, українець, освіта незакінчена вища, член ВКП(б), член колегії правозахисників. Арешт 6.04.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 23.04.1929 за участь у підпільній антирадянській організації позбавлений волі на 3 роки, 14.09.1929 – достроково звільнений. Реабілітований 22.07.1993. *(Реабілітовані історією. Харківська область. – Кн. 1, ч. 1. – 2005. – С. 412).*

**ДОЛБНЄВ Василь Олексійович,** 1899 р.н., м. Сміла Черкаської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, технік з якості пункту

„Заготзерно”. Підпис про невиїзд від 11.07.1935, звинувачення в посадовій недбалості (ст. 99 КК УСРР) та безгосподарності (ст. 116). Чернігівським обласним судом 31.10.1935 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1250*).*

**ДОЛГІН Лев Зельманович,** 1890 р.н., м. Конотоп, проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, голова міської ради, згодом – завідувач складу контори „Облшкірзбут”. Арешт 30.10.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 29.09.1938 за участь в антирадянській правотроцькістській організації засуджений до позбавлення волі на 12 років. Термін покарання відбував у ВТТ на Волзі, потім у Красноярському краї (Росія). Реабілітований 27.12.1957 згаданою військовою колегією. Чоловік Долгіної Б.Б. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4453).*

**ДОЛГІНА Берта Борисівна,** 1899 р.н., смт Сосниця однойменного району Чернігівської області, проживала в м. Ромни, єврейка, освіта початкова, касир артілі перукарів. Арешт 4.10.1938, звинувачення за ст. 54-12 КК УРСР. Управлінням НКВС по Чернігівській області 13.11.1938 справа закрита. Дружина Долгіна Л.З. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2052).*

**ДОЛЕНКО Ілля Ілліч,** 1896 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта вища, агроном, в'язень Картабу (смт Долинка Карагандинської області, Казахстан). Арешт 5.08.1937. Управлінням НКВС по згаданій області 31.10.1937 за ст. 58-7 КК РРФСР застосована ВМП. Реабілітований 9.01.1958 Карагандинським обласним судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d11/f226.htm).*

**ДОРОЖКО Антон Георгійович,** 1901 р.н., уродженець колишньої Мінської губернії, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, стрілочник залізничної станції. Арешт 5.03.1933, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Відділенням при ДТВ ОДПУ з. ст. Полтава 23.03.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5958).*

**ДОРОШЕНКО Михайло Павлович,** 1885 р.н., с. Пекарі Конотопського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, слюсар промартілі „Зоря”. Арешт 28.06.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українсько-націоналістичній повстанській антирадянській організації застосована ВМП. Помер 23.10.1937 у в'язничній лікарні згаданого міста. Реабілітований 17.08.1966 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 393).*

**ДОРОШЕНКО Никифор Іванович,** 1896 р.н., с. Байрак Липоводолинського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник райконтори „Заготхудоба”. Арешт 22.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 31.03.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 10.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 14.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Дорошенка С.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 50*).*

**ДОРОШЕНКО Сергій Іванович,** 1902 р.н., с. Байрак Липоводолинського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник райконтори „Заготхудоба”. Арешт 17.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 31.03.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 10.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 14.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Дорошенка Н.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 50*).*

**ДРАБКІН Григорій Миронович,** 1921 р.н., уродженець м. Ромни, єврей, освіта неповна середня. Червоноармієць 14 СП 21 СД військ НКВС. Арешт 28.12.1941. Військовим трибуналом згаданої дивізії 5.01.1942 за ст. 58-10 ч.2 КК РРФСР засуджений до ВМП. Розстріляний 17.01.1942. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 23.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12920).*

**ДУБНИКОВ Григорій Миронович,** 1919 р.н., уродженець м. Ромни, єврей, освіта середня, член ВКП(б). Військовослужбовець – позаштатний начальник клубу гарнізону м. Фалькензе (Німеччина) групи радянських військ, знаходився в розшуку. Військовим трибуналом в/ч 48240 згаданої групи військ 12.05.1951 за ст. 58-1 „а” КК РРФСР засуджений до ВМП (заочно). Реабілітований 30.07.1991 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11771).*

**ДУДКА Андрій Дмитрович,** 1902 р.н., с. Велика Білозерка Кам'янсько-Дніпровського району Запорізької області, проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта середня, комірник пекарні Головхлібу. Арешт 26.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.11.1937 за активну участь в антирадянському

угрупованні та проведення агітації проти заходів влади ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 30.08.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 365).*

**ДУДЧЕНКО Павло Антонович,** 1888 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, монтер 8 дистанції зв'язку Південної залізниці. Арешт 9.09.1937. Лінійним судом згаданої залізниці 22.11.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 7.06.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12552).*

**ДУКЕЛЬСЬКИЙ Яків Юрійович,** 1889 р.н., народився і проживав у м. Ромни, єврей, освіта середня технічна, репетитор на приватних уроках. Арешт 29.11.1920, підписка про невиїзд від 8.12.1920, арешт 9.01.1921, звинувачення у співчутті анархістам-комуністам. Колегією Полтавської губернської надзвичайної комісії 22.01.1921 справа закрита, з-під варти звільнений, установлено посилений негласний нагляд. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8131*).*

**ДУН Генах Йосипович,** 1903 р.н., м. Ромни, проживав у м. Дніпропетровськ однойменної області, єврей, освіта неповна середня, без визначених занять. Арешт 7.02.1926, звинувачення в активній участі в антирадянській діяльності єврейської організації „Гехолуц". Прокурором НКЮ УСРР 26.04.1926 справа закрита. Особливою нарадою при колегії ОДПУ: 4.06.1926 за згаданим звинуваченням висланий у Зирянський край (Пермський край, Росія) на 3 роки, 25.06.1926 – висланий до Палестини, 10.05.1929 – позбавлений права проживання після відбуття терміну покарання в режимних місцевостях СРСР на 3 роки. Реабілітований 1.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 341).*

**ДУНАЄВСЬКА Лідія Микитівна,** 1904 р.н., м. Ромни, проживала в с. Верхівцеве Верхньодніпровського району Дніпропетровської області, українка, освіта середня, домогосподарка. Арешт 25.09.1937 як дружини засудженого до ВМП. Особливою нарадою при НКВС СРСР 19.11.1937 ув'язнена у ВТТ на 8 років. Реабілітована 19.05.1956 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 28).*

**ДЯЧЕНКО Микола Петрович,** 1893 р.н., с. Комишанка Недригайлівського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, технік-лісовод 13 дистанції служби колії Південної залізниці. Арешт 12.01.1938. Лінійним судом згаданої залізниці 25.07.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Термін покарання відбував у Магаданській області (Росія), де й помер у грудні 1941 р. Реабілітований 29.12.1958 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4859).*

## Е

**ЕВЕНБАХ Ілля Давидович,** 1889 р.н., народився і проживав у м. Ромни, єврей, освіта незакінчена вища – навчався в Ленінградському психоневрологічному інституті, учитель математики та фізики школи № 4. Арешт 25.07.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 10.11.1939 за антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 5 років. Прокуратурою Сумської області 4.09.1940 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований 7.03.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 816*).*

**ЕПШТЕЙН Ісак Анатолійович,** 1904 р.н., уродженець м. Ромни, єврей, освіта неповна середня, кандидат у члени ВКП(б). Старшина роти зв'язку 861 СП 294 СД 54 армії Волховського фронту, старший сержант. Арешт 16.03.1943. Особливою нарадою при НКВС СРСР 25.09.1943 за антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 27.09.1989 військовою прокуратурою Ленінградського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 302).*

**ЕСКІН Абрам Мойсейович,** 1893 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), єврей, освіта незакінчена вища, член ВКП(б), керівник об'єднання „Союззаготшкіра" Наркомату легкої промисловості СРСР. Арешт 11.08.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 28.11.1937 за шкідництво та участь у контрреволюційній терористичній організації застосована ВМП. Розстріляний того ж дня на спецоб'єкті „Комунарка" (Московська область, Росія). Реабілітований у вересні 1956 р. згаданою військовою колегією. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d38/f139.htm).*

# Є

**ЄВТУШЕНКО Ольга Іванівна,** 1908 р.н., смт Покровське однойменного району Дніпропетровської області, проживала в м. Ромни, німкеня, освіта початкова, кравчиня. У 1941-1943 рр. проживала і працювала в згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 14.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 8.07.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР ув'язнена в Чорногорський спецтабір (Красноярський край, Росія) на 8 років. Реабілітована 6.01.1965 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 315).*

**ЄГОРОВ Григорій Іванович,** 1908 р.н., м. Полтава однойменної області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник вагонного депо. Арешт 1.02.1938. Лінійним судом Південної залізниці 16.08.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років, 31.10.1939 – справа закрита. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 462).*

# Ж

**ЖДАН Павло Васильович,** 1899 р.н., с. Бобрик Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, економіст-плановик пивоварного заводу. Арешт 21.11.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.12.1937 за контрреволюційну діяльність та вихваляння фашистського устрою в Польщі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі та Архангельській області (Росія). Реабілітований 12.09.1956 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 358).*

**ЖЕМЧУГОВ Костянтин Михайлович,** 1890 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, багажний касир залізничної станції. Арешт 5.06.1929, підписка про невиїзд від 29.06.1929, звинувачення в співучасті в розповсюдженні брехливих чуток та контрреволюційних розмовах про різні заходи влади. Прокурором Роменського округу 8.08.1929 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 113*).*

**ЖИГУЛІНА Ганна Іванівна,** 1914 р.н., м. Саратов однойменної області (Росія), проживала в м. Ромни, росіянка, освіта неповна середня, студентка агрономічного технікуму. Підписка про невиїзд від 20.07.1935, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР. Роменським РВ НКВС 4.01.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2249).*

**ЖИДКОВ Леонтій Михайлович,** 1901 р.н., народився і проживав у м. Ромни, фотограф. Засуджений у 1921 р. Реабілітований у 1992 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 154).*

**ЖУКОВ Василь Федорович,** 1915 р.н., с. Івановська Лисиця Борисовського району Бєлгородської області (Росія), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта середня спеціальна, директор школи № 6. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 7.03.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 11.01.1945 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 10 років. Реабілітований 31.08.1987 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8845).*

**ЖУРАХОВСЬКИЙ Василь Кузьмич,** 1886 (1888) р.н., народився і проживав у с. Заруддя Роменського району, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.01.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у м. Ромни. Арешт 5.10.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. У 1944-1945 рр. перебував у Німеччині. Арешт 20.02.1946. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 22.06.1946 у звинуваченні за ст. 54-1 „а" КК УРСР виправданий, як соціально небезпечна особа висланий за межі України на 5 років. Сумським обласним судом 24.05.1947 за згаданим звинуваченням засуджений до позбавлення волі на 10 років та до висилки за межі України після відбуття терміну покарання на 5 років. Перебував у Рівненській області. Реабілітований відповідно 26.10.1989 – прокуратурою Сумської області, 16.04.1993 – Генеральною Прокуратурою України, 11.10.1991 – Прокуратурою України. Брат Жураховського Г.К., Жураховського Д.К. *(ДАСО,*

*ф.Р-7641, оп. 2, спр. 975. ГДА УСБУ в СО, спр. спр. № 13545*, П-11820).*

**ЖУРАХОВСЬКИЙ Дем'ян Кузьмич,** 1879(1881) р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.12.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.05.1931 за систематичне проведення агітації проти кампаній на селі висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у м. Ромни. Арешт 5.10.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований відповідно 28.12.1989 – прокуратурою Сумської області, 16.04.1993 – Генеральною Прокуратурою України. Брат Жураховського В.К., Жураховського Г.К. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 339. ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

# З

**ЗАКС Григорій Наумович,** 1894 р.н., м. Ромни, проживав у м. Краматорськ Донецької області, єврей, освіта вища, член ВКП(б), головний інженер машзаводу ім. Сталіна. Арешт 22.06.1938. Військовим трибуналом Харківського ВО засуджений до позбавлення волі на 20 років. Реабілітований у 1956 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 611).*

**ЗАМУРА Василь Трохимович,** 1878 р.н., колишній х. Замурин Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, кочегар Чернігівторгу. Арешт 12.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 14.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 139).*

**ЗАМУРА Іван Давидович,** 1894 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, чоботар промартілі „1 Травня". Арешт 1.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українській націоналістичній повстанській антирадянській організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Управлінням МДБ по Сумській області 17.04.1947 постанова трійки залишена в силі. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 346).*

**ЗАМУРА Микола Васильович,** 1907 р.н., колишнє с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 27.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1933 за систематичне проведення агітації, спрямованої на зрив політичних кампаній на селі, висланий до Казахстану на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 758).*

**ЗАМУРА Митрофан Васильович,** 1900 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, вантажник 7 будівельної дільниці. Арешт 17.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за проведення антирадянської агітації проти створення колгоспів застосована ВМП. Розстріляний 19.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 10.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 564).*

**ЗАНКЕВИЧ Микола Васильович**, 1869 р.н., м. Конотоп, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Підписка про невиїзд від 24.09.1927 як контрреволюційного елемента. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 6.10.1927 справа закрита, підписка анульована. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 7, спр. 105).*

**ЗАСЛАВЕЦЬ Кузьма Федотович,** 1902 р.н., м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища – закінчив Київський кооперативний інститут, інструктор сільської кредитної спілки. Арешт 11.04.1929, звинувачення в участі у створенні шовіністичної організації в окрузі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.02.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 743*).*

**ЗЕЛЬВІНА Катерина Леопольдівна,** 1898 р.н., м. Ромни, проживав у м. Донецьк однойменної області, єврейка, освіта вища, завідувачка кабінету медчастини. Арешт 21.09.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР ув'язнена на 8 років. Реабілітована в 1956 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 4. – 2008. – С. 44).*

**ЗЕЛЬДМАН Марк Абрамович,** 1919 р.н., уродженець м. Ромни, єврей, освіта неповна середня, в'язень Воткінської колонії НКВС (Адмуртська

Республіка, Росія). Арешт 23.11.1942. Позбавлений волі на 6 років 16.03.1943. Реабілітований 18.06.1992. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d13/f285.htm).*

**ЗІНЕНКО Микола Васильович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Зінове Роменського району, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 1.01.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання тимчасово проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), робітник на будівництві школи. Арешт 13.01.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за проведення антирадянської агітації проти заходів партії та уряду застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 30.12.1989 та 17.05.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Зіненка М.М. (див. розділ „Роменський район"). *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 2, спр. 971; оп. 4, спр. 825).*

**ЗІНЧЕНКО Іван Петрович,** 1890 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта початкова, секретар Василівської сільради (Дніпропетровська область). За звинуваченням у належності до повстанської організації 2.10.1938 застосована ВМП. Розстріляний. Реабілітований 15.07.1958. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 312).*

**ЗІНЧЕНКО Петро Платонович,** 1892 р.н., народився і проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, коваль машинобудівного заводу. Арешт 2.07.1937. Чернігівським обласним судом 17.09.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 12.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11534).*

**ЗІНЧЕНКО Степан Федорович,** 1913 р.н., уродженець Волгоградської області (Росія), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта середня спеціальна, без визначених занять. З вересня 1941 р. перебував у німецькому таборі радянських військовополонених, потім проживав у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 29.06.1944, звинувачення за ст. 54-1 „б" КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 21.09.1944 справа закрита, направлений у спецтабір № 258 (м. Харків однойменної області) для фільтрації. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4093).*

**ЗІНЬ (ЗІНЕНКО) Гордій Григорович,** 1889 р.н., с. Зінове Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, візник районної споживспілки. Арешт 21.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення контрреволюційної агітації та висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 82).*

**ЗОЛОТОВСЬКИЙ Соломон Борисович,** 1894 р.н., м. Ромни, проживав у Мєдвєжьєгорському районі Республіки Карелія (Росія), єврей, трудопоселенець. Арешт 3.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Карельській АРСР 29.12.1937 за ст. 58-7 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 8.01.1938 біля з.ст. Мєдвєжья Гора (Сандармох, Росія). Реабілітований 22.04.1989 прокуратурою згаданої республіки. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d13/f379.htm).*

**ЗУБКО Григорій Іванович,** 1897 р.н., с. Біловод Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник контори „Заготхудоба". Арешт 23.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.12.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 24.09.1960 та 19.01.1961 у реабілітації відмовлено, 30.05.1989 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 542).*

# І

**ІВАНЕНКО Стефан Михайлович,** 1903 р.н., с. Липове Талалаївського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, бухгалтер державного млина. Арешт 10.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.03.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 622*).*

**ІВАНОВ Іван Іванович,** 1911 р.н., м. Санкт-Петербург (Росія), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта вища – закінчив Київський педагогічний інститут, учитель російської мови та літератури середньої школи № 4. Арешт 2.12.1936. Особливою нарадою при НКВС СРСР 9.03.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 962).*

**ІВАНОВСЬКИЙ Ромуальд Петрович,** 1918 р.н., уродженець м. Ромни, білорус, освіта неповна середня. Червоноармієць 492 СП 199 СД 38 армії Південно-Західного фронту. Арешт 31.03.1942. Військовим трибуналом згаданої дивізії 9.04.1942 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 10 років. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 5.10.1947 покарання пом'якшене до 5 років і 6 місяців, звільнений 26.11.1947. Реабілітований 10.10.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12961).*

**ІВАЩЕНКО Юрій Григорович,** 1923 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, приватний годинниковий майстер. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 13.10.1943, звинувачення за ст. ст. 54-3, 54-10 ч. 1 КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 3.06.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3540).*

**ІВКО Данило Павлович,** 1901**(**1902) р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.04.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 26.07.1929 за ст. 54-10 КК УСРР висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання працював кустарем-фотографом у смт Дмитрівка Бахмацького району Чернігівської області. Арешт 7.03.1938, звинувачення в проведенні систематичної антирадянської діяльності. Роменським РВ НКВС 4.04.1939 справа закрита. Реабілітований за першою репресією 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-50. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 691).*

**ІВКО Захар Федорович,** 1900 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, тесляр школи № 5. Арешт 27.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за антирадянську агітацію та висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 16.01.1963 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 844).*

**ІВКО Микола Павлович,** 1891 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 15.02.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів влади, висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому місті, працював у приміському колгоспі ім. Чапаєва. Арешт 10.04.1941. Сумським обласним судом 12.07.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 10 років. Реабілітований відповідно 7.12.1989 та 23.04.1992 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 596. ГДА УСБУ в СО, спр. П-12130).*

**ІВКО Семен Пантелеймонович,** 1903 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1933 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на зрив хлібозаготівлі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 772).*

**ІВНИЦЬКИЙ Іларіон Онисимович,** 1893 р.н., с. Рубанка Недригайлівського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, земельний технік райвідділу землевпорядкування. Арешт 17.07.1941. З наближенням фронту евакуйований на схід СРСР. Особливою нарадою при НКВС СРСР 19.08.1942 за боротьбу проти радянської влади в період громадянської війни та антирадянську агітацію в умовах воєнного часу застосована ВМП. Розстріляний 8.09.1942. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 18.05.1989 прокуратурою Сумської області. Дядько Івницького О.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 770).*

**ІВНИЦЬКИЙ Олександр Іванович,** 1910 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта вища – закінчив Харківський педагогічний інститут, інспектор райвідділу народної освіти. Арешт 1.04.1941. Військовим трибуна-

лом Харківського ВО 18.07.1941 за ст. 17-54-8 (підготовка теракту), 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до ВМП. Розстріляний 24.08.1941 у м. Суми. Реабілітований 26.04.1992 прокуратурою Сумської області. Племінник Івницького І.О. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12131).*

**ІВЧЕНКО Василь Володимирович,** 1881 р.н., с. Бірки Гадяцького району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища – закінчив Глухівський учительський інститут, викладач російської та української мов фельдшерсько-акушерської школи. Арешт 29.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 8.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.08.1957 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 598*).*

**ІГОНІН Олексій Степанович,** 1900 р.н., уродженець колишньої Пензенської губернії (Росія), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта середня спеціальна, заступник начальника служби руху управління Південної залізниці (м. Харків однойменної області). Арешт 19.01.1938. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 26.08.1938 за ст.ст. 54-8, 54-9, 54-11 КК УРСР засуджений до ВМП. Розстріляний того ж дня в м. Харків. Реабілітований 29.02.1956 згаданою військовою колегією. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3859).*

**ІЗМЕР Анатолій Севастянович,** 1881 р.н., уродженець Мінської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, касир залізничної станції. Арешт 7.04.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 24.06.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 178).*

**ІЛЬЧЕНКО Ілля Степанович,** 1899 р.н., с. Курінь Бахмацького району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, ремонтний робітник 1 околодку 13 дистанції служби колії залізниці. Арешт 20.12.1937, звинувачення за ст. 18-54-9 (намір здійснення аварії на залізниці) КК УРСР. Військовим трибуналом Харківського ВО 28.07.1938 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1938).*

**ІМХАНИЦЬКИЙ Ізраїль Маркович,** 1897 р.н., м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, комірник друкарні. Арешт 11.04.1941. Сумським обласним судом 11.07.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.10.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12323).*

# К

**КАГАНЕР Аврам Завелійович,** 1906 р.н., народився і проживав у м. Ромни, єврей, освіта неповна середня, учень медичної школи. Арешт 25.04.1924, підписка про невиїзд від 29.05.1925, звинувачення в належності до антирадянської єврейської організації „Гехолуц". Секретним відділом ДПУ УСРР 27.08.1925 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8111*).*

**КАЛИНИЧЕНКО Онисим Данилович**, с. Білоцерківка Великобагачанського району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, черговий по залізничній станції. Арешт 20.11.1936. Лінійним судом Південної залізниці 12.03.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Транспортною колегією Верховного Суду СРСР 16.04.1937 вирок залишений у силі. Реабілітований 9.01.2009 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-650).*

**КАЛИТА Олексій Сергійович,** 1922 р.н., с. Овлаші Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, чоботар-надомник. У 1941-1942 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 15.11.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Київської області 27.05.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 20.12.1996 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13624).*

**КАЛУГА Петро Савич,** 1924 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, слюсар паровозного депо залізничної станції. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями, у серпні-

жовтні 1943 р. – військовослужбовець Червоної армії, потім – радянський військовополонений у німецькому таборі. Арешт 15.05.1949. Військовим трибуналом Сумського гарнізону 8.10.1949 за ст. 54-1 „б” КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 18 років. Військовим трибуналом Київського ВО 28.10.1949 вирок залишений у силі. Реабілітований 10.07.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13871).*

**КАМІН-КОСТЯКОВА Марія Петрівна,** 1897 р.н., м. Ромни, проживала в м. Полтава однойменної області, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 2.01.1938. Лінійним судом Південної залізниці 26.05.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 6 років. Померла 13.11.1942 в місці ув'язнення. Реабілітована 24.12.1960 Верховним Судом УРСР. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 549).*

**КАМІНСЬКА Владислава Улянівна,** 1896 р.н., уродженка Польщі, проживала в м. Ромни, полька, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 16.03.1938, звинувачення за ст. ст. 54-6, 54-10 ч. 1 КК УРСР. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 3.05.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3279).*

**КАНЕВСЬКИЙ Петро Іванович,** 1869 р.н., м. Ромни, проживав у м. Сімферополь АР Крим, службовець. Засуджений у 1920 р. Реабілітований у 1993 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 180).*

**КАПЦЕВИЧ Дмитро Гнатович,** 1904 р.н., м. Варшава (Польща), проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, комірник депо залізничної станції. Арешт 17.02.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.05.1938 за проведення антирадянської агітації та зв'язок з репресованими поляками ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 10.02.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 249).*

**КАРАБІНСЬКИЙ Володимир Матвійович,** 1908 р.н., м. Сморгонь однойменного району Гродненської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, литовець, освіта початкова, директор районного лісгоспу. Арешт 2.08.1938, звинувачення за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УРСР. Роменським РВ НКВС 7.08.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-395).*

**КАРАЦЮПА Терентій Ілліч,** 1895 р.н., с. Макіївка Варвинського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, плановик автозагону. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 27.11.1943. Сумським обласним судом 20.03.1944 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13300).*

**КАРЛЕ Густав Давидович,** 1918 р.н., м. Самара однойменної області (Росія), проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), німець, освіта початкова, слюсар підприємства „Укрголовнафта”. У 1941-1943 рр. проживав у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 14.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.05.1944 за ст. 54-1 „а” КК УРСР ув'язнений у Чорногорський спецтабір (Красноярський край, Росія) на 8 років. Реабілітований 24.03.1967 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 410).*

**КАРМАНОВ Олександр Єлисейович,** 1905 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 30.04.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 13.07.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7776*).*

**КАРПОВИЧ Зінаїда Венедиктівна,** 1899 р.н., м. Сморгонь однойменного району Гродненської області (Білорусь), проживала в м. Ромни, росіянка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 6.11.1937, підписка про невиїзд від 2.02.1938 як дружини ворога народу. Звільнена 02.02.1938 через хворобу. Прокуратурою Сумської області 22.05.1961 справа закрита. Дружина Карповича П.С. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2012).*

**КАРПОВИЧ Павло Степанович,** 1894 р.н., м. Жлобин Жлобинського району Гомельської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, слюсар 7 житлово-будівельної контори залізничної станції. Арешт 22.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 21.10.1937 за проведення антирадянської агітації, службу в білій армії та листування із закордонними родичами ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 24.05.1961 Сумським обласним судом. Чоловік Карпович З.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 452).*

**КАСЯН Федот Тимофійович,** 1891 р.н., с. Хмелів Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, сторож махоркової фабрики. Арешт 13.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.12.1937 за проведення антиколгоспної агітації, розповсюдження провокаційних чуток та

висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 212).*

**КАУЦ Адольф Фрідріхович,** 1905 р.н., уродженець колишньої Віленської губернії, проживав у м. Ромни, німець, освіта початкова, возій контори Мосзаготторгу. Арешт 7.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за контрреволюційну агітацію та вихваляння фашистської Німеччини застосована ВМП. Розстріляний 25.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 10.12.1990 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 74).*

**КАЧИН Іван Сильвестрович,** 1905 р.н., смт Торчин Луцького району Волинської області, проживав у м. Ромни, росіянин, освіта початкова, робітник комунгоспу. Арешт 25.09.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 25.11.1937 за підозрою в шпигунстві на користь Польщі застосована ВМП. Розстріляний 3.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 2.08.1960 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 356).*

**КАЧУРІН Михайло Іванович,** 1896 р.н., м. Бихов Биховського району Могильовської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, сторож театру. Арешт 23.06.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 7.08.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 30.04.1992 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12144).*

**КАШИНСЬКИЙ Станіслав Іванович,** 1900 р.н., м. Ромни, проживав у м. Слов'янськ Донецької області, поляк, освіта середня, робітник заводу ім. Куйбишева. Арешт 16.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований у 1969 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 242).*

**КАШПУРОВСЬКА Муза Миколаївна,** 1890 р.н., с. Берестівка Липоводолинського району, проживала в м. Ромни, німкеня, освіта вища – закінчила Харківський медичний інститут, лікар-невропатолог народної лікарні та медичного технікуму. У 1941-1943 рр. проживала і працювала в згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 14.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.05.1944 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР вислана в Сузунський район Новосибірської області (Росія) на 5 років. Особливою нарадою при МВС СРСР 21.06.1946 у перегляді справи відмовлено. Реабілітована 16.04.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 937).*

**КАЩЕНКО Олена Карлівна,** 1874 р.н., уродженка Литви, проживала в м. Ромни, німкеня, освіта початкова, домогосподарка. У 1941-1943 рр. проживала в згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 14.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.05.1944 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР вислана в Сузунський район Новосибірської області (Росія) на 5 років. Реабілітована 24.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 314).*

**КИВА Мусій Іванович,** 1888 р.н., с. Кам'яні Потоки Кременчуцького району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, електромеханік залізничної станції. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 18.06.1945, звинувачення за ст. ст. 54-3, 54-10 ч. 2 КК УРСР. Транспортним відділом НКВС Південної залізниці 24.08.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5559).*

**КИР'ЯН Дмитро Маркович,** 1899 р.н., колишнє с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), проживав у м. Рубіжне Луганської області, українець, освіта вища, начальник зміни цеху № 10 хімкомбінату. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області 29.12.1937 позбавлений волі на 8 років. Реабілітований у 1957 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 2. – 2005. – С. 223).*

**КИР'ЯН Павло Маркович,** 1913 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта неповна середня, студент медичного технікуму. Арешт 20.04.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 13.07.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7775).*

**КИР'ЯН Петро Маркович,** 1895 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник льодопункту залізничної станції. Арешт 1.04.1937. Лінійним судом Південної залізниці 12.02.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 5 років. Реабілітований 17.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11951*).*

**КИР'ЯНОВ Іван Олексійович,** 1907 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), українець, освіта вища, член ВКП(б), начальник паливного відділу Центрального управління руху

Наркомату шляхів сполучення СРСР. Арешт 29.05.1938. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 26.08.1938 за участь у контрреволюційній терористичній організації застосована ВМП. Розстріляний того ж дня на спецоб'єкті НКВС „Комунарка" (Московська область, Росія). Реабілітований у квітні 1956 р. згаданою військовою колегією. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://stalin.memo.ru/names/p171.htm)*.

**КИРИЧЕНКО Леонтій Євтихійович,** 1896 р.н., с. Плавинище Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, завідувач пересувного книжкового фонду центральної міської бібліотеки. Арешт 8.04.1936. Чернігівським обласним судом 14.08.1936 за зберігання контрреволюційної троцькістської та націоналістичної літератури засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УСРР 28.09.1936 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у бухті Нагаєва (м. Магадан однойменної області, Росія). Прокуратурою Сумської області 27.05.1958 у перегляді справи та реабілітації відмовлено, 23.12.1994 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13143*)*.

**КИРНОГА Михайло Якимович,** 1895 р.н., уродженець колишньої Мінської губернії, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, робітник залізничної станції. Арешт 17.02.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.05.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 998)*.

**КИСЕЛЕВИЧ Йосип Адамович,** 1884 р.н., уродженець колишньої Мінської губернії, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, ремонтник 4 околодку 13 дистанції служби колії Південної залізниці. Арешт 26.09.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.10.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 652)*.

**КИСЛЕНКО Микола Адамович,** 1879 р.н., с. Глинськ Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 13.04.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 2.08.1929 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на провокаційне тлумачення заходів влади, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 690)*.

**КЛЕЙМАН Семен Леонідович,** 1887 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), єврей, освіта середня, член ВКП(б), заступник начальника Головфарби Наркомату важкої промисловості СРСР. Арешт 14.12.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 15.02.1938 за участь у контрреволюційній терористичній організації застосована ВМП. Розстріляний 15.02.1938 на спецоб'єкті НКВС „Комунарка" (Московська область, Росія). Реабілітований 6.06.1956 згаданою військовою колегією. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://stalin.memo.ru/names/p171.htm)*.

**КЛЕЙНЕР Мусій Борисович,** 1901 р.н., народився і проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, слюсар приватної майстерні. Арешт 21.03.1924, підписка про невиїзд від 29.05.1925, звинувачення в належності до антирадянської єврейської організації „Гехолуц". Прокурором НКЮ УСРР 6.11.1926 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8111*)*.

**КЛЕЩЕЄВ Василь Антонович,** 1874 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, приватний торговець. Арешт 14.06.1927. Роменський окружним судом 10.08.1927 за антирадянську агітацію, спрямовану на дискредитацію радянської влади, засуджений до позбавлення волі на 2 роки та до виселення за межі України після відбуття терміну покарання на 3 роки. Реабілітований 25.03.1999 прокуратурою Сумської області. Брат Клещеєва Г.А. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 1847*)*.

**КЛЕЩЕЄВ Георгій Антонович,** 1862 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник приватної крамниці. Арешт 14.06.1927. Роменським окружним судом 10.08.1927 за антирадянську агітацію, спрямовану на дискредитацію радянської влади, засуджений до позбавлення волі на 3 роки та до виселення за межі України після відбуття терміну покарання на 3 роки. Реабілітований 25.03.1999 прокуратурою Сумської області. Брат Клещеєва В.А. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 1847*)*.

**КЛИМОВИЦЬКИЙ Абрам Григорович,** 1892 р.н., с. Капустинці Липоводолинського району, проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, адвокат юридичної консультації. Арешт 25.02.1937. Чернігівським обласним судом

15.05.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Термін покарання відбував на Далекому Сході СРСР, де й помер. Реабілітований 12.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11539).*

**КЛОЧКО Андрій Денисович,** 1887 р.н., с. Хмелів Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 20.08.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 13.04.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**КЛОЧКО Антон Дмитрович (Митрофанович),** 1910 р.н., народився і проживав у м. Ромни, росіянин, освіта незакінчена вища, член ВКП(б), прокурор колишнього Грунського району (Сумська область). Арешт 18.10.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 21.07.1944 у звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР виправданий, за ст. 54-3 засуджений до позбавлення волі на 8 років. Військовим трибуналом військ НКВС Українського округу 1.06.1945 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 191*).*

**КНИШ Іван Савич,** 1899 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 7.04.1933, звинувачення за ст. 54-14 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 22.05.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7782).*

**КОБИЛЬСЬКИЙ Григорій Миколайович,** 1881 р.н., с. Локня Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, машиніст залізничного депо. Арешт 17.02.1938, звинувачення за ст. ст. 54-1 „а", 54-9 КК УРСР. Військовою прокуратурою Харківського ВО 4.03.1940 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2038).*

**КОВАЛЕНКО Петро Лаврентійович,** 1885 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, бухгалтер електростанції. У 1941-1943 рр. перебував у Німеччині, після повернення проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 9.04.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 18.07.1944 за контрреволюційну агітацію засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 30.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13106).*

**КОВАЛЬОВ Федір Федорович,** 1912 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, слюсар залізничного паровозного депо. Арешт 15.02.1938. Лінійним судом Південної залізниці 25.07.1938 за ст.ст. 54-10 ч. 1, 56-30 „а" ч. 1 (порушення трудової дисципліни на залізниці) КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 25.02.1998 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13831).*

**КОВАЛЬСЬКА Євдокія Юхимівна,** 1900 р.н., с. Посад Роменського району, проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 29.10.1937 як дружини ворога народу. Відділенням дорожньо-транспортного відділу ГУДБ НКВС СРСР з. ст. Кременчук (Полтавська область) 24.03.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2006).*

**КОВБАСА Андрій Васильович,** 1899 р.н., с. Левченки Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, бухгалтер машинобудівного заводу. Арешт 21.08.1938, звинувачення в участі в контрреволюційній українській націоналістичній повстанській шпигунсько-диверсійній організації. Військовим трибуналом Харківського ВО 6.06.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1993).*

**КОВБАСА Павло Никифорович,** 1879 р.н., с. Довгополівка Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, завідувач постачання 13 дистанції служби колії Південної залізниці. Арешт 21.09.1937. Лінійним судом згаданої залізниці 22.11.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Транспортною колегією Верховного Суду СРСР 10.12.1937 вирок залишений у силі. Реабілітований 31.12.1999 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8812).*

**КОВГАН Макар Самсонович,** 1880 р.н., с. Рогинці Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, городник-орендар. Арешт 11.04.1929, звинувачення в систематичній антирадянській агітації, спрямованій на провокаційне тлумачення заходів влади. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 30.08.1929 заборонене проживання в режимних місцевостях СРСР із закріпленням за визначеним місцем проживання на 3 роки, з-під варти звільнений. Реабілітований 9.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 941*).*

**КОВЕРНЯГА Степан Тимофійович,** 1897 р.н., м. Жмеринка Вінницької області,

проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, черговий залізничного депо. Арешт 6.12.1937, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Відділенням дорожньо-транспортного відділу ГУДБ НКВС СРСР з. ст. Кременчук (Полтавська область) 5.05.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8809).*

**КОВТУН Олексій Гордійович,** 1891 р.н., с. Краснознаменка Гадяцького району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, завідувач відділу постачання кредитної спілки. Арешт 11.04.1929. Судовою колегією ОДПУ 29.01.1930 за проведення антидержавної агітації шовіністичного характеру позбавлений волі на 5 років. Реабілітований 7.02.1990 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 892).*

**КОГАН Мордух Рувимович,** 1907 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, без визначених занять. Арешт 1.11.1926. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 7.01.1927 як соціально небезпечний елемент та член антирадянської організації „сіоністсько-соціалістична партія" висланий до Середньої Азії на 3 роки. 28.01.1927 – від відбуття покарання звільнений. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 7949).*

**КОДА Іван Пилипович,** 1897 р.н., м. Ромни, проживав у м. Донецьк однойменної області, українець, освіта початкова, юрисконсульт обласної контори „Головшвейпром". Арешт 22.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР застосована ВМП. Розстріляний 15.01.1938 у м. Донецьк. Реабілітований у 1961 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 4. – 2008. – С. 396).*

**КОЗАЧЕНКО Харитон Оникійович,** 1890 р.н., с. Калинівка Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, двірник дитячої лікарні. Арешт 7.03.1938. Чернігівським обласним судом 18.01.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 28.06.1963 Верховним Судом СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6800).*

**КОЗЛЕНКО Олександр Георгійович,** 1903 р.н., м. Ромни, проживав у смт Покотилівка Харківського району однойменної області, українець, освіта середня технічна, технік-будівельник. У 1941-1943 рр. проживав і працював на території, окупованій німцями. Арешт 29.10.1943, звинувачення за ст. 58-1 „а" КК РРФСР. Відділом військової контррозвідки „Смерш" перевірочно-фільтраційного спецтабору № 258 (м. Харків однойменної області) 19.08.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7851).*

**КОЗЬМЯН Владислав Владиславович,** 1898 р.н., м. Ромни, проживав у м. Смоленськ однойменної області (Росія), литовець, економіст обласної ради винахідників. Арешт 5.11.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 13.11.1937 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 22.12.1937. Реабілітований 12.03.1989 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://stalin.memo.ru/names/p171.htm).*

**КОЛАКОВСЬКИЙ Олександр Ромуальдович,** 1888 р.н., м. Ромни, проживав у м. Тула однойменної області (Росія), поляк, освіта вища, інженер проектного відділу тресту „Тулавугілля". Арешт 19.12.1937. НКВС СРСР 15.01.1938 за антирадянську діяльність та агітацію застосована ВМП. Розстріляний 26.01.1938. Реабілітований 27.05.1961 Верховним Судом РРФСР. *(Арх. довідка УФСБ по Тульській області №17531 від 15.07.2011).*

**КОЛОМІЄЦЬ Григорій Аріанович,** 1891 р.н., м. Ніжин Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища, завідувач навчальної частини медичного технікуму. Підписка про невиїзд від 22.07.1935. Чернігівським обласним судом 16.12.1935 за ст. 54-12 КК УСРР засуджений до позбавлення волі в загальних місцях відбуття покарання на 2 роки. Реабілітований 18.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12237*).*

**КОЛОМІЄЦЬ Олександр Опанасович,** 1892 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта неповна середня, бухгалтер бази „Сортнасіннєовоч". Арешт 22.06.1941. З наближенням фронту евакуйований до Новосибірської області (Росія). Особливою нарадою при НКВС СРСР 24.01.1942 за антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у м. Тайга Кемеровської області (Росія), де й помер 17.01.1943. Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 889).*

**КОЛЯДА Олександр Михайлович,** 1888 р.н., м. Петроков (Польща), проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, учитель музики та співу середньої школи № 4. Арешт 4.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний

15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**КОМАРИСТ Іван Дмитрович,** 1884 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, кравець артілі „Ромодяг”. Арешт 30.03.1938. Управлінням НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 6.01.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 216*).*

**КОНДРАТЕНКО Павло Павлович,** 1901 р.н., колишнє с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах згаданого міста), українець, освіта початкова, завідувач господарства місцевого лісництва. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув’язнений у концтабір на 7 років. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 27.09.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**КОНЦУР Кирило Васильович,** 1906 р.н., уродженець колишньої Полтавської губернії, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, член ВКП(б), курсант радянсько-партійної школи. Арешт 26.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 11.01.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3043).*

**КОПИТІН Олександр Васильович,** 1903 р., м. Ромни, проживав у Жашківському районі Черкаської області, українець, старший бухгалтер. Київським обласним судом 21.10.1937 засуджений до ВМП. Реабілітований 9.08.1957 Верховним Судом УРСР. *(Реабілітовані історією. Черкаська область. – Кн. 3. – 2003. – С. 58).*

**КОРНІЄНКО Іван Кузьмич,** 1905 р.н., народився і проживав на колишньому х. Шкурківщина Роменського району, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.05.1931 за антирадянську агітацію, спрямовану проти колективізації, висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у м. Ромни, розсильний телеграфу поштового відділення. Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, вихваляння фашистського ладу та висловлювання пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 28.11.1989 та 4.07.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Корнієнка М.К. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 160; оп. 5, спр. 195*).*

**КОРНІЄНКО Микола Кузьмич,** 1900 р.н., колишній х. Шкурківщина Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник майстерні технікуму механізації сільського господарства. Арешт 2.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, вихваляння фашистського ладу та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 11.07.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Корнієнка І.К. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 195*).*

**КОРНУТА Іван Дмитрович,** 1887 р.н., с. Жулин Стрийського району Львівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта незакінчена вища, учитель математики та німецької мови Роменського агротехнікуму. Арешт 31.07.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.11.1933 за участь в „УВО” висланий у Західносибірський край (Росія) на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому місті, працював учителем вечірньої школи для дорослих. Арешт 1.11.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою”) 11.02.1938 за участь в антирадянській націоналістичній організації застосована ВМП. Розстріляний 26.02.1938 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 30.12.1989 та 15.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4. спр. спр. 119, 839).*

**КОРОБКОВ Яків Йосипович,** 1896 р.н., м. Ромни, проживав у м. Хабаровськ однойменного краю (Росія), єврей, працівник авторемонтного заводу. Арешт 27.02.1933. Трійкою при повноважному представництві ОДПУ по Далекосхідному краю 29.04.1933 за ст. 58-10 КК РСФРР ув’язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 9.08.1989 прокуратурою згаданого краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d17/f350.htm).*

**КОРОБОВА Ганна Яківна (КІНЕЛОВСЬКА Адель Казимирівна),** 1922 р.н., м. Ромни, проживала в м. Саранськ (Республіка Мордовія, Росія), єврейка, секретар Наркомату харчової промисловості. Військовим трибуналом при НКВС Мордовської АРСР 25.05.1946 за ст. 58-2 КК РРФСР засуджена до позбавлення волі на

3 роки. Реабілітована 2.08.1999. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d17/f354.htm).*

**КОРОЛЬ Гордій Федорович,** 1895 р.н., с. Хустянка Буринського району, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта вища – закінчив Глухівський учительський інститут, учитель неповно-середньої школи. Арешт 16.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.12.1937 за керівництво одним із осередків контрреволюційної повстанської антирадянської української націоналістичної організації застосована ВМП. Розстріляний 8.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 15.10.1958 Сумським обласним судом. Брат Короля Я.Ф. (див. розділ „Буринський район", кн. 1). *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 12).*

**КОРОЛЬ Тимофій Семенович,** 1885 р.н., м. Ромни, проживав у м. Маріуполь Донецької області, українець, освіта початкова, майстер листопрокатного цеху заводу ім. Ілліча. Арешт 20.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області застосована ВМП. Даних про виконання вироку немає. Реабілітований у 1957 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 4. – 2008. – С. 494).*

**КОРОПОВ Федір Макарович,** 1877 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 16.12.1932, звинувачення в участі в контрреволюційній організації, яка мала на меті повалення радянської влади. Помер у в'язниці 16.02.1933. Роменським РВ ДПУ 12.12.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2461*).*

**КОРЧАК-ЧЕПУРКОВСЬКИЙ Дмитро Федорович,** 1878 р.н., м. Красноград однойменного району Харківської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища – закінчив Харківський ветеринарний інститут, ветлікар дільниці „Укрм'ясо" залізничної станції. Арешт 4.12.1930, підписка про невиїзд від 11.05.1931, звинувачення за ст. 54-7 КК УСРР. Полтавським оперсектором ДПУ 26.07.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7857).*

**КОРШАК Володимир Федорович,** 1883 р.н., с-ще Кайдани (Литва), проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, заступник начальника 13 дистанції служби колії та споруджень залізниці. Арешт 18.07.1938. Військовим трибуналом Харківського ВО 12.11.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській українсько-націоналістичній диверсійно-шкідницькій організації та проведення контрреволюційної діяльності засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 17.06.1939 вирок скасований, справа направлена на додаткове розслідування. Дорожньо-транспортним відділом НКВС Південної залізниці 8.12.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5528*).*

**КОСАРЕНКО Семен Опанасович,** 1894 р.н., с. Шахворостівка Миргородського району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, сторож пункту „Заготзерно". Арешт 28.06.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українсько-націоналістичній повстанській антирадянській організації застосована ВМП. Розстріляний 31.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.12.1961 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 510).*

**КОСТЕЛЯНЕЦЬ Зельман Йохилевич (Йохелевич),** 1876 р.н., м. Ромни, проживав у м. Липецьк однойменної області (Росія), єврей, освіта середня, касир-рахівник виробничого управління „Головхліб". Арешт 29.09.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 10.12.1937 за шпигунську терористичну діяльність засуджений до ВМП. Розстріляний того ж дня на спецоб'єкті НКВС „Комунарка" (Московська область, Росія). Реабілітований 10.02.1992 Головною військовою прокуратурою Російської Федерації. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://stalin.memo.ru/names/p189.htm).*

**КОСТЕНКО Яків Степанович,** 1907 р.н., с. Лебединці Срібнянського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, майстер пекарні. Арешт 24.07.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 23.08.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 17.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12037).*

**КОСТЮК Іван Федорович,** 1918 р.н., колишнє с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), в'язень 1 відділення Каміньтабору НКВС. Звинувачення особливого відділення згаданого табору від 23.06.1943. Військовим трибуналом військ НКВС 31.07.1943 за антирадянську агітацію засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 5.11.1993 прокуратурою Саратовської області. *(Жертви політичного терору в*

*СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d17/f492.htm).*

**КОСТЮЧЕНКО Дмитро Григорович,** 1896 р.н., с. Гришине Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, неписьменний, тесляр. Арешт 23.10.1932, звинувачення в пособництві контрреволюційному угрупованні. Харківським облвідділом ДПУ 28.01.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. №-9949*).*

**КОСТЯНТИНОВ Віктор Петрович,** 1895 р.н., м. Ромни, проживав у м. Полтава однойменної області, росіянин, освіта середня. Військовий фельдшер. Арешт 15.02.1938. Верховним Судом СРСР 16.10.1938 за ст. ст. 54-1[?], 54-7, 54-8, 54-11 КК УРСР засуджений до ВМП. Розстріляний того ж дня в м. Полтава. Реабілітований 15.03.1960 згаданим судом. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 3. – 2005. – С. 102).*

**КРАВЧУК-ОСІННЯ Парасковія Євграфівна,** 1901 р.н., м. Гадяч однойменного району Полтавської області, проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 30.10.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 27.07.1938 як соціально небезпечний елемент вислана до Казахстану на 3 роки. Реабілітована 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 306).*

**КРАСНОШАПКА Костянтин Семенович,** 1903 р.н., с. Піски Лохвицького району Полтавської області, українець, освіта середня. Командир відділення 21 СП 7 СД (м. Ромни). Арешт 14.10.1927. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.08.1928 за участь у нелегальній антирадянській групі в згаданому полку позбавлений волі на 3 роки, 3.08.1930 – висланий у Середню Азію після відбуття терміну покарання на 3 роки. Реабілітований 20.01.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224*).*

**КРАСНОЩОК Андрій Мусійович,** 1870 р.н., колишнє с. Оксютинці (тепер с. Пустовойтівка) Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 20.08.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 13.04.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**КРИВОКОБИЛЬСЬКИЙ Федір Федорович,** 1891 р.н., с. Левченки Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, завідувач виробництва підприємства „Маслозаготторг". Арешт 8.09.1937, звинувачення в проведенні контрреволюційної агітації. Роменським РВ НКВС 25.01.1938 справа закрита. Брат Кривокобильського Й.Ф. (див. розділ „Роменський район"). *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4241).*

**КРИВЦУН Петро Тимофійович,** 1878 р.н., с. Перекопівка Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, пенсіонер. Арешт 8.04.1938, звинувачення за ст.ст. 54-6, 54-10 ч. 1 КК УРСР. Роменським РВ НКВС 13.09.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3276).*

**КРИВЧЕНКО Василь Васильович,** 1869 р.н., м. Миргород Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 16.04.1920, звинувачення в службі в Добровольчій армії. Особливим відділом ВНК Південно-Західного фронту 20.04.1920 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4010).*

**КРИЧЕВСЬКИЙ Давид Абрамович,** 1891 р.н., м. Ромни, проживав у м. Харків однойменної області, єврей, освіта вища, референт Укржитлоспілки. Арешт 17.12.1930, звинувачення в участі в антирадянській організації. ДПУ УСРР 15.01.1931 справа закрита. Працював юрисконсультом Будинку проектів. [Відомості про арешт відсутні]. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Харківській області 16.04.1938 застосована ВМП. Розстріляний 3.06.1938 у м. Харків. Реабілітований 13.11.1956. *(Реабілітовані історією. Харківська область. – Кн. 1, ч. 1. – 2005. – С. 635).*

**КРОЛЕНКО Іван Іванович,** 1877 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, член правління місцевого товариства взаємокредиту. Арешт 10.04.1929, звинувачення в систематичній антирадянській агітації, спрямованій на провокаційне тлумачення заходів влади. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 30.08.1929 заборонене проживання в режимних місцевостях СРСР на 3 роки, з-під варти звільнений. Реабілітований 9.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 941*).*

**КРУПСЬКИЙ Віктор Степанович,** 1888 р.н., колишнє с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), проживав у м. Вінниця однойменної області, українець, освіта початкова, агроном обласного земвідділу. Арешт 9.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 18.11.1937 за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 2.12.1937. Реабілітований 16.01.1957.

*(Реабілітовані історією. Вінницька область. – Кн. 3. – 2010. – С. 371).*

**КСЕНЗЕНКО Костянтин Мефодійович,** 1879 р.н., м. Полтава однойменної області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня спеціальна, технік-нормувальник залізничного депо. Арешт 12.07.1938. Військовим трибуналом Харківського ВО 12.11.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській українсько-націоналістичній диверсійно-шкідницькій організації та проведення контрреволюційної діяльності засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 17.06.1939 вирок скасований, справа направлена на додаткове розслідування. Дорожньо-транспортним відділенням НКВС Південної залізниці 14.12.1939 справа закрита. Реабілітований 15.11.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5528*).*

**КУБРАК Григорій Остапович,** 1907 р.н., с. Гринівка Недригайлівського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. До арешту – експедитор радгоспу „Піонер" (с. Маршали згаданого району). Арешт 27.11.1935. Чернігівським обласним судом 14.02.1936 за ст. ст. 54-10 ч. 2, 78 ч. 2 (утеча з-під варти), 68 ч. 2 (підробка документів) КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Верховним Судом УСРР 25.03.1936 вирок залишений у силі. Реабілітований 4.06.1993 Верховним Судом України. Син Кубрака О.І. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12540*).*

**КУБРАК Остап Іванович,** 1884 р.н., колишній х. Кубраків Недригайлівського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник фотоартілі. Арешт 26.04.1940. Сумським обласним судом 2.08.1940 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 11.05.1992 прокуратурою Сумської області. Батько Кубрака Г.О. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1826*).*

**КУГІЙ Ганна Федорівна,** 1894 р.н., колишнє с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), проживала в м. Маріуполь Донецької області, українка, освіта початкова, робітниця заводу ім. Ілліча. Арешт 1.08.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Донецької області засуджена до позбавлення волі на 10 років. Реабілітована в 1992 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 5. – 2008. – С. 13).*

**КУДРЯШОВА Зінаїда Михайлівна,** 1900 р.н., м. Ленінець Брестської області (Білорусь), проживала в м. Ромни, росіянка, освіта початкова, телефоністка залізничної станції. Арешт 7.02.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.05.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнена у ВТТ на 10 років. Реабілітована 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 65).*

**КУЗНЕЦОВ Михайло Іванович,** 1903 р.н., уродженець Саратовської області (Росія), проживав у Московській області (Росія), росіянин, освіта середня, без визначених занять. У 1941-1943 рр. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями, потім вивезений до Німеччини. Арешт 17.04.1951, звинувачення за ст. 58-1 „а" КК РРФСР. Помер 8.05.1952 у в'язниці. Управлінням КДБ при Раді Міністрів УРСР по Сумській області 14.09.1965 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8361).*

**КУЇМОВА Євдокія Тимофіївна,** 1914 р.н., с. Пустовійтівка Роменського району, проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, санітарка дитячої консультації залізничної станції. Арешт 27.11.1940. Лінійним судом Південної залізниці 27.02.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 8 років. Реабілітована 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13234).*

**КУЛАКОВИЧ Григорій Михайлович,** 1903 р.н., уродженець колишнього Заславського району Мінської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, помічник майстра ковбасного цеху артілі ім. Ілліча. Арешт 11.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за антирадянську агітацію, нелегальний перетин кордону та за підозрою в шпигунстві ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Пермському краї (Росія). Реабілітований 16.06.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 159).*

**КУЛИК Андрій Якович,** 1897 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, художник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 15.03.1931 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти радянської влади, та службу в білій армії ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 298).*

**КУЛИК Антон Нилович,** 1897 р.н., м. Ромни, проживав у м. Київ, помічник режисера театру російської драми. Репресований у 1938 р.

Реабілітований у 1989 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 231).*

**КУЛИНИЧ Дмитро Павлович,** 1917 р.н., с. Капустинці Липободолинського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, головний бухгалтер контори „Заготльон”. З вересня 1941 р. до закінчення Великої Вітчизняної війни перебував у німецькому таборі радянських військовополонених. Арешт 14.06.1948. Військовим трибуналом Харківського гарнізону 15.09.1948 за ст. 54-1 „б” КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 4.08.1966 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8434).*

**КУЛЬЧИЦЬКИЙ Володимир Владиславович,** 1884 р.н., уродженець м. Ромни, склографіст-кресляр. Засуджений у 1938 р. Реабілітований у 1989 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 233).*

**КУНИЦЬКИЙ Станіслав Леонтійович,** 1898 р.н., уродженець Червенського району Мінської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, майстер картонажного цеху артілі інвалідів „Нове життя”. Арешт 19.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за участь у контрреволюційній шпигунській організації „ПОВ” застосована ВМП. Розстріляний 3.10.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.11.1958 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 58*).*

**КУНИЦЯ Григорій Васильович,** 1894 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, голова Засульської сільської ради. Арешт 2.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 2.01.1931 за контрреволюційну агітацію, спрямовану проти заходів радянської влади, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 7.08.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Куниці Д.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 943).*

**КУНИЦЯ Дмитро Васильович,** 1892 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта неповна середня, табельник механічного заводу. Арешт 16.10.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 6.01.1931 за проведення систематичної контрреволюційної агітації, з метою підриву економічної могутності СРСР, та службу в білій армії ув’язнений у концтабір на 7 років. Реабілітований 19.07.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Куниці Г.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 61).*

**КУНІН Меєр Лейзерович,** 1892 р.н., м. Ромни, проживав у м. Полтава однойменної області, єврей, освіта початкова, працівник друкарні. Арешт 5.07.1938. Полтавським обласним судом 20.05.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УРСР 11.11.1939 справа закрита. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 3. – 2005. – С. 173).*

**КУРІН Олександр Іванович,** 1896 р.н., м. Чистополь однойменного району Республіки Татарстан (Росія), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта початкова, в’язень Ікшанської окремої дільниці Дмиттабу НКВС. Арешт 28.12.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Московській області 4.03.1938 за контрреволюційну агітацію серед в’язнів застосована ВМП. Розстріляний 8.03.1989 на спецоб’єкті „Бутово” (Московська область, Росія). Реабілітований 8.06.1989. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d19/f218.htm).*

**КУТНЄВСЬКА Марія Миколаївна,** 1912 р.н., с. Гоголів Броварського району Київської області, проживала в м. Ромни, українка, освіта середня, робітниця машинобудівного заводу. Арешт 17.06.1938 як співучасниці антирадянської діяльності свого чоловіка. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 26.11.1938 справа закрита. Дружина Кутнєвського В.М. (див. розділ „Місто Шостка”). *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2133).*

**КУЦАНЬ Яким Никифорович,** 1881 р.н., м. Ромни, проживав у м. Полтава однойменної області, українець, освіта неповна середня, начальник 11 дільниці шляху Південної залізниці. Арешт 26.11.1937. Верховним Судом СРСР 27.08.1938 за ст. ст. 54-7, 54-8, 54-11 КК УРСР засуджений до ВМП. Розстріляний того ж дня. Реабілітований 19.09.1957 згаданим судом. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 182).*

**КУЧЕР-УСТИМЕНКО Дмитро Трохимович,** 1889 р.н., с. Гришине Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, інструктор інспекції Держстраху. Арешт 18.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській націоналістичній українській контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 24.01.1963 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 836*).*

# Л

**ЛАВРИК Іван Степанович,** 1909 р.н., уродженець м. Ромни. 7.08.1941 ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.10.1991 військовою прокуратурою Червонопрапорного Одеського ВО. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d19/f342.htm).*

**ЛАВРИНОВИЧ Сергій Антонович,** 1883 р.н., м. Мінськ (Білорусь), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта вища, учитель середньої школи № 7 та викладач робітфаку. Арешт 26.05.1935, підписка про невиїзд від 19.07.1935. Чернігівським обласним судом 16.12.1935 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 18.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12237*).*

**ЛАДА Порфирій Кирилович,** 1884 р.н., смт Липова Долина однойменного району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, маляр вагоноремонтного пункту залізничної станції. Арешт 1.11.1940. Лінійним судом Південної залізниці 25.01.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 4 роки. Реабілітований 30.11.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12390).*

**ЛАДІРДО Петро Зіновійович,** 1910 р.н., уродженець м. Ромни, італієць, освіта вища – закінчив Московську консерваторію. Капельмейстер-диригент 198 СП 66 СД 1 Окремої Червонопрапорної Армії Приморської групи військ (колишнє м. Іман, тепер м. Дальнєреченськ Приморського краю, Росія). Арешт 13.07.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 23.07.1939 за належність до італійської розвідки та збір шпигунської інформації ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 10.08.1956 військовим трибуналом Далекосхідного ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 663).*

**ЛАЗАРЕВ Олександр Іванович**, 1893 р.н., уродженець Литви, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, тесляр лісопильного заводу Південної залізниці. Арешт 19.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за проведення антирадянської агітації та заклик робітників заводу до страйку ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 6.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 882).*

**ЛАКИЗА Семен Савич,** 1898 р.н., с. Лавіркове Талалаївського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, без визначених занять. До арешту – робітник технікуму механізації в згаданому місті. Арешт 1.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення контрреволюційної агітації проти заходів радянської влади та зв'язки з куркульським елементом ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 25.11.1964 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 303).*

**ЛАСКЕВИЧ Анатолій Васильович,** 1893 р.н., с. Басівка Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, шапкар-кустар. Арешт 4.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів партії та уряду, розповсюдження провокаційних чуток поразенського характеру застосована ВМП. Розстріляний 11.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 7).*

**ЛАЩ Михайло Петрович,** 1880 р.н., уродженець Польщі, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), росіянин, освіта початкова, пенсіонер. Арешт 24.09.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 15.12.1937 за підозрою в шпигунстві на користь Польщі та контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 4.08.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 437).*

**ЛАЩЕНКО Андрій Михайлович,** 1899 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 25.01.1928 як соціально небезпечної особи. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.03.1928 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 5135*).*

**ЛЕВГОД Ганна Іванівна,** 1892 р.н., народилася і проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 6.11.1937 як дружини ворога народу. Відділенням дорожньо-транспортного відділу УДБ НКВС УРСР з.ст. Кременчук (Полтавська область) 26.03.1938 справа закрита. Дружина Левгода Й.Ф. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1949).*

**ЛЕВГОД Йосип Фадейович,** 1897 р.н., уродженець Литви, проживав у м. Ромни, литовець, освіта початкова, помічник машиніста паровозного депо. Арешт 8.09.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР у жовтні 1937 р. за ст. 54-1 „а" КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 30.10.1937 у м. Харків. Реабілітований 22.03.1958 транспортною прокуратурою Південної залізниці. Чоловік Левгод Г.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 528).*

**ЛЕВИНСЬКИЙ Іван Йосипович,** 1896 р.н., уродженець Гродненської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, член правління приміського садово-городнього товариства. Арешт 11.04.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 3.09.1929 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів радянської влади, та вороже ставлення до неї висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 784).*

**ЛЕВИЦЬКА Олександра Пилипівна,** 1903 р.н., уродженка Польщі, проживала в м. Ромни, полька, освіта початкова, робітниця товарної контори залізничної станції. Арешт 15.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 22.02.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнена у ВТТ на 10 років. Реабілітована 26.02.1957 Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 516).*

**ЛЕВИЦЬКИЙ Антон Іванович,** 1866 р.н., с. Вовківці Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, приймальник сировини бази „Союзтютюн". Арешт 29.11.1931, підписка про невиїзд від 25.06.1932. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.06.1932 за участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 259*).*

**ЛЕВЧЕНКО Михайло Іванович,** 1900 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепре у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 11.11.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2347*).*

**ЛЕНЬ Микола Васильович,** 1888 р.н., м. Ромни, проживав у с-щі Енгажимо Бодайбінського району Іркутської області (Росія), українець, десятник лісозаготівель та сплаву. Арешт 28.05.1938. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 29.10.1938 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 11.11.1938 у м. Іркутськ. Реабілітований 4.05.1989 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d19/f342.htm).*

**ЛЕОНОВ Іван Сергійович,** 1902 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, бухгалтер меблевої фабрики. Арешт 24.06.1941. Сумським обласним судом 20.07.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років та до вислання за межі України після відбуття терміну покарання на 5 років. Верховним Судом УРСР 9.08.1941 вирок облсуду в частині вислання скасований, у решті залишений у силі. Реабілітований 11.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12019).*

**ЛИМАРЕНКО Микола Якимович,** 1908 р.н., з. ст. Ромодан (Миргородський район Полтавської області), проживав на з.ст. Рубанка (Бахмацький район Чернігівської області), українець, освіта неповна середня, помічник начальника станції. Арешт 6.12.1937. Лінійним судом Південної залізниці 16.08.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 27.04.1960 Верховним Судом УРСР. Дружина Лимаренка М.Я. у 1960 р. – мешканка м. Ромни. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5256).*

**ЛИНЕНКО Іван Васильович,** 1875 р.н., м. Лубни Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, маляр спілки будівельників. Арешт 30.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 6.01.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 216*).*

**ЛИПСЬКИЙ Іван Дмитрович,** 1880 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, інспектор з тютюну місцевої споживспілки. Арешт 28.04.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.06.1932 за участь у контрреволюційній повстанській організації позбавлений права проживання в режимних місцевостях СРСР на 3 роки, з-під варти звільнений. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 259*).*

**ЛИСЕНКО Юрій Дмитрович,** 1898 р.н., м. Ромни, проживав у с. Кір'яново Калузького району однойменної області (Росія), росіянин, освіта вища, без визначених занять. Наприкінці 1941 р. – на початку 1942 р. проживав і працював у згаданому районі, окупованому німцями. Арешт 11.03.1942, звинувачення за ст. 58-3 КК РРФСР. Військовим трибуналом військ НКВС з охорони тилу 50 армії 30.05.1942 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2841).*

**ЛИТВИН Григорій Іванович,** 1889 р.н., м. Ромни, проживав у м. Кременчук Полтавської області, українець, освіта вища – закінчив Санкт-Петербурзький політехнічний інститут, механік гранітного кар'єру. Арешт 27.12.1930. Особливою нарадою при ДПУ УСРР 5.05.1931 за проведення антирадянської агітації, обслуговування царських потягів та службу в гетьманській варті висланий у Північний край на 3 роки. Термін покарання відбував у м. Котлас Архангельської області (Росія), після відбуття якого проживав за місцем народження, старший інженер підприємства „Заготбуд" на млинкомбінаті. Арешт 19.05.1949. Особливою нарадою при МДБ СРСР 3.09.1949 за належність до антирадянської групи та проведення антирадянської агітації засланий на поселення в Карагандинську область (Казахстан). Реабілітований (за обома репресіями) 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 426).*

**ЛИТВИНЕНКО Григорій Лукич,** 1892 р.н., колишній х. Михайлівка Липоводолинського району, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 26.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів партії та уряду, застосована ВМП. Розстріляний 11.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 10).*

**ЛИТВИНЕНКО Сава Миколайович,** 1873 р.н., с. Перекопівка Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, конюх приміського робкоопу. Арешт 27.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Чернігівським облвідділом ДПУ 27.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3009).*

**ЛИТВИНЕНКО Феофан Дмитрович,** 1899 р.н., с. Довгалівка Талалаївського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, рахівник районного земвідділу. Арешт 22.04.1936. Чернігівським обласним судом 27.09.1936 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 7.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11913*).*

**ЛИТОВСЬКА Марфа Никифорівна,** 1897 р.н., уродженка Брестської області (Білорусь), проживала в м. Ромни, білоруска, неписьменна, домогосподарка. Арешт 29.10.1937 як дружини ворога народу. Відділенням дорожньо-транспортного відділу УДБ НКВС з. ст. Кременчук (Полтавська область) 2.02.1938 справа закрита. Дружина Литовського С.С. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2008).*

**ЛИТОВСЬКИЙ Степан Степанович,** 1888 р.н., м. Скідель Гродненського району однойменної області (Білорусь), проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, робітник лісозаводу. Арешт 22.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 14.10.1937 за проведення антирадянської агітації та вихваляння життя в Польщі застосована ВМП. Розстріляний 22.10.1937 у м. Харків. Реабілітований 2.11.1957 Верховним Судом УРСР. Чоловік Литовської М.Н. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 604).*

**ЛОГВИНОВСЬКИЙ Юрій Федорович,** 1894 р.н., м. Рівне однойменної області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, помічник інженера Миргородської електромережі (Полтавська область). Арешт 15.06.1929. Колегією ОДПУ 14.12.1929 за підозрою в шпигунській діяльності ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 11.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 785).*

**ЛОКОТЬ Іван Іванович,** 1903 р.н., с. Ріпки Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник артілі інвалідів. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 25.05.1944. Військовим трибуналом Південної залізниці 28.08.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 31.10.1996 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13575).*

**ЛОМАКІН Дмитро Максимович,** 1886 р.н., смт Решетилівка однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища, адвокат. Арешт 19.03.1929, звинувачення в систематичній контрреволюційній

агітації, спрямованій на зрив заходів радянської влади. Колегією ОДПУ 18.07.1929 справа направлена ДПУ УСРР на дослідування, з-під варти звільнений під підписку про невиїзд. Особливою нарадою при згаданій колегії 3.11.1929 ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 833).*

**ЛОПАТИНСЬКИЙ Костянтин Львович,** 1902 р.н., м. Ромни, проживав на з.ст. Сенча (Лохвицький район Полтавської області), українець, освіта початкова, робітник-залізничник. Арешт 13.11.1936. Лінійним судом Південної залізниці 4.01.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 19.05.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 3. – 2005. – С. 261).*

**ЛОХАНЬ Олександр Маркіянович,** 1889 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, чоботар артілі пошиття та ремонту взуття „Перше Травня". Арешт 15.02.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Роменським РВ НКВС 27.07.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1243).*

**ЛУЖАРЕНКО Костянтин Савелійович,** 1897 р.н., м. Ромни, проживав у м. Алчевськ Луганської області, українець, освіта початкова, бухгалтер Ящиківської МТС. Арешт 31.01.1933, звинувачення в шкідницькій діяльності. 22.07.1933 справа закрита. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 2. – 2005. – С. 503).*

**ЛУК'ЯНЕНКО Григорій Федотович,** 1892 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, швець-кустар. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 2.09.1947. Сумським обласним судом 15.12.1947 за ст. ст. 54-3, 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 13.10.1961 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5511).*

**ЛУКАШ Марія Митрофанівна,** 1925 р.н., народилася і проживала в колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українка, освіта початкова, колгоспниця. У жовтні 1942 р. вивезена до Німеччини. Арешт 22.05.1945, звинувачення за ст. 58-1 „а" КК РРФСР. Відділом військової контррозвідки „Смерш" 8 гвардійської армії 18.07.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5136).*

**ЛУКАШЕВИЧ Іван Антонович,** 1887 р.н., уродженець Слуцького району Мінської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта середня, помічник начальника залізничної станції. Арешт 5.03.1933, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Відділенням дорожньо-транспортного відділу ОДПУ м. Полтава 23.04.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5933).*

**ЛУКАШЕВИЧ Станіслава Цезарівна,** 1889 р.н., м. Гомель однойменної області (Білорусь), проживала в м. Ромни, білоруска, освіта початкова, робітниця залізничної станції. Арешт 17.02.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.05.1938 за проведення контрреволюційної шпигунської діяльності та зв'язок із закордонними родичами ув'язнена у ВТТ на 10 років. Реабілітована 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 171).*

**ЛУРГА Василь Олексійович,** 1896 р.н., м. Ромни, проживав у колишньому м. Святогорськ Слов'янського району Донецької області, українець, освіта середня, завідувач матеріальної бази будівництва залізничної колії. Арешт 12.01.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області застосована ВМП. Розстріляний 17.05.1938 у м. Донецьк. Реабілітований у 1988 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 5. – 2008. – С. 256).*

**ЛЬВОВ Лев Інсарович,** 1897 р.н., м. Ромни, проживав у м. Тамбов однойменної області (Росія), єврей, освіта вища – закінчив медичний факультет Кримського державного університету, член ВКП(б), лікар-ординатор-фізіотерапевт військового шпиталю, військлікар 2 рангу. Арешт 21.02.1938. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 20.09.1938 за ст. ст. 58-1 „б", 58-7, 58-8, 58-9, 58-11 КК РРФСР засуджений до ВМП, позбавлений військового звання. Розстріляний того ж дня в м. Москва (Росія). Реабілітований 10.03.1960 згаданою військовою колегією. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7823).*

**ЛЮБИЦЬКИЙ Григорій Іванович,** 1890 р.н., колишній х. Очеретяний Роменського району, проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта середня спеціальна, агроном-інспектор Роменської бази Держсортфонду. Арешт 26.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.11.1937 за участь у контрреволюційному націоналістичному угрупованні, проведення

антирадянської агітації та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Самарській області (Росія). Сумською обласною комісією з перегляду справ на осіб, засуджених за контрреволюційні злочини, 14.10.1954 рішення згаданої трійки скасоване, справа закрита з повною реабілітацією. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 320).*

**ЛЯБАКІН Іван Олексійович,** 1913 р.н., колишнє м. Горький (тепер м. Нижній Новгород однойменної області, Росія), проживав у м. Ромни, росіянин. Начальник відділу речового постачання окремого батальйону зв'язку корпусу. Арешт 20.01.1946, звинувачення за ст. 54-1 „б" КК УРСР. Справа закрита 19.04.1946. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d19/f342.htm).*

# М

**МАЗУРЕНКО Марія Михайлівна,** 1901 р.н., м. Бендери (Молдова), проживала в м. Ромни, росіянка, освіта початкова, робітниця вагоноремонтного пункту залізничної станції. Арешт 4.12.1937, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Дорожньо-транспортним відділом НКВС Південної залізниці 15.08.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1951).*

**МАЗУРКЕВИЧ Степан Іванович,** 1889 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, робітник цегельного заводу. Арешт 8.10.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 28.11.1937 за проведення антирадянської агітації, підбурювання робітників кинути робочі місця та націоналістичну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 22.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 916).*

**МАЙФЕТ Григорій Йосипович,** 1903 р.н., м. Ромни, проживав у м. Полтава однойменної області, українець, освіта вища – закінчив фізико-математичний факультет Полтавського педагогічного інституту, лектор історії літератури та музики згаданого інституту. Арешт 5.12.1934. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 28.03.1935 за ст. ст. 54-8, 54-11 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував на будівництві Біломорсько-Балтійського каналу та на вугільних шахтах Печори (Росія). Особливою нарадою при НКВС СРСР 9.06.1951 засланий на поселення в Республіку Комі (Росія). Реабілітований 4.08.1956 згаданою військовою колегією. *(ГДА УСБУ в Полтавській обл., спр. 5179-с).*

**МАКАРЕНКО Михайло Гаврилович,** 1880 р.н., с. Житне Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, бухгалтер радіовузла. Арешт 13.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**МАКСИМЕНКО Ілля Лук'янович,** 1897 р.н., с. Дзюньки Нестеровського району Львівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, пожежний охоронець машинобудівного заводу. Арешт 19.03.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Роменським РВ НКВС 13.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1071).*

**МАКСИМЕНКО Омелян Михайлович,** 1882 р.н., с. Панасівка Липоводолинського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 23.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.12.1937 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва та висловлювання пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 639).*

**МАКСИМЕНКО Юхим Романович,** 1890 р.н., с. Панасівка Липоводолинського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, сторож-двірник дитячого садка. Арешт 23.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.12.1937 за контрреволюційну агітацію застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 6.01.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 214).*

**МАКСИМЮК Володимир Костянтинович,** 1906 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, росіянин, освіта початкова, майстер меблевої фабрики. Арешт 7.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 14.10.1937 за антирадянський настрій щодо заходів влади та за підозрою в шпигунстві застосована ВМП. Розстріляний 27.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 17.12.1957 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 642).*

**МАКСЮК Андрій Васильович,** 1911 р.н., с. Березівка Прилуцького району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, музикант літнього театру. Арешт 25.06.1941. Сумським обласним судом 7.08.1941 як соціально небезпечна особа висланий за межі України на 5 років. Реабілітований 30.09.1958 Верховним Судом УРСР. Син Максюка В.Т. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4782).*

**МАКСЮК Василь Трохимович,** 1879 р.н., с. Березівка Прилуцького району Чернігівської області, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, пенсіонер. До арешту – кондуктор на залізниці. Арешт 9.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за проведення антирадянської агітації та вихваляння Японії ув'язнений у концтабір [так у документі] на 8 років. Прокуратурою Сумської області 17.10.1940 у перегляді справи відмовлено, 30.09.1989 – реабілітований. Батько Максюка А.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 164).*

**МАЛАШКО (МЕЛАШКО) Іван Костянтинович,** 1903 р.н., м. Мінськ (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, завідувач гаража нафтопромислів. Арешт 8.06.1944. Військовим трибуналом Сумського гарнізону 30.12.1944 за ст. 54-3 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 21.05.1946 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 5487*).*

**МАЛИШКО Микола Гнатович,** 1916 р.н., колишнє с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), проживав у м. Новоржев однойменного району Псковської області (Росія), українець, освіта середня, технік-рентгенолог лікарні. Арешт 22.02.1941. Калінінським [так у документі] обласним судом 23.05.1941 за ст. 58-10 ч. 1 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 4.11.1995. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d21/f313.htm).*

**МАНЬ Іван Васильович,** 1888 р.н., с. Липове Талалаївського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, сторож крамниць. Арешт 15.07.1937. Чернігівським обласним судом 21.12.1937 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 19.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11586).*

**МАРКС Семен Борисович,** 1920 р.н., уродженець м. Ромни, єврей, освіта початкова. В'язень табору № 150 НКВС СРСР з 23.05.1942. Колишній червоноармієць, з липня 1941 р. перебував у німецькому полоні. Особливою нарадою при НКВС СРСР 24.02.1943 за ст. 58-1 „б" КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 7 років. Термін покарання відбував у м. Воркута (Республіка Комі, Росія). Реабілітований 21.03.1957 військовим трибуналом Північного ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 527).*

**МАРОЧКО Данило Петрович,** 1878 р.н., смт Дмитрівка Бахмацького району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, городник-орендар. Арешт 11.04.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 30.08.1929 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на провокаційне тлумачення заходів влади, позбавлений права проживання в режимних місцевостях СРСР на 3 роки, з-під варти звільнений. Реабілітований 9.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 941*).*

**МАРУНЯК Михайло Андрійович,** 1901 р.н., м. Долина однойменного району Івано-Франківської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, учитель Засульської неповно-середньої трудової школи. Арешт 25.02.1931, звинувачення в участі в „УВО" та проведенні роботи проти більшовизму в Галіції. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.11.1931 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 93).*

**МАРЧЕНКО Костянтин Семенович,** 1906 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 3.05.1936. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.05.1936 за ст. 171 КК УСРР ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 29.04.1994 Сумським обласним судом. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 2176).*

**МАРЧЕНКО Семен Матвійович,** 1892 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець,

освіта початкова, колишній член ВКП(б), голова колгоспу „Нове життя" (с. Калинівка Роменського району). У 1941-1943 рр. проживав на території згаданого району, окупованому німцями. Арешт 15.12.1943. Сумським обласним судом 9.10.1944 як соціально небезпечна особа висланий за межі України на 10 років. Реабілітований 8.06.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13858).*

**МАСЛІЙ Андрій Мефодійович,** 1899 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, вантажник залізничної станції. Арешт 10.09.1937. Лінійним судом Південної залізниці 22.11.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13254).*

**МАСЛІЙ Мусій Силович,** 1902 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, провідник худоби контори „Заготхудоба". Арешт 2.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 8.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.08.1957 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 598*).*

**МАТВІЄНКО Василь Павлович,** 1891 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, робітник залізничного клубу. Арешт 30.01.1936. Лінійним судом Південної залізниці 5.03.1936 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 1 рік і 6 місяців. Реабілітований 31.07.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2796).*

**МАТЕЮК Костянтин Павлович,** 1920 р.н., уродженець колишнього Хелмського повіту Польщі, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, коваль птахокомбінату. Арешт 5.11.1940. Сумським обласним судом 17.01.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 27.06.1966 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8428).*

**МАТУСЕВИЧ Петро Никифорович,** 1886 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, завгосп хлібопекарні. Арешт 15.07.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за участь у контрреволюційній шпигунській організації „ПОВ" застосована ВМП. Розстріляний 5.10.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.11.1958 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 58*).*

**МАТЮШЕНКО Петро Порфирович,** 1911 р.н., уродженець с. Басівка Роменського району, українець, освіта початкова. Червоноармієць 21 СП – діловод штабу 7 СД (м. Ромни). Арешт 25.06.1937. Військовим трибуналом 15 СК 7.10.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 19.04.1967 військовим трибуналом Київського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8487).*

**МАЦІЛЕВИЧ Антон Петрович,** 1902 р.н., уродженець Польщі, проживав на залізничному перегоні Болотниця (Талалаївський район Чернігівської області), поляк, освіта початкова, обхідник 3 околодку 13 дистанції служби колії залізниці (м. Ромни). Арешт 14.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 27.02.1938 за контрреволюційну пропаганду проти заходів партії та радянської влади застосована ВМП. Розстріляний 2.03.1938 у м. Харків. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 886).*

**МЕЛЬНИК Пантелеймон Антонович,** 1899 р.н., колишній х. Мельників Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, електромонтер за замовленнями. Арешт 5.10.1935. Чернігівським обласним судом 14.02.1936 за ст. ст. 54-10 ч. 1, 78 ч. 1 (утеча з місця висилки) КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 4.05.1993 Верховним Судом України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12540*).*

**МИКЕШИН Юліан Сергійович,** 1892 р.н., м. Ромни, проживав у м. Рославль Смоленської області (Росія), росіянин, член колегії адвокатів. Арешт 17.06.1938. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 26.09.1938 за ст.ст. 58-4, 58-8, 58-10, 58-11 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 1.10.1938. [Відомості про місце виконання вироку відсутні]. Реабілітований 20.02.1956 військовим трибуналом Московського ВО. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d22/f370.htm).*

**МИКЛАШЕВСЬКИЙ Микола Георгійович,** 1904 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), українець, освіта неповна середня, головний бухгалтер спецконтори тресту „Желдорпуть-

конструкция”. Арешт 1.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Московській області 14.06.1938 за шкідницьку діяльність у галузі фінансів та правотроцькістську агітацію з терористичними намірами серед працівників транспорту застосована ВМП. Розстріляний 1.07.1938 на спецоб’єкті НКВС „Бутово” (Московська область, Росія). Реабілітований 2.12.1957. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d22/f372.htm).*

**МИХАЙЛЕНКО Сергій Іванович,** 1895 р.н., м. Ромни, проживав у м. Харків однойменної області, українець, освіта вища, старший інженер інституту „Водоканалпроект”. Арешт 17.11.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 23.02.1934 за участь у диверсійно-повстанській українській організації ув’язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 12.12.1958. *(Реабілітовані історією. Харківська область. – Кн. 1, ч. 1. – 2005. – С. 758).*

**МИХАЙЛИК Дмитро Полікарпович,** 1890 р.н., с. Бобрик Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, член ВКП(б), завідувач міжрайонної бази колгоспцентру. Арешт 29.01.1933, звинувачення за ст. ст. 54-9, 54-10 КК УСРР. Чернігівським облвідділом ДПУ 24.03.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7771).*

**МИХАЙЛИЧЕНКО Михайло Михайлович,** 1889 р.н., м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, проживав у м. Київ, українець, освіта вища – закінчив Київський кооперативний інститут, стажист тресту „Укрцукор”. У 1926-1927 рр. тимчасово перебував у м. Ромни. Арешт 18.10.1929, звинувачення в участі у створенні шовіністичної організації в Роменському окрузі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.02.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 743*).*

**МИХАЙЛОВСЬКИЙ Володимир Федорович,** 1888 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, слюсар-механік артілі „Ширвжиток”. Арешт 30.06.1941. Сумським обласним судом 16.07.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 16.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12052).*

**МИХАЙЛЮЧЕНКО Борис Григорович,** 1904 р.н., с. Хмелів Роменського району, до мобілізації в армію проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова. Червоноармієць-шофер окремої роти зв’язку 28 армії. Арешт 4.04.1942. Військовим трибуналом згаданої армії 25.04.1942 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 8.04.1991 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11644).*

**МИХНО Петро Савич,** 1867 р.н., м. Ромни, проживав у м. Кяхта Республіки Бурятія (Росія), росіянин, освіта середня, директор краєзнавчого музею. Арешт 2.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Іркутській області 1.11.1938 за ст.ст. 58-9, 58-11 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 4.11.1938 у м. Іркутськ. Реабілітований 11.11.1957 військовим трибуналом Забайкальського ВО. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d23/f132.htm).*

**МИХНО (ШИРШИНА) Уляна Семенівна,** 1927 р.н., уродженка м. Ромни. Управлінням НКВС по Сумській області 6.11.1944 як член сім’ї [дочка] ув’язненої за ст. 54-1 „а” КК УРСР Штурко А.А. вислана в Сузунський район Новосибірської області (Росія). Реабілітована 23.12.1992 прокуратурою Сумської області. *(Арх. УМВСУ в СО, ф.7, спр. 1112*).*

**МІГБЕРТ Мирон Ісакович,** 1902 р.н., м. Ромни, проживав у м. Санкт-Петербург (Росія), єврей, освіта середня, член ВКП(б), начальник відділу управління НКВС по Ленінградській області, капітан держбезпеки. Арешт 25.04.1938. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 29.08.1938 за участь у контрреволюційній терористичній організації засуджений до ВМП. Розстріляний того ж дня на спецоб’єкті НКВС „Комунарка” (Московська область, Росія). Реабілітований у травні 1977 р. Головною військовою прокуратурою Російської Федерації. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d22/f359.htm).*

**МІКУЛІН Іван Миколайович,** 1897 р.н., уродженець Орловської області (Росія), проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), росіянин, неписьменний, без визначених занять. Арешт 3.11.1948. Сумським обласним судом 29.12.1948 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Верховним Судом УРСР 23.09.1954 покарання пом’якшене до 6 років. Реабілітований 1.04.1992 Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12076).*

**МІНЯЙЛО Степан Степанович,** 1891 р.н., с. Вовківці Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни),

українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 21.03.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 5.07.1929 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на повалення існуючого ладу, висланий на Урал (Росія) на 3 роки. Реабілітований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 865*).*

**МІРОШНИЧЕНКО Євгенія Іванівна,** 1919 р.н., народилася і проживала в м. Ромни, українка, освіта незакінчена вища – студентка 3 курсу Харківського планово-економічного інституту. У 1941-1943 рр. проживала і працювала в згаданому місті, окупованому німцями, потім вивезена до Німеччини. З 1945 р. проживала в Польщі. Арешт 14.05.1947. Військовим трибуналом Північної групи радянських військ (м. Легниця, Польща) 30.07.1947 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 19.06.1996 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13496).*

**МІТЕЛЬБЕРГ Пінхус Гершович,** 1886 р.н., м. Варшава (Польща), проживав у м. Ромни, єврей, освіта середня, завідувач районної зубної лікарні. Арешт 9.10.1936. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.05.1937 за активну контрреволюційну діяльність та участь у троцькістській групі позбавлений волі на 5 років. Трійкою при управлінні НКВС по Курській області 1.02.1938 застосована ВМП. Розстріляний 13.02.1938. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Запорізька область. – Кн. 2. – 2006. – С. 287).*

**МІЩЕНКО-САМУСЬ Неоніла Терентіївна,** 1897 р.н., с. Парафіївка Ічнянського району Чернігівської області, проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, без визначених занять. Підписка про невиїзд від 25.10.1945. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.12.1945 як член сім'ї [дружина] засудженого до ВМП вислана в Північноказахстанську область (Казахстан) на 5 років. Реабілітована 26.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 93).*

**МОВЧАН Захар Олексійович,** 1893 р.н., с. Гринівка Недригайлівського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 4.12.1935, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР. Прокурором Роменського району 25.01.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2732*).*

**МОЙСЕЄВ Хайм Юлійович,** 1895 р.н., народився і проживав у м. Ромни, швець. Засуджений у 1921 р. Реабілітований у 1993 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 287).*

**МОЙСЕЄНКО Костянтин Андрійович,** 1875 р.н., м. Єкатеринбург Свердловської області (Росія), проживав у м. Ромни, українець, освіта вища, адвокат. Арешт 15.06.1927, звинувачення в контрреволюційній агітації, спрямованій на зрив політкампаній радянської влади. Роменським окружним відділом ДПУ 23.06.1927 справа закрита. Арешт 10.04.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 30.08.1929 за ст. 58-10 КК РСФРР висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 919).*

**МОЙСЕЄНКО Михайло Павлович,** 1892 р.н., смт Сосниця однойменного району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, вагар залізничної станції. Арешт 5.06.1929. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.01.1930 за проведення антирадянської агітації проти заходів влади на селі та зрив загальних зборів висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому місті, експедитор торфоробітпостачу. Арешт 21.08.1938. Військовим трибуналом Харківського ВО 12.11.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській українсько-націоналістичній диверсійно-шкідницькій організації та контрреволюційну діяльність засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 17.06.1939 вирок скасований, справа направлена на дослідування. Дорожньо-транспортним відділом НКВС Південної залізниці 7.12.1939 справа закрита. Реабілітований відповідно 24.11.1989 та 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. Чоловік Мойсеєнко С.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 113*. ГДА УСБУ в СО, спр. П-5528*).*

**МОЙСЕЄНКО Станіслава Миколаївна,** 1893 р.н., м. Лієпая (Латвія), проживала в м. Ромни, полька, освіта початкова, прибиральниця 13 дистанції служби колії залізниці. Арешт 21.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 21.10.1937 за контрреволюційну пропаганду з метою дискредитації партії та уряду, вихваляння життя в капіталістичних країнах ув'язнена у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбувала в Новосибірській області (Росія). Реабілітована 29.12.1989 прокуратурою Сумської

області. Дружина Мойсеєнка М.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 9).*

**МОМОТ Йосип Авксентійович,** 1887 р.н., проживав у м. Ромни, учитель вечірньої школи дорослих та школи механізації сільського господарства. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній організації застосована ВМП. Реабілітований 14.06.1958 судом згаданої області. Брат Момота Ю.А. *(Довідка Чернігівського облсуду від 20.04.1993 №2 р - 74/58).*

**МОМОТ Юхим Авксентійович,** 1891 р.н., народився і проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, працював у приміському колгоспі ім. Шевченка. Арешт 28.02.1931, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 14.03.1931 справа закрита. Проживав у м. Кривий Ріг Дніпропетровської області, бухгалтер відділення „Союздрук". Арешт 29.01.1938. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 27.03.1938 за шпигунську діяльність на користь Польщі застосована ВМП. Розстріляний 15.04.1938 у м. Кривий Ріг. Реабілітований 10.09.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. Брат Момота Й.А. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7952. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 18).*

**МОМОТ Яким Мусійович,** 1897 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта початкова. Червоноармієць 2 кавалерійського полку запасної кавалерійської бригади. Арешт 26.04.1920. Особливим відділом ВНК 1 кінної армії наступного дня за службу в білогвардійському каральному загоні та Добровольчій армії Денікіна висланий на примусові роботи. [Відомості про реабілітацію відсутні]. *(Реабілітовані історією. Харківська область. – Кн. 1, ч. 1. – 2005. – С. 771).*

**МОМОТОК Григорій Федорович,** 1886 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, кравець артілі інвалідів „Нове життя". Арешт 31.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 6.01.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 216*).*

**МОРОЗОВ Олександр Якович,** 1890 р.н., м. Гомель однойменної області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, робітник державного лісгоспу. Арешт 14.07.1938, звинувачення за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УРСР. Роменським РВ НКВС 25.02.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-405*).*

**МОСКАЛЕНКО Олександр Силович,** 1896 р.н., колишнє с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах згаданого міста), українець, освіта початкова, кочегар текстильної фабрики. Арешт 21.11.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 4.01.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 29.11.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 205).*

**МОСКАЛЕНКО Федот Єгорович,** 1886 р.н., колишнє с. Дмитрівка Білопільського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник житлової контори № 4. Арешт 20.08.1936, підписка про невиїзд від 15.04.1937, звинувачення за ст. 54-4 КК УРСР. Прокуратурою Чернігівської області 15.04.1937 справа закрита [за невизначених обставин. Інші відомості у справі відсутні]. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12070*).*

**МОСКОВЕЦЬ Іларіон Наумович,** 1885 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, торговець-м'ясник. Арешт 21.03.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 5.07.1929 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на повалення існуючого ладу, висланий на Урал (Росія) на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому місті, робітник взуттєвої фабрики. Арешт 11.04.1941. Сумським обласним судом 11.07.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у Самарській області (Росія), де й помер 4.02.1942. Реабілітований відповідно 14.12.1989 та 11.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 865*. ГДА УСБУ в СО, спр. П-12017).*

**МОСТОСЛАВСЬКИЙ Симон Самійлович**, 1864 р.н., м. Зіньків однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, торговець. Підписка про невиїзд від 10.08.1927 як контрреволюційного елемента. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.08.1927 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф.7, спр. 111).*

**МОЦИК Максим Назарович,** 1903 р.н., уродженець с. Яхники Лохвицького району

Полтавської області, українець, освіта початкова. Командир відділення 21 СП 7 СД (м. Ромни). Арешт 18.10.1927. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.05.1928 за участь у нелегальній антирадянській групі в згаданому полку ув'язнений у ВТТ на 3 роки, 3.08.1930 – висланий у Сибір (Росія) після відбуття терміну покарання на 3 роки. Реабілітований 20.01.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224*).*

**МОЦНИЙ Іван Сидорович,** 1887 р.н., с. Сміле Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, інструктор районної філії Полтавської губернської коопспілки. Арешт 6.12.1920, звинувачення у співчутті анархістам-комуністам та належності до анархістської групи „Набат". Малою колегією Полтавської губернської надзвичайної комісії 7.03.1921 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8131*).*

**МУССЬКИЙ Іван Семенович,** 1898 р.н., уродженець Білорусі, проживав у м. Ромни, білорус, освіта неповна середня, начальник контори 13 дистанції служби колії залізниці. Арешт 26.09.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.10.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 26.07.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Мусського С.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 927).*

**МУССЬКИЙ Сергій Семенович,** 1909 р.н., уродженець Білорусі, проживав у м. Ромни, білорус, освіта середня спеціальна, машиніст паровозного депо залізничної станції. Підписка про невиїзд від 19.08.1935, звинувачення у виведенні з ладу паровоза та залізничної колії. Транспортною прокуратурою Південної залізниці 8.10.1935 справа закрита. Брат Мусського І.С. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1234).*

# Н

**НАГОРНИЙ Пилип Данилович,** 1899 р.н., с. Хмелів Роменського району, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник млина № 30. Арешт 23.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.12.1937 за проведення антиколгоспної агітації, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 19.08.1960 у реабілітації відмовлено, 30.05.1989 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 640).*

**НАЗАРЕВИЧ Йосип Якимович,** 1894 р.н., уродженець Нестеровського району Львівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, інспектор-завідувач транспортного відділу районної споживспілки. Арешт 11.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за участь у контрреволюційній шпигунській організації „ПОВ" застосована ВМП. Розстріляний 3.10.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.11.1958 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 58*).*

**НАЙДА Андрій Андрійович,** 1897 р.н., м. Кременчук Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, касир артілі „Ромодяг". Арешт 20.07.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 7.08.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 2.04.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12098).*

**НАЙКО Федір Сергійович,** 1881 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 за агітацію проти радянської влади та її заходів на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 892).*

**НАШЕЛЬСЬКИЙ Яків Йосипович,** 1900 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), єврей, освіта середня, член ВКП(б), тимчасовий виконувач обов'язків керівника центральної контори „Скотоимпорт". Арешт 29.05.1938. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 3.10.1938 за шпигунство засуджений до ВМП. Розстріляний того ж дня на спецоб'єкті НКВС „Комунарка" (Московська область, Росія). Реабілітований у березні 1956 р. згаданою військовою колегією. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://www.memo.ru/memory/communarka/Chapt12.htm).*

**НЕКРИТИЙ Микола Петрович,** 1897 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), українець, освіта вища, член ВКП(б), начальник

Центрального управління руху Наркомату шляхів сполучення СРСР. Арешт 20.11.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 7.02.1938 за участь у контрреволюційній терористичній організації засуджений до ВМП. Розстріляний наступного дня на спецоб'єкті НКВС „Комунарка" (Московська область, Росія). Реабілітований у березні 1956 р. згаданою військовою колегією. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d24/f214.htm).*

**НЕКРОЄНКО Петро Степанович,** 1898 р.н., м. Ромни, проживав на з. ст. Орша (Вітебська область, Білорусь), українець, освіта середня, паровозний машиніст депо Новосокольники Калінінської залізниці. Арешт 26.02.1937. Засуджений 16.08.1938 за шкідництво до позбавлення волі на 15 років. [Назва судового органу відсутня]. Реабілітований 14.09.1955 Верховним Судом БРСР. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d24/f213.htm).*

**НЕЧИПОРУК Андрій Якович,** 1895 р.н., уродженець колишнього Бєльського повіту Гродненської губернії, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, головний бухгалтер пивзаводу. Арешт 21.11.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 8.01.1938 за антирадянський настрій до заходів радянської влади ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Реабілітований 30.01.1957 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 462).*

**НЕЧПАЙ Гертруда Федорівна,** 1888 р.н., м. Суми, проживала в м. Ромни, німкеня, освіта середня, без визначених занять. У 1941-1943 рр. проживала на окупованій німцями території. Арешт 14.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.05.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР вислана в Сузунський район Новосибірської області (Росія) на 5 років. Реабілітована 25.10.1988 Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 527).*

**НИЧИК Василь Іванович,** 1899 р.н., с. Коровинці Недригайлівського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник районної контори „Заготхудоба". Арешт 12.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 31.03.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 10.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 14.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 50*).*

**НІКІФОРОВ Хома Сергійович,** 1903 р.н., уродженець с. Сінне Балтського району Одеської області. українець, освіта початкова, член ВКП(б). Помічник командира взводу зв'язку 13 кавалерійського полку 3 кавалерійської дивізії. Арешт 3.11.1927. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.05.1928 за недонесення про існування нелегальної антирадянської групи в 21 СП 7 СД (м. Ромни) висланий у Печорський край (Росія) на 3 роки, 23.02.1930 – позбавлений права проживання в Московській, Ленінградській областях, Північно-Кавказькому краї, Дагестані та УСРР на невідбутий термін покарання. Реабілітований 20.01.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224*).*

**НІКОЛАЄНКО Іларіон Іванович,** 1882 р.н., с. Попівка Миргородського району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник комендатури ринків. Арешт 8.03.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР. Управлінням НКВС по Чернігівській області 20.08.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1979).*

**НІКОЛАЄНКО Яків Степанович,** 1900 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, вагар залізничної станції. Арешт 18.03.1933, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Полтавським відділенням дорожньо-транспортного відділу ОДПУ Південної залізниці 23.04.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5959).*

**НІКОЛЕНКО Іван Харитонович,** 1887 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, комірник крамниці запасних частин залізничної станції. Арешт 28.02.1945. Військовим трибуналом Південної залізниці 4.05.1945 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13261).*

**НІКОЛЕНКО Петро Калістратович,** 1879 р.н., с. Багачівка Звенигородського району Черкаської області, проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), росіянин, освіта початкова, слюсар машинобудівного заводу. Арешт 24.06.1941. З наближенням фронту евакуйований на схід СРСР. Військовим трибуналом військ НКВС Західно-Сибірського ВО 7.01.1942 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 28.01.1958 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5199).*

**НІКОЛЕНКО Полікарп Матвійович,** 1890 р.н., с. Анастасівка Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 22.06.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 13.04.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**НОВАК Євген Францевич,** 1890 р.н., народився і проживав у м. Ромни, освіта вища, пивовар „Ромкомбінату”. Підписка про невиїзд від 9.05.1928, звинувачення в шкідництві. Роменським окружним судом 3.07.1928 виправданий. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 1872).*

**НОВАЦЬКИЙ Станіслав Янович,** 1885 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, директор лікарні. Арешт 21.08.1938. Військовим трибуналом Харківського ВО 12.11.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській українсько-націоналістичній диверсійно-шкідницькій організації та проведення контрреволюційної діяльності засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 17.06.1939 вирок скасований, справа направлена на дослідування. Дорожньо-транспортним відділом НКВС Південної залізниці 3.12.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5528*).*

**НОВИК Василь Якович,** 1876 р.н., с. Сміле Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 11.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.01.1931 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів партії та уряду на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 972).*

**НОВИК Олександра Костянтинівна,** 1904 р.н., м. Ромни, проживала в м. Мінськ (Білорусь), українка, освіта середня, друкарка Білдержвидавництва. Арешт 5.02.1931. За недонесення про антирадянську діяльність 23.05.1931 засуджена до позбавлення волі на 1 рік. Реабілітована 29.04.1990 Верховним Судом БРСР. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d24/f413.htm).*

**НОВИК Пилип Федорович,** 1893 р.н., м. Ромни, проживав у м. Мінськ (Білорусь), українець, освіта неповна середня, головний бухгалтер відділення Білкоопспілки. Арешт 5.02.1931. За шкідництво 23.05.1931 засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 29.04.1990 Верховним Судом БРСР. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d24/f413.htm).*

**НОВИКОВ Петро Сергійович,** 1901 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, рахівник державного млина № 6. Арешт 4.11.1940. Сумським обласним судом 30.12.1940 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 24.11.1961 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5530).*

**НОВИЧЕНКО Семен Іванович,** 1890 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник паровозного депо залізничної станції. Арешт 17.02.1938. Лінійним судом Південної залізниці 8.01.1939 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 19.05.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12202).*

**НОВОСАДСЬКИЙ Іван Вікторович,** 1881 р.н., уродженець колишньої Волинської губернії, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник артілі інвалідів „Нове життя”. Арешт 20.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за систематичні контрреволюційні висловлювання проти заходів партії та уряду ув’язнений у ВТТ на 10 років, 26.03.1939 – справа направлена до Роменського РВ НКВС для переоформлення. Управлінням НКВС по Сумській області 31.03.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-186).*

**НОНІН Аркадій Лазарович,** 1913 р.н., уродженець м. Ромни, єврей, освіта початкова. Червоноармієць медсанроти 81 медсанбатальйону. За звинуваченням в антирадянській агітації 20.07.1942 засуджений до ВМП. Розстріляний. Реабілітований 10.02.1997. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 660).*

**НОСЕНКО Іван Васильович,** 1896 р.н., м. Гадяч однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, учитель у психлікарні. Арешт 17.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**НОСЕНКО Микола Андрійович,** 1918 р.н., уродженець колишнього с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова. Червоноармієць 191 окремого зенітного кулеметного батальйону 7 бригади ППО. Арешт 6.11.1941. Військовим трибуналом Західного фронту 28.11.1941 за ст. 19-58-1 „б" КК РРФСР засуджений до ВМП. Розстріляний 16.12.1941. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 8.07.1999 прокуратурою Харківської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13949).*

**НОСЕНКО Никифор Михайлович,** 1895 р.н., с. Гаї Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, тесляр депо залізничної станції. Арешт 12.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва, переховування від репресій та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 73).*

**НОСЕНКО Павло Лукич,** 1901 р.н., с. Яковенкове Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, слюсар майстерні технікуму механізації сільського господарства. Арешт 13.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українській націоналістичній повстанській антирадянській організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Амурському залізничному таборі НКВС (Росія). Прокуратурою УРСР у жовтні 1938 р. справа направлена на новий розгляд. Згаданим управлінням 30.03.1939 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 822).*

**НОСЕНКО Панас Васильович,** 1909 р.н., народився і проживав на колишньому х. Запоріжжя Роменського району, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 10 років. Президією Центрального Виконавчого Комітету СРСР 7.04.1936 покарання пом'якшене до 8 років. Після відбуття терміну покарання проживав у м. Ромни, працював у конторі „Союзтабаксировина". Арешт 19.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній організації застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді першої справи відмовлено, реабілітований відповідно 19.08.1991 та 20.07.1989. *(ДАСО, ф.Р-76416 оп. 7, спр 132*; оп. 5, спр. 267*).*

# О

**ОБОРСЬКИЙ Юліан Йосипович,** 1895 р.н., м. Львів однойменної області, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта незакінчена вища, учитель середньої школи. Арешт 1.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 3.02.1938 за шпигунство на користь Польщі застосована ВМП. Розстріляний 20.02.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 29.07.1960 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 309).*

**ОБРОЦЬКИЙ Костянтин Станіславович,** 1917 р.н., м. Ромни, проживав у м. Лукоянов однойменного району Нижегородської області (Росія), росіянин, освіта середня, художній керівник будинку культури. Арешт 30.12.1950. Особливою нарадою при МДБ СРСР 5.05.1951 за ст. 58-1 „б" КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Вирок скасований 12.07.1956. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d25/f26.htm).*

**ОБУВАЛОВА Уляна Гаврилівна,** 1891 р.н., колишнє с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), проживала в с. Пашково Єврейської АО (Росія), росіянка, продавець і завідувач приміського господарства. Арешт 3.05.1934. Біробіджанським політвідділом ОДПУ 11.05.1934 справа закрита. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d25/f28.htm).*

**ОВСІЄВСЬКИЙ Анатолій Михайлович,** 1893 р.н., м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, секретар організації профспілки робітників освіти („Робос"). Арешт 5.04.1932, звинувачення за ст. 54-11 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 10.07.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7794).*

**ОЗИМЕК Генріх Янович,** 1895 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, чоботар кустарної взуттєвої артілі. Арешт 8.08.1937. За ст. 54-1 „а” КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 25.09.1937. [Відомостей про назву репресивного органу та місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 654).*

**ОКАНЕВСЬКИЙ Франц Францевич,** 1901 р.н., с. Олександрівка Котовського району Одеської області, проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, плановик взуттєвої артілі „Перше Травня”. Арешт 27.11.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 29.12.1937 за контрреволюційну діяльність ув’язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 9.12.1955 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 287).*

**ОЛЕШКО Федір Мусійович,** 1885 р.н., с. Великі Будки Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, сторож контори „Головнафторозвідка”. Арешт 31.07.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 16.08.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 4.06.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12227).*

**ОЛИСЕВИЧ-ДАЦЬКОВА Катерина Григорівна,** 1897 р.н., с. Озеряни Дубнівського району Рівненської області, проживала в м. Ромни, українка, освіта середня, учителька школи. Арешт 22.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою”) 4.11.1937 за проведення контрреволюційної націоналістичної агітації, вихваляння фашистського устрою в Польщі та за підозрою в шпигунстві застосована ВМП. Розстріляна 27.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітована 14.09.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 916).*

**ОЛІЙНИК Броніслава Іванівна,** 1899 р.н., уродженка колишньої Віленської губернії, проживала в м. Ромни, полька, неписьменна, прибиральниця взуттєвої фабрики. Арешт 31.07.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківського ВО 16.08.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджена до позбавлення волі у ВТТ на 10 років. Реабілітована 19.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12191).*

**ОЛЬШЕВСЬКИЙ Степан Іванович,** 1900 р.н., м. Слупськ (Польща), проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, робітник комунального асенізаційного обозу. Арешт 22.06.1941, звинувачення за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР. З наближенням фронту евакуйований на схід СРСР. Управлінням НКВС по Новосибірській області 6.06.1942 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2428).*

**ОНИЩЕНКО Анастасія Іванівна,** 1885 р.н., колишній х. Шевченків Роменського району, проживала в м. Ромни, українка, освіта незакінчена вища, учителька школи. Арешт 29.06.1941. Сумським обласним судом 20.07.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років та до висилки за межі України після відбуття терміну покарання на 5 років. Верховним Судом УРСР 16.08.1941 вирок щодо висилки скасований. Реабілітована 15.05.1992 прокуратурою Сумської області. Дружина Онищенка С.Ф. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12168).*

**ОНИЩЕНКО Петро Артамонович,** 1912 р.н., уродженець смт Липова Долина одноіменного району, до мобілізації в Червону армію проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня. Червоноармієць 531 особливого саперного батальйону. Арешт 4.10.1941. Військовим трибуналом Харківського гарнізону 14.10.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до ВМП. Розстріляний 19.10.1941 у м. Харків. Реабілітований 7.07.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12785).*

**ОНИЩЕНКО Семен Федорович,** 1884 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, українець, освіта вища, селянин-одноосібник. Арешт 7.04.1933, звинувачення за ст. 54-14 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 22.05.1933 справа закрита. Чоловік Онищенко А.І. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7783).*

**ОНОПРІЄНКО Микола Петрович,** 1885 р.н., м. Ромни, проживав у с. Кихчик Усть-Большерецького району Камчатської області (Росія), українець, освіта неповна середня, робітник рибоконсервного заводу № 4. Арешт 9.02.1932. Трійкою при повноважному представництві ОДПУ в Далекосхідному краї 4.08.1932 за ст. ст. 58-10, 58-11 КК РСФРР позбавлений волі на 3 роки. Реабілітований 20.06.1989 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d25/f151.htm).*

**ОПІЛАТ Костянтин Васильович,** 1880 р.н., с. Бобрик Роменського району, проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, сторож підприємства

„Автотрактордеталь”. Арешт 23.08.1938, звинувачення за ст.ст. 54-2, 54-11 КК УРСР. Сумським обласним судом 26.06.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5992).*

**ОПРИШКО Микола Микитович,** 1893 р.н., с. Бреусівка Козельщинського району Полтавської області, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, кочегар млина № 30. Арешт 21.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.12.1937 за проведення антирадянської агітації, ідеалізацію ворогів народу та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 22.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 897).*

**ОРЕЛ Андрій Михайлович,** 1913 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 26.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.10.1937 за ст. 170 КК УРСР ув’язнений у ВТТ на 4 роки, 22.02.1938 рішення скасоване, справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 782).*

**ОРЕЛ Петро Прокопович,** 1905 р.н., с. Тимофіївка Буринського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 4.10.1935. Чернігівським обласним судом 14.02.1936 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 15.01.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12540*).*

**ОСТРИК Тимофій Якович,** 1885 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.01.1931 за контрреволюційну діяльність, співпрацю з денікінцями та гетьманцями ув’язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 553).*

**ОСТРІЄВЦЕВ Микола Федорович,** 1912 р.н., с. Хрипськ Любомльського району Волинської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, шофер овочевого заводу. Арешт 31.07.1941, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР. З наближенням фронту евакуйований на схід СРСР. Тюремним відділом управління НКВС по Новосибірській області 31.01.1942 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2916).*

**ОТЮСЬКО Варвара Омелянівна,** 1922 р.н., м. Ромни, проживала в м. Дніпропетровськ однойменної області, українка, освіта незакінчена вища, учителька середньої школи № 95. За звинуваченням в участі в ОУН 19.12.1944 ув’язнена у ВТТ на 20 років, 12.11.1947 покарання пом’якшене до 10 років. Реабілітована 17.02.1992. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 684).*

**ОХРІМЕНКО Федір Онисимович,** 1896 р.н., с. Чепелів Щорського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, член ВКП(б), техкерівник міської електростанції. Арешт 1.04.1938. Лінійним судом Південної залізниці 31.01.1939 за ст.ст. 54-7, 54-11 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 20.12.1957 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8287).*

# П

**ПАВЛЕНКО Антон Олександрович,** 1913 р.н., уродженець колишнього с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова. Червоноармієць господарського взводу 21 СП 7 СД (м. Ромни). Арешт 16.03.1936. Військовим трибуналом 15 СК Київського ВО 21.05.1936 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 25.01.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1000).*

**ПАВЛЕНКО Юрій Григорович (ГАММЕРМАН Абрам Григорович),** 1924 р.н., уродженець м. Ромни (м. Кременчук Полтавської області), українець (єврей), освіта неповна середня. Підслідний слідчого табору № 240 НКВС СРСР (м. Ханлар, Азербайджан) з 20.09.1942. У 1941 р. – слюсар заводу „Червоний металіст” (м. Слов’янськ Донецької області), з 25.12.1941 утримувався в німецькому таборі радянських військовополонених (м. Лозова Харківської області), з 25.01.1942 – у спецтаборі НКВС СРСР (м. Тамбов однойменної області, Росія), з 22.06.1942 – червоноармієць 8 гірськострілецького загону Закавказького фронту. Арешт 12.12.1942. Особливою нарадою при НКВС СРСР 19.06.1943 за ст. 58-1 „а” КК РРФСР ув’язнений у

ВТТ на 6 років. Комісією Воркута-Печорського ВТТ (Республіка Комі, Росія) 7.05.1948 направлений у заслання на поселення (м. Балхаш Джезказганської області, Казахстан). Центральною комісією з перегляду справ на осіб, засуджених за контрреволюційні злочини, 22.08.1955 у перегляді постанови згаданої особливої наради відмовлено, від заслання на поселення звільнений. Реабілітований 29.11.1988 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 572).*

**ПАВЛОВИЧ Георгій Георгійович,** 1898 р.н., с. Лукаші Баришівського району Київської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, плановик артілі інвалідів „Нове життя". Арешт 28.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**ПАВЛУСЕНКО Микола Наумович,** 1893 р.н., с. Житне Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, комірник Держсортфонду. Арешт 16.03.1938. Сумським обласним судом 21.03.1939 за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 29.07.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-23).*

**ПАВЛЮЧЕНКО Пилип Пилипович,** 1899 р.н., с. Веселий Поділ Семенівського району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища – закінчив Глухівський педагогічний інститут, член ВКП(б), директор школи № 2. Арешт 3.10.1936. Особливою нарадою при НКВС СРСР 9.03.1937 за контрреволюційну троцькістську діяльність ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 29.04.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 707).*

**ПАЛЬЧИК Андрій Іванович,** 1898 р.н., м. Ромни, проживав у м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, українець, освіта неповна середня, працівник залізниці. Арешт 8.09.1937. Лінійним судом Південної залізниці 25.11.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 7.07.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 3. – 2005. – С. 522).*

**ПАНАСЮРА Платон Григорович,** 1882 р.н., с. Локня Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, слюсар-інструктор неповно-середньої школи № 3. Арешт 27.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.03.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 630*).*

**ПАНЕВИН Гаврило Васильович,** 1879 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта вища, юрисконсульт. З лютого до червня 1931 р. перебував під слідством Полтавського оперсектора ДПУ за антирадянську агітацію, звільнений з-під варти, рішення в справі відсутнє [?]. Проживав у м. Харків однойменної області, юрисконсульт промкооперації. Арешт 1.11.1932, підписка про невиїзд від 19.01.1933, звинувачення в антирадянській агітації. Прокурором Харківського облвідділу ДПУ 1.02.1934 справа закрита. *(Реабілітовані історією. Харківська область. – Кн. 1, ч. 2. – 2008. – С. 241).*

**ПАНЕВИН Євген Матвійович,** 1892 р.н., м. Ромни, проживав у Маньчжурії (Китай), росіянин, селянин-одноосібник. Арешт 8.09.1945. Військовим трибуналом 35 армії 12.10.1945 за ст. 58-9 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 13.11.1992 прокуратурою Хабаровського краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d25/f407.htm).*

**ПАНКРАТОВИЧ Опанас Григорович,** 1900 р.н., м. Ромни, проживав у м. Тулун Іркутської області (Росія), українець, освіта вища, член ВКП(б), старший шляховий майстер 3 дистанції служби колії Східносибірської залізниці. Арешт 8.06.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 31.07.1937 за ст. ст. 58-9, 58-11 КК РРФСР засуджений до ВМП. Розстріляний того ж дня в м. Іркутськ. Реабілітований 27.08.1957 згаданою військовою колегією. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d25/f422.htm).*

**ПАНЧЕНКО Євгенія Іванівна,** 1923 р.н., м. Кролевець однойменного району, проживала в м. Франкфурт-на-Одері (Німеччина, зона розташування радянських військ), українка, освіта неповна середня, перекладачка міського відділу МДБ СРСР. У 1941-1942 рр. проживала в м. Ромни, окупованому німцями, у вересні 1942 р. вивезена до Німеччини. Арешт 12.07.1949. Особливою нарадою при МДБ СРСР 27.05.1950

за ст. 19-58-1 „а" КК РРФСР ув'язнена у ВТТ на 10 років. Центральною комісією з перегляду справ на осіб, засуджених за контрреволюційні злочини, 12.12.1955 склад злочину перекваліфікований на ст. 58-12, термін покарання скорочений до 6 років. Реабілітована 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 609).*

**ПАРАФЕЙНИК Степан Дем'янович,** 1897 р.н., с. Галка Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник бази „Союзтютюнсировина". Арешт 28.06.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українській націоналістичній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 2.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 19.11.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 191).*

**ПАРХОМОВИЧ Сигізмунд Адамович,** 1905 р.н., с. Сновське Щорського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, електрозварник залізничного депо. Арешт 7.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 21.10.1937 за контрреволюційну націоналістичну діяльність та зв'язки з польським розвідниками ув'язнений у ВТТ на 10 років. Особливою нарадою при МДБ СРСР 28.12.1946 термін покарання скорочений до фактично відбутого, з-під варти звільнений. Реабілітований 5.10.1955 Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 398).*

**ПАЩЕНКО Василь Федорович,** 1917 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 23.10.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2339*).*

**ПАЩЕНКО Гаврило Іпатійович,** 1884 р.н., с. Попівка Хорольського району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, бухгалтер контори „Трансхарчоторг" залізниці. Арешт 14.12.1937. Чернігівським обласним судом 17.01.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УРСР 23.04.1939 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд, з-під варти звільнений під підписку про невиїзд. Сумським обласним судом 22.05.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1946).*

**ПАЩЕНКО Пантелій Кіндратович,** 1906 р.н., м. Люботин Харківського району однойменної області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, помічник машиніста паровозного депо. У 1941-1943 рр. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 27.03.1945. Військовим трибуналом Південної залізниці 10.04.1945 за ст. 54-3 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 12.06.1999 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13933*).*

**ПЕВЗНЕР Гиля Зелманович,** 1907 р.н., уродженець м. Ромни, товарознавець. Засуджений у 1938 р. Реабілітований у 1989 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 321).*

**ПЕДАН Марія Федорівна,** 1884 р.н., с. Бобрик Роменського району, проживала в м. Ромни, німкеня, освіта середня, домогосподарка. У 1941-1943 рр. проживала в згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 14.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.05.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР вислана в Сузунський район Новосибірської області (Росія) на 5 років. Реабілітована 21.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 849).*

**ПЕРЕКРЕСТОВ Володимир Миколайович,** 1880 р.н., м. Полтава однойменної області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, касир районної лікарні. Арешт 11.07.1938. Військовим трибуналом Харківського ВО 12.11.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській українсько-націоналістичній диверсійно-шкідницькій організації та проведення контрреволюційної діяльності застосована ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 17.06.1939 вирок скасований, справа направлена на дослідування. Дорожньо-транспортним відділом НКВС Південної залізниці 17.12.1939 справа закрита. Реабілітований 15.11.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5528*).*

**ПЕРЕТЯТЬКО Клавдія Іванівна,** 1923 р.н., м. Ромни, проживала в с. Беззаботівка Олександрівського району Донецької області, українка, освіта неповна середня, учениця акушерсько-сестринської школи. Арешт 1.03.1942. Даних про вирок немає. Реабілітована в 1964 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 6. – 2009. – С. 245).*

**ПЕТРЕНКО Василь Степанович,** 1883 р.н., с. Хмелів Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, неписьменний, робітник фабрики „Зоря". Арешт 23.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області

24.04.1938 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти колгоспного будівництва, та розповсюдження провокаційних чуток пораженського характеру застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 25.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 726).*

**ПЕТРЕНКО Гнат Дмитрович,** 1884 р.н., с. Сміле Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, неписьменний, без визначених занять. Арешт 15.04.1938, звинувачення за ст. 54-10 КК УРСР. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 3.10.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-911).*

**ПЕТРИК-МИХАЙЛОВСЬКИЙ Петро Харлампійович,** 1890 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.01.1931 за контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Термін покарання відбував у Свірському ВТТ ОДПУ (Ленінградська область, Росія). Трійкою при повноважному представництві ОДПУ в Ленінградському ВО в 1933 р. висланий у Мурманську область (Росія). Реабілітований відповідно 30.11.1989 – прокуратурою Сумської області та 28.02.2000 – прокуратурою Мурманської області. *(ДАСО, ф. Р-7641, оп. 3, спр. 554. Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d26/f147.htm).*

**ПЕТРОВ Ларіон Микитович,** 1890 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, кондуктор товарних поїздів залізничної станції. Арешт 4.12.1937. Лінійним судом Південної залізниці 15.08.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Термін покарання відбував в Амурській області (Росія). Реабілітований 20.06.1963 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6781).*

**ПЕТРОВ Сергій Володимирович,** 1905 р.н., уродженець колишньої Сувалківської губернії, проживав у м. Ромни, росіянин, освіта початкова, взуттьовик фабрики „Швидкохід". Арешт 7.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 11.01.1940 за участь у контрреволюційній троцькістській організації ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 10.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 737).*

**ПЕТРОВСЬКИЙ Геронresponse (Герасим) Іванович,** 1906 р.н., с. Старий Мосир Ковельського району Волинської області, проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, робітник цегельного заводу Південної залізниці. Арешт 30.06.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 13.01.1930 за антирадянську діяльність та заклики до перебіжчиків повертатися до Польщі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 20.01.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 223).*

**ПЕТУХОВСЬКИЙ Йосип Францевич,** 1904 р.н., м. Ромни, проживав у м. Мінськ (Білорусь), поляк, освіта вища, помічник начальника 2 пасажирської станції Мінськ Білоруської залізниці. Арешт 17.09.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 7.12.1937 за ст. ст. 69, 72 КК БРСР (антирадянська агітація, підривна діяльність) застосована ВМП. Розстріляний 28.12.1937 у м. Мінськ. Реабілітований 14.11.1958 Верховним Судом БРСР. *Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d26/f251.htm).*

**ПИЛИПЧЕНКО Михайло Петрович,** 1886 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня спеціальна, диспетчер 27 дистанції служби колії залізниці. Арешт 10.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.05.1933 за участь у контрреволюційній організації, службу в білій армії та протидію заходам влади ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Працював техніком-будівельником за договорами від спілки будівельників. Арешт 20.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 7.02.1938 за контрреволюційну діяльність застосована ВМП. Розстріляний 31.03.1938 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 30.11.1989 – прокуратурою Сумської області, 21.02.1959 – військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641:, оп. 6, спр. 178*; оп. 2, спр. 96).*

**ПІДКОВА Яків Павлович,** 1886 р.н., с. Лукищина Полтавського району однойменної області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, дорожній майстер 13 дистанції служби колії Південної залізниці. У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території. Арешт 31.05.1944. Військовим трибуналом згаданої залізниці 25.07.1944 за ст. ст. 54-3, 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до тюремного ув'язнення на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 9.02.1945. Реабілітований 31.03.1994

прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12677).*

**ПІКУЛИЦЬКИЙ Яків Федорович,** 1880 р.н., с. Заруддя Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 26.09.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 16.04.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**ПОГОРЄЛОВ Семен Іванович,** 1909 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта вища – закінчив Московське вище технічне училище. Командир техроти 107 окремого понтонно-мостового батальйону 2 ОПМБ[?] Південного фронту, старший лейтенант. Арешт 10.05.1943. Військовим трибуналом Ростовського гарнізону (Росія) 16.06.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до ВМП, позбавлений військового звання. Військовим трибуналом Південного фронту 23.06.1943 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Прокурором Північно-Кавказького ВО 2.03.1954, військовою колегією Верховного Суду СРСР 10.07.1954 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований 21.01.1957 Пленумом Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5834).*

**ПОДГУРСЬКИЙ Михайло Павлович,** 1896 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня спеціальна, член ВКП(б), завідувач районного відділу народної освіти. Арешт 13.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.11.1937 за участь в антирадянській українській націоналістичній організації та шкідницьку діяльність у шкільній мережі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Приморському краї (Росія). Реабілітований 27.11.1957 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 660).*

**ПОДКОВИЧ Стефан Онуфрійович,** 1895 р.н., смт Островець однойменного району Гродненської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, ремонтник 13 дистанції служби колії залізниці. Арешт 18.02.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.05.1938 за проведення контрреволюційної агітації та повідомлення в Польщу провокаційних відомостей про життя в СРСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 1.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 408).*

**ПОДРЕЗЕНКО Костянтин Михайлович,** 1890 р.н., м. Ромни, проживав у м. Данилов однойменного району Ярославської області (Росія), бухгалтер контори сигналізації та зв'язку Північної залізниці. Арешт 12.12.1937. Лінійним судом згаданої залізниці 19.01.1938 за ст. 58-10 ч.1 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 6.10.1992. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d26/f413.htm).*

**ПОЗНИШ Йосип Йосипович,** 1888 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, робітник паливного складу залізничної станції. Арешт 14.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 27.02.1938 за зв'язок з репресованими контрреволюціонерами, розповсюдження наклепницьких чуток та вихваляння державного устрою фашистської Польщі застосована ВМП. Розстріляний 2.03.1938 у м. Харків. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 653).*

**ПОЛОНСЬКИЙ Микола Григорович,** 1909 р.н., м. Ромни, проживав у м. Єнакієве Донецької області, українець, електромеханік зв'язку 6 дистанції. Арешт 26.01.1938. Даних про вирок немає. Реабілітований у 1958 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 6. – 2009. – С. 352).*

**ПОЛОНСЬКИЙ Павло Гнатович,** 1892 р.н., народився і проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, тютюновий майстер махоркової фабрики. Арешт 17.08.1936. Чернігівським обласним судом 26.10.1936 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УСРР 29.11.1936 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 27.09.1938. Прокуратурою Сумської області 14.05.1960 у реабілітації відмовлено, 17.02.1992 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11925*).*

**ПОЛТАРЕВ Євген Михайлович,** 1885 р.н., с. Радьківка Прилуцького району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища – закінчив Харківський університет, завідувач юридичної консультації. Арешт 7.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за проведення

шпигунсько-диверсійної роботи та активну участь в антирадянській українській націоналістичній організації застосована ВМП. Розстріляний 24.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 14.09.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. Брат Полтаревих М.М. та П.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 927).*

**ПОЛТАРЕВ Микола Михайлович,** 1888 р.н., с. Радьківка Прилуцького району Чернігівської області, тимчасово проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, сортувальник овочевого складу. Арешт 15.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 8.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.08.1957 військовим трибуналом Київського ВО. Брат Полтаревих Є.М. та П.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 598*).*

**ПОЛТАРЕВ Петро Михайлович,** 1881 р.н., с. Капустинці Прилуцького району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища – закінчив Тартуський університет (Естонія), інспектор районного фінвідділу. Арешт 10.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.05.1933 за участь у контрреволюційній організації, службу в білій армії та протидію заходам влади ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Полтаревих Є.М. та М.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 178*).*

**ПОЛТОРАЦЬКА Варвара Харитонівна,** 1908 р.н., народилася і проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, робітниця цегельного заводу. Особливою нарадою при НКВС СРСР 15.04.1944 як член сім'ї [дружина] засудженого до ВМП вислана в Кустанайську область (Казахстан) на 5 років. Реабілітована 30.12.1999 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 10469).*

**ПОЛУБОТЬКО Володимир Устинович,** 1882 р.н., с. Бомбиш Борзнянського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища, без визначених занять. Колишній церковнослужитель. Арешт 4.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.11.1937 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 24.10.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 74).*

**ПОЛУН Дмитро Григорович,** 1919 р.н., м. Ромни, проживав у м. Солікамськ Пермського краю (Росія), українець. Арешт 30.12.1937. Справа закрита 5.08.1938. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d26/f472.htm).*

**ПОЛУШКІН Леонід Олексійович,** 1897 р.н., с. Лецьки Переяслав-Хмельницького району Київської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, священик. Арешт 15.12.1943, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 15.05.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13114).*

**ПОЛЯНСЬКА Олександра Павлівна,** 1902 р.н., с. Гаї Роменського району, проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, на поденних роботах. Арешт 8.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за проведення антирадянської агітації проти заходів партії та уряду, розповсюдження провокаційних чуток пораженського характеру застосована ВМП. Розстріляна 20.05.1938 у м. Харків. Реабілітована 10.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 492).*

**ПОНОМАРЕНКО Павло Григорович,** 1873 р.н., с. Томашівка Недригайлівського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, садівник підсобного господарства психлікарні. Арешт 10.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на дискредитацію існуючого устрою, ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 8.08.1990 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 250).*

**ПОНОМАРЕНКО Яків Кузьмич,** 1894 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, лаборант-секретар бази „Союзтабаксировина”. Арешт 20.03.1938. Сумським обласним судом 22.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 23.08.1939 вирок скасований, справа направлена на дослідування. Згаданим обласним судом 21.10.1939 засуджений до позбавлення волі на 1 рік і 6 місяців, за відбуттям терміну покарання під час перебування під вартою звільнений. Реабілітований 21.05.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-943).*

**ПОНПА Сергій Юхимович,** 1905 р.н., с. Голінка Роменського району, проживав у

м. Ромни, українець, освіта початкова, інструктор-бухгалтер районного земвідділу. Арешт 22.04.1936. Чернігівським обласним судом 27.09.1936 у звинуваченні за ст.ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-12 засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Реабілітований 7.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11913*).*

**ПОСТНИЙ Сергій Іванович,** 1887 р.н., с. Сулими Роменського району, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, вантажник залізничної станції. Арешт 14.12.1937. Лінійним судом Південної залізниці 16.08.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 31.03.1992 Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12080).*

**ПОТЕБНЯ Євген Маркович,** 1918 р.н., с. Біловод Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, рахівник контори „Транспортхарч" залізничної станції. Арешт 9.09.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 19.11.1937 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі ув'язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував в Амурській області (Росія). Управлінням НКВС по згаданій області 11.01.1940 покарання пом'якшене до 3 років. Реабілітований 18.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 176).*

**ПОШИВАЙЛО Григорій Федорович,** 1902 р.н., уродженець с. Рашівка Гадяцького району Полтавської області, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б). Старшина роти 21 СП 7 СД (м. Ромни). Арешт 18.10.1927. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.05.1928 за участь у нелегальній антирадянській групі в згаданому полку ув'язнений на 3 роки, 3.08.1930 – за відбуттям терміну покарання позбавлений права проживання в Москві, Ленінградській області, Північно-Кавказькому краї, Дагестані та в УСРР на 3 роки. Реабілітований 20.01.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224*).*

**ПРИЙМАК Андрій Іванович,** 1866 р.н., смт Чорнухи однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 1.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1927 за участь в українській націоналістичній повстанській антирадянській організації застосована ВМП. Розстріляний 31.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 994).*

**ПРИЛИПА Григорій Кіндратович,** 1883 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник вагоноремонтного пункту залізничної станції. Арешт 14.11.1940. Лінійним судом Південної залізниці 25.01.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 11.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12153).*

**ПРИМОЛЕНИЙ Василь Филимонович,** 1896 р.н., с. Свиридівка Лохвицького району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, шофер Мосзаготторгу. Арешт 22.06.1938, звинувачення в участі в українській націоналістичній диверсійній повстанській організації. Дорожньо-транспортним відділом УДБ НКВС Південної залізниці 5.02.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1943).*

**ПРИХОДЬКО Анатолій Олексійович,** 1913 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта вища. Червоноармієць 197 артилерійського запасного СП. Під час Великої Вітчизняної війни перебував у німецькому полоні, потім проживав і працював у м. Слуцьк Мінської області (Білорусь). Арешт 26.03.1944. Військовим трибуналом 28 армії 2.10.1944 за ст. 72 „б" КК БРСР (контрреволюційна агітація та пропаганда) засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 20.05.1991 військовою прокуратурою Білоруського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11683*).*

**ПРИХОДЬКО Андрій Артемович,** 1887 р.н., м. Ромни, проживав у м. П'ятихатки однойменного району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, слюсар вагоно-ремонтного пункту залізничної станції. За звинуваченням в антирадянській агітації 26.03.1945 засуджений до позбавлення волі у ВТТ на 10 років. Реабілітований 7.04.1992. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 758).*

**ПРИХОДЬКО Данило Іванович,** 1899 р.н., м. Ромни, проживав у м. Слов'янськ Донецької області, українець, освіта середня, виконроб 9 буддільниці Північно-Донецької залізниці. Арешт 30.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області [дата прийняття рішення відсутня] застосована ВМП з конфіскацією майна. Даних про виконання вироку немає. Реабілітований

у 1988 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 6. – 2009. – С. 420).*

**ПРОКОПЕНКО Анатолій Михайлович,** 1895 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, без визначених занять. Арешт 21.07.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 23.09.1931 за службу в армії Денікіна та намір нелегально перейти кордон з Персією ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 17.12.1999 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 261).*

**ПРОНЬ Михайло Григорович,** 1882 р.н., с. Мільки Прилуцького району Чернігівської області, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, сторож літнього театру. Арешт 18.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів партії та уряду, висловлювання пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.12.1964 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 308).*

**ПРОСЯНИК Василь Васильович,** 1889 р.н., м. Лубни Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, охоронець промартілі ім. Ілліча. Арешт 7.03.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за проведення антирадянської діяльності та за підозрою в шпигунстві ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 788).*

**ПРОХОРЕНКО Федір Якимович,** 1891 р.н., с. Бобрик Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, колишній майстер 13 дистанції служби колії залізниці. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 27.05.1944. Військовим трибуналом Південної залізниці 21.07.1944 за ст. 54-3 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 18.06.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12232).*

**ПРОХОРСЬКИЙ Іван Григорович,** 1900 р.н., с. Рубанка Бахмацького району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, начальник автотранспортної контори районної споживспілки. Арешт 15.08.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 3.09.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до ВМП. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 25.06.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12562).*

**ПРОЦЕНКО Прокіп Володимирович,** 1898 р.н., с. Заруддя Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, працював у сільгоспартілі „Жорнобрус". Арешт 3.04.1932, звинувачення в контрреволюційній роботі проти заходів партії на селі. Харківським облвідділом ДПУ 1.08.1932 справа закрита. Арешт 22.06.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. ст. 54-10 ч. 1, 68 засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 4.05.1993 Верховним Судом України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. спр. П-6373, № 13545*).*

**ПРОЦЕНКО Тарас Володимирович,** 1906 р.н., м. Ромни, проживав у м. Запоріжжя однойменної області, українець, освіта початкова, слюсар заводу „Комунар". Арешт 11.02.1933, звинувачення в участі в контрреволюційній організації. Дніпропетровським відділом ДПУ 31.03.1933 справа припинена. Реабілітований у 1991 р. *(Реабілітовані історією. Запорізька область. – Кн. 2. – 2006. – С. 546).*

**ПРОЦЕНКО Федір Федорович,** 1897 р.н., с. Григорівка Бахмацького району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища – закінчив Харківський інститут залізничного транспорту, член ВКП(б), інженер-механік паровозного депо залізничної станції. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 9.10.1943, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. З 6.08.1944 знаходився на стаціонарному лікуванні у психлікарні. Дорожньо-транспортним відділом МВС Південної залізниці 1.07.1953 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5622).*

**ПСУЙ Дмитро Іванович,** 1905 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, сторож матеріального складу залізничної станції. Арешт 7.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 4.11.1937 за підозрою в шпигунстві на користь польської розвідки ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Амурській області (Росія). Реабілітований 28.05.1960 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 293).*

**П'ЯТЧАНІН Максим Григорович,** 1882 (1883) р.н., народився і проживав у с. Заруддя

Роменського району, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.03.1931 за систематичне проведення контрреволюційної агітації, підрив заходів радянської влади на селі, погрози розправою біднякам та невиконання своїх зобов'язань перед державою висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у м. Ромни. Арешт 5.10.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований відповідно 29.12.1989 – прокуратурою Сумської області, 16.04.1993 – Генеральною Прокуратурою України. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 982. ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**П'ЯТЧАНІН Михайло Гордійович,** 1902 р.н., колишній х. Грабин (тепер у межах м. Ромни), проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник пункту „Заготкінь". Арешт 23.06.1941. Сумським обласним судом 10.09.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 23.04.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12132).*

## Р

**РАДЗІМОВСЬКИЙ Олександр Олександрович,** 1899 р.н., м. Ромни, проживав у м. Київ, начальник планового відділу тресту „Укрхарчопромпроект". Особливою нарадою при МДБ СРСР 21.06.1951 за ст. ст. 54-1 „а", 54-10 ч. 1 КК УРСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований у 1998 р. прокуратурою м. Київ. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 2. – К., 1999. – С. 261).*

**РАДІОНОВ Пантелеймон Федорович,** 1898 р.н., м. Болград однойменного району Одеської області, проживав у м. Ромни, росіянин, освіта початкова, рахівник контори Мосзаготторгу. Арешт 24.02.1938, звинувачення в контрреволюційній діяльності. Прокуратурою Сумської області 25.05.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1442).*

**РАДЧЕНКО Григорій Іванович,** 1889 р.н., колишнє с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, голова артілі інвалідів „Жовтнева революція". Арешт 22.12.1932, звинувачення в протидії виконанню плану хлібозаготівлі по Москалівській сільраді. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.04.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 55).*

**РАСКАЛІНОВ Олександр Якович,** 1894 р.н., уродженець м. Ромни, українець, машиніст потягу Північно-Кавказької залізниці. Арешт 28.09.1930. Трійкою при повноважному представництві по Далекосхідному краю 26.10.1930 ув'язнений у ВТТ на 5 років. Під час Великої Вітчизняної війни перебував у німецькому полоні, потім проживав у м. Ромни, окупованому німцями. Відбував термін чергового покарання у ВТТ № 4 МВС (Республіка Мордовія, Росія). Порушена нова карна справа 2.06.1947. Військовим трибуналом 27 гвардійського СК 21.10.1947 за ст. 54-1 „б" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років з поглиненням терміну попереднього покарання. Військовим трибуналом в/ч 61420 24.05.1948 за згаданою статтею засуджений до позбавлення волі на 25 років. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 10.08.1955 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Управлінням КДБ при Раді Міністрів СРСР по Сумській області 19.10.1955 за амністією звільнений. Реабілітований відповідно 18.03.1974 – Приморським крайовим судом, 25.04.1956 – Головною військовою прокуратурою. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d27/f485.htm. ГДА УСБУ в СО, спр. П-3779).*

**РАСКАЛІНОВ Петро Іванович,** 1914 р.н., уродженець Омської області (Росія), проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, машиніст паровоза депо залізничної станції. Арешт 26.02.1938. Лінійним судом Південної залізниці 25.01.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлений волі на 5 років. Реабілітований 7.01.1959 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4866).*

**РАСПОПОВ Микола Олексійович,** 1891 р.н., м. Ромни, проживав у м. Стаханов Луганської області, росіянин, освіта середня, головний механік тресту „Серговугілля". Військовою колегією Верховного Суду СРСР 3.12.1937 засуджений до ВМП. Розстріляний того ж дня. Реабілітований у 1959 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 3. – 2008. – С. 187).*

**РАЧЕНКО Петро Гнатович,** 1888 р.н., с. Левондівка Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, до арешту – машиніст товариства порятунку на воді. Арешт 5.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за те, що переховуючись від розкуркулення, роз'їжджав по містах, займаючись спекуляцією та проводячи антирадянську агітацію, спрямовану на зрив колгоспного будівництва, ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 21.11.1988 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 537).*

**РЕМІНЕЦЬ Ганна Миколаївна,** 1924 р.н., м. Ромни, проживала в радгоспі „Атоліно" (Мінський район однойменної області, Білорусь), українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 18.12.1944. Особливою нарадою[?] 6.05.1946 за пособництво німецьким окупантам вислана на 5 років. Реабілітована 2.06.1992 Прокуратурою БРСР. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d28/f81.htm).*

**РЄЗНИК Никифор Юхимович,** 1887 р.н., с. Хоминці Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять, релігійний проповідник. Арешт 2.03.1935. Чернігівським обласним судом 23.03.1935 за ст. ст. 54-4, 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 13.11.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12368*).*

**РІЗНИЧЕНКО Григорій Федорович,** 1883 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник машинотракторної майстерні. Арешт 15.02.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Сумським обласним судом 23.04.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-92).*

**РІПА Петро Іванович,** 1892 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, старший оглядач вагонів залізничної станції. Арешт 26.01.1936, підписка про невиїзд від 5.03.1936, звинувачення в порушенні трудової дисципліни на залізничному транспорті (ст. 56-30 „а" ч. 1 КК УСРР). Прокурором 5 дільниці Південної залізниці 29.09.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2795).*

**РІТМАН Альберт Адольфович,** 1895 р.н., м. Київ, проживав у м. Ромни, німець, освіта середня, технолог пивзаводу. У 1941-1943 рр. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 20.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.05.1944 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР ув'язнений у Чорногорський спецтабір НКВС (Красноярський край, Росія) на 5 років. Реабілітований 21.11.1956 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 313).*

**РІХТЕР Михайло Павлович,** 1891 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, німець, освіта початкова, ткач промартілі „Ромодяг". Арешт 21.11.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 22.12.1937 за підозрою в шпигунстві та за антирадянську агітацію застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 17.02.1961 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 430).*

**РОГАЧЕВСЬКИЙ Михайло Ізраїлович,** 1907 р.н., уродженець колишнього с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), єврей, освіта неповна середня. Начальник адміністративно-господарської частини військового складу № 466. Арешт 5.09.1937, підписка про невиїзд від 19.03.1938, звинувачення в недбалому ставленні до виконання службових обов'язків. Прокурором 18 СК 16.04.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6017).*

**РОЗНЕР Адина Густавівна,** 1908 р.н., уродженка колишньої Волинської губернії, проживала в м. Ромни, німкеня, освіта початкова, робітниця сушильного заводу. Арешт 21.06.1941, звинувачення за ст. 54-6 КК УРСР. Управлінням НКВС по Сумській області 9.09.1941 звільнена в зв'язку з евакуацією в'язниці на схід СРСР та через хворобу. Управлінням КДБ по Сумській області 17.12.1963 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8144).*

**РОЗОВ Леонід Михайлович,** 1913 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), технік-будівельник „ЦИНУПМЕД"[?]. Арешт 1.05.1935 за політичними мотивами. Управлінням НКВС по Московській області 22.05.1935 справа закрита. Реабілітований у лютому 2004 р. прокуратурою м. Москва. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d28/f225.htm).*

**РОМАН Аврам Іванович,** 1883 р.н., с. Ковалки Переяслав-Хмельницького району Київської області, проживав у колишньому с. Засулля (тепер м. Ромни), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 за контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади та службу в поліції застосована ВМП. [Відомостей про виконання

вироку не виявлено]. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 722).*

**РОМАНЕНКО Павло Миколайович,** 1891 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта неповна середня, агроном садово-городнього товариства „Червоний городник". Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.04.1931 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 575).*

**РОМАНІЙ Василь Макарович,** 1893 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, викладач малювання та креслення. Арешт 5.06.1935. Чернігівським обласним судом 16.12.1935 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР, а також ст. 101 (дискредитація влади) засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 29.05.1992 Верховним Судом України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12237*).*

**РОМАНОВИЧ Михайло Романович,** 1903 р.н., уродженець Білорусі, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, черговий механік зв'язку з.ст. Кременчук (Полтавська область). З вересня 1941 р. перебував у німецькому полоні як червоноармієць, потім проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 31.05.1944. Військовим трибуналом Південної залізниці 18.06.1944 за ст. 54-1 „б" КК УРСР засуджений до тюремного ув'язнення на 10 років. Реабілітований 28.05.1999 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13930).*

**РОМАНЧЕНКО Олексій Самійлович,** 1898 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта середня, механік сільгоспартілі „Новий побут". Арешт 29.11.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.06.1932 за участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 5 років. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому місті, механік млина. Арешт 19.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за проведення антирадянської агітації фашистсько-петлюрівського порядку та спів петлюрівських пісень у громадських місцях ув'язнений у ВТТ на 10 років. Прокуратурою Сумської області 12.06.1958 у реабілітації за другою справою відмовлено. Реабілітований відповідно 31.07.1989 – прокуратурою Сумської області, 6.02.1989 – Сумським обласним судом. Син Романченка С.А. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 5, спр. 259*; оп. 4, спр. 586).*

**РОМАНЧЕНКО Самійло Антонович,** 1867 р.н., с. Пустовійтівка Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, власник парового млина. Арешт 21.03.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 5.07.1929 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на повалення існуючого ладу, висланий на Урал (Росія) на 3 роки. Реабілітований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Романченка О.С. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 1, спр. 865*).*

**РОМАНЧУК Юхим Іванович,** 1883 р.н., с. Романчукове Буринського району, проживав на колишньому х. Гринів (тепер с. Галенкове) Роменського району, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.07.1930 за контрреволюційну діяльність проти заходів влади висланий у Північний край на 3 роки. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), звідки втік і проживав у с. Колісникове Роменської міської ради, працював у колгоспі ім. Косіора. Арешт 23.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за проведення антирадянської агітації, висловлювання пораженських та фашистських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований відповідно 30.12.1989 та 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 2, спр. 909; оп. 1, спр. 64).*

**РОМАНЬКО Іван Минович,** 1904 р.н., м. Кобеляки однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, машиніст водокачки. Арешт 17.02.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 19.06.1938 за контрреволюційну діяльність позбавлений волі на 8 років. Реабілітований 5.06.1957 Сумським обласним судом. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 116).*

**РОСИНСЬКИЙ Меєр Євсевійович,** 1903 р.н., м. Гадяч однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, єврей, освіта середня, старший науковий співробітник Роменського державного історичного архіву. Арешт 2.03.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 10.11.1939 за антирадянську агітацію

ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 7.03.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 816*).*

**РОСЛИК Георгій Євтихійович,** 1883 р.н., м. Ромни, проживав у м. Полтава однойменної області, українець, освіта середня, телеграфіст залізничної станції. Арешт 7.07.1938. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Харківській області 25.09.1938 за ст.ст. 54-1, 54-9, 54-11 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 4.10.1938. Реабілітований 24.01.1958 військовим трибуналом Київського ВО. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 119).*

**РУБАНОВА Наталія Савеліївна,** 1896 р.н., колишнє с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 2.03.1935, підписка про невиїзд від 19.05.1935. Чернігівським обласним судом 23.09.1935 за ст.ст. 54-4, 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджена до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітована 13.11.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12368*).*

**РУБЕЦЬ Яким Гаврилович,** 1902 р.н., с. В'юнне Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, обхідник колії на залізничній станції. Арешт 14.10.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 19.11.1937 за розповсюдження контрреволюційної пропаганди ув'язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував в Амурській області (Росія). Реабілітований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 463).*

**РУДЕНКО Іван Терентійович,** 1900 р.н., с. Великі Бубни Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, головний бухгалтер психіатричної лікарні. Арешт 21.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**РУМНИЦЬКА Зінаїда Миколаївна**, 1878 р.н., народилася і проживала в м. Ромни, росіянка, освіта вища, домогосподарка. Арешт 18.06.1927 як контрреволюційного елемента. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.08.1927 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф.7, спр. 108).*

**РУМЯНЦЕВ Гаврило Гаврилович,** 1897 р.н., колишнє м. Ленінград (тепер м. Санкт-Петербург, Росія), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта незакінчена вища, виконувач обов'язків начальника техвідділу машинобудівного заводу. Арешт 7.10.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 28.12.1937 за підозрою в шпигунстві застосована ВМП. Розстріляний 3.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 1.10.1972 військовим трибуналом Прибалтійського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 638).*

**РЯБЕНСЬКИЙ Кузьма Матвійович,** 1865 р.н., с. Чеберяки Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 28.02.1931. Народним судом Роменського району 25.04.1931 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років умовно з випробувальним терміном на 8 років та до висилки за межі України на 5 років. Реабілітований 9.07.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3017).*

**РЯБЧУН Олександр Пантелійович,** 1907 р.н., проживав у с. Великі Сорочинці Миргородського району Полтавської області, українець, освіта початкова, член ВКП(б), директор МТС. У жовтні 1937 р. репресований органами НКВС за розповсюдження контрреволюційних чуток. Справа закрита 25.02.1938. Після відбуття терміну покарання проживав у м. Ромни, працював завідувачем контори індпошиву. *(ДАСО, ф. П-4, оп. 1, спр. 45).*

## С

**СА ВЕН ЧА Андрій Сергійович,** 1899 р.н., м. Харбін (Китай), проживав у м. Ромни, китаєць, неписьменний, сторож млина. Арешт 15.07.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 30.10.1938 за шпигунську діяльність на користь Японії застосована ВМП. Розстріляний 2.11.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 9.01.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 834).*

**САВИЦЬКИЙ Іван Кліофанович,** уродженець колишньої Ковельської губернії, проживав у м. Ромни, освіта середня. Колишній прапорщик 1 Польського корпусу. Арешт 31.08.1918 на з. ст. Зерново (Середино-Будський район) за

підозрою в шпигунстві. Відділенням військового контролю Брянського району Орловського ВО 12.11.1918 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3084).*

**САВКОВ Карпо Мартинович,** 1891 р.н., с. Локня Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, сторож сушильного заводу. Арешт 3.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українській націоналістичній повстанській антирадянській організації застосована ВМП. Розстріляний 31.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.12.1961 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 511).*

**САВЧЕНКО Володимир Георгійович,** 1910 р.н., уродженець Маньчжурії (Китай), проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, бухгалтер дитячої консультації. Арешт 23.06.1941. З наближенням фронту евакуйований на схід СРСР. Особливою нарадою при НКВС СРСР 6.05.1942 як соціально небезпечний елемент висланий у Казахську РСР на 3 роки. Управлінням НКВС по Актюбінській області 8.06.1942 справа закрита. Реабілітований 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 409).*

**САВЧИК Микола Мойсейович,** 1879 р.н., уродженець Пуховицького району Мінської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, начальник телеграфно-телефонної станції на залізничній станції. Арешт 22.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 22.10.1937 за антирадянську контрреволюційну діяльність та зв'язки з Польщею застосована ВМП. Розстріляний того ж дня в м. Харків. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. Чоловік Савчик О.Ф. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 574).*

**САВЧИК Олена Федорівна,** 1896 р.н., народилася і проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 29.10.1937 як члена сім'ї [дружина] засудженого до ВМП. ГУДБ НКВС з. ст. Кременчук 2.02.1938 справа закрита. Дружина Савчика М.М. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2005).*

**САГАН Петро Прохорович,** 1889 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Чапаєва. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 12.02.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 14.06.1944 за ст. ст. 54-1 „а", 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 23.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13109).*

**САДОВНИК Макс Якович,** 1893 р.н., м. Дніпропетровськ однойменної області, проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, тесляр промартілі ім. Кірова. Арешт 30.10.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 11.02.1938 за шпигунську діяльність на користь Польщі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 12.07.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 478).*

**САЄНКО Митрофан Феодосійович,** 1893 р.н., колишній х. Гринів (тепер с. Галенкове) Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта середня спеціальна, завідувач засолзаводу Мосзаготторгу (смт Талалаївка однойменного району Чернігівської області). Арешт 9.03.1938, звинувачення в антирадянській діяльності. Прокуратурою Сумської області 19.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-388).*

**САРАЧИНСЬКИЙ Володимир Іванович,** 1882 р.н., уродженець м. Ромни, інженер. Засуджений у 1930 р. Реабілітований у 1989 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 374).*

**САСИМ Юлія Йосипівна,** 1883 р.н., уродженка колишньої Мінської губернії, проживала в м. Ромни, полька, освіта початкова, робітниця житлової контори залізничної станції. Арешт 2.11.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 16.12.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнена у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбувала в Карагандинській області (Казахстан). Реабілітована 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 352).*

**САХНО Павло Степанович,** 1884 р.н., с. Погреби Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, службовець залізниці. Арешт 7.03.1938. Лінійним судом Південної залізниці 27.07.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 6.02.1995 прокуратурою Полтавської області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 159).*

**СВІТ Яків Якович,** 1915 р.н., с. Глинськ Роменського району, проживав у м. Ромни,

українець, освіта середня, завідувач сільського відділу редакції районної газети „За більшовицький колгосп”. Підписка про невиїзд від 2.12.1934, звинувачення за ст. 109 КК УСРР (розголошення службових відомостей). УДБ ДПУ 7.03.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2931).*

**СВОБОНІС Антон Вікторович,** 1916 р.н., з.ст. Ліховської (Ростовська область, Росія), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта середня, студент робітфаку. Підписка про невиїзд від 19.07.1935. Чернігівським обласним судом 16.12.1935 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Реабілітований 18.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12237*).*

**СЕКАЛО Борис Михайлович,** 1901 р.н., уродженець колишньої Полтавської губернії, проживав у м. Ромни, учень реального училища. Ув’язнений у концтабір у 1921 р. Реабілітований. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 377).*

**СЕЛЕКТОРОВ Захар Семенович,** 1893 р.н., уродженець м. Ромни, єврей, освіта середня спеціальна, член ВКП(б). Командир роти зв’язку 1 гвардійської СД народного ополчення, капітан (м. Санкт-Петербург, Росія). До арешту перебував у німецькому полоні. Арешт 21.08.1944. Військовим трибуналом 3 Білоруського фронту 18.10.1944 за ст. 58-1 „б” КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років, позбавлений військового звання. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 19.05.1959 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8149).*

**СЕМЕНОВА-ЛАТОНЕНКО Валентина Петрівна,** 1917 р.н., м. Ромни, проживала в м. Артемівськ Донецької області, українка, освіта середня, студентка пединституту. Арешт 2.11.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 2.11.1937 ув’язнена у ВТТ на 5 років. Реабілітована в 1989 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 7. – 2010. – С. 142).*

**СЕМЕНЧИК Михайло Максимович,** 1890 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, заступник завідувача Роменського краєзнавчого музею. Арешт 20.08.1938. Військовим трибуналом Харківського ВО 22.11.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській українсько-націоналістичній диверсійно-шкідницькій організації та проведення контрреволюційної діяльності засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 17.06.1939 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Дорожньо-транспортним відділом НКВС Південної залізниці 14.12.1939 справа закрита. Реабілітований 15.11.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5528*).*

**СЕМЕНЧИНОВ Михайло Іванович,** 1879 р.н., м. Ромни, проживав у м. Лубни Полтавської області, росіянин, освіта вища, [відомості про місце роботи та рід занять відсутні]. Арешт 16.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 12.01.1938 за ст. 54-6 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 28.01.1938. Реабілітований 5.11.1957 військовим трибуналом Білоруського ВО. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 170).*

**СЕНЧА Василь Гаврилович,** 1905 р.н., с. Довгополівка Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, кондуктор залізничної станції. Арешт 26.09.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 19.11.1937 за систематичне розповсюдження контрреволюційної пропаганди серед робітників кондукторського резерву ув’язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував в Єврейській АО (Росія). Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 20).*

**СЕРБІН Григорій Данилович,** 1897 р.н., с. В’юнне Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, стрілочник з.ст. Кременчук (Полтавська область). Арешт 22.09.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 13.11.1937 за систематичну контрреволюційну пропаганду та антирадянську агітацію проти заходів влади на селі ув’язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Хабаровському краї (Росія). Реабілітований 28.01.1991 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 100).*

**СЕРВАХ Федір Йосипович,** 1892 р.н., колишнє с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, кочегар депо залізничної станції. Арешт 14.12.1937. Лінійним судом Південної залізниці 23.11.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 26.04.1961 Верховним Судом СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5447).*

**СЕРГІЄНКО-СЕРПОВА Надія Опанасівна,** 1908 р.н., м. Кіровоград однойменної області, проживала в м. Ромни, росіянка, освіта

початкова, без визначених занять. Арешт 6.01.1950, звинувачення в антирадянській агітації. Сумським обласним судом 11.07.1950 направлена на примусове лікування до Казанської психіатричної лікарні (Республіка Татарстан, Росія), 18.04.1956 – звільнена від примусового лікування. Прокуратурою Сумської області 1.08.1963 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8972).*

**СЕРДЮК Гаврило Кіндратович,** 1892 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 16.02.1921, звинувачення в службі в армії Денікіна. Полтавським губернським ревтрибуналом 5.09.1922 справа закрита. Брат Сердюка П.К. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8132).*

**СЕРДЮК Петро Кіндратович,** 1891 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 1.11.1930, підписка про невиїзд від 13.11.1930. Народним судом м. Ромни 11.02.1931 за контрреволюційну агітацію серед населення проти хлібозаготівельної кампанії засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 25.03.1999 прокуратурою Сумської області. Брат Сердюка Г.К. *(ДАСО, ф.Р-5922, оп. 2, спр. 5).*

**СЕРДЮК Степан Тихонович,** 1904 р.н., колишній х. Ворошилів Недригайлівського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 22.06.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. ст. 54-10 ч. 1, 78 ч. 3 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 4.05.1993 Верховним Судом України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**СЄДОВ Василь Іванович,** 1880 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), росіянин, освіта вища, інженер проектно-монтажної контори „Оргенергобуд”. Арешт 16.01.1942. Особливою нарадою при НКВС СРСР 4.07.1942 за антирадянську агітацію в умовах воєнного часу застосована ВМП. Розстріляний 21.07.1942. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований у лютому 1990 р. Головною військовою прокуратурою СРСР. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d29/f385.htm).*

**СИВУК Федір Софронович,** 1900 р.н., с. Новомалин Острозького району Рівненської області, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, техкерівник артілі „Торфовик” Роменської торфорозробки. Арешт 23.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою”) 25.12.1937 за підозрою в шпигунстві ув’язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 14.09.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 920).*

**СИДОРЕНКО Григорій Якович,** 1895 р.н., с. Галенкове Роменського району, проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта середня, священик Георгіївської церкви. Арешт 16.06.1944. Військовим трибуналом військ МДБ Сумської області 20.09.1944 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 25.06.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12559).*

**СИДОРЕНКО Макар Каленикович,** 1903 р.н., уродженець колишнього с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова. Командир відділення 21 СП 7 СД (м. Ромни). Арешт 18.10.1927. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.05.1928 за недонесення про існування нелегальної антирадянської групи в згаданому полку висланий у Республіку Комі (Росія) на 3 роки, 3.04.1930 замість висилки дозволене вільне проживання на всій території СРСР. Реабілітований 20.01.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224*).*

**СИДОРЕНКО Микита Климентійович,** 1901 р.н., уродженець Слонімського району Гродненської області (Білорусь), проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, кочегар паровозного депо залізничної станції. Арешт 7.04.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 24.06.1938 за контрреволюційну діяльність ув’язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у м. Солікамськ Пермського краю (Росія). Наркоматом внутрішніх справ СРСР 27.06.1940 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований 6.07.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 336).*

**СИПЛЕНКО Аврам Дмитрович,** 1901 р.н., народився і проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник вугільного складу. Арешт 1.03.1946. Військовим трибуналом Південної залізниці 6.06.1946 за систематичну антирадянську агітацію засуджений до позбавлення

волі на 5 років. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 19.06.1946 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Згаданим військовим трибуналом 24.01.1947 засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Згаданою військовою колегією 20.05.1947 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12386*).*

**СИСОЄВ Микола Михайлович,** 1882 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта вища – закінчив Московський університет, викладач Роменського ремісничого училища № 6. Арешт 24.01.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 12.06.1945 на підставі Указу Президії Верховної Ради СРСР від 19.04.1943 засуджений до 15 років каторжних робіт. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 13.04.1955 склад злочину перекваліфікований на ст. 54-1 „а" КК УРСР, покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 10.02.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12953*).*

**СІВЕРСЬКИЙ Валентин Григорович,** 1919 р.н., м. Ромни, проживав у м. Івано-Франківськ однойменної області, українець, освіта середня, завідувач санепідемвідділу обласного здороввідділу. Арешт 9.08.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Станіславської області 18.12.1944 за зв'язок з ОУН засуджений до позбавлення волі на 15 років. Реабілітований 30.01.1962. *(Реабілітовані історією. Івано-Франківська область. – Кн. 2. – 2006. – С. 487).*

**СІМ'Я Василь Матвійович,** 1896 р.н., колишнє с. Гаврилівка (тепер с. Гришине) Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник цегельного заводу. Арешт 23.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній організації застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.03.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 630*).*

**СКИБА Олександр Степанович,** 1914 р.н., с. Хоминці Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, водій підсобного господарства 21 СП 7 СД. Арешт 24.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антиколгоспної агітації, вихваляння ворогів народу та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія), де й помер 9.11.1942. Реабілітований 6.02.1989 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224*).*

**СКЛЯРЕВСЬКА Тамара Костянтинівна,** 1908 р.н., народилася і проживала в м. Ромни, українка, освіта середня спеціальна, секретар оргвідділу окрвнуторгу та робкоопу. Арешт 29.07.1927. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 30.03.1928 за підозрою в шпигунстві та збір інформації про відповідальних працівників позбавлена права проживання в Москві, Ленінграді, Харкові, Києві, Одесі, Ростові-на-Дону та прикордонних губерніях на 3 роки, 2.12.1931 дозволене проживання на всій території СРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 643).*

**СКОК Іван Іванович,** 1904 р.н., м. Ромни, проживав у м. Мінськ (Білорусь), українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б), голова союзу швейників. Арешт 2.02.1935. Особливою нарадою при НКВС СРСР 9.05.1935 за антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Термін покарання відбував у м. Свободний (Амурська область, Росія). Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d30/f251.htm).*

**СЛАБОСПИЦЬКИЙ Степан Григорович,** 1898 р.н., с. Берестівка Липоводолинського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 2.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українській націоналістичній повстанській антирадянській організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Реабілітований 17.06.1965 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 340).*

**СЛАСТІН Антон Іванович,** 1911 р.н., м. Ромни, проживав у м. Київ, українець, освіта середня, бухгалтер будтресту. Арешт 3.06.1939. Головою Верховного Суду СРСР і Прокурором СРСР („вищою двійкою") 11.06.1940 за ст. ст. 54-8, 54-10 ч. 2 КК УРСР ув'язнений у ВТТ на 8 років. Військовим трибуналом військ НКВС будівництва Північно-Печорської залізниці 27.09.1941 за спробу втечі з концтабору засуджений до ВМП. Розстріляний 28.11.1941. Реабілітований 25.07.1989. *(Пам'ять Биківні // Документи та матеріали. – К., 2000. – С. 193).*

**СЛІСАРЕНКО Данило Андрійович,** 1882 р.н., с. Хатнє Великобурлуцького району

Харківської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня спеціальна, агроном міжрайонної біологічної станції. Арешт 26.04.1938, звинувачення за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 16.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-400).*

**СЛЮСАР Семен Юхимович,** 1905 р.н., колишнє с. Протасівка (тепер с. Сміле) Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, помічник бухгалтера промартілі кожушників у с. Сміле. Арешт 25.09.1935, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади та тісному зв'язку з куркульським підпіллям. Управлінням НКВС по Чернігівській області 11.11.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2112*).*

**СЛЮСАРЕНКО Мотрона Федотівна,** 1914 р.н., с. Ярошівка Роменського району, проживала в м. Ромни, українка, освіта неповна середня, робітниця холодильного відділу залізничної станції. У 1941-1943 рр. проживала і працювала в згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 10.11.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 24.02.1945 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Реабілітована 11.04.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12683).*

**СМЕЛКО [СМІЛКА] Михайло Артемович,** 1899 р.н., народився і проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник пивзаводу. Арешт 3.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.11.1937 за активну участь у контрреволюційному українському антирадянському націоналістичному угрупованні та проведення контрреволюційної агітації, спрямованої проти заходів партії та уряду, ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Приморському краї (Росія). Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 942).*

**СМЕРЛІН Освальд Андрійович,** 1906 р.н., уродженець Латвії, проживав у м. Ромни, латиш, освіта середня, інструктор районного комітету фізкультури. Арешт 4.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 22.02.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років, 26.01.1940 покарання пом'якшене до 3 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Військовою радою Ленінградського фронту 15.06.1945 за відзнаку в боях з німецькими загарбниками судимість знята. Реабілітований 24.08.1966 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 395).*

**СМИРНОВА-ОРЛЕНКО Раїса Андріївна,** 1917 р.н., м. Харків однойменної області, проживала в м. Ромни, українка, освіта неповна середня, домогосподарка. У 1941-1943 рр. проживала на окупованій німцями території. Арешт 9.04.1945, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Відділом контррозвідки „Смерш" Харківського ВО 5.07.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4444).*

**СМІЛЬГЕВИЧ Йосип Йосипович,** 1863 р.н., м. Купішкіс (Литва), проживав у м. Ромни, литовець, освіта середня, начальник залізничної станції. Арешт 21.06.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за участь у контрреволюційній шпигунській організації „ПОВ" (Польська організація військова) застосована ВМП. Розстріляний 3.10.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.11.1958 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 58*).*

**СМОЛЕНСЬКА Марія Михайлівна,** 1894 р.н., колишнє м. Вільно (тепер м. Вільнюс), Литва, проживала в м. Ромни, полька, освіта початкова, швейцар психлікарні. Арешт 24.11.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 15.12.1937 за контрреволюційну націоналістичну діяльність та вихваляння фашистського устрою в Польщі застосована ВМП. Розстріляна 8.01.1938 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 6.04.1959 у перегляді справи відмовлено, 20.06.1989 – реабілітована. Дружина брата Смоленського Б.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 63).*

**СМОЛЕНСЬКИЙ Броніслав Антонович,** 1899 р.н., м. Сморгонь однойменного району Гродненської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, вагонник ливарного цеху технікуму механізації. Арешт 12.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 10.12.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 20.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат чоловіка Смоленської М.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 148).*

**СМОЛЕНСЬКИЙ Станіслав Антонович,** 1894 р.н., м. Сморгонь однойменного району Гродненської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, охоронець бази облшкірспілки. Арешт 15.07.1938.

Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за участь у контрреволюційній шпигунській організації „ПОВ" (Польська організація військова) застосована ВМП. Розстріляний 3.10.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.11.1958 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 58*).*

**СМОЛІЙ Гаврило Іванович,** 1903 р.н., м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, бухгалтер плодоспілки. Арешт 1.10.1929. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.02.1930 за участь у створенні шовіністичної організації в окрузі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 743*).*

**СМОРШКОВ Костянтин Степанович,** 1928 р.н., уродженець м. Полтава однойменної області, українець, освіта неповна середня. У 1941-1942 рр. проживав у м. Ромни, окупованому німцями, у 1942 р. вивезений до Німеччини, у травні 1946 р. репатрійований і залишений у радянській зоні окупації, де працював поштарем у демонтажній групі. Арешт 11.07.1946. Військовим трибуналом 88 гвардійської СД 14.08.1946 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 19.08.1996 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13483).*

**СНАРСЬКА Ольга Зиновіївна,** 1906 р.н., народилася і проживала в м. Ромни, українка, освіта неповна середня, касир управління будинками міського виконкому. Арешт 1.02.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 15.07.1944 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Реабілітована 20.11.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12373).*

**СОБОЛЕВСЬКА Марія Болеславівна,** 1906 р.н., м. Ромни, проживала в м. Мінськ (Білорусь), полька, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 7.04.1930. Трійкою[?] 18.09.1930 за шпигунство на користь польської розвідки вислана в Сибір (Росія). Реабілітована 13.11.1956 військовим трибуналом Білоруського ВО. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d30/f433.htm).*

**СОБЧУК Євген Васильович,** 1908 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, водій підприємства „Заготзерно". Арешт 24.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 14.11.1937 за проведення шпигунської діяльності на користь Польщі та контрреволюційну націоналістичну діяльність застосована ВМП. Розстріляний 2.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 7.05.1965 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 345).*

**СОКОЛОВ Віктор Федорович,** 1909 р.н., м. Київ, проживав у м. Ромни, росіянин, освіта середня спеціальна, машиніст паровозного депо залізничної станції. Арешт 21.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 2.10.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 11.11.1942. Реабілітований 14.06.1958 Верховним Судом УРСР. Син Соколова Ф.Д. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 541).*

**СОКОЛОВ Федір Дмитрович,** 1886 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, сторож і двірник контори „Заготзерно". Арешт 11.09.1937. Лінійним судом Південної залізниці 17.02.1938 за ст. ст. 54-7, 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 12 років. Реабілітований 12.01.1957 транспортною колегією Верховного суду СРСР. Батько Соколова В.Ф. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6253).*

**СОКОЛОВСЬКИЙ Антон Онуфрійович,** 1895 р.н., уродженець Дзержинського району Мінської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, бондар сушильного заводу. Арешт 22.12.1934, звинувачення за ст. 54-12 КК УСРР. Чернігівським обласним судом 23.08.1935 виправданий. Верховним Судом УСРР 28.11.1935 вирок скасований, склад злочину перекваліфікований на ст. 54-1 „г", справа направлена на дослідування. Військовим трибуналом Київського ВО 20.02.1936 за ст.ст. 54-12, 54-1 „г" засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому місті, працював бондарем на м'ясокомбінаті. Арешт 29.11.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.12.1937 за систематичні прояви невдоволення існуючим ладом, проведення контрреволюційної діяльності, розповсюдження наклепницьких і провокаційних чуток на адресу радянської влади та вихваляння життя в Польщі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Реабілітований відповідно 28.05.1990 – прокуратурою Сумської

області, 14.09.1989 – військовою прокуратурою Київського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2930. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 921).*

**СОКОЛЬНИКОВ Григорій Якович,** 1888 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), українець, освіта середня, перший заступник наркома лісової промисловості СРСР. Арешт 26.07.1936. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 30.01.1937 за участь у „Паралельному антирадянському троцькістському центрі" засуджений до позбавлення волі на 10 років. Помер 21.05.1939 у в'язниці. Реабілітований 13.06.1988 Пленумом Верховного Суду СРСР. *(Біографічний нарис Г.І. Корогод „З державного поста – до в'язниці НКВС").*

**СОЛОМКО Петро Павлович,** 1882 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник електростанції. Арешт 19.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 26.09.1938 за підтримку зв'язків з репресованими німецькими шпигунами, проведення антирадянської агітації та за підозрою в шпигунстві ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Пермському краї (Росія), де й помер 4.08.1942. Реабілітований 21.08.1959 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 162).*

**СОЛОНКІН Всеволод Олександрович,** 1887 р.н., уродженець м. Ромни. Засуджений у 1946 р. Реабілітований у 1995 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 399).*

**СТЕБЛОВСЬКИЙ Михайло Федорович,** 1891 р.н., м. Гадяч однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник меблевої фабрики. Арешт 9.08.1941, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Комісією при в'язниці м. Суми 28.08.1941 звільнений. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8855).*

**СТЕЛЬМАХ Віктор Миколайович,** 1895 р.н., м. Миргород Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, агент з набору робочої сили плодокомбінату. Арешт 7.03.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-13 КК УРСР. Роменським РВ НКВС 10.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2047).*

**СТЕПУРА-СЕРДЮКОВ Григорій Іванович,** 1887 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта середня, без визначених занять. Арешт 13.09.1932 за підозрою в намірі перетину кордону. Особливим відділом 23 Кам'янець-Подільського прикордонного загону ДПУ 14.12.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5638).*

**СТЕПУРА-СЕРДЮКОВ Микола Іванович,** 1880 р.н., с. Степурине Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта вища – закінчив Харківський ветеринарний інститут, ветеринарний лікар. Арешт 19.03.1929. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1929 звільнений під підписку про невиїзд, 7.06.1929 за антирадянську агітацію, спрямовану проти заходів партії та уряду, позбавлений права проживання в Москві, Ленінграді, Ростові-на-Дону, означених губерніях та округах, Україні з прикріпленням до визначеного місця проживання на 3 роки. Проживав у м. Курськ однойменної області (Росія), працював ветеринарним лікарем скотоперегінного пункту міського комунвідділу. Арешт 20.02.1931, підписка про невиїзд від 19.05.1931, звинувачення за ст. 54-7 КК УСРР. Полтавським оперсектором ДПУ 26.07.1931 справа закрита. Реабілітований за першою репресією 30.10.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 822. ГДА УСБУ в СО, спр. П-7837).*

**СТЕЦЕНКО Стефан Федорович,** 1900 р.н., смт Улянівка Білопільського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня спеціальна, майстер 13 дистанції служби колії залізниці. Арешт 25.04.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Лінійним судом Південної залізниці 15.03.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5663).*

**СТОПНИКОВА Зінаїда Григорівна,** 1911 р.н., м. Ромни, проживала в с-щі зернорадгоспу ім. Шевченка Старобільського району Луганської області, українка, освіта початкова, робітниця згаданого радгоспу. Військовим трибуналом військ НКВС по Донецькій області 5.08.1943 засуджена до позбавлення волі на 10 років. Реабілітована в 1990 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 3. – 2008. – С. 373).*

**СТРАШКЕВИЧ Олексій Харитонович,** 1890 р.н., м. Сморгонь однойменного району Гродненської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, кочегар депо залізничної станції. Арешт 15.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 22.02.1938 за систематичну контрреволюційну пропаганду, спрямо-

вану на зрив заходів партії та уряду, розповсюдження провокаційних чуток про тяжке життя в країні Рад, вихваляння державного устрою у фашистській Польщі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Красноярському краї (Росія). Реабілітований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 348).*

**СТРЕЛЬЦОВА Горпина Микитівна,** 1874 р.н., народилася і проживала в колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українка, неписьменна, домогосподарка. Арешт 17.10.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 30.10.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2434*).*

**СТРИЖАЛКОВСЬКИЙ Владислав Карпович,** 1887 р.н., проживав у м. Ромни, поляк, освіта середня, член ВКП(б), заступник начальника 8 відділення служби руху залізничної станції. Арешт у січні 1937 р. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") у 1938 р. як до агента польської розвідки застосована ВМП. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Реабілітований у жовтні 1957 р. військовим трибуналом Прибалтійського ВО. *(ДАСО, ф.П-4, оп. 1, спр. 1908).*

**СТРИЖЕВСЬКИЙ Антон Йосипович,** 1885 р.н., м. Ромни, проживав у м. Костопіль одноіменного району Рівненської області, українець, освіта вища – закінчив Львівський технічний інститут, техкерівник. Арешт 22.06.1940. Особливою нарадою при НКВС по Рівненській області [так у документі] 26.04.1941 за ст. 54-13 КК УРСР (як соціально небезпечний елемент) ув'язнений у ВТТ на 8 років. Амністований 6.10.1941 як громадянин Польщі. Реабілітований [дата відсутня] прокуратурою Рівненської області. *(Національний банк репресованих. Режим доступу: http://www.reabit.org.ua/nbr/).*

**СТРИЖЕВСЬКИЙ Гаврило Уліянович,** 1875 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 15.06.1927, підписка про невиїзд від 30.07.1927, звинувачення в проведенні антирадянської агітації. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.08.1927 справа закрита. Арешт 16.10.1930. Згаданою особливою нарадою 9.01.1931 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 211; оп. 6, спр. 617).*

**СТРИЖЕВСЬКИЙ Микола Іванович,** 1887 р.н., с. Брагинці Варвинського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, статист-касир психіатричної лікарні. Арешт 28.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за проведення контрреволюційної націоналістичної повстанської діяльності застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 10.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 512).*

**СТРОЙ Степан Михайлович,** 1911 р.н., с. Рожівка Броварського району Київської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, інструктор-бджоляр районного земвідділу. Арешт 11.05.1936. Чернігівським обласним судом 27.09.1936 у звинуваченні за ст.ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-12 засуджений до позбавлення волі на 1 рік. Реабілітований 7.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11913*).*

**СТРОКАНЬ Федір Гервасійович,** 1886 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник бойні. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1930 за агітацію проти заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 14.07.1995 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 499).*

**СТУПНИК Василь Самійлович,** 1912 р.н.. народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня технічна, помічник машиніста депо. Підписка про невиїзд від 19.08.1935, звинувачення за ст. 56-30 „а" (шкідництво на залізничному транспорті) КК УСРР. Транспортним прокурором Південної залізниці 8.10.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1234*).*

**СУКНЕВИЧ Марія Іванівна,** 1906 р.н., народилася і проживала в м. Ромни, білоруска, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 6.11.1937 як члена сім'ї [дружина] ворога народу. Відділенням дорожньо-транспортного відділу ГУДБ НКВС з. ст. Кременчук (Полтавська область) 26.03.1938 справа закрита. Дружина Сукневича Ф.В. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2011).*

**СУКНЕВИЧ Фадей Вікторович,** 1894 р.н., с. Сукневич Ошмянського району Гродненської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, вантажник вантажбюро залізничної станції. Арешт 21.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 21.10.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Помер 22.03.1939 у місці ув'язнення. Реабілітований 5.06.1957 Сумським обласним судом. Чоловік Сукневич М.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 493).*

**СУХОВІЙ Марія Львівна,** 1902 р.н., уродженка м. Ромни, українка, освіта середня. Військовий фельдшер 240 СП 217 СД 50 армії. Арешт 9.12.1941. Особливою нарадою при НКВС СРСР 6.06.1942 за антирадянську агітацію ув'язнена у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбувала в Карагандинській області (Казахстан). Реабілітована 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 579).*

**СУХОДОЛЬСЬКИЙ Макар Іванович,** 1885 р.н., м. Ромни, проживав у м. Київ, метеоролог. Київською надзвичайною комісією 28.08.1921 за участь в організації Всеукраїнського повстанського комітету застосована ВМП. Реабілітований у 1996 р прокуратурою Київської області. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 2. – К.,1999. – С. 297).*

**СУХОМЛИН Андрій Миколайович,** 1888 р.н., с. Сміле Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, покрівельник профспілки будівельників. Арешт 7.03.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 2, 54-11 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 7.06.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-225*).*

# Т

**ТАБАКОВ Захар Юхимович,** 1889 р.н., уродженець Одеської області, проживав у м. Ромни, молдаванин, освіта початкова, зварювальник депо залізничної станції. Арешт 3.04.1935. Особливою нарадою при НКВС СРСР 7.09.1935 за контрреволюційну агітацію ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Термін покарання відбував у бухті Нагаєва (м. Магадан однойменної області, Росія), де й помер 7.03.1938. Реабілітований 14.07.1995 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 498).*

**ТАРАН Микола Васильович,** 1922 р.н., с. Калинівка Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, лінійний доглядач міського радіовузла. Арешт 22.02.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 15.05.1945 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 3.07.1965 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8352).*

**ТАРАСЕВИЧ Йосип Лаврентійович,** 1872 р.н., смт Кореличі однойменного району Гродненської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта середня спеціальна, учитель залізничної школи. Арешт 17.09.1938, підписка про невиїзд від 27.07.1939, звинувачення в участі в українській націоналістичній повстанській організації. Сумським обласним судом 16.01.1940 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5662).*

**ТАРАЩАНСЬКИЙ Вільгельм Феліксович,** 1926 р.н., уродженець м. Ромни, єврей, освіта неповна середня. Старший сержант в/ч 65247, механік з авіаційного озброєння. Арешт 12.04.1951. Військовим трибуналом в/ч 23400 21.06.1951 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років, позбавлений урядових нагород. Реабілітований 25.08.1956 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7456).*

**ТЕРЕЩЕНКО Овер'ян Пилипович,** 1888 р.н., с. Костянтинів Недригайлівського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта незакінчена вища – 3 курси Московського сільськогосподарського інституту, агроном-рільник сільськогосподарського технікуму. У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території. Арешт 6.01.1944, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 21.10.1944 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. №6012*).*

**ТЕРЛЕЦЬКИЙ Вітольд Адольфович,** 1867 р.н., м. Умань Черкаської області, проживав у м. Ромни, поляк, освіта середня, десятник приміського радгоспу. Арешт 12.12.1930, звинувачення за ст. 54-6 КК УСРР. Роменським

РВ ДПУ 6.05.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6335).*

**ТИТАРЕНКО Василь Микитович,** 1879 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, рахівник насіннєвої бази підприємства „Союзтабаксировина". Арешт 27.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за участь у контрреволюційній українській повстанській організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 26.05.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Титаренка Ф.М., Титаренка Х.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 184).*

**ТИТАРЕНКО Григорій Прохорович,** 1902 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, продавець сільського споживчого товариства. Арешт 7.10.1937, звинувачення в керівництві українським контрреволюційним повстанським осередком. Роменським РВ НКВС 27.11.1937 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1219).*

**ТИТАРЕНКО Микита Юхимович,** 1903 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 30.04.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 13.07.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7776*).*

**ТИТАРЕНКО Павло Іларіонович,** 1900 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 20.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти колгоспного будівництва, та висловлювання різких пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 18.04.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 652).*

**ТИТАРЕНКО Федір Микитович,** 1876 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 6.01.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію проти радянської влади та її заходів на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Титаренка В.М., Титаренка Х.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 931).*

**ТИТАРЕНКО Харлампій Микитович,** 1885 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, статистик Роменської контори підприємства „Чернігівтара". Арешт 19.03.1938. Сумським обласним судом 23.03.1939 за ст.ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 21.06.1939 вирок скасований, справа направлена на дослідування. Згаданим обласним судом 31.07.1939 засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Згаданим Верховним Судом 17.11.1939 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Сумським обласним судом 16.01.1940 засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 10.08.1993 прокуратурою Сумської області. Брат Титаренка В.М., Титаренка Ф.М. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1506).*

**ТИХОНОВИЧ Василь Олександрович,** 1889 р.н., с. Гамаліївка Лохвицького району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища, службовець [відомості про місце роботи відсутні]. Арешт 16.06.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 21.02.1932 за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УСРР висланий до Казахстану на 3 роки. Реабілітований 5.12.1989 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 325).*

**ТИЩЕНКО Вакула (Вукол) Матвійович,** 1891 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник механічного заводу. Арешт 19.03.1938, звинувачення в проведенні контрреволюційної агітації. Роменським РВ НКВС 9.05.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2212).*

**ТКАЧУК Мойсей Максимович,** 1903 р.н., уродженець с. Сінне Балтського району Одеської області, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б). Старшина 21 СП 7 СД (м. Ромни). Арешт 18.10.1927. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.05.1928 за участь у нелегальній антирадянській групі в згаданому полку ув'язнений на 3 роки, 3.08.1930 – висланий на Урал (Росія) після відбуття терміну покарання на 3 роки. Реабілітований 20.01.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224*).*

**ТОБЕР Ренгольд Якубович,** 1891 р.н., уродженець Барановського району Житомирської області, проживав у м. Ромни, німець, освіта початкова, завгосп маслозаводу. Арешт 21.11.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 5.01.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 4.06.1960 Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 316).*

**ТОВСТОЛЯК Анатолій Архипович,** 1915 р.н., с. Пальмирівка П'ятихатського району Дніпропетровської області, проживав у м. Воркута Республіки Комі (Росія), українець, освіта початкова, помічник комбайнера шахти № 17. У 1941-1943 рр. проживав у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 12.02.1960, звинувачення за ст. 1 Закону СРСР від 25.12.1958 „Про кримінальну відповідальність за державні злочини". Управлінням КДБ при Раді Міністрів УРСР по Сумській області 12.07.1960 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5269*).*

**ТОВТКЕВИЧ Вацлав Антонович,** 1892 р.н., уродженець Шавельського повіту колишньої Ковельської губернії, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), литовець, освіта початкова, слюсар-кочегар місцевої лікарні. Арешт 12.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 8.10.1937 за активну участь у контрреволюційному націоналістичному угрупованні та вихваляння фашистського устрою в Польщі застосована ВМП. Розстріляний 27.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 687).*

**ТОЛОПІЛОВ Петро Якович,** 1891 р.н., уродженець колишньої Волинської губернії, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, начальник пожежно-сторожової охорони хлібопекарні. Арешт 15.02.1938, звинувачення в належності до антирадянської організації та проведенні антирадянської агітації. Прокуратурою Сумської області 19.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-392).*

**ТОМАШЕВСЬКИЙ Микола Федорович,** 1893 р.н., уродженець Кам'янець-Подільського району Хмельницької області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища, інвалід-пенсіонер. Арешт 11.12.1934. Особливою нарадою при НКВС СРСР 4.03.1935 за зв'язок із закордонними контрреволюціонерами ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 699).*

**ТОПЧИЛО Андрій Степанович,** 1909 р.н., с. Піски Лохвицького району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, бухгалтер районного лісгоспу. Арешт 2.08.1938, звинувачення в активній участі в антирадянській українській націоналістичній організації, яка мала на меті повалення радянської влади. Роменським РВ НКВС 17.09.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3350).*

**ТОРЯНИК Йосип Данилович,** 1902 р.н., с. Перевіз Гадяцького району Полтавської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова. Командир відділення 21 СП 7 СД. Арешт 2.11.1927. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.05.1928 за ст. 58-11 КК РСФРР ув'язнений у ВТТ на 3 роки, 16.10.1930 – висланий у Північний край на 3 роки за відбуттям терміну покарання. Реабілітований 20.01.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 224*).*

**ТРЕБУХІН Матвій Омелянович,** 1897 р.н., м. Ромни, проживав у м. Дніпропетровськ однойменної області, українець, освіта початкова, рахівник електротресту. За звинуваченням в участі в контрреволюційній організації 13.06.1931 ув'язнений на 5 років. Реабілітований 26.10.1989. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 937).*

**ТРЕБУХОВ Трохим Харлампійович,** 1888 р.н., с. Духанівка Конотопського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, слюсар залізничної станції. Арешт 20.11.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 22.12.1937 за підозрою в шпигунстві та проведенні контрреволюційної націоналістичної шкідницької діяльності застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 16.05.1961 військовим трибуналом Київського ВО. Чоловік Требухової Ф.К. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 449).*

**ТРЕБУХОВА Федора Кузьмівна,** 1892 р.н., с. Березняки Недригайлівського району, проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 20.11.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 22.12.1937 за підозрою в шпигунстві та проведення контрреволюційної націоналістичної діяльності ув'язнена у ВТТ на 10 років. Реабілітована 16.05.1961 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 448).*

**ТРЕТЯКОВА Ганна Йосипівна,** 1893 р.н., уродженка колишньої Гродненської губернії, проживала в м. Ромни, білоруска, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 24.09.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою”) 2.01.1938 за контрреволюційну діяльність ув’язнена у ВТТ на 10 років. Реабілітована 29.11.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 204).*

**ТРИЧ Микола Федорович,** 1885 р.н., уродженець колишньої Мінської губернії, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, обхідник 13 дистанції служби колії. Арешт 8.09.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою”) 19.10.1937 за систематичну контрреволюційну пропаганду проти заходів партії та радянської влади, розповсюдження провокаційних чуток про важке життя робітників у СРСР, голод у країні та вихваляння життя у фашистській Польщі застосована ВМП. Розстріляний 30.10.1937 у м. Харків. Реабілітований 16.10.1964 Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 310).*

**ТРОХИМЕНКО Прокіп Григорович,** 1876 р.н., с. Ріпки Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, вальцювальник махоркової фабрики. Арешт 27.08.1936. Чернігівським обласним судом 26.10.1936 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УСРР 29.11.1936 вирок залишений у силі. Реабілітований 17.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11925*).*

**ТРОЦЬКИЙ Михайло Миколайович,** 1878 р.н., с. Гайворон Бахмацького району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, статистик-рахівник секції колективних господарств кредитспілки. Арешт 11.04.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 30.08.1929 за контрреволюційну агітацію позбавлений права проживання в Москві, Ленінграді, Ростові-на-Дону, відповідних округах та в УСРР з прикріпленням до визначеного місця на 3 роки. Реабілітований 9.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 941*).*

**ТРУБЕЦЬКИЙ Гаврило Никифорович,** 1894 р.н., м. Ромни, проживав у м. Миргород Полтавської області, українець, освіта середня, працівник курорту. Арешт 25.03.1938. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 31.03.1938 за ст. ст. 54-6, 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 20.05.1938 у м. Полтава. Реабілітований 14.03.1958 військовим трибуналом Київського ВО. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 351).*

**ТРУШ Андрій Гаврилович,** 1906 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, кочегар контори тресту „Нафтопромрозвідка”. Арешт 5.02.1940. Особливою нарадою при НКВС СРСР 25.10.1940 за антирадянську агітацію ув’язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 8.08.1990 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 57).*

**ТУЙНОВ Михайло Олександрович,** 1901 р.н., м. Москва (Росія), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта незакінчена вища, головний бухгалтер меблевої фабрики. Арешт 24.06.1941, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Роменським РВ НКВС 29.07.1941 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2381).*

**ТУРЧИН Прокопій Микитович,** 1881 р.н., колишній х. Турчин Буринського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 26.09.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-10 ч. 2 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Прокуратурою Сумської області 30.11.1957 у реабілітації відмовлено. Реабілітований 16.04.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**ТУЧКЕВИЧ Федір Антонович,** 1867 р.н., уродженець Борисовського району Мінської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта неповна середня, пенсіонер. Арешт 21.08.1938, підписка про невиїзд від 27.05.1939, звинувачення в участі в контрреволюційній українській націоналістичній організації. Відділенням дорожньо-транспортного відділу НКВС ст. Ромни 13.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2000).*

**ТЮТЮННИК Ганна Андріївна,** 1902 р.н., народилася і проживала в м. Ромни, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 11.07.1948, звинувачення в проведенні антирадянських розмов на ринку. Сумським обласним судом 23.02.1949 направлена на примусове лікування до Казанської психіатричної лікарні (Республіка Татарстан, Росія), 31.05.1954 – примусове лікування з ізоляцією зняте. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3532).*

# У

**УЛЯНИЦЬКИЙ Іван Павлович,** 1868 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, поляк, освіта початкова, прибиральник товарного двору залізничної станції. Арешт 9.09.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 16.12.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Карагандинській області (Казахстан). Реабілітований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 355).*

**УМАНСЬКИЙ Лазар Носинович,** 1886 р.н., уродженець Чорнобаївського району Черкаської області, проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б), заступник завідувача пункту „Заготзерно". Підписка про невиїзд від 11.07.1935, звинувачення за ст. ст. 99 (бездіяльність влади) та 116 (безгосподарність) КК УСРР. Чернігівським обласним судом 31.10.1935 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1250*).*

**УСЕНКО Петро Іванович,** 1897 р.н., с. Карпилівка Срібнянського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища – закінчив Київський кооперативний інститут, інструктор оргвідділу сільської кредитспілки. Арешт 11.04.1929, звинувачення в участі у створенні шовіністичної організації в окрузі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.02.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 743*).*

# Ф

**ФЕДОРОВ Михайло Пилипович,** 1884 р.н., м. Ромни, проживав у м. Рубіжне Луганської області, українець, освіта початкова, слюсар хіміко-технологічного інституту. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 20.09.1938 застосована ВМП. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 3. – 2008. – С. 478).*

**ФЕЛЬДМАН Григорій Борисович,** 1898 р.н., колишнє с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 23.02.1937. Чернігівським обласним судом 20.09.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 20.08.1991 прокуратурою Чернігівської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12295).*

**ФЕЛЬДМАН Фішер Абрамович,** 1889 р.н., м. Гадяч однойменного району Полтавської області, проживав у м. Ромни, єврей, освіта початкова, член ВКП(б), завідувач міського комунального відділу. Арешт 7.10.1938, звинувачення в участі в правотроцькістській організації та проведенні антирадянської шкідницької діяльності. УДБ управління НКВС по Сумській області 9.05.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3358).*

**ФЕРТОВ Олександр Миколайович,** 1886 р.н., смт Велика Багачка однойменного району Полтавської області, проживав на з.ст. Ромни, українець, освіта середня спеціальна, диспетчер на залізниці. Арешт 22.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 6.01.1931 за ст. 54-13 КК УСРР висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 11.01.1990 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 385).*

**ФЕСУН Марко Іванович,** 1900 р.н., с. Бобрик Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, робітник пожежно-сторожової охорони психлікарні. Арешт 20.06.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 7.08.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР застосована ВМП. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 23.10.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12322).*

**ФІСЕНКО Петро Авксентійович,** 1893 р.н., м. Ромни, проживав у с. Пудіно Томської області (Росія), німець, освіта початкова, працював у сільгоспартілі „Авангард". Арешт 20.01.1938. За участь у контрреволюційній націоналістичній шпигунсько-диверсійній повстанській німецькій організації застосована ВМП. Розстріляний 1.04.1938. Реабілітований у листопаді 1957 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d34/f132.htm).*

**ФІТЧЕ Іван Іванович,** 1871 р.н., уродженець Австрії, проживав у м. Ромни, німець, освіта початкова, слюсар тарної бази Чернігівторгу. Арешт 7.07.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою”) 14.11.1937 за участь в антирадянському фашистському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 7.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 993).*

**ФУРСЕВИЧ Іван Сергійович,** 1880 р.н., м. Ромни, проживав у м. Мінськ (Білорусь), українець, освіта початкова, машиніст електростанції. Арешт 24.08.1944. За антирадянську агітацію 8.11.1944 позбавлений волі у ВТТ на 10 років. Реабілітований 15.12.1993 Мінським обласним судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d34/f287.htm).*

# Х

**ХАЛАНТУ Олексій Латасійович,** 1892 р.н., м. Шанхай (Китай), проживав у м. Ромни, китаєць, освіта початкова, заготівельник утильсировини заготконтори. Арешт 7.08.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 17.11.1939 за шпигунську діяльність ув’язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 9.01.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 802*).*

**ХАРЧЕНКО Георгій Харитонович,** 1912 р.н., с. Дзеркалька Роменського району, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, інструментальник відбудовного потягу залізничної станції. Арешт 13.01.1938. Лінійним судом Південної залізниці 21.04.1939 за контрреволюційну пропаганду засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Залізничною колегією Верховного Суду СРСР 29.05.1939 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1947).*

**ХАХУЛЯ Іван Микитович,** 1891 р.н., м. Ромни, проживав у м. Феодосія АР Крим, росіянин, освіта початкова, орендар виноградника. Арешт 24.07.1930. Трійкою при представництві ОДПУ по Криму 22.09.1930 за антирадянську агітацію проти радянської влади висланий у Східний Сибір на 3 роки. Реабілітований 22.04.1994 прокуратурою АР Крим. *(Реабілітовані історією. АР Крим. – Кн. 6. – 2009. – С. 261).*

**ХЕСЯК Едуард Максимович,** 1900 р.н., м. Ромни, проживав у м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, поляк, освіта початкова, електромеханік залізничної станції. Арешт 10.06.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.10.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР позбавлений волі на 10 років. Реабілітований 5.10.1989 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 406).*

**ХО ЮЙ ТИ,** 1895 р.н., м. Шандунь (Китай), проживав у м. Ромни, китаєць, неписьменний, заготівельник утильсировини заготконтори. Арешт 19.08.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 17.11.1939 за шпигунську діяльність ув’язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 9.01.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 803*).*

**ХОДОРКОВСЬКА Раїса (Рахіль) Наумівна,** 1905 р.н., м. Ромни, проживала в м. Харків однойменної області, єврейка, освіта неповна середня, завідувач поштового відділення інституту ендокринології. Арешт 9.04.1935. Особливою нарадою при НКВС СРСР 9.08.1935 за контрреволюційну троцькістську пропаганду ув’язнена у ВТТ на 3 роки. Реабілітована 15.06.1989. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d35/f62.htm).*

**ХОМЕНКО Аркадій Антонович,** 1916 р.н., колишній х. Богонкевичів Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня спеціальна, артист Роменського драматичного театру. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 6.10.1943. Сумським обласним судом 12.01.1944 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до ВМП. Верховним Судом СРСР 8.03.1944 покарання пом’якшене до 10 років позбавлення волі. Термін покарання відбував у Карагандинській області (Казахстан). Реабілітований 23.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13115).*

**ХОМЕНКО Володимир Тимофійович,** 1922 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта початкова. Червоноармієць 1 кулеметної роти

927 СП. Арешт 8.02.1942. Військовим трибуналом 251 СД 15.02.1942 за ст. 193-22 КК УРСР засуджений до ВМП. Військовим трибуналом Калінінського фронту 3.03.1942 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом 20 армії 20.10.1942 за ст. 58-1 „б” КК РРФСР засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 27.11.1942 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5551*).*

**ХОМЕНКО Гнат Несторович,** 1915 р.н., с. Вовківці Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, робітник міської пожежної команди. Арешт 22.12.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 6.04.1945 за зв'язок з членами банди УПА засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 2.11.1956 військовим трибуналом Київського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 5988*).*

**ХОМЕНКО Пилип Миколайович,** 1891 р.н., с. Калинівка Роменського району, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, машиніст водокачки залізничної станції. Арешт 31.09.1941. Військовим трибуналом Південної залізниці 13.09.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 25.11.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12364).*

**ХОТИЛОВСЬКИЙ Денис Костянтинович,** 1885 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, робітник заводу. Арешт 21.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 14.10.1937 за ст. 54-6 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 22.10.1937 у м. Харків. Реабілітований 12.02.1960 військовим трибуналом Київського ВО. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 423).*

**ХРУЛЬОВ Іван Іванович,** 1898 р.н., м. Вілейка Мінської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта неповна середня, головний бухгалтер 8 відділення служби руху Південної залізниці. Арешт 21.08.1938, звинувачення в участі в контрреволюційній українській націоналістичній повстанській організації. Дорожньо-транспортним відділом НКВС Південної залізниці 26.12.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1944).*

# Ц

**ЦАРЕНКО Володимир Арсентійович,** 1924 р.н., с. Кірове [район не встановлено] Кіровоградської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, учень столяра меблевої фабрики. Арешт 7.05.1939, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. УДБ управління НКВС по Сумській області 22.08.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-483).*

**ЦАЦИР Фрідріх Іванович,** 1901 р.н., м. Рига (Латвія), проживав у м. Ромни, латиш, освіта початкова, службовець залізниці. Арешт 6.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 21.02.1938 за ст. ст. 54-1[?], 54-8, 54-9, 54-11 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 11.03.1938. Реабілітований 19.08.1958 військовим трибуналом Київського ВО. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 423).*

**ЦЕЙТЛЕР Андрій Костянтинович,** 1917 р.н., уродженець с. Вайценфельд колишнього Марієнтальського району Саратовської області (Росія), німець, освіта неповна середня. Червоноармієць. З вересня по грудень 1941 р. перебував у німецькому полоні, потім до вересня 1943 р. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 10.01.1944. Військовим трибуналом гарнізону м. Суми 12.09.1944 за ст. 54-1 „б” КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 28.04.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13848).*

**ЦЕЛИНСЬКИЙ Михайло Аркадійович,** 1888(1889) р.н., колишнє с. Лучки (тепер у межах м. Ромни), проживав у м. Ромни, українець, освіта незакінчена вища, завідувач розвідувальної партії. Арешт 18.07.1921, звинувачення в переході на бік поляків. Президією ВНК 23.12.1921 справа закрита. Працював учителем математики та географії. Арешт 7.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів партії та уряду, та підозрою в шпигунській діяльності на користь Польщі застосована ВМП. Розстрі-

ляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 4.08.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3117. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 888).*

**ЦЕПЕК Йосип Іванович,** 1890 р.н., с. Крупичів Турійського району Волинської області, проживав у м. Ромни, чех, освіта середня, пічник цегельного заводу артілі „Торфовик". Арешт 11.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за антирадянський настрій, наклепи на радянську владу та за підозрою в шпигунстві застосована ВМП. Розстріляний 25.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 29.08.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 851).*

**ЦИБУЛЬСЬКІЙ Леонід Михайлович,** 1918 р.н., колишнє с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, студент робітфаку. Арешт 26.06.1935. Чернігівським обласним судом 16.12.1935 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 18.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12237).*

**ЦИГАНОВИЧ Іван Костянтинович,** 1898 р.н., уродженець Білорусі, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, старший телеграфіст залізничної станції. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 5.05.1931 за ст. ст. 90 (явно неправдиві покази), 54-3 КК УСРР висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 24.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6563).*

**ЦИКІН Костянтин Павлович,** 1901 р.н., м. Ромни, проживав у м. Луганськ однойменної області, українець, освіта вища, директор Луганського державного педагогічного інституту. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 2.04.1934 ув'язнений на 3 роки. Особливою нарадою при НКВС СРСР 22.07.1936 ув'язнений на 5 років. Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду Комі АРСР 22.05.1942 засуджений до ВМП. Розстріляний 25.10.1942. Реабілітований в усіх справах у 1961 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 3. – 2008. – С. 536).*

## Ч

**ЧЕЛЯДІН Василь Михайлович,** 1883 р.н., м. Путивль однойменного району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 27.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українській націоналістичній повстанській антирадянській організації застосована ВМП. Розстріляний 31.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 996).*

**ЧЕМЕРИС Іван Якович,** 1922 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, студент 3 курсу агротехнікуму. У 1941-1943 рр. проживав на окупованій німцями території. Арешт 25.12.1943, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР . Управлінням НКДБ по Сумській області 19.01.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3552).*

**ЧЕРКАС Григорій Степанович,** 1884 р.н., уродженець Слуцького району Мінської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, касир психлікарні. Арешт 24.06.1941. Сумським обласним судом 24.07.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 29.06.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12955).*

**ЧЕРНОВ Іван Іванович,** 1906 р.н., с. Козина Слободка колишньої Стародубівської губернії, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, слюсар підприємства „Укрнафторозвідка". Арешт 17.07.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 7.08.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 19.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12189).*

**ЧИГРИН Марко Тарасович,** 1916 р.н., с. Андріяшівка Роменського району, до призову в армію проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова. Червоноармієць кінного взводу в/ч 4495. Арешт 16.04.1938. Військовим трибуналом в/ч 4434 3.07.1938 за антирадянську діяльність засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 31.03.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2028).*

**ЧИКАЛОВ Віктор Дмитрович,** 1902 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, ремонтний робітник залізнич-

ної станції. Арешт 29.04.1926, підписка про невиїзд від 30.04.1926, звинувачення в службі в білій армії. Роменським окрвідділом ДПУ 15.12.1926 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3960).*

**ЧИРВА Свирид Сидорович,** 1888 р.н., с. Ведмеже Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, чоботар-кустар. Арешт 23.06.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українсько-націоналістичній повстанській антирадянській організації застосована ВМП. Розстріляний 31.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 993).*

**ЧОРНОБУК Гаврило Олександрович,** 1901 р.н., с. Заруддя Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 22.06.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 16.04.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**ЧОРНОБУК Іван Михайлович,** 1893 р.н., с. Пустовійтівка Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник фабрики „Швидкохід". Арешт 11.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану проти заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 25.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 464).*

**ЧОРНОБУК Петро Гнатович,** 1878 р.н., с. Заруддя Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 12.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів партії та уряду, застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Харків. Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 526).*

**ЧУБА Яків Абрамович,** 1874 р.н., с. Вовківці Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, сторож районної споживспілки. Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.07.1937 за систематичне проведення контрреволюційної агітації проти заходів партії та уряду застосована ВМП. Розстріляний 7.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 939).*

**ЧУЧУКІН Панас Лук'янович,** 1890 р.н., уродженець Курської області (Росія), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта початкова, член ВКП(б), начальник районного відділу зв'язку. Арешт 12.11.1938, звинувачення в участі в антирадянській правотроцькістській організації та проведенні антирадянської агітації. Управлінням НКВС по Чернігівській області 19.02.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3421).*

## Ш

**ШАДЗЕВИЧ Катерина Андріївна,** 1905 р.н., м. Ромни, проживала в м. Київ, домогосподарка. Арешт у 1938 р. як члена сім'ї зрадника Батьківщини. Реабілітована 27.07.1957. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d36/f167.htm).*

**ШАЛАХОВ-ЗАПОЛЬСЬКИЙ Олександр Олександрович,** 1903 р.н., уродженець колишнього с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), актор Київської кінофабрики. Київським обласним судом 8.01.1937 за ст.ст. 54-2, 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований у 1991 р. прокуратурою м. Київ. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 2. – К., 1999. – С. 329).*

**ШАПОВАЛОВ Костянтин Степанович,** 1914 р.н., с. Горохуватка Борівського району Харківської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта неповна середня, головний бухгалтер відділення Держбанку. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 13.02.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 22.06.1945 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР

засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13302).*

**ШАПША Олександра Климентіївна,** 1900 р.н., м. Ромни, проживала в м. Харків однойменної області, українка, освіта середня, домогосподарка. Арешт 16.09.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 5.03.1938 як член сім'ї зрадника Батьківщини ув'язнена у ВТТ на 8 років. Реабілітована 6.04.1956. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d36/f261.htm).*

**ШАХІН Яків Леонтійович,** 1910 р.н., м. Ромни, проживав у м. Алмати однойменної області (Казахстан), єврей. Арешт 28.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 31.12.1937 за ст. 58-10 КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 26.03.1955 Верховним Судом СРСР. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d36/f323.htm).*

**ШАХОВСЬКОЙ Лев Андрійович,** 1888 р.н., м. Ромни, проживав у м. Москва (Росія), росіянин, освіта вища, інженер будівельної науково-дослідної лабораторії Наркомату легкої промисловості. Арешт 1.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Московській області 9.12.1937 за контрреволюційну агітацію фашистського характеру застосована ВМП. Розстріляний 11.12.1937 на спецоб'єкті НКВС „Бутово" (Московська область, Росія). Реабілітований 10.10.1955. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d36/f330.htm).*

**ШЕВЧЕНКО Данило Георгійович,** 1897 р.н., с. Піски Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, тесляр механічного заводу. Арешт 20.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 7.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 358).*

**ШЕВЧЕНКО Інна Петрівна,** 1890 р.н., народилася і проживала в колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українка, освіта середня, домогосподарка. Арешт 10.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1930 за контрреволюційну діяльність вислана в Північний край на 3 роки. Реабілітована 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 953).*

**ШЕВЧЕНКО Олександр Васильович,** 1885 р.н., м. Ромни, проживав у м. Вязьма Смоленської області (Росія), українець, експедитор маслозаводу № 1. Арешт 31.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Західній області 26.09.1938 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 9.10.1938. Реабілітований 27.05.1957 військовим трибуналом Московського ВО. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://visz.nlr.ru/search/ebooks.html).*

**ШЕВЧЕНКО Петро Васильович,** 1906 р.н., с. Заруддя Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, нормувальник кустарної промартілі „Зоря". Арешт 7.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.03.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 622*).*

**ШЕВЧЕНКО Семен Федорович,** 1873 р.н., с. Вовківці Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 22.06.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 16.04.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**ШЕДЕЛЬ Володимир Леопольдович,** 1893 р.н., м. Ромни, проживав у м. Хабаровськ однойменного краю (Росія), німець, начальник із розшуку вантажів дорожньо-транспортної експлуатаційної контори. Арешт 11.02.1938, звинувачення за ст. ст. 58-1 „а", 58-9 КК РРФСР. Дорожньо-транспортним відділом НКВС Далекосхідної залізниці 9.01.1939 справа закрита. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d36/f418.htm).*

**ШЕДЕНКО Семен Пилипович,** 1884 р.н., с. Миколаївка Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, касир-рахівник бази „Тютюнсировина". Арешт 7.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюцій-

ній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**ШЕРСТЮК Василь Павлович,** 1882 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, колишній священик без парафії. Арешт 28.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антирадянської націоналістичної агітації, вихваляння фашистського устрою та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 19.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 6.01.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 213).*

**ШЕРСТЮК Захарій Денисович,** 1885 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, бригадир 5 околодку 13 дистанції служби колії залізниці. Арешт 7.08.1937. Лінійним судом Південної залізниці 5.10.1937 за ст. ст. 54-7, 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 4.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11986).*

**ШЕРШАК Костянтин Маркович,** 1889 р.н., народився і проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, комірник райспоживспілки. Арешт 26.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.11.1937 за участь у контрреволюційному українському націоналістичному угрупованні, проведення контрреволюційної агітації та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 971).*

**ШИДЛОВСЬКИЙ Йосип Іванович,** 1907 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, слюсар вагонного депо залізничної станції. Арешт 7.04.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 24.06.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Пермському краї (Росія). Реабілітований 12.12.1956 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 199).*

**ШИДЛОВСЬКИЙ Костянтин Іванович,** 1900 р.н., м. Сморгонь однойменного району Гродненської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, залізничник. Арешт 21.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 14.10.1937 за контрреволюційну діяльність застосована ВМП. Розстріляний 22.10.1937 у м. Харків. Реабілітований 28.07.1959 військовим трибуналом Київського ВО. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 517).*

**ШИЦЬКО Володимир Йосипович,** 1888 р.н., уродженець колишньої Віленської губернії, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, товарний касир залізничної станції. Арешт 17.09.1938, звинувачення за ст. ст. 54-2, 54-6 ч. 1, 54-9, 54-11 КК УРСР. Військовим трибуналом Харківського ВО 15.07.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1994).*

**ШМАРИГО Борис Васильович,** 1891 р.н., с. Глинськ Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, ремонтник залізничної станції. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.12.1930 за розповсюдження антирадянської агітації та контрреволюційну діяльність ув'язнений у концтабір на 3 роки. Термін покарання відбував на Уралі (Росія). Реабілітований 14.07.1995 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 739).*

**ШМІДТ Карл Людвігович,** 1909 р.н., м. Сосновець (Польща), проживав у м. Ромни, поляк, освіта середня, директор бази „Головнафта". Арешт 3.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 1.10.1937 за участь у польській контрреволюційній націоналістичній військовій організації та шпигунську діяльність на користь Польщі застосована ВМП. Розстріляний 7.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 21.02.1959 військовим трибуналом Київського ВО. Чоловік Шмідт Н.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 94).*

**ШМІДТ Ніна Аполлонівна,** 1908 р.н., м. Бердичів Житомирської області, проживала в м. Ромни, полька, освіта неповна середня, домогосподарка. Арешт 10.10.1937, звинувачення у співучасті в контрреволюційній діяльності чоловіка. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 24.03.1938 справа закрита. Дружина Шмідта К.Л. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2195).*

**ШОЛУДЬКО Петро Оврамович,** 1894 р.н., с. Кімличка Липоводолинського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, рахівник Роменського м'ятного заводу. Арешт 26.06.1941.

Сумським обласним судом 25.07.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 11.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12018).*

**ШОСТАК Михайло Назарович,** 1894 р.н., с. Стольне Менського району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, начальник військово-облікового бюро 8 відділення служби руху залізниці. Арешт 10.02.1938, звинувачення в контрреволюційній пропаганді. Транспортним відділом НКВС з. ст. Кременчук (Полтавська область) 10.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1941).*

**ШТАЛТОВНИЙ Федір Сергійович,** 1893 р.н., уродженець м. Ромни, українець, освіта початкова. Червоноармієць 38 окремого батальйону видужуючих Архангельського ВО. Арешт 24.05.1943. Військовим трибуналом згаданого військового округу 18.06.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 25.07.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12810).*

**ШТРОМА Натан Йосипович,** 1895 р.н., с. Максимовичі Поліського району Київської області, проживав у м. Ромни, єврей, освіта вища, інженер 8 експлуатаційного відділення залізниці. Арешт 26.10.1937, звинувачення в участі в правотроцькістській організації та проведенні шкідницької діяльності. Дорожньо-транспортним відділом НКВС Південної залізниці 11.01.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3489).*

**ШТУРКО Августа Августівна,** 1892 р.н., уродженка Рівненської області, проживала в м. Ромни, німкеня, освіта початкова, без визначених занять. У 1941-1943 рр. проживала в згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 14.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.05.1944 за зрадницьку поведінку під час перебування на окупованій території вислана в Сузунський район Новосибірської області (Росія) на 5 років. Реабілітована 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. Дружина Штурка К.К. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 846).*

**ШТУРКО Віра Кирилівна,** 1913 р.н., уродженка м. Ромни. Управлінням НКВС по Сумській області 6.11.1944 як член сім'ї [дочка] ув'язненої за ст. 54-1 „а" КК УРСР Штурко А.А. вислана в Сузунський район Новосибірської області (Росія). Реабілітована 23.12.1992 прокуратурою Сумської області. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 7, спр. 1112*).*

**ШТУРКО Кирило Кононович,** 1874 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 20.03.1938, звинувачення в шпигунській діяльності на користь Польщі. Роменським РВ НКВС 18.04.1938 справа закрита. Чоловік Штурко А.А. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2063).*

**ШУЛЕШКО Іван Самійлович,** 1870 р.н., колишнє с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, садівник-одноосібник. Арешт 21.03.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 5.07.1929 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на повалення існуючого ладу, висланий на Урал (Росія) на 3 роки. Реабілітований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 865*).*

# Щ

**ЩЕБЕТУН-ЛИСЕНКО Денис Васильович,** 1908 р.н., с. Хмелів Роменського району, проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта неповна середня, монтер електростанції на залізничній станції. Арешт 2.10.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 25.11.1937 за проведення систематичної антирадянської агітації проти колгоспів та інших заходів радянської влади ув'язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував в Єврейській АО (Росія). Реабілітований 16.03.1961 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 445).*

**ЩЕРБАК Василь Митрофанович,** 1903 р.н., м. Полтава однойменної області, проживав у м. Ромни, українець, освіта вища, завідувач районної ветеринарної лікарні. Арешт 10.04.1938, звинувачення в участі в антирадянській організації та проведенні шкідницької діяльності у тваринництві. Управлінням НКВС по Сумській області 15.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3311).*

**ЩЕРБИНА Дмитро Прохорович,** 1893 р.н., с. Коровинці Недригайлівського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 28.10.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2340*).*

**ЩЕРЕНКОВ Семен Васильович,** 1898 р.н., уродженець колишньої Саратовської губернії (Росія), проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, стругальник машинобудівного заводу. Арешт 20.03.1937. Чернігівським обласним судом 28.07.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому місті, працював слюсарем млина № 22. Арешт 23.08.1949. Особливою нарадою при МДБ СРСР 26.11.1949 за антирадянську троцькістську діяльність засланий на поселення в Красноярський край (Росія). Реабілітований відповідно 30.12.1991 – Генеральною Прокуратурою України, 30.12.1989 – прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11872. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 871).*

# Ю

**ЮРКЕВИЧ Дмитро Хомич,** 1868 р.н., уродженець колишньої Мінської губернії, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, діловод начальника залізничної станції. Арешт 9.11.1921, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади. Звільнений 11.01.1922. Відділенням дорожньо-транспортного відділу ДПУ з. ст. Кременчук (Полтавська область) 30.11.1923 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8130).*

**ЮРЧЕНКО Іван Матвійович,** 1881 р.н., с. Левченки Роменського району, проживав у колишньому с. Шкурківщина згаданого району, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.05.1931 за систематичну агітацію проти заходів та політкампаній радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у м. Ромни. Арешт 5.10.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований відповідно 28.11.1989 – прокуратурою Сумської області, 16.04.1993 – Генеральною Прокуратурою України. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 157. ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**ЮРЧЕНКО Микола Якович,** 1898 р.н., уродженець Дніпропетровської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, вулканізаторник сушильного заводу. Арешт 16.05.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 28.04.1939 справа закрита. Працював вулканізаторником автотранспортної майстерні. Арешт 26.06.1941. Сумським обласним судом 19.07.1941 за згаданою статтею засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 18.06.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр.спр. П-1456, П-12230).*

**ЮРЧЕНКО Олександр Григорович,** 1904 р.н., с. Малі Бубни Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, інструктор обліку районного земвідділу. Арешт 22.04.1936. Чернігівським обласним судом 26.09.1936 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 7.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11913*).*

# Я

**ЯВОРСЬКИЙ Василь Іванович,** 1907 р.н., с. Шабо Білгород-Дністровського району Одеської області, проживав у м. Ромни, росіянин, освіта початкова, вантажник залізничної станції. Арешт 22.11.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою”) 26.12.1937 за контрреволюційну діяльність ув’язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Красноярському краї (Росія). Реабілітований 9.01.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 824).*

**ЯВОРСЬКИЙ Остап Йосипович,** 1893 р.н., с. Рогізне Яворівського району Львівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта незакінчена вища, касир овочесушильного заводу. Арешт 3.03.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 11.10.1939 за антирадянську діяльність та за підозрою в шпигунстві ув'язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер у 1944 р. Реабілітований 4.10.1957 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-4776, оп. 1, спр. 359*).*

**ЯВТУШЕНКО [ЄВТУШЕНКО] Ольга Іванівна,** 1908 р.н., смт Покровське однойменного району Дніпропетровської області, проживала в м. Ромни, німкеня, освіта початкова, кравчиня-надомниця. У 1941-1943 рр. проживала і працювала в згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 4.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 8.07.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР ув'язнена у Чорногорський спецтабір НКВС (Красноярський край, Росія) на 8 років. Реабілітована 6.01.1965 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 315).*

**ЯЇЧКО Василь Тимофійович,** 1890 р.н., колишнє с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, столяр пекарні „Головхлібу". Арешт 20.08.1936. Чернігівським обласним судом 18.11.1937 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Верховним Судом УРСР 20.01.1938 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у Самарській області (Росія). Прокуратурою Сумської області 6.10.1959 у перегляді справи відмовлено, 31.03.1992 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12070*).*

**ЯКИМЕНКО Микола Павлович,** 1888 р.н., м. Гомель однойменної області (Білорусь), проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, слюсар артілі „Зоря". Арешт 2.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1937 за участь в українській націоналістичній повстанській антирадянській організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 977).*

**ЯКОВЕНКО Віталій Захарович,** 1892 р.н., с. Вовківці Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, бухгалтер матеріального складу залізничної станції. Арешт 1.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.11.1937 за участь у націоналістичній контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Приморському та Хабаровському краях (Росія). Помер 16.07.1940 у місці ув'язнення. Реабілітований 16.01.1957 Верховним Судом СРСР. Брат Яковенка М.З. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 467*).*

**ЯКОВЕНКО Микола Захарович,** 1897 р.н., народився і проживав у м. Ромни, українець, освіта середня, бухгалтер розрахункового відділу машинобудівного заводу. Арешт 18.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній організації застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 6.01.1960 Сумським обласним судом. Брат Яковенка В.З. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 216*).*

**ЯКОВЛЕВ Олександр Якович,** 1885 р.н., уродженець Городоцького району Вітебської області (Білорусь), проживав у м. Ромни, росіянин, освіта початкова, електромонтер держмлина № 23. Арешт 25.06.1941, звинувачення в антирадянській агітації. Роменським РВ НКДБ 31.07.1941 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2403).*

**ЯКУБОВСЬКИЙ Альберт (Раур) Генріхович,** 1896 р.н., уродженець Німеччини, проживав у м. Ромни, німець, освіта початкова, майстер ковбасного цеху м'ясокомбінату. Арешт 7.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за антирадянську агітацію та за підозрою в шпигунстві ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Магаданській області (Росія). Реабілітований 24.04.1959 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 117).*

**ЯМПОЛЬСЬКИЙ Меєр Ісакович,** 1898 р.н., м. Ромни, проживав у м. Полтава однойменної області, єврей, освіта початкова, секретар організації ВКП(б) м'ясокомбінату. Арешт 14.03.1938. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 17.10.1938 за ст.ст. 54-7, 54-8, 54-11 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 12 років. Управлінням КДБ по Полтавській області 17.06.1941 справа закрита. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 583).*

**ЯНКОВСЬКИЙ Вікентій Якович,** 1892 р.н., уродженець колишньої Гродненської губернії, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, бухгалтер пивзаводу. Арешт 21.11.1937, звинувачення в шпигунстві. Роменським РВ НКВС 11.01.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1494).*

**ЯНОВСЬКИЙ Андрій Андрійович,** 1892 р.н., с. Курмани Недригайлівського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта середня духовна, рахівник маслозаводу. Арешт 21.08.1938. Військовим трибуналом Харківського ВО 12.11.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській українсько-націоналістичній диверсійно-шкідницькій організації та проведення контрреволюційної діяльності застосована ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 17.06.1939 вирок скасований, справа направлена на дослідування. Дорожньо-транспортним відділом НКВС Південної залізниці 9.12.1939 справа закрита. У 1941-1943 рр. проживав у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 24.06.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 29.09.1941 за антирадянську агітацію та заклики допомагати німецькій армії засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований відповідно 15.11.1991 та 30.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр.спр. П-5528*, П-13105).*

**ЯНЧУР Микола Володимирович,** 1906 р.н., уродженець колишньої Мінської губернії, проживав у м. Ромни, білорус, освіта початкова, завідувач перевалочного пункту Мосзаготторгу. Арешт 14.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 4.12.1937 за проведення систематичної антирадянської агітації, наклепи на радянський уряд, пресу та умови життя трудящих у СРСР, вихваляння життєвих умов у капіталістичних державах ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 17.02.1956 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 291).*

**ЯРЕМЕНКО Антон Васильович,** 1899 р.н., с. Плавинище Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, слюсар махоркової фабрики. Арешт 28.06.1936. Чернігівським обласним судом 26.10.1936 за ст.ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Верховним Судом УСРР 29.11.1936 вирок залишений у силі. Реабілітований 17.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11925*).*

**ЯРЕМЕНКО Антон Прохорович,** 1894 р.н., с. Рогинці Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, стрілочник залізничної станції. Арешт 22.09.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 30.11.1937 за антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Хабаровському краї (Росія). Реабілітований 15.11.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 389).*

**ЯРЕМЕНКО Григорій Тихонович,** 1884 р.н., с. Заруддя Роменського району, проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Арешт 22.06.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 16.04.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**ЯРЕМЕНКО Іван Іванович 2-й,** 1899 р.н., с. Плавинище Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, до арешту – городник підсобного господарства 21 СП 7 СД. Арешт 16.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 20.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**ЯРЕМЕНКО Іван Тихонович,** 1894 р.н., с. Заруддя Роменського району, проживав у колишньому с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник контори „Сільгосппостач". Арешт 8.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва, висловлювання співчуття з приводу розстріляних ворогів народу та прояви різких пораженських і терористичних тенденцій застосована ВМП. Розстріляний 28.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 777).*

**ЯРЕМЕНКО Кузьма Прокопович,** 1887 р.н., народився і проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець,

освіта початкова, робітник артілі „Табаксировина”. Арешт 4.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення націоналістичної антирадянської агітації, вихваляння фашистського устрою та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 979).*

**ЯРЕМЕНКО Омелян Васильович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Плавинище Роменського району, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Нове життя”. Арешт 16.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану проти заходів радвлади на селі, висланий у Північний край на 3 роки умовно. Проживав у м. Ромни, працював сторожем магазину. Арешт 5.05.1935. Чернігівським обласним судом 10.03.1936 за ст. ст. 20-54-2, 54-11, 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Верховним Судом УСРР 7.03.1936 [так у документі] вирок залишений у силі. Реабілітований відповідно 28.12.1989 – прокуратурою Сумської області, 28.06.1963 – Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 897. ГДА УСБУ в СО, спр. П-6801*).*

**ЯРОВИЙ Йосип Павлович,** 1881 р.н., колишній х. Яровий Роменського району, проживав у колишньому с. Засулля (тепер у межах м. Ромни), українець, освіта початкова, робітник артілі „Союзнасіннєвик”. Арешт 24.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.12.1937 за проведення антирадянської агітації, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 638).*

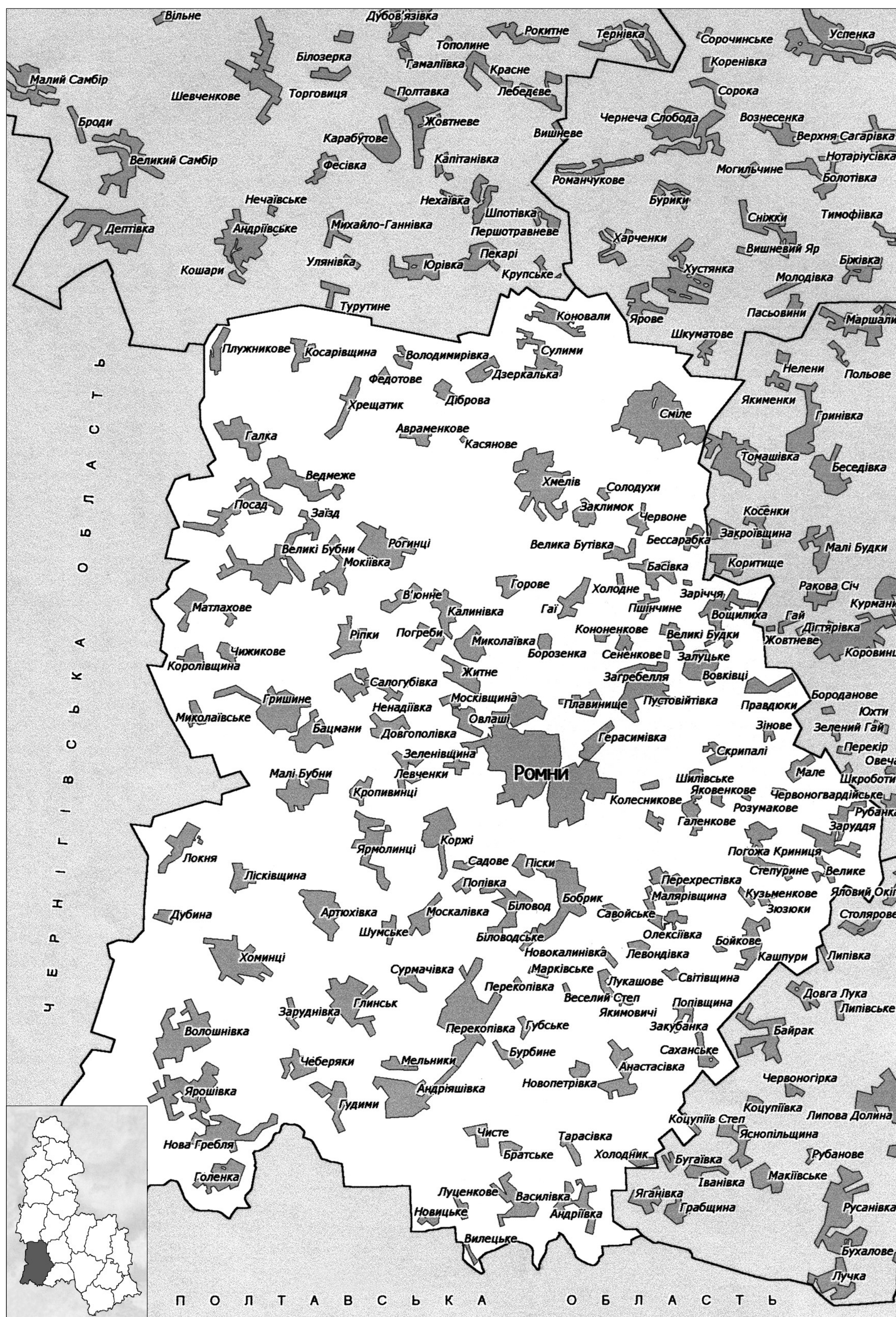
**ЯРОШЕНКО Олександр Павлович,** 1896 р.н., с. Вовківці Роменського району, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, тесляр артілі „Жорнобрус”. Арешт 15.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 516*).*

**ЯСЕВИЧ Йосип Гаврилович,** 1888 р.н., уродженець Ошмянського району Гродненської області (Білорусь), проживав у колишньому с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), поляк, освіта початкова, робітник пивзаводу. Арешт 6.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 21.10.1937 за контрреволюційну діяльність ув’язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 180).*

**ЯЩЕНКО Федір Григорович,** 1893 р.н., с. Григорівка Бахмацького району Чернігівської області, проживав у м. Ромни, українець, освіта початкова, завідувач магазину Транспортхарчу. Арешт 13.10.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 25.11.1937 за антирадянську агітацію проти існуючого устрою ув’язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував у Мурманській області (Росія), де й помер 26.12.1939. Реабілітований 26.10.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 374).*

# *РОМЕНСЬКИЙ РАЙОН*




Вільне
Дубов'язівка
Білозерка
Тополине
Рокитне
Тернівка
Сорочинське
Успенка
Малий Самбір
Шевченкове
Торговиця
Гамаліївка
Полтавка
Красне
Лебедєве
Коренівка
Сорока
Броди
Жовтневе
Чернеча Слобода
Вознесенка
Верхня Сагарівка
Великий Самбір
Карабутове
Фесівка
Капітанівка
Вишневе
Нотаріусівка
Могильчине
Болотівка
Романчукове
Нечаївське
Нехаївка
Бурики
Дептівка
Андріївське
Михайло-Ганнівка
Шпотівка
Першотравневе
Сніжки
Тимофіївка
Харченки
Вишневий Яр
Кошари
Улянівка
Юрівка
Пекарі
Крупське
Хустянка
Біжівка
Молодівка
Турутине
Коновали
Ярове
Пасьовини
Маршали
Плужникове
Косарівщина
Володимирівка
Сулими
Шкуматове
Федотове
Дзеркалька
Нелени
Польове
Хрещатик
Діброва
Якименки
Сміле
Гринівка
Галка
Авраменкове
Касянове
Томашівка
Беседівка
Ведмеже
Хмелів
Солодухи
Посад
Заклимок
Заїзд
Червоне
Косенки
Закроївщина
Рогинці
Велика Бутівка
Бессарабка
Великі Бубни
Мокіївка
Малі Будки
Басівка
Коритище
Горове
Холодне
Ракова Січ
Матлахове
В'юнне
Заріччя
Курмани
Калинівка
Гаї
Пішнчине
Вощилиха
Гай
Дігтярівка
Рілки
Погреби
Миколаївка
Кононенкове
Великі Будки
Жовтневе
Коровинці
Чижикове
Борозенка
Сененкове
Залуцьке
Королівщина
Житне
Загребелля
Вовківці
Салогубівка
Гришине
Ненадіївка
Москівщина
Плавинище
Пустовійтівка
Правдюки
Бороданове
Миколаївське
Бацмани
Довгополівка
Овлаші
Зінове
Юхти
Зелений Гай
Герасимівка
Зеленівщина
Перекір
Скрипалі
Малі Бубни
Левченки
Ромни
Шилівське
Мале
Овеча
Яковенкове
Шкроботи
Кропивинці
Колесникове
Червоногвардійське
Розумакове
Рубанка
Галенкове
Заруддя
Коржі
Локня
Ярмолинці
Погожа Криниця
Садове
Піски
Степурине
Велике
Лісківщина
Попівка
Перехрестівка
Бобрик
Кузьменкове
Яловий Окіп
Біловод
Малярівщина
Зюзюки
Дубина
Артюхівка
Москалівка
Савойське
Столярове
Шумське
Олексіївка
Біловодське
Бойкове
Новокалинівка
Левондівка
Кашпури
Хоминці
Липівка
Сурмачівка
Марківське
Лукашове
Світівщина
Перекопівка
Веселий Степ
Довга Лука
Глинськ
Попівщина
Липівське
Заруднівка
Якимовичі
Перекопівка
Губське
Закубанка
Волошнівка
Байрак
Бурбине
Саханське
Чеберяки
Мельники
Анастасівка
Червоногірка
Ярошівка
Андріяшівка
Новопетрівка
Гудими
Коцупіївка
Липова Долина
Коцупіїв Степ
Яснопільщина
Чисте
Тарасівка
Нова Гребля
Братське
Холодник
Бугаївка
Рубанове
Голенка
Іванівка
Макіївське
Луценкове
Василівка
Яганівка
Грабщина
Русанівка
Новицьке
Андріївка
Вилецьке
Бухалове
Лучка
ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ

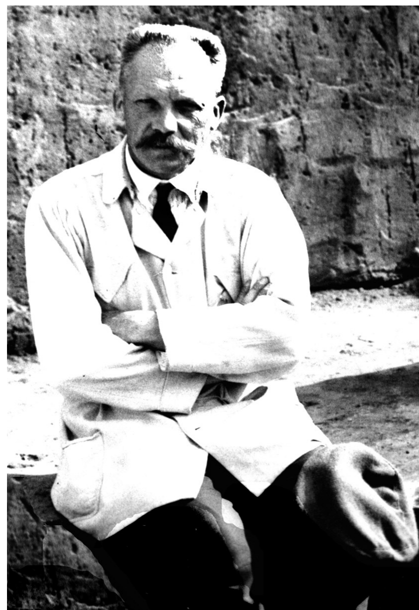
*НІМЕНКО Н.А.*

# ВЕЛЕТ УКРАЇНОЗНАВСТВА

**МАКАРЕНКО**
**Микола Омелянович**

**Народився 4 лютого 1877 р. у с. Москалівка Роменського повіту Полтавської губернії (нині Роменського району Сумської області) у родині волосного писаря. У 1902 році закінчив Центральне училище технічного малювання барона А.Л. Штиглиця у Санкт-Петербурзі, у 1905 р. – Археологічний інститут. Досліджував археологічні та архітектурні пам'ятки різних епох, викладав у навчальних закладах, обіймав адміністративні посади. У 1911-1919 рр. працював в Ермітажі. З 1919 р. – співробітник Секції мистецтв при Українському науковому товаристві, з 1921 р. по 1925 р. директор Музею мистецтв (м. Київ). Член Всеукраїнського Археологічного комітету та Всеукраїнської Академії наук. Протягом 1934-1936 рр. перебував на засланні в Казані, з 1936 р. – у виправно-трудовій колонії у м. Томськ. Розстріляний 4 січня 1938 р. Реабілітований відповідно 7 липня 1960 р., 28 січня 1965 р., 16 січня 1989 р.**

Історія мінлива. З одного боку, вона розвивається за своїми законами, з іншого – під впливом певних суспільно-політичних колізій на довгі роки позбавляє нас можливості вивчати свої сторінки. Проте минають літа, і повертаються із небуття імена тих, хто непохитно відстоював ідеали добра, справедливості та людяності, тих, хто віддав життя заради майбутнього. Серед них – ім'я видатного вченого-енциклопедиста, історика, археолога, мистецтвознавця, пам'яткоохоронця, педагога і громадського діяча Миколи Омеляновича Макаренка. Крізь офіційну мову документів, яскраві рядки наукового доробку вченого, страхітливі слова вироків простежується трагічна доля непересічної особистості, талановитого дослідника, палкого захисника пам'яток старовини, який стояв біля витоків багатьох напрямів вітчизняної науки.



*М.О. Макаренко під час археологічних досліджень на Роменщині.* 1924 р.

М.О. Макаренко народився в багатодітній родині. Його батько – Омелян Якович – належав до збіднілого козацького роду, мав звання спадкового почесного громадянина й обіймав посаду волосного писаря; мати – Євдокія Степанівна – була неосвіченою і займалася домашнім господарством.

Після закінчення місцевої школи та Лохвицької гімназії за сприяння місцевого поміщика Г.С. Вашкевича Микола Омелянович Макаренко переїхав до Санкт-Петербурга, де й продовжив навчання: у 1897-1902 рр. – у Центральному

колекціях десятків документів, вивчення малюнків, креслень та ескізів. Результатом цієї роботи стали три опублікованих дослідження, які й сьогодні становлять цінне джерело у вивченні спадщини російського вченого[8].

У 1914 р. молодого дослідника направляють у відрядження до Лейпцига на Міжнародну виставку графічних мистецтв та для студіювання музейної справи, у 1917 р. Микола Омелянович бере участь в експедиції Російської АН до Туреччини.

Проте, незважаючи на широке коло наукових інтересів та численні захоплення, основну увагу М.О. Макаренко приділяв безпосереднім дослідженням пам'яток історії та культури. Це й не дивно, адже його дитячі та юнацькі роки пройшли серед дивовижних пагорбів Роменщини, які вабили допитливого дослідника своєю загадкою. Тож, починаючи з 1901 р., Микола Омелянович майже щороку приїздить на батьківщину та проводить археологічні дослідження городищ і курганів та мистецтвознавчий аналіз виявлених речей. Уже перші роботи вражають своїми результатами. На думку вченого, виявлені ним об'єкти належали до невідомої у наукових колах археологічної культури[9]. Згодом ці припущення повністю підтвердилися, збагативши історію новими фактами з минулих віків та надавши поштовх у розвитку вітчизняної науки. Але для цього знадобилося не одне десятиліття невтомної праці видатного вченого.




*Екслібрис М.О. Макаренка*

У ці роки Микола Омелянович досліджує не лише пам'ятки археології, на які так багате Посулля, але й звертає увагу на старовинні будівлі часів козацтва. Вчений одним із перших звернувся до вивчення монументального українського зодчества XVII-XVIII ст., зокрема унікальних культових споруд, збудованих коштом останнього кошового отамана Запорізької Січі П.І. Калнишевського на його батьківщині[10]. Саме завдяки публікаціям М.О. Макаренка Покровська церква у Ромнах та Троїцька церква у с. Пустовойтівка були введені до наукового обігу, більше того, визнані як видатні пам'ятки архітектури доби „українського Відродження" (термін М.О. Макаренка). Тож, коли у 1907 р. виникла загроза руйнування Покровської церкви, Микола Омелянович одним із перших став на її захист. Заручившись підтримкою центральних пам'яткоохоронних структур та місцевої церковної громади, він разом із П.П. Покришкіним у 1908 р. здійснив унікальний науковий та практичний експеримент: повне маркування складових дерев'яних конструкцій та перенесення їх до Полтави, зберігши при цьому оригінальний вигляд церкви. Це був перший в Європі приклад наукової музеєфікації дерев'яної архітектури.

На жаль, таке ставлення до історичної та культурної спадщини, якою, безумовно, можна вважати і храмові споруди, було поодиноке. У 1919 р. розпочалася активна боротьба більшовиків проти церкви, у 1921-1922 рр. у зв'язку з голодомором в Україні було прийнято рішення про вилучення церковних історико-культурних цінностей, у 1922-1923 рр. розпочалася активна діяльність з ліквідації культових споруд. Обидві церкви, які стали відомими завдяки дослідженням М.О. Макаренка, пережили ці часи, але не збереглися до нашого часу: у роки Другої світової ві йни загинула Покровська церква, у роки байдужості до культурної спадщини – Троїцька. Довгий час остання вважалася втраченою, доки її залишки не були виявлені у 1987 р. істориком архітектури В.В. Вечерським. Нині відроджений храм входить до історико-культурного заповідника „Посулля"[11].

Перебуваючи у вирі найважливіших наукових і мистецьких подій Санкт-Петербурга та імперії загалом, Микола Омелянович постійно звертається до проблем українського мистецтва, історії, етнографії[12]. У 1914 р. він публікує невеличку за розмірами

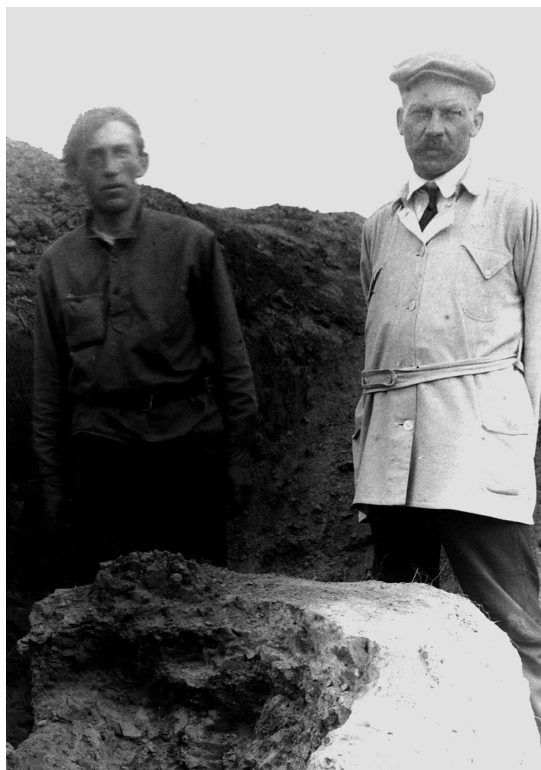
На жаль, через скрутне становище в країні, діяльність більшості наукових осередків не мала матеріальної підтримки. У 1921 р. через значне скорочення фінансування відповідні реформи розпочалися і у ВУАН. Були реорганізовані або й взагалі ліквідовані деякі комітети й комісії, більшість штатних співробітників переводили на позаштатні посади, при цьому вважали їх штатними і видавали відповідні посвідчення, що дозволяло зберегти право хоча б на продовольчий пайок, а найбільш активним співробітникам час від часу виплачували „пожетонне". Протягом 1921-1922 рр. ім'я М.О. Макаренка серед таких зустрічається найчастіше[15].

Розуміючи важливість обліку та збереження унікальних архітектурних споруд, дослідник за дорученням археологічної секції УАН, а часто – за власним бажанням, оглядав приватні садиби, культові об'єкти. Саме він звернув увагу на надзвичайну наукову цінність садиб Трубецького, Слюсаревського та Петровського, „де знаходяться пам'ятки всіх діб, але переважно цінні пам'ятки князівської доби … місця, де колись гуртувалося все державне життя стародавнього Києва й які являються українським форумом", і пропонував узяти їх під охорону держави. Незабаром вчений розробив проект декрету про націоналізацію садиб, які мають архітектурну вартість. Представлений ним документ був прийнятий майже без змін і заклав основи визначення наукової та мистецької цінності досліджуваних об'єктів.

У 1922 р. з новою силою розгорнулася антирелігійна боротьба, наслідком чого було руйнування культових споруд, усебічне вилучення церковного майна. Спробою пам'яткоохоронних структур контролювати цей процес стала пропозиція ввести до ліквідаційних комісій фахівців: істориків, архітекторів, мистецтвознавців. Вона надійшла й до М.О. Макаренка, на що він „рішуче відмовився по особистим мотивам"[16] і натомість розгорнув пропагандистську діяльність на користь збереження надбань предків.

Працюючи у ВУАН, різних комітетах та комісіях, Микола Омелянович займається й викладацькою роботою. У 1919-1921 рр. він був приват-доцентом на кафедрі археології України, з 1921 р. – професором кафедри історії культури Інституту Народної освіти, з 1919 по 1929 рр. – професором Української державної академії мистецтв.

Проте найбільш активна діяльність та драматичні події цього періоду пов'язані у житті вченого із здавалося б дуже мирною і благородною справою. У цей час постало питання про формування музейних колекцій, необхідність обробки матеріалів приватних зібрань, що стали надбанням молодої республіки. 11 лютого 1919 р. під охорону держави було прийнято унікальну приватну збірку Ханенків, а вже наступного дня з метою створення на її основі державного музею було затверджено склад комісії, до якої



*М.О. Макаренко та директор Роменського окружного музею М.М. Семенчик.* 1924 р.

у членів Археологічного комітету. Комісією були виявлені розбіжності між реальними фактами та описом їх у „Провіднику" М.О. Макаренка, який використовувався як документ. Під час перевірки частина приміщень була опечатана, решта – у вільному користуванні, у тому числі й фонди. Це не виключало випадкових або умисних зловживань в умовах тиску на співробітників музею та чітко визначеної мети перевірки. У результаті роботи спеціальної комісії було складено 63 акти огляду музею, причому вони не мали підписів виконавців, що юридично неприпустимо та не виключало фальсифікацій.

Археологічний комітет у листі до комітету музею звернув увагу на численні порушення, з якими проводилася перевірка, наголосивши на їх неприпустимості, тим більше „під час розгляду справи М. Макаренка"[19]. У відповідь виконувач обов'язків директора музею зауважив, що „Музей Мистецтв інституція непідлегла Археологічному комітетові, жодних відношень до виконання від нього не має отримувать і категорично прохає надалі не турбуватись надісланням подібних паперів"[20].

Визнаючи безпідставність багатьох звинувачень, члени ВУАК намагалися допомогти вченому. На зборах 13 січня 1925 р. ними було ухвалено рішення „вдатися до Прокуратури з мотивованою заявою про необхідність видати М. Макаренка на поруки", оскільки він „має від ВУАК низку важливих доручень, що невиконання їх уже й зараз затримує діяльність ВУАК"[21]. Згодом його було звільнено, але на посаді не поновлено. Більш того, улітку 1925 р. на адресу ВУАК надійшла заява Музею мистецтв про передачу до нарсуду справи про виселення М.О. Макаренка з помешкання Музею. З болем писав у приватному листі Микола Омелянович: „на моем месте директора сидит никакого отношения не имеющий к музею коммунист… Возмутительная, наглая ложь, возмутительное обращение. Абсолютное отсутствие каких-либо данных, кроме единого желания водворить на месте свое лицо – коммуниста"[22]. Більшовики завойовували музеї через їхні структури, із середини.

Навіть за таких умов учений продовжував працювати. У 1923 р. він провів археологічні й мистецтвознавчі дослідження Спасо-Преображенського собору у Чернігові, у 1924 р. закінчив багаторічні дослідження городища Монастирище на Роменщині, результати яких виклав у ґрунтовних працях, що й сьогодні вражають широтою поставлених завдань, скрупульозністю, комплексним підходом до вирішення проблем та зваженістю висновків[23]. Варто зазначити, що Микола Омелянович ніколи не поривав зв'язків із Роменщиною. Він активно долучився до створення Роменського окружного музею. За участі вченого не лише формувалися основні напрями діяльності установи, а й створювалися всі перші колекції, бібліотека, згодом – фотолабораторія. М.О. Макаренко за символічну оплату проводив екскурсії, читав лекції, виступав у місцевій пресі, а зібрані кошти надходили до музею. Він залучав пам'яткоохоронні структури й наукові установи, друзів і колег для поповнення фондів картинами, книжками, речами декоративно-ужиткового мистецтва[24].

Протягом 1925 р. Микола Омелянович фактично був без роботи і голодував[25], проте не полишав улюбленої справи. Він брав участь у дослідженнях стародавнього Києва, зокрема, здійснював нагляд за земляними роботами на подвір'ї Софійського собору, проводив обстеження його фресок та охоронні заходи щодо ікони Божої Матері Лаврського музею. Неодноразово вчений звертав увагу на необхідність охорони церкви Спаса на Берестові, де „бідні селяни с. Слобідки… та мешканці Київські, аби здобути собі кусок хліба," розкопували стародавній рів і продавали на вагу свинцеві кулі, знайдені там, а також інші речі (мідні перстень, образок, браслет). У цей же час М.О. Макаренко досліджував й вироби з металопластики, чому згодом присвятив кілька публікацій. Збереглися звернення дослідника до Археологічного комітету з проханням видати йому вислі свинцеві печатки, знайдені біля с. Халеп'я та Софії Київської, і розписки про отримання та повернення вказаних предметів[26].

Проте виїжджати за межі Києва вчений не міг, адже його карна справа не була закрита. Лише за листовним зверненням ВУАК до прокурора в разі його позитивної

влітку 1927 р., яка сколихнула громадськість. Серед тих, хто активно висловлювався з цього приводу і вказував на причини самогубства відомого вченого, був і М.О. Макаренко. Пройде небагато часу, і в особових карних справах його колишніх однодумців з'являться протоколи допитів, де будуть наведені цитати гнівних висловлювань Миколи Омеляновича стосовно ситуації в Академії наук.

1927 рік став переломним у житті вченого. Під час досліджень Густинського монастиря трагічно загинув його єдиний син Орест. І до того безкомпромісний, тепер з потрійною силою Микола Омелянович відстоював свої переконання, рішуче вказував на недоліки й непрофесіоналізм колег, а внутрішній біль вгамовував роботою.

Майже увесь рік вчений листувався з ВУАК та іншими науковими осередками з приводу видачі йому відкритих листів на право проведення досліджень у різних регіонах країни, проте марно. Якщо видавали дозвіл – було відсутнє фінансування, і навпаки. Тож не дивно, що його практична діяльність обмежилася участю у дослідженні київських пам'яток та археологічній конференції й низкою публікацій, які значно відрізнялися від попередніх робіт: стримані, лаконічні, безапеляційні.

Але наполегливість М.О. Макаренка дала результати. У 1928 р. він отримав право на проведення археологічних та мистецтвознавчих досліджень відразу в кількох районах, зокрема, на Луганщині, Ніжинщині, Прилуччині, Роменщині, Сумщині, Звенигородщині, Полтавщині, Одещині. На жаль, більшість відкритих листів мала номінальний характер, оскільки не підтримувалася фінансово. Цього року вченому вдалося плідно попрацювати лише на Звенигородщині[29]. А у вільний час він опрацьовував матеріали, зібрані за попередні роки. Так побачили світ фундаментальні роботи, присвячені дослідженням чернігівських пам'яток, які й сьогодні викликають захоплення і подив широтою ерудиції автора та прозорливістю його припущень, що у переважній більшості знайшли підтвердження через десятки років.

Наприкінці 20-х років М.О. Макаренко, залишившись фактично єдиним фахівцем найвищого рівня серед археологів та істориків мистецтва в Україні, потерпає від постійного тиску з боку керівництва ВУАК (О.П. Новицького та П.П. Курінного), і 27 червня 1929 р. вчений був змушений за власним бажанням вийти зі складу членів ВУАК та співробітників ВУАН.

Незважаючи на це, улітку 1929 р. Микола Омелянович разом зі співробітниками місцевого музею провів дослідження пам'яток поблизу м. Суми і виявив надзвичайно цікаві археологічні комплекси поблизу с. Піщане, у Краснянському лісі та на колишньому х. Тополя. На жаль, більшість матеріалів, переданих до музею, – креслення, схеми, малюнки, фотодокументи – були втрачені під час Другої світової війни. Та дивом зберігся найцінніший експонат – вирізка жіночого поховання, зроблена М.О. Макаренком. Уперше такий метод музеєфікації поховання був розроблений і застосований вченим під час дослідження городища Ведмежого на Роменщині. Ця вирізка



*Меморіальна дошка М.О. Макаренку на стіні Михайлівського Золотоверхого собору в Києві.*

которая имела целью свержение Советской власти путем вооруженного восстания”[37]. Постановою трійки при управлінні НКВС по Новосибірській області від 25 грудня 1937 р. він був засуджений до вищої міри покарання – розстрілу. Вирок виконано 4 січня 1938 р. Місце поховання невідоме.

Пройшли десятиліття, перш ніж правда про криваві злочини сталінського режиму, у тому числі й щодо діячів науки, випливла на поверхню. М.О. Макаренко реабілітований: за двома останніми звинуваченнями – постановами Верховного Суду Татарської АРСР та Томського обласного суду, повністю – Президією Верховної Ради СРСР.

На довгі роки ім’я вченого було викреслено з наукового обігу. Але сьогодні важко знайти ґрунтовну наукову працю з археології чи мистецтвознавства, де б не згадувалися ім’я видатного вченого або результати його праці.

Нині у центрі Києва знову стоїть красень – Михайлівський Золотоверхий собор, а біля входу до нього відкрито меморіальну дошку з барельєфом М.О. Макаренка.

Тож ім’я вченого золотими літерами вписано в історію археології, мистецтвознавства, музейної справи та пам’яткоохоронної діяльності як в Україні, так і за її межами. Прийшов час повернути борг пам’яті тим людям, рокам, подіям, які яскравою блискавкою промайнули над лихоліттями сталінського режиму.

Примітки.

1. *Макаренко Н.Е.* Школа императорского общества поощрения Художеств 1839-1914: Исторический очерк, составленный по поручению Комитета ИОПХ. – Пг., 1914.

2. Макаренко Николай Емельянович (4.02.1877-4.01.1938) / [Г. К.] // Сотрудники Императорского Эрмитажа: библиографический справочник. – СПб., 2004. – С. 102-104.

3. *Макаренко Н.* Художественно-промышленная керамическая школа имени Н.В. Гоголя в г. Миргороде, Полтавской губернии // Искусство и художественная промышленность. – 1900. – Отд. 2. – № 2 (26). – С. XIII-XIX.

4. *Німенко Н.А.* Сотрудники Императорского Эрмитажа. 1852-1917. Библиографический справочник // Сумська старовина. – 2006. – № XX. – С. 206-209.

5. *Білодід О.І.* Про Макаренка М.О. // Археологія. – 1989. – № 1. – С. 123.

6. *Макаренко Н.* Художественные сокровища императорского Эрмитажа: краткий путеводитель. – Пг., 1916. – 307 с.

7. *Німенко Н.А.* Сотрудники Императорского Эрмитажа… С. 206-209.

8. *Макаренко Николай.* Ломоносов и мозаичное дело в России // Ломоносовский сборник. – СПб., 1911. – С. 289-330.

9. *Макаренко Н.* Письмо в редакцию // Киевская старина. – 1902. – Т. 76, № 3. – Отд. 2. – Март. – С. 242.

10. На родине последнего гетмана запорожского П.И. Калнышевского. I. Евангелие, пожертвованное П.И. Калнышевским в церковь села Пустовойтовки Полт. губ. II. Церковь Покровская в г. Ромнах Полт. г., построенная Калнышевским: Заметки Николая Е. Макаренко // Искусство и художественная промышленность. – 1901. – Май. – № 8 (32). – С. 253-257; *Макаренко Николай.* Памятники украинского искусства XVIII века // Зодчий. – 1908. – № 24. – С. 211-215; № 25. – С. 219-222.

11. *Звагельський В.Б.* На батьківщині останнього кошового // Сумська старовина. – 2006. – № XX. – С. 15.

12. *Макаренко Н.* Материалы по истории гравюры на Украине // Искусство в южной России. Графика. Живопись. Художественная промышленность. – К., 1914. – № 5-6. – С. 190-202.

13. *Макаренко Микола.* З артистичної спадщини Шевченка // Шевченківський збірник. – Т. 1. – СПб., 1914. – С. 120-126.

14. Науковий архів Інституту археології Національної Академії наук України (далі – НА ІА НАНУ), ф. ВУАК, спр. 50, арк. 1, 2 зв., 3, 4.

15. *Німенко Н.А.* Матеріали до біографії М.О. Макаренка у фонді ВУАК Інституту археології НАН України // Сумська старовина. – 2005. – №№ XVI-XVII. – С.149-166.

*ДІБРОВА Г. В.*

# ДО ВИЩОЇ МІРИ … ЗА ЩО?

**ТЯГНИБІДА**
**Яків Хомич**

**Учасник громадянської війни. Народився 9 грудня 1895 року в селі Глинськ Роменського району. Закінчив Донецький гірничий інститут. Працював на шахтах Донбасу. Депутат Верховної Ради Української РСР 1-го скликання. Брав участь у спорудженні першої черги Московського метрополітену і за трудову доблесть нагороджений орденом Леніна. У 1936 році очолив Одеський індустріальний інститут. У жовтні 1937 року призначений заступником Голови Ради народних комісарів України. Заарештований 8 червня 1938 року. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 22 вересня 1938 року як учасник „антирадянської право-троцькістської організації” засуджений до вищої міри покарання. Розстріляний того ж дня в м. Київ. Згаданою військовою колегією за нових обставин 1 жовтня 1957 року справа Тягнибіди Якова Хомича переглянута та закрита за відсутністю складу злочину.**



Поселення Глинськ відоме з 1320 року. Назва його походить від протікаючої тут невеличкої річки Глиняка. Це село з давніх давен славилося роботящими хліборобами і талановитими ремісниками-гончарами. Окремі вироби місцевої художньо-промислової школи у 1925 році мали успіх на міжнародній виставці в Парижі[1].

Саме тут, у Глинську, 9 грудня 1895 року народився Яків Тягнибіда. Звідси пролягла його життєва дорога у широкий світ.

Щоб здобути кошти й дати синові пристойну освіту, батько Якова їде до Алчевська, де влаштовується сталеваром на металургійному заводі.

До 1908 року Яків жив разом з матір’ю у Глинську, потім виїхав на Донбас. Батько влаштував його навчатися до Луганської гірничої школи. Після її закінчення чотири роки навчався в Лисичанському гірничому училищі.

У 1916 році Якова Тягнибіду мобілізували в армію та відправили на румунський фронт. Там він командував загоном кінних розвідників. Після жовтневого перевороту залишає царську армію, повертається на Донбас і працює завідувачем вентиляції на шахті „С”.

У 1919 році Яків Хомич на заклик радянської влади пішов на службу до лав Червоної армії. У роки громадянської війни перебував на Південному фронті. Командував кулеметним взводом, потім – ротою. У 1920 році Яків Хомич вступив до лав партії більшовиків.

Шахта № 12 була в глибокому прориві. Й тоді Тягнибіда запропонував змонтувати і застосувати прохідницькі щити. Це дозволило у шість разів збільшити продуктивність праці метробудівців.

Згодом Якова Хомича призначили начальником щитових робіт.

Будівництво першої черги Московського метрополітену завершилося успішно. Підземну електричну залізницю було введено в експлуатацію навесні 1935 року[3]. У характеристиці, виданій Якову Хомичу того ж року, зокрема, йшлося: „тов. Тягнибіда Я.Х., член ВКП(б) з 1920 року, гірничий інженер, працював на „Метробуді" з 19 квітня 1934 року. Був начальником 12-ї шахти, на якій вперше застосували щит для проходки тунелю".

Постановою Центрального Виконавчого Комітету СРСР від 15 травня 1935 року за успішне виконання урядового завдання, своєчасне закінчення будівництва першої черги Московського метрополітену Якова Хомича Тягнибіду нагороджено орденом Леніна. Державними нагородами було відзначено також 11 робітників шахти № 12.

Потім він керує колективом іншої шахти, очолює науково-дослідний сектор в управлінні будівництва Московського метрополітену.

У 1936 році Яків Хомич отримав призначення на посаду директора Одеського індустріального інституту. І він із сім'єю переїздить до узбережжя Чорного моря. У нього був великий виробничий досвід і ніякого – на освітянській ниві. У вищому навчальному закладі було 13 факультетів, де навчалося кілька тисяч студентів. Щоб завоювати авторитет у професорсько-викладацького колективу, Тягнибіда успішно пройшов курс техмінімуму...

У жовтні 1937 року за пропозицією першого секретаря ЦК КП(б)У С.В. Косіора сорокадвохрічного Я.Х. Тягнибіду переводять до Києва і призначають заступником голови Раднаркому України.

Виконуючи обов'язки по керівництву промисловістю, у галузі торгівлі та фінансів, Яків Хомич часто виїздив у те чи інше місто, на той чи інший важливий об'єкт. Він зустрічався з керівниками заводів і фабрик, любив поспілкуватися з робітничим людом, знаючи, що саме вони можуть підказати нові шляхи у вирішенні актуальних питань. Багато уваги приділяв електрифікації народного господарства. Буваючи в областях, Я.Х. Тягнибіда одягав робочу спецівку і разом з інженерно-технічними працівниками спостерігав за ходом монтажу електроагрегатів, їхньою роботою. У полі його зору були технічне переоснащення промислових підприємств, зростання продуктивності праці, соціальна сфера. Свої враження від цих поїздок Я.Х. Тягнибіда узагальнив у статті „Навести більшовицький порядок в енергогосподарстві".

Час від часу з'являлися не зовсім веселі роздуми. То тут, то там викривалися органами НКВС „вороги народу". І все важче й важче було зрозуміти, чому ними ставали ті, хто очолював боротьбу за радянську владу.

М. Хрущов у своїх мемуарах так змалював ситуацію в керівництві РНК УРСР на початку 1938 року, з якою зіткнувся, коли прибув із Москви: „Людей тоді в Україні просто „тягнули" у „вороги". Заступником Голови Ради Народних Комісарів на Україні була чудова людина Тягнибіда. Я знав його, ще коли він працював штейгером у Донбасі [...]. Згодом, коли я працював секретарем Петрово-Мар'їнського райкому партії, він якийсь час працював одночасно зі мною керуючим Карпівськими копальнями [...]. Це була пряма, хороша людина, яка навіть воювала у лавах Червоної армії. Це велика рідкість, що технік-штейгер був разом з більшовиками й брав участь у Громадянській війні на боці червоних. Раптом почали вимагати його арешту й подали „обґрунтування".

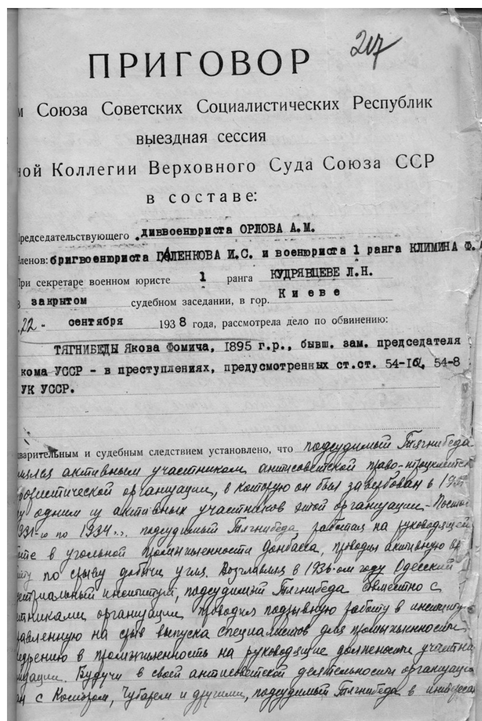
М. Хрущову довелося таки виконати не зовсім приємну місію стосовно свого давнього знайомого – Я. Тягнибіди. 20 травня 1938 р. за його інформацією „Про звільнення т. Тягнибіди Я.Х. від посади заступника голови Ради Народних Комісарів УРСР" політбюро ЦК КП(б)У ухвалило усунути Я. Тягнибіду від посадових обов'язків „як такого, який не справився з роботою".

учасників цієї організації був заарештований Тягнибіда Яків Хомич.

Проведеним слідством встановлено, що в згадану організацію він був залучений у 1931 році одним із активних її учасників... Працюючи на керівних посадах у Донбасі, проводив активну шкідницьку роботу по зриву видобутку вугілля.

У 1936 році, перейшовши на роботу в Одеський індустріальний інститут, обвинувачений разом з учасниками організації проводив підривну роботу, спрямовану на зрив випуску спеціалістів для промисловості.

Обвинувачений Тягнибіда з 1927 року був агентом німецької розвідки, за завданням якої систематично передавав відомості шпигунського характеру, про плани постачання паливом оборонних об'єктів, про потужність і стан електроенергетики, про видобуток і запаси вугілля... Пізніше був завербований до розвідувальної роботи на користь Польщі"[5].



ПРИГОВОР

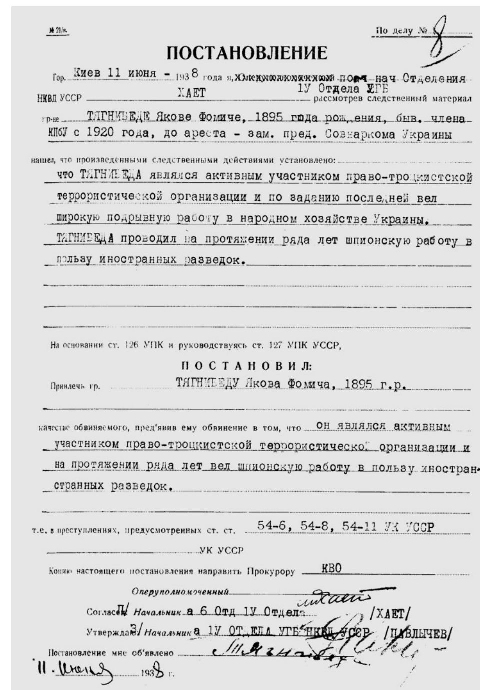
...м Союза Советских Социалистических Республик
выездная сессия
...ой Коллегии Верховного Суда Союза ССР
в составе:

Председательствующего диввоенюриста ОРЛОВА А.М.
Членов: бригвоенюриста ГОЛЕННЮВА И.С. и военюриста 1 ранга КЛИМИНА Ф.
При секретаре военном юристе 1 ранга КУДРЯВЦЕВЕ Л.Н.
в закрытом судебном заседании, в гор. Киеве
„22" сентября 1938 года, рассмотрела дело по обвинению:

ТЯГНИБЕДЫ Якова Фомича, 1895 г.р., бывш. зам. председателя ...кома УССР – в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-1а, 54-8 ... УК УССР.

...варительным и судебным следствием установлено, что подсудимый Тягнибеда ...

*Вирок військової колегії Верховного Суду СРСР стосовно Я.Х. Тягнибіди.*
22 жовтня 1938 р.



№ 21/в. По делу № 8

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Гор. Киев 11 июня – 1938 года я, пом. нач. Отделения 1У Отдела УГБ НКВД УССР ХАЕТ рассмотрев следственный материал гр-не ТЯГНИБЕДЕ Якове Фомиче, 1895 года рождения, быв. члена КПбУ с 1920 года, до ареста – зам. пред. Совнаркома Украины

нашел, что произведенными следственными действиями установлено:

что ТЯГНИБЕДА являлся активным участником право-троцкистской террористической организации и по заданию последней вел широкую подрывную работу в народном хозяйстве Украины. ТЯГНИБЕДА проводил на протяжении ряда лет шпионскую работу в пользу иностранных разведок.

На основании ст. 126 УПК и руководствуясь ст. 127 УПК УССР,

ПОСТАНОВИЛ:

Привлечь гр. ТЯГНИБЕДУ Якова Фомича, 1895 г.р.

качестве обвиняемого, пред'явив ему обвинение в том, что он являлся активным участником право-троцкистской террористической организации и на протяжении ряда лет вел шпионскую работу в пользу иностранных разведок.

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР

УК УССР

Копию настоящего постановления направить Прокурору КВО

Оперуполномоченный

Согласен: Начальник 6 Отд 1У Отдела /ХАЕТ/

Утверждаю: Начальник 1У ОТДЕЛА УГБ НКВД УССР /ПАВЛЫЧЕВ/

Постановление мне об'явлено

11 июня 1938 г.

*Постанова про арешт Я.Х. Тягнибіди.*
11 червня 1938 р.

Завдяки тому, що застосовувалися незаконні методи ведення слідства, тортури, слідчі вибили потрібні зізнання у звинувачуваного.

В.Я. Вагіна, донька Я. Тягнибіди, в одному з листів авторові цього біографічного нарису писала:

„Коли матір вели тюремним коридором на допит, вона зустріла свого чоловіка, котрого енкаведисти несли на ношах".

22 вересня 1938 року на засіданні виїзної сесії військової колегії Верховного Суду СРСР Тягнибіда Яків Хомич як учасник антирадянської правотроцькістської терористичної організації засуджений до вищої міри покарання[6]. Цього ж дня розстріляний у м. Київ[7].

У часи „хрущовської відлиги" розпочався процес перегляду кримінальних справ репресованих і стала можливою їхня реабілітація.

Додатковою перевіркою виявлені документи, які свідчать про те, що колишній начальник 4 відділу УДБ НКВС та його помічник засуджені в 1938 році за контрреволюційну діяльність[8].

# БІОГРАФІЧНІ ДОВІДКИ[1]

## А

**АВРАМЕЦЬ Іван Хомич,** 1899 р.н, с. Вовківці, проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта неповна середня, член ВКП(б), завідувач трудової школи. Арешт 7.04.1933, звинувачення в недонесенні про контрреволюційну діяльність (ст. 90 ч. 7 КК УСРР). Чернігівським облвідділом ДПУ 13.08.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8935).*

**АЛЬБІТ Трохим Олександрович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.12.1932, звинувачення в проведенні антирадянської агітації, спрямованої на зрив політкампаній на селі та приховуванні хліба. Чернігівським облвідділом ДПУ 26.01.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2242).*

**АЛЬТШУЛЛЕР Лев Михайлович,** 1906 р.н., с. Глинськ, проживав у м. Березники Пермського краю (Росія), єврей. Арешт 1.10.1935. Справа закрита. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d1/f452.htm).*

**АНДРІЄВСЬКИЙ Григорій Митрофанович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта середня, священик без парафії. Арешт 26.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації та висловлювання різких настроїв пораженського порядку застосована ВМП. Розстріляний 1.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 1.05.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Андрієвського П.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 136).*

**АНДРІЄВСЬКИЙ Іван Данилович,** с. Ведмеже, проживав у м. Москва (Росія), помічник лікаря. Арешт 15.09.1920. Особливим відділом Московської надзвичайної комісії 15.10.1920 за антирадянську агітацію ув'язнений у табір на 1 рік. Реабілітований у лютому 2003 р. Прокуратурою м. Москва. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d2/f49.htm).*

**АНДРІЄВСЬКИЙ Петро Володимирович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Галенкове, українець, освіта початкова, конюх колгоспу. Арешт 14.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 11.02.1933 за проведення розкладницької роботи щодо зриву виконання плану хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 5.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 726).*

**АНДРІЄВСЬКИЙ Петро Митрофанович,** 1883 р.н., с. Малі Бубни, проживав у с. Кропивинці, українець, освіта середня, учитель неповно-середньої школи. Арешт 1.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянському українському націоналістичному контрреволюційному повстанському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 8.06.1963 Сумським обласним судом. Брат Андрієвського Г.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 200*).*

**АНДРУСЕНКО Влас Пилипович,** 1889 р.н., с. Малі Бубни, проживав у с. Харківці Лохвицького району Полтавської області, українець, освіта середня, священик. Арешт 15.10.1937. Полтавським обласним судом 19.02.1939 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 11.03.1990 Верховним Судом УРСР. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 18).*

**АНТОНЕНКО Дмитро Семенович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта середня, учитель неповно-середньої школи. Арешт 19.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області

1. Див. у „Додатках" коментарі до біографічних довідок та інші матеріали.
* Позначення (тут і далі) групових архівно-слідчих справ.

10.04.1938 за участь у повстанській контрреволюційній націоналістичній організації застосована ВМП. Розстріляний 22.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 15.11.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 393*).*

**АНТОНЕНКО Костянтин Андрійович,** 1918 р.н., уродженець с. Ріпки, українець. Помічник старшини спецроти 202 запасного полку (колишнє м. Гжатськ, тепер м. Гагарін Смоленської області, Росія). Арешт 24.08.1941. Військовим трибуналом Західного ВО 8.09.1941 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 15.04.1997 прокуратурою Смоленської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d2/f124.htm).*

**АНТОНЕНКО Роман Петрович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Ріпки, українець, освіта початкова, десятник льодопункту з. ст. Ромни. Арешт 29.04.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Оперуповноваженим транспортного відділу УДБ НКВС з. ст. Кременчук (Полтавська область) 7.05.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1992).*

**АНЦИБОР (АНЦИБАР) Іларіон Микитович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.04.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.05.1931 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі та залякування односельців висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641. оп. 2, спр. 683).*

**АНЦИБОР Григорій Григорович,** 1889 р.н., с. Сміле, проживав у с. Мужиці Зайсанського району Східноказахстанської області (Казахстан), селянин-одноосібник. Арешт 19.05.1931. Трійкою при повноважному представництві ОДПУ в Казахстані 5.10.1931 за ст. ст. 58-10, 58-11 КК РСФРР ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 25.04.1989 прокуратурою Східноказахстанської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d2/f161.htm).*

**АНЦИБОР Григорій Панасович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.01.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.10.1932 за антирадянську агітацію висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.03.1994 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 445*).*

**АНЦИБОР Дмитро Павлович,** 1899 р.н., с. Волошнівка, проживав у колишньому с. Губарівщина, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 27.11.1937. Чернігівським обласним судом 16.01.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 31.12.1999 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1004).*

**АНЦИБОР Марія Петрівна,** 1891 р.н., с. Великі Бубни, проживала в с. Харитонівка Срібнянського району Чернігівської області, українка, чорнороб. Арешт 27.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.11.1937 за проведення антирадянської агітації ув'язнена у ВТТ на 10 років. Військовим трибуналом при Печорському таборі НКВС 11.02.1944 достроково звільнена. Реабілітована 31.01.1959. *(Реабілітовані історією. Чернігівська область. – Кн. 2. – 2010. – С. 628).*

**АНЦИБОР Ніна Францівна,** 1897 р.н., уродженка Польщі, проживала в с. Сміле, полька, освіта середня, працювала в колгоспі ім. Сталіна. Арешт 20.11.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 29.12.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнена у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбувала в Новосибірській області (Росія). Новосибірським обласним судом 23.12.1942 звільнена через хворобу. Реабілітована 25.12.1965 Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 367).*

**АНЦИБОР Остап Іванович,** 1899 р.н., с. Волошнівка, проживав у колишньому с. Губарівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.11.1932, звинувачення в контрреволюційній агітації проти хлібозаготівлі та колективізації. Роменським РВ ДПУ 21.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3004).*

**АНЦИБОР Панас Йосипович,** 1881 р.н., с. Сміле, проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1931 за антирадянську агітацію проти заходів партії та радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 684).*

**АНЦИБОР Петро Іванович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний партизан". Арешт 29.04.1938. Чернігівським обласним судом 11.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 5.03.1977 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2021).*

**АНЦИБОР Трохим Йосипович,** 1874 р.н., с. Сміле, проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 11.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.02.1931 за ст. 54-10 КК УСРР висланий у Північний край на 3 роки умовно. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6081).*

**АРОНОВ Вульф Олександрович,** 1897 р.н., с. Глинськ, проживав на з. ст. Ярцево (м. Ярцево Смоленської області, Росія), робітник. Арешт 22.03.1923, звинувачення в участі в нелегальній організації. Смоленським міським відділом ОДПУ 4.05.1923 справа закрита. Реабілітований 24.05.1994 прокуратурою Смоленської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d2/f219.htm).*

**АРТЮХ Яків Кіндратович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Голінка, одноосібник. Арешт 26.05.1929. Конотопським окружним судом 3.06.1929 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 31.01.1996. *(Реабілітовані історією. Чернігівська область. – Кн. 2. – 2010. – С. 635).*

# Б

**БАБЕНКО Антон Юхимович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „1 рік 2 п'ятирічки". Арешт 2.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за антирадянську агітацію та висловлювання настроїв пораженського порядку після відбуття терміну попереднього покарання ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у колишньому Далекосхідному краї (Росія). Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 698).*

**БАБЕНКО Михайло Михайлович,** 1887 р.н., с. Калинівка, проживав у с-щі з. ст. Бурліт Далекосхідної залізниці (Хабаровський край, Росія), українець, стрілочник. Арешт 25.04.1938 як соціально небезпечного елемента. Дорожньо-транспортним відділом НКВС згаданої залізниці 26.05.1938 справа закрита. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d2/f495.htm).*

**БАБЕНКО Мусій Порфирійович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.08.1928, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Прокурором Роменського округу 12.10.1929 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3801*).*

**БАБЕНКО Семен Іванович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, старший інспектор Конотопської спілки техкультур. Арешт 30.12.1929. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.07.1930 за службу в денікінській армії ув'язнений у концтабір на 10 років. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 613*).*

**БАБЕНКО Юхим Федорович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.05.1931 за систематичну агітацію проти існуючого устрою та заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 287).*

**БАБИЧ Василь Антонович,** 1920 р.н., с. Лукашове, проживав на з. ст. Кюрдамір (Азербайджан), українець, освіта початкова, тесляр 5 дистанції служби колії залізниці. З вересня 1941 р. по січень 1942 р. перебував у німецькому полоні, із січня по травень 1942 р. проживав на окупованій німцями території, потім вивезений до Німеччини. Арешт 18.09.1949. Військовим трибуналом Сумського гарнізону 26.12.1949 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Військовим трибуналом Київського ВО 20.01.1950 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у Пермському краї (Росія). Сумською обласною комісією з перегляду кримінальних справ на осіб, засуджених за контрреволюційні злочини,

20.10.1954 порушене клопотання про скорочення терміну покарання до 15 років. Реабілітований 15.07.1992 військовою прокуратурою згаданого ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12281).*

**БАБИЧ Василь Гаврилович,** 1901 р.н., уродженець с. Сміле, українець, неписьменний. Червоноармієць 1275 СП (м. Целіноград однойменної області, Казахстан). Арешт 5.11.1941. Військовим трибуналом 29 СД 19.02.1942 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. [Відомості про виконання вироку відсутні]. Реабілітований 28.07.1998 Головною військовою прокуратурою Росії. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d3/f7.htm).*

**БАБИЧ Тимофій Іванович,** 1893 р.н., колишній х. Бабичів, проживав у Татищевському районі Саратовської області (Росія), колгоспник. Арешт 27.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 4.12.1937 за проведення антирадянської агітації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 7.05.1956 судом згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d3/f7.htm).*

**БАБКА Степан Лукич,** 1896 р.н., с. Ведмеже, проживав у м. Львів однойменної області, українець, освіта початкова, без визначених занять. У 1941-1943 рр. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 29.04.1950. Сумським обласним судом 15.07.1950 за ст. ст. 54-3, 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Термін покарання відбував в Актюбінській області (Казахстан). Верховним Судом УРСР 28.04.1955 покарання пом'якшене до 10 років. Прокуратурою Сумської області 7.05.1958 у реабілітації відмовлено, 27.03.1996 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13443).*

**БАБКО [БАБКА] Яків Петрович,** 1888 р.н., с. Ведмеже, проживав у с. Посад, українець, освіта неповна середня, член командного складу Роменського територіального округу. Арешт 27.10.1920, звинувачення в службі в денікінській армії. Особливим відділом 12 армії 24.11.1920 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3993).*

**БАГМЕТ Олексій Пантелеймонович,** 1915 р.н., уродженець с. Кашпури, українець, освіта початкова. Командир кулеметного взводу 233 СП 27 СД, молодший лейтенант. З 6.03.1940 по 17.08.1940 перебував у фінському полоні, потім – в Южському таборі НКВС (Івановська область, Росія). Арешт 22.08.1940. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.09.1940 за здачу в полон білофінам без спротиву ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 23.12.1957 військовим трибуналом Московського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 82).*

**БАКЛАЙ Макар Федотович,** 1903 р.н., м. Ромни, проживав у залізничній будці № 689 (територія Перекопівської сільради), українець, освіта початкова, ремонтний робітник 4 околодку 11 дистанції служби колії залізниці. Підписка про невиїзд від 29.11.1929, звинувачення за ст. 56-16 (покладення шпали на рейки) КК УСРР. Транспортним відділом ОДПУ з. ст. Ромни 28.01.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 692*).*

**БАЛИШЕВ Михайло Миколайович,** 1899 р.н., уродженець Польщі, проживав у с. Сміле, білорус, освіта вища – закінчив Ніжинський інститут соціального виховання, член ВКП(б), голова Смілівського районного виконкому. Арешт 13.03.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.06.1937 за контрреволюційну троцькістську діяльність та незаконне зберігання зброї ув'язнений у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбував у бухті Нагаєва (м. Магадан однойменної області, Росія). Реабілітований 16.08.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 333).*

**БАЛЮРА Мартіян Олексійович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „1 рік 2 п'ятирічки". Арешт 2.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив заходів на селі, та висловлювання терористичних настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 20.03.1989 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 596).*

**БАЛЮРА Олександр Григорович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.06.1929, підписка про невиїзд від 22.06.1929, звинувачення у співучасті в зловмисному знищенні колгоспного майна. Окружним прокурором м. Ромни 6.01.1930 справа закрита. Батько Балюри П.О. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11715*).*

**БАЛЮРА Петро Олександрович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт

15.07.1929. Роменським окружним судом 11.11.1929 за замах на вбивство активіста засуджений до ВМП. Розстріляний 17.11.1929 у м. Харків. Реабілітований 27.06.1991 прокуратурою Сумської області. Син Балюри О.Г. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11715*).*

**БАЛЮРА Федот Якович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „1 рік 2 п'ятирічки". Арешт 16.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за різку антирадянську агітацію пораженського характеру, вороже ставлення до заходів партії та уряду застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 17.04.1961 у реабілітації відмовлено, 26.12.1989 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 674).*

**БАЛЮРА Феодосій Данилович,** 1875 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 30.01.1928, підписка про невиїзд від 8.02.1929, звинувачення в агітації проти самооподаткування. Прокурором Роменського округу 17.04.1928 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 2947*).*

**БАЛЮХ Іван Єрофійович,** 1881 р.н., с. Харитонівка Срібнянського району Чернігівської області, проживав на колишньому х. Гертопанів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 3.02.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив заходів радянської влади на селі, особливо хлібозаготівлі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 24.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 111).*

**БАРАБАШ Єлисей Степанович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Ведмеже, українець, неписьменний, працював у колгоспі ім. Молотова. Арешт 13.07.1937. Чернігівським обласним судом 11.10.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 19.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1808).*

**БАРАБАШ Микола Корнійович,** 1912 р.н., уродженець с. Ведмеже, українець, освіта середня. Командир стрілецького взводу аеродромної роти 435 батальйону аеродромного обслуговування, лейтенант. Арешт 25.05.1942. Військовим трибуналом 28 району авіаційного базування 10.06.1942 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Термін покарання відбував у Свердловській області (Росія). Військовою колегією Верховного Суду СРСР 11.06.1946 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4857).*

**БАРАННИК Григорій Наумович,** 1914 р.н., уродженець с. Андріяшівка, українець, освіта початкова. Кінорадіотехнік 100 СД. Арешт 22.08.1941. Військовим трибуналом згаданої дивізії 26.08.1941 за ст. 58-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до ВМП. [Відомості про виконання вироку у справі відсутні]. Реабілітований 20.05.1991 військовою прокуратурою Білоруського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11672).*

**БАРАННИК Павло Микитович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта середня, без визначених занять. Арешт 17.10.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 9.01.1930 за антирадянську агітацію проти заходів радянської влади на селі ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 727).*

**БАРАННИК Петро Якович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 31.03.1930, підписка про невиїзд від 3.05.1930, звинувачення в замаху на члена СОЗу. Роменським РВ ДПУ 4.05.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3800*).*

**БАРАНОВСЬКИЙ Гаврило Іванович,** 1900 р.н., уродженець колишнього х. Лавурківщина (тепер с. Кашпури), українець, освіта початкова. Червоноармієць 39 гвардійського СП 13 гвардійської СД. Арешт 21.04.1942. Військовим трибуналом згаданої дивізії 11.05.1942 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 8.04.1991 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11641*).*

**БАРБАР Аркадій Олексійович (Олександрович),** 1879 р.н., с. Попівщина, проживав у м. Київ, освіта вища, професор Київського медичного інституту. Верховним Судом УСРР 19.04.1930 за контрреволюційну націоналістичну шпигунську та терористичну діяльність засуджений до позбавлення волі на 8 років. Термін покарання відбував на Соловках (Архангельська область, Росія). Особливою трійкою при управлінні НКВС по Ленінградській області 9.10.1937 за контрреволюційну шпигунську теро-

ристичну діяльність та участь у створенні контрреволюційної організації „Всеукраїнський центральний блок” застосована ВМП. Реабілітований 11.08.1989 згаданим Верховним Судом. *(Остання адреса. Розстріл соловецьких в'язнів з України в 1937-1938 роках. – Т. 1. – К., 2003. – С. 15).*

**БАРДАК Іван Романович,** 1904 р.н., с. Овлаші, проживав у с. Попівка, українець, освіта середня, помічник бухгалтера радгоспу „Червоногвардійський”. Арешт 3.02.1933, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Чернігівським облвідділом ДПУ 27.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2976).*

**БАРДАК Іван Степанович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Овлаші, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Народним судом Роменського району 23.01.1931 за проведення антирадянської агітації та ворожий настрій до всіх заходів влади на селі засуджений до позбавлення волі на 5 років. Полтавським міжрайонним судом 11.02.1931 покарання пом'якшене до 3 років. Реабілітований 23.03.1999 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5922, оп. 2, спр. 1).*

**БАРДАК Сергій Григорович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Луценка. Арешт 26.12.1937, звинувачення в участі в здійсненні терористичних актів стосовно місцевих активістів. Військовим трибуналом в/ч 4434 1.03.1938 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 692*).*

**БАРДАК Яків Тимофійович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 4.09.1936. Чернігівським обласним судом 27.01.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 19.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13477).*

**БАРДАК-ОРЛОВ (ОНИЧКО) Анатолій Григорович,** 1919 р.н., народився і проживав у с. Андріївка, українець, освіта середня, кандидат у члени ВКП(б), секретар Липоводолинського РК ЛКСМУ. У 1941-1943 рр. проживав на окупованій німцями території, займався підпільною діяльністю. Арешт 30.09.1943. Сумським обласним судом 11.09.1944 за ст. 33 КК УСРР (соціально небезпечна особа) висланий за кордони України на 3 роки з обов'язковим відбуттям примусових робіт. Реабілітований 28.11.1997 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13792).*

**БАРДАКОВ (БУРЕВИЙ) Григорій Дем'янович,** 1915 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта неповна середня, без визначених занять. У 1941-1943 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями, з грудня 1943 р. – у лавах УПА. Арешт 15.05.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Рівненської області 17.09.1944 за ст. ст. 54-1 „а”, 54-11 КК УРСР засуджений до ВМП. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 28.05.1996 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13477).*

**БАРИШ-ТИЩЕНКО Петро Іванович,** 1895 р.н., с. Біловод, проживав у с. Москалівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 22.03.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.03.1933 за ст. 54-10 КК УСРР ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 780).*

**БАРИШ-ТИЩЕНКО Петро Степанович,** 1873 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка. Репресований у 1932 р. органами НКВС. *(Арх. райкомісії з питань реабілітованих).*

**БАРТАШ (БАРТОШ) Григорій Васильович,** 1895 р.н., народився і проживав на колишньому х. Гайдуки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.03.1930 за антирадянську агітацію проти всіх заходів радянської влади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Термін покарання відбував у Мурманській області (Росія). Реабілітований 19.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Барташа П.В. (див. розділ „м. Ромни”). *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 136).*

**БАРТОШ Мина Тимофійович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, бригадир рільничої бригади колгоспу ім. Паризької комуни. Арешт 28.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**БАРТОШ Пилип Павлович,** 1900 р.н., уродженець с. Плавинище, українець, освіта початкова. Червоноармієць навчально-мінометного батальйону 48 запасного СП. Арешт 20.09.1942. Військовим трибуналом 36 запасної СБ 13.10.1942

за проведення антирадянської агітації серед військовослужбовців засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 25.07.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12806).*

**БАРТОШ Прокіп Михайлович,** 1893 р.н., с. Плавинище, проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 20.08.1936, підписка про невиїзд від 15.04.1937, звинувачення за ст. 54-4 КК УРСР. Прокуратурою Чернігівської області 15.04.1937 справа закрита за невизначених обставин. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12070*).*

**БАСАРАБ Андрій Гур'янович,** 1902 р.н., уродженець с. Андріївка, українець, освіта початкова. Їздовий кабельно-провідної роти 658 окремого батальйону зв'язку 521 СК. Арешт 22.08.1944. Військовим трибуналом 305 СД 1.09.1944 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13250).*

**БАТЮТА Володимир Федотович,** 1904 р.н., уродженець с. Коржі, українець, освіта початкова. Червоноармієць 148 мінометного полку 8 кінного корпусу. Арешт 17.11.1942, звинувачення за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР. Військовим трибуналом згаданого корпусу 11.01.1943 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5020).*

**БАШТА Андрій Іванович,** 1908 р.н., народився і проживав на колишньому х. Лавірків (тепер с. Бацмани), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 2.01.1931 за систематичну антирадянську агітацію проти заходів радянської влади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 945).*

**БАШТА Дмитро Овксентійович,** 1909 р.н., уродженець с. Королівщина, українець, освіта початкова. Червоноармієць 917 СП 249 СД. Арешт 27.10.1941. Військовим трибуналом згаданої дивізії 9.11.1941 за незадоволення службою в Червоній армії, розповсюдження провокаційних чуток та заклики переходити на бік ворога застосована ВМП. Розстріляний 12.11.1941. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 5.06.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13351).*

**БАШТА Іван Юхимович,** 1889 р.н., народився і проживав у колишньому с. Гаврилівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 за ст. ст. 54-10, 54-13 КК УСРР висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 25.04.1989. *(Реабілітовані історією. Чернігівська область. – Кн. 2. – 2010. – С. 668).*

**БАШТА Петро Іларіонович,** 1904 р.н., народився і проживав на колишньому х. Руднів (тепер с. Великі Бубни), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 5 років. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.02.1992 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**БЕЗВЕРХИЙ Карпо Тимофійович,** 1903 р.н., колишній х. Новоселівка (тепер с. Галенкове), проживав у с. Погожа Криниця, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.11.1932, звинувачення в проведенні контрреволюційної агітації проти колективізації та хлібозаготівлі. Роменським РВ ДПУ 24.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3005).*

**БЕЗПАЛЬЧЕВ Костянтин Олександрович,** 1896 р.н., уродженець с. Перехрестівка, росіянин, освіта вища – закінчив Морський корпус. Викладач 2 військово-морського училища, капітан 2 рангу (м. Севастополь). Арешт 3.08.1938, звинувачення за ст. ст. 58-1 „б", 58-11 КК РРФСР. Особливим відділом ГУДБ НКВС Чорноморського флоту 5.04.1940 справа закрита. Реабілітований 31.12.1966 військовою прокуратурою згаданого флоту. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5887).*

**БЕНЬКО Іван Прокопович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Сурмачівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 6.10.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**БЕНЬКОВ Василь Іванович,** 1908 р.н. с. Сурмачівка, проживав у м. Часів Яр Артемівського району Донецької області, українець, освіта вища, головний механік рудоуправління. Арешт 17.07.1938. Трійкою при управлінні НКВС по

Донецькій області застосована ВМП. Відомості про виконання вироку відсутні. Реабілітований у 1958 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 2. – 2005. – С. 131).*

**БЕРДНИК Григорій Андріянович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, робітник споживчої кооперації. Арешт 7.06.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 2.07.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7793).*

**БЕРДНИК Іван Андріанович,** 1896 р.н., с. Біловод, проживав у м. Керч АР Крим, українець, освіта початкова, машиніст депо залізничної станції. Арешт 24.03.1942. Військовим трибуналом залізниці ім. Ворошилова 23.06.1942 за ст. 58-7 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 3.03.1995 Прокуратурою АР Крим. *(Реабілітовані історією. АР Крим. – Кн. 1. – 2004. – С. 94).*

**БЕРЕЖНИЙ Григорій Юхимович,** 1914 р.н., уродженець с. Андріяшівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 43 окремого інженерно-будівельного батальйону (м. Таллінн, Естонія). Арешт 6.11.1940. Військовим трибуналом Балтійського флоту 4.12.1940 за ст. 58-10 ч. 1 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 27.08.1991 Головною військовою прокуратурою СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11743).*

**БЕРКУТ Михайло Лаврентійович,** 1869 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Бабстово колишнього Блюхеровського району Єврейської АО (Росія), українець, хлібороб колгоспу „1 Березня". Арешт 17.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Далекосхідному краю 31.12.1937 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 29.01.1938 у м. Хабаровськ. Реабілітований 28.04.1989 прокуратурою Хабаровського краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d4/f224.htm).*

**БЕСАГА Марія Пилипівна,** 1919 р.н., народилася і проживала в с. Глинськ, українка, освіта середня, рахівник ветеринарної лікарні. У 1941-1943 рр. проживала і працювала в згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 7.09.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 17.11.1945 як соціально небезпечний елемент ув'язнена у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбувала в Красноярському краї (Росія). Управлінням МДБ по згаданому краю 31.05.1949 заслана на поселення, звільнена 21.07.1954. Реабілітована 24.08.1970 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 457).*

**БЕХАЛО Павло Іванович,** 1901 р.н., с. Хоружівка Недригайлівського району, проживав у с. Пшінчине, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червона зірка". З вересня по листопад 1941 р., з вересня 1943 р. по серпень 1945 р. – у лавах Червоної армії. У 1941-1943 рр. проживав на окупованій німцями території. Арешт 10.08.1948. Військовим трибуналом Харківського гарнізону 29.12.1948 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 25 років, позбавлений урядових нагород. Військовим трибуналом Київського ВО 29.02.1949 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом Сумського гарнізону 22.10.1949 за ст. 54-1 „б" засуджений до позбавлення волі на 15 років. Військовим трибуналом згаданого військового округу 29.11.1949 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом Сумського гарнізону 14.02.1950 за ст. 54-1 „б" засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом згаданого військового округу 15.03.1950 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом в/ч 61420 27.04.1950 за ст. 54-1 „б" засуджений до позбавлення волі на 15 років, позбавлений урядових нагород. Військовим трибуналом згаданого військового округу 29.05.1950 вирок залишений у силі. Реабілітований 13.04.1955 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2882*).*

**БЕХАЛО Федір Іванович,** 1887 р.н., с. Хоружівка Недригайлівського району, проживав у с. Басівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 28.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив існуючого ладу, розповсюдження провокаційних чуток про війну, зміну влади та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Військовим трибуналом Печтабу 12.01.1943 достроково звільнений. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 869).*

**БИЛИМЕНКО Кирило Прохорович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Локня, українець, освіта початкова, завідувач хатилабораторії колгоспу ім. Ворошилова. Арешт

18.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 17.12.1958 Сумським обласним судом. Брат Билименка М.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 167*).*

**БИЛИМЕНКО Михайло Прохорович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Локня, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Ворошилова. Арешт 18.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 17.12.1958 Сумським обласним судом. Брат Билименка К.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 167*).*

**БІБИК Григорій Овсійович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Нова Гребля, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 6.02.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 5.03.1930 за проведення антирадянської агітації та контрреволюційну діяльність під час громадянської війни застосована ВМП. Розстріляний 14.03.1930. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 10.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 766).*

**БІБИК Федот Антонович,** 1912 р.н., с. Гудими, проживав у м. Казань (Республіка Татарстан, Росія), українець, монтажник заводу № 124. Арешт 10.12.1937. Трійкою НКВС Татарської АРСР 21.12.1937 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 26.12.1937 у згаданому місті. Реабілітований 18.08.1989. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d4/f280.htm).*

**БІДНЕНКО Андрій Григорович,** 1916 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.11.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2347*).*

**БІЛАШ Пилип Карпович,** 1872 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 28.02.1931. Народним судом м. Ромни 21.04.1931 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 10.08.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7819).*

**БІЛЕНКО Андрій Панасович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.06.1941. У зв'язку з бойовими діями етапований до м. Самара однойменної області (Росія). Особливою нарадою при НКВС СРСР 15.07.1942 за проведення контрреволюційної агітації проти заходів партії та уряду на селі, тісний зв'язок з репресованими учасниками контрреволюційної націоналістичної організації СВУ ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 26.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 456).*

**БІЛЕНКО Іван Дмитрович,** 1908 р.н., с. Кашпури, проживав у м. Ярославль однойменної області (Росія), бригадир заводу „Вторчермет". Арешт 27.10.1945. Ярославським обласним судом 22.01.1946 за ст. 58-10 ч. 1 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 13.07.1992 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d4/f298.htm).*

**БІЛЕНКО Юхим Дмитрович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Кашпури, українець, освіта початкова, швець-кустар. Арешт 9.03.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Чернігівським обласним судом 19.01.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2026).*

**БІЛЕНКО Яків Григорович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Кашпури, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.11.1932, звинувачення в контрреволюційній агітації проти колективізації та хлібозаготівлі. Роменським РВ ДПУ 27.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3002).*

**БІЛЕЦЬКИЙ Софрон Андрійович,** 1879 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта початкова, робітник радгоспу. Арешт 18.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за систематичну антирадянську агітацію проти хлібозаготівлі та інших заходів влади висланий до Казахстану на 3 роки. Реабілітований 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 23).*

**БІЛИК Нестор Іванович,** 1857 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Підписка про

невиїзд від 12.03.1934, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменського району 16.03.1934 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2509*).*

**БІЛИК Тихін Іонович,** 1890 р.н., с. Перекопівка, проживав на з.ст. В'яземський (м. В'яземський Хабаровського краю, Росія), українець, вагар. Арешт 28.03.1945. Військовим трибуналом Далекосхідної залізниці 23.05.1945 за ст. 58-10 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 14.09.1990 Хабаровський крайовим судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d4/f39.htm).*

**БІЛОГАЙ Лука Павлович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 6.09.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2420*).*

**БІЛОГАЙ Юхим Єлисейович,** 1885 р.н., с. Сміле, проживав у колишньому с. Анциборів (тепер с. Червоне), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 1.02.1933 за злісне невиконання плану хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 686).*

**БІЛОНОЖКО Макар Іванович,** 1880 (1876) р.н., народився і проживав у с. Погожа Криниця, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 21.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 14.03.1930 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів партії та радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у с. Заруддя, сторож колгоспу „13 років РСЧА". Арешт 24.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.08.1937 за проведення різкої антирадянської агітації з пораженськими настроями, вихваляння розстріляних троцькістів, викривлення нової Конституції та погрози розправою активу після втечі із заслання застосована ВМП. Розстріляний 17.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 30.11.1989 та 11.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 2, спр. 798; оп. 5, спр. 207).*

**БІЛОНОЖКО Яків Макарович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Погожа Криниця, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.10.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2334*).*

**БІЛОНОЖКО Яків Макарович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Погожа Криниця, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 11.03.1936 як соціально небезпечна особа позбавлений волі в загальних місцях ув'язнення на 1 рік. 13.09.1936 – рішення скасоване, справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2418*).*

**БІЛОСОРОЧКО Іван Савич,** 1900 р.н., колишній х. Лукашів, проживав у колишньому Кур-Урмійському районі Хабаровського краю (Росія), українець, чоботар-кустар. Арешт 17.08.1938, звинувачення за ст. 58-10 КК РРФСР. Хабаровським крайовим судом 30.12.1939 справа закрита. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d4/f90.htm).*

**БІЛОУС Ісак Павлович,** 1902 р.н., с. Панасівка Липproducedолинського району, проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 28.08.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 11.09.1941 за антирадянську агітацію та висловлювання пораженських поглядів засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 30.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13150).*

**БІЛОХА Семен Лаврентійович,** 1882 р.н., с. Кропивинці, проживав у с. Лавіркове Талалаївського району Чернігівської області, українець, неписьменний, без визначених занять. Арешт 22.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 630*).*

**БІЛЬКО Іван Прокопович,** 1878 р.н., с. Сурмачівка, проживав у м. Артемівськ Перевальського району Луганської області, українець, освіта початкова, кучер кінного двору шахти № 10 ім. Артема. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 13.09.1938 застосована

ВМП. Розстріляний 22.09.1938. Реабілітований у 1990 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 1. – 2004. – С. 362).*

**БЛИЗНЮК Федір Андрійович,** 1898 р.н., м. Іваниця Ічнянського району Чернігівської області, проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 23.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.02.1931 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів партії та радянської влади на селі, погрози активу села ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 21.03.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 10.11.1939 за розголошення державної таємниці та антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Реабілітований відповідно 31.08.1989 та 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп.5, спр. 720; оп. 6, спр. 621).*

**БОВТУТА Іван Пилипович,** 1908 р.н., уродженець с. Сміле, українець, освіта початкова. Червоноармієць 6 мотострілецького полку військ НКВС. Арешт 2.12.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Челябінської області 11.05.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 21.11.1997 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13688).*

**БОГОМАЗ Іван Іванович,** 1900 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Локня, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Ворошилова. Арешт 24.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Богомаза М.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 630*).*

**БОГОМАЗ Михайло Іванович,** 1898 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Локня, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Ворошилова. Арешт 24.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 23.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Богомаза І.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 630*).*

**БОГОМОЛ Уляна Максимівна,** 1889 р.н., народилася і проживала в с. Біловод, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Підписка про невиїзд від 12.03.1934, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменського району 16.03.1934 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2509*).*

**БОГОСЛАВЕЦЬ Андрій Євтухович,** 1927 р.н., уродженець с. Миколаївка, українець. Військовослужбовець. Військовим трибуналом МВС Забайкальського ВО 10.11.1948 за ст. 58-10 ч. 1 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Реабілітований 24.07.1956. *(Арх. райкомісії з питань реабілітованих).*

**БОГУСЛАВСЬКИЙ [БОГОСЛАВСЬКИЙ] Антон Петрович,** народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.11.1931, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Великобубнівським РВ ДПУ 20.02.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5972*).*

**БОГУСЛАВСЬКИЙ [БОГОСЛАВСЬКИЙ] Григорій Пилипович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.01.1933 за проведення агітації, спрямованої на розвал колгоспу, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 803).*

**БОГУСЛАВСЬКИЙ [БОГОСЛАВСЬКИЙ] Максим Максимович,** 1910 р.н., народився і проживав у колишньому с. Стовпівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 7.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.02.1933 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на зрив виконання заходів радвлади, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 645).*

**БОГУТА Борис Костянтинович,** 1907 р.н., колишній х. Жовтневий Квіт, проживав у колишньому с. Жовтневе (тепер с. Червоногвардійське), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 6.10.1930 у м. Харків. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.02.1992 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**БОЖЕНКО Степан Іванович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 5 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі, без визначених занять. Арешт 8.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за антирадянську націоналістичну агітацію та розповсюдження наклепницьких чуток застосована ВМП. Розстріляний 19.11.1937 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи за першою репресією відмовлено, 11.11.1991 – реабілітований, за другою репресією реабілітований 6.12.1989 згаданою прокуратурою. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 132*; оп. 6, спр. 276*).*

**БОЖКО Семен Антонович,** 1905 р.н., колишнє с. Процівка (тепер у межах м. Ромни), проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, голова колгоспу. У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території. Арешт 24.06.1945, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 6.03.1946 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3486).*

**БОЙКО Антон Панасович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Ведмеже, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Молотова. Арешт 17.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 26.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 685*).*

**БОЙКО Григорій Іванович,** 1872 р.н., с. Сміле, проживав у с. Бобровка Східноказахстанської області (Казахстан), українець, освіта початкова. Арешт 21.05.1931. Трійкою при повноважному представництві ОДПУ в Казахській СРР 10.09.1931 за ст. 58-10 КК РСФРР висланий на 3 роки. Реабілітований 1.09.1999 прокуратурою Східноказахстанської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index2.htm).*

**БОЙКО Іван Олександрович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Великі Бубни, українець, освіта початкова, завідувач сільбуду. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 23.11.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**БОЙКО Лука Андрійович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Салогубівка, українець, освіта неповна середня, бухгалтер промартілі ім. 9 Травня (м. Ромни). Арешт 16.09.1949. Особливою нарадою при МДБ СРСР 14.12.1949 за належність до антирадянської націоналістичної терористичної організації засланий на поселення в Красноярський край (Росія). Реабілітований 26.04.1995 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 195).*

**БОЙКО Микола Семенович,** 1912 р.н., с. Ріпки, проживав на залізничному роз'їзді Рогинці, українець, освіта початкова, начальник згаданого роз'їзду. Арешт 7.12.1937. Лінійним судом Південної залізниці 16.08.1938 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 12.10.1960 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8499).*

**БОЙКО Тимофій Пилипович,** 1881 р.н., уродженець с. Ведмеже, українець, освіта початкова, бригадир рільничої бригади колгоспу „Диктатура пролетаріату". Арешт 10.12.1933. Даних про засудження немає. Реабілітований у 1934 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 2. – 2005. – С. 260).*

**БОЙЧЕНКО Харитина Григорівна,** 1886 р.н., народилася і проживала в с. Ярошівка, українка, неписьменна, домогосподарка. Підписка про невиїзд від 10.03.1944 як матері засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 25.09.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр.П-8685*).*

**БОЛОТНИЙ Микола Григорович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Локня, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 20.03.1938 за ст. 170 КК УРСР ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Термін покарання відбував у Смоленській області (Росія). Управлінням РСМ по Чернігівській області 8.05.1939 рішення скасоване, справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 2365).*

**БОНДАР Василь Єрмолайович,** 1887 р.н., с. Сміле, проживав на роз'їзді Оль Далекосхідної залізниці (Росія), українець, селянин. Арешт 18.12.1937, звинувачення за ст. ст. 58-4, 58-13 КК

РРФСР. Відділенням дорожньо-транспортного відділу ГУДБ НКВС згаданої залізниці 9.12.1938 справа закрита. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d5/f84.htm).*

**БОНДАРЕНКО Борис Іванович,** 1912 р.н., с. Перекопівка, проживав у м. Макіївка Донецької області, українець, освіта початкова, коваль заводу ім. Томського. З 16.10.1932 перебував у відпустці в згаданому селі. Арешт 24.10.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти хлібозаготівлі та держпозики. Чернігівським облвідділом ДПУ 24.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2995).*

**БОНДАРЕНКО Василь Максимович,** 1883 р.н., с. Коровинці Недригайлівського району, проживав у с. Перехрестівка, українець, освіта початкова, сторож радгоспу „Блюхер". Арешт 4.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток про війну та висловлювання пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 26.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 83).*

**БОНДАРЕНКО Іван Павлович,** 1887 р.н., с. Волошнівка, проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932, звинувачення в контрреволюційній агітації проти заходів влади на селі. Роменським РВ ДПУ 5.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3044).*

**БОНДАРЕНКО Лука Никифорович,** 1896 р.н., с. Вовківці, проживав на колишньому х. Комарівка (тепер с. Вощилиха), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.08.1937 за різку контрреволюційну агітацію, спрямовану на дискредитацію заходів на селі, та висловлювання співчуття розстріляним шпигунам застосована ВМП. Розстріляний 7.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Бондаренка Т.Н. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 942).*

**БОНДАРЕНКО Олександр Дмитрович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 17 партз'їзду. Арешт 27.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 7.09.1937 за проведення контрреволюційної агітації, розповсюдження провокаційних чуток про війну, загибель радвлади та висловлювання різких терористичних настроїв застосована ВМП. Розстріляний 17.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 17.09.1964 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 298).*

**БОНДАРЕНКО Петро Федорович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.04.1933, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 4.08.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7733).*

**БОНДАРЕНКО Тихін Никифорович,** 1902 р.н., с. Вовківці, проживав на колишньому х. Комарівка (тепер с. Вощилиха), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.08.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти нової Конституції, позики на оборону держави, висловлювання співчуття розстріляним шпигунам та заклик до одноосібників не вступати в колгосп застосована ВМП. Розстріляний 7.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Бондаренка Л.Н. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 941).*

**БОНДАРЕЦЬ Юхим Артемович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянському українському націоналістичному контрреволюційному угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 8.06.1963 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 200*).*

**БОРЕЦЬ Володимир Федотович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Гудими, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932, звинувачення в систематичній контрреволюційній агітації проти заходів влади на селі. Прокурором Роменської дільниці 19.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7941).*

**БОСИК Іван Федорович,** 1914 р.н., колишнє с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), проживав у с. Пустовійтівка, українець, освіта початкова, чорнороб алебастрової розробки. Арешт 11.07.1936, підписка про невиїзд від 11.10.1936. Народним судом Роменського району 16.01.1937 за агітацію проти зняття церковних дзвонів

засуджений до 6 місяців примусової праці в колгоспі з відрахуванням 20 % заробітку. Реабілітований 9.07.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-916*).*

**БРАТАШ Іван Федотович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Левченки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.05.1937, підписка про невиїзд від 13.10.1937, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Чернігівським обласним судом 12.10.1937 звільнений, справа направлена на дослідування. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11505*).*

**БРАТАШ Семен Борисович,** 1904 р.н., с. Малі Бубни, проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 7.02.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за контрреволюційну агітацію, спрямовану проти заходів радвлади, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі. Арешт 22.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за антирадянську агітацію проти заходів партії та уряду, колгоспного будівництва, висловлювання різких пораженських настроїв та за крадіжки колгоспного майна застосована ВМП. Розстріляний 10.06.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 24.11.1989 та 22.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр.спр. 103, 849).*

**БРЕГЕДА Костянтин Іванович,** 1880 р., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 19.03.1935, підписка про невиїзд від 15.12.1935, звинувачення в належності до нелегальної контрреволюційної церковної організації. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 11.02.1936 справа закрита. Арешт 19.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток про загибель радвлади та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2516*. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 234).*

**БУГАЙ Юхим Степанович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.01.1930, підписка про невиїзд [дата не встановлена]. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 11.12.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**БУГАЙ Юхим Степанович,** 1901 р.н., уродженець Роменського району, проживав у колишньому с. Коп-Такиль АР Крим, українець, освіта початкова, бухгалтер колгоспу „Більшовик". Арешт 23.03.1935 за антирадянську агітацію. Маяк-Салинським РВ НКВС 12.05.1935 справа закрита. *(Реабілітовані історією. АР Крим. – Кн. 1. – 2004. – С. 98).*

**БУГЛАК Григорій Мартьянович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.05.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 2.09.1931 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 10*).*

**БУГРИМ Гаврило Омелянович,** 1891 р.н., с. Хмелів, проживав у колишньому с-щі радгоспу „Рокити" (тепер с-ще Діброва), українець, освіта початкова, тесляр радгоспу. Арешт 2.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва, та висловлювання пораженських і терористичних настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 10.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 983).*

**БУГРИМ Тихін Петрович,** 1903 р.н., с. Попівщина, проживав у м. Дебальцеве Донецької області, українець, освіта початкова, електрозварник ДГМЗ[?]. Арешт 29.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області застосована ВМП. Даних про виконання вироку немає. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 2. – 2005. – С. 343).*

**БУГРІЙ Андрій Лукич,** 1899 р.н., с. Перекопівка, проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, сезонний робітник 4 околодку 11 дистанції служби колії залізниці. Підписка про невиїзд від 29.11.1929, звинувачення за ст. 56-16 (покладення шпал на рейки) КК УСРР. Транспортним відділом ОДПУ з. ст. Ромни 28.01.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 692*).*

**БУКВИЧ Григорій Семенович,** 1877 р.н., народився і проживав у с. Дзеркалька, українець,

освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.11.1929. Роменським окружним судом 24.01.1930 за ст. 54-14 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 17.08.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13883).*

**БУЛЕНКО Антон Федорович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, селянин-одноосібник. Арешт у лютому 1938 р., звинувачення за ст. 33 КК УРСР (соціально небезпечна особа). Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.03.1938 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2619*).*

**БУЛИМ Андрій Іванович,** 1911 р.н., с. Сміле, проживав у м. Іловайськ Донецької області, українець, освіта початкова, слюсар вагонного депо. Арешт 30.06.1945. Військовим трибуналом виправданий. Реабілітований у 1955 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 2. – 2005. – С. 362).*

**БУРБА Анастасія Микитівна,** 1902 р.н., с. Бобрик, проживала в м. Херсон однойменної області, українка, освіта початкова. Арешт 25.09.1944. Військовим трибуналом військ НКВС згаданої області 16.10.1944 за антирадянські виступи проти стахановського руху засуджена до позбавлення волі на 10 років. Реабілітована 5.07.1972 Херсонським обласним судом. *(Реабілітовані історією. Херсонська область. – Кн. 1. – 2005. – С. 99).*

**БУРБА Іван Корнійович,** 1883 р.н., с. Перекопівка, проживав у с. Болотниця Талалаївського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, робітник Сталінського цукрозаводу. Арешт 28.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 11.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 283*).*

**БУРБА Іван Михайлович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Бурбине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.04.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 12.07.1929 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів радвлади, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 7.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 847).*

**БУРБА Іван Панасович,** 1893 р.н., с. Бурбине, проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.05.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив заходів радвлади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 219).*

**БУРБА Омелян Омелянович,** 1869 р.н., уродженець колишнього Роменського повіту, проживав у с. Танга Калінінського району Хабаровського краю (Росія), українець, селянин. Арешт 17.11.1928. Особливою нарадою при колегії ОДПУ Далекосхідного краю 5.04.1929 за ст. 58-10 КК РСФРР ув'язнений у ВТТ на 6 місяців. Реабілітований 17.04.1989 прокуратурою Приморського краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d5/f418.htm).*

**БУРИМ Климентій Омелянович,** 1882 р.н., с. Галка, проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, завідувач медичної дільниці. Арешт 6.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за участь у контрреволюційному куркульському угрупованні, проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва та заходів на селі, застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 30.09.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 874*).*

**БУРКА Василь Леонтійович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930, підписка про невиїзд [дата не встановлена]. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації висланий у Північний край на 3 роки. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 11.12.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**БУРКА Гаврило Іванович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.01.1931 за антирадянську діяльність, спрямовану на зрив хлібозаготівлі, висланий у Північний край на 3 роки умовно. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 895).*

**БУРКА Галактіон Прокопович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець,

освіта початкова, без визначених занять. Арешт 20.03.1933, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 12.12.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2474).*

**БУРКА Олександр Григорович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 9.02.1933 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на розвал колгоспу, та зрив політкампаній на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 653).*

**БУРКА Олексій Петрович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.03.1933 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 8.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів на селі, після втечі із заслання ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Самарській області (Росія). Реабілітований відповідно 28.12.1989 – прокуратурою Сумської області, 17.02.1969 – Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 846; оп. 4, спр. 444).*

**БУРКА Степан Петрович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 6.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.03.1930 за антирадянську агітацію проти всіх заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 726).*

**БУРКО [БУРКА] Василь Григорович,** 1902 р.н., уродженець с. Артюхівка, українець, освіта початкова. Музикант духового оркестру 5 танкової бригади (в/ч 4333, м. Житомир однойменної області). Арешт 4.07.1938. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 3.11.1938 за шпигунську діяльність на користь Німеччини та розкладницьку роботу серед військовослужбовців застосована ВМП. Розстріляний наступного дня в згаданому місті. Реабілітований 13.12.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 734).*

**БУРКО [БУРКА] Іван Олексійович,** 1913 р.н., уродженець с. Артюхівка, українець, освіта початкова. Колишній червоноармієць 97 СП 18 СД, з 21.02.1940 – у білофінському полоні, потім – у Южському таборі (Івановська область, Росія). Арешт 22.08.1940. Особливою нарадою при НКВС СРСР 18.09.1940 як соціально небезпечна особа ув'язнений у ВТТ на 8 років. Президією Верховної Ради СРСР 13.01.1943 відбуття покарання відстрочене до закінчення бойових дій, направлений на фронт. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 691).*

**БУРЛАЙ Захарій Калістратович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 26.10.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.12.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2454*).*

**БУРЯК Назар Олександрович,** 1891 р.н., с. Хоминці, проживав у с. Рокити, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 27.04.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану проти заходів влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 153).*

**БУТКО Олексій Данилович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Анастасівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Перебував на військовому зборі на продпункті з. ст. Бахмач (Чернігівська область), писар приписного складу. Арешт 14.11.1938. Військовим трибуналом 435 особливого Київського ВО 11.02.1939 за антирадянську націоналістичну пропаганду з терористичними погрозами стосовно комуністів засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 21.02.1997 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13673*).*

**БУТКО Степан Михайлович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу. Арешт 30.11.1936. Чернігівським обласним судом 27.01.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 19.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11560*).*

**БУТКО Тарас Захарович,** 1876 р.н., с. Липове Талалаївського району Чернігівської області,

проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 19.12.1932, звинувачення в систематичній контрреволюційній агітації проти заходів влади на селі. Прокурором Роменської дільниці 19.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7871).*

**БУХТИК Михайло Лукич,** 1903 р.н., уродженець колишньої Мінської губернії, проживав у с. Москалівка, поляк, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Косіора. Арешт 18.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 14.02.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 9.01.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 814).*

**БУШКАРЕНКО Денис Миколайович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.09.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.10.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2328*).*

# В

**ВАГІНА Олександра Семенівна,** 1908 р.н., проживала в м. Київ, освіта середня, домогосподарка. У грудні 1957 р. проживала в с. Глинськ. Арешт 8.06.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 11.10.1939 як дружина учасника право-троцькістської організації вислана до Казахстану на 5 років. Реабілітована 21.12.1956 військовим трибуналом Київського ВО. Дружина Тягнибіди Я.Х. *(ГДА СБУ, спр. 44957 ф.п.)*

**ВАКУЛА Іван Сергійович,** 1907 р.н., уродженець с. Біловод, українець, освіта початкова. Червоноармієць 3 відбудовного залізничного батальйону (Свердловська область, Росія). Арешт 24.03.1943. Військовим трибуналом 29 окремої залізничної бригади 3.04.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до ВМП. Військовим трибуналом Південного фронту 13.04.1943 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 13.10.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13025).*

**ВАКУЛА Олександр Гнатович,** 1909 р.н., уродженець с. Бобрик, українець, освіта початкова. Червоноармієць-шофер 15 відновлювального залізничного батальйону. З 20.09.1941 – у німецькому полоні, у 1942 р. утік до м. Іловайськ (Донецька область), у серпні 1943 р. – у лавах Червоної армії. Арешт 12.09.1943. Військовим трибуналом залізничних військ Південного фронту 1.10.1943 у звинуваченні за ст. 54-1 „б" КК УРСР виправданий, за ст. 54-10 ч. 2 засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 8.04.1991 військовим трибуналом Київського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11655).*

**ВАЛЬ Еміль Християнович,** 1910 р.н., смт Цебрикове Великомихайлівського району Одеської області, проживав у с. Попівщина, німець, освіта середня, ветеринарний фельдшер колгоспу ім. Петровського. Арешт 2.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 2.01.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 565).*

**ВАСИЛЕНКО Іван Петрович,** 1904 р.н. с. Хоминці, проживав у м. Донецьк однойменної області, українець, освіта вища, завідувач обласного відділу народної освіти. Арешт 3.12.1937. Військовим трибуналом Харківського ВО застосована ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР покарання пом'якшене до 15 років позбавлення волі. Реабілітований у 1956 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 2. – 2005. – С. 424).*

**ВАСИЛЕНКО Олена Дмитрівна,** 1896 р.н., с. Біловод, проживала в м. Київ, українка, освіта незакінчена вища, домогосподарка. Арешт 3.10.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 2.11.1937 як дружина ворога народу, засудженого до ВМП, ув'язнена у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбувала в Казахстані, через інвалідність звільнена на 2 роки раніше. Реабілітована 15.09.1956 Верховним Судом СРСР. Дружина Василенка Т.І. *(ЦДАГО України, спр. № 56205).*

**ВАСИЛЕНКО Павло Іванович,** 1891 р.н., с. Ведмеже, проживав у м. Київ, українець, освіта вища – закінчив Петроградський гірничий інститут, старший науковий співробітник інституту геології АН УРСР. Арешт 3.04.1937. Військовою колегією Верховного

Суду СРСР 3.09.1937 за участь у контрреволюційній фашистській організації „Академічний центр” застосована ВМП. Розстріляний того ж дня в згаданому місті. Військовою прокуратурою Київського ВО 28.02.1940 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований 8.09.1956 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА СБУ, спр. 37146 ф. п.)*

**ВАСИЛЕНКО Семен Прокопович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Народним судом Роменського району 3.12.1931 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років та до висилки за межі України на 3 роки. Реабілітований 23.07.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7820).*

**ВАСИЛЬЧЕНКО Микола Артемович,** 1873 р.н., народився і проживав у с. Житне, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний промінь”. Арешт 10.07.1937, підписка про невиїзд від 10.07.1937. Чернігівським обласним судом 17.109.1937 за антирадянську агітацію серед колгоспників засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 9.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1158).*

**ВАСИЛЬЧЕНКО Павло Свиридонович,** 1878 р.н., народився і проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.10.1930, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 24.12.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8250).*

**ВАХНО Тимофій Трохимович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 23.08.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 16.10.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 18.02.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 89*).*

**ВАЩЕНКО Іван Григорович,** 1875 р.н., с. Вовківці, проживав у с. Обухове Талалаївського району Чернігівської області, українець, освіта вища, селянин-одноосібник. Арешт 7.03.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 19.03.1930 за участь у контрреволюційному угрупованні та проведення терористичних актів висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.05.1964 Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 290*).*

**ВЕДМІДЬ Іван Васильович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 7.05.1938. Чернігівським обласним судом 8.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 31.01.1992 Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11924*).*

**ВЕДМІДЬ Іван Пантелеймонович,** 1896 р.н., с. Чернеча Слобода Буринського району, проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний партизан”. Арешт 30.04.1938, звинувачення в проведенні контрреволюційної агітації. Сумським обласним судом 17.05.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-67).*

**ВЕДМІДЬ Ілля Пантелеймонович,** 1901 р.н., с. Ярошівка, проживав у с. Яхники Лохвицького району Полтавської області, українець, освіта вища, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за організацію осередку контрреволюційної повстанської організації ув’язнений у концтабір на 3 роки умовно. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 11.12.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп.7, спр. 132*).*

**ВЕДМІДЬ Микола Сергійович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 7.05.1938. Чернігівським обласним судом 8.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 31.01.1992 Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11924*).*

**ВЕДМІДЬ Михайло Романович,** 1903 р.н., с. Слобідка Талалаївського району Чернігівської області, проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, коваль-слюсар колгоспу „Шлях до комунізму”. Арешт 18.03.1938, підписка про невиїзд від 20.11.1939. Сумським обласним судом 7.02.1940 за контрреволюційну агітацію проти заходів партії засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Верховним Судом УРСР 7.04.1940 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3340).*

**ВЕКЛЕНКО Іван Дмитрович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Кашпури, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Радянське життя”. Арешт 10.07.1941, звинувачення за

ст. 58-10 ч. 1 КК РРФСР. З наближенням фронту евакуйований до м. Новосибірськ однойменної області (Росія). Управлінням НКВС по згаданій області 24.02.1942 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2350).*

**ВЕЛИЧКО Михайло Савич,** 1891 р.н., уродженець с. Ярошівка, старший бухгалтер автобази міської ради. Засуджений у 1941 р. Реабілітований у 1992 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 82).*

**ВЕРЕЩАКА (ВЕРЕЩАГА) Захар Максимович,** 1895 р.н., с. Артюхівка, проживав у с.Лісківщина, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.02.1933 за проведення систематичної антирадянської агітації, спрямованої на зрив політичних кампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у селі за місцем народження, працював у колгоспі ім. Маркітана. Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за антирадянську агітацію та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Звільнений у 1942 р., направлений на фронт. Реабілітований відповідно 29.12.1989 та 16.05.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Верещаки С.В. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп.4, спр. 783; оп.3, спр. 791).*

**ВЕРЕЩАКА Григорій Сергійович,** 1895 р.н., с. Артюхівка, проживав у с. Лісківщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 27.12.1930 за активну участь у контрреволюційному русі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 15.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп.5, спр. 484).*

**ВЕРЕЩАКА Семен Максимович,** 1892 р.н., с. Артюхівка, проживав у с. Лісківщина, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу „13-річчя Жовтня". Арешт 5.01.1933, звинувачення в антирадянській агітації, спрямованій на зрив виконання політкампаній на селі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 9.03.1933 справа закрита. Працював у колгоспі ім. Маркітана. Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 7.09.1937 за згаданим звинуваченням ув'язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 9.12.1941. Реабілітований 26.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Верещаки З.В. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 874; оп. 6, спр. 478).*

**ВЕРИГО Вікентій Вікентійович,** 1904 р.н., уродженець Мінської області (Білорусь), проживав на колишньому х. Редчин, поляк, освіта початкова, кочегар Роменської меблевої фабрики. Арешт 20.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 3.02.1938 за підозрою в шпигунстві на користь Польщі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував на Уралі (Росія), звільнений у 1944 р. Реабілітований 13.10.1959 військовим трибуналом Київського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5027).*

**ВЕРХОГЛЯД Андрій Степанович,** 1875 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп.2, спр. 967).*

**ВИНИЧЕНКО [ВИННИЧЕНКО] Павло Леонтійович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Чубаря. Арешт 12.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за антирадянську агітацію, спрямовану на підрив колгоспного будівництва, та висловлювання пораженських настроїв після втечі з місця висилки ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 6.02.1989 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп.4, спр. 587).*

**ВИНИЧЕНКО [ВИННИЧЕНКО] Олена Іванівна,** 1905 р.н., народилася і проживала в с. Ярмолинці, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі „13-річчя Жовтня". У 1941-1943 рр. проживала в згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 18.10.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 21.12.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбувала в Іркутській області (Росія), де й померла 2.11.1951. Реабілітована 27.05.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12710).*

**ВИНИЧЕНКО [ВИННИЧЕНКО] Петро Васильович,** 1902 р.н., с. Салогубівка, проживав у с. Лісківщина, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт

20.03.1933, підписка про невиїзд від 25.05.1933, звинувачення в проведенні антирадянської агітації. Прокурором Роменської дільниці 21.12.1933 справа закрита. Син Винниченка В.Т. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2465).*

**ВИННИЧЕНКО Антон Денисович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.04.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 14.07.1933 за відмову від підписки зобов'язань та незасипку насіння, агітацію проти весняної посівної кампанії висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп.4, спр. 72).*

**ВИННИЧЕНКО Василь Тимофійович,** 1878 р.н., с. Салогубівка, проживав у с. Лісківщина, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив плану хлібозаготівлі та розвал колгоспу, висланий у Північний край на 3 роки умовно. Реабілітований 26.04.1999 прокуратурою Сумської області. Батько Виниченка (Винниченка) П.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 433).*

**ВИННИЧЕНКО Семен Павлович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Житне, українець, освіта початкова, шофер пожежної команди (м. Ромни). Арешт 5.12.1939. Сумським обласним судом 14.06.1940 за антирадянську агітацію засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 20.11.1991 Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11838).*

**ВИШНЕВСЬКИЙ Трохим Васильович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 5.05.1938 за антирадянську різку пораженську агітацію та висловлювання невдоволення колгоспним будівництвом застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 25.09.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 671).*

**ВІТРИШКО Омелян Остапович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Москалівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Тельмана. Арешт 4.07.1938. Сумським обласним судом 22.03.1939 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 9.07.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1182).*

**ВЛАСЕНКО Володимир Семенович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Великі Бубни, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 25.12.1932. Народним судом Великобубнівського району 24.01.1933 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 7.05.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11382).*

**ВЛАСОВСЬКИЙ Юрій Павлович,** 1905 р.н., с. Павлівка Білопільського району, проживав у с. Глинськ, українець, освіта середня, завідувач торфорозробки Глинської районної торфоартілі. Арешт 23.07.1941, звинувачення в проведенні контрреволюційної агітації, ворожому ставленні до радянської влади. У зв'язку з бойовими діями евакуйований, перебував у Безим'янному ВТТ, де й помер 18.12.1942. Реабілітований 9.12.2013 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8761).*

**ВОВК Іван Сергійович,** 1919 р.н., уродженець с. Перекопівка, українець, освіта неповна середня. Командир відділення 24 корпусного артилерійського полку, молодший сержант. Арешт 13.12.1941. Військовим трибуналом 70 СП за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до ВМП. Військовим трибуналом Ленінградського фронту 25.01.1942 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13264).*

**ВОВК Микита Васильович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, заготівельник контори „Коопптах" (м. Ромни). Арешт 25.04.1938. Сумським обласним судом 2.04.1940 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 28.06.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-9).*

**ВОВК Микола Карпович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 7 з'їзду Рад. Арешт 12.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 18.02.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 89*).*

**ВОВК Степан Антонович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта

початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930, підписка про невиїзд [дата не встановлена]. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Працював у колгоспі „Червоний партизан". Арешт 29.04.1938. Сумським обласним судом 20.03.1939 за проведення контрреволюційної націоналістичної агітації засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді першої справи відмовлено. Реабілітований відповідно 28.02.1992 – згаданою прокуратурою, 24.05.1990 – Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*; ГДА УСБУ в СО, спр. П-11435).*

**ВОВК Федір Романович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.06.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 2.09.1931 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 10*).*

**ВОЛИНСЬКИЙ Андрій Федорович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Коржі, українець, освіта початкова, слюсар відділення Держсортфонду. Арешт 28.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за участь у контрреволюційній націоналістичній групі, проведення серед колгоспників контрреволюційної роботи, спрямованої проти заходів партії та уряду, підготовку повстанських кадрів на випадок війни застосована ВМП. Розстріляний 10.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 4.03.1964 Сумським обласним судом. Брат Волинського Д.Ф., (див. розділ „м. Ромни"), Волинського М.Ф. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп.4, спр. 134*).*

**ВОЛИНСЬКИЙ Антон Михайлович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Коржі, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу ім. Шевченка (колишнє с. Лозове, тепер у межах м. Ромни). Арешт 27.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за участь у контрреволюційній націоналістичній групі, проведення антирадянської роботи, спрямованої проти заходів партії та уряду, підготовку повстанських кадрів на випадок війни ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Магаданській області (Росія), після відбуття якого працював нарядником Роменського машинобудівного заводу. Арешт 19.05.1949. Особливою нарадою при МДБ СРСР 3.09.1949 за належність до антирадянської української націоналістичної організації та антирадянську агітацію засланий на поселення в Красноярський край (Росія). Реабілітований 4.03.1964 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр.спр. 134*, 135).*

**ВОЛИНСЬКИЙ Антон Никандрович,** 1874 р.н., народився і проживав у с. Коржі, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1930 за контрреволюційну агітацію, спрямовану проти заходів партії та уряду на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 955).*

**ВОЛИНСЬКИЙ Ілля Максимович,** 1899 р.н., с. Коржі, проживав у с. Федорівка Тишківського району Кіровоградської області, українець, освіта середня спеціальна, завідувач школи. Арешт 15.07.1937. Одеським обласним судом 29.04.1939 за контрреволюційну троцькістську пропаганду засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УРСР 29.11.1939 вирок скасований, справа закрита. *(Реабілітовані історією. Кіровоградська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 41).*

**ВОЛИНСЬКИЙ Михайло Федорович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Коржі, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „3-й вирішальний". Арешт 29.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за участь у контрреволюційній націоналістичній групі, проведення контрреволюційної діяльності серед колгоспників, спрямованої проти заходів партії та уряду, підготовку повстанських кадрів на випадок війни застосована ВМП. Розстріляний 10.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 4.03.1964 Сумським обласним судом. Брат Волинського Д.Ф. (див. розділ „м Ромни"), Волинського А.Ф. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп.4, спр. 134*).*

**ВОЛОШЕНКО Дмитро Степанович,** 1893 р.н., с. Мельники, проживав у м. Артемівськ Донецької області, українець, освіта початкова. Начальник фінансової частини артилерійського полку 80 СД. Арешт 29.04.1937. Військовим трибуналом 7 СК Харківського ВО засуджений до позбавлення волі на 10 років. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР

(„двійкою”) покарання змінене на ВМП. Розстріляний 5.01.1938 у м. Донецьк. Реабілітований у 1960 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 2. – 2005. – С. 547).*

**ВОЛОШИН Володимир Йосипович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.06.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 5 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований 1.09.1980 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 131*).*

**ВОЛОШИН Гаврило Гаврилович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.05.1933, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 23.09.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7846*).*

**ВОРОНА Сергій Максимович,** 1905 р.н., с. Рогинці, проживав у смт Талалаївка однойменного району Чернігівської області, українець, освіта початкова, референт пункту „Заготзерно”. Арешт 7.10.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.07.1933 за активну участь у контрреволюційному угрупованні та виготовлення контрреволюційних листівок висланий до Казахстану на 3 роки. Судовою трійкою при згаданій колегії 20.01.1934 достроково звільнений. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 576*).*

**ВОРОНА Федір Назарович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Браташа. Арешт 11.06.1936, звинувачення у проведенні антирадянської агітації проти заходів влади. Управлінням НКВС по Чернігівській області 27.07.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11913*).*

**ВОРОНА Яків Павлович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Браташа. Арешт 16.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 8.06.1963 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 200*).*

**ВОРОНОВ Сергій Мусійович,** 1905 р.н., с. Рогинці, проживав у м. Мамлютка однойменного району Північноказахстанської області (Казахстан), українець, освіта початкова, бухгалтер районного фінвідділу. Арешт 17.01.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Північноказахстанській області 14.02.1938 за ст. 58-6 КК РРФСР застосована ВМП. Реабілітований 6.08.1989 прокуратурою Північноказахстанської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d7/f317.htm).*

**ВУНДЕРЛІХ Шарлотта Кіндратівна,** 1894 р.н., с. Хрещатик, проживала в Німеччині, німкеня. НКВС СРСР у 1945 р. на підставі директиви № 181 від 11.10.1945 заслана на спецпоселення. Реабілітована 3.10.2005 УВС Вологодської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d7/f359.htm).*

## Г

**ГАВРИЛКО Дмитро Іванович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за підозрою в шпигунстві, перебування в австрійському полоні, зберігання бойової зброї та проведення антирадянської діяльності, спрямованої проти існуючого ладу, застосована ВМП. Розстріляний 24.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 721).*

**ГАВРИЛКО Кузьма Федорович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Працював теслярем у колгоспі „Червоний партизан”. Арешт 8.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за антирадянську націоналістичну агітацію ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Хабаровському краї (Росія),

де й помер 11.09.1942. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований відповідно 6.10.1991 та 6.12.1989 згаданою прокуратурою *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 132*; оп. 6, спр. 276*).*

**ГАВРИЛКО Пантелеймон Петрович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, тесляр цегельного заводу № 2 (м. Прилуки Чернігівської області). Арешт 31.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.09.1937 за розповсюдження контрреволюційних провокаційних чуток про загибель радвлади та прихід Гітлера ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Прокуратурою Сумської області 10.03.1959 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований 11.03.1968 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 426).*

**ГАВРИЛКО Полікарп Антонович,** 1910 р.н., уродженець с. Ярошівка, українець, освіта початкова. Помічник командира роти 5 запасної СБ, старший сержант. Знаходився на лікуванні в евакошпиталі № 1911. Арешт 25.05.1942. Військовим трибуналом згаданої бригади Приволзького ВО 3.06.1942 за ст. 58-1 „б" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 20.01.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13810).*

**ГАВРИЛЮК Михайло Максимович,** 1900 р.н., с. Залізниця Корецького району Рівненської області, проживав у с. Сміле, українець, освіта середня, член ВКП(б), заступник голови Смілівського районного виконкому. Арешт 11.09.1937, підписка про невиїзд від 29.09.1937, звинувачення за ст. 54-10 КК УРСР. Смілівським РВ НКВС 15.01.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-988).*

**ГАЙДАЙ Сергій Федорович,** 1873 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, швець-кустар. Арешт 17.05.1940. Сумським обласним судом 2.08.1940 за антирадянську агітацію засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 11.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1826*).*

**ГАЙДАМАК Василь Іларіонович,** 1881 р.н., с. Великі Бубни, проживав у м. Петропавловськ-Камчатський Камчатської області (Росія), росіянин, освіта початкова, експедитор міськгоспу. Арешт 10.03.1933. Трійкою при ОДПУ по Далекосхідному краю 1.01.1934 за ст. ст. 58-2, 58-6, 58-11 КК РСФРР (справа „Автономна Камчатка") застосована ВМП. Розстріляний у січні 1934 р. Реабілітований 27.04.1957 військовим трибуналом Далекосхідного ВО. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d7/f489.htm).*

**ГАЙДАР Іван Миколайович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Хрещатик, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації. Талалаївським РВ ДПУ 30.03.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2230).*

**ГАЙДАР Олександр Олександрович,** 1901 р.н., уродженець с. Герасимівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць роти охорони управління 7 гвардійської штурмової авіадивізії, молодший сержант. Арешт 5.09.1945. Військовим трибуналом 17 повітряної армії 14.09.1945 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 13.10.1966 військовим трибуналом Московського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8447).*

**ГАЙДУК Василь Севастянович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Паризької комуни. Арешт 16.05.1938, звинувачення за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 19.04.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-122).*

**ГАЙДУК Яким Демидович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Паризької комуни. Арешт 21.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**ГАЛЕНКО (ГОЛЕНКО) Микола Якимович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Галенкове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 3.11.1930. Роменським народним судом 24.05.1931 за систематичну антирадянську агітацію проти заходів влади на селі засуджений до позбавлення волі на 6 років. Після дострокового звільнення проживав у згаданому селі, працював у колгоспі. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.02.1933 за проведення агітації, спрямованої на зрив заходів влади на селі, особливо проти плану хлібозаготівлі, ув'язнений

у концтабір на 3 роки. Термін покарання відбував у Карагандинській області (Казахстан), де й помер 26.11.1933. Реабілітований відповідно 23.04.1990 – Сумським обласним судом та 30.12.1989 – прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11383. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 589).*

**ГАЛЕНКО Матвій Лукич,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Галенкове, українець, освіта початкова, коваль колгоспу ім. 16 років Жовтня. Арешт 20.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток про війну та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 30.04.1942. Реабілітований 15.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 777).*

**ГАЛЕНКО Омелян Прокопович,** 1888 р.н., с. Кропивинці, проживав у м. Лєніногорськ Східноказахстанської області (Казахстан), українець, неписьменний, тесляр „Жилбуду". Арешт 16.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Східноказахстанській області 6.11.1937 ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 10.01.1957 Східноказахстанським обласним судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d8/f31.htm).*

**ГАЛИЧ Павло Олексійович,** 1899 р.н., проживав у с. Глинськ, українець, член ВКП(б), начальник кафедри історії ВКП(б) Полтавського військово-політичного училища. Військовим трибуналом Харківського ВО в 1937 р. за пропаганду контрреволюційної теорії правих засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 10.03.1938 склад злочину перекваліфікований на ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР, покарання пом'якшене до 5 років. Реабілітований у 1957 р. Пленумом згаданого Верховного Суду. *(ДАСО, ф.П-4, оп. 1, спр. 1804).*

**ГАЛЬЧЕНКО Григорій Олександрович,** 1907 р.н., с. Перекопівка, проживав у м. Нова Одеса однойменного району Миколаївської області, українець, освіта початкова, бухгалтер райспоживспілки. Арешт 8.06.1944. Новоодеським РВ НКДБ 10.11.1944 справа закрита. Реабілітований у 1997 р. *(Реабілітовані історією. Миколаївська область. – Кн. 1. – 2005. – С. 720).*

**ГАЛЬЧЕНКО Марія Іллівна,** 1886 р.н., народилася і проживала в с. Перекопівка, українка, неписьменна, селянка-одноосібниця. Арешт 16.08.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.08.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2412*).*

**ГАЛЬЧЕНКО Олександр Олександрович,** 1914 р.н., с. Перекопівка, проживав у м. Бєломорськ однойменного району Республіки Карелія (Росія), українець, освіта початкова, робітник лісозаводу № 2 підприємства „Карельдерево". Арешт 13.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за втечу із заслання ув'язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував у Хабаровському краї (Росія). Реабілітований 7.12.1990 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 66).*

**ГАНЖА Григорій Минович,** 1865 р.н., с. Погреби, проживав у с. Яковенкове, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 25.02.1931. Народним судом Роменського району 21.04.1931 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років та до висилки за межі України на 5 років. Реабілітований 23.07.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7821).*

**ГАНЖА Микола Юхимович,** 1894 р.н., с. Салогубівка, проживав на колишньому х. Гнатенків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 2.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.05.1930 за контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади на селі та службу в армії Денікіна висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.11.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Ганжі Я.Ю. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 156).*

**ГАНЖА Яків Юхимович,** 1883 р.н., с. Салогубівка, проживав на колишньому х. Гнатенків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 за проведення контрреволюційної агітації, виступи проти колективізації, хлібозаготівлі та інших заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Ганжі М.Ю. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп.3, спр. 474).*

**ГАНЗЕНКО Петро Степанович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, украї-

нець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації висланий у Північний край на 5 років. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 20.10.1989 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 131*).*

**ГАНЮК Гаврило Пилипович,** 1891 р.н., с. Хоминці, проживав на колишньому х. Першотравневий Донецької області, українець, неписьменний. Арешт 1.08.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 1.06.1933 виправданий, з-під варти звільнений. Реабілітований у 1933 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 21).*

**ГАПИЧ Михайло Родіонович,** 1884 р.н., народився і проживав на колишньому х. Артополот (тепер с. Анастасівка), українець, освіта початкова, торговець худобою. Арешт 12.02.1930, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-13 КК УСРР. Прокурором Роменського округу 3.06.1930 справа закрита. Арешт 5.04.1931. Народним судом Роменського району того ж дня за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Полтавським міжрайонним судом 18.05.1931 вирок залишений у силі. Реабілітований 30.03.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3805).*

**ГАПИЧ Павло Родіонович,** 1891 р.н., с. Анастасівка, проживав у с. Андріївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.01.1933. Народним судом Роменського району 18.02.1933 за ст. 58 ч. 2 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 20.10.1992 прокуратурою Сумської області. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 6289).*

**ГАПОНЕНКО Михайло Дмитрович,** 1885 р.н., ст-ця Кущовська однойменного району Краснодарського краю (Росія), проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Перебудова". Арешт 3.04.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР. Прокуратурою Чернігівської області 20.03.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1067).*

**ГАПОТЧЕНКО Василь Феодосійович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1932 за проведення контрреволюційної агітації проти всіх заходів радянської влади на селі, злісне невиконання хлібозаготівлі та переховування від висилки ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. Син Гапотченка Ф.Я. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 861).*

**ГАПОТЧЕНКО Михайло Андрійович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 11.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 283*).*

**ГАПОТЧЕНКО Феодосій Якович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.05.1931 за проведення контрреволюційної агітації, спрямованої на зрив заходів влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 221).*

**ГАРДИМАНОВ Семен Костянтинович,** 1872 р.н., колишній х. Артополот (тепер с. Анастасівка), проживав у с. Чеботариха Куйтунського району Іркутської області (Росія), українець, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 9.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Іркутській області 25.03.1938 за ст. ст. 58-10, 58-11 КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 29.03.1993 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d8/f115.htm).*

**ГАРКАВЕНКО Мотрона Трохимівна,** 1892 р.н., народилася і проживала в с. Галка, українка, освіта початкова, без визначених занять. Колишня черниця Великобудищанського монастиря (Полтавська область). Арешт 22.02.1935, підписка про невиїзд від 15.12.1935, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УСРР. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 11.02.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2516*).*

**ГАЦЕНКО Макар Данилович,** 1895 р.н., с. Бацмани, проживав у с. Лавіркове Талалаївського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, працював у радгоспі „Борсуківщина". Арешт 18.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1933 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі

ув'язнений у концтабір на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав за місцем народження, без визначених занять. Арешт 30.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 8.09.1937 за проведення контрреволюційної агітації проти заходів влади на селі, розповсюдження чуток про повернення майна куркулям, паплюження Конституції та висловлювання настроїв пораженського і терористичного порядку застосована ВМП. Розстріляний 17.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 30.11.1989 та 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 763; оп. 6, спр. 938).*

**ГАЦЕНКО Петро Михайлович,** 1964 р.н., народився і проживав у с. Бацмани, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.09.1929. Роменським окружним судом 16.12.1929 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Після відбуття терміну покарання проживав у с-щі Основа Талалаївського району Чернігівської області, працював у радгоспі „Борсуківщина". Арешт 26.08.1937, звинувачення за ст. ст 78 ч. 3 (утеча з місця вислання), а також 54-10 ч. 1. Сумським обласним судом у травні 1939 р. виправданий. Реабілітований за першою репресією 31.12.1999 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр.спр. П-2923*, П-1112).*

**ГВОЗДЕЦЬКИЙ Василь Іларіонович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Ведмеже, українець, освіта початкова, робітник торфорозробок. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 16.10.1943, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Конотопським РВ НКДБ 11.03.1944 справа закрита, направлений у спецтабір НКВС № 240 (м. Донецьк однойменної області). *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8790).*

**ГВОЗДЕЦЬКИЙ Іван Іванович,** 1890 р.н., с. Ведмеже, проживав у м. Маріуполь Донецької області, українець, освіта початкова, бухгалтер порту. Арешт 28.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований у 1990 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 40).*

**ГВОЗДЕЦЬКИЙ Олексій Федорович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.11.1931, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Великобубнівським РВ ДПУ 2.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3184).*

**ГВОЗДЕЦЬКИЙ Полікарп Іванович,** 1872 р.н., с. Хрещатик, проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 2.01.1931 за контрреволюційну агітацію та злісне ухиляння від виконання зобов'язань перед державою висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 948).*

**ГВОЗДЬ Антон Миколайович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Роменським РВ ДПУ 1.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3047).*

**ГВОЗДЬ Антон Филимонович,** 1872 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 29.06.1938. Чернігівським обласним судом 11.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Реабілітований 11.05.1989 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-9965).*

**ГВОЗДЬ Семен Федорович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Браташа. Арешт 26.05.1936. Чернігівським обласним судом 27.09.1936 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 7.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11913*).*

**ГВОЗДЬ Трохим Антонович,** 1899 р.н., с. Малі Бубни, проживав у с. Олексинці Срібнянського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, завідувач медичного пункту. Арешт 17.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянському націоналістичному контрреволюційному повстанському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 8.06.1963 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 200*).*

**ГВОЗДЬ Трохим Михайлович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу ім. Браташа. Арешт 2.05.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Сумським обласним судом 16.05.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1170).*

**ГЕЙКО Григорій Ананійович,** 1876 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.05.1931 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 161).*

**ГЕЙКО Костянтин Григорович,** 1898 р.н., с. Заруддя, проживав у с. Попівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.06.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 7 років. Прокуратурою Сумської області 30.11.1957 у реабілітації відмовлено. Реабілітований 16.04.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**ГЕЛЛЕР Григорій Іванович,** 1888 р.н., с. Семенівка Гадяцького району Полтавської області, проживав у с. Погожа Криниця, німець, освіта середня, пасічник колгоспу ім. 20-річчя Жовтня. Арешт 10.02.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 30.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-32).*

**ГЕРГИН Юрій Григорович,** 1920 р.н., уродженець с. Заруддя, росіянин, освіта неповна середня. Червоноармієць роти автоматників 73 окремої СБ. Арешт 6.02.1942. Військовим трибуналом згаданої бригади 13.02.1942 за невиконання наказів командира, самовільне залишення військових занять та погрози командуванню підрозділу застосована ВМП. Військовою радою 7 окремої армії 24.02.1942 вирок залишений у силі. Розстріляний наступного дня. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 27.12.1999 військовим судом Центрального регіону України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-14002).*

**ГЕРЯ Ганна Василівна,** 1913 р.н., народилася і проживала в с. Гришине, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Арешт 18.10.1932, звинувачення в пособництві контрреволюційному бандугрупованню. Харківським облвідділом ДПУ 28.01.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**ГЕРЯ Іван Володимирович,** 1915 р.н., народився і проживав у с. Галенкове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „16 років Жовтня". Арешт 20.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за антирадянську агітацію та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 26.12.1988 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 558).*

**ГИРИЧ Яків Володимирович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Авраменкове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.03.1931 за антирадянську агітацію проти заходів партії та радвлади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 81).*

**ГИРЯ Петро Юхимович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Світовий Жовтень". Підписка про невиїзд від 27.09.1935, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Смілівського району 20.12.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1906).*

**ГІРМАН Іван Кузьмич,** народився і проживав у с. Голінка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт на початку 1920 р. Народним судом 8 дільниці (м. Ромни) засуджений до примусової роботи, направлений у Конотопську в'язницю. Особливим відділом ВНК при Реввійськраді 12 армії 15.06.1920 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4264).*

**ГЛАДКОВ Хома Олексійович,** 1897 р.н., колишній х. Гай, проживав у м. Донецьк однойменної області, українець, освіта середня, служитель релігійного культу адвентистів сьомого дня. Арешт 18.09.1936. Даних про засудження немає. Проживав у згаданому місті, пресвітер громади адвентистів сьомого дня. Арешт 8.05.1944. Військовим трибуналом військ НКВС по Донецькій області засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований відповідно в 1955 р. та 1956 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 117).*

**ГЛАДУН Наум Іванович,** 1897 р.н., с. Вовківці, проживав на колишньому х. Бровари, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1931 за антирадянську діяльність під час громадянської війни та агітацію проти колгоспного будівництва висланий у Північний край на 3 роки умовно. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Гладуна Ф.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 307).*

**ГЛАДУН Федот Іванович,** 1907 р.н., с. Вовківці, проживав на колишньому х. Бровари, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 6.08.1932. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.12.1932 за антирадянську агітацію, участь у контрреволюційній банді Клітки та здійснення терористичних актів ув'язнений у концтабір на 10 років. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Гладуна Н.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 9).*

**ГЛОБА Іван Олександрович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.04.1933, підписка про невиїзд від 25.05.1933, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-14 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 12.12.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2468).*

**ГЛОБА Панько Захарович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, коваль колгоспу. Арешт 19.11.1932, звинувачення в контрреволюційній агітації проти колективізації та хлібозаготівлі. Чернігівським облвідділом ДПУ 24.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2992).*

**ГЛУШКО Олексій Якович,** 1906 р.н., с. Вилецьке, проживав у с. Чисте, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 20.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади на селі висланий до Казахстану на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 425).*

**ГЛУЩЕНКО Григорій Петрович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.06.1938. Сумським обласним судом 20.03.1939 за ст. ст. 54-10 ч. 2, 54-11 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Реабілітований 16.06.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-24).*

**ГНАТЕНКО Іван Андрійович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Левченки, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „8 Березня". Арешт 23.04.1935, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Прокурором Роменського району 2.06.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6266*).*

**ГНАТЕНКО Пилип Данилович,** 1905 р.н., с. Мале, проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 19.12.1932 за антирадянську агітацію проти заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 860).*

**ГОВЕНКО Іван Карпович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 15.03.1931 за антирадянську агітацію з метою зриву заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Арешт 19.11.1932. Згаданою особливою нарадою 3.10.1932 за антирадянську агітацію ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований відповідно 30.11.1989 та 25.12.1989 прокуратурою Сумської області. Син Говенка [Говенька] К.Ф., брат Говенка [Говенька] К.К. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр.спр. 306, 445*).*

**ГОВЕНКО Карпо Федорович,** 1875 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1931 за антирадянську агітацію проти заходів партії та радвлади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Говенка [Говенька] І.К., Говенка [Говенька] К.К. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 334).*

**ГОВЕНКО Костянтин Карпович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.01.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.10.1932 за участь в організованому куркульському угрупованні та проведення антирадянської агітації проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.03.1994 прокуратурою Сумської області. Син Говенка [Говенька] К.Ф., брат Говенка [Говенька] І.К. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 445*).*

**ГОВЕНКО Микита Гнатович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.12.1932, звинувачення в агітації проти заходів влади на селі. Чернігівським облвідділом ДПУ 5.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2993).*

**ГОВЕНКО Сергій Миколайович,** 1913 р.н., с. Ярошівка, проживав у с. Заярськ Братського району Іркутської області (Росія), українець,

слюсар автобази тресту „Якуттранс". Арешт 7.05.1942. Іркутським обласним судом 19.10.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 22.09.1992 прокуратурою Іркутської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d9/f15.htm).*

**ГОВЕНЬКО Карпо Федорович,** 1872 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.09.1937 за проведення антирадянської агітації проти всіх заходів на селі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 100).*

**ГОВЕНЬКО Костянтин Федорович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 21 стрілецького полку. Арешт 12.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 5.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 46*).*

**ГОВЕНЬКО Микита Гнатович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 5.05.1946. Військовим трибуналом військ МВС Сумської області 25.07.1946 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом Київського ВО 3.12.1954 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12948).*

**ГОВОРОВСЬКИЙ Антон Йосипович,** 1888 р.н., м. Гродно однойменної області (Білорусь), проживав у с. Коржі, білорус, освіта середня спеціальна, технік-землевпорядник Чернігівського обласного земельного управління. Арешт 11.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за створення контрреволюційної повстанської організації та проведення шкідницької роботи застосована ВМП. Розстріляний 21.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 16.04.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 924).*

**ГОЛИК Микола Іванович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Піски, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Димитрова. Арешт 10.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за антирадянську діяльність та за підозрою в шпигунстві застосована ВМП. Розстріляний 25.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 25.09.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 950).*

**ГОЛОВКО Іван Потапович,** 1893 р.н., уродженець колишнього Роменського повіту, проживав у колишньому Далекосхідному краї Росії. Арешт 22.11.1935, звинувачення за ст. ст. 58-2, 58-11 КК РСФРР. Управлінням НКВС по згаданому краю 22.02.1936 справа закрита. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d9/f67.htm).*

**ГОЛОВКО Іларіон Андрійович,** 1894 р.н., с. Бацмани, проживав у м. Краматорськ Донецької області, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 7.09.1941. Даних про вирок немає. Помер 14.11.1941 під час етапування на х. Дьомкіне[?]. Реабілітований у 1964 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 148).*

**ГОЛОВКО Семен Пилипович,** 1897 р.н., с. Гудими, проживав у с-щі Чапаєвського м'ясорадгоспу № 48 (Краснопартизанський район Саратовської області, Росія), робітник радгоспу. Арешт 24.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Саратовській області 29.11.1937 за антирадянську агітацію застосована ВМП. Розстріляний 9.12.1937 у м. Пугачов. Реабілітований 19.04.1989 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d9/f67.htm).*

**ГОЛОВНЯ Віктор (Володимир) Михайлович,** 1881 р.н., м. Харків однойменної області, проживав на колишньому х. Пузирів, українець, освіта вища, селянин-одноосібник. Арешт 21.04.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 12.05.1931 за антирадянську діяльність проти колективізації та зрив хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Головні В.В., Головні С.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 203).*

**ГОЛОВНЯ Володимир Володимирович,** 1907 р.н., с. Хмелів, проживав на колишньому х. Червоної Армії, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червона Україна". Арешт 2.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за антиколгоспну агітацію, висловлювання пораженських настроїв

та розповсюдження провокаційних чуток застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Головні С.В., син Головні В.[В.]М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 978).*

**ГОЛОВНЯ Сергій Володимирович,** 1910 р.н., колишній х. Пузирів, проживав у колишньому с-щі радгоспу „Рокити" (тепер с-ще Діброва), українець, освіта середня, робітник радгоспу. Арешт 2.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва та заходів на селі, висловлювання пораженських та терористичних настроїв застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Головні В.В., син Головні В.[В.]М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 88).*

**ГОЛУБ Петро Іванович,** 1873 р.н., с. Хоминці, проживав у с. Безіменне Маріупольського району Донецької області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 21.03.1930 висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 154).*

**ГОЛУБ Семен Васильович,** 1872 р.н., с. Сміле, проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, голова комітету незалежних селян. Арешт 15.11.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.06.1932 за участь у контрреволюційній повстанській організації позбавлений права проживання в режимних місцевостях на 3 роки. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 259*).*

**ГОЛУБ Степан Семенович,** 1902 р.н., с. Хоминці, проживав на ст. Ясинувата (Донецька область), українець, освіта початкова, слюсар дистанції зв'язку Південнодонецької (Донецької) залізниці. Арешт 16.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області застосована ВМП. Даних про виконання вироку немає. Реабілітований у 1962 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 154).*

**ГОНТАРОВСЬКИЙ Василь Огійович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.04.1933, звинувачення в злісному зриві весняної посівної кампаній. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.06.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 39).*

**ГОНТАРОВСЬКИЙ Микита Хомич,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Басівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червона зірка". Арешт 11.03.1938. Сумським обласним судом 20.03.1939 за контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади і партії, вихваляння зрадників Батьківщини та орієнтування колгоспників на зрив хлібозаготівлі засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Після відбуття терміну покарання в 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 10.08.1948. Військовим трибуналом Харківського гарнізону 29.12.1948 за ст. ст. 54-1 „а", 54-1 „б" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 20 років, позбавлений урядових нагород. Військовим трибуналом Київського ВО 29.02.1949 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом згаданого гарнізону 22.10.1949 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом згаданого військового округу 29.11.1949 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом згаданого гарнізону 14.02.1950 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом згаданого військового округу 15.03.1950 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом в/ч 61420 27.04.1950 за ст. 54-1 „а" засуджений до позбавлення волі на 10 років. Херсонським обласним судом 2.08.1954 звільнений через хворобу. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 13.05.1955 вирок скасований, справа закрита. За першою репресією реабілітований 05.06.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр.спр. П-84, П-2882*).*

**ГОНТАРОВСЬКИЙ Михайло Олександрович,** 1883 р.н., с. Басівка, проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, священик. Арешт 11.11.1937, звинувачення у проведенні агітації за невихід на роботу та за відкриття церков. Помер 10.01.1938 у Роменській тюрмі. Реабілітований 9.12.2013 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-974).*

**ГОНТАРОВСЬКИЙ Михайло Степанович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Великі Будки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.02.1933 за антирадянську та контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив заходів радянської влади,

висланий до Казахстану на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 410).*

**ГОНЧАРЕНКО Семен Демидович,** 1898 р.н., народився і проживав на колишньому х. Лавурківщина (тепер с. Кашпури), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.03.1931 за контрреволюційну агітацію проти заходів партії та радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у с. Олексіївка, без визначених занять. Арешт 1.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток та вихваляння фашистського ладу ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у м. Уссурійськ Приморського краю (Росія). Прокуратурою Сумської області 2.02.1959 у перегляді другої справи відмовлено, відповідно 29.12.1989 та 12.04.1961 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр.спр. 904, 444).*

**ГОРБЕНКО Михайло Іванович,** 1913 р.н., народився і проживав у с. Андріївка, українець, освіта початкова, рахівник-інструктор Засульської МТС (м. Ромни). Арешт 11.01.1934. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 25.02.1934 за участь у контрреволюційному угрупованні ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 580*).*

**ГОРДЕНКО Мотрона Іванівна,** 1891 р.н., народилася і проживала в с. Ярошівка, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 18.12.1931, звинувачення в участі в контрреволюційному релігійному угрупованні та розповсюдженні контрреволюційних чуток. Харківським облвідділом ДПУ 29.04.1932 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 308*).*

**ГОРДІЙКО Григорій Панасович,** 1918 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, агроном радгоспу „Рокити". Арешт у 1943 р., звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 30.12.1943 справа закрита, направлений у спецтабір НКВС (№ 258, м. Харків однойменної області) для фільтрації. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 13666*).*

**ГОРОБЕЦЬ Федір Макарович,** 1913 р.н., уродженець с. Марківське, українець, освіта початкова. Помічник командира взводу в/ч 298, старший сержант. Арешт 17.02.1942. Військовим трибуналом Алма-Атинського гарнізону (Казахстан) 7.07.1942 за ст. 58-1 „б" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 9.10.1969 Верховним Судом СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8575).*

**ГОРОВОЙ Єрофій Євдокимович,** 1886 р.н., с. Сміле, проживав у м. Москва (Росія), українець, освіта вища, член ВКП(б), директор Московського машинобудівного заводу Наркомату машинобудування СРСР. Арешт 22.04.1938. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 28.08.1938 за участь у контрреволюційній терористичній організації застосована ВМП. Розстріляний того ж дня на спецоб'єкті НКВС „Комунарка" (Московська область, Росія). Реабілітований у липні 1955 р. згаданою військовою колегією. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d9/f260.htm).*

**ГОРЯЧУН Андрій Карпович,** 1875 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 21.02.1931, звинувачення в антирадянській агітації проти колективізації та знятті церковних дзвонів. Недригайлівським РВ ДПУ 8.07.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5979).*

**ГРЕБИНАХА Сергій Васильович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта середня, працював у колгоспі „Червона Україна". Арешт 2.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів на селі, та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Реабілітований 28.04.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 786).*

**ГРЕСЬ Петро Сергійович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, робітник промартілі „Кожушник-чоботар". Арешт 1.06.1937. Чернігівським обласним судом 20.12.1937 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 23.06.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12240).*

**ГРЕЧЕНКО Трохим Хомич,** 1883 р.н., колишній х. Редчин, проживав на з. ст. Рубанка (Талалаївський район Чернігівської області), українець, освіта початкова, машиніст водокачки залізничної станції. Арешт 3.02.1938.

Лінійним судом Південної залізниці 21.11.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Залізничною колегією Верховного Суду СРСР 8.12.1938 вирок скасований, справа закрита, звільнений 5.02.1939. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1940).*

**ГРЕЧКА Дмитро Федорович,** 1912 р.н., с. Овлаші, проживав у с. Житне, українець, освіта початкова, вантажник контори „Заготзерно" (м. Ромни). Арешт 16.03.1940. Сумським обласним судом 19.05.1940 за компрометацію керівників партії та уряду, наклепи на радянську пресу та дискредитацію стахановського руху засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 5.08.1940 вирок залишений у силі. Реабілітований 15.08.1991 Прокуратурою УРСР. Брат Гречки М.Ф. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1780*).*

**ГРЕЧКА Микита Федорович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Овлаші, українець, освіта початкова, вантажник контори „Заготзерно" (м. Ромни). Арешт 9.02.1940. Сумським обласним судом 19.05.1940 за компрометацію керівників партії та уряду, наклепи на радянську пресу та дискредитацію стахановського руху засуджений до примусової праці на 1 рік. Верховним Судом УРСР 5.08.1940 вирок скасований, справа закрита. Брат Гречки Д.Ф. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1780*).*

**ГРИГОРОВИЧ Василь Маркович,** 1908 р.н., с. Плавинище, проживав у с. Білогородка Києво-Святошинського району Київської області, українець, освіта початкова, священик. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.05.1933 висланий за межі України на 3 роки. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Київська область. – Кн. 2. – 2006. – С. 492).*

**ГРИНЬ Андрій Кіндратович,** 1906 р.н., наро-дився і проживав у с. Королівщина, українець, освіта початкова, кондуктор з. ст. Ромни. Арешт 10.09.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 19.11.1937 за проведення контрреволюційної агітації проти всіх заходів влади на селі ув'язнений у ВТТ на 8 років. Управлінням НКВС по згаданій області 10.02.1940 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 494).*

**ГРИЦАЙ Василь Гаврилович,** 1911 р.н., уродженець с. Ведмеже, українець, освіта незакінчена вища. Червоноармієць 286 СП. Арешт 19.05.1935, звинувачення в написанні заяви в грубій формі на ім'я Сталіна. Військовою прокуратурою 17 стрілецького корпусу Українського ВО 25.06.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6464).*

**ГРИЦАЙ Василь Савич,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Хрещатик, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Радянська нива". Арешт 21.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 23.05.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 26.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 685*).*

**ГРИЦАЙ Іван Степанович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Хрещатик, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.12.1930 за систематичну антирадянську агітацію проти заходів радянської влади на селі та службу в арміях Гетьмана і Петлюри висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 11.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Грицая О.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 112).*

**ГРИЦАЙ Михайло Федорович,** 1910 р.н., с. Галка, проживав у с. Плужникове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 17 партз'їзду. У 1941-1943 рр. проживав на окупованій німцями території району. Арешт 4.01.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 27.06.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 30.01.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13817).*

**ГРИЦАЙ Назар Юхимович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.11.1932, звинувачення в контрреволюційній агітації проти колективізації та хлібозаготівлі. Звільнений до судового засідання. [Відомостей про дату прийняття рішення не виявлено]. Народним судом Роменського району 13.11.1934 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2285).*

**ГРИЦАЙ Оврам Степанович,** 1901 р.н., с. Хрещатик, проживав у колишньому с-щі радгоспу „Рокити" (тепер с-ще Діброва), українець, освіта початкова, робітник радгоспу ім. Луценка. Арешт 12.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за антирадянську агітацію, спрямовану на підрив колгоспного будівництва, та розповсюджен-

ня провокаційних чуток після втечі з висилки ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 15.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Грицая І.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 771).*

**ГРИЦАЙ Павло Минович,** 1887 р.н., с. Курмани Недригайлівського району, проживав у с. Глинськ, українець, освіта середня спеціальна, завідувач аптеки. У 1941-1943 рр. проживав і працював у с. Глинськ, окупованому німцями. Арешт 3.12.1943, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням НКВС по Сумській області 13.05.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3616).*

**ГРИЦЕНКО Лука Андрійович,** 1892 р.н., с. Плавинище, проживав на колишньому х. Борозенка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930, звільнений 20.10.1930, підписка про невиїзд від 29.11.1930. Народним судом м. Ромни 19.12.1930 за проведення агітації серед селян проти здачі хліба державі та колективізації засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Полтавським міжрайонним судом 6.01.1931 вирок залишений у силі. Реабілітований 25.03.1999 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 9).*

**ГРИЦЕНКО Павло Іванович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Паризької комуни. Арешт 16.05.1938. Чернігівським обласним судом 7.03.1939 за ст. ст. 99 (бездіяльність влади), а також 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 5.08.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2017).*

**ГРОДЕЦЬКА-ПЕТРОВСЬКА Єлизавета Аполлонівна,** 1901 р.н., м. Ярославль однойменної області (Росія), проживала в колишньому селищі радгоспу „Борсуківщина" (тепер с-ще Діброва), росіянка, освіта неповна середня, бухгалтер радгоспу. Арешт 18.10.1937. Чернігівським обласним судом 5.05.1938 за розповсюдження контрреволюційних чуток засуджена до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітована 11.05.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11493).*

**ГУБКА Іван Михайлович,** 1884 р.н., народився і проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 11.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за проведення антирадянської агітації проти заходів партії та уряду, вихваляння фашистського ладу, тлумачення в контрреволюційному дусі нової Конституції, розповсюдження провокаційних чуток про ліквідацію колгоспів та падіння радвлади, висловлювання поразенських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 22.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 682).*

**ГУБСЬКИЙ Андрій Лукич,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 20.11.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2347*).*

**ГУБСЬКИЙ Андрій Трохимович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Губське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1930 за антирадянську агітацію проти заходів партії та уряду на селі висланий у Північний край на 3 роки умовно. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 19).*

**ГУГЛЯ Гурій Макарович,** 1887 р.н., колишній х. Брід, проживав у с. Бородулиха однойменного району Семипалатинської області (Казахстан), українець, працював у колгоспі „Тансик". Арешт 28.01.1930. Трійкою ОДПУ 12.06.1930 за ст. 58-10 КК РСФРР ув'язнений на 3 роки умовно. Реабілітований 14.06.1989 прокуратурою Семипалатинської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d10/f77.htm).*

**ГУЗІЙ Петро Пилипович,** 1877 р.н., колишній х. Холодний, проживав на спецпоселенні у с. Стіна Вагайського району Тюменської області (Росія), робітник сільгоспартілі. Арешт 18.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Омській області 14.03.1938 застосована ВМП. Розстріляний 24.03.1938 у м. Тобольськ. Реабілітований у грудні 1957 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d10/f78.htm).*

**ГУК Андрій Іванович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930, підписка про невиїзд [дата не встановлена]. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційному повстанському осередку ув'язнений у концтабір на 3 роки. Термін покарання відбував в

Архангельській області (Росія). Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 11.11.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ГУК Мирон Михайлович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13 років Жовтня". Арешт 16.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 9.09.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 536*).*

**ГУК Павло Якимович,** 1873 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13 років Жовтня". Арешт 16.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за участь у куркульському націоналістичному угрупованні та антирадянську агітацію застосована ВМП. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 22.12.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 409*).*

**ГУЛЬ Петро Мойсейович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.04.1933, звинувачення за ст. 58-2 КК РСФРР. Прокурором Роменської дільниці 4.08.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7736).*

**ГУНДАР Іван Герасимович,** 1877(1878) р.н., с. Черенеча Слобода Буринського району, проживав у колишньому с. Вилецьке, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 28.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 11.03.1933 справа закрита. Працював у колгоспі „Більшовик". Арешт 18.09.1937. Сумським обласним судом 10.07.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 20.06.1991 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 834. ГДА УСБУ в СО, спр. П-1177).*

**ГУСАК Давид Калістратович,** 1895 р.н., с. Бацмани, проживав у с. Лободине Гадяцького району Полтавської області, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 18.12.1937. Особливою нарадою при управлінні НКВС по Полтавській області 2.04.1938 за ст. ст. 54-2, 54-7, 54-10 ч. 1 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 22.05.1938. [Відомості про місце виконання вироку відсутні]. Реабілітований 17.02.1958 Полтавським обласним судом. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 357).*

**ГУСАК Іван Денисович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Бацмани, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1933 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 768).*

**ГУСАК Лука Павлович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Бацмани, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 11.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.03.1933 за проведення антирадянської агітації проти колективізації та заклик не виконувати хлібозаготівлі ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 842).*

**ГУСАК Митрофан Григорович,** 1873 р.н., народився і проживав у с. Бацмани, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 11.01.1933, звинувачення в антирадянській агітації проти хлібозаготівлі. Великобубнівським РВ ДПУ 23.01.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3160).*

**ГУСАК Михайло Лукич,** 1912 р.н., с. Бацмани, проживав на ст. Орлова Слобода (Донецька область). Арешт 6.09.1936. Лінійним судом Донецької залізниці 20.01.1937 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований у 1993 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 295).*

**ГУСАК Михайло Савич,** 1874 р.н., с. Бацмани, проживав у с. Лавіркове Талалаївського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.02.1931 за антирадянську агітацію проти кампаній та заходів радянської влади і партії на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 961).*

**ГУСАК Павло Андрійович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець,

освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 28.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7751).*

**ГУСЕНИЦЯ Василь Дмитрович,** с. Гудими, проживав у м. Сімферополь (АР Крим), службовець. Засуджений у 1921 р. Реабілітований у 1993 р. *(Київ: жертви репресій / Упор. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 126).*

**ГУСЕНИЦЯ Василь Несторович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Гудими, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Перебудова". Арешт 19.12.1932, звинувачення в систематичній антирадянській контрреволюційній агітації проти всіх заходів влади на селі. Чернігівським облвідділом ДПУ 2.02.1933 справа закрита. Працював рахівником сільського споживчого товариства. Арешт 27.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за систематичне проведення контрреволюційної націоналістичної організації застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 4.11.1962 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2986. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 672).*

**ГУСЕНИЦЯ Іван Семенович,** 1861 р.н., народився і проживав у с. Гудими, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.11.1929, звинувачення в антирадянській агітації проти всіх заходів влади на селі. Прокуратурою Роменського округу 25.02.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3798).*

# Д

**ДАВИДЕНКО Антон Корнійович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Салогубівка, українець, освіта середня, учитель Гришинської неповно-середньої школи. Арешт 5.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за участь у контрреволюційній українській націоналістичній повстанській організації, проведення антирадянскої та націоналістичної агітації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Приморському краї (Росія), де й помер 10.03.1946. Реабілітований 17.10.1962 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 652).*

**ДАВИДЕНКО Степан Євлампійович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Підписка про невиїзд від 24.12.1925, звинувачення в опорі представнику влади. Роменським окружним судом 9.03.1926 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-5939, оп. 1, спр. 2642).*

**ДАВИДЕНКО Степан Савич,** 1912 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, об'їждчик лісництва. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 18.10.1943. Особливою нарадою при НКВС СРСР 8.04.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Помер 11.04.1946 у місці ув'язнення. Реабілітований 28.06.1996 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 214).*

**ДАНИЛЬЧЕНКО Степан Михайлович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.10.1937. Сумським обласним судом 2.06.1939 за проведення контрреволюційної агітації, невиконання держподатків та терористичні наміри після втечі з висилки засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 30.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13141).*

**ДАЦЕНКО Микола Михайлович,** 1904 р.н., м. Київ, проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, працював у сільськогосподарській артілі ім. Леніна. Арешт 19.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянскої агітації та розповсюдження наклепницьких чуток після втечі з висилки ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у м. Уссурійськ Приморського краю та Хабаровському краї (Росія). Реабілітований 12.11.1966 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641. оп. 4, спр. 401).*

**ДВОРЦОВ Микола Кіндратович,** 1918 р.н., уродженець с. Попівщина, українець, освіта початкова, член ВКП(б). Червоноармієць 384 запасного СП, курсант військово-політичного училища Уральського ВО. Арешт 27.04.1942. Особливою нарадою при НКВС СРСР 10.03.1943 за антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 27.09.1989 військовою

прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 963).*

**ДЕДЮРА Омелян Іванович,** 1833[?] р.н., с. Мокіївка, проживав у с. Нікольське Чапаєвського району Саратовської області (Росія), колгоспник. Арешт 16.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 21.11.1937 за антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 17.10.1960 Саратовським обласним судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d10/f392.htm).*

**ДЕМ'ЯНЕНКО Микола Калинович,** 1914 р.н., уродженець с. Сурмачівка, українець, освіта початкова. Стрілочник 9 залізничного полку (з.ст. Єрофей Павлович Амурської залізниці, Росія). Арешт 13.07.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 21.08.1937 за участь у контрреволюційній троцькістській шпигунсько-диверсійній організації засуджений до ВМП. Розстріляний наступного дня в м. Свободний Амурської області (Росія). Реабілітований 31.03.1960 згаданою військовою колегією. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6051).*

**ДЕМЕШКО Федір Маркович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 11.02.1933 за антирадянську агітацію проти політичних кампаній на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 5.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 723).*

**ДЕМИДЕНКО Павло Андрійович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Кашпури, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Радянське життя". У 1941-1943 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 3.02.1944. Військовим трибуналом Сумського гарнізону 27.04.1944 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 23.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13127).*

**ДЕМИДОВСЬКА Марія Никифорівна,** 1910 р.н., уродженка Становлянського району Липецької області (Росія), проживала в с. Голінка, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі ім. Петровського. Особливою нарадою при НКВС СРСР 12.11.1945 як член сім'ї [дружина] засудженого до ВМП вислана в Північноказахстанську область (Казахстан) на 5 років. Реабілітована 27.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 91).*

**ДЕМОЧКО Єфросинія Луківна,** 1901 р.н., народилася і проживала в с. Вовківці, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Арешт 21.06.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 30.06.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2389*).*

**ДЕМЧЕНКО Антон Порфирович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Хрещатик, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 7.07.1932, звинувачення у переховуванні від репресій. Харківським облвіддлом ДПУ 12.08.1932 справа закрита. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за агітацію проти хлібозаготівлі, колективізації та інших заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2962. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 566).*

**ДЕМЧЕНКО Григорій Денисович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „1 рік 2 п'ятирічки". Арешт 4.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за антирадянську агітацію, спрямовану на підрив колгоспного будівництва та заходів радянської влади на селі, висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 28.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 175).*

**ДЕМЧЕНКО Купріян Якович,** 1889 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Гаї, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Косіора. Арешт 2.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, висловлювання настроїв пораженського порядку та переховування від репресій ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Саратовській області (Росія), де й помер 11.04.1942. Реабілітований 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 384).*

**ДЕМЧЕНКО Михайло Лукич,** 1892 р.н., с. Ведмеже, проживав на колишньому х. Бабчин (тепер с. Посад), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 8.12.1929, звинувачення за ст. 16-54-8 (підозра в замаху на вбивство члена сільради) КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 18.06.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6337).*

**ДЕМЧЕНКО Олександр Андріянович,** 1923 р.н., уродженець с. Сулими, українець, освіта середня. Кухар будівельного батальйону Таврійського ВО (м. Сімферополь, АР Крим). Арешт 28.02.1947. Військовим трибуналом Сімферопольського гарнізону 26.04.1947 за систематичне проведення антирадянської агітації засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 13.04.1991 військовою прокуратурою Одеського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11653).*

**ДЕМЧЕНКО Феодосій Петрович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, конюх районного фінвідділу. Арешт 20.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 22.02.1938 за контрреволюційну діяльність та за підозрою в шпигунстві ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Свердловській області (Росія), де й помер 5.09.1941. Реабілітований 9.01.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 816).*

**ДЕМЧЕНКО Яків Якович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 5 років. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 6.10.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ДЕМ'ЯНЕНКО Павло Семенович,** 1909 р.н., с. Перекопівка, проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, робітник. Арешт 2.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за поновлення кримінально-злочинної діяльності після відбуття терміну попереднього покарання ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 4.08.1969 Сумським обласним судом. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 3724).*

**ДЕНИСЕНКО Віталій Васильович,** 1923 р.н., уродженець с. Галка, українець, освіта неповна середня. Курсант навчально-танкового батальйону 218 АЗСП 4 ТА, сержант. Арешт 6.09.1942. Військовим трибуналом згаданої армії 16.09.1942 за проведення контрреволюційної пораженської агітації, висловлювання зрадницьких намірів та вихваляння німецької армії засуджений до позбавлення волі на 10 років, позбавлений військового звання. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 2.11.1945 покарання пом'якшене до 5 років. Реабілітований 6.03.1991 Головною військовою прокуратурою СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11610).*

**ДЕРЯ Ілля Хомич,** 1888 р.н., с. Галка, проживав у с. Косарівщина, українець, освіта початкова, вагар Великобубнівської МТС. Арешт 6.11.1938. Сумським обласним судом 23.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Реабілітований 29.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1358).*

**ДЕРЯ Федір Іванович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, робітник заводу в с. Перехрестівка. Арешт 17.12.1919, звинувачення в контрреволюційній діяльності. Реввійськтрибуналом 12 армії 11.01.1920 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3987).*

**ДЕСЯТКА (ДЕСЯТКО) Леонтій Прокопович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), після відбуття якого проживав у згаданому селі, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 1.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 7.09.1937 за висловлювання пораженських терористичних настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді першої справи відмовлено, 28.01.1992 та 16.11.1989 відповідно реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 132*; оп. 1, спр. 4).*

**ДЕТЮК Пилип Наумович,** 1902 р.н., народився і проживав у с-щі Діброва, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.10.1932, звинувачення в контрреволюційній діяльності. Харківським облвідділом ДПУ 27.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**ДЕШКО Григорій Остапович,** 1900 р.н., народився і проживав на колишньому х. Косівщина (тепер с. Галенкове), українець, освіта початкова, шорник колгоспу „Весна". Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.02.1933 за антирадянську агітацію проти політкампаній на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Дешка Ф.О. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 706).*

**ДЕШКО Федір Остапович,** 1898 р.н., народився і проживав на колишньому х. Косівщина (тепер с. Галенкове), українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Весна". Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.02.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив усіх заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Дешка Г.О. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 950).*

**ДЖОЛОС Данило Дмитрович,** 1876 р. народився і проживав у с. Матлахове, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 30.12.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 15.02.1933 за антирадянську агітацію проти колективізації та хлібозаготівлі висланий до Казахстану на 3 роки умовно. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 431).*

**ДЗЮБА Феодосій Андріянович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Погреби, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу „Червона зірка". Арешт 5.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**ДЗЮБА-ЦАРИЦИНА Ольга Яківна,** 1912 р.н., народилася і проживала в с. Глинськ, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі ім. Литвинова. У 1941-1943 рр. проживала і працювала в згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 3.12.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 10.07.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Реабілітована 23.12.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11858).*

**ДИВЕНКО Григорій Антонович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Локня, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 26.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 5.06.1957 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 486*).*

**ДИХНИЧ Данило Наумович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 11.05.1937. Чернігівським обласним судом 19.09.1937 за контрреволюційну агітацію засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 11.12.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12400).*

**ДИХНИЧ Іван Омелянович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 909).*

**ДИХНИЧ Леонтій Демидович,** 1874 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 16.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7750).*

**ДИХНИЧ Трохим Костянтинович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, завгосп МТС. Арешт 6.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за участь у контрреволюційній націоналістичній організації застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 270).*

**ДИХНИЧ Федір Пилипович,** 1914 р.н., уродженець с. Андріяшівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць окремої роти охорони штабу 55 армії. Арешт 10.05.1942. Військовим трибуналом згаданої армії 16.05.1942 за зберігання німецько-фашистської листівки засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 25.07.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12814).*

**ДИХНО Олексій Дмитрович,** 1927 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта неповна середня, колгоспник. Арешт 13.07.1947. Особливою нарадою при МВС СРСР 9.01.1948 за втечу з місця висилки у покарання зарахований термін перебування під вартою з висланням до місця

обов'язкового поселення. Реабілітований 19.07.1993 Сумським обласним судом. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 5028).*

**ДІДЕНКО Кузьма Данилович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на розвал колгоспу, висланий у Північний край на 3 роки умовно. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 908).*

**ДІДИК Лаврентій Прокопович,** 1887 р.н., с. Перекопівка, проживав у с. Танга Калінінського району Хабаровського краю (Росія), українець, селянин. Особливою нарадою при колегії ОДПУ по Далекосхідному краю 5.04.1929 за ст. 58-10 КК РСФРР ув'язнений у ВТТ на 6 місяців. Реабілітований 17.04.1989 прокуратурою Приморського краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d10/f393.htm).*

**ДМИТРЕНКО Сергій Гаврилович,** 1894 р.н., с. Ярмолинці, проживав у м. Севастополь, українець, освіта початкова. Робітник заводу військового порту. Перебував у відпустці за місцем народження. Арешт 21.05.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.07.1932 за антирадянську агітацію проти заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі, працював у колгоспі „13 років Жовтня". Арешт 3.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1937 за участь у контрреволюційному націоналістичному угрупованні ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований відповідно 29.12.1989 та 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 277; оп. 5, спр. 646).*

**ДОВБНЯ Михайло Кіндратович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта середня, без визначених занять. Арешт 3.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 25.12.1937 за проведення антирадянської агітації, дискредитацію існуючого ладу та колгоспної системи, вихваляння життя в Польщі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 9.01.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 829).*

**ДОВБНЯ Сергій Зіновійович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, завгосп колгоспу ім. 7 з'їзду Рад. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 10.12.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 13.07.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у Карагандинській області (Казахстан). Реабілітований 28.10.1965 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8373).*

**ДОВЖЕНКО Сергій Григорович,** 1908 р.н., народився і проживав на колишньому х. Черв'яків, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 14.12.1932, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 19.06.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7863*).*

**ДОВЖЕНКО Христофор Микитович,** 1906 р.н., народився і проживав на колишньому х. Черв'яків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.02.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на підрив усіх політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 945).*

**ДОЛГОПОЛОВ Павло Васильович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Локня, українець, освіта початкова. без визначених занять. Арешт у березні 1920 р. за звинуваченням у службі в денікінській армії. Особливим відділом ВНК при Реввійськраді Південного фронту 17.03.1920 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4900*).*

**ДОЛГОПОЛОВ Федір Васильович,** 1867 р.н., с. Голінка, проживав у колишньому Ворошиловському районі Приморського краю (Росія), українець, неписьменний, завідувач лазні аеродромного батальйону. Арешт 29.08.1937, звинувачення в шпигунській діяльності на користь Японії. Управлінням НКВС по Чернігівській області 28.01.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3593).*

**ДОЛЕНКО Микола Антонович (Андронович),** 1923 р.н., народився і проживав у с. Анастасівка, українець, освіта неповна середня, тракторист колгоспу ім. Хрущова. У 1941-1943 рр. проживав на окупованій німцями території, у 1943 р. проходив службу їздовим у

німецькій армії. Арешт у 1945 р., направлений на спецпоселення до м. Солікамськ Пермського краю (Росія), звідки втік. Арешт 12.04.1949. Особливою нарадою при МВС СРСР 17.06.1949 за втечу з місця висилки ув'язнений у ВТТ на 6 років. Реабілітований відповідно 17.03.1992 – прокуратурою Сумської області та 21.05.1992 – Верховним Судом України. *(Арх. УМВСУ в СО: ф. 7, спр. 324; ф. 6, спр. 4744).*

**ДОМАШЕНКО Володимир Іванович,** 1907 р.н., смт Батурин Бахмацького району Чернігівської області, проживав у с. Глинськ, українець, освіта середня, агроном районної коопспілки. Арешт 27.01.1931, звинувачення за ст. 54-7 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 27.06.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7858).*

**ДОНЕНКО Василь Тимофійович,** 1878 р.н., с. Андріяшівка, проживав у с. Гудими, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 26).*

**ДОНЕНКО Микола Тимофійович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.11.1932, звинувачення в проведенні контрреволюційної агітації проти колективізації та хлібозаготівлі. Роменським РВ ДПУ 21.11.1932 справа закрита. Арешт 26.12.1932 за згаданим звинуваченням. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.04.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2998. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 969*).*

**ДОНЕНКО Семен Сергійович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.04.1932 за проведення контрреволюційної агітації проти колективізації та хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 969*).*

**ДОНЕНКО Федір Тимофійович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Народним судом Роменського району 27.10.1931 за проведення агітації проти контрактації цукрового буряка засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 25.03.1999 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5922, оп. 2, спр. 163).*

**ДОРОШЕНКО Василь Григорович,** 1908 р.н., с. Хрещатик, проживав у с-щі з.ст. Орша (Вітебська область, Білорусь), українець, освіта початкова, чорнороб. Арешт 18.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.03.1933 за проведення антирадянської агітації проти виконання плану хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 24.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 939).*

**ДОРОШЕНКО Іван Спиридонович,** 1885 р.н., с. Сенча Лохвицького району Полтавської області, проживав у с. Новопетрівка, українець, освіта середня, працював у колгоспі „Політвідділ". Арешт 17.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 23.05.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 970).*

**ДОРОШЕНКО Петро Григорович,** 1909 р.н., с. Хрещатик, проживав у с. В'юнне, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 30.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антиколгоспної агітації, спрямованої проти реалізації позики на оборону держави, та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 849).*

**ДОРОШКО Павло Якимович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Василівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 12.01.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 19.04.1932 за антирадянську діяльність проти колгоспного будівництва висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 227).*

**ДОЦЕНКО Андрій Ілліч,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 6.02.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.03.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2361*).*

**ДРИГУС Степан Євменович,** 1912 р.н., уродженець с. Герасимівка, українець, освіта початкова. Командир взводу кулеметної роти 527 СП 48 СД. Арешт 28.12.1941. Військовим трибуналом згаданої дивізії 8.01.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Помер 4.04.1942 в місці ув'язнення. Реабілітований 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12854).*

**ДРОБИЛКО Василь Сергійович,** 1895 р.н., с. Хустянка Буринського району, проживав у с. Хмелів, українець, освіта середня спеціальна, завідувач педагогічної частини неповно-середньої школи. Арешт 18.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.12.1937 за участь в антирадянській українській націоналістичній організації, проведення роботи з її розширення та антирадянську агітацію застосована ВМП. Розстріляний 8.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 4.09.1963 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 490).*

**ДРОБЯЗКО Данило Омелянович,** 1896 р.н., колишнє с. Протасівка (тепер с. Сміле), проживав у с. Бесарабка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 25.09.1937. Чернігівським обласним судом 19.06.1938 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Термін покарання відбував у Республіці Саха (Росія), де й помер 24.08.1943. Реабілітований 2.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11628).*

**ДРОЗД Яків Хомич,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Ярмолинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.03.1931, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 12.05.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8127).*

**ДРУШЛЯК Федір Онисимович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 15.03.1931 за проведення агітації, спрямованої на зрив хлібозаготівлі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 301).*

**ДУДЧЕНКО Василь Олександрович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 31.03.1930, підписка про невиїзд від 3.05.1930, звинувачення в замаху на життя членів ТСОЗу. Глинським РВ ДПУ 4.05.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3800*).*

**ДУДЧЕНКО Іван Олександрович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, тесляр колгоспу ім. Леніна. Арешт 2.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 671).*

**ДУЖАК Василь Григорович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, рахівник Протасівської сільради. Арешт 23.09.1935, звинувачення в агітації проти заходів влади на селі. Управлінням НКВС по Чернігівській області 28.12.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2112*).*

**ДУЖАК Петро Мартиянович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.06.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 30.06.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2389*).*

**ДУМАЛ Панас Логвинович,** 1897 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 24.06.1941. Сумським обласним судом 31.07.1941 за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-13 КК УРСР засуджений до ВМП. Верховним Судом УРСР 23.08.1941 вирок залишений у силі. Верховним Судом СРСР 26.09.1941 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 13.11.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12353).*

**ДЯДЯ Василь Іванович,** 1890 р.н., народився і проживав на колишньому х. Дядин, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 27.04.1931 за проведення систематичної антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Дяді Д.І., Дяді І.І., Дяді П.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 915).*

**ДЯДЯ Дмитро Іванович,** 1899 р.н., народився і проживав на колишньому х. Дядин, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ

УСРР 19.12.1932 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у с. Заруддя, коваль колгоспу „За більшовицьку перемогу". Арешт 23.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за поновлення кримінально-злочинної діяльності, розкрадання колгоспного майна, неякісний та шкідницький ремонт сільськогосподарського реманенту ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Звільнений достроково 1.12.1943 через хворобу. Реабілітований відповідно 30.11.1989 – прокуратурою Сумської області, 16.04.1956 – Сумським обласним судом. Брат Дяді В.І., Дяді І.І., Дяді П.І. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 448; оп. 1, спр. 336).*

**ДЯДЯ Іван Іванович,** 1884 р.н., народився і проживав на колишньому х. Дядин, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 1.03.1931 за контрреволюційну діяльність проти радянської влади та її заходів на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Дяді В.І., Дяді Д.І., Дяді П.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 709).*

**ДЯДЯ Порфирій Іванович,** 1876 р.н., народився і проживав на колишньому х. Дядин, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.04.1931 за антирадянську агітацію проти заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Дяді В.І., Дяді Д.І., Дяді І.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 226).*

**ДЯКІВНА Лідія-Павлина Данилівна,** 1907 р.н., с. Добривода Червоноармійського району Рівненської області, проживала в с. Нова Гребля, українка, освіта середня, учителька неповно-середньої школи. Арешт 23.09.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 28.11.1937 за контрреволюційну націоналістичну діяльність та вихваляння фашистського устрою в Польщі ув'язнена у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбувала в Карагандинській області (Казахстан). Реабілітована 12.07.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 219).*

**ДЯТЛОВ Кирило Петрович,** 1885 р.н., уродженець Жлобинського району Гомельської області (Білорусь), проживав у с. Волошнівка, білорус, освіта початкова, працював у колгоспі „Вперед до соціалізму". Арешт 2.12.1936. Чернігівським обласним судом 20.02.1937 за антирадянську агітацію, висловлювання проти держпозики та проекту нової Конституції засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 26.04.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11415).*

**ДЯЧЕНКО Платон Захарович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Підписка про невиїзд від 10.04.1930, звинувачення за ст. 54-13 КК УСРР. Роменським окружним відділом ДПУ 14.06.1930 справа закрита. Арешт 22.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 5.05.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 28.10.1965 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 363*).*

## Є

**ЄМЕЦЬ Максим Кузьмич,** 1878 р.н., уродженець колишнього с. Гаврилівка, українець, заступник начальника фінвідділу управління Сталінської залізниці. За антирадянську діяльність 25.10.1938 засуджений до ВМП. Розстріляний 25.10.1938. Реабілітований 9.04.1997. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 278).*

**ЄМЕЦЬ Олександр Данилович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, рахівник контори „Укрсільгоспбуд". Арешт 14.12.1932, звинувачення в участі в контрреволюційній організації. Роменським РВ ДПУ 15.03.1933 справа закрита. Арешт 30.06.1938. Сумським обласним судом 20.03.1939 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Верховним Судом УРСР 5.07.1939 вирок скасований, справа направлена на дослідування. Згаданим обласним судом 13.09.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр.спр. П-2971*, П-1120).*

**ЄМЕЦЬ Прокопій Асанович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.06.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Чернігівським обласним судом 15.02.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1002*).*

**ЄРЕМЕНКО [ЯРЕМЕНКО] Михайло Платонович,** 1912 р.н., уродженець с. Рогинці, українець, освіта початкова. Командир господарського взводу 1001 СП 279 СД, старшина. У 1941-1943 рр. проживав і працював у м. Луганськ однойменної області, окупованому німцями. Арешт 25.05.1943. Військовим трибуналом згаданої дивізії 29.07.1943 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 28.10.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11825).*

**ЄРЕМЕНКО [ЯРЕМЕНКО] Семен Тихонович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, пасічник сільськогосподарської артілі ім. 17 партз'їзду. Арешт 25.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за систематичне проведення контрреволюційної агітації проти заходів влади на селі, розповсюдження чуток про загибель радянської влади та прихід фашистів з Німеччини ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 7.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 356).*

**ЄРМОЛЕНКО Тимофій Устинович,** 1908 р.н., уродженець с. Заруддя, українець, освіта початкова. Червоноармієць. Арешт 14.01.1943. Військовим трибуналом 6 окремої СБ 25.01.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 7.02.1995 прокуратурою Полтавської області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 465).*

**ЄФИМЕНКО Яків Васильович,** 1886 р.н., с. Ведмеже, проживав у с. Рогинці, українець, освіта середня, колгоспник. Арешт 18.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.11.1937 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва, підписку на позику на оборону держави ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 15.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 804).*

**ЄФІМЬЄВ Микола Васильович,** 1895 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Новаки Лубенського району Полтавської області, українець, освіта середня, учитель. Арешт 7.05.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 9.01.1932 за ст. 54-3 КК УСРР ув'язнений у концтабір на 10 років. Реабілітований 5.10.1989 Полтавським обласним судом. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 467).*

## Ж

**ЖАДЬКО Михайло Федорович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Роменським окружним судом 12.01.1929 за участь у підготовці вбивства голови сільради засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 26.04.1999 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 1974*).*

**ЖАЛКО Олександр Федорович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.12.1932. Народним судом Роменського району 8.02.1933 за невиконання зобов'язань перед державою щодо хлібозаготівлі засуджений до позбавлення волі на 3 роки та штрафу 300 крб. Чернігівським обласним судом 13.03.1933 покарання пом'якшене до 1 року примусової праці. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 19.09.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 4.05.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований відповідно 27.01.1992 – Сумським обласним судом, 28.11.1991 – прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр.спр. П-11894, П-11915).*

**ЖЕЛТОБРЮХ (ЖОВТОБРЮХ) Григорій Сергійович,** 1897 р.н., с. Глинськ, проживав у м. Донецьк однойменної області, українець, освіта середня, робітник заводу ім. Сталіна. Арешт 16.08.1936. Донецьким обласним судом 26.03.1937 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований у 1963 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 548).*

**ЖЕРЕБКО Людмила Іванівна,** 1909 р.н., народилася і проживала в с. Великі Бубни,

українка, освіта середня, селянка-одноосібниця. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнена в концтабір на 4 роки. Термін покарання відбувала в Карагандинській області (Казахстан). Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.12.1991 – реабілітована. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ЖЕРЕБКО Яким Петрович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Великі Бубни, українець, освіта початкова, пасічник колгоспу. Арешт 19.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив хлібозаготівлі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 26.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 8).*

**ЖИЛА Григорій Панасович,** 1872 р.н., с. Сміле, проживав у м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.02.1929. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.06.1929 за систематичне проведення агітації проти існуючого державного устрою висланий до Сибіру (Росія) на 3 роки. Термін покарання відбував у Новосибірській області (Росія). Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 688).*

**ЖМУРКО Гордій Давидович,** 1898 р.н., народився і проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.11.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2347*).*

**ЖОВТОБРЮХ Іван Максимович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 6.02.1933, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Чернігівським облвідділом ДПУ 1.03.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2975).*

**ЖУК Федір Євдокимович,** 1896 р.н., с. Перекопівка, проживав у залізничній будці № 687 (територія Андріяшівської сільради), українець, освіта початкова, сторож 4 околодку 11 дистанції служби колії залізниці. Підписка про невиїзд від 29.11.1929, звинувачення за ст. 56-16 (покладення шпал на рейки) КК УСРР. Транспортним відділом ОДПУ з. ст. Ромни 28.01.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 692*).*

**ЖУКОВСЬКИЙ Левко (Леонтій) Романович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Великі Бубни, українець, освіта початкова, тваринник споживчого товариства „Робітник". Арешт 20.05.1932, підписка про невиїзд від 31.05.1932, звинувачення в шкідництві. Прокурором Роменської дільниці 29.08.1932 справа закрита. *(Реабілітовані історією. Харківська область. – Кн. 1, ч. 1. – 2005. – С. 458).*

**ЖУРА Омелян Данилович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта середня, заготівельник споживчого товариства. У 1941-1943 рр. проживав і працював у с. Вербениця (Лохвицький район Полтавської області), окупованому німцями. Арешт 10.06.1946. Військовим трибуналом військ МВС згаданої області 19.11.1946 за ст. ст. 54-1 „а", 54-11 КК УРСР та на підставі Указу Президії Верховної Ради СРСР від 19.04.1943 засуджений до 15 років каторжних робіт. Термін покарання відбував в Іркутській області (Росія). Військовим трибуналом Київського ВО 25.10.1955 у звинуваченні за ст. 54-11 виправданий, вирок відповідно до Указу Президії Верховної Ради скасований, склад злочину за ст. 54-1 „а" перекваліфікований на ст. 54-3, покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі, за амністією звільнений. Реабілітований 7.02.1997 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13665).*

**ЖУРАХОВСЬКИЙ Григорій Кузьмич,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1930 за систематичну контрреволюційну агітацію проти радянської влади та її заходів на селі висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав на колишньому х. Щербаків. Арешт 5.10.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований відповідно 30.12.1989 – прокуратурою Сумської області, 16.04.1993 – Генеральною Прокуратурою України. Брат Жураховського В.К., Жураховського Д.К. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 954. ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

# З

**ЗАВОРОТЬКО Антон Феодосійович,** 1867 р.н., народився і проживав у с. Шилівське, українець, освіта початкова, сторож колгоспу „12 грудня". Арешт 18.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 23.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**ЗАВОРОТЬКО Панас Федорович,** 1896 р.н., с. Пустовійтівка, проживав на колишньому х. Калужин, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 20.08.1936, звинувачення в антирадянській агітації. Чернігівським облвідділом ДПУ 2.03.1937 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12070*).*

**ЗАВОРОТЬКО Петро Антонович,** 1915 р.н., уродженець колишнього с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта неповна середня. Ветфельдшер 193 гірськострілецького полку 9 гірськострілецької дивізії. Арешт 25.06.1943. Військовим трибуналом згаданої дивізії 22.07.1943 за антирадянську пораженську агітацію на користь фашистської Німеччини засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 7.03.1958 військовим трибуналом Закавказького ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4618).*

**ЗАГАМУЛА Максим Іванович,** 1873 р.н., с. Хоминці, проживав у колишньому с. Новоспасівка (тепер с. Осипенко) Бердянського району Запорізької області, українець, освіта початкова, священик. Арешт 25.06.1938. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Дніпропетровській області 27.09.1938 за участь у контрреволюційній організації церковників застосована ВМП. *(Реабілітовані історією. Запорізька область. – Кн. 4. – 2008. – С. 234).*

**ЗАЙЦЕВ Володимир Сергійович,** 1923 р.н., уродженець с. Хмелів, українець, освіта неповна середня. Начальник артилерійського складу 49 окремої стрілецької бригади, молодший лейтенант. Арешт 29.12.1941. Військовим трибуналом Західного фронту 22.07.1942 за ст. ст. 193-7 „д" (дезертирство), 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Арешт 17.12.1942. Військовим трибуналом військ НКВС Московської області 13.01.1944 за втечу з місця відбуття терміну покарання засуджений до позбавлення волі на 10 років з поглиненням попереднього покарання. Реабілітований відповідно 30.07.1996 – військовим судом Центрального регіону України, 27.03.1997 – прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13539).*

**ЗАМУРА Павло Іванович,** 1878 р.н., народився і проживав на колишньому х. Замурин, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.03.1931 за антирадянську агітацію висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 290).*

**ЗАМУРА Харитон Петрович,** 1885 р.н., народився і проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, конюх колгоспу „Більшовик". Арешт 10.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 23.11.1937 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва, підписки на держпозику на оборону держави та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 241).*

**ЗАПОРОЖЧЕНКО Володимир Филимонович,** 1924 р.н., колишній х. Тимошівка (тепер с. Горове), перебував у таборі інтернованих (Республіка Комі, Росія), українець, освіта початкова. У 1941-1942 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями, у 1942 р. вивезений до Німеччини. Арешт 13.05.1945, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК РРФСР. Етапований до м. Суми. Управлінням МДБ по Сумській області 16.06.1947 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3515).*

**ЗАПОРОЖЧЕНКО Пантелеймон Олександрович,** 1885 р.н., с. Хмелів, проживав на колишньому х. Тимошівка, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території. Арешт 23.10.1944, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 21.01.1945 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 5891*).*

**ЗАРЖИЦЬКИЙ Іван Антонович,** 1898 р.н., м. Ромни, проживав у с. Перекопівка, поляк, освіта неповна середня, працював у колгоспі ім. 17 партз'їзду. Арешт 12.02.1938. Трійкою при

управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за проведення антирадянської агітації проти заходів партії та уряду, дискредитацію колгоспів, наклепи на керівників партії та влади застосована ВМП. Розстріляний 24.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.09.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Заржицького О.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 236).*

**ЗАРЖИЦЬКИЙ Олексій Антонович,** 1901 р.н., м. Ромни, проживав у с. Перекопівка, поляк, освіта неповна середня, приватний фотограф. Арешт 24.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 23.10.1937 за проведення контрреволюційної агітації застосована ВМП. Розстріляний 27.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Заржицького І.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 710).*

**ЗАХАРЖЕВСЬКИЙ Олександр Степанович,** 1893 р.н., с. Макіївка Прилуцького району Чернігівської області, проживав у с. Бобрик, українець, освіта вища – закінчив Харківський інститут народної освіти, священик. У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території. Арешт 9.03.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 12.06.1945 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 13.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13223).*

**ЗАХАРЧЕНКО Михайло Федорович,** 1922 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Ворошилова. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 10.08.1951. Військовим трибуналом військ МДБ Сумської області 29.08.1952 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Військовим трибуналом військ МДБ Київського округу 18.09.1952 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом згаданої області 23.09.1952 – справа закрита, направлений на судово-психіатричну експертизу; 18.03.1955 – справа закрита, направлений на примусове лікування. Військовим трибуналом Київського ВО 6.05.1955 справа закрита, з-під варти звільнений, направлений на лікування в психлікарню на загальних підставах. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3865).*

**ЗАЦАРЕНКО Іван Харитонович,** 1921 р.н., уродженець с. Гаї, українець, освіта неповна середня. Помічник командира взводу польової хлібопекарні 394 СД. Арешт 5.11.1941. Військовим трибуналом Орджонікідзевського гарнізону 19.02.1942 за ст. 58-1 „б" КК РРФСР засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 23.03.1942 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 28.05.1999 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13926).*

**ЗАЦАРИННИЙ Іван Наумович,** 1882 р.н., с. Вовківці, проживав у с. Круподеринці Погребищенського району Вінницької області, українець, освіта вища, учитель математики неповно-середньої школи. Арешт 4.07.1938. Сумським обласним судом 26.09.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Верховним Судом УРСР 13.12.1939 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-769).*

**ЗЕРІНГ Ада Йосипівна,** 1900 р.н., уродженка Польщі, проживала в с. Вовківці, німкеня, освіта незакінчена вища, учителька німецької мови неповно-середньої школи. Арешт 8.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 30.10.1938 за антирадянську діяльність та за підозрою в шпигунстві ув'язнена в концтабір на 8 років. Термін покарання відбувала в Магаданській області (Росія). Реабілітована 18.01.1957 Сумським обласним судом. Дружина Кураха В.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 423).*

**ЗЕРКАЛЬ Григорій Семенович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 21.02.1931, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Недригайлівським РВ ДПУ 8.07.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5978).*

**ЗЕРНЮК Іван Порфирович,** 1912 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.10.1932. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 31.03.1931 за участь у контрреволюційному бандугрупованні ув'язнений у концтабір на 10 років. Реабілітований 28.05.1993 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**ЗИБЛИЙ Іван Кузьмич,** 1907 р.н., с. Великі Будки, проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, коваль колгоспу ім. Яковлева. Арешт 19.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.08.1937 за проведення різкої антирадянської

агітації з терористичними та фашистськими намірами проти заходів влади на селі застосована ВМП. Розстріляний 7.09.1937 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 30.03.1961 у реабілітації відмовлено, 15.06.1989 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 423).*

**ЗИБЛИЙ Юхим Андрійович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.08.1937 за поновлення кримінально-злочинної діяльності, зв'язок з кримінальним елементом, систематичні крадіжки, антирадянську агітацію проти позики на оборону держави та висловлювання фашистських настроїв ув'язнений у концтабір на 10 років, 3.11.1937 міра покарання змінена на ув'язнення у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 866).*

**ЗИМБАЛЕВСЬКИЙ Дмитро Андрійович,** 1894 р.н., с. Олексинці Срібнянського району Чернігівської області, проживав у с. Локня, українець, освіта середня, священик. Арешт 2.01.1934, звинувачення в активній агітації проти колективізації та організаційній роботі зі створення єдиного фронту церковників для боротьби з радянською владою. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 5.03.1934 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 285).*

**ЗИМБАЛЕВСЬКИЙ Іван Іванович,** 1913 р.н., уродженець с. Біловод, українець, освіта початкова. Начальник постачання 19 управління старшого виконавця робіт армійського управління військово-польового будівництва № 7, інтендант 2 рангу. Арешт 26.09.1941. Військовим трибуналом військ НКВС з охорони тилу Північно-Західного фронту за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до ВМП. Військовим трибуналом згаданого фронту 3.11.1941 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 20.11.1997 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13775).*

**ЗІВА Андрій Євменович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.03.1930 за активну контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 765).*

**ЗІГУН Сергій Тимофійович,** 1896 р.н., с. Ярошівка, проживав у м. Ярославль однойменної області (Росія), візник заводу № 62. Арешт 21.07.1936. Ярославським обласним судом 1.11.1936 за ст. 58-10 ч. 1 КК РСФРР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 18.09.1992. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d13/f316.htm).*

**ЗІНЕНКО Антон Якович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Зінове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.11.1932, звинувачення в проведенні контрреволюційної агітації проти хлібозаготівлі та колективізації. Роменським РВ ДПУ 22.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3003).*

**ЗІНЕНКО Аркадій Якович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Зінове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 15.12.1930 за систематичну контрреволюційну агітацію проти радянської влади та її заходів на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 915).*

**ЗІНЕНКО Григорій Григорович,** 1905 р.н., с. Погожа Криниця, проживав на колишньому х. Мищурників, українець, освіта початкова, моторист колгоспу ім. Тельмана. Арешт 20.12.1937. Чернігівським обласним судом 23.12.1938 за контрреволюційну антирадянську агітацію, спрямовану на підрив колгоспного устрою, та розповсюдження провокаційних чуток про загибель радянської влади засуджений до позбавлення волі на 7 років. Верховним Судом УРСР 13.03.1939 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у Кустанайській області (Казахстан). Реабілітований 11.05.1990 згаданим Верховним Судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11488).*

**ЗІНЕНКО Григорій Сергійович,** 1893 р.н., с. Зінове, проживав на колишньому х. Земляний, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.02.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 981).*

**ЗІНЕНКО Йосип Федорович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Зінове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.01.1931 за антирадянську агітацію проти заходів і кампаній партії та радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 974).*

**ЗІНЕНКО Меланія Дмитрівна,** 1892 р.н., с. Ярмолинці, проживала в с. Заруддя, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 13.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за проведення контрреволюційної агітації проти всіх заходів влади на селі після втечі із заслання ув'язнена у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбувала в Єврейській АО (Росія). Реабілітована 10.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 886).*

**ЗІНЕНКО Мирон Степанович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Зінове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Блюхера. Арешт 8.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 23.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 516*).*

**ЗІНЕНКО Мусій Миколайович,** 1905 р.н., с. Зінове, проживав у смт Талалаївка однойменного району Чернігівської області, українець, освіта початкова, вантажник з. ст. Талалаївка. Арешт 13.10.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 19.11.1937 за розповсюдження контрреволюційної пропаганди ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. Син Зіненка М. В. (див. розділ „м. Ромни"). *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 356).*

**ЗІНЕНКО Петро Якович,** 1874 р.н., народився і проживав у с. Зінове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.02.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 26.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 958).*

**ЗІНОВ'ЄВ Сергій Митрофанович,** 1885 р.н., м. Санкт-Петербург (Росія), проживав у с. Глинськ, українець, освіта вища – закінчив Харківський університет, учитель середньої школи. Арешт 7.06.1938. Чернігівським обласним судом 8.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 31.05.1939 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1588).*

**ЗІНЧЕНКО Антон Минович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Попівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.03.1930, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів радянської влади на селі та організації масових заворушень. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 28.04.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 712*).*

**ЗІНЧЕНКО Василь Іванович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Великі Будки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.02.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 588).*

**ЗІНЧЕНКО Дмитро Миколайович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Великі Будки, українець, освіта початкова, помічник машиніста паровоза. У 1941-1943 рр. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 27.03.1945. Військовим трибуналом Південної залізниці 10.04.1945 за ст. 54-3 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Прокуратурою Сумської області в квітні 1970 р. у реабілітації відмовлено, 12.06.1999 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13933*).*

**ЗІНЧЕНКО Олексій Григорович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.12.1930, звинувачення в переховуванні втікача з висилки та участь у придбанні вогнепальної зброї. Роменським РВ ДПУ 24.12.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 731*).*

**ЗІНЧЕНКО Семен Павлович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 30.12.1930 за антирадянську агітацію проти

заходів партії та радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 557).*

**ЗЛЕНКО Михайло Павлович,** 22.11.1873 р.н., колишній х. Токарів, проживав у м. Херсон однойменної області, українець, освіта початкова. Арешт 6.03.1938, звинувачення в антирадянській діяльності. Лінійним судом водного транспорту Чорноморського басейну 29.03.1939 виправданий. *(Реабілітовані історією. Херсонська область. – Кн. 1. – 2005. – С. 132).*

**ЗОЗУЛЯ Іван Овер'янович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Перемога". Арешт 19.07.1937. Сумським обласним судом 19.05.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 29.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1118).*

**ЗОЗУЛЯ Олексій Прохорович,** 1910 р.н., с. Гришине, проживав у с. Бацмани, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 23.11.1937 [так у документі]. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.11.1937 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва, реалізації позики на оборону держави, розповсюдження чуток про війну та загибель радянської влади ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Прокуратурою Сумської області 11.09.1958 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований 11.06.1966 Чернігівським обласним судом. Син Зозулі П.О., брат Зозулі С.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 391).*

**ЗОЗУЛЯ Прохор Олександрович,** 1883 р.н., с. Гришине, проживав у с. Лавіркове Талалаївського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, працював у сільськогосподарській артілі „2 п'ятирічка". Арешт 22.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва, підписки на держпозику на оборону держави та підрив трудової дисципліни ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Зозулі О.П., Зозулі С.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 243).*

**ЗОЗУЛЯ Сергій Прохорович,** 1914 р.н., с. Локня, проживав у с. Лавіркове Талалаївського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 22.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва, підписки на позику на оборону держави, розповсюдження провокаційних чуток про війну та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 8.09.1989 прокуратурою Сумської області. Син Зозулі П.О., брат Зозулі О.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 827).*

**ЗОРЛЕШТАН (ЗАРЛЕШТАН) Костянтин Костянтинович,** 1887 р.н., уродженець Румунії, проживав у с. Плавинище, румун, освіта початкова, охоронник пивзаводу (м. Ромни). Арешт 10.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за антирадянський настрій, наклепи на заходи партії та за підозрою в шпигунстві ув'язнений у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбував у Пермському краї (Росія). Реабілітований 21.08.1959 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 161).*

**ЗУБАЛІЙ Іван Кіндратович,** 1888 р.н., с. Демки Драбівського району Черкаської області, проживав у с. Ярмолинці, українець, освіта початкова, помічник бухгалтера Хмелівського засолзаводу. Арешт 5.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1937 за керівництво контрреволюційним націоналістичним угрупованням та розповсюдження контрреволюційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Арешт 18.05.1949. Особливою нарадою при МДБ СРСР 24.09.1949 за згаданим звинуваченням засланий на поселення в Кзил-Ординську область (Казахстан). Прокуратурою Сумської області 28.11.1951 та 20.09.1954, Сумською обласною комісією з перегляду кримінальних справ на осіб, засуджених за кримінальні злочини, 2.10.1954 у перегляді першої справи відмовлено. Центральною комісією з перегляду справ на осіб, засуджених за контрреволюційні злочини, які утримуються в таборах, колоніях та тюрмах МВС СРСР і знаходяться в засланні на поселенні 12.07.1954 справа закрита, від заслання звільнений. Реабілітований 12.10.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр.спр. 382, 383).*

**ЗУБАЧ Григорій Данилович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка,

українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.01.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Після відбуття терміну покарання проживав у м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, тесляр цукрозаводу. Арешт 12.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Свердловській області та Пермському краї (Росія). Реабілітований відповідно 30.12.1989 – прокуратурою Сумської області, 27.12.1961 – Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641; оп. 2, спр. спр. 976, 509).*

**ЗУБКО Іван Іванович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, вантажник з. ст. Ромни. Арешт 14.11.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 2.12.1937 за систематичну контрреволюційну пропаганду серед залізничників та службу в денікінській армії застосована ВМП. Розстріляний 6.12.1937 у м. Полтава. Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 936).*

**ЗУБКО Іван Іванович,** 1880 р.н., уродженець с. Гудими, без визначених місця проживання та занять, українець, освіта початкова. Арешт 10.12.1933, звинувачення у втечі з місця висилки. Лебединським райапаратом ДПУ 15.12.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1130).*

**ЗУБКО Ілля Самсонович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.11.1929. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 16.04.1930 за участь у контрреволюційному куркульському угрупованні висланий у Північний край на 5 років. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 319*).*

**ЗУБКО Остап Іванович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.03.1931, звинувачення в розповсюдженні контрреволюційних прокламацій. Прокурором Роменського району 27.08.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7855).*

**ЗУБКО Петро Іванович,** 1901 р.н., м. Порт-Артур (Китай), проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова, сторож зерносховища колгоспу ім. Молотова. Арешт 10.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за різку антирадянську діяльність, наклепи на заходи партії та за підозрою в шпигунстві застосована ВМП. Розстріляний 24.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 26.01.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 855).*

# І

**ІВАНЕНКО Андрій Васильович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 6.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 6.03.1930 за терористичні наміри ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 729).*

**ІВАНЧЕНКО Володимир Григорович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 31.03.1930, підписка про невиїзд від 3.05.1930, звинувачення в замаху на життя членів ТСОЗу. Роменським РВ ДПУ 4.05.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3800*).*

**ІВАНЧЕНКО Григорій Кирилович,** 1871 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 13-річчя РСЧА. Арешт 19.07.1937. Чернігівським обласним судом 21.12.1937 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 18.05.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1489).*

**ІВАНЧЕНКО Григорій Михайлович,** 1893 р.н., с. Андріяшівка, проживав у смт Фащівка Перевальського району Луганської області, українець, освіта початкова, пасічник підсобного радгоспу Алчевської міської ради. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 17.09.1938 застосована ВМП. Розстріляний 27.09.1938. Реабілітований у 1961 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 2. – 2005. – С. 143).*

**ІВАНЧЕНКО Євдокія Іллівна,** 1900 р.н., с. Ріпки, проживала в с. Миколаївка, українка,

освіта початкова, працювала в колгоспі „Перше Травня". У 1941-1943 рр. проживала на окупованій німцями території. Арешт 22.10.1943. Особливою нарадою при НКВС СРСР 8.04.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР ув'язнена у ВТТ на 8 років. Реабілітована 25.11.1992 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 137).*

**ІВАНЧЕНКО Йосип Євдокимович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 31.03.1930, підписка про невиїзд від 3.05.1930, звинувачення в замаху на життя членів ТСОЗу. Роменським РВ ДПУ 4.05.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3800*).*

**ІВАНЧЕНКО Пилип Іванович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Ріпки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.03.1933 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 840).*

**ІВАЩЕНКО Антон Іванович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 11.04.1937. Чернігівським обласним судом 31.07.1937 за висловлювання в антирадянському дусі про радянську пресу, вихваляння життя в одній із капіталістичних держав та виявлення контрреволюційних настроїв стосовно продажу хліба державі засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УРСР 13.09.1937 вирок залишений у силі, 3.02.1961 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5428*).*

**ІВАЩЕНКО Іван Михайлович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Попівщина, українець, освіта початкова, слюсар колгоспу ім. Петровського. Арешт 29.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації проти підписки на позику на оборону держави, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання пораженських настроїв після втечі з табору застосована ВМП. Розстріляний 28.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 86).*

**ІВАЩЕНКО Кирило Васильович,** 1875 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Народним судом 13 дільниці Роменського округу 12.03.1930 за переховування куркульського майна засуджений до штрафу 1000 крб. Роменським окружним судом 7.04.1930 вирок залишений у силі. Верховним Судом УСРР 17.06.1930 вирок скасований, справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-5970, оп. 3, спр. 110).*

**ІВАЩЕНКО Макар Павлович,** 1906 р.н., уродженець с. Ярошівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 525 окремого саперного батальйону. Арешт 6.12.1941. Військовим трибуналом Воронезького гарнізону Орловського ВО 23.12.1941 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 22.11.1996 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13580).*

**ІВАЩЕНКО Микола Макарович,** 1908 р.н., уродженець с. Ярошівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 24 окремого батальйону одужуючих 15 запасної СБ. Арешт 2.02.1944. Військовим трибуналом згаданої бригади 12.04.1944 за контрреволюційну пропаганду, вихваляння німецького устрою та ставлення фашистів до військовополонених червоноармійців, висловлювання недовіри до повідомлень радянської преси засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 29.01.1992 Головною військовою прокуратурою РРФСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11914).*

**ІВАЩЕНКО Микола Юхимович,** 1888 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за різку антирадянську агітацію та висловлювання настроїв пораженського і терористичного порядку застосована ВМП. Розстріляний 17.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 45).*

**ІВАЩЕНКО Петро Микитович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 22.04.1938. Чернігівським обласним судом 16.08.1938 за контрреволюційну націоналістичну пропаганду засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 11.03.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11397).*

**ІВНИЦЬКИЙ Петро Іванович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.04.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР

12.05.1931 за злісний зрив весняної посівної кампанії висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 25.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 187).*

**ІВЧЕНКО Семен Якович,** 1875 р.н., народився і проживав у с. Коржі, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932, звинувачення в агітації проти заходів партії та уряду на селі. Роменським РВ ДПУ 3.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2897).*

**ІГНАТЕНКО Василь Федорович,** 1897 р.н., с. Карпилівка Срібнянського району Чернігівської області, проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, бухгалтер районного лісгоспу. Арешт 26.07.1937, звинувачення за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УРСР. Прокурором Глинського району 11.04.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-159).*

**ІЩЕНКО Василь Кирилович,** 1923 р.н., колишній х. Зеленівщина, проживав у м. Запоріжжя однойменної області, українець, освіта неповна середня, художник заводу металоконструкцій. У вересні 1941 р. перебував у німецькому полоні, у 1941-1943 рр. проживав і працював на згаданому хуторі, окупованому німцями. Арешт 6.01.1949. Військовим трибуналом Харківського гарнізону 10.03.1949 за ст. 54-1 „б" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Військовим трибуналом Київського ВО 1.04.1949 вирок залишений у силі. Сумською обласною комісією з перегляду кримінальних справ на осіб, засуджених за кримінальні злочини, 17.06.1955 покарання пом'якшене до 10 років, за амністією звільнений 16.10.1955. Реабілітований 30.04.1993 прокуратурою Сумської області. Брат Іщенка Ф.К. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12506*).*

**ІЩЕНКО Григорій Микитович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Житне, українець, освіта початкова, городник колгоспу „Червоний промінь". Арешт 17.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.08.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**ІЩЕНКО Григорій Юхимович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Левченки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.11.1932, звинувачення в контрреволюційній агітації проти політкампаній на селі. Народним судом Роменського району 8.05.1934 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2267).*

**ІЩЕНКО Петро Филимонович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 31.10.1929. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 24.02.1930 за агітацію проти заходів влади на селі та тероризування місцевого населення ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 22.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 913).*

**ІЩЕНКО Федір Кирилович,** 1926 р.н., народився і проживав на колишньому х. Зеленівщина, українець, освіта неповна середня, працював у колгоспі „16 вересня". У 1941-1943 рр. проживав і працював на згаданому хуторі, окупованому німцями. Арешт 11.12.1948. Військовим трибуналом Харківського гарнізону 10.03.1949 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Військовим трибуналом Київського ВО 1.04.1949 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у Магаданській області (Росія). Сумською обласною комісією з перегляду кримінальних справ на осіб, засуджених за кримінальні злочини, 17.06.1955 покарання пом'якшене до фактично відбутого терміну, звільнений 16.10.1955. Реабілітований 30.04.1993 прокуратурою Сумської області. Брат Іщенка В.К. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12506*).*

## К

**КАБАК Микола Петрович,** 1897 р.н., с. Глинськ, проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 3.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 11.02.1933 за систематичну агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 8.08.1990 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 735).*

**КАБАК (КАБАН) Яків Васильович,** 1900 р.н., с. Глинськ, проживав у смт Нижнє Первомайської міської ради Луганської області,

українець, освіта середня, учитель селищної ради. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 30.04.1933 ув'язнений на 5 років. Після відбуття терміну покарання проживав у с. Новомихайлівка Донецької області, працював учителем. Арешт 2.07.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Донецької області виправданий. Проживав у с. Олександрівка Ольгинського району Донецької області, завідувач неповно-середньої школи. Арешт 22.09.1943. Згаданим військовим трибуналом засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований відповідно в 1959 р. та 1991 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 2. – 2005. – С. 162. Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 4. – 2008. – С. 144).*

**КАЗЬМІНА Марія Петрівна,** 1906 р.н., с. Сміле, проживала в м. Красний Луч Луганської області, українка, освіта середня, учителька неповно-середньої школи № 2. Арешт 27.10.1930, звинувачення в належності до контрреволюційної організації. Справа закрита 2.01.1931. Реабілітована в 1931 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 2. – 2005. – С. 167).*

**КАЛАШНИК Самсон Демидович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Погожа Криниця, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Помер 16.01.1938 у місці ув'язнення. Реабілітований 21.11.1988 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 534).*

**КАЛИВОДА Володимир Федорович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, конюх колгоспу „Світовий Жовтень". Арешт 8.08.1941. З наближенням фронту евакуйований до м. Новосибірськ однойменної області (Росія). Особливою нарадою при НКВС СРСР 12.12.1942 за антирадянську агітацію пораженського характеру ув'язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував у Свердловській області (Росія). Реабілітований 21.04.1966 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 380).*

**КАЛИНИЧЕНКО [КАЛЕНИЧЕНКО] Антон Данилович,** 1889 р.н., с. Миропілля Краснопільського району, проживав на колишньому х. Артополот (тепер с. Анастасівка), українець, освіта середня, учитель трудової школи. Арешт 23.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 15.03.1931 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на підрив авторитету влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 549).*

**КАЛИНОВИЧ Уляна Якимівна,** 1895 р.н., народилася і проживала в с. Сміле, українка, освіта початкова, колгоспниця. Арешт 18.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив колгоспного будівництва, та висловлювання пораженських настроїв після втечі з висилки ув'язнена у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбувала в Самарській області (Росія). Реабілітована 17.10.1962 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 653).*

**КАЛИНОВСЬКИЙ Сергій Якович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.04.1933, звинувачення в злісному зриві весняної посівної кампанії. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.06.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 40).*

**КАЛИТА Никон Йосипович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1932 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 396).*

**КАЛУГА Іван Олексійович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1930. Народним судом Роменського району того ж дня за агітацію селян проти виконання планів хлібозаготівлі та підписки на держпозику засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Полтавським міжрайонним судом 6.01.1931 вирок залишений у селі. Реабілітований 30.03.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5875, оп. 2, спр. 12).*

**КАЛЮЖНИЙ Андрій Пилипович,** 1892 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 9.07.1938. Сумським обласним судом 11.07.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки.

Реабілітований 27.03.1964 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8191).*

**КАЛЮЖНИЙ Григорій Терентійович,** 1899 р.н., с. Залатиха, проживав у м. Горлівка Донецької області, українець, освіта початкова, робітник шахти „Олександр-Захід". Арешт 27.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області застосована ВМП. Даних про виконання вироку немає. Реабілітований у 1960 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 4. – 2008. – С. 173).*

**КАМЕНЕЦЬКИЙ Іван Степанович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 25.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.12.1937 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва, ідеалізацію ворогів народу, розповсюдження провокаційних чуток про війну та загибель радянської влади, висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 210).*

**КАНДИБА Йосип Терентійович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.03.1933. Чернігівським обласним судом 24.05.1933 за ст. 54-14 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 9.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12008).*

**КАНЕВСЬКИЙ Василь Васильович,** 1872 р.н., с. Перекопівка, проживав у м. Петропавловськ Північноказахстанської області (Казахстан), українець, освіта вища, викладач сольного співу міського театру. Арешт 9.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 13.09.1937 за ст. 58-10 КК РРФСР засуджений до ВМП. [Відомості про виконання вироку відсутні]. Реабілітований 30.03.1989 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d15/f193.htm).*

**КАНЕВСЬКИЙ Сидір Никифорович,** 1884 р.н., с. Москалівка, проживав у с. Пустовійтівка, українець, освіта неповна середня, священик. Арешт 12.04.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 4.04.1945 за заклики до громадян молитися за Гітлера та його воїнство за часів тимчасової німецької окупації засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 8.07.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11712).*

**КАПІТОНЕНКО Дмитро Петрович,** 1906 р.н., с. Червона Слобода Буринського району, проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, завідувач перевалочної бази. Арешт 30.09.1937. Чернігівським обласним судом 17.11.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 28.06.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2792).*

**КАПЛУН Антон Павлович,** 1879 р.н., с. Заруддя, проживав у с. Степурине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.04.1931 за проведення систематичної контрреволюційної агітації проти заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 234).*

**КАПЛУН Павло Антонович,** 1864 р.н., с. Вовківці, проживав у м. Гоголєвка колишнього Іманського району Приморського краю (Росія), росіянин, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1931. Трійкою при повноважному представництві ОДПУ по Далекосхідному краю 25.01.1932 за ст. 58-10 КК РСФРР висланий у Західний Сибір на 3 роки. Реабілітований 9.08.1989 прокуратурою Хабаровського краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index11.htm).*

**КАПЛУН Петро Омелянович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 16.08.1938, звинувачення за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 20.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-245).*

**КАПЛУН Яків Михайлович,** 1908 р.н., уродженець с. Новицьке, без постійного місця проживання, українець, освіта початкова, робітник радгоспу „Криниця" (Лохвицький район Полтавської області). Арешт 18.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на підрив заходів радянської влади на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 79).*

**КАПУСТЯН Іван Григорович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Сулими, українець,

освіта початкова, працював у колгоспі „Свідомий шлях". Арешт 18.06.1934. Народним судом Недригайлівського району 7.07.1934 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Чернігівським обласним судом 28.07.1934 вирок скасований, засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 12.11.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2275).*

**КАРАУЛОВ Захар Захарович,** 1906 р.н., с. Воздвиженське Ямпільського району, проживав у с. Глинськ, українець, освіта середня, директор районного лісгоспу. Арешт 9.06.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-11 КК УРСР. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 3.03.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1060).*

**КАРНАУХ Леонтій Андрійович**, 1891 р.н., колишній х. Світів (тепер с. Матлахове), проживав у с. Великі Бубни, українець, освіта початкова, мірошник колгоспу „Шлях до соціалізму". Арешт 18.07.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 16.08.1941 за антирадянську агітацію та висловлювання терористичних намірів на адресу радянського активу засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 1.09.1941 вирок залишений у силі. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 20.11.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12344).*

**КАРНАУХ Марія Яківна,** 1888 р.н., народилася і проживала в с. В'юнне, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Підписка про невиїзд від 5.06.1932. Народним судом Великобубнівського району 7.12.1932 за антирадянську агітацію та розгром колгоспної комори засуджена до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітована 17.11.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5970, оп. 5, спр. 914*).*

**КАРНАУХ Петро Омелянович,** 1912 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 2.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за поновлення кримінально-злочинної діяльності після відбуття терміну попереднього покарання ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Приморському краї (Росія). УРСМ по Чернігівській області 26.02.1940 рішення скасоване, справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 3759).*

**КАРОТІН (КОРОТІН) Костянтин Пантелеймонович,** 1908 р.н., уродженець с. Авраменкове, українець, освіта незакінчена вища, кандидат у члени ВКП(б). Авіатехнік 10 окремої роти спеціального призначення 12 повітряної армії, молодший технік-лейтенант. Арешт 20.10.1944. Військовим трибуналом згаданої армії 2.12.1944 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років, позбавлений військового звання. Військовим трибуналом Забайкальського фронту 20.12.1944 вирок залишений у силі. Реабілітований 26.04.1991 військовою прокуратурою Забайкальського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11703).*

**КАРПЕНКО Іван Григорович,** 1925 р.н., уродженець с. Герасимівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць авіаскладу №1999 16 повітряної армії. У 1941-1942 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями, у 1942 р. вивезений до Німеччини. Арешт 24.04.1947. Військовим трибуналом військ НКВС Комі АРСР 17.01.1948 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Реабілітований 3.02.1956 військовим трибуналом Біломорського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5553).*

**КАРПЕНКО Іван Пантелеймонович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Ярмолинці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13 років Жовтня". Арешт 4.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.08.1937 за агітацію серед колгоспників за розвал трудової дисципліни, крадіжки колгоспного лісу та тероризування населення ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 10.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 786).*

**КАРПУСЬ Василь Петрович,** 1904 р.н., колишнє с. Шокодькове Талалаївського району Чернігівської області, проживав у с. Ведмеже, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.01.1933, звинувачення в агітації проти колективізації та хлібозаготівлі. Талалаївським РВ ДПУ 22.03.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2231).*

**КАСАВЧЕНКО Панас Артемович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, учитель співів середньої школи. Арешт 16.08.1938, звинувачення за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 16.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-354).*

**КАСЯН Панас Тимофійович,** 1895 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Калинівка, українець,

освіта початкова, сезонний робітник заготконтори Мосторгу. Арешт 4.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва, висловлювання пораженських та терористичних намірів, переховування від репресій ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Магаданській області (Росія). Прокуратурою Сумської області 19.02.1959 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований 24.06.1964 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 283).*

**КАТРЕВИЧ Макар Якович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.12.1932. Народним судом Недригайлівського району 8.02.1933 за агітацію проти колгоспів, невиконання плану хлібозаготівлі та розповсюдження чуток про наближення голоду засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 7.05.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7938).*

**КАХНОВСЬКИЙ Василь Олімпович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, завідувач приймального пункту. Арешт 14.03.1931, звинувачення за ст. 54-11 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 27.06.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8141).*

**КАХНОВСЬКИЙ Григорій Федорович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 13.08.1937. Чернігівським обласним судом 17.11.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 20.04.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12123).*

**КАХНОВСЬКИЙ Іван Артемович,** 1887 р.н., с. Біловод, проживав у м. Полтава однойменної області, українець, освіта початкова, старший інспектор облуправління міліції. Арешт 16.05.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 29.10.1939 за ст. ст. 54-6, 54-11 КК УРСР ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Термін покарання відбував в Онезьких таборах (Росія). Звільнений 16.05.1941. Реабілітований 18.02.1959 військовим трибуналом Київського ВО. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 568).*

**КАШУБА Савелій Якович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Гудими, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 10.03.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7756).*

**КАЩЕНКО Микола Митрофанович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 31.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 15.02.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 893а).*

**КАЩЕНКО Яків Тимофійович,** 1876 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1935, підписка про невиїзд від 11.05.1935, звинувачення в належності до нелегальної контрреволюційної церковної організації. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 5.05.1935 [так у документі] справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2516*).*

**КВАША Володимир Андрійович,** 1921 р.н., с. Анастасівка, проживав у м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської області, українець, освіта вища, технік-нормувальник Баглійського кам'яного кар'єру. За звинуваченням у зраді Батьківщини 14.02.1946 ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 21.09.1956. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 364).*

**КВАША Григорій Прохорович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Анастасівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Калініна. Арешт 8.10.1938. Чернігівським обласним судом 15.02.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 9.08.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1094).*

**КИБА Олександр Денисович,** 1919 р.н., уродженець с. Ярошівка, українець, освіта початкова. Командир мінометної батареї 80 СП 57 мотострілецької дивізії, сержант. Арешт 29.10.1942. Військовим трибуналом згаданої дивізії 23.11.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 15.05.1991 військовою прокуратурою Забайкальського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11700).*

**КИДИК Лаврентій Свиридович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, чоботар промартілі „Перше Травня" колгоспу ім. Паризької комуни. Арешт

16.05.1938, звинувачення в участі в українсько-націоналістичній організації, проведенні вербовки нових осіб та антирадянській агітації. Сумським обласним судом 1.06.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-72).*

**КИЙКО Микола Федорович,** 1911 р.н., уродженець с. Локня, українець, освіта середня спеціальна, член ВКП(б). Молодший командир 169 СП Київського ВО, молодший лейтенант. Арешт 2.08.1941. Військовим трибуналом Київського гарнізону 7.08.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років, відбуття терміну покарання відстрочене до закінчення війни, відправлений на фронт. Реабілітований 23.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12912).*

**КИЙКО Яків Петрович,** 1890 р.н., с. Лютенька Гадяцького району Полтавської області, проживав у с. Сміле, українець, освіта середня спеціальна, учитель Протасівської неповно-середньої школи. Арешт 25.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.04.1938 за участь в антирадянській українській контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 17.12.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 55*).*

**КИПАРЕНКО Федір Лук'янович,** 1903 р.н., с. Селище Літинського району Вінницької області, проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, коваль колгоспу „Нове життя". Арешт 9.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за антирадянські розмови та за підозрою в шпигунстві застосована ВМП. Розстріляний 24.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 14.09.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 908).*

**КИР'ЯН Роман Васильович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, завідувач хати-лабораторії колгоспу ім. Куйбишева. Арешт 23.08.1940, звинувачення за ст. ст. 54-7, 54-8, 54-10 ч. 1 КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 16.04.1941 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1830).*

**КИРИЛЕНКО Влас Кіндратович,** 1872(1874) р.н., с. Волошнівка, проживав на ст. Хор (район ім. Лазо Хабаровського краю, Росія), українець, без визначених занять. Арешт 10.08.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Далекосхідному краю 28.09.1938 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 9.10.1938 у м. Хабаровськ. Реабілітований 25.12.1963 Хабаровським крайовим судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d16/f79.htm).*

**КИРИЛЕНКО Степан Митрофанович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.02.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.07.1930 за службу в денікінській армії ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 613*).*

**КИРИЧЕНКО Ганна Панасівна,** 1921 р.н., народилася і проживала в с. Королівщина, українка, освіта середня, ветсанітар колгоспу „Шлях уперед". Підписка про невиїзд від 21.04.1945 як члена сім'ї [дружина] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 31.07.1945 справа закрита. Невістка Дзюсь У.М., Дзюся А.С. дружина брата Дзюсь Г.А. (див. розділ „м. Ромни"). *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8752*).*

**КИРИЧЕНКО Єрофей Трифонович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, завгосп колгоспу ім. Паризької комуни. Арешт 21.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**КИРИЧЕНКО Іван Іванович,** 1902 р.н., уродженець колишнього Великобубнівського району, проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.02.1930, звинувачення в участі в контрреволюційному куркульському угрупованні. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 16.04.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 319*).*

**КИРИЧЕНКО Кузьма Романович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 12.12.1935. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 11.03.1936 за ст. 70 КК УСРР ув'язнений у ВТТ на 3 роки і 6 місяців, 29.04.1936 – рішення скасоване, справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 1658).*

**КИРИЧЕНКО Микита Савич,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу „Нове життя". Арешт 5.04.1933, звинувачення в дискредитації заходів влади та антирадянській агітації. Чернігівським облвідділом ДПУ 15.05.1933 справа закрита. Працював рахівником сільського товариства. Арешт 21.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській національній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7781. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**КИРИЧЕНКО Семен Самсонович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Паризької комуни. Арешт 16.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за участь в антирадянській націоналістичній організації та агітації проти заходів партії та уряду застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 268).*

**КИРИЧЕНКО Яків Дем'янович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.04.1933 справа закрити. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 969*).*

**КИШКА Василь Ілліч,** 1972 р.н., колишнє с. Губарівщина, проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 15.12.1930 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 914).*

**КИШКА Свирид Микитович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Королівщина, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Ворошилова. Арешт 19.12.1939. Сумським обласним судом 15.01.1940 за ст. ст. 54-10 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Верховним Судом УРСР 19.03.1940 з вироку виключена ст. 54-11, покарання пом'якшене до 5 років, 11.05.1990 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11421).*

**КІБЕЦЬ Василь Давидович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Лісківщина, українець, освіта неповна середня, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 6.10.1930 у м. Харків. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.02.1992 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**КІБЕЦЬ Василь Панасович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 8 років. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.02.1992 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**КІБЕЦЬ Данило Степанович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Народним судом Роменського району 31.03.1934 за виступи проти заходів радянської влади та зрив загальних зборів засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 25.03.1999 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5922, оп. 1, спр. 4390).*

**КІТ Герасим Тихонович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, постачальник пального для паровозів з.ст. Ромни. Арешт 29.04.1932, підписка про невиїзд від 14.05.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Роменським РВ ДПУ 13.05.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2954).*

**КІТ Дем'ян Касянович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 15.02.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив хлібозаготівельної кампанії, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав за місцем народження, працював у колгоспі ім. 17 з'їзду Рад. Арешт 31.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 5.05.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 7.12.1989

– прокуратурою Сумської області, 28.10.1965 – Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 599; оп. 4, спр. 363*).*

**КЛЕЦЬ Катерина Іларіонівна,** 1915 р.н., народилася і проживала в с. Москалівка, українка, освіта початкова, санітарка Перекопівської лікарні. У 1941-1943 рр. проживала і працювала на окупованій німцями території. Арешт 9.09.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 11.01.1946 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом військ МВС Українського округу 11.02.1946 вирок залишений у силі. Реабілітована 8.06.1971 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 5481*).*

**КЛИМЕНКО Іван Якович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 8.04.1933, звинувачення в злісному невиконанні плану хлібозаготівлі та зриві весняної посівної кампанії. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.06.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 36).*

**КЛИМЕНКО Микола Денисович,** 1911 р.н., уродженець с. Андріяшівка, українець, освіта початкова. Командир відділення мотористів бригади ППО Балтійського флоту. Арешт 5.11.1936, звинувачення в антирадянській пропаганді. Управлінням НКВС по Ленінградській області 5.01.1937 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5760).*

**КЛИМЕНКО Олександр Іванович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Ярмолинці, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 24.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 24.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7759).*

**КЛИМЕНКО Петро Антонович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 7 років. Після відбуття терміну покарання проживав за місцем народження, коваль колгоспу „13 років Жовтня". Арешт 10.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за участь у куркульському контрреволюційному націоналістичному угрупованні застосована ВМП. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді першої справи відмовлено. Реабілітований відповідно 28.02.1992 – прокуратурою Сумської області, 22.12.1960 – Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 132*; оп. 2, спр. 409*).*

**КЛИЦМАН Агафія Мусіївна,** 1918 р.н., с. Ведмеже, проживала в м. Київ. Особливою нарадою при НКВС СРСР 21.06.1941 ув'язнена у ВТТ на 5 років. Реабілітована в 1989 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 2. – К., 1999. – С. 144).*

**КЛИШКО Олексій Михайлович,** 1901 р.н., с. Пекарі Конотопського району, проживав у колишньому с. Петровське, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Серп і молот". Арешт 2.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації та висловлювання різких пораженських і терористичних намірів після втечі з висилки застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 81).*

**КЛІЩ Дмитро Герасимович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 14.11.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 2.12.1932 справа закрита. Арешт 20.04.1933, звинувачення в антирадянській агітації, спрямованій на зрив заходів радянської влади на селі. Прокурором Чернігівського облвідділу ДПУ 23.05.1933 справа закрита. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр.спр. П-3001, П-7732).*

**КЛОПОТ Олексій Михайлович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.04.1931, звинувачення в антирадянській агітації, розповсюдженні провокаційних чуток про зміну влади та виступи проти заходів влади на селі. Недригайлівським РВ ДПУ 8.07.1931 справа закрита. Брат Клопота Т.М. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5928*).*

**КЛОПОТ Трохим Михайлович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.04.1931, звинувачення в антирадянській агітації, розповсюдженні провокаційних чуток про зміну влади та виступах проти заходів влади на селі. Недригайлівським РВ ДПУ 8.07.1931 справа закрита. Брат Клопота О.М. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5928*).*

**КЛОЧКО Семен Денисович,** 1895 р.н., с. Хмелів, проживав на колишньому х. Малий, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червона Україна". Арешт 22.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва, висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв, переховування від репресій застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 87).*

**КНОР Іван Лук'янович,** 1884 р.н., с. Хрещатик, проживав у м. Петропавловськ Північноказахстанської області (Казахстан), німець, освіта початкова. Арешт 15.03.1938. Особливою нарадою при НКВС СРСР 4.07.1938 за ст. 58-10 КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 8.06.1989 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d16/f282.htm).*

**КОБЕЦЬ Андрій Спиридонович,** 1903 р.н., с. Артюхівка, проживав у с-щі Світличне Краснодонської міської ради Луганської області, українець, освіта незакінчена вища, завідувач планового відділу райуправління тресту „Донбаспівнічдонвод". Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області 9.05.1938 застосована ВМП. Реабілітований у 1961 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 2. – 2005. – С. 239).*

**КОБИЛЬСЬКИЙ Микола Григорович,** 1909 р.н., с. Локня, проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта початкова, майстер маслозаводу. Арешт 31.10.1937, підписка про невиїзд від 10.12.1937, звинувачення за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УРСР. Управлінням НКВС по Чернігівській області 29.12.1937 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6361).*

**КОБЛИК Іван Якимович,** 1889 р.н., с. Гусаків Мостиського району Львівської області, проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта середня спеціальна, учитель початкових класів. Арешт 26.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 11.02.1938 за систематичну контрреволюційну агітацію, наклепи на Радянський Союз та вихваляння фашизму і фашистської Польщі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Кіровській області (Росія), де й помер 7.01.1939. Реабілітований 27.09.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 962).*

**КОВАЛЕВСЬКИЙ Григорій Іванович,** 1893 р.н., с. Голінка, проживав у с. Шевченкове Токмацького району Запорізької області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.05.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ УСРР 3.09.1929 за проведення систематичної антирадянської агітації позбавлений волі на 3 роки. Реабілітований у 1991 р. *(Реабілітовані історією. Запорізька область. – Кн. 4. – 2008. – С. 295).*

**КОВАЛЕВСЬКИЙ Олександр Лазарович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 16.02.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 591).*

**КОВАЛЕНКО Віктор Іванович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Пустовійтівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.11.1932. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 17.12.1932 за проведення систематичної агітації, спрямованої на зрив різних політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 117).*

**КОВАЛЕНКО Гаврило Остапович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.02.1930, звинувачення в участі в контрреволюційному куркульському угрупованні. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 16.04.1930 справа закрита. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 31.05.1931 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Коваленка І.Г. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 6, спр. 319*; оп. 3, спр. 917).*

**КОВАЛЕНКО Іван Гаврилович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.01.1932. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 19.04.1932 за систематичну контрреволюційну діяльність, спрямовану на зрив заходів влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Термін покарання відбував в Архангельській

області (Росія). Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. Син Коваленка Г.О. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 239).*

**КОВАЛЕНКО Іван Іванович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 3.01.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану на підрив економічної могутності та заходів влади на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 23).*

**КОВАЛЕНКО Мусій Прокопович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 17 партз'їзду. Арешт 2.10.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 15.12.1937 за зраду інтересів більшовиків та революційно налаштованих осіб під час служби в денікінських військах та підривну діяльність в колгоспі застосована ВМП. Розстріляний 20.12.1937 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 31.03.1959 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований 31.01.1964 Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 131).*

**КОВАЛЕНКО Олексій Володимирович,** 1935 р.н., с. Перекопівка, проживав у м. Харків однойменної області, українець, освіта середня, студент 3 курсу технікуму електрозв'язку. Арешт 3.02.1953. Сумським обласним судом 13.03.1953 за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Верховним Судом УРСР 4.10.1954 покарання пом'якшене до 5 років, за амністією звільнений. Реабілітований 10.06.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12269*).*

**КОВАЛЬ Андрій Петрович,** 1885 р.н., смт Липова Долина однойменного району, проживав у с. Велике, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.11.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 7.12.1930 за проведення контрреволюційної агітації на зрив заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 5 років. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 558).*

**КОВАЛЬ Володимир Якович,** 1912 р.н., народився і проживав у с. Чисте, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.10.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти хлібозаготівлі та розповсюдження позики. Роменським РВ ДПУ 22.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2996).*

**КОВАЛЬ Іван Іванович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Гудими, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.01.1933. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів влади на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 68).*

**КОВАЛЬ Іван Макарович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.11.1932. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 14.12.1932 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 389).*

**КОВАЛЬ Іван Степанович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 7.05.1931 за контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив заходів влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання працював молотобійцем Засульської МТС. Арешт 31.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за згаданим звинуваченням, а також за розповсюдження чуток про зміну влади та повернення куркулям майна, висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 28.11.1989 та 22.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 158; оп. 4, спр. 683).*

**КОВАЛЬ Ілля Андрійович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Гудими, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти хлібозаготівлі. Прокурором Роменського району 26.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7757).*

**КОВАЛЬ Кирило Михайлович,** 1910 р.н., с. Гудими, проживав у колишньому с. Кринички, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Газети „Правда". Арешт 4.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області

29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва, після втечі з висилки ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія), де й помер 27.12.1937. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 243).*

**КОВАЛЬ Михайло Михайлович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Гудими, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.01.1933. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 15.02.1933 за антирадянську агітацію проти політкампаній на селі висланий у Північний край на 3 роки умовно. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 427).*

**КОВАЛЬ Панас Самійлович,** 1875 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 7.12.1930 за контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив заходів влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 853).*

**КОВАЛЬ Прохор Андрійович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 за контрреволюційну діяльність проти радянської влади та її заходів висланий у Північний край на 5 років. Реабілітований 5.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 506).*

**КОВАЛЬ Сильвестр Іванович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 17.02.1931 за контрреволюційну агітацію з метою підриву економічної могутності держави висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 295).*

**КОВАЛЬ Степан Захарович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Гудими, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.01.1933. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 29.04.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів радянської влади, особливо хлібозаготівлі, висланий у Північний край на 3 роки умовно. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 884).*

**КОВАЛЬ Федір Юхимович,** 1913 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.07.1941, звинувачення у ворожому ставленні до заходів партії та уряду. У зв'язку з наближенням фронту евакуйований до м. Новосибірськ однойменної області (Росія). Управлінням НКВС по згаданій області 11.06.1942 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2745).*

**КОВГАН Панас Якович,** 1892 р.н., с. Рогинці, проживав у м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, українець, освіта початкова, робітник залізниці. Арешт 3.05.1938. Лінійним судом Південної залізниці 10.01.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР, а також ст. 56-30 ч. 1 (порушення трудової дисципліни працівниками транспорту) засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 27.07.1989 Полтавським обласним судом. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 3. – 2005. – С. 32).*

**КОВТУН Андрій Федорович,** 1897 р.н., народився і проживав на колишньому х. Кравчишине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.07.1932. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 7.12.1932 за контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі після втечі з висилки ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 22.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 226).*

**КОВТУН Василь Дмитрович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.04.1933. Чернігівським обласним організаційним комітетом 8.05.1933 за контрреволюційну діяльність проти заходів влади на селі висланий разом з родиною за межі України. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 76).*

**КОВТУН Іван Іванович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.01.1933. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 20.03.1933 за контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив хлібозаготівлі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 843).*

**КОВТУН Іван Маркович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 28.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.03.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 844).*

**КОВТУН Михайло Тимофійович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 30.10.1929. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 13.01.1930 за систематичну контрреволюційну діяльність проти політкампаній на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 4.07.1995 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 790).*

**КОВТУН Олександр Петрович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Ріпки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 2.01.1931 за систематичну антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки, 9.01.1931 – ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 7.03.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 17).*

**КОВТУН Олександр Хрисанфович,** 1887 р.н., народився і проживав на колишньому х. Верещагин, українець, освіта середня, селянин-одноосібник. Арешт 12.04.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 14.10.1929 за контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав на колишній з. ст. Довгинцеве (тепер у межах м. Кривий Ріг Дніпропетровської області), працював техніком-будівельником 5 будівельного району. За звинуваченням в антирадянській агітації 7.04.1935 ув'язнений на 5 років. Реабілітований відповідно 30.12.1989 прокуратурою Сумської області та 21.12.1992. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 689. Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 401).*

**КОВТУН Стефан Петрович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Дубина, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Котовського. Арешт 26.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 28.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 5.06.1957 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 486*).*

**КОВТУН Трохим Іванович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Ріпки, українець, освіта початкова, черговий по з. ст. Рогинці. Арешт 6.12.1937. Лінійним судом Південної залізниці 16.08.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13279).*

**КОВТУН Уліян Захарович,** 1877 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 3.01.1933. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 11.02.1933 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 727).*

**КОВТУН Яків Павлович,** 1877 р.н., с. Володимирівка, проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.06.1937. Чернігівським обласним судом 20.02.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 23.04.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-992).*

**КОВШИК Захар Григорович,** 1875 р.н., с. Голінка, проживав у колишньому с. Кринички, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 10.02.1930. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 12.04.1930 за активну агітацію, спрямовану проти колективізації, та прихильність до денікінського руху під час громадянської війни висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 26.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 707).*

**КОЗАЧЕНКО Костянтин Федорович,** 1883 р.н., с. Калинівка, проживав у с. Сильченкове Талалаївського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, священик Успенської церкви. Арешт 15.04.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 21.09.1944 за антирадянську пораженську агітацію засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 30.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13152).*

**КОЗЕЛ Артем Дорофійович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт

24.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення контрреволюційної агітації та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Амурській області (Росія), де й помер 16.08.1938. Реабілітований 15.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 812).*

**КОЗИР Семен Андрійович,** 1870 р.н., с. Хустянка Буринського району, проживав на колишньому х. Реп'яхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 12.02.1930. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР 20.03.1930 за контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 776).*

**КОЗІЙ Андріян Олексійович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, голова колгоспу ім. 1 Травня. Сумським обласним судом 3.10.1944 за ст. 54-14 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 28.04.1992 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-4117, оп. 5, спр. 12).*

**КОЗІН Данило Сидорович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 27.11.1940. Сумським обласним судом 18.01.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 26.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11970).*

**КОЛЕСНИК Петро Федорович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Сулими, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Свідомий шлях". Арешт 21.06.1934, підписка про невиїзд від 25.06.1934. Народним судом Недригайлівського району 28.06.1934 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Чернігівським обласним судом 15.09.1934 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2786).*

**КОЛЕСНИК Федір Никифорович,** 1881 р.н., с. Ведмеже, проживав у с. Заїзд, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.10.1937. Сумським обласним судом 16.05.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 13.04.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12101).*

**КОЛОТ Кузьма Іванович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Чубаря. Арешт 7.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за активну діяльність у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 18.02.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 89*).*

**КОМЕНДАТ [КОМЕНДАНТ] Володимир Никифорович,** 1927 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Браташа. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями, 15.05.1943 вивезений до Німеччини. Арешт 1.02.1949. Особливою нарадою при МДБ СРСР 14.12.1949 за належність до агентури англійської розвідки ув'язнений у ВТТ на 25 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Центральною комісією з перегляду справ засуджених за контрреволюційні злочини, які перебувають у таборах, колоніях та в'язницях МВС СРСР та в засланні на поселенні, 21.11.1955 вирок скасований, справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 926).*

**КОНДРАТЕНКО Захарій Петрович,** 1913 р.н., с. Погреби, проживав у с. Ріпки, українець, освіта початкова, стрілочник з. ст. Рогинці. Арешт 6.09.1941. Військовим трибуналом Південної залізниці 18.09.1941 за розповсюдження змісту німецької листівки засуджений до ВМП. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 9.03.1992 Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12275).*

**КОНДРАТОВИЧ Іван Миколайович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Ярмолинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою про колегії ДПУ УСРР за контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі 13.02.1931 – ув'язнений у концтабір на 3 роки, 3.09.1931 – умовно-достроково звільнений. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 21).*

**КОНЦУР Григорій Іванович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, чорноробцукрозаводу. Сумським обласним судом 28.10.1944 за ст. 54-14 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Верховним Судом УРСР 15.12.1944 вирок скасований, справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-4117, оп. 5, спр. 14).*

**КООЛЬ Єлизавета Мефодіївна,** 1910 р.н., с. Добровілля Близнюківського району Харків-

ської області, проживала в колишньому с-щі радгоспу ім. Леніна (тепер с. Перехрестівка), українка, освіта початкова, робітниця радгоспу. У 1941-1943 рр. проживала і працювала в згаданому селищі, окупованому німцями. Підписка про невиїзд як члена сім'ї [дружина] засудженого до ВМП. [Відомостей про дату взяття підписки не виявлено]. Наркоматом держбезпеки СРСР 3.05.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8720*).*

**КОПИТЕНКО Митрофан Тимофійович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 21.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 516*).*

**КОРНІЄНКО Михайло Кирилович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Левченки, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 23.04.1935, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Прокурором Роменського району 2.06.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6266*).*

**КОРНІЄНКО Михайло Юхимович,** 1888 р.н., колишній х. Балясний, проживав у колишньому с. Шкурківщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.12.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 25.03.1931 за проведення систематичної контрреволюційної агітації з метою підриву економічної могутності СРСР висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 899).*

**КОРНУСЬ Семен Григорович,** 1897 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта початкова, працював у колгоспі „3 рік 1 п'ятирічки". Арешт 26.09.1935, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Управлінням НКВС по Чернігівській області 28.12.1935 справа закрита. Арешт 2.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2121*. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 305*).*

**КОРОЛЬ Марина Іванівна,** 1914 р.н., народилася і проживала в с. Ярошівка, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі ім. Червоних партизан. Підписка про невиїзд від 10.03.1944 як члена сім'ї [дружина] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 25.09.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8685*).*

**КОРОЛЬ Олександр Григорович,** 1911 р.н., с. Хустянка Буринського району, проживав на колишньому х. Гринів (тепер с. Галенкове), українець, освіта початкова, завідувач початкової школи. Арешт 7.10.1937, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Сумським обласним судом 14.05.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-66).*

**КОРОЛЬОВ Василь Іванович,** 1911 р.н., с. Житне, проживав у с. Український Хобдинського району Актюбінської області (Казахстан), росіянин, освіта початкова. Арешт 26.12.1937. За ст. 58-10 КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.01.1990 прокуратурою Актюбінської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index11.htm).*

**КОРОТЕНКО Федір Сергійович,** 1913 р.н., народився і проживав у с. Левченки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 11.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 24.01.1963 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 836*).*

**КОРОТКИЙ Григорій Хомич,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 17.10.1948, звинувачення у переховуванні членів бандитського угруповання. Управлінням МВС Сумської області 24.03.1949 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 4266*).*

**КОРОТУШКО Гнат Артемович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Петровського. Арешт 8.03.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР. Сумським обласним судом 21.04.1939 виправданий. Брат Коротушка Т.А. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2).*

**КОРОТУШКО Тимофій Артемович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі

ім. Петровського. Арешт 8.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Коротушка Г.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 516*).*

**КОРЧАК Захарій Якович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 10.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 11.02.1933 за контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 5.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Корчака С.Я. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 724).*

**КОРЧАК Іларіон Степанович,** 1900 р.н., с. Левченки, проживав у с-щі з. ст. Дебальцеве (Донецька область), українець, освіта початкова, тесляр цеху ремонту колії залізничної станції. Арешт 2.01.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 25.06.1933 ув'язнений у ВТТ на 10 років. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селищі. Арешт 19.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Московській області 14.11.1937 за активну контрреволюційну пропаганду та висловлювання терористичних намірів застосована ВМП. Розстріляний 16.11.1937 у м. Москва (Росія). Реабілітований відповідно в 1990 р та 2.09.1961. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 4. – 2008. – С. 503. Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index11.htm).*

**КОРЧАК Ілля Григорович,** 1891 р.н., с. Левченки, проживав у колишньому с. Чередниківщина, українець, освіта початкова, машиніст радгоспу ім. Блюхера. Арешт 12.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва та розповсюдження провокаційних чуток пораженського характеру застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 18.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 824).*

**КОРЧАК Кіра Іванівна,** 1898 р.н., с. Голінка, проживала в с. Новопавлівка Краснолуцького району Донецької області, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 2.01.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 25.06.1933 ув'язнена у ВТТ на 10 років. Реабілітована в 1990 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 4. – 2008. – С. 503).*

**КОРЧАК Никифор Степанович,** 1899 р.н., с. Левченки, проживав у с. Новопавлівка Краснолуцького району Донецької області, українець, освіта початкова, інструктор столярних справ неповно-середньої школи. Арешт 2.01.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 25.06.1933 ув'язнений у ВТТ на 10 років. Після відбуття терміну покарання проживав у с. Новопавлівка Краснолуцького району Донецької області, працював інструктором столярної майстерні ФЗН. Арешт 19.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Московській області 14.11.1937 за активну контрреволюційну пропаганду та висловлювання терористичних намірів застосована ВМП. Розстріляний 16.11.1937 у м. Москва (Росія). Реабілітований відповідно в 1990 р. та 2.09.1961. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 4. – 2008. – С. 503. Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index11.htm).*

**КОРЧАК Олександр Михайлович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Левченки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.04.1938 за участь у повстанській контрреволюційній націоналістичній організації застосована ВМП. Розстріляний 22.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 15.11.1960 Сумським обласним судом.*(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 393*).*

**КОРЧАКА [КОРЧАК] Семен Якович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, коваль колгоспу „Трудова нива". Арешт 10.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Корчака З.Я. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 424).*

**КОСАРЕНКО Петро Петрович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Володимирівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.02.1928, підписка про невиїзд від 10.02.1928. Народним судом 12 дільниці Роменського округу 15.03.1928 за агітацію проти закону про самооподаткування засуджений до позбавлення волі на 6 місяців. Роменським окружним судом

12.04.1928 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Прокурором Роменського округу 3.04.1929 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 2950*).*

**КОСАРЕНКО Петро Пилипович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Бацмани, українець, освіта неповна середня, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1932, звинувачення в контрреволюційній кримінальній діяльності. Харківським облвідділом ДПУ 27.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**КОСЕНКО Григорій Іванович,** 1899 р.н., с. Томашівка Недригайлівського району, проживав у с. Бесарабка, українець, освіта початкова, робітник лісопильного заводу. Арешт 5.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 5.11.1937 за активну участь у контрреволюційному куркульському угрупованні, висловлювання різких повстанських та терористичних намірів застосована ВМП. Розстріляний 19.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.06.1964 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 284).*

**КОСТЕНКО Андрій Олексійович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Ворошилова. Арешт 30.06.1938, звинувачення в участі в контрреволюційній українській націоналістичній організації та проведенні націоналістичної антирадянської діяльності. Роменським РВ НКВС 7.01.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3390).*

**КОСТЕНКО Григорій Якович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, робітник пекарні підприємства „Головхліб" (м. Ромни). Арешт 30.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**КОСТЕНКО Іван Тихонович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, листоноша колгоспу ім. Ворошилова. Арешт 8.03.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР. Сумським обласним судом 8.09.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-432).*

**КОСТЕНКО Петро Кузьмич,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Бесарабка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за проведення антирадянської агітації проти заходів влади на селі, колгоспного будівництва та позики на оборону держави ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 15.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 949).*

**КОСТЕНКО Семен Якович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, тесляр насіннєвої бази (м. Ромни). Арешт 30.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**КОСТЕНКО Юхим Архипович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Паризької комуни. Арешт 5.05.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 28.12.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1249).*

**КОСТОГРИЗЕНКО Микола Іванович,** 1905 р.н., уродженець Роменського району, українець, освіта початкова. Колишній командир кулеметного взводу 24 стрілецької бригади. У 1942 р. потрапив у німецький полон, у 1943 р. вивезений до Німеччини, згодом до Норвегії. У 1945 р. репатрійований до СРСР. Арешт 22.10.1945. Військовим трибуналом Казанського тероristичного округу 12.04.1946 за ст. ст. 54-1 „а", 54-11 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Верховним Судом СРСР 4.10.1946 вирок залишений у силі. Реабілітований 8.10.1992 відділом реабілітації головного управління з нагляду за виконання законів у Збройних Силах. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 12323*).*

**КОСУШКО Андрій Трохимович**, 1905 р.н, с. Волошнівка, проживав у м. Дніпропетровськ однойменної області, завідувач сектору чорних металів заводу ім. Леніна. За звинуваченням в участі в контрреволюційній організації 25.04.1938 застосована ВМП. Розстріляний. Реабілітований 6.02.1957. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 438).*

**КОТЕНКО Григорій Якович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Великі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник.

Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 5 років. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.09.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**КОТЕНКО Євтихій-Юхим Павлович,** 1887 р.н., с. Артюхівка, проживав у м. Сімферополь АР Крим, службовець. Засуджений у 1920 р. Реабілітований у 1993 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 214).*

**КОЧУБЕЙ Євстафій Фадейович,** 1896 р.н., с. Миколаївка, проживав у с. Ісайцево Ярославського району однойменної області (Росія), українець, освіта початкова, тесляр затону промколгоспу „Хвиля". Арешт 22.01.1935. Ярославським обласним судом 4.04.1935 за ст. 58-10 КК РСФРР засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Червоноармієць 586 окремої стрілецької роти центрального складу ВМФ № 2040 (м. Канськ Красноярського краю, Росія). Арешт 10.06.1943. Військовим трибуналом в/ч 3428 12.07.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований відповідно 25.12.1993 [реабілітаційний орган не встановлено] та 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index11.htm. ГДА УСБУ в СО, спр. П-12835).*

**КОШМАН Василь Тимофійович,** 1906 р.н., уродженець с. Василівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 117 гвардійського СП 39 гвардійської СД. У 1941-1943 рр. проживав і працював у с. Попівщина, окупованому німцями. Арешт 3.07.1944. Військовим трибуналом 8 гвардійської армії 1.08.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 9.02.1966 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8395).*

**КРАВЦОВ Іван Григорович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 12.09.1937. Сумським обласним судом 20.04.1939 за проведення контрреволюційної розкладницької роботи в колгоспі засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УРСР 23.12.1939 покарання пом'якшене до 3 років. Верховним Судом СРСР 28.09.1940 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Верховним Судом УРСР 30.10.1940 вирок згаданого обласного суду залишений у силі. Реабілітований 24.04.1963 Пленумом Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6775).*

**КРАВЧЕНКО Василь Максимович,** 1893 р.н., уродженець колишньої Вітебської губернії, проживав у с. Шевченкове, росіянин, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 2.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 22.02.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Свердловській області (Росія). Реабілітований 12.07.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 65).*

**КРАСНОЩОК Максим Андрійович,** 1884 р.н., народився і проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 1.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антирадянської агітації проти існуючого ладу, виборів до Верховної Ради та тлумачення в контрреволюційному дусі нової Конституції ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 254).*

**КРИВЕНКО Григорій Якович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, приймальник птиці від птахопрому. Арешт 16.08.1938, звинувачення за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УРСР. Смілівським РВ НКВС 20.03.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-354).*

**КРИВЕНКО Іван Тихонович,** 1915 р.н., с. Великі Бубни, проживав у м. Гадяч однойменного району Полтавської області, українець, освіта середня, учень 3 курсу педагогічної школи. Арешт 22.06.1939. Полтавським обласним судом 27.12.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 1.02.1990 Верховним Судом УРСР. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 3. – 2005. – С. 128).*

**КРИВОГУЗ Андрій Павлович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 21.02.1931, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Недригайлівським РВ ДПУ 8.07.1931 справа закрита в зв'язку з висланням за межі України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5657).*

**КРИВОГУЗ Олексій Никифорович,** 1881 р.н., народився і проживав у колишньому с. Кривогузове, українець, освіта початкова,

селянин-одноосібник. Арешт 10.04.1933, звинувачення в злісному зриві весняної посівкампанії та невиконанні політкампаній. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.06.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 149).*

**КРИВОГУЗ Павло Лукич,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.09.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 1.02.1933 за контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). До арешту працював ветеринарним фельдшером радгоспу „Ельген" „Дальбуду", тимчасово проживав у згаданому селі. Арешт 27.02.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на заклик до колгоспників не підкорятися владі та не здавати продукти, ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у згаданій республіці. Реабілітований відповідно 30.12.1989 – прокуратурою Сумської області, 15.01.1958 – Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 684; оп 1, спр. 776).*

**КРИВОГУЗ Павло Павлович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 21.02.1931, звинувачення в антирадянській агітації проти всіх заходів влади на селі. Недригайлівським РВ ДПУ 25.06.1931 справа закрита в зв'язку з висланням за межі України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5656).*

**КРИВОГУЗ Степан Юхимович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 27.12.1932. Народним судом Недригайлівського району 11.02.1933 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 5.03.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11294).*

**КРИВОКОБИЛЬСЬКИЙ Монан (Мусій) Павлович,** 1896 р.н., уродженець с. Левченки, українець, освіта початкова, діловод господарської частини 2 бригади 4 Київської дивізії УНР. 17.11.1921 потрапив у полон 2 кавалерійського корпусу (командир Г.І. Котовський). Розстріляний 23.11.1921 у с. Базар Народицького району Житомирської області. Реабілітований 25.03.1998. *(Рейд у вічність: Збірка документів під ред. Р. Коваля. – К., 2001. Режим доступу: http://www.irekw.internetdsl.pl/rajdtiut.html).*

**КРИВОКОБИЛЬСЬКИЙ Федір Юхимович,** 1902 р.н., с. Левченки, проживав у с. Овлаші, українець, освіта початкова, робітник Роменської МТС (м. Ромни). Арешт 3.02.1933, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Чернігівським облвідділом ДПУ 27.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2974).*

**КРИВОРОТЕНКО Хома Лазарович,** 1873 р.н., с. Перекопівка, проживав у с. Губське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 27.03.1930 за контрреволюційну діяльність проти існуючого ладу та заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 19.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 138).*

**КРИВОУС Павло Васильович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів влади на селі, та приховування хліба висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 15.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 999).*

**КРИВЦУН Яків Юхимович,** 1886 р.н., с. Перекопівка, проживав у смт Білики Кобеляцького району Полтавської області, українець, освіта початкова, священик. Арешт 4.12.1937. Полтавським обласним судом 28.06.1938 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 22.02.1995 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 3. – 2005. – С. 138).*

**КРИКУН Антон Антонович,** 1894 р.н., с. Томашівка Недригайлівського району, проживав у с. Лукашове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 27.04.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 154).*

**КРОЛЬ Йосип Михайлович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Великі Будки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.11.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.11.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2449*).*

**КРУГЛЯКОВСЬКИЙ Станіслав Войцехович,** 1888 р.н., уродженець Польщі, проживав у с. Ярошівка, поляк, освіта середня, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 22.08.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 10.12.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 184).*

**КРЯЧЕК Уляна Федорівна,** 1891 р.н., уродженка колишнього Роменського повіту, проживала в с-щі з. ст. Бікін (м. Бікін однойменного району Хабаровського краю, Росія), українка, домогосподарка. Арешт 12.10.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 8.06.1938 як соціально небезпечний елемент вислана до Казахстану на 5 років. Реабілітована 22.04.1960 військовим трибуналом Далекосхідного ВО. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index11.htm).*

**КУБРАК Григорій Андрійович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.04.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.05.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2375*).*

**КУЗЬМЕНКО Іван Несторович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова, конюх колгоспу. Арешт 30.06.1941, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 2.08.1941 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3193).*

**КУЗЬМЕНКО Марія Михайлівна,** 1888 р.н., народилася і проживала у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.08.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 11.10.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2430*).*

**КУЗЬМЕНКО Митрофан Михайлович,** 1893 р.н., колишнє с. Ненадіївка, проживав у м. П'ятигорськ Ставропольського краю (Росія), українець, освіта початкова, член ВКП(б). Арешт 7.10.1937. Перебував під слідством 1 рік і 7 місяців. Справа закрита у червні 1939 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index11.htm).*

**КУЛИК Ахаз Семенович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Паризької комуни. Арешт 29.06.1938, звинувачення в участі в контрреволюційній організації та антирадянській агітації. Прокуратурою Сумської області 27.04.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1454).*

**КУЛИК Василь Омелянович,** 1910 р.н., с. Велике, проживав у м. Артем (Приморський край, Росія), українець, освіта початкова, перебував у тиловому ополченні – працював розгортачем вугілля шахти 2-2 біс 48 батальйону спецчастин ОЧДСА. Арешт 8.02.1935. Військовим трибуналом 1 Тихоокеанської СД 24.03.1935 за ст. 58-10 ч.1 КК РСФРР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у м. Маріїнськ (Кемеровська область, Росія). Військовим трибуналом ОЧДСА 11.04.1935 вирок залишений у силі. Реабілітований 25.10.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13050).*

**КУЛИК Іван Стефанович,** 1914 р.н., народився і проживав у с. Андріївка, українець, освіта неповна середня, колгоспник. Арешт 21.02.1935. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.05.1935 за контрреволюційну агітацію ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Термін покарання відбував Республіці Комі (Росія). Реабілітований 20.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 279).*

**КУЛИК Павло Лаврентійович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 28.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**КУЛИК Пилип Єфремович,** 1898 р.н., с. Рівне [район не встановлено] Кіровоградської області, проживав у м. Ніжин Чернігівської області, українець, освіта вища, завідувач кафедри Ніжинського пединституту. У 1941-1943 рр. проживав і працював у с. Глинськ, окупованому німцями. Арешт 10.03.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 12.06.1945 на підставі ст. 2 Указу Президії Верховної Ради СРСР від 19.04.1943 засуджений до 15 років каторжних робіт. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 13.04.1955 склад злочину перекваліфікований на ст. 54-1 „а" КК УРСР, засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 10.02.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12953*).*

**КУЛИНИЧ Мефодій Пилипович,** 1891 р.н., с. Поділки Липоводолинського району, проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 16.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.11.1937 за участь у куркульському контрреволюційному угрупованні, проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва та висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 30.09.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 874*).*

**КУМЕЙКО Павло Захарович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червона Армія”. Арешт 22.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.12.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва, підписки на позику на оборону держави та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 211).*

**КУПОР Трохим Омелянович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 1.03.1931 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі ув’язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 26.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 109).*

**КУРАХ Володимир Андрійович,** 1910 р.н., м. Стрий Львівської області, проживав у с. Погожа Криниця, українець, освіта середня, учитель неповно-середньої школи. Арешт 20.06.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою”) 8.12.1937 за активну участь у нелегальній контрреволюційній організації та шпигунську діяльність на користь Польщі застосована ВМП. Розстріляний 14.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 30.01.1957 Верховним Судом СРСР. Чоловік Зерінг А.Й. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 478).*

**КУРИЛОВ Зельман Рувимович,** 1903 р.н., с. Бацмани, проживав у м. Запоріжжя однойменної області, єврей, освіта початкова, економіст планового відділу головної контори заводу „Комунар”. Трійкою при управлінні НКВС по Дніпропетровській області 1.04.1938 застосована ВМП. Розстріляний 29.04.1938. Реабілітований у 1957 р. *(Реабілітовані історією. Запорізька область. – Кн. 1. – 2004. – С. 432).*

**КУРИСЬКО Сергій Євтухович,** 1914 р.н., уродженець с. Василівка, українець, освіта початкова, відбував термін попереднього покарання в промВТТ № 9 НКВС (м. Київ). Київським обласним судом 29.12.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки, вважається засудженим за обома вироками на 4 роки із зарахуванням відбутої частини з 17.01.1939. Верховним Судом УРСР 24.01.1940 вирок змінений, вважається засудженим за ст. 70 ч.1 (хуліганські дії) до позбавлення волі на 1 рік з приєднанням невідбутої частини покарання за попереднім вироком 20 днів. Верховним Судом УРСР 15.02.1941 вирок залишений у силі. Реабілітований 19.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7079).*

**КУХАРЕНКО Тихін Омелянович,** 1877 р.н., с. Андріяшівка, проживав у с-щі колишньої з. ст. Біловод, українець, освіта початкова, машиніст водокачки. Арешт 16.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Дорожньо-транспортним відділом ОДПУ з. ст. Полтава 7.01.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5950).*

**КУЦ Іван Олександрович,** 1880 р.н., колишній х. Куців (тепер с. Харченки) Буринського району, проживав у с. Галенкове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.07.1930 за контрреволюційну діяльність проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 909*).*

**КУЦЕНКО Тихін Антонович,** 1898 р.н., с. Коровинці Недригайлівського району, проживав у с. Великі Будки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 749*).*

**КУЧЕРЕНКО Павло Лукич,** 1914 р.н., народився і проживав у с. Довгополівка, українець, освіта початкова. У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території, у 1943 р. вивезений за кордон, де служив

у німецькій армії. У травні 1945 р. репатрійований до СРСР, проходив фільтрацію у Воркуттабі НКВС, 23.07.1946 направлений на спецпоселення на 6 років. Звільнений 28.06.1952. Реабілітований 26.04.2002 МВС Республіки Комі. Батько Фаткіної (Кучеренко) Т.П. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 7, спр. 751*).*

**КУЧМА Дмитро Арсентійович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Карелія (Росія). Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 27.02.1992 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**КУШНІР Василь Григорович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Народним судом Роменського району 3.12.1931 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 6 років та до висилки за межі України на 5 років. Полтавським міжрайонним судом 10.02.1932 вирок залишений у силі. Реабілітований 11.03.1991 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11600).*

**КУШНІР Григорій Іванович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.06.1938. Чернігівським обласним судом 15.02.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 23.05.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1002*).*

**КУШНІР Федір Григорович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, заготівельник яєць контори „Кооптах". Арешт 14.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 515*).*

## Л

**ЛАВІРКО Михайло Федорович,** 1884 р.н., с. Левченки, проживав у м. Томськ однойменної області (Росія), українець, освіта початкова, агент із постачання. Арешт 8.11.1937. За участь в японській шпигунсько-диверсійній групі 8.12.1937 застосована ВМП. Розстріляний 22.12.1937. Реабілітований 4.04.1957. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index12.htm).*

**ЛАВРИК Герасим Севастянович,** 1901 р.н., уродженець с. Глинськ, українець, освіта середня, член ВКП(б). Начальник клубу 2 кінного полку 1 кінної дивізії, політрук (м. Хмельницький однойменної області). Арешт 13.07.1937. Військовим трибуналом 1 кінного корпусу Київського ВО 27.11.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років, позбавлений військового звання. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 5.04.1940 покарання пом'якшене до 3 років. Реабілітований 23.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13136).*

**ЛАВРИК Григорій Никифорович,** 1926 р.н., уродженець с. Вовківці, українець, освіта неповна середня. У 1941-1943 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями, 22.05.1943 вивезений до Чехословаччини. У 1945 р. репатрійований до СРСР, проходив фільтрацію в Інттабі НКВС, 8.08.1946 направлений на спецпоселення в м. Сиктивкар Республіки Комі (АРСР) на 6 років. Звільнений 18.07.1952. Реабілітований: 3.09.1968 – Міністерством охорони громадського порядку Комі АРСР, 18.09.1998 – МВС Республіки Комі. *(Арх. УМВСУ в СО, ф.7, спр. 891).*

**ЛАВРИК Митрофан Миронович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 31.03.1933, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Роменським РВ ДПУ 12.12.1933 справа закрита. Працював у колгоспі ім. Петровського. Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за зв'язки з кримінальними елементами, участь у пограбуваннях, агітацію проти колгоспного будівництва, позики на оборону держави та заклики до колгоспників припинити роботу ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 1.12.1989 прокуратурою Сумської

області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2466. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 469).*

**ЛАВРИНЕНКО Євмен Хомич,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, машиніст водокачки 6 відділення паровозного господарства з. ст. Лохвиця Південної залізниці (Полтавська область). Арешт 16.07.1938. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Харківській області 25.09.1938 за участь у контрреволюційній шпигунсько-диверсійній організації та здійснення диверсійно-шкідницьких актів застосована ВМП. Розстріляний 4.10.1938 у м. Харків. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 655).*

**ЛАВРИНЕНКО Іван Терешкович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова. Роменським окружним судом 12.01.1929 за участь у підготовці вбивства голови сільради засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 26.04.1999 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 1974*).*

**ЛАВРИНЕНКО Павло Лукич,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Петровського. Арешт 30.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антиколгоспної агітації, розповсюдження провокаційних чуток про війну та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 19.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 29.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 733).*

**ЛАДОНЯ Василь Якович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Вощилиха, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.04.1938. Чернігівським обласним судом 16.08.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 1.03.1942. Реабілітований 5.08.1991 Прокуратурою УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11773).*

**ЛАДОНЯ Максим Іванович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Мале, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.04.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.05.1933 за агітацію, спрямовану на зрив посівної кампанії, та ухиляння від здачі хліба державі ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 893).*

**ЛАЗАРЕНКО [ЛАЗОРЕНКО] Федір Олександрович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 27.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антирадянської агітації проти заходів радянської влади, підписки на позику на оборону держави та тлумачення в контрреволюційному дусі нової Конституції ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 17.09.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 46*).*

**ЛАЗЕБНИЙ Василь Савич,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Королівщина, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 9.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 248).*

**ЛАЗОРЕНКО Григорій Денисович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 2.09.1931 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 10*).*

**ЛАЗОРЕНКО Катерина Михайлівна,** 1900 р.н., с. Біловод, проживала в с. Гільці Чорнухинського району Полтавської області, українка, освіта початкова, колгоспниця. Арешт 8.09.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Харківській області 23.09.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР ув'язнена у ВТТ на 10 років. Реабілітована 28.09.1989 прокуратурою Полтавської області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 3. – 2005. – С. 196).*

**ЛАЗОРЕНКО Михайло Тимофійович,** 1873 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.02.1931 за антирадянську агітацію та протидію заходам партії і радвлади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 980).*

**ЛАЗЬКО (ЛИЗКО) Павло Васильович,** 1888 р.н., с. Гаврилівка [район не встановлено] Чернігівської області, проживав на колишньому

х. Новоселівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.01.1933, звинувачення в антирадянській агітації проти всіх заходів влади на селі. Чернігівським облвідділом ДПУ 27.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО,спр. П-3158).*

**ЛАКИЗА Кузьма Петрович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Салогубівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 1 Травня. Арешт 29.11.1937. Сумським обласним судом 27.07.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 20.04.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11422).*

**ЛАКИЗА Никифор Дем'янович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Вощилиха, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 3.01.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію проти радвлади та її заходів на селі висланий у Північний край на 5 років. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 728).*

**ЛАКІЗА [ЛАКИЗА] Іван Минович,** 1907 р.н., с. Кашпури, проживав у м. Макіївка Донецької області, українець, освіта початкова, рахівник шахти № 8-9. Арешт 29.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 5. – 2008. – С. 105).*

**ЛАНТУХ Іван Федорович,** 1897 р.н., с. Гаї, проживав у с. Борозенка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 7.03.1938. Сумським обласним судом 22.03.1939 за антирадянську агітацію проти колгоспного устрою та заходів партії та уряду на селі засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 14.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13093).*

**ЛАНТУХ Петро Іванович,** 1904 р.н., народився і проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 11.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антиколгоспної агітації, розповсюдження провокаційних чуток про війну та загибель радвлади, висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував у м. Самара однойменної області, Вологодській та Архангельській областях (Росія). Реабілітований 17.09.1964 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 285).*

**ЛАПКО Марина Никифорівна,** 1878 р.н., с. Коржі, проживала в с. Ярмолинці, українка, неписьменна, домогосподарка. Арешт 13.12.1934. Особливою нарадою при НКВС СРСР 4.03.1935 за контрреволюційну діяльність вислана до Казахстану на 3 роки. Реабілітована 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. Мати Лапка М.В., Лапка П.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 281).*

**ЛАПКО Микола Володимирович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Ярмолинці, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 13.12.1934. Особливою нарадою при НКВС СРСР 4.03.1935 за зв'язок з іноземними контрреволюціонерами та переховування нелегально прибулих із-за кордону ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Згаданою особливою нарадою 10.07.1938 ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 7.08.1989 прокуратурою Сумської області. Син Лапко М.Н., брат Лапка П.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 464).*

**ЛАПКО Петро Володимирович,** 1912 р.н., народився і проживав у с. Ярмолинці, українець, освіта початкова, чоботар-кустар. Арешт 13.12.1934. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.03.1935 за зв'язок з іноземними контрреволюціонерами та переховування нелегально прибулого із-за кордону ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. Син Лапко М.Н., брат Лапка М.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 700).*

**ЛАТКОВСЬКИЙ Прокіп Романович,** 1884 р.н., с. Перекопівка, проживав у с. Левченки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.09.1938. Чернігівським обласним судом 9.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Реабілітований 23.05.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1203).*

**ЛАЦЬКО Дмитро Семенович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червона Україна". Арешт 28.11.1937. Чернігівським обласним судом 8.03.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 29.06.1991 Прокуратурою УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11736а).*

**ЛЕЙКО Олексій Панасович,** 1885 р.н., с. Сміле, проживав у с. Лука Лохвицького району Полтавської області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 11.01.1931 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР висланий у Північний край на 3 роки умовно. Проживав у с-щі Юсківці згаданого району Полтавської області, службовець ліспромгоспу. Арешт 3.09.1941. Особливою нарадою при НКВС СРСР 9.12.1942 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований відповідно 13.03.1990 та 3.05.1990 прокуратурою Полтавської області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 2. – 2005. – С. 215).*

**ЛЕСИК Тимофій Митрофанович,** 1912 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.07.1929. Роменським окружним судом 11.11.1929 за ст. 16-54-8 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 6 років і 4 місяці із суворим відокремленням. Термін покарання відбував на Колимі (Росія). Реабілітований 27.06.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11715*).*

**ЛИННИК Микола Йосипович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Мокіївка, українець, освіта середня, колгоспник. Арешт 27.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти хлібозаготівлі та колективізації. Великобубнівським РВ ДПУ 23.01.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3166).*

**ЛИСЕНКО Михайло Кузьмич,** 1894 р.н., с. Ненадіївка, проживав у колишньому с. Стовпівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.07.1930 за контрреволюційну діяльність проти заходів влади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 909*).*

**ЛИСЕНКО Степан Мусійович,** 1919 р.н., уродженець с. Волошнівка, українець, освіта початкова, тесляр спецтабору НКВС № 509 (м. Чебоксари Чуваської Республіки, Росія). У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 12.11.1945. Особливою нарадою при МВС СРСР 25.07.1946 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 3 роки, на підставі Указу Верховної Ради СРСР від 7.07.1945 звільнений. Реабілітований 10.07.1996 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 218).*

**ЛИСЕНКО Яків Полікарпович,** 1895 р.н., колишній х. Чепин (тепер с. Гришине), проживав на колишньому х. Руда, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Шлях уперед". Арешт 17.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.04.1938 за участь у повстанській контрреволюційній націоналістичній організації застосована ВМП. Розстріляний 23.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 15.11.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 393*).*

**ЛИСУН Леонтій Федорович,** 1879 р.н., с. Попівщина, проживав у смт Дормидонтовка В'язенського району Хабаровського краю (Росія), українець, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 5.01.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Далекосхідному краю 15.03.1938 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 8.05.1938 у м. Хабаровськ. Реабілітований 14.09.1990 Хабаровським крайовим судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index12.htm).*

**ЛИСЮК Василь Іванович,** 1914 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.10.1935. Чернігівським обласним судом 10.03.1936 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 31.03.1992 Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12083).*

**ЛИТВИНЕНКО В'ячеслав Кузьмич,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Великі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 30.12.1930 за проведення агітації проти заходів влади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 199).*

**ЛИТВИНЕНКО Василь Володимирович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Великі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі, працював у колгоспі „Шлях до соціалізму". Арешт 22.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по

Чернігівській області 5.05.1938 за проведення антирадянської агітації пораженського характеру застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 та 11.03.1964 в перегляді справи відмовлено, реабілітований відповідно 23.11.1991 та 8.08.1989. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 132*; оп. 5, спр. 422).*

**ЛИТВИНЕНКО Григорій Іванович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „1 Травня". Арешт 12.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 11.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 283*).*

**ЛИТВИНЕНКО Євмен Семенович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, завідувач тваринництва колгоспу „Паризька комуна". Арешт 4.05.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**ЛИТВИНЕНКО Микола Миколайович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Великі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 10 років. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.09.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ЛИТВИНЕНКО Михайло Макарович,** 1874 р.н., народився і проживав у с. Залатиха, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.11.1932, звинувачення в контрреволюційній агітації проти колективізації та хлібозаготівлі. Роменським РВ ДПУ 26.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3000).*

**ЛИТВИНЕНКО Петро Іванович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Ведмеже, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Постишева. Арешт 2.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 1.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 451).*

**ЛИТВИНЕНКО Степан Михайлович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Залатиха, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Димитрова. Арешт 26.11.1937. Чернігівським обласним судом 19.06.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 19.07.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11481).*

**ЛИТВИНКО Олексій Іванович,** 1888 р.н., народився і проживав на колишньому х. Луциків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1932 за проведення агітації проти колгоспного будівництва висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 390).*

**ЛИТОВКА Микита Сергійович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Крупської. Арешт 13.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за шкідницьку роботу з метою знищення коней ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 943).*

**ЛИТОВКО [ЛИТОВКА] Павло Якович.** 1894 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Крупської. Арешт 6.03.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за участь в антирадянському націоналістичному угрупованні (СВУ) та проведення контрреволюційної націоналістичної діяльності проти заходів влади на селі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Приморському краї та Читинській області (Росія). Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі. Арешт 24.05.1949. Особливою нарадою при МДБ СРСР 1.10.1949 за згаданим звинуваченням засланий на поселення в Кзил-Ординську область (Казахстан). Реабілітований відповідно 1.09.1956 – Сумським обласним судом, 6.03.1957 – Верховним Судом УРСР. Брат Литовки П.Я. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр.спр. 342, 570).*

**ЛИТОВКО [ЛИТОВКА] Петро Якович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Крупської. Арешт 28.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за участь у контрреволюційному націоналістичному угрупованні та проведення контрреволюційної діяльності проти заходів партії та уряду ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія)., звільнений у березні 1943 р. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі, працював теслярем Глинської контори районної укоопспілки. Арешт 24.05.1949 за згаданим звинуваченням, засланий на поселення в Кзил-Ординську область (Казахстан). Реабілітований 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Литовки П.Я. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 391).*

**ЛИТОША Іван Порфирович,** 1876 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 30.12.1930 за антирадянську агітацію проти колективізації сільського господарства висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Литоші П.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 106).*

**ЛИТОША Павло Іванович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 за проведення злісної антирадянської агітації проти політичних кампаній на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. Син Литоші І.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 851).*

**ЛІФШИЦ Борис Григорович,** 1889 р.н., с. Андріяшівка, проживав у с. Зирянське однойменного району Томської області (Росія), єврей, освіта початкова, вантажник контори „Заготзерно". Арешт 7.08.1937. За контрреволюційну діяльність 8.10.1937 ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 3.08.1956. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index11.htm).*

**ЛОЗА Кирило Феофанович,** 1901 р.н., с. Волошнівка, проживав у колишньому с. Губарівщина, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 27.11.1937, підписка про невиїзд від 20.06.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Прокурором Глинського району 26.01.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1042).*

**ЛОЗАРЕНКО [ЛАЗОРЕНКО] Іван Григорович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 7 з'їзду Рад. Арешт 18.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 515*).*

**ЛУК'ЯНЕНКО Петро Захарович,** 1896 р.н., с-ще Юсківці Лохвицького району Полтавської області, проживав у м. Челябінськ однойменної області (Росія), українець, освіта незакінчена вища, робітник тракторного заводу. У 1941-1943 рр. проживав і працював у с. Гудими, окупованому німцями. Арешт 31.01.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 14.09.1945 за ст. 54-1 „а" КК УРСР виправданий, за ст. 54-10 ч. 2 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 13.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13225).*

**ЛУК'ЯНЕЦЬ Григорій Карпович,** 1919 р.н., уродженець с. Погожа Криниця, українець, освіта початкова. Червоноармієць батареї ПТО 611 СП. Арешт 7.04.1942. Військовим трибуналом 23 гвардійської СД 14.04.1942 за проведення контрреволюційної агітації, наклепи на уряд та радянську пресу, вихваляння техніки в німецькій армії засуджений до ВМП. Розстріляний 19.04.1942. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 22.11.1996 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13602).*

**ЛУКАШ Василь Петрович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Локня, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 8.02.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за систематичну антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 26.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 10).*

**ЛУКАШ Микола Федорович,** 1914 р.н., с. Галка, проживав у м. Горлівка Донецької області, українець, освіта початкова, токар Горлівського машинобудівного заводу ім. Кірова.

Арешт 8.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва після втечі з висилки, ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Приморському краї (Росія). Реабілітований 6.05.1964 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 261).*

**ЛУКАШ Трохим Лаврентійович,** 1904 р.н., с. Ярмолинці, проживав на колишньому х. Лужки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 7 років. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.09.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ЛУЦАЙ Самійло Макарович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Ярмолинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930, підписка про невиїзд [дата не встановлена]. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 11.12.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ЛУЦЕНКО Іван Климович,** 1915 р.н., с. Рогинці, проживав у м. Бучач однойменного району Тернопільської області, освіта початкова. Арешт 4.06.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Тернопільської області 28.09.1945 за підтримку зв'язків з ОУН засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 25.08.1960. *(Реабілітовані історією. Тернопільська область. – Кн. 1. – 2008. – С. 590).*

**ЛУЦІЙ Іван Гаврилович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Чеберяки, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „14-річчя Жовтня". Арешт 2.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації проти заходів влади на селі та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 1.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 449).*

**ЛУЦІЙ Оврам Трохимович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Чеберяки, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „14-річчя Жовтня". Арешт 18.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва, та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 40).*

**ЛУЩАЙ Андрій Іванович,** 1891 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, об'їждчик Роменського районного лісгоспу. Арешт 15.07.1938, звинувачення в участі в контрреволюційній повстанській націоналістичній організації та проведенні контрреволюційної діяльності. Роменським РВ НКВС 16.09.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1913).*

**ЛУЩАН Софрон Андрійович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Холодник, українець, освіта початкова, комірник колгоспу ім. Постишева. Арешт 12.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за контрреволюційну націоналістичну агітацію, доведення необхідності відділення України від СРСР та наклепи на керівників радянського уряду застосована ВМП. Розстріляний 25.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 27.09.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 952).*

**ЛЯШЕНКО Василь Васильович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Великі Будки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.02.1933 за проведення антирадянської та контрреволюційної агітації проти заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 407).*

**ЛЯШЕНКО Олександр Семенович,** 1930 р.н., уродженець с. Житне, українець, освіта середня спеціальна. Курсант в/ч 25497 „Б" (м. Слуцьк однойменного району Мінської області, Білорусь). Арешт 4.11.1950. Сумським обласним судом 25.12.1950 за написання та розповсюдження листівок антирадянсько-повстанського змісту засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 3.09.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12606).*

# М

**МАГУЙ Василь Терентійович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Залатиха, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 30.12.1930 за антирадянську агітацію проти заходів партії та радянської влади висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 21.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 178).*

**МАЙ Михайло Мусійович,** 1904 р.н., уродженець с. Біловод, українець, освіта початкова. Старшина групи хіміків бригади міноносців Червонознаменного Балтійського флоту. Арешт 31.08.1937. Військовим трибуналом згаданого флоту 3.12.1937 за контрреволюційну агітацію та збір інформації секретного характеру про військові об'єкти з метою подальшої передачі іноземній розвідці (ст. ст. 19-193-24 „б", 58-10 ч. 1 КК РРФСР) засуджений до позбавлення волі на 8 років. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 17.03.1938 зі звинувачення виключена ст. 19-193-24 „б", покарання пом'якшене до 5 років. Реабілітований 18.11.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13084).*

**МАЙБОРОДА Яків Ілліч,** 1914 р.н., колишнє с. Протасівка (тепер с. Сміле), проживав у с. Сміле, українець, освіта незакінчена вища, учитель Пекарівської неповно-середньої школи. Арешт 20.04.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 21.10.1944 за систематичну антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), звільнений 25.07.1953. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13299).*

**МАЙФАТ Свирид Захарович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.12.1934. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за антирадянську агітацію та ухиляння від виконання зобов'язань із хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 419).*

**МАЙФЕТ Петро Григорович,** 1935 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта неповна середня, учень 9 класу. Арешт 28.01.1953. Сумським обласним судом 13.03.1953 за ст.ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 9 років. Верховним Судом УРСР 4.10.1954 покарання пом'якшене до 5 років, на підставі Указу Верховної Ради СРСР від 27.03.1953 звільнений. Реабілітований 10.06.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12269*).*

**МАКАРЕНКО Микола Омелянович,** 1877 р.н., с. Москалівка, проживав у м. Київ, українець, освіта вища – закінчив Петербурзький археологічний інститут, мистецтвознавець і археолог. Арешт 26.04.1934. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 23.05.1934 за участь у контрреволюційній антирадянській організації висланий у м. Казань (Республіка Татарстан, Росія) на 3 роки. Працював консультантом Державного музею згаданої республіки. Арешт 23.04.1936. Особливою нарадою при НКВС СРСР за дискредитацію політики партії, уряду та керівництва ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Термін покарання відбував у м. Томськ однойменної області (Росія). Трійкою при управлінні НКВС по Новосибірській області 25.12.1937 за участь у кадетсько-монархічній повстанській контрреволюційній організації застосована ВМП. Розстріляний 4.01.1938 у м. Томськ. Реабілітований відповідно 7.07.1960 – Верховним Судом Татарської АРСР, 26.01.1965 – Томським обласним судом. *(ДА Київської обл., ф.Р-4156, оп. 1, спр. 7. Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index13.htm. Відроджені імена Сумщини. Бібліографічний покажчик. – Суми, 1981).*

**МАКАРЕНКО Михайло Максимович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Левондівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 3.06.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 16.08.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 15.09.1941 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 31.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12073).*

**МАКАРЕНКО Михайло Мануїлович,** 1905 р.н., уродженець с. Сміле, українець, освіта початкова. Червоноармієць 531 окремого саперного батальйону. Арешт 25.07.1942. Військовим трибуналом 40 армії 26.09.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 13.01.1997 проку-

ратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13660).*

**МАКАРЕНКО Юрій Омелянович,** 1881 р.н., с. Москалівка, проживав у м. Воронеж однойменної області (Росія), українець, освіта середня, спеціаліст з індустріалізації обласного земуправління Центрально-Чорноземної області. Арешт 22.08.1930. Колегією ОДПУ 18.02.1931 за участь у контрреволюційному угрупованні ув'язнений у концтабір на 5 років. Термін покарання відбував у Картабі, де й помер 10.03.1932. Реабілітований 18.05.1957 військовим трибуналом Воронезького ВО. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index13.htm).*

**МАКОТРЕНКО Аркадій Савелійович,** 1908 р.н., народився і проживав у колишньому с. Степний Кут, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.08.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.09.1938 як соціально небезпечний елемент ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 20.07.1992 Сумським обласним судом. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 1413).*

**МАКСИМЕНКО Йосип Денисович,** 1882 р.н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області, проживав у с. Нова Гребля, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. К. Маркса. Арешт 22.12.1938. Чернігівським обласним судом 16.01.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Верховним Судом УРСР 9.04.1939 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1063).*

**МАКСИМЕНКО Олексій Григорович,** 1903 р.н., с. Бобрик, проживав у м. Кременчук Полтавської області, українець, освіта вища, інженер водогону. Арешт 24.03.1938. Особливою трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 29.04.1938 за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 2.06.1938. Реабілітований 11.09.1957 Полтавським обласним судом. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 3. – 2005. – С. 292).*

**МАКСИМЕНКО Юхим Романович,** 1890 р.н., с. Панасівка Липоводолинського району, проживав у с. Кузьменкове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.05.1931 за систематичну агітацію проти кампаній радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 159).*

**МАЛЕНКО Іван Кирилович,** 1883 р.н., колишній х. Малий, проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.12.1930 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 72).*

**МАЛЯРЕНКО Степан Трохимович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, голова споживчої кооперації. Арешт 7.10.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.07.1933 за створення контрреволюційного угруповання та виготовлення контрреволюційних листівок висланий до Казахстану на 3 роки. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 20.01.1934 достроково звільнений. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 576*).*

**МАНГУРОВ Тарас Феоктистович,** 1906 р.н., уродженець Роменського району, українець, освіта початкова. Відбував термін попереднього покарання у ВТК „Нива" (Іркутська область, Росія). Арешт 19.06.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 11.07.1938 за ст. ст. 58-2, 58-10, 58-11 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 7.10.1938 у м. Іркутськ. Реабілітований 31.08.1954 комісією згаданої області з перегляду кримінальних справ на засуджених за контрреволюційні злочини. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index13.htm).*

**МАНЕВСЬКИЙ Віталій Михайлович,** 1933 р.н., народився і проживав у с. Королівщина, українець, освіта початкова, член КПРС, інвалід 2 групи. Арешт 9.05.1962, звинувачення за ст. 62 ч. 1 (антирадянська агітація та пропаганда) КК УРСР (1960 р.). Сумським обласним судом 9.11.1962 підданий примусовому лікуванню у психлікарні спеціального типу, 18.04.1964 знятий з примусового лікування. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8980).*

**МАНЕВСЬКИЙ Михайло Володимирович,** 1910 р.н., уродженець с. Гришине, українець, освіта початкова. Червоноармієць хімічного взводу 77 СП 80 СД. Арешт 19.12.1942. Військовим трибуналом згаданої дивізії 2.01.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 16.08.1994

прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12829).*

**МАНЬКО Химка Федорівна,** 1877 р.н., с. Малі Бубни, проживала на колишньому х. Побиванка, українка, неписьменна, селянка-одноосібниця. Підписка про невиїзд від 5.06.1932. Народним судом Великобубнівського району 7.12.1932 за антирадянську агітацію та розгром колгоспної комори засуджена до позбавлення волі на 8 років. Реабілітована 17.11.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5970, оп. 5, спр. 914*).*

**МАРИНЕНКО Василь Іванович,** 1878 р.н., с. Бурбине, проживав на колишньому х. Реп'яхівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 7.09.1937 за проведення пораженської агітації та погрози розправою колгоспникам ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 15).*

**МАРИНЕНКО Іван Якович,** 1908 р.н., с. Бурбине, проживав на колишньому х. Реп'яхівка, українець, освіта початкова, пильщик колгоспу ім. Калініна. Арешт 20.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 7.09.1937 за проведення злісної антирадянської агітації, спрямованої проти всіх заходів на селі, розповсюдження чуток про війну та падіння радянської влади застосована ВМП. Розстріляний 17.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 936).*

**МАРИНЕНКО Костянтин Якович,** 1906 р.н., с. Перекопівка, проживав у с. Анастасівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Калініна. Арешт 2.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, висловлювання пораженських настроїв та переховування від репресій ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у колишньому Далекосхідному краї (Росія). Реабілітований 12.11.1966 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 400).*

**МАРИНЕНКО Кузьма Іванович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 1.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 11.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 283*).*

**МАРИНЕНКО Феодосій Данилович,** 1906 р.н., с. Перекопівка, проживав у м. Керч (АР Крим), українець, освіта початкова, слюсар майстерні ГРЕС. Арешт 5.01.1942. Відділом Керченської військово-морської бази Чорноморського флоту 7.01.1942 за вихваляння німецько-фашистського озброєння, проведення контрреволюційної агітації та наклепи на радянську владу засуджений до ВМП. Військовою радою і військовим прокурором 51 армії 9.01.1942 вирок залишений у силі. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 189).*

**МАРИНЧЕНКО Володимир Олександрович,** 1927 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта неповна середня, колгоспник. У 1941-1943 рр. проживав на окупованій німцями території, з березня 1943 р. проходив службу в німецькій армії. Арешт 1.01.1944. Оперативним відділом ПФТ № 0302 16.03.1946 висланий на спецпоселення до колишнього Губахінського району Пермського краю (Росія) на 6 років, звільнений 14.05.1952. Реабілітований 28.01.1993 прокуратурою Сумської області. *(Арх. УМВС в СО, ф. 7, спр.294).*

**МАРКОВ Гаврило Кирилович,** 1885 р.н., с. Великі Сорочинці Миргородського району Полтавської області, проживав у с. Погожа Криниця, українець, освіта середня, священик місцевої церкви. Арешт 10.07.1937. Чернігівським обласним судом 3.04.1938 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 10.07.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1807).*

**МАРТЕНС Михайло Йосипович,** 1907 р.н., м. Гродно однойменної області (Білорусь), проживав у с. Глинськ, білорус, освіта початкова, будівельник районного виконкому. Арешт 24.08.1937. Чернігівським обласним судом 18.12.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 20.02.1992 Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11962).*

**МАРТИНОВСЬКИЙ Дмитро Лаврентійович,** 1897 р.н., уродженець колишнього х. Артополот (тепер с. Анастасівка), українець,

освіта початкова. Курсант 2 навчального батальйону 382 запасного СП. Арешт 2.04.1942. Військовим трибуналом Челябінського гарнізону 19.06.1942 за висловлювання недовіри до радянської преси та розповсюдження чуток засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12880).*

**МАРТИНОВСЬКИЙ Михайло Семенович,** 1906 р.н., народився і проживав на колишньому х. Артополот (тепер с. Анастасівка), українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 3.09.1936. Чернігівським обласним судом 15.11.1936 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 19.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12186).*

**МАРЧЕНКО Андрій Кузьмич,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу ім. 17 партз'їзду. Арешт 18.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Роз стріляний 11.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 283*).*

**МАРЧЕНКО Борис Федорович,** 1875 р.н., с. Волошнівка, проживав у с. Гончаровка Красноармєйського району Приморського краю (Росія), українець, колгоспник. Арешт 9.10.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Далекосхідному краю 21.10.1938 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 3.11.1938 у м. Хабаровськ. Реабілітований 22.09.1989 прокуратурою Хабаровського краю. Брат Марченка Я.Ф. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index13.htm).*

**МАРЧЕНКО Василь Петрович,** 1922 р.н., уродженець колишнього Глинського району, проживав у Ялтинському районі АР Крим, українець, освіта початкова, дорожній майстер Ялтинського ДЕУ-592. Арешт 16.04.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Криму 19.06.1945 за службу дорожнім майстром під час окупації засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 22.09.1955 військовим трибуналом Таврицького ВО. *(Реабілітовані історією. АР Крим. – Кн. 4. – 2007. – С. 72).*

**МАРЧЕНКО Григорій Михайлович,** 1909 р.н., с. Перекопівка, проживав на колишньому х. Марченків, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 21.11.1929. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.02.1930 за замах на вбивство голови сільської ради та контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Після втечі з висилки проживав на згаданому хуторі. Арешт 4.12.1930. Згаданою судовою трійкою 14.03.1931 за терористичні наміри ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований відповідно 15.11.1989 та 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. Племінник Марченка Д.О., Марченка П.О., Марченка С.О. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 6, спр. 412*; оп. 5, спр. 731).*

**МАРЧЕНКО Дмитро Опанасович,** 1896 р.н., с. Перекопівка, проживав на колишньому х. Марченків, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 21.11.1929. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.02.1930 за замах на вбивство голови сільської ради та контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади на селі ув'язнений у концтабір на 5 років. Після відбуття терміну покарання проживав на згаданому хуторі. Арешт 27.07.1932. Особливою нарадою при згаданій колегії 21.09.1932 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований відповідно 15.11.1989 та 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Марченка П.О., Марченка С.О., дядько Марченка Г.М. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 6, спр. 412*, оп. 4, спр. 122).*

**МАРЧЕНКО Іван Григорович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Роменським РВ ДПУ 3.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3046).*

**МАРЧЕНКО Пантелій Опанасович,** 1895 р.н., уродженець с. Перекопівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 811 артилерійського полку 255 СД. Арешт 29.05.1942. Військовим трибуналом згаданої дивізії 13.06.1942 за систематичне проведення антирадянської поразенської агітації, наклепи на радянську дійсність та вихваляння німецької армії засуджений до ВМП. Розстріляний 23.06.1942. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 31.03.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12673).*

**МАРЧЕНКО Петро Опанасович,** 1883 р.н., с. Перекопівка, проживав на колишньому

х. Марченків, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 21.11.1929. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.02.1930 за замах на вбивство голови сільської ради та контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади на селі ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Марченка Д.О., Марченка С.О., дядько Марченка Г.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 412*).*

**МАРЧЕНКО Спиридон Григорович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 17 партз'їзду. Арешт 3.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за проведення антирадянської агітації проти заходів влади на селі та висловлювання різких фашистських, пораженських і терористичних намірів застосована ВМП. Розстріляний 28.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 18.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 792).*

**МАРЧЕНКО Степан Опанасович,** 1887 р.н., с. Перекопівка, проживав на колишньому х. Марченків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.03.1932 за антирадянську агітацію проти виконання плану хлібозаготівлі ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Марченка Д.О., Марченка П.О., дядько Марченка Г.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 852).*

**МАРЧЕНКО Яків Федорович,** 1878 р.н., с. Волошнівка, проживав у с. Гончаровка Красноармєйського району Приморського краю (Росія), українець, селянин-одноосібник. Арешт 9.09.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Далекосхідному краю 21.10.1938 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 3.11.1938 у м. Хабаровськ. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Хабаровського краю. Брат Марченка Б.Ф. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index13.htm).*

**МАТВІЄВСЬКИЙ Павло Михайлович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.07.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив усіх господарсько-політичних кампаній радянської влади на селі, висланий до Казахстану на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 756).*

**МАТВІЄНКО Ганна Олександрівна,** 1889 р.н., уродженка с. В'юнне, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Підписка про невиїзд від 3.06.1932. Народним судом Великобубнівського району 7.12.1932 за антирадянську агітацію та розгром колгоспної комори засуджена до позбавлення волі на 6 років. Реабілітована 17.11.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5970, оп. 5, спр. 914*).*

**МАТВІЄНКО Ілля Гаврилович,** 1880 р.н., с. Ярошівка, проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 6.10.1930 у м. Харків. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.02.1992 – реабілітований. Батько Матвієнка М.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**МАТВІЄНКО Марія Олександрівна,** 1922 р.н., народилася і проживала в с. Глинськ, українка, освіта початкова, домогосподарка. Особливою нарадою при НКВС СРСР 24.09.1945 як член сім'ї [дружина] засудженого до ВМП вислана в Північноказахстанську область (Казахстан) разом із сином на 5 років. Реабілітована 31.08.1999 прокуратурою Харківської області. Мати Матвієнка Ю.І. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-10580*).*

**МАТВІЄНКО Микита Петрович,** 1915 р.н., уродженець колишнього х. Картавий (тепер с. Дзеркалька), українець, освіта початкова. Мінометний майстер 758 СП 88 СД, старшина. Арешт 26.09.1944, звинувачення в антирадянській агітації, спрямованій на підрив могутності СРСР та боєздатності Радянської Армії. Військовим трибуналом 31 армії 13.12.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5176*).*

**МАТВІЄНКО Мусій Ілліч,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.01.1992 – реабілітований. Син Матвієнка І.Г. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**МАТВІЄНКО Юрій Іванович,** 1943 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець. Особливою нарадою при НКВС СРСР 24.09.1945 як член сім'ї [син] засудженого до ВМП висланий у Північноказахстанську область (Казахстан) разом з матір'ю на 5 років. Реабілітований 31.08.1999 прокуратурою Харківської області. Син Матвієнко М.О. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-10580*).*

**МАТЮШЕНКО Василь Савич,** 1906 р.н.. народився і проживав у с. Басівка, українець, освіта початкова, зчіплювач вагонів з.ст. Ромни. Арешт 19.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР. Народним судом Недригайлівського району 20.02.1933 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7800).*

**МАТЮШЕНКО Іван Федорович,** 1881 р.н., с. Басівка, проживав у м. Авдіївка Донецької області, українець, освіта початкова, вагар залізничної станції. Арешт 9.09.1940. Лінійним судом Південно-Донецької залізниці засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований у 1992 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 5. – 2008. – С. 411).*

**МАТЮШЕНКО Максим Терентійович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, черговий з.ст. Рогинці. Арешт 28.04.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Прокуратурою Чернігівської області 13.11.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5070).*

**МАТЮШЕНКО Степан (Стефан) Савич,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Басівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 28.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антирадянської агітації проти заходів партії та уряду, розповсюдження провокаційних чуток про війну та зміну влади, висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Амурській області (Росія). Реабілітований 24.03.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 616).*

**МАТЮЩЕНКО Єлисей Федорович,** 1887 р.н., с. Басівка, проживав у м. Іловайськ Донецької області, українець, освіта початкова, старший технік контори. Арешт 14.12.1932. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 1.04.1933 ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований у 1990 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 5. – 2008. – С. 412).*

**МАЦАК Петро Карпович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації проти підписки на позику на оборону держави, колгоспного будівництва та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 16.05.1989 прокуратурою Сумської області. Син Мацак У.Д. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 781).*

**МАЦАК Степанида Павлівна,** 1910 р.н., народилася і проживала на колишньому х. Широкий Яр (тепер с. Вощилиха), українка, неписьменна, працювала в колгоспі ім. Петровського. Арешт 22.12.1944, звинувачення в зв'язках з членами банди УПА. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 6.04.1945 випрадана. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 5988*).*

**МАЦАК Уляна Данилівна,** 1887 р.н., народилася і проживала в с. Вовківці, українка, освіта початкова, кухар піонерського табору. Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за проведення контрреволюційної агітації проти всіх заходів на селі та висловлювання співчуття розстріляним зрадникам Батьківщини ув'язнена у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбувала в Карагандинській області (Казахстан). Реабілітована 25.03.1964 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 107).*

**МАЦУГИРЯ (МОЦУГИРЯ) Сергій Ілліч,** 1898 р.н., с. Волошнівка, проживав у колишньому с. Губарівщина, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 29.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антирадянської агітації проти всіх заходів радвлади, підписки на позику на оборону держави та тлумачення в контрреволюційному дусі нової Конституції ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 17.09.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 46*).*

**МАЦУГИРЯ Павло Ількович,** 1892 р.н., с. Сміле, проживав на колишньому х. Губарівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 8.02.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за злісне ухиляння від виконання плану хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки умовно. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 901).*

**МАШИН Яків Якович,** 1890 р.н., с. Червлене Лебединського району, проживав у с. Басівка, українець, освіта середня, учитель. Арешт 19.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 17.12.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 55*).*

**МАЩЕНКО Григорій Лукич,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 2.11.1929, підписка про невиїзд від 18.01.1930, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Прокурором Роменського округу 29.01.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-14021*).*

**МАЩЕНКО Овер'ян Степанович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.05.1933, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 23.09.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7846*).*

**МАЩЕНКО Панас Іванович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.05.1931 за систематичну контрреволюційну діяльність, спрямовану на зрив заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 244).*

**МАЩЕНКО Юхим Іванович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, колійний обхідник. Арешт 24.05.1944,звинувачення в пособництві німецьким окупантам. Транспортним відділом НКДБ ст. Ромни 29.05.1944 справа закрита, направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5484).*

**МЕДВЕДЄВ Геннадій Борисович,** 1895 р.н., с. Глинськ, проживав у с. Макіївка Донецької області, єврей, освіта неповна середня, завідувач контори заводу ім. Кірова. Арешт 1.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області застосована ВМП. Даних про виконання вироку немає. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 5. – 2008. – С. 428).*

**МЕДВІДЬ Іван Тихонович,** 1906 р.н., с. Харкове Талалаївського району Чернігівської області, проживав у с. Овлаші, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 15.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній організації застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 267*).*

**МЕДИНЕНКО Вільгельміна Йоганівна,** 1886 р.н., уродженка колишньої колонії Сергіївка Запорізької області, проживала в залізничній будці № 698 (територія Перекопівської сільради), німкеня, освіта початкова, домогосподарка. У 1941-1943 рр. проживала в м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 14.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.05.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР вислана в Сузунський район Новосибірської області (Росія) на 5 років. Реабілітована 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. Дружина Мидененка [Мединенка] П.Г. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 597).*

**МЕЛЕШКО Олександр Іванович,** 1911 р.н., народився і проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.11.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2347*).*

**МЕЛЬНИК Василь Мартинович,** 1903 р.н., с. Сміле, проживав у с. Засулля Лохвицького району Полтавської області, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 4.11.1936. Харківським обласним судом 20.03.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 11.08.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 3. – 2005. – С. 343).*

**МЕЛЬНИК Григорій Федорович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Мельники, українець. У 1937 р. позбавлений волі на 10 років. Реабілітований 2.04.1964 Пермським обласним судом. *(Арх. Недригайлівської райкомісії з питань реабілітованих).*

**МЕЛЬНИК Пантелеймон Антонович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Мельники, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.03.1929. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 12.07.1929 за антирадянську агітацію, спрямовану на підрив радвлади та її заходів, висланий у Північний край на 3 роки.

Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 881*).*

**МЕЛЬНИК Пантелеймон Дмитрович,** 1859 р.н., народився і проживав у с. Мельники, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 15.03.1929, підписка про невиїзд від 29.03.1929, звинувачення в антирадянській агітації, спрямованій на підрив радвлади та її заходів. Прокурором Роменського округу 6.05.1929 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 881*).*

**МЕНДРУХ Гнат Лукич,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 29.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1937 за проведення антирадянської агітації, розповсюдження провокаційних чуток про війну та загибель радвлади, повернення майна куркулям та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Прокуратурою Сумської області 18.09.1958 у перегляді справи відмовлено, 26.05.1989 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 256).*

**МЕНЯЙЛО [МІНЯЙЛО] Степан Степанович,** 1891 р.н., с. Вовківці, проживав у смт Хрустальне Краснолуцької міської ради Луганської області, українець, освіта початкова, секретар контори шахти № 2 „КСМ". Особливою нарадою при НКВС СРСР 9.07.1935 висланий за межі України. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 2. – 2005. – С. 572).*

**МЕЩЕРИК Олександра Федотівна,** 1917 р.н., народилася і проживала в с. Локня, українка, освіта середня, педагог школи. У 1941-1943 рр. проживала і працювала на окупованій німцями території. Арешт 11.09.1945, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 3.01.1946 виправдана. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 1636*).*

**МЕЩИРЯКОВ Федір Григорович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Локня, українець, освіта початкова, секретар сільської ради. Арешт 8.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 17.12.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 167*).*

**МИДЕНЕНКО [МЕДИНЕНКО] Петро Готфрідович,** 1911 р.н., уродженець колишнього Євпаторійського повіту Таврійської губернії, проживав у залізничній будці № 698 (територія Перекопівської сільради), німець, освіта початкова, колійний обхідник 5 околодку 13 дистанції служби колії залізниці. У 1941-1943 рр. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 14.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.05.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР ув'язнений у спеціальний Чорногорський ВТТ (Красноярський край, Росія) на 5 років. Реабілітований 28.07.1965 Сумським обласним судом. Чоловік Мединенко В.Й. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 348).*

**МИКИТЕНКО Петро Кузьмич,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, слюсар колгоспу „13-річчя Жовтня". Арешт 3.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 7.09.1937 за проведення різкої контрреволюційної агітації, спрямованої на підрив усіх заходів на селі, та висловлювання пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 17.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 192).*

**МИКОЛАЄНКО Василь Федорович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 20.03.1933, підписка про невиїзд від 22.05.1933, звинувачення в антирадянській агітації проти колективізації. Роменським РВ ДПУ 12.12.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2472).*

**МИНИЦЬКИЙ Михайло Петрович,** 1906 р.н., с. Кузничі Городнянського району Чернігівської області, проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Світовий Жовтень". Арешт 7.04.1941. Сумським обласним судом 12.07.1941 за антирадянську агітацію пораженського характеру та прояви невдоволення заходами партії та уряду засуджений до позбавлення волі на 10 років та висилки за межі УРСР. Верховним Судом УРСР 9.08.1941 висилка скасована. Реабілітований 26.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11972).*

**МИСЕЛЮК Степан Максимович,** 1888 р.н., с. Мизове Старовижівського району Волинської області, проживав у с. Хмелів, українець, освіта середня, учитель Червоненської початкової школи. Арешт 22.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антиколгоспної та контрреволюційної націоналістичної агітації

ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Приморському краї (Росія). Реабілітований 28.04.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 719).*

**МИСЮРА Сергій Іванович,** 1901 р.н., колишній х. Бабчин (тепер с. Посад), проживав у м. Балашов однойменного району Саратовської області (Росія), товарний касир залізничної станції. Арешт 1.10.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 25.12.1937 як до агента іноземної розвідки застосована ВМП. Розстріляний 8.01.1938 у згаданому місті. Реабілітований 20.06.1958 військовим трибуналом Приволзького ВО. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index13.htm).*

**МИСЮРА Софія Пилипівна,** 1905 р.н., народилася і проживала в с. Герасимівка, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі „Комінтерн". Арешт 18.08.1944, звинувачення за ст. 54-14 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 22.09.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3781).*

**МИТЮШЕНКО Микола Іванович,** 1892 р.н., с. Басівка, проживав у смт Дормидонтовка Вяземського району Хабаровського краю (Росія), українець, голова колгоспу. Арешт 5.01.1933. Трійкою при повноважному представництві ОДПУ по Далекосхідному краю 29.06.1933 за ст. 58-10 КК РСФРР ув'язнений на 5 років. Реабілітований 7.09.1989 прокуратурою Хабаровського краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index13.htm).*

**МИХАЙЛЕНКО Зінаїда Костянтинівна,** 1915 р.н., уродженка колишнього Глинського району, циганка, неписьменна, без визначених занять. Арешт 6.06.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 30.06.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2389*).*

**МИХАЙЛЕНКО Іван Петрович,** 1891 р.н., с. Великі Бубни, проживав у с. Ведмеже, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Молотова. Арешт 18.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.02.1933 за проведення антирадянської агітації проти заходів радвлади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Чернігівської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 31).*

**МИХАЙЛИК Мина Федорович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Бацмани, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.09.1929. Роменським окружним судом 16.12.1929 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 31.12.1999 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2923*).*

**МИХАЙЛИК Олексій Остапович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Новокалинівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Чубаря. Арешт 1.11.1936, звинувачення в належності до контрреволюційної організації та спробі вбивства сількора. Роменським РВ НКВС 1.12.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-909).*

**МИХНО Карпо Олексійович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.10.1932. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 31.01.1933 за ст. ст. 56-17 (участь у бандформуванні), 54-8 КК УСРР ув'язнений у концтабір на 10 років. Реабілітований 20.04.1992 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**МИХНО Прохор Устимович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.05.1931 за антирадянську діяльність проти колгоспного будівництва висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 247).*

**МИХНО Савелій Мусійович,** 1918 р.н., уродженець с. Галка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 331 гаубичного артилерійського полку. Арешт 28.07.1941. Військовим трибуналом 15 СК 4.08.1941 за ст. ст. 206-22 (утеча з вогневої позиції під час бою), 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до ВМП. Розстріляний 12.08.1941. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 30.04.1991 військовим трибуналом Київського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11636).*

**МІНЯЙЛО Дмитро Пилипович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Петровського. Арешт 22.04.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР. Управлінням НКВС по Чернігівській області 25.01.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2069).*

**МІРОШНИК Семен Потапович,** 1910 р.н., уродженець с. Андріївка, українець, освіта почат-

кова. Червоноармієць кулеметної роти 527 СП 48 СД. Захоплений ворогом у бою 3.01.1942, перебував у німецькому полоні. Військовим трибуналом Приморської оперативної групи 8.01.1942 за ст. 58-1 „б” КК РРФСР засуджений до ВМП (заочно). Військовою колегією Верховного Суду СРСР 31.03.1945 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд, оголошений у всесоюзний розшук. Арешт 4.07.1946 у згаданому селі. Військовим трибуналом Київського ВО 21.02.1947 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3516).*

**МІРОШНИЧЕНКО Іван Юхимович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 17.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив заходів на селі, ув’язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 378).*

**МІРОШНИЧЕНКО Петро Костянтинович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Мокіївка, українець, освіта середня, працював у колгоспі „Червоний колос”. Арешт 28.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, висловлювання різких настроїв пораженського і терористичного порядку застосована ВМП. Розстріляний 1.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 4.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 191).*

**МОКІЙ Онисій Павлович,** 1898 р.н., с. Рогинці, проживав у с. Овчаренкове, українець, освіта початкова, машиніст Великобубнівської МТС. Арешт 24.09.1937. Чернігівським обласним судом 19.12.1937 за антирадянську агітацію, розповсюдження листівок контрреволюційного змісту та проведення підривної роботи в колгоспі засуджений до позбавлення волі на 7 років. Верховним Судом УРСР 14.02.1938 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Сумським обласним судом 20.10.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1261).*

**МОРГУН Карпо Іванович,** 1881 р.н., с. Будки [?] Недригайлівського району, проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 16.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 23.12.1932 за проведення агітації проти заходів влади на селі ув’язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 574).*

**МОРДОВЕЦЬ Андрій Терентійович,** народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.11.1931, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 25.02.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5972*).*

**МОРОЗ Іван Іванович,** 1913 р.н., с. Вовківці, проживав у м. Алчевськ Луганської області, українець, освіта початкова, робітник коксохімічного заводу. Військовим трибуналом Луганського гарнізону 5.03.1942 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований у 1992 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 2. – 2005. – С. 616).*

**МОРОЗ Семен Єлисейович,** 1903 р.н., колишнє с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), проживав у с. Пустовійтівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Більшовик”. Арешт 11.07.1936, підписка про невиїзд від 11.10.1936. Народним судом Роменського району 16.01.1937 за агітацію проти зняття дзвонів із церкви засуджений до 1 року примусової праці в колгоспі з відрахуванням 20 % заробітку. Чернігівським обласним судом 3.01.1937 вирок залишений у силі. Реабілітований 9.07.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-916*).*

**МОСКАЛЕНКО Андрій Михайлович,** 1907 р.н., народився і проживав на колишньому х. Сороківщина (тепер с. Степурине), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.01.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив виконання плану хлібозаготівлі, ув’язнений у концтабір на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав на згаданому хуторі, працював у колгоспі ім. Постишева. Арешт 23.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за контрреволюційну діяльність, проведення різкої антирадянської агітації, спрямованої на розклад колгоспних мас, зрив трудової дисципліни та висловлювання про необхідність повстання проти радвлади застосована ВМП. Розстріляний 17.09.1937 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 19.02.1959 у перегляді другої справи відмовлено, відповідно 29.12.1989 та 23.06.1989 – реабілітований. Брат Москаленка І.М., Москаленка П.М. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 437; оп. 4, спр. 832).*

**МОСКАЛЕНКО Василь Григорович,** 1895 р.н., народився і проживав на колишньому

х. Сороківщина (тепер с. Степурине), українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Радянське життя". Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.01.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив виконання всіх політичних заходів, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Москаленка П.Г. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 583).*

**МОСКАЛЕНКО Демид Михайлович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Локня, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Ворошилова. Арешт 24.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 630*).*

**МОСКАЛЕНКО Іван Григорович,** 1882 р.н., колишній х. Гринів (тепер с. Галенкове), проживав на колишньому х. Сороківщина (тепер с. Степурине), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 11.02.1933 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 732).*

**МОСКАЛЕНКО Іван Михайлович,** 1906 р.н., народився і проживав на колишньому х. Сороківщина (тепер с. Степурине), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.02.1933 за систематичну антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав на згаданому хуторі, машиніст колгоспу ім. Постишева. Арешт 23.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за наміри підірвати діяльність колгоспу, агітацію за розвал трудової дисципліни та висловлювання різких настроїв пораженського і терористичного порядку застосована ВМП. Розстріляний 24.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 24.11.1989 та 11.07.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Москаленка А.М., Москаленка П.М. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 704; оп. 5, спр. 208).*

**МОСКАЛЕНКО Пантелеймон Михайлович,** 1902 р.н., народився і проживав на колишньому х. Сороківщина (тепер с. Степурине), українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 7.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 11.02.1933 за проведення розкладницької роботи серед колгоспників та антирадянську агітацію, спрямовану на зрив виконання плану хлібозаготівлі, висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав на згаданому хуторі. Арешт 24.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за контрреволюційну діяльність, проведення різкої антирадянської агітації з пораженськими тенденціями та вихваляння фашистського устрою застосована ВМП. Розстріляний 17.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 29.12.1989 та 11.07.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Москаленка А.М., Москаленка П.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 733; оп. 5, спр. 206).*

**МОСКАЛЕНКО Пилип Григорович,** 1907 р.н., народився і проживав на колишньому х. Сороківщина (тепер с. Степурине), українець, освіта початкова, працював у радгоспі ім. Блюхера. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.02.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Москаленка В.Г. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 869).*

**МОСКАЛЕНКО Степан Григорович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, референт контори „Заготзерно" в смт Талалаївка однойменного району Чернігівської області. Арешт 7.10.1932, звинувачення в участі в контрреволюційному угрупованні. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.07.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 576*).*

**МОСКАЛЕНКО Степан Кирилович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Басівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 11.04.1933, звинувачення в антирадянській діяльності та негативному впливі на оточуючих. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.06.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 33).*

**МОСКАЛЕНКО Юхим Гаврилович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 7.10.1932, звинувачення в участі в контрреволюційному угрупованні. Особливою нарадою при

колегії ДПУ УСРР 4.07.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 576*).*

**МОСКАЛЕЦЬ Йосип Андрійович,** 1905 р.н., уродженець с. Рогинці, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б). Червоноармієць 646 окремого лінійного батальйону зв'язку. Арешт 22.08.1942. Військовим трибуналом 54 армії 10.09.1942 за антирадянську агітацію, спрямовану на підрив та ослаблення могутності Червоної армії, вихваляння побуту і життя німецьких солдатів, висловлювання невдоволення харчуванням у Червоній армії та наклепи на радянську пресу засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 27.05.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12711).*

**МОЦУГИРЯ ІванІлліч,** 1878 р.н., с. Сміле, проживав у колишньому с. Губарівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 8.02.1933, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Секретно-політичним відділом ДПУ УСРР 23.03.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7687).*

**МОШЕНКО Іван Опанасович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Шлях до комуни". Арешт 15.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації та висловлювання різких настроїв пораженського і терористичного порядку застосована ВМП. Розстріляний 1.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 11.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 199).*

**МОШКА Іван Антонович,** 1907 р.н., колишнє с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), проживав у с. Пустовійтівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Більшовик". Арешт 19.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти хлібозаготівлі. Роменським РВ ДПУ 3.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2988).*

**МОШНА Борис Федорович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 12.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за контрреволюційну діяльність, участь у куркульському контрреволюційному угрупованні та висловлювання різких пораженських настроїв після втечі з місця ув'язнення застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 30.09.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Мошни В.Ф. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 874*).*

**МОШНА Василь Федорович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Заруддя Роменського району Сумської області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за участь у куркульському контрреволюційному угрупованні, проведення антирадянської агітації та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Перебував у в'язниці м. Ромни, справа направлена на дослідування. Підписка про невиїзд від 28.06.1939. Сумським обласним судом 25.09.1939 виправданий. Брат Мошни Б.Ф. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 874*. ГДА УСБУ в СО, спр. П-1009).*

**МОШНА Григорій Максимович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.08.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на дискредитацію заходів партії та уряду на селі, проти підписки на позику на оборону держави, хлібоздачі, розповсюдження чуток про нестійкість радянської влади, висловлювання пораженських настроїв фашистського напрямку, співчуття з приводу розстріляних троцькістів, зінов'ївців та банди Тухачевського застосована ВМП. Розстріляний 7.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Мошни М.Г. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 943).*

**МОШНА Іван Миколайович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 20.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за проведення антирадянської агітації проти заходів партії та уряду, висловлювання пораженських чуток про неминучу загибель радвлади та прихід до влади фашистів застосована ВМП. Розстріляний 10.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 22.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 684).*

**МОШНА Максим Федорович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.12.1937 за проведення антирадянської агітації, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Реабіліто-

ваний 22.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 612).*

**МОШНА Михайло Григорович,** 1924 р.н., с. Заруддя, перебував у пересильно-фільтраційному таборі (м. Рава-Руська Львівської області), українець, освіта початкова. У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території, з липня 1943 р. по 10.05.1945 перебував у німецькій армії. Арешт 25.05.1945, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням КДБ по Сумській області 13.07.1945 справа закрита, направлений у спецтабір НКВС № 258 (м. Харків однойменної області) для фільтрації. Син Мошни Г.М. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8142).*

**МОШНА Олександр Максимович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.04.1933, підписка про невиїзд від 25.05.1933, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 8.09.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7764).*

**МУДРИЙ Іван Степанович,** 1894 р.н., с. Гришине, проживав у м. Червонозаводськ Лохвицького району Полтавської області, українець, освіта початкова, робітник цукрозаводу. Арешт 7.02.1938. Особливою трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 2.04.1938 за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 22.05.1938. Реабілітований 14.11.1958 Полтавським обласним судом. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 3. – 2005. – С. 400).*

**МУКВИЧ Микола Гнатович,** 1916 р.н., уродженець с. Сулими, українець, освіта початкова. Водій військово-морського училища берегової охорони ім. ЛКСМУ (м. Севастополь). Арешт 21.09.1941. Військовим трибуналом Чорноморського флоту 3.10.1941 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до ВМП. Розстріляний того ж дня в згаданому місті. Реабілітований 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12853).*

**МУКВИЧ Олексій Матвійович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Сулими, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Недригайлівським РВ ДПУ 6.07.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5951).*

**МУКВИЧ Семен Прокопович,** 1879 р.н., с. Сміле, проживав у м. Маріуполь Донецької області, українець, освіта початкова, робітник металургійного комбінату „Азовсталь". Арешт 28.10.1936. Донецьким обласним судом 16.01.1937 засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований у 1990 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 5. – 2008. – С. 564).*

**МУМИРКО Василь Васильович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, завідувач філії „Табаксировина" (смт Недригайлів). Арешт 7.10.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.07.1933 за участь у контрреволюційному угрупованні та виготовлення контрреволюційних листівок ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 576*).*

**МУХА Петро Сидорович,** 1912 р.н., с. Біловод, проживав у с-щі Буроз колишнього Макіївського району Донецької області, українець, освіта початкова, стрілочник залізничного відділу тресту „Радянвугілля". Арешт 14.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований у 1939 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 5. – 2008. – С. 573).*

## Н

**НАБОКА Іван Данилович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 18.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.02.1933 за проведення антирадянської агітації проти всіх політкампаній на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 690).*

**НАБОКА Петро Наумович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Андріївка, українець, освіта початкова, тракторист Андріяшівської МТС. Підписка про невиїзд від 17.09.1945 як члена сім'ї [батько] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 11.12.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 8725).*

**НАГОРНИЙ Андрій Лукич,** 1914 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, учитель школи колишнього х. Шумськ.

Арешт 11.02.1934, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Чернігівським обласним судом 22.03.1934 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2843*).*

**НАГОРНИЙ Дмитро Федорович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив заходів на селі, та висловлювання настроїв пораженського порядку ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі та Ярославській області (Росія), де й помер 18.10.1942. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 944).*

**НАЗАРЕНКО Гнат Григорович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Степурине, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 2.02.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за проведення систематичної агітації проти заходів радвлади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 3).*

**НАЗАРЕНКО Григорій Матвійович,** 1906 р.н., колишній х. Очеретяний, без визначеного місця проживання та занять, українець, освіта початкова. Арешт 3.04.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за систематичну контрреволюційну роботу, спрямовану на зрив заходів радянської влади на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 17.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 985).*

**НАЗАРЕНКО Михайло Григорович,** 1913 р.н., народився і проживав у колишньому с. Ковалівщина, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 7.03.1937. Військовим трибуналом 15 СК Київського ВО 26.07.1937 за ст. 19-54-8 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 19.05.1992 Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12185).*

**НАРИЖНОВ Корній Пилипович,** 1872 р.н., с. Андріяшівка, проживав у с. Бобровка Озинського району Саратовської області (Росія), селянин. Арешт 27.03.1931. Трійкою при повноважному представництві по Нижнє-Волзькому краю 15.04.1931 за антирадянську агітацію ув'язнений на 5 років. Реабілітований 17.05.1989 прокуратурою Саратовської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index14.htm).*

**НАРИЖНОВ Прохор Пилипович,** 1888 р.н., с. Андріяшівка, проживав у с. Бобровка Озинського району Саратовської області (Росія), селянин. Арешт 27.03.1931. Трійкою при повноважному представництві ОДПУ по Нижнє-Волзькому краю 15.04.1931 за антирадянську агітацію ув'язнений на 10 років. Реабілітований 17.05.1989 прокуратурою Саратовської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index14.htm).*

**НАУМЕНКО Ілля Лукич,** 1892 р.н., с. В'юнне, проживав у м. Лісозаводськ Приморського краю (Росія), українець, стоматолог міської лікарні. Арешт 29.05.1937. Далекосхідним крайовим судом 16.08.1937 за ст. ст. 58-10 ч. 2, 58-11 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 17.05.1957 Верховним Судом РСФРР. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index14.htm).*

**НЕДБАЙЛО Марко Юхимович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.12.1932, звинувачення в участі в контрреволюційній організації. Роменським РВ ДПУ 15.03.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2971*).*

**НЕЗДІЙМИНОГА Василь Андрійович,** 1897 р.н., с. Вовківці, проживав у м. Кривий Ріг Дніпропетровської області, священик Чорногірського молитовного будинку. За звинуваченням у контрреволюційній пропаганді 25.03.1938 застосована ВМП. Розстріляний 21.04.1938. Реабілітований. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 641).*

**НЕЛІН Кузьма Наумович,** 1892 р.н., колишнє с. Протасівка (тепер с. Сміле), проживав на з.ст. Губєрово Далекосхідної залізниці (Росія), українець, бригадир шляху 5 околодку згаданої залізниці. Арешт 20.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Далекосхідному краю 15.03.1938 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 13.05.1938 у м. Хабаровськ згаданого краю (Росія). Реабілітований 9.02.1959 військовим трибуналом Далекосхідного ВО. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index14.htm).*

**НЕСВІТАЙЛО Петро Петрович,** 1897 р.н., м. Ялта (АР Крим), проживав у с. Герасимівка, українець, освіта початкова, робітник буфету

з.ст. Ромни. Арешт 3.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення контрреволюційної націоналістичної агітації, розповсюдження провокаційних чуток про війну та загибель радвлади, висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 22.09.1940. Реабілітований 24.03.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 617).*

**НЕСТЕРЕНКО Анастасія Олексіївна,** 1886 р.н., уродженка с. В'юнне, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Підписка про невиїзд від 5.06.1932. Народним судом Великобубнівського району 7.12.1932 за антирадянську агітацію та розгром колгоспної комори засуджена до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітована 17.11.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5970, оп. 5, спр. 914*).*

**НЕСТЕРЕНКО Дем'ян Васильович,** 1.07.1897 р.н., с. Рогинці, проживав у м. Херсон однойменної області, українець, освіта середня. Арешт 10.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Миколаївській області [дата рішення відсутня] за розповсюдження антирадянських анекдотів, дискредитацію партії та дезінформацію органів НКВС ув'язнений у ВТТ на 10 років. Управлінням НКВС по Миколаївській області у 1939 р. справа закрита. Реабілітований 20.02.1990 прокуратурою Херсонською області. *(Реабілітовані історією. Херсонська область. – Кн. 1. – 2005. – С. 177).*

**НЕСТЕРЕНКО Омелян Федорович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Ярмолинці, українець, освіта середня, селянин-одноосібник. Арешт 17.06.1927. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 15.08.1927 за проведення агітації з метою збудження недовіри до влади та активну діяльність у період деніківщини висланий у Сибір (Росія) на 3 роки, 16.09.1927 – місце висилки змінене на Урал (Росія). Згаданою особливою нарадою 29.01.1930 позбавлений права проживання в Московській, Ленінградській областях, Північнокавказькому краї, Дагестані та УСРР з прикріпленням до визначеного місця проживання після відбуття терміну покарання на 3 роки. Реабілітований 9.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 914).*

**НЕСТЕРЕНКО Филимон Савич,** 1885 р.н., с. Бацмани, проживав у с. Королівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 8.06.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Сумським обласним судом 22.05.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-81).*

**НЕТЕСА Михайло Іванович,** 1903 р.н., українець, освіта вища, член ВКП(б). Слухач Військової академії механізації і моторизації РСЧА (м. Москва, Росія). Особливою нарадою при НКВС СРСР 10.06.1937 за контрреволюційну агітацію ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 10.04.1956 Прокуратурою СРСР. *(ДАСО, П-4, оп. 1, спр. 1701).* Мешканець с. Сміле.

**НЕХАЄНКО Олексій Іванович,** 1925 р.н., уродженець с. Андріяшівка, українець, освіта неповна середня. Червоноармієць 1000 зенітного дивізіону 14 гвардійської СД. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 12.07.1945. Військовим трибуналом згаданої дивізії 10.09.1945 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Звільнений 20.01.1954. Реабілітований 9.06.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11737).*

**НИКИФОРОВА Олена Юріївна,** 1913 р.н., м. Ніжин Чернігівської області, проживала в с. Королівщина, українка, освіта середня спеціальна, фельдшер медпункту. Арешт 29.06.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 27.07.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджена до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 25.08.1941 покарання пом'якшене до 5 років позбавлення волі. Реабілітована 19.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12197).*

**НІЖЕНЕЦЬ Микола Васильович,** 1925 р.н., с. Вовківці, проживав у с-щі Нижній Сеймган (Росія), українець, помічник начальника пожежної команди. Військовим трибуналом військ МВС[?] 29.11.1951 за ст. 58-1[?] КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Реабілітований. *(Арх. райкомісії з питань реабілітованих).*

**НІКІТЕНКО Іван Романович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, конюх колгоспу ім. 17 партз'їзду. Арешт 2.11.1937. Чернігівським обласним судом 4.04.1938 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів партії та уряду, висловлювання нецензурними словами стосовно вождя партії і радянської влади засуджений до позбавлення волі на 8 років. Верховним Судом УРСР 31.05.1938 вирок залишений у силі, 1.06.1990 – реабілітований. Брат Нікітенка М.Р. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11487).*

**НІКІТЕНКО Михайло Романович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 8.01.1937, підписка про невиїзд від 7.02.1937. Чернігівським обласним судом 19.09.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 10.06.1991 прокуратурою Сумської області. Брат Нікітенка І.Р. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-908).*

**НІКОЛАЄНКО Костянтин Федорович,** 1874 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 15.02.1933 за антирадянську агітацію проти політичних кампаній на селі висланий до Казахстану на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Ніколаєнка (Миколаєнка) С.К. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 663).*

**НІКОЛАЄНКО Олександр Якович,** 1892 р.н., с. Великі Бубни, проживав у м. Іркутськ однойменної області (Росія), українець, бухгалтер обласної контори „Заготзерно". Арешт 15.02.1938, звинувачення за ст. 58-1 „а" КК РРФСР. Помер 1.07.1938 у в'язничній лікарні. Реабілітований 19.05.1999 прокуратурою Іркутської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index14.htm).*

**НІКОЛАЄНКО (МИКОЛАЄНКО) Сергій Костянтинович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 2.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва, та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у м. Чита однойменної області (Росія). Реабілітований 27.05.1968 Сумським обласним судом. Син Ніколаєнка (Миколаєнка) К.Ф. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 433).*

**НІКОЛАЄНКО (НІКОЛЕНКО) Василь Данилович,** 1909 р.н., народився і проживав на колишньому х. Степний Кут, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 24.10.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 19.12.1932 за систематичну агітацію проти всіх заходів радянської влади висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 569).*

**НОВАК Віктор Якович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 7.04.1933, підписка про невиїзд від 27.06.1933, звинувачення в участі в контрреволюційній повстанській організації. Чернігівським облвідділом ДПУ 15.07.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4284*).*

**НОВАК Іван Пилипович,** 1912 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 10.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації та висловлювання настроїв пораженського порядку після втечі з висилки ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у м. Ленкорань однойменного району (Азербайджан), де й помер 30.12.1941. Реабілітований 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. Син Новака П.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 380).*

**НОВАК Омелян Якович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 7.04.1933, підписка про невиїзд від 27.06.1933, звинувачення в участі в контрреволюційній повстанській організації. Чернігівським облвідділом ДПУ 15.07.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4284*).*

**НОВАК Пилип Павлович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 10.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації та висловлювання настроїв пораженського порядку після втечі з висилки ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Свердловській області (Росія). Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Новака І.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 5).*

**НОВИК Андрій Іванович,** 1905 р.н., с. Овлаші, проживав у м. Горлівка Донецької області, українець, освіта початкова, робітник шахти ім. Рум'янцева. Арешт 16.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області застосована ВМП з конфіскацією майна. Розстріляний 4.02.1938 у м. Донецьк. Реабілітований у 1957 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 6. – 2009. – С. 65).*

**НОВИК Володимир Петрович,** 1902 р.н., с. Локня, проживав у м. Агриз Агризького

району Республіки Татарстан (Росія), росіянин, електромеханік залізничної станції. Арешт 9.11.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 25.12.1937 за ст. ст. 58-6, 58-9, 58-11 (шпигунська діяльність на користь Японії) КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 4.01.1938 у м. Казань. Реабілітований 2.07.1957. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index14.htm).*

**НОВИК Йосип Семенович,** 1885 р.н., с. Сміле, проживав у с. Сильченкове Талалаївського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1930 за антирадянську контрреволюційну діяльність висланий у Північний край на 3 роки умовно. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 18).*

**НОВИК Павло Іванович,** 1876 р.н., с. Сміле, проживав у смт Корфовський Хабаровського району однойменного краю (Росія), росіянин, десятник міськкомунгоспу. Арешт 20.02.1932. Трійкою при повноважному представництві ОДПУ по Далекосхідному краю 18.04.1932 за ст. 58-10 КК РСФРР ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Хабаровського краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index14.htm).*

**НОСЕНКО Василь Андрійович,** 1880 р.н., колишнє с. Гаврилівка (тепер с. Гришине), проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.11.1930, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Великобубнівським РВ ДПУ 9.07.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7930).*

**НОСЕНКО Віталій Михайлович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Гаї, українець, освіта початкова, охоронець контори „Заготзерно" (м. Ромни). Арешт 21.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за проведення антирадянської агітації, розповсюдження провокаційних чуток про голод та висловлювання настроїв пораженського порядку ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 15.07.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Носенка П.М., Носенка Я.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 948).*

**НОСЕНКО Павло Михайлович,** 1880 р.н., с. Томашівка Недригайлівського району, проживав у с. Гаї, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, висловлювання різких пораженських і терористичних намірів, переховування від репресій застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 14.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Носенка В.М., Носенка Я.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 36).*

**НОСЕНКО Яків Михайлович,** 1886 р.н., с. Томашівка Недригайлівського району, проживав у с. Гаї, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Косіора. Арешт 12.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 27.06.1960 Сумським обласним судом. Брат Носенка В.М., Носенка П.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 337*).*

**НУДЬГА Андрій Гнатович,** 1909 р.н., уродженець колишнього Глинського району, проживав у м. Керч АР Крим, українець, освіта середня, постовий охорони ГМЗ[?]. Арешт 22.04.1935, звинувачення в антирадянській агітації. Керченським МВ НКВС Криму 15.11.1935 справа закрита. *(Реабілітовані історією. АР Крим. – Кн. 4. – 2007. – С. 228).*

**НУДЬГА Григорій Антонович,** 1913 р.н., с. Артюхівка, проживав у м. Львів однойменної області, українець, освіта вища, старший науковий співробітник Львівського філіалу АН УРСР. Арешт 11.05.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Полтавської області 8.08.1945 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 23.12.1967 Львівським обласним судом. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 454).*

**НУДЬГА Григорій Данилович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційному повстанському осередку ув'язнений у концтабір на 3 роки. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.02.1992 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**НУДЬГА Григорій Юхимович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт

1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційному повстанському осередку ув'язнений у концтабір на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 6.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді першої справи відмовлено, реабілітований відповідно 28.02.1992 – прокуратурою Сумської області, 9.09.1959 – Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 132*; оп. 6, спр. 536*).*

**НУДЬГА Данило Максимович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 16.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 9.09.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 536*).*

**НУДЬГА Зіновій Стратонович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 16.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 9.09.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 536*).*

**НУДЬГА Йосип Леонтійович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 16.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за участь у контрреволюційному націоналістичному угрупованні застосована ВМП. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 22.12.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 409*).*

**НУДЬГА Іван Семенович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930, підписка про невиїзд [дата не встановлена]. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційному повстанському осередку ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 7.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований відповідно 28.02.1992 – прокуратурою Сумської області, 9.09.1959 – Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*; оп. 6, спр. 536*).*

**НУДЬГА Кузьма Данилович,** 1878 (1881) р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932. Народним судом Роменського району 25.01.1933 за ухиляння від виконання хлібозаготівлі засуджений до позбавлення волі на 10 років. Достроково звільнений від відбуття терміну покарання. Проживав у згаданому селі, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 6.07.1938. Чернігівським обласним судом 14.02.1939 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану на дискредитацію вождів партії та уряду, засуджений до позбавлення волі на 6 років. Верховним Судом УРСР 28.04.1939 вирок залишений у силі. Реабілітований відповідно 5.08.1991 – Сумським обласним судом, 30.07.1991 – прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр.спр. П-2978, П-1003).*

**НУДЬГА Михайло Данилович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930, підписка про невиїзд [дата не встановлена]. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Арешт 6.02.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.03.1933 за ворожий настрій до радянської влади та виконання планів хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді першої справи відмовлено, реабілітований відповідно 28.02.1992 та 22.11.1989. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 132*; оп. 3, спр. 959).*

**НУДЬГА Мусій Митрофанович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ

УСРР 29.04.1933 за антирадянську агітацію проти заходів радвлади та ухиляння від виконання хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 981).*

**НУДЬГА Мусій Юхимович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.02.1992 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**НУДЬГА Олексій Михайлович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Маркітана. Підписка про невиїзд від 5.05.1935. Народним судом Глинського району 15.05.1935 за образи одного з вождів партії засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Чернігівським обласним судом 3.08.1935 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Підписка про невиїзд від 5.04.1937. Прокуратурою Чернігівської області 15.06.1937 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2513).*

**НУДЬГА Олексій Петрович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.01.1933, звинувачення в систематичній контрреволюційній агітації, спрямованій на зрив заходів радянської влади на селі, особливо хлібозаготівлі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 910).*

**НУДЬГА Петро Іванович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 4.03.1933, звинувачення в проведенні систематичної антирадянської агітації проти заходів радвлади. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 1.06.1933 справа закрита. Арешт 27.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 9.09.1959 у перегляді справи відмовлено, 25.09.1989 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 904; оп. 6, спр. 536*).*

**НУДЬГА Петро Семенович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційному повстанському осередку ув'язнений у концтабір на 5 років. Термін покарання відбував у Республіці Карелія (Росія). Після відбуття строку покарання проживав у згаданому селі, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 16.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за участь у куркульському контрреволюційному націоналістичному угрупованні та антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 10 років. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді першої справи відмовлено, реабілітований відповідно 28.02.1992 – прокуратурою Сумської області, 22.12.1960 – Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 132*; оп. 2, спр. 409*).*

**НУДЬГА Трохим Васильович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 6.10.1930 у м. Харків. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.02.1992 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**НЮКАЛО Прокіп Семенович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.08.1928, підписка про невиїзд від 24.08.1928, звинувачення в замаху на вбивство голови сільради. Прокурором Роменського округу 12.10.1928 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3801*).*

## О

**ОБИДЕЙКО Савелій Андрійович,** 1899 р.н., с. Перекопівка, проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.12.1929. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 12.02.1930 за ст. 56-16 (покладення шпал на рейки) КК УСРР ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 692*).*

**ОБІЖИСВІТ Кузьма Прокопович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 9.03.1933 за агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 810).*

**ОБЛИВАЛЬНИЙ Яків Андрійович,** 1886 р.н., с. Глинськ, проживав у смт Лепси Бурлютобинського району Талди-Курганської області (Казахстан), українець, освіта початкова, старший робітник Карачаганського рибного промислу. Арешт 2.10.1930. Прокуратурою Казахської СРР 9.09.1931 справа закрита. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index15.htm).*

**ОВДІЄНКО Григорій Петрович,** 1899 р.н., с. Малинівка Чугуївського району Харківської області, проживав у с. Заклимок, українець, освіта початкова, вантажник складу тресту „Київліс" (м. Ромни). У 1941-1943 рр. проживав і працював у с. Заклимок, окупованому німцями. Арешт 15.03.1949. Військовим трибуналом Харківського гарнізону 16.06.1949 за ст. 54-1 „б" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 15 років, позбавлений державних нагород. Термін покарання відбував у Красноярському краї (Росія). Сумською обласною комісією з перегляду кримінальних справ на осіб, які відбувають покарання за контрреволюційні злочини, 31.12.1954 порушене клопотання про скорочення терміну до 5 років. Військовим трибуналом Приволзького ВО 17.05.1955 склад злочину перекваліфікований на ст. 54-3, покарання пом'якшене до 5 років, за відбуттям терміну покарання звільнений. Реабілітований 1.09.1966 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8486).*

**ОВДІЄНКО Петро Іванович,** 1889 р.н., с. Перекопівка, проживав у м. Берегове однойменного району Закарпатської області, українець, освіта вища, районний землевпорядник. Закарпатським обласним судом 19.01.1951 засуджений до позбавлення волі на 25 років. Верховним Судом УРСР 4.11.1954 покарання пом'якшене до 10 років. Реабілітований у 1992 р. *(Реабілітовані історією. Закарпатська область. – Кн. 1. – 2005. – С. 530).*

**ОВДІЄНКО Петро Михайлович,** 1901 р.н. с. Новопетрівка, проживав у с. Глинськ, українець, освіта середня, учитель Чеберяцької трудової школи. Арешт 17.06.1927. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.08.1927 за антирадянську агітацію на користь міжнародної буржуазії заборонене проживання в Роменському окрузі та інших заборонених місцевостях на 3 роки, 16.09.1927 – змінені заборонені місця проживання на м. Москва, м. Санкт-Петербург, м. Харків, м. Київ, м. Одеса, м. Ростов-на-Дону, означені губернії та прикордонні губернії. Колегією ОДПУ 24.03.1928 в амністії відмовлено. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 634).*

**ОВСІЄНКО Андрій Миколайович,** 1912 р.н., народився і проживав у с. Чисте, українець, освіта початкова, робітник Лохвицького цукрозаводу (Полтавська область). Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за проведення контрреволюційної агітації, спрямованої на зрив заходів радвлади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 313).*

**ОВЧАРЕНКО (ОВЧЕРЕНКО) Лука Іванович,** 1908 р.н., уродженець колишнього х. Романів, українець, освіта початкова. Червоноармієць навчального батальйону 6 прикордонного загону ОДПУ (м. Кронштадт Санкт-Петербурзької міської ради Ленінградської області, Росія). Арешт 22.02.1931. Колегією ДПУ Ленінградського ВО 13.04.1931 за приховування свого походження із сім'ї куркуля і колишнього поліцейського з метою потрапити до армії висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 91).*

**ОВЧАРЕНКО Володимир Євменович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Перехрестівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.05.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 29.06.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7777).*

**ОВЧАРЕНКО Костянтин Юхимович,** 1892 р.н., с. Рогинці, проживав у смт Талалаївка однойменного району Чернігівської області, українець, освіта середня, головний бухгалтер місцевої МТС. Арешт 15.04.1938, звинувачення в участі в контрреволюційній повстанській організації. Талалаївським РВ НКВС 17.04.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3254).*

**ОЗМЕТЕЛЬ Федір Савелійович,** 1912 р.н., уродженець с. Хоминці, українець, освіта початкова. Червоноармієць 58 окремої СБ. Арешт 19.01.1944. Військовим трибуналом згаданої бригади 28.01.1944 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 25.01.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13196).*

**ОЗМИТЕЛЬ Федір Григорович,** 1903 р.н., с. Хоминці, проживав у м. Маріуполь Донецької області, українець, освіта початкова, робітник „Коксохімкомбінату". Арешт 2.03.1935. Донецьким обласним судом 26.07.1935 засуджений до позбавлення волі на 5 років та прав на 3 роки. Реабілітований у 1974 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 6. – 2009. – С. 103).*

**ОЛЕКСЕНКО Порфир Якович,** 1873 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.11.1929, звинувачення в участі в контрреволюційному куркульському угрупованні. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 16.04.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 319*).*

**ОЛЕФІР Гнат Петрович,** 1878 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Коржі, українець, освіта початкова, робітник радгоспу „Червоногвардієць". Арешт 20.11.1936. Чернігівським обласним судом 4.03.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 28.04.1937 покарання пом'якшене до 1 року. Реабілітований 22.07.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1978).*

**ОЛЕШКО Микола Федорович,** 1928 р.н., с. Великі Бубни, проживав у м. Костянтинівка Донецької області, українець, освіта неповна середня, учень школи ФЗН № 47. Арешт 20.04.1946. Сумським обласним судом 30.10.1946 за написання та розповсюдження листівок антирадянського змісту засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УРСР 29.11.1946 вирок залишений у силі. Реабілітований 9.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12015).*

**ОЛИФІРОВИЧ Микола Володимирович,** 1895 р.н., уродженець колишньої Волинської губернії, проживав у с. Гаї, українець, освіта початкова, лісник колгоспу ім. 1 Травня. Арешт 9.06.1938. Чернігівським обласним судом 10.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 1 рік і 6 місяців. Верховним Судом УРСР 20.05.1939 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд, звільнений під підписку про невиїзд. Сумським обласним судом 31.07.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-430).*

**ОЛІЙНИК Михайло Никифорович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Народним судом м. Ромни 18.04.1931 за агітацію проти колективізації засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 25.03.1999 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5922, оп. 2, спр. 52).*

**ОЛІЙНИК Семен Кузьмич,** 1914 р.н., уродженець с. Андріяшівка, українець, освіта середня. Червоноармієць 1 кулеметної роти 144 запасного СП. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 5.05.1944. Військовим трибуналом 6 запасної СД 29.06.1944 на підставі Указу Президії Верховної Ради СРСР від 19.04.1943 засуджений до 20 років каторжних робіт. Військовою колегією Верховного Суду СРСР склад злочину перекваліфікований на ст. 54-1 „а" КК УРСР, засуджений до позбавлення волі на 10 років. Прокуратурою Сумської області 12.03.1962 в реабілітації відмовлено, 4.01.1995 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13182).*

**ОЛЬШАНСЬКА Анастасія Свиридівна,** 1887 р.н., с. Нова Гребля, проживав у с. Голінка, українка, освіта початкова, колгоспниця. Підписка про невиїзд від 27.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 24.11.1945 [як члена сім'ї зрадника Батьківщини] вислана в Північноказахстанську область (Казахстан) на 5 років. Реабілітований 30.12.1999 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 11120*).*

**ОЛЬШАНСЬКИЙ Гнат Семенович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Голінка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 21.02.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 13.03.1930 за контрреволюційну агітацію та тероризування бідноти висланий у Північний край на 5 років. Реабілітований 10.07.1989 прокуратурою Сумської області. Син Ольшанського С.А., брат Ольшанського І.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 763*).*

**ОЛЬШАНСЬКИЙ Дмитро Іванович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Голінка,

українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.03.1930 за антирадянську діяльність проти колективізації сільського господарства висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 764).*

**ОЛЬШАНСЬКИЙ Йосип Потапович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Голінка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Петровського. Арешт 2.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 2.01.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Реабілітований 9.01.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 821).*

**ОЛЬШАНСЬКИЙ Іван Кононович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Голінка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Петровського. Арешт 8.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, висловлювання різких терористичних настроїв та співчуття з приводу розстріляних ворогів народу, розповсюдження провокаційних чуток застосована ВМП. Розстріляний 1.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 11.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 129).*

**ОЛЬШАНСЬКИЙ Іларіон Семенович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Голінка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.02.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 13.03.1930 за контрреволюційну агітацію та тероризування бідноти висланий у Північний край на 5 років. Реабілітований 10.07.1989 прокуратурою Сумської області. Син Ольшанського С.А., брат Ольшанського Г.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 763*).*

**ОЛЬШАНСЬКИЙ Микола Олександрович,** 1946 р.н., с. Нова Гребля, проживав у м. Новгород однойменної області (Росія), українець, освіта вища, член КПРС, заступник начальника лікарні УВС згаданої області. Арешт 1.05.1984. За ст. ст. 190-1 КК РРФСР, 187-1 КК УРСР (розповсюдження свідомо неправдивих вигадок, що ганьблять радянський державний та суспільний устрій) засуджений до 4 років і 6 місяців тюремно-психіатричної ізоляції, 29.08.1988 примусове лікування скасоване, звільнений 23.09.1988. Реабілітований 5.10.1989 Верховним Судом УРСР. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index15.htm).*

**ОЛЬШАНСЬКИЙ Прокопій Мойсейович,** 1888 р.н., с. Голінка, проживав у с-щі колгоспу „Більшовик" (Мартуцький район Актюбінської області, Казахстан), українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 1.07.1943. За ст. 58-10 КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 26.06.1995 прокуратурою Актюбінської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index15.htm).*

**ОЛЬШАНСЬКИЙ Семен Андрійович,** 1865 р.н., народився і проживав у с. Голінка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.02.1930, звинувачення в антирадянській агітації та тероризуванні бідноти. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 13.03.1930 справа закрита. Батько Ольшанського Г.С., Ольшанського І.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 763*).*

**ОЛЬШАНСЬКИЙ Федот Юхимович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Голінка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 14.03.1930 за антирадянську діяльність проти колективізації сільського господарства висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 773).*

**ОМЕЛЬЧЕНКО Лук'ян Трохимович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Пустовійтівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. У 1941-1943 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями, 20.05.1943 вивезений до Німеччини. Арешт 22.11.1943, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням НКВС по Сумській області 18.08.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2821).*

**ОМЕЛЬЧЕНКО Микола Мефодійович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, кожушник-кустар. Арешт 9.07.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 2, 54-11 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 7.06.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-225*).*

**ОМЕЛЬЧЕНКО Павло Микитович,** 1914 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 21.11.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2347*).*

**ОМЕЛЬЧЕНКО Сава Деомидович,** 1872 р.н., уродженець колишнього Роменського повіту, проживав у с. Комаровка колишнього Шмаковського району Приморського краю (Росія), українець, селянин-одноосібник. Арешт 15.03.1930, звинувачення за ст. 58-10 КК РРФСР. УДБ при РМ СРСР по Омській області 5.05.1938 справа закрита. Реабілітований 31.01.2000 прокуратурою Омської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index15.htm).*

**ОМЕЛЯНЕНКО Андрій Якимович,** 1899 р.н., с. Перекопівка, проживав у м. Амвросіївка однойменного району Донецької області, українець, освіта середня, учитель школи № 1. Арешт 2.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області застосована ВМП з конфіскацією майна. Даних про виконання вироку немає. Реабілітований у 1957 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 6. – 2009. – С. 121).*

**ОМЕЛЯНЕНКО Григорій Юхимович,** 1892 р.н., с. Перекопівка, проживав у с. Губське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 14.04.1930 за систематичну антирадянську агітацію з метою зриву всіх заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 55*).*

**ОМЕЛЯНЕНКО Григорій Якимович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, секретар сільської ради. Арешт 4.05.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в антирадянському українському націоналістичному контрреволюційному угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 21.04.1962 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 566*).*

**ОМЕЛЯНЕНКО Іван Никифорович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Губське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1930 за проведення активної контрреволюційної агітації проти радянської влади та її заходів на селі висланий у Північний край на 5 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Після відбуття терміну покарання проживав у с. Бурбине, без визначених занять. Арешт 12.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва та інших заходів на селі, ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований відповідно 31.08.1989 – прокуратурою Сумської області, 20.11.1963 – Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 5, спр. 718; оп. 3, спр. 529).*

**ОМЕЛЯНЕНКО Микола Григорович,** 1923 р.н., уродженець с. Перекопівка, українець, освіта неповна середня. Помічник командира взводу 2 трофейного батальйону 21 окремої трофейної бригади, молодший сержант. У 1941-1942 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями, у грудні 1942 р. вивезений до Німеччини. Арешт 12.12.1946. Військовим трибуналом 2 гвардійської механізованої армії 4.02.1947 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років, за ст. 182 ч. 1 (незаконне зберігання трофейного пістолета) – до 2 років, за сукупністю обох злочинів – до 10 років. Термін покарання відбував у Магаданській області (Росія), звільнений 16.10.1954. Реабілітований 11.02.1958 військовим трибуналом Прикарпатського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4619).*

**ОМЕЛЯНЕНКО Микола Харитонович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 24.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за проведення різкої антирадянської пораженської агітації та систематичне вихвалення фашистського устрою в Німеччині застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 10.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 513).*

**ОМЕЛЯНЕНКО Олександр Іванович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 14.04.1930 за систематичну антирадянську агітацію з метою зриву всіх заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 55*).*

**ОМЕЛЯНЕНКО Пилип Родіонович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 17.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938

за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 11.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 283*).*

**ОМЕЛЯНЕНКО Семен Львович,** 1874 р.н. народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.12.1930 за систематичне проведення контрреволюційної агітації з метою підриву економічної могутності СРСР висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 887).*

**ОНИЩЕНКО Андрій Якович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 5 років умовно. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 6.10.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ОНИЩЕНКО Григорій Гервасійович,** 1895 р.н., с. Бацмани, проживав у с. Локня, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Ворошилова. Арешт 28.11.1932, звинувачення в контрреволюційній агітації проти колективізації та хлібозаготівлі. Роменським РВ ДПУ 12.12.1932 справа закрита. Арешт 26.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 5.06.1957 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2990. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 486*).*

**ОНИЩЕНКО Євдоким Йосипович,** 1879 р.н., с. Коржі, проживав на колишньому х. Білогрудів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.05.1931 за систематичну агітацію проти заходів та кампаній радвлади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 342).*

**ОНИЩЕНКО Іван Андрійович,** 1876 р.н., народився і проживав у с. Дубина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації висланий у Північний край на 5 років. Після відбуття терміну покарання проживав у с. Локня, працював у колгоспі ім. Ворошилова. Арешт 27.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді першої справи відмовлено. Реабілітований відповідно 11.12.1991 – прокуратурою Сумської області, 5.06.1957 – Сумським обласним судом. Батько Онищенка М.І. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 132*; оп. 1, спр. 486*).*

**ОНИЩЕНКО Микола Іванович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Дубина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений концтабір на 4 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у с. Хоминці. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки, з-під варти звільнений, направлений в одиночному порядку. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді першої справи відмовлено, реабілітований 23.11.1991 та 28.12.1989 відповідно. Син Онищенка І.А. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 132*; оп. 3, спр. 451).*

**ОНИЩЕНКО Никифор Герасимович,** 1900 р.н. с. Хоминці, проживав у с. Локня, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Ворошилова. Арешт 26.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 5.06.1957 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 486*).*

**ОНИЩЕНКО Олексій Андрійович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 3.01.1933, звинувачення в проведенні антирадянської агітації, спрямованої на зрив політичних кампаній на селі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.03.1933 справа закрита.

Брат Онищенка Ф.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 876).*

**ОНИЩЕНКО Петро Онисимович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 9.10.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 11.11.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ОНИЩЕНКО Федір Андрійович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 3.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за проведення систематичної антирадянської агітації, спрямованої на зрив політкампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Онищенка О.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 422).*

**ОНИЩЕНКО Федот Пимонович,** 1893 р.н., с. Коржі, проживав на колишньому х. Мосорів Байрак Балаклійського району Харківської області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 2.02.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 10.04.1930 за участь в антирадянській куркульській організації висланий у Північний край на 5 років. Реабілітований 28.10.1993. *(Реабілітовані історією. Харківська область. – Кн. 1, ч. 2. – 2008. – 223).*

**ОРАНОВСЬКИЙ Федір Якович,** 1889 р.н., колишнє с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), проживав у м. Бєлово Кемеровської області (Росія), слюсар цинкового заводу. Арешт 13.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Новосибірській області 3.11.1937 за ст. ст. 58-2, 58-11 КК РРФСР застосована ВМП. Реабілітований у 1956 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index15.htm).*

**ОРЛОВСЬКИЙ Полікарп Семенович,** 1890 р.н., народився і проживав у Бєлиницькому районі Могильовської області (Білорусь), білорус, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Країни Рад. Тимчасово проживав і працював у с. Ведмеже. Арешт 9.11.1937. Чернігівським обласним судом 4.04.1938 за проведення антирадянської агітації, висловлювання в антирадянському дусі стосовно компартії та радянської влади, ворожі настрої з приводу заходів радянського уряду та життя при існуючій владі засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 29.05.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2056).*

**ОРЛЯНСЬКИЙ Онисим Омелянович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Басівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 30.08.1940. Сумським обласним судом 30.12.1940 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 28.04.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12122).*

**ОСТАПЕНКО Андрій Іванович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.03.1933, підписка про невиїзд від 25.05.1933, звинувачення в проведенні систематичної агітації проти заходів радянської влади. Прокурором Роменської дільниці 19.07.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7696).*

**ОСТАПЕНКО Андріян Іванович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Гаї, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Косіора. Арешт 2.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва, висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв, переховування від репресій застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 10.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Остапенка І.І., Остапенка М.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 78).*

**ОСТАПЕНКО Іван Іванович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Гаї, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти колгоспного будівництва, та вихваляння буржуазно-фашистської влади застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 18.05.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Остапенка А.І., Остапенка М.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 823).*

**ОСТАПЕНКО Іван Степанович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Басівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „12-річчя РСЧА". Арешт 11.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації проти заходів влади на селі та розповсюдження провокаційних

чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія), де й помер 6.02.1938. Реабілітований 12.12.1988 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 560).*

**ОСТАПЕНКО Михайло Іванович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Гаї, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Косіора. Арешт 2.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва та заходів на селі, ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Остапенка А.І., Остапенка І.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 245).*

**ОСТАПЕНКО Петро Йосипович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Комінтерну. Арешт 8.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив заходів на селі, та переховування від репресій ув'язнений у ВТТ на 12 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Реабілітований 14.11.1962 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 669).*

**ОТРИШКО Петро Миколайович,** 1896 р.н., с. Заруддя, проживав у м. Дніпропетровськ однойменної області, українець, освіта середня, модельник модельного цеху паровозоремонтного заводу. За звинуваченням у належності до контрреволюційної повстанської організації 5.10.1938 застосована ВМП. Розстріляний. Реабілітований 13.10.1958. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 684).*

**ОТЮСЬКИЙ Михайло Тимофійович,** 1900 р.н., народився і проживав на колишньому х. Гамаліїв (тепер с. Степурине), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.03.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів радвлади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 24.11.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Отюського С.Т. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 957).*

**ОТЮСЬКИЙ Семен Тимофійович,** 1905 р.н., народився і проживав на колишньому х. Гамаліїв (тепер с. Степурине), українець, освіта початкова, конюх колгоспу „Нове життя" (с. Погожа Криниця). Арешт 14.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 9.02.1933 за систематичну антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Отюського М.Т. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 661).*

**ОХРІМЕНКО Григорій Гаврилович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Мокіївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1937 як організатор і керівник релігійної секти за групування навколо себе колишніх служителів молитовних будинків, проведення антирадянської агітації та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 246).*

**ОХРІМЕНКО Лука Панасович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Мокіївка, українець, освіта початкова, тимчасово працював на з. ст. Рогинці. Арешт 20.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Охріменка П.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 514*).*

**ОХРІМЕНКО Петро Панасович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Мокіївка, українець, освіта початкова, тимчасово працював на з. ст. Рогинці. Арешт 20.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Охріменка Л.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 514*).*

**ОХРІМЕНКО Тимофій Григорович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Мокіївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.09.1937 за проведення різкої антирадянської агітації проти заходів на селі, паплюження Конституції, наклепи на вождів партії та уряду застосована ВМП. Розстріляний 17.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 18.01.1957 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 419).*

# П

**ПАВЛЕНКО Григорій Андріянович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.10.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 19.12.1932 за проведення контрреволюційної агітації щодо невиконання державних кампаній висланий у Північний край 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 568).*

**ПАВЛЕНКО Григорій Васильович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.02.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 13.05.1930 за терористичні погрози сільському активу та антирадянську агітацію ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Павленка І.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 906*).*

**ПАВЛЕНКО Григорій Васильович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.05.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 2.09.1931 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 10 років. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 10*).*

**ПАВЛЕНКО Іван Васильович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.02.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 13.05.1930 за терористичні погрози сільському активу та антирадянську агітацію ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Павленка Г.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 906*).*

**ПАВЛЕНКО Олександр Іванович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „12-річчя Жовтня". Арешт 4.05.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в антирадянському українському націоналістичному контрреволюційному угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 21.04.1962 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 566*).*

**ПАВЛЕНКО Петро Володимирович,** 1872 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.07.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР ув'язнений у ВТТ на 8 років. Управлінням НКВС по Сумській області 23.03.1939 вирок скасований, справа направлена на дослідування. Глинським РВ НКВС 13.05.1939 за ст. 78 ч. 4 (утеча із ВТТ) справа закрита. Прокуратурою Сумської області 14.07.1939 закриті обидві справи. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-331).*

**ПАВЛУСЕНКО Петро Кіндратович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Левченки, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 5.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти колгоспного будівництва та заходів на селі, тлумачення в контрреволюційному дусі нової Конституції після втечі з висилки ув'язнений у ВТТ на 10 років. Через хворобу не був відправлений, перебував у в'язниці. Підписка про невиїзд від 7.07.1939. Прокуратурою Сумської області 23.07.1940 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1503).*

**ПАДУКА Лука Климович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Миколаївське, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Шлях уперед". Арешт 21.03.1940. Сумським обласним судом 20.08.1940 за контрреволюційну агітацію проти заходів партії засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 23.11.1940 вирок залишений у силі. Реабілітований 10.07.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1843).*

**ПАЛАЖЧЕНКО Антон Миронович**, 1903 р.н., народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.02.1928, підписка про невиїзд від 14.02.1928, звинувачення в агітації проти самооподаткування. Роменським окружним судом 26.03.1928 виправданий. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 1971).*

**ПАЛАЖЧЕНКО Іван Іванович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.02.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 16.04.1930 за участь у контрреволюційному куркульському угрупованні ув'язнений у

концтабір на 5 років. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. Син Палажченка І.Н. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 319*).*

**ПАЛАЖЧЕНКО Іван Никифорович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.11.1929. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 16.04.1930 за участь у контрреволюційному куркульському угрупованні висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Палажченка І.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 319*).*

**ПАЛУН (ПОЛУН) Микола Омелянович,** 1882 р.н., с. Хоминці, проживав у м. Скадовськ Херсонської області, українець, неписьменний. Арешт 5.09.1932. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 25.10.1932 за крадіжки зерна в колгоспі ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Херсонської області. *(Реабілітовані історією. Херсонська область. – Кн. 2. – 2005. – С. 809).*

**ПАЛУН Дмитро Стратонович,** 1895 р.н., уродженець с. Хоминці, українець, освіта початкова. Червоноармієць 68 запасної СП. Арешт 15.12.1942. Військовим трибуналом 29 запасної СБ Архангельського ВО 19.01.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 28.03.1995 військовою прокуратурою Ленінградського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13338).*

**ПАЛУН Іван Єлисейович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, тесляр колгоспу ім. Чубаря. Арешт 19.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за систематичне проведення контрреволюційної агітації, спрямованої на дискредитацію радвлади та партії, застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 269).*

**ПАЛУН Павло Трохимович,** 1916 р.н., уродженець с. Хоминці, українець, освіта початкова. Шофер 812 батальйону аеродромного обслуговування 56 району авіабазування. Арешт 15.08.1942, звинувачення в систематичному проведенні контрреволюційної фашистської пропаганди за допомогою німецьких листівок. Військовим трибуналом згаданого району авіабазування 2.09.1942 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2845).*

**ПАЛЬОНИЙ Антон Якович,** 1868 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Підписка про невиїзд від 12.03.1934, звинувачення в проведенні антирадянської діяльності на підрив заходів радянської влади на селі. Прокурором Роменського району 16.03.1934 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2509*).*

**ПАЛЬОНИЙ Іван Данилович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.02.1931, звинувачення в систематичній агітації проти заходів радянської влади на селі. Роменським РВ ДПУ 20.06.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8115).*

**ПАНАСЕНКО Трохим Андрійович,** 1903 р.н., с. Локня, проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Чубаря. Арешт 7.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 18.02.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 89*).*

**ПАНАСЮРА Пантелеймон Прокопович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1941-1943 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 2.11.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Українського округу 24.02.1944 за ст. ст. 54-1 „а", 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у м. Печора (Республіка Комі, Росія). Реабілітований 26.10.1967 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8502).*

**ПАНЧЕНКО Петро Андрійович,** 1902 р.н., уродженець с. Кропивинці, українець, освіта початкова, експедитор ливарного цеху заводу ім. К. Лібкнехта. За звинуваченням в участі в контрреволюційній організації 10.05.1938 застосована ВМП. Розстріляний. Реабілітований 26.09.1956. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 695).*

**ПАПІЙ Федір Никифорович,** 1892 р.н., с. Довгополівка, проживав у смт Нижнє Первомайської міської ради Луганської області, українець, освіта початкова, садівник „Донбасводтресту". Арешт 22.06.1941, звинувачення в антирадянській агітації. Справа закрита 16.05.1942 через смерть підслідного. Реабілітований у

1942 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 3. – 2008. – С. 67).*

**ПАРАФЄЙНИК Іван Минович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.02.1931 за антирадянську агітацію з метою підриву заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 966).*

**ПАРАФЄЙНИК Федора Євдокимівна,** 1872 р.н., народилася і проживала в с. Галка, українка, освіта початкова, колишня черниця Мотронівського монастиря (Черкаська область). Арешт 22.02.1935, підписка про невиїзд від 15.12.1935, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УСРР. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 11.02.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2516*).*

**ПАРХОМЕНКО Андрій Євгенійович,** 1888 р.н., с. Бацмани, проживав у с-щі Клебан-Бик Костянтинівського району Донецької області, українець, освіта початкова, робітник геолого-розвідки. Арешт 27.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 6. – 2009. – С. 205).*

**ПАРХОМЕНКО Іван Мусійович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.11.1932, звинувачення в проведенні контрреволюційної агітації проти хлібозаготівлі та колективізації. Роменським РВ ДПУ 2.12.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2999).*

**ПАРХОМЕНКО Микола Олександрович,** 1870(1873) р.н., с. Єньки Хорольського району Полтавської області, проживав у с. Перекопівка, українець, освіта середня, священик. Арешт 23.02.1932, звинувачення у ворожому настрої до існуючого ладу. Харківським облвідділом ДПУ 5.05.1932 справа закрита. Арешт 2.01.1934, звинувачення в агітації проти заходів радянської влади. Прокурором Роменської дільниці 17.02.1934 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр.спр. П-5984, П-2273).*

**ПАРХОМЕНКО Овксентій Тимофійович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Чапаєва. Арешт 7.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за активну участь у контрреволюційній організації застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 18.02.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 89*).*

**ПАРХОМЕНКО Олександр Никифорович,** 1914 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.07.1930, звинувачення в участі в контрреволюційній організації, яка мала на меті повалення радянської влади. [Відомостей про дату закриття у справі не виявлено]. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ПАСКЕВИЧ Микола Несторович,** 1914 р.н., народився і проживав у с. Локня, українець, освіта неповна середня, студент 2 курсу Глинського фарфороскляного технікуму. Арешт 16.05.1931, звинувачення в участі в контрреволюційній організації та підготовці терористичних актів проти представників влади. Прокурором Роменської дільниці 11.12.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7842).*

**ПАЩЕНКО Юхим Наумович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, голова сільської ради. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 7.06.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 23.10.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 28.06.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13864).*

**ПЕДЕНКО Мефодій Якович,** 1885 р.н., смт Липова Долина однойменного району, проживав у с. Кашпури, українець, освіта початкова, працівник Засульської МТС (м. Ромни). Арешт 30.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва, тлумачення в контрреволюційному дусі нової Конституції та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 307).*

**ПЕЛИПЕЙ [ПЕЛЕПЕЙ] Панас Микитович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.03.1933 за проведення антирадянської агітації проти політичних кампаній на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований

30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 161).*

**ПЕНЗІЙ Петро Іванович,** 1891 р.н., с. Нова Гребля, проживав на колишньому х. Харханівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 6.02.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 18.04.1930 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів влади на селі, злісну несплату податків та наміри створити контрреволюційну організацію ув'язнений у концтабір на 8 років. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 1.11.1933 покарання пом'якшене на 1 рік. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 15.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 126).*

**ПЕРЕТЯТЬКО Петро Іванович,** 1890 р.н., с. Бобрик, проживав у м. Дніпропетровськ однойменної області, українець, освіта початкова, шорник радгоспу „Сухачівка". Тимчасово проживав у колишньому с. Коростівка (тепер с-ще Садове) Близнюківського району Харківської області. У 1941-1943 рр. проживав на окупованій німцями території. Арешт 26.02.1942, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Особливим відділом НКВС 57 армії 28.04.1942 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5998).*

**ПЕРЧ-ГОНДЖУЛА (ПЕРЧ-ГАДЖУЛА) Дмитро Макарович,** 1881 р.н., колишній х. Перловка Решетилівського району Полтавської області, проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, священик. Арешт 30.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 19.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 18.07.1977 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 500).*

**ПЕТЕРШ Карл Кіндратович,** 1869(1873) р.н., с. Хрещатик, проживав у м. Краснодон Луганської області, німець, неписьменний, селянин-одноосібник. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області 1.10.1937 ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 3. – 2008. – С. 86).*

**ПЕТИК Євтихій Федотович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Нове життя". Арешт 16.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.03.1933 за систематичну агітацію проти радвлади та її заходів висланий до Казахстану на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641. оп. 4, спр. 145).*

**ПЕТРАШ Мойсей Михайлович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, бджоляр колгоспу ім. Паризької комуни. Арешт 21.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**ПЕТРЕНКО Авксентій Панасович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Попівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.03.1930, підписка про невиїзд від 14.04.1930, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів радянської влади на селі та організації масових заворушень. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 28.04.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 712*).*

**ПЕТРЕНКО Кирило Вакулович,** 1887 р.н., с. Коровинці Недригайлівського району, проживав на колишньому х. Широкий Яр (тепер с. Вощилиха), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.11.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.06.19342 за участь у контрреволюційній повстанській організації висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 259*).*

**ПЕТРИК Борис Якимович,** 1906 р.н., уродженець с. Шумське. Військовослужбовець. Засуджений у 1944 р. Реабілітований у 1992 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 324).*

**ПЕТРИШЕНКО Сидір Федорович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 1.01.1931 за проведення антирадянської агітації проти кампаній та заходів на селі висланий у Північний край на 3 роки умовно. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 479).*

**ПЕТРОВ Микола Іванович,** 1912 р.н., м. Горлівка Донецької області, проживав у с. Чеберяки, українець, освіта неповна середня,

шофер Глинської МТС. Арешт 2.10.1937, звинувачення за ст. 54-6 КК УРСР. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 21.11.1937 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-989).*

**ПЕТРЮК Григорій Іванович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Шумське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 за злісну агітацію, спрямовану на підрив та ослаблення радвлади, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 889).*

**ПЕТРЮК Михайло Родіонович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Шумське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.01.1931 за систематичну агітацію проти радянської влади на її заходів на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі, працював у колгоспі „Червоний господар". Арешт 27.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за участь в арміях Петлюри і Денікіна, вороже ставлення до радвлади та за підозрою в шпигунстві застосована ВМП. Розстріляний 25.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 20.07.1989 та 26.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 5, спр. 59; оп. 6, спр. 562).*

**ПЕТРЮК Никифор Григорович,** 1900 р.н., с. Шумське, проживав у колишньому м. Постишеве Донецької області, українець, освіта незакінчена вища, директор школи. Арешт 8.07.1937. Лінійним судом Південно-Донецької залізниці [дата прийняття рішення відсутня] засуджений до позбавлення волі на 8 років та прав на 4 роки. Реабілітований у 1958 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 6. – 2009. – С. 272).*

**ПИЛИПЧЕНКО Борис Якович,** 1894 р.н., с. Глинськ, проживав у м. Санкт-Петербург (Росія), українець, освіта неповна середня, рахівник радгоспу № 6 підприємства „Лендержнархарч". Арешт 2.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**ПИЛИПЧЕНКО Іван Никифорович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Ярмолинці, українець, освіта початкова, коваль колгоспу „13-річчя Жовтня". Арешт 17.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Прокуратурою Сумської області 15.07.1958 у реабілітації відмовлено, 26.12.1989 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**ПИПА Яким Харитонович,** 1883 р.н., с. Пустовійтівка, проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Більшовицька перемога". Арешт 7.03.1938. Чернігівським обласним судом 16.02.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 23.06.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12249).*

**ПИРІГ Макар Пимонович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.05.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 2.09.1931 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 5 років. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі, працював у колгоспі. Арешт 11.02.1937. Чернігівським обласним судом 4.07.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований відповідно 31.08.1989 – прокуратурою Сумської області, 12.10.1990 – Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 10*. ГДА УСБУ в СО, спр. П-11582*).*

**ПИСАРЕНКО Анастасія Антонівна,** 1912 р.н., народилася і проживала в с. Галка, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 19.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Московській області 25.02.1938 за систематичну контрреволюційну агітацію, вихваляння ворогів народу, наклепи на керівників партії та уряду застосована ВМП. Розстріляна 28.02.1938 на спецоб'єкті НКВС „Бутово" (Московська область, Росія). Реабілітована 1.02.1990. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index16.htm).*

**ПИСАРЕНКО Григорій Кузьмич,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.11.1932.

Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.01.1933 за проведення антирадянської агітації, розповсюдження провокаційних чуток та погрози розправою сільським активістам ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 678).*

**ПИСАРЕНКО Григорій Степанович,** 1902 р.н., уродженець с. Галка, українець, освіта середня, член ВКП(б). Начальник розвідки навчального дивізіону 101 артилерійського полку Ленінградського ВО. Арешт 31.01.1931. Колегією ОДПУ 10.05.1931 за систематичну антирадянську агітацію серед військовослужбовців та службу в каральному загоні Денікіна ув'язнений у концтабір на 5 років. Термін покарання відбував у Республіці Карелія (Росія). Реабілітований 25.01.1990 військовою прокуратурою згаданого військового округу. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 901).*

**ПИСАРЕНКО Іван Данилович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Фрунзе. Арешт 30.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антирадянської агітації проти існуючого ладу, розповсюдження провокаційних чуток та наклепи на радянську владу ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 846).*

**ПІДРІЗ Андрій Іванович,** 1892 р.н., с. Житне, проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 7 з'їзду Рад. Арешт 22.03.1938. Сумським обласним судом 20.04.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 10.06.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-156).*

**ПІДРІЗ Дмитро Іларіонович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 29.06.1938. Сумським обласним судом 24.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 1 рік і 6 місяців. Реабілітований 22.07.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-523).*

**ПІДРІЗ Савелій Оникійович,** 1902 р.н.. народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.02.1930, звинувачення в участі в контрреволюційному куркульському угрупованні. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 16.04.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 319*).*

**ПІКУЛИЦЬКИЙ Андрій Омелянович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 31.03.1933, звинувачення в антирадянській агітації проти весняного посіву та невиконанні державних податків. Роменським РВ ДПУ 5.04.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2964).*

**ПІЧУГІН Олександр Георгійович,** 1905 р.н., уродженець Борисовського району Мінської області (Білорусь), проживав у с. Глинськ, росіянин, освіта початкова, член ВКП(б), голова районного виконкому. Арешт 14.08.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 15.10.1937 за ст. ст. 54-7, 54-8, 54-11 КК УРСР засуджений до ВМП. Розстріляний наступного дня в м. Київ. Реабілітований 6.12.1960 згаданою військовою колегією. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5389).*

**ПЛЄВАКО Іван Павлович,** 1878 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.03.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 14.04.1930 за систематичне проведення контрреволюційної роботи висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 4.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 713).*

**ПЛУЖНИК Катерина Кузьмівна,** 1913 р.н., с. Ярошівка, проживала в м. Київ, кравчиня швейної фабрики Київського місцевпрому. Засуджена в 1946 р. Реабілітована в 1991 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 334).*

**ПОДОЛЯК [ПОДОЛЯКА] Іван Іванович,** 1922 р.н., уродженець Роменського району, проживав у Федорівському районі Кустанайської області (Казахстан), українець, освіта початкова, монтер колгоспу ім. Чапаєва. Арешт 19.12.1944. Військовим трибуналом 2 Білоруського фронту 14.02.1945 за ст. 58-10 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований у 1968 р. Верховним Судом СРСР. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index16.htm).*

**ПОДОЛЯКА Данило Сидорович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Попівщина, українець, освіта початкова, слюсар з ремонту сільськогосподарського реманенту колгоспу ім. Петров-

ського. Арешт 9.05.1938. Чернігівським обласним судом 26.07.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 19.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1237).*

**ПОДЦЕЛЬВЕР Роман Германович,** 1914 р.н., м. Відень (Австрія) проживав у колишньому с-щі радгоспу „Барсуківщина" (тепер с-ще Діброва), єврей, освіта середня, робітник радгоспу. Арешт 23.02.1940. Сумським обласним судом 11.07.1940 за антирадянську агітацію та нанесення побоїв засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 26.06.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11444).*

**ПОЗНЯК [ПІЗНЯК] Іван Якович,** 1900 р.н., с. Волошнівка, проживав у колишньому с. Губарівщина, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 27.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на розклад колгоспних мас, дискредитацію радянської влади та тлумачення в контрреволюційному дусі нової Конституції ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Хабаровському краї (Росія). Реабілітований 17.09.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 46*).*

**ПОКАСОВСЬКИЙ Михайло Олексійович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, діловод колгоспу „Жовтень". Арешт 24.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Роменським РВ ДПУ 18.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3045).*

**ПОЛУН Андрій Омелянович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 21.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1933 за проведення контрреволюційної агітації проти політкампаній на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 766).*

**ПОЛУН Варвара Трохимівна,** 1906 р.н., народилася і проживала в с. Хоминці, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі ім. Котовського. У 1941-1943 рр. проживала в згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 3.11.1943, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Слідчим відділом управління НКДБ по Сумській області 18.12.1943 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3659).*

**ПОЛУН Омелян Данилович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.01.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 11.03.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2356*).*

**ПОЛУЯН Євтихій Іванович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, тесляр (с. Сакуниха Недригайлівського району). Арешт 16.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за участь у куркульському контрреволюційному угрупованні, проведення антиколгоспної агітації, висловлювання пораженських настроїв та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.09.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Полуяна М.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 874*).*

**ПОЛУЯН Лука Якимович,** 1904 р.н., с. Вовківці, проживав у с. Муравка Дальнєрєченського району Приморського краю (Росія), українець, селянин-одноосібник. Арешт 8.04.1933, звинувачення за ст. 58-10 КК РСФРР. ОДПУ по Далекосхідному краю 16.05.1933 справа закрита. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index16.htm).*

**ПОЛУЯН Мусій Іванович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за участь у куркульському контрреволюційному угрупованні, проведення антиколгоспної агітації, висловлювання пораженських настроїв та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.09.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Полуяна Є.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 874*).*

**ПОЛУЯНОВ Степан Степанович,** 1890 р.н., уродженець Льговського району Курської області (Росія), проживав у с. Глинськ, росіянин, освіта початкова, механік Андріяшівської МТС. Арешт 3.11.1943. Сумським обласним судом 5.05.1944 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 29.01.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11898).*

**ПОЛЯНСЬКИЙ Василь Павлович,** 1898 р.н., с. Борозенка, проживав у с. Гаї, українець, освіта середня, працював у колгоспі ім. Косіора. Арешт 15.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 27.06.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 337*).*

**ПОНОМАРЕНКО Дмитро Павлович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Бесарабка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „14-річчя Жовтня”. Арешт 28.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного будівництва, позики на оборону держави та висловлювання пораженських настроїв ув’язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 861).*

**ПОНОМАРЕНКО Іван Васильович,** 1891 р.н., с. Миколаївка, проживав у м. Кемерово однойменної області (Росія), комірник „Жилкомбуду”. Арешт 29.01.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Новосибірській області 23.02.1938 за ст. ст. 58-2, 58-4, 58-11 КК РРФСР застосована ВМП. Реабілітований у 1956 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index16.htm).*

**ПОПОВ Павло Іванович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Герасимівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Комінтерну. Арешт 2.12.1937, звинувачення за ст.ст. 54-6 ч. 1, 54-10 ч. 2 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 24.06.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1331).*

**ПОРХУН Олексій Петрович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 28.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 18.02.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 89*).*

**ПРАВДЮК Андрій Іванович,** 1886 р.н., с. Вовківці, проживав у с. Правдюки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.01.1931 за систематичне проведення контрреволюційної агітації проти радянської влади та її заходів на селі ув’язнений у концтабір на 3 роки. Термін покарання відбував у Ленінградській області (Росія). Трійкою при ОДПУ в Ленінградському ВО в 1933 р. висланий у Мурманську область (Росія). Реабілітований відповідно 30.12.1989 – прокуратурою Сумської області, 5.10.1999 – прокуратурою Мурманської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 973. Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index16.htm).*

**ПРАВДЮК Григорій Андрійович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, сторож колгоспу ім. Будьонного. Арешт 10.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва, позики на оборону держави та висловлювання співчуття стосовно розстріляних ворогів народу ув’язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Свердловській області (Росія), звільнений 12.02.1944. Реабілітований 6.02.1989 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 581).*

**ПРАВДЮК Іван Власович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Правдюки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 3.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за проведення антирадянської агітації проти заходів на селі та висловлювання пораженських настроїв після втечі з висилки ув’язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 65).*

**ПРАВДЮК Павло Іванович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Правдюки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.03.1933 за злісне ухиляння від виконання державних зобов’язань та антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 18.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 955).*

**ПРАВДЮК Петро Антонович,** 1907 р.н., с. Вовківці, проживав у с. Правдюки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за злісне ухиляння від виконання всіх державних зобов’язань та проведення систематичної агітації, спрямованої на зрив

політичних кампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 317).*

**ПРИМАК Микола Сидорович,** 1901 р.н., уродженець Польщі, проживав у с. Олексіївка, росіянин, освіта початкова, член ВКП(б), помічник по винокурному заводу, парторг радгоспу ім. Блюхера. Арешт 24.09.1937 за підозрою в шпигунстві. Справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6254).*

**ПРОДАЙВОДА Гаврило Васильович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13 років Жовтня". Арешт 15.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за участь у куркульському контрреволюційному націоналістичному угрупованні та висловлювання різних пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 22.12.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 409*).*

**ПРОКОПЕНКО Іван Андрійович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Житне, українець, освіта неповна середня, селянин-одноосібник. Арешт 1.11.1936. Чернігівським обласним судом 20.04.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 27.02.1967 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8467).*

**ПРОКОПЕНКО Павло Семенович,** 1899 р.н., уродженець с. Житне, українець, освіта вища – закінчив Ніжинський педагогічний інститут. Санінструктор 168 запасного СП, старшина медичної служби. Арешт 26.12.1944. Військовим трибуналом 6 запасної СД Харківського ВО 28.02.1945 за ст. 54-3 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Прокуратурою Сумської області 23.03.1964 в реабілітації відмовлено, 4.06.1993 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12538).*

**ПРОХОРОВИЧ Павло Климович,** 1914 р.н., уродженець с. Ярошівка, українець, освіта початкова. Командир відділення кулеметної роти 24 запасного СП. Арешт 2.11.1942. Військовим трибуналом Рязанського гарнізону 29.12.1942 за антирадянську контрреволюційну агітацію, розповсюдження провокаційних чуток, зрадницькі наміри та наклепи на радянську пресу засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 25.01.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13188).*

**ПРОЦЕНКО Іван Антонович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний хлібороб". Арешт 22.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 5.05.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 28.10.1965 Сумським обласним судом. Брат Проценка О.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 363*).*

**ПРОЦЕНКО Іван Іванович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Заїзд, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Шлях до соціалізму". Арешт 2.10.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 27.11.1937 за шпигунство на користь Польщі та антирадянську агітацію застосована ВМП. Розстріляний 19.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 12.07.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 220).*

**ПРОЦЕНКО Іван Федорович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.04.1932 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану проти заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 25.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 188).*

**ПРОЦЕНКО Ілля Леонтійович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 19.12.1932 за проведення контрреволюційної агітації, спрямованої на зрив політичних кампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 394).*

**ПРОЦЕНКО Клим Михайлович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 1.03.1931 за антирадянську агітацію з метою зриву заходів партії та радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 902).*

**ПРОЦЕНКО Никифор Андрійович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка,

українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 11.02.1937. Чернігівським обласним судом 4.07.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 12.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11582*).*

**ПРОЦЕНКО Панас Антонович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний хлібороб". Арешт 22.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 5.05.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 28.10.1965 Сумським обласним судом. Брат Проценка І.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 363*).*

**ПРОЦЕНКО Уліян Климович,** 1898 р.н., с. Галка, проживав у с. Ведмеже, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації та висловлювання пораженських настроїв після втечі з висилки ув'язнений у ВТТ на 10 років. Прокуратурою Сумської області 19.05.1939 справа направлена на новий розгляд. Сумським обласним судом 31.05.1939 за згаданим звинуваченням засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УРСР 29.10.1939 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував на з. ст. Сухобезводна Горьковської залізниці (Росія). Реабілітований 23.01.1965 згаданим Верховним Судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8302).*

**ПУГАЧ Іван Васильович,** 1916 р.н., уродженець колишнього селища радгоспу „Борсуківщина", українець, освіта неповна середня. Командир господарського взводу 528 СП 130 СД, старшина. Арешт 4.10.1941, звинувачення за ст. 58-1 „б" КК РРФСР. Особливим відділом НКВС 18 армії 9.10.1941 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3493).*

**ПУЗИРЕНКО Григорій Кузьмич,** 1905 р.н., м. Бахмач однойменного району Чернігівської області, проживав у с. Сміле, українець, освіта середня, учитель неповно-середньої школи. Арешт 1.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.11.1937 за участь у націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 27.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 16.01.1957 Верховним Судом СРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 467*).*

**ПУТІЙ (ПОТІЙ) Іларіон Андрійович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.10.1932, звинувачення в пособництві контрреволюційному угрупованню. Харківським облвідділом ДПУ 28.01.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**ПУТІЙ (ПОТІЙ) Михайло Васильович,** 1914 р.н., с. Гришине, проживав у с. Чижикове, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 23.10.1932, звинувачення в контрреволюційній кримінальній діяльності. Харківським облвідділом ДПУ 27.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**ПУТІЙ (ПОТІЙ) Таїсія Василівна,** 1913 р.н., с. Гришине, проживала в с. Чижикове, українка, неписьменна, селянка-одноосібниця. Арешт 11.10.1932, звинувачення в контрреволюційній кримінальній діяльності. Харківським облвідділом ДПУ 27.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**П'ЯТЧАНІН Андрій Іванович,** 1891 р.н., народився і проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, конюх колгоспу „Більшовик". Арешт 11.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на зрив різних політичних кампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 466).*

**П'ЯТЧАНІН Андрій Федорович,** 1918 р.н., народився і проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, чорнороб алебастрової розробки. Арешт 10.07.1936, підписка про невиїзд від 11.10.1936. Народним судом Роменського району 16.01.1937 за виступ проти зняття дзвонів із церкви засуджений до 6 місяців примусової праці в колгоспі з відрахуванням 20 % заробітку. Верховним Судом УРСР 3.02.1937 вирок залишений у силі. Реабілітований 9.07.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-916*).*

**П'ЯТЧАНІН Кирило Никифорович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.04.1933, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.04.1933 справа закрита. Працював у колгоспі „13-річчя РСЧА". Арешт 6.08.1940. Сумським

обласним судом 13.11.1940 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 31.01.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 881. ГДА УСБУ в СО, спр. П-11907).*

**П'ЯТЧАНІН Сергій Леонтійович,** 1881 р.н., с. Пустовійтівка, проживав у с. Борозенка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 16.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 15.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 1).*

# Р

**РАДЧЕНКО Іван Гнатович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Левондівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 20.05.1938 за контрреволюційну пропаганду серед ув'язнених застосована ВМП. Розстріляний 3.06.1938 у м. Москва. Реабілітований 10.02.1990. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index17.htm).*

**РАДЧЕНКО Митрофан Григорович,** 1895 р.н., с. Волошнівка, проживав у с. Хоминці, українець, освіта середня, учитель. Арешт 12.04.1929, підписка про невиїзд від 25.05.1929, звинувачення в службі в денікінській армії, проведенні антирадянської агітації та розповсюдженні чуток про неправдивість радянської преси. Роменським окрвідділом ДПУ 18.06.1929 справа закрита. Проживав у с. Василівка Амвросіївського району Донецької області, учитель школи. Арешт 18.09.1950. Особливою нарадою при МДБ СРСР засланий на поселення в Новосибірську область (Росія). Реабілітований у 1989 р. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3799. Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 6. – 2009. – С. 473).*

**РАДЧЕНКО Самійло Євдокимович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.04.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 14.07.1933 за агітацію проти весняного посіву та інших заходів радянської влади, невиконання державних зобов'язань висланий у Північний край на 3 роки умовно. Реабілітований 26.10.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 73).*

**РАК Іван Захарович,** 1885 р.н., с. Пустовійтівка, проживав у с. Великі Будки, українець, освіта неповна середня, помічник ветеринарного лікаря. Арешт 7.04.1932, підписка про невиїзд від 29.04.1932, звинувачення в участі в контрреволюційній організації. Роменським РВ ДПУ 10.07.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2953).*

**РАЧОК Мирон Дмитрович,** 1879 р.н., с. Бацмани, проживав у с. Лавіркове Талалаївського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 9.02.1931 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на підрив радянської влади та її заходів на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав за місцем народження, працював у колгоспі „Червоний пролетарський шлях". Арешт 30.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антиколгоспної агітації, розповсюдження провокаційних чуток про війну та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 19.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 30.11.1989 та 22.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 2, спр. 964; оп. 4, спр. 679).*

**РАЧОК Тихін Дементійович,** 1876 р.н., с. Бацмани, проживав у с. Лавіркове Талалаївського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 2.01.1931 за проведення злісної агітації, спрямованої на підрив радянської влади та її заходів на селі, висланий у Північний край на 3 роки, 9.01.1931 – від висилки звільнений, дозволене проживання на всій місцевості СРСР. [Відомості про обставини звільнення у справі відсутні]. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 933).*

**РЕДЬКО Юхим Григорович,** 1877 р.н., с. Волошнівка, проживав у с. Марусіно району ім. Лазо Хабаровського краю (Росія), українець, працював у колгоспі „Червоний шлях". Трійкою

при управлінні НКВС по Далекосхідному краю 17.02.1938 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 17.03.1938 у м. Хабаровськ. Реабілітований 28.10.1955 Хабаровським крайовим судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index17.htm).*

**РЕЗУНОВ Данило Гнатович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Локня, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Ворошилова. Арешт 2.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 28.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 5.06.1957 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 486*).*

**РЕЙ Яків Карлович,** 1918 р.н., колишнє с. Рундевізія (тепер с. Круглолугівка) Бахмацького району Чернігівської області, проживав у с. Андріяшівка, німець, освіта середня, учитель німецької мови. Арешт 2.09.1941. У зв'язку з наближенням фронту евакуйований до м. Новосибірськ однойменної області (Росія). Особливою нарадою при НКВС СРСР 5.12.1942 за антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 681).*

**РЕШЕТИЛО Степан Олександрович,** 1911 р.н., уродженець с. Галка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 124 окремого зенітно-артилерійського дивізіону. Арешт 1.01.1942. Військовим трибуналом Азовської військової флотилії Чорноморського флоту 4.01.1942 за розкладницьку діяльність, проведення антирадянської агітації та висловлювання пораженських настроїв засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 30.11.1993 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2846).*

**РЄЗВИЙ Гнат Данилович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.12.1930 за систематичне проведення агітації проти заходів радянської влади та комуністичної партії на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 26.04.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 44).*

**РЄЗВИЙ Микола Вікторович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Ріпки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.12.1931 за систематичну підсилену антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 32).*

**РЄПА Іван Трохимович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, бригадир рільничої бригади колгоспу ім. Паризької комуни. Арешт 4.05.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**РЄПА Никифор Трохимович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, голова правління кооперативу. Арешт 6.05.1938, звинувачення в участі в українській контрреволюційній націоналістичній організації та проведенні контрреволюційної націоналістичної діяльності. Роменським РВ НКВС 23.04.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-179).*

**РЄПА Роман Якович,** 1912 р.н., с. Погожа Криниця, проживав у с. Пустовійтівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 23.12.1932 за систематичне проведення антирадянської агітації, спрямованої проти всіх заходів радянської влади, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 578).*

**РИБАЛКО Давид Мойсейович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13-річчя РСЧА". Арешт 19.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за систематичне проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів партії та уряду на селі, вихваляння розстріляних троцькістів і зінов'ївців ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 832).*

**РИБАЛКО Дмитро Денисович,** 1887 р.н., с. Сміле, проживав у с. Тихонова Бікінського

району Хабаровського краю (Росія). Бікінським райвиконкомом 28.08.1933 висланий разом із сім'єю на спецпоселення, звільнений 8.07.1948. Реабілітований 28.08.1992 УВС Хабаровського краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index17.htm).*

**РИБКА Іван Юхимович,** 1894 р.н., колишній х. Реп'яхівка, проживав у с. Анастасівка, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 25.09.1932, підписка про невиїзд від 21.10.1932, звинувачення в участі в контрреволюційній повстанській організації. Харківським облвідділом ДПУ 27.01.1934 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3595*).*

**РИЖОВА Ганна Павлівна,** 1870 р.н., уродженка Роменського району, проживала в м. Уральськ однойменної області (Казахстан), росіянка, освіта початкова, читець і співець. Арешт 11.08.1929. ОДПУ Західно-Казахстанської області 13.01.1930 за ст. 58-10 КК РСФРР ув'язнена на 17[?] років. Реабілітована 19.04.1999 прокуратурою Західно-Казахстанської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index17.htm).*

**РИМАР Каленик Федорович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.12.1932. Народним судом Недригайлівського району 5.02.1933 за антирадянську агітацію проти хлібозаготівлі засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 23.07.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7830).*

**РИМАР Кирило Олексійович,** 1892 р.н., колишнє с. Протасівка (тепер с. Сміле), проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, рахівник маслозаводу. Арешт 26.09.1935, звинувачення в антирадянській агітації. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 28.12.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2121*).*

**РИСОВАНИЙ Захарій Васильович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 11.05.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.05.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2375*).*

**РОГАЛЬ Федір Миколайович,** 1919 р.н., уродженець с. Вовківці, українець, освіта середня спеціальна. Командир взводу фельд'єгерської служби 41 окремого батальйону зв'язку 69 СД, лейтенант. Арешт 11.08.1942. Військовим трибуналом 50 армії 28.08.1942 за висловлювання антирадянських настроїв, вихваляння фашистської Німеччини та зберігання німецької листівки з пропуском засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував на з.ст. Сухобезводна Горьковської залізниці (Росія). Реабілітований 9.08.1965 військовим трибуналом Московського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8356).*

**РОГАЧЕВСЬКИЙ Яків Абрамович,** 1897 р.н., с. Глинськ, проживав у м. Харків однойменної області, єврей, освіта середня, уповноважений Сумського районного робкоопу. Арешт 16.09.1922. Комісією НКВС з адмінвисилки 9.12.1922 за участь в антирадянській організації, зберігання та розповсюдження нелегальної літератури, влаштування нелегальних зборів висланий у Туркестан під гласний нагляд губвідділу ДПУ на 3 роки. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 25.09.1925 позбавлений права проживання в Ленінграді, Москві, Ростові-на-Дону, означених губерніях та Україні з прикріпленням до визначеного місця проживання на 3 роки. Реабілітований відповідно 20.10.1993 та 1.02.1996. *(Реабілітовані історією. Харківська область. – Кн. 1, ч. 2. – 2008. – С. 346).*

**РОЖЕНКО Микита Савич,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Великі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.11.1937 за участь у націоналістичній контрреволюційній повстанській організації та проведення контрреволюційної націоналістичної роботи ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 27.03.1957 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 445*).*

**РОЙ Павло Сидорович,** 1896 р.н., с. Заїзд, проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу ім. Паризької комуни. Арешт 16.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.12.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів партії та уряду, і за те, що під час голосування на виборах до Верховної Ради вкинув до урни листівку контрреволюційного характеру, застосована ВМП. Розстріляний 2.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 8.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 468).*

**РОМАНЕНКО Андрій Лукич,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.10.1932, звинувачення в контрреволюційній кримінальній діяльності. Харківським облвідділом ДПУ 27.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**РОМАНЕНКО Василь Миколайович,** 1900 р.н., с. Королівщина, проживав на колишньому х. Осовків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1938 за поновлення кримінально-злочинної діяльності після відбуття терміну попереднього покарання ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Самарській області (Росія). Реабілітований 2.06.1965 Сумським обласним судом. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 3758).*

**РОМАНЕНКО Іван Васильович,** 1886 р.н., с. Хустянка Буринського району, проживав у колишньому с. Вилецьке, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.04.1933, звинувачення в проведенні систематичної агітації, спрямованої на зрив заходів влади на селі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.05.1933 справа закрита. Брат Романенка О.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 57).*

**РОМАНЕНКО Іван Сергійович,** 1907 р.н., уродженець с. Мокіївка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 187 окремого СБ 162 СД (м. Мінськ, Білорусь). Арешт 8.08.1941. Військовим трибуналом 19 армії 23.08.1941 за висловлювання невдоволення службою в Червоній армії, наклепи на командний склад, заклики до невиконання наказів командирів, відмову слідувати з частиною та прояви боягузтва засуджений до ВМП. Розстріляний 26.08.1941. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 20.11.1997 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13773).*

**РОМАНЕНКО Лука Федорович,** 1876 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.07.1932, звинувачення в контрреволюційній кримінальній діяльності. Харківським облвідділом ДПУ 27.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**РОМАНЕНКО Олександр Васильович,** 1895 р.н., народився і проживав у колишньому с. Вилецьке, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.04.1933, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 4.08.1933 справа закрита. Брат Романенка І.В. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7737).*

**РОМАНЕНКО Степан Спиридонович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Мокіївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.10.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1930 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів і кампаній партії та радвлади на селі, висланий у Північний край на 5 років. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 543).*

**РОМАНІЙ Микола Дмитрович,** 1919 р.н., уродженець с. Бацмани, українець, освіта середня. Червоноармієць 418 СП 138 СД Сибірського ВО. Арешт 6.01.1941. Військовим трибуналом гарнізону м. Новосибірськ (Росія) 24.02.1941 за контрреволюційну агітацію серед військовослужбовців засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у Новосибірській області та в м. Норильськ Красноярського краю (Росія). Реабілітований 11.07.1989 військовим трибуналом Сибірського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-10250*).*

**РОМАНОВСЬКИЙ Михайло Якович,** 1877 р.н., с. Сміле, проживав у с. Салогубівка, українець, освіта початкова, священик без парафії. Арешт 25.06.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР. Прокуратурою Талалаївського району 19.07.1939 справа закрита. Арешт 15.02.1948. Сумським обласним судом 8.04.1948 за ст. 54-10 ч.2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Верховним Судом УРСР 14.05.1948 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у Херсонській області. Реабілітований 8.08.1991 прокуратурою Сумської області.*(ГДА УСБУ в СО, спр.спр. П-624, П-11783).*

**РОМАНЧУК Андрій Семенович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний партизан". Арешт 12.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 46*).*

**РОМАНЧУК Віктор Сергійович,** 1919 р.н., с. Лукашове, проживав у м. Хашурі однойменного

району (Грузія), українець, освіта середня спеціальна, буровий майстер Чарчанської геологорозвідувальної партії. У 1941-1943 рр. проживав і працював у м. Ромни, окупованому німцями. Арешт 29.07.1957, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням КДБ при Раді Міністрів УРСР по Сумській області 6.12.1957 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4271).*

**РОМАНЧУК Гаврило Герасимович,** 1870 р.н., с. Романчукове Буринського району, проживав у с. Анастасівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 30.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 15.12.1930 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 913).*

**РОМАНЧУК Денис Максимович,** 1882 р.н., с. Романчукове Буринського району, проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 6.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.03.1930 за систематичну антирадянську агітацію проти заходів радянської влади на селі та злісну несплату податків висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 728).*

**РОМАНЧУК Іван Семенович,** 1880 р.н.. с. Романчукове Буринського району, проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 30.12.1930 за проведення злісної агітації проти заходів радянської влади на селі протягом тривалого часу висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 107).*

**РОМАНЧУК Родіон Іванович,** 1888 р.н., с. Романчукове Буринського району, проживав на колишньому х. Гринів (тепер с. Галенкове), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.04.1931 за антирадянську агітацію, спрямовану проти колективізації, та зрив хлібозаготівлі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 253).*

**РОМАШКО Тимофій Павлович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.04.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.04.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2368*).*

**РОТЕНКО Григорій Андрійович,** 1917 р.н., уродженець с. Овлаші, українець, освіта початкова. Червоноармієць в/ч 2537 (м. Ромни). Арешт 25.07.1941, звинувачення за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР. Особливим відділом НКВС Московського ВО 10.10.1941 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5091).*

**РУБАН Григорій Сильвестрович,** 1911 р.н., уродженець с. Малі Бубни, українець, освіта початкова. Червоноармієць евакогоспіталю № 2626. Арешт 19.08.1943. Військовим трибуналом Орловського ВО 6.10.1943 за проведення контрреволюційної агітації, висловлювання пораженських настроїв та вихваляння німецького режиму засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 18.11.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13072).*

**РУБЕЦЬ Анастасія Павлівна,** 1884 р.н., с. Рогинці, проживала в с. В'юнне, українка, неписьменна, селянка-одноосібниця. Підписка про невиїзд від 2.06.1932. Народним судом Великобубнівського району 7.12.1932 за ст. 54-10 КК УСРР засуджена до примусових робіт на 1 рік. Реабілітована 17.11.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5970, оп. 5, спр. 914*).*

**РУБЕЦЬ Ганна Павлівна,** 1904 р.н., с. Салогубівка, проживала в с. В'юнне, українка, неписьменна, селянка-одноосібниця. Підписка про невиїзд від 5.06.1932. Народним судом Великобубнівського району 7.12.1932 за ст. 54-10 КК УСРР засуджена до позбавлення волі на 1 рік. Реабілітована 17.11.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5970, оп. 5, спр. 914*).*

**РУБЕЦЬ Євдокія Євменівна,** 1903 р.н., с. Рогинці, проживала в с. В'юнне, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Підписка про невиїзд від 5.06.1932. Народним судом Великобубнівського району 7.12.1932 за антирадянську агітацію та розгром колгоспної комори, де зберігався увесь хліб, засуджена до позбавлення волі на 6 років. Після відбуття терміну покарання проживала в м. Дрогобич Львівської області, домогосподарка. Арешт 30.09.1937. Народним судом Великобубнівського району 7.12.1937 за

ст. 54-10 КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 6 років. Термін покарання відбувала в Хабаровському краї (Росія). Реабілітована відповідно 17.11.1998 та 26.08.1991 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5970, оп. 5, спр. 914*. ГДА УСБУ в СО, спр. П-11797).*

**РУБЦОВ Іван Єгорович,** 1911 р.н, уродженець с. В'юнне, росіянин, освіта неповна середня, робітник колишньої ст. Калачевська Сталінської залізниці. За звинуваченням в антирадянській агітації 24.02.1945 ув'язнений у ВТТ на 7 років. Реабілітований 17.04.1992. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 804).*

**РУДЕЙЧЕНКО Петро Стратонович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Бацмани, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1932, звинувачення в контрреволюційній кримінальній діяльності. Харківським облвідділом ДПУ 27.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**РУДЕНКО Григорій Андрійович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за організацію та керівництво місцевим осередком контрреволюційної повстанської організації ув'язнений у концтабір на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), звільнений 14.01.1937. Арешт 16.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за участь у куркульському контрреволюційному націоналістичному угрупованні застосована ВМП. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді першої справи відмовлено. Реабілітований відповідно 28.02.1992 – прокуратурою Сумської області, 22.12.1960 – Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 132*; оп. 2, спр. 409*).*

**РУДЕНКО Іван Матвійович,** 1891 р.н., колишнє с. Гаврилівка (тепер с. Гришине), проживав у с-щі радгоспу „П'ятирічка" (Ульяновський район Омської області, Росія), українець, неписьменний, робітник радгоспу. Арешт 26.07.1941. Омським обласним судом 16.09.1941 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 4.03.1992 прокуратурою Омської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index17.htm).*

**РУДЕНКО Микола Денисович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.11.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.11.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2449*).*

**РУДИКА Василь Іларіонович,** 1890 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Гаї, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Косіора. Арешт 16.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 27.06.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 337*).*

**РУШНИЦЬКИЙ Олексій Костянтинович,** 1875 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта середня, селянин-одноосібник. Арешт 8.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 2.01.1931 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів радянської влади та партії на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 922).*

**РЯБЕНЬКИЙ Григорій Володимирович,** 1921 р.н., уродженець с. Чеберяки, українець, освіта початкова. Червоноармієць. Арешт 18.12.1941. Особливою нарадою при НКВС СРСР 31.10.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 8.01.1990 військовим трибуналом Київського ВО. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 134).*

**РЯБЕНЬКИЙ Кузьма Матвійович,** 1865 р.н., народився і проживав у с. Чеберяки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.01.1931. Народним судом м. Ромни 25.04.1931 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 8 років умовно, через похилий вік висланий за межі України на 5 років. Реабілітований 9.07.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3017).*

**РЯБЕНЬКИЙ Пилип Дмитрович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Чеберяки, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1941-1943 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 15.10.1943. Особливою нарадою при НКВС СРСР 22.07.1944 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 5 років. Термін покарання

відбував у м. Магадан однойменної області (Росія). Військовою прокуратурою Київського ВО 13.04.1957 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований 27.03.1996 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 205).*

**РЯБКО Михайло Андрійович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 14.03.1930 за проведення контрреволюційної агітації проти всіх заходів влади на селі, особливо колективізації, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 686).*

**РЯБКО Степан Павлович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 14.03.1930 за проведення агітації, спрямованої на зрив заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641 оп. 2, спр. 790).*

**РЯБЧИНСЬКИЙ Олександр Васильович,** 1889 р.н., уродженець Польщі, проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний партизан". Арешт 20.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 14.02.1938 за шпигунство ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Кіровській області (Росія), де й помер 21.04.1939. Реабілітований 12.07.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 222).*

# С

**САБЛІНА Марфа Ігорівна,** 1899 р.н., народилася і проживала в с. В'юнне, українка, освіта початкова, домогосподарка. Підписка про невиїзд від 2.06.1932. Народним судом Великобубнівського району 7.12.1932 за ст. 54-10 КК УСРР засуджена до примусової праці на 1 рік. Реабілітована 17.11.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5970, оп. 5, спр. 914*).*

**САВИЦЬКА Парасковія Гнатівна,** 1882 р.н., с. Ярошівка, проживала в м. Київ. Засуджена в 1946 р. Реабілітована в 1991 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 369).*

**САВИЦЬКИЙ Павло Петрович,** 1914 р.н., уродженець с. Ярошівка. Засуджений у 1976 р. Реабілітований у 1992 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т.1. – К., 1997).*

**САВКОВА Ірина Павлівна,** 1901 р.н., с. Вовківці, проживала в с. Локня, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Підписка про невиїзд від 15.09.1932, звинувачення в контрреволюційній кримінальній діяльності. Харківським облвідділом ДПУ 27.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**САВЛЮК Ян Казимирович,** 1907 р.н., уродженець Латвії, проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), латиш, освіта вища – закінчив Московський геологорозвідувальний інститут ім. Орджонікідзе, начальник Роменської партії варнометричних розвідок Всесоюзного комітету геологічних розвідок „Головнафта". Арешт 24.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 22.02.1938 за підозрою в належності до іноземної розвідки та в участі в контрреволюційній організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Свердловській області (Росія), де й помер 12.09.1943. Реабілітований 23.07.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 155).*

**САВОЙСЬКИЙ Олександр Іванович,** 1910 р.н, уродженець с. Хоминці, українець, освіта початкова. Червоноармієць 53 запасного полку. За звинуваченням у зрадницьких націоналістичних діях 18.06.1945 ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 18.10.1995. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 348).*

**САВЧЕНКО Йосип Григорович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, кустар-кожушник. Арешт 18.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Чернігівським облвідділом ДПУ 13.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7772).*

**САВЧЕНКО Іван Михайлович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта середня, учитель неповно-середньої школи.

Арешт 16.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.04.1938 за участь у повстанській контрреволюційній націоналістичній організації застосована ВМП. Розстріляний 22.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 15.11.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 393*).*

**САВЧЕНКО Корній Олексійович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Ведмеже, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.03.1931 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив усіх заходів і кампаній партії та радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 905).*

**САВЧЕНКО Платон Григорович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.03.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 9.05.1932 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на зрив усіх заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 347).*

**САВЧЕНКО Степан Олексійович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Ведмеже, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Молотова. Арешт 15.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва та всіх заходів на селі після втечі з висилки, ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Амурській області (Росія). Амурським обласним судом 30.12.1943 звільнений. Реабілітований 27.02.1989 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 594).*

**САВЧЕНКО Яків Єлисейович,** 1905 р.н., уродженець с. Галка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 389 СП 36 запасної СБ. Арешт 12.08.1942. Військовим трибуналом згаданої бригади 24.08.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 13.10.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12996).*

**САДОВСЬКИЙ Павло Валентинович,** 1894 р.н., м. Ромни, проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова, кравець-кустар. Арешт 27.08.1936. Чернігівським обласним судом 12.12.1936 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 13.04.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-899).*

**САЄНКО Андрій Антонович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, кравець-кустар. Арешт 28.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за участь у контрреволюційному українському націоналістичному угрупованні, проведення контрреволюційної діяльності проти заходів партії та уряду ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 941).*

**САЄНКО Олексій Якович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Молотова. Арешт 25.07.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Роменським РВ НКВС 16.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1796).*

**САЄНКО Федір Ілліч,** 1906 р.н., уродженець с. Волошнівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 6 запасного СП. Арешт 22.10.1941. Військовим трибуналом Ворошиловградського гарнізону 26.10.1941 за ст. ст. 206-7 „г" (самовільне відлучення), 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 5.04.1991 військовим трибуналом Київського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11623).*

**САЛИВОН Василь Сидорович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Чижикове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.10.1929. Роменським окружним судом 18.12.1929 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 6 років із забороною проживання на території Роменського, Сумського та Конотопського округів після відбуття терміну покарання. Проживав у згаданому селі, без визначених занять. Арешт 29.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антиколгоспної агітації, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 19.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 4.01.1994 – Верховним Судом України, 26.05.1989 –

прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2903. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 736).*

**САЛИВОН Володимир Євпатійович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 12.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.01.1933 за проведення контрреволюційної агітації, спрямованої проти колективізації та хлібозаготівлі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Саливона П.Є. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 402).*

**САЛИВОН Катерина Василівна,** 1914 р.н., народилася і проживала в с. Чижикове, українка, неписьменна, селянка-одноосібниця. Арешт 23.10.1932, звинувачення в пособництві контрреволюційному бандугрупованню. Харківським облвідділом ДПУ 28.01.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**САЛИВОН Петро Євпатійович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.06.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.08.1932 за антирадянську агітацію проти колективізації та заходів радянської влади висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Саливона В.Є. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 351).*

**САЛИВОН Прокіп Іванович,** 1866 р.н., народився і проживав на колишньому х. Карпів (тепер с. Великі Бубни), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Підписка про невиїзд від 26.04.1926, звинувачення в агітації проти колективізації. Прокурором Роменського округу справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 3582).*

**САЛИВОН Федір Іванович,** 1865 р.н., народився і проживав на колишньому х. Романів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Підписка про невиїзд від 17.10.1927 як антирадянського елемента. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.10.1927 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф.7, спр. 121).*

**САЛІЙ Іван Семенович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, ветеринарний фельдшер колгоспу ім. Ворошилова. Арешт 7.10.1937, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Сумським обласним судом 25.09.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1005).*

**САЛІЙ Микита Миколайович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Пустовійтівка, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1941-1943 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 10.10.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 3.02.1945 за ст. 54-1 „а” КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 15 років. Реабілітований 11.12.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12392).*

**САМАРЕНКО Іван Михайлович,** 1901 р.н., с. Москалівка, проживав у м. Дніпропетровськ однойменної області, українець, освіта початкова, працівник заводу ім. Дзержинського. За звинуваченням в участі в контрреволюційній організації 2.11.1928 ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 25.05.1993. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 821).*

**САМОЙЛЕНКО Григорій Миколайович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Коржі, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 28.03.1933 справа закрита. Працював у колгоспі „3 вирішальний”. Арешт 28.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за участь у контрреволюційній групі, проведення серед колгоспників контрреволюційної роботи, спрямованої проти заходів партії та уряду, підготовку повстанських кадрів на випадок війни застосована ВМП. Розстріляний 10.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 4.03.1964 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7745. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 134*).*

**САМОЙЛЕНКО Іван Микитович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 9.02.1933 за ст. 54-10 КК УСРР ув'язнений у концтабір на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі, коваль колгоспу. [Дату арешту не виявлено]. Сумським обласним судом 16.08.1941 за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-13 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у Самарській області (Росія), де й помер 8.05.1942. Реабілітований відповідно 1.11.1989 – прокуратурою Сумської області, 29.03.1990 – Верховним Судом УРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 740. ГДА УСБУ в СО, спр. П-11404).*

**САПІТОН Феодосій Андрійович,** 1904 р.н., с. Миколаївка, проживав у м. Дебальцеве Донецької області, українець, освіта початкова,

штукатур 11 будівельної дільниці. Арешт 12.01.1938. Даних про вирок немає. Реабілітований у 1955 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 7. – 2010. – С. 101).*

**САПІТОНОВА Єлизавета Федорівна,** 1898 р.н., народилася і проживала в с. Миколаївка, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Підписка про невиїзд від 1.02.1930. Роменським окружним судом 30.03.1930 за проведення агітації проти колективізації засуджена до штрафу в сумі 300 крб. Верховним Судом УСРР 8.05.1930 вирок пом'якшений до суми 50 крб. Реабілітована 5.02.2004 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 2200).*

**САПОЖИНСЬКИЙ Йосип Йосипович,** 1892 р.н., уродженець колишньої Віленської губернії, проживав у с. Матлахове, поляк, освіта початкова, сторож районної споживспілки. Арешт 23.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 11.02.1938 за систематичне проведення контрреволюційної націоналістичної агітації, наклепи на Радянський Союз та вихваляння фашистської Польщі застосована ВМП. Розстріляний 31.03.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 4.08.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 434).*

**САРАНА Павло Андрійович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Пшінчине, українець, освіта початкова, коваль колгоспу „Червона зірка". У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території. Арешт 10.08.1948. Військовим трибуналом Харківського гарнізону 29.12.1948 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 20 років, позбавлений державних нагород. Військовим трибуналом Київського ВО 22.02.1949 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом Сумського гарнізону 22.10.1949 за згаданою статтею засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом згаданого військового округу 28.11.1949 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом Сумського гарнізону 14.02.1950 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом згаданого військового округу 15.03.1950 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом в/ч 61420 27.04.1950 за згаданою статтею засуджений до позбавлення волі на 10 років, позбавлений державних нагород. Військовим трибуналом згаданого військового округу 29.05.1950 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у Республіці Башкортостан (Росія), звільнений 17.05.1954. Реабілітований 13.04.1955 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2882*).*

**САХНО Василь Іванович,** 1892 р.н., с. Житне, проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.04.1933, звинувачення за ст. 58 ч. 2 КК УСРР. Помер у Роменському ДОПРі. Народним судом Роменського району 8.05.1934 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2323).*

**САХНО Микола Іванович,** 1898 р.н., с. Погреби, проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.04.1933, звинувачення в проведенні агітації проти заходів радянської влади на селі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.05.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 892).*

**САХНО Никифор Павлович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 7.04.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.08.1933 за участь у контрреволюційній повстанській організації висланий у Західносибірський край на 3 роки. Реабілітований 20.01.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4284*).*

**СВІТЛИЧНИЙ Микола Самійлович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Сурмачівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.11.1930, підписка про невиїзд від 30.07.1931, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 10.08.1931 справа закрита. Проживав у м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської області, сторож азотнотукового комбінату. За звинуваченням у належності до контрреволюційної терористичної організації 25.03.1938 застосована ВМП. Розстріляний. Реабілітований 30.04.1957. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8118. Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 832).*

**СЕВЕРИН Василь Павлович,** 1888 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Гаї, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП.

Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 27.06.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 337*).*

**СЕВЕРИН Микола Іванович,** 1883 р.н., народився і проживав на колишньому х. Куценків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.04.1931 за систематичну антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 254).*

**СЕВЕРИН Сергій Пилипович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, псаломщик. Підписка про невиїзд від 27.08.1930, звинувачення в підриві економічної могутності держави шляхом приховування срібних монет. Сумським окрвідділом ДПУ 4.09.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4170).*

**СЕМЕНКО Юхим Васильович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта неповна середня, рахівник шовкорадгоспу ім. Косіора. Арешт 7.10.1932, звинувачення в участі в контрреволюційному угрупованні. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.07.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 576*).*

**СЕМИЧКО Федір Макарович,** народився і проживав на колишньому х. Суденків, українець. освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.09.1932, підписка про невиїзд від 2.10.1932, звинувачення в участі в контрреволюційній організації. Харківським облвідділом ДПУ 27.01.1934 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3595*).*

**СЕМКО Михайло Григорович,** народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.11.1931, звинувачення в антирадянській агітації. Великобубнівським РВ ДПУ 20.02.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5972*).*

**СЕМКО Юхим Кузьмич,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Ведмеже, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.02.1931, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Великобубнівським РВ ДПУ 11.07.1931 справа закрита. Проживав у с. Красновишерськ Чердинського району Пермського краю (Росія). Арешт 2.01.1938. Справа закрита 5.02.1939. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7929. Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index18.htm).*

**СЕНЕНКО Василь Дмитрович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Пшінчине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.02.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 467).*

**СЕНЕНКО Дмитро Іванович,** 1875 р.н., народився і проживав у с. Великі Будки, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червона зірка". Арешт 19.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.08.1937 за проведення контрреволюційної агітації, спрямованої на зрив заходів на селі, проти колективізації, позики на оборону держави та розповсюдження неправдивих чуток серед колгоспників ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 86).*

**СЕНЕНКО Мирон Максимович,** 1881 р.н., с. Бражинець колишнього Роменського повіту, проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 3.04.1932, звинувачення в контрреволюційній агітації. Харківським облвідділом ДПУ 1.08.1932 справа закрита. *(Реабілітовані історією. Харківська область. – Кн. 1, ч. 1. – 2008. – С. 393).*

**СЕНЕНКО Митрофан Дмитрович,** 1900 р.н., с. Великі Будки, проживав у с. Басівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червона зірка". Арешт 11.09.1937. Сумським обласним судом 27.06.1939 за систематичне проведення антирадянської агітації засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Помер 17.05.1940 у в'язниці м. Ромни. Реабілітований 30.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13160).*

**СЕНИК Григорій Антонович,** 1892 р.н., с. Чисте, проживав у с. Братське, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив виконання політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 670).*

**СЕНИК Нестор Лазарович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Чисте, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 19.12.1932 за систематичне проведення контрреволюційної агітації, спрямованої на зрив політкампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Сеника Т.Н. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 398).*

**СЕНИК Павло Михайлович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Чисте, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.04.1933, підписка про невиїзд від 25.05.1933, звинувачення в антирадянській агітації та невиконанні державних зобов'язань. Роменським РВ ДПУ 12.12.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2467).*

**СЕНИК Павло Потапович,** 1896 р.н., с. Чисте, проживав у с. Луценкове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 19.12.1932 за проведення антирадянської агітації проти заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 399).*

**СЕНИК Тимофій Несторович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Чисте, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.10.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 14.12.1932 за контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 387)*

**СЕНИК Трохим Михайлович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Чисте, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за проведення контрреволюційної агітації, спрямованої на зрив господарсько-політичних кампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 416).*

**СЕНЧА Сергій Костянтинович,** 1893 р.н., народився і проживав у колишньому с. Гаврилівка (тепер с. Гришине), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.06.1929. Роменським окружним судом 11.11.1929 за намір здійснити терористичний акт стосовно члена хлібозаготівельної комісії засуджений до ВМП. Верховним Судом УСРР 3.12.1929 вирок скасований, справа направлена на дослідування. Згаданим окружним судом 17.03.1930 засуджений до позбавлення волі на 10 років та виселення за межі Роменського округу після відбуття терміну покарання на 5 років. Згаданим Верховним Судом 8.05.1930 вирок скасований, справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 2196).*

**СЕРБІН Йосип Васильович,** 1888 р.н., с. Калинівка, проживав у м. Полтава однойменної області, українець, освіта початкова, помічник бухгалтера. Арешт 3.07.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 4.11.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 16.11.1937. Реабілітований 1.07.1958 Полтавським обласним судом. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 177).*

**СЕРБІН Панас Іванович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.01.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 404).*

**СЕРГІЄВСЬКИЙ Василь Петрович,** 1882 р.н., с. Андріяшівка, проживав у м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, українець, освіта середня, учитель. Арешт 27.02.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 24.05.1929 за ст. 58-10 КК РСФРР ув'язнений на 3 роки. Реабілітований 30.01.1990 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 178).*

**СЕРГІЄНКО Михайло Лукич,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, коваль колгоспу „12-річчя Жовтня". Арешт 5.07.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 7.08.1941 за проведення контрреволюційної агітації пораженського характеру, паплюження уряду СРСР та вихваляння німецького ладу засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 11.09.1941 вирок залишений у силі. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 20.11.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12345).*

**СЕРГІЙКО Порфирій Панасович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 16.08.1938, звинувачення за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 16.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-354).*

**СЕРДЮК Архип Іванович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 8.04.1933, звинувачення в невиконанні політичних кампаній на селі та зриві весняного посіву. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.06.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 34).*

**СЕРДЮК Гаврило Миронович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Степурине, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „ Нове життя”. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.02.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 644).*

**СЕРДЮК Євдоким Феодосійович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Степурине, українець, неписьменний, без визначених занять. Арешт 17.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.12.1932 за проведення антирадянської агітації проти політкампаній на селі та злісне ухиляння від виконання плану хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 572).*

**СЕРДЮК Михайло Дмитрович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Степурине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.04.1933. Народним судом Роменського району 24.05.1933 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Чернігівським обласним судом 25.06.1933 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Згаданим народним судом 15.08.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8854).*

**СЕРДЮК Олександра Антонівна,** 1913 р.н., народилася і проживала в с. Степурине, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі „20-річчя Жовтня”. Підписка про невиїзд від 31.12.1943. Особливою нарадою при НКВС СРСР 5.08.1944 як член сім’ї [дружина] засудженого до ВМП вислана в Кзил-Ординську область (Казахстан) на 5 років. Реабілітована 13.07.1993 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 160*).*

**СЕРДЮК Пелагея Миколаївна,** 1909 р.н., народилася і проживала в с. Степурине, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі „20-річчя Жовтня”. Підписка про невиїзд від 31.12.1943. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.05.1944 як член сім’ї [дружина] засудженого до ВМП вислана в Кустанайську область (Казахстан) на 5 років. Реабілітована 13.07.1993 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 160*).*

**СЕРДЮК Семен Павлович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.04.1931, звинувачення в антирадянській агітації, розповсюдженні провокаційних чуток про зміну влади та виступи проти заходів влади на селі. Недригайлівським РВ ДПУ 8.07.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5928*).*

**СЕРДЮК Тетяна Федорівна,** 1905 р.н., колишнє с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), проживала в с. Степурине, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі „20-річчя Жовтня”. Підписка про невиїзд від 31.12.1943. Особливою нарадою при НКВС СРСР 5.08.1944 як член сім’ї [дружина] засудженого до ВМП вислана в Кзил-Ординську область (Казахстан) на 5 років. Реабілітована 13.07.1993 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 160*).*

**СЕТАК Іван Григорович,** 1880 р.н., уродженець Роменського району, проживав у м. Гадяч однойменного району Полтавської області, українець, освіта початкова, залізничник. Арешт 29.10.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 16.12.1937 за ст. 54-1 [?] КК УРСР ув’язнений на 10 років. Реабілітований 31.10.1989 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 186).*

**СИДОРЕНКО Іван Іванович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, візій „Заготконтори” (м. Ромни). Арешт 20.09.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1938 як соціально небезпечний елемент ув’язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 31.12.1968 Сумським обласним судом. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 7298).*

**СИДОРЕНКО Йосип Пантелеймонович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Пустовійтівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.07.1941. Сумським обласним судом 25.07.1941 за проведення антирадянської пораженської агітації, вихваляння фашизму та наклепи на СРСР засуджений до ВМП. У зв'язку з наближенням фронту вирок не виконаний через відсутність відомостей про місцезнаходження засудженого. Реабілітований 14.12.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12395).*

**СИДОРЕНКО Парасковія Панасівна,** 1907 р.н., народилася і проживала в с. Москалівка, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі ім. Тельмана. Підписка про невиїзд від 20.01.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 31.05.1944 як член сім'ї [дружина] засудженого до ВМП вислана в Кустанайську область (Казахстан) на 5 років. Реабілітована 30.12.1999 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9625).*

**СИДОРЕНКО Юхим Панкратович,** 1887 р.н., с. Москалівка, проживав на ст. Акчулак (Жамбильська область, Казахстан), українець, освіта початкова, колійний обхідник. Арешт 14.01.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Алма-Атинській області 27.01.1938 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Реабілітований 18.05.1989 прокуратурою Жамбильської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index18.htm).*

**СИМОНЕНКО Григорій Петрович,** 1898 р.н., с. Великі Бубни, проживав у м. Дебальцеве Донецької області, українець, освіта початкова, робітник залізничної станції. Арешт 27.11.1932. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 27.02.1933 ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 7. – 2010. – С. 191).*

**СИМОНЕНКО Григорій Терентійович,** 1911 р.н., народився і проживав на колишньому х. Романів (тепер с. Великі Бубни), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.02.1992 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**СИМОНЕНКО Іван Васильович,** 1898 р.н., народився і проживав на колишньому х. Світів (тепер с. Матлахове), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.02.1931 за проведення антирадянської агітації з метою зриву заходів партії та радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 24.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 10).*

**СИНЕНКО [СЕНЕНКО] Тимофій Максимович,** 1886 р.н., народився і проживав на колишньому х. Журавлів, українець, освіта початкова, машиніст Засульської МТС (м. Ромни). Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за проведення контрреволюційної агітації, спрямованої проти заходів на селі, розповсюдження чуток про війну та загибель радянської влади ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 650).*

**СИРОТА Володимир Миколайович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Ріпки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 30.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти хлібозаготівлі та колективізації. Великобубнівським РВ ДПУ 23.01.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3153).*

**СИРОТА Дмитро Федорович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 11.02.1933 за проведення агітації в антирадянському дусі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 5.12.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Сироти Л.Д. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 725*).*

**СИРОТА Лука Дмитрович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 11.02.1933 за проведення агітації в антирадянському дусі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 5.12.1989 прокуратурою Сумської області. Син Сироти Д.Ф. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 725*).*

**СИТНИК Василь Павлович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Голінка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.02.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.03.1933 за проведення систематичної

антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 781).*

**СИТНИК Павло Петрович,** 1919 р.н., уродженець с. Калинівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 32 батальйону 25 залізничної бригади. Арешт 2.07.1945. Військовим трибуналом Амурської залізниці 27.08.1945 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 22.04.1991 військовою прокуратурою Далекосхідного ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11728).*

**СИТНИК Федот Васильович,** 1894 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта середня, без визначених занять. Арешт 20.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 17.12.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 55*).*

**СІЛІН Павло Олександрович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, рахівник контори „Заготхудоба" (м. Ромни). Арешт 16.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за систематичне проведення агітації, спрямованої на зрив різних політичних кампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 983).*

**СІМ'Я Михайло Йосипович,** 1884 р.н., с. Локня, проживав у м. Первомайськ Луганської області, українець, освіта початкова, каретник кінного двору шахти „Сокологорівка". Арешт 8.07.1938, звинувачення в антирадянській агітації. Справа закрита 19.08.1938. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 3. – 2008. – С. 311).*

**СКАКУН Костянтин Євменович,** 1899 р.н., с. Левондівка, проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова. Роменським окружним судом 3.02.1930 за ст. 54-8 КК УСРР засуджений до ВМП. Верховним Судом УСРР 28.02.1930 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі та вислання за межі округу на 5 років. Реабілітований 26.04.1999 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 2178).*

**СКАЛЬКО Петро Васильович,** 1908 р.н., колишнє с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), проживав у с. Пустовійтівка, українець, освіта початкова, комірник колгоспу „Більшовик". Арешт 19.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти хлібозаготівлі. Роменським РВ ДПУ 2.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2989).*

**СКАЧКО Костянтин Пантелеймонович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Мокіївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.12.1930 за систематичне проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 547).*

**СКАЧКО Петро Пантелеймонович**, 1891 р.н., народився і проживав у с. Пустовійтівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 20.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 27.12.1961 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 514*).*

**СКИБА Микола Андрійович,** 1925 р.н., с. Кашпури, проживав у м. Кіровськ Мурманської області (Росія), українець, розпилювач відділу капітального будівництва комбінату „Апатит". Арешт 1.06.1950. Особливою нарадою при МДБ СРСР 25.10.1950 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 12.07.1989 Мурманським обласним судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index18.htm).*

**СКИБА Микола Титович,** 1925 р.н., с. Залатиха, проживав у м. Одеса однойменної області, українець, освіта неповна середня. Старшина батареї в/ч 74381. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 13.08.1949. Військовим трибуналом Сумського гарнізону 7.03.1951 за ст. 54-3 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років, позбавлений державних нагород. Військовим трибуналом Київського ВО 4.04.1951 вирок залишений у силі. Сумською обласною комісією з перегляду

справ на осіб, засуджених за контрреволюційні злочини, 27.05.1955 порушене клопотання про скасування вироку. Реабілітований 28.05.1958 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7881).*

**СКИБА Степан Пилипович,** 1886 р.н., с. Хоминці, проживав на колишньому х. Марусине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.10.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив виконання політичних кампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 417).*

**СКИТСЬКИЙ Павло Якович,** 1891 р.н., с. Хмелів, проживав у м. Алчевськ Луганської області, українець, освіта середня, старший майстер заводу ім. Ворошилова. Арешт 12.12.1930, звинувачення в шкідництві. Перебуваючи під слідством, 23.01.1931 покінчив життя самогубством. Справу припинено 6.03.1964. Реабілітований у 1995 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 3. – 2008. – С. 317).*

**СКЛЯРЕНКО Михайло Савич,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Герасимівка, українець, освіта початкова, бухгалтер Роменського районного шляхвідділу. Арешт 24.06.1941, звинувачення в антирадянській діяльності проти партії та уряду, вихвалянні фашистської Німеччини. Роменським РВ НКДБ 25.07.1941 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2405).*

**СКОРОМЕЦЬ Іван Протасович,** 1894 р.н., народився і проживав на колишньому х. Реп'яхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Калініна. Арешт 4.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, розповсюдження наклепницьких чуток та висловлювання співчуття з приводу розстріляних ворогів народу застосована ВМП. Розстріляний 1.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 16.03.1961 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 443).*

**СКОРОМЕЦЬ Костянтин Федорович,** 1880 р.н., колишній х. Реп'яхівка, проживав у с-щі Ленінський Свіщевського району Пензенської області (Росія), українець, освіта початкова, фуражир конезаводу № 26. Арешт 21.11.1937. Управлінням НКВС по Куйбишевській області того ж дня за ворожі настрої до радянської влади, проведення антирадянської та контрреволюційної терористичної агітації ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 25.07.1963 Пензенським обласним судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index18.htm).*

**СКОРОМЕЦЬ Юхим Степанович,** 1889 р.н., народився і проживав на колишньому х. Жуків (тепер с. Попівщина), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.02.1933 за систематичну агітацію, спрямовану на зрив усіх заходів радянської влади на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 625).*

**СКОРОПИС Гаврило Іванович,** 1871 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, неписьменний, сторож колгоспу „За більшовицьку перемогу". Арешт 20.09.1937, звинувачення в контрреволюційній агітації, зриві підписки на позику та розповсюдженні провокаційних чуток. Роменським РВ НКВС 7.01.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2198).*

**СКОРОПИС Микита Іванович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Велике, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.02.1931. Народним судом Роменського району 3.09.1931 за систематичну агітацію проти заходів радянської влади на селі засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 2.04.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11346).*

**СКРИПАЛЬ Петро Лукич,** 1880 р.н., с. Пустовійтівка, проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**СКРИПАЛЬ Петро Порфирович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Перехрестівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.02.1933 за проведення антирадянської агітації та злісне ухиляння від виконання плану хлібозаготівлі висланий у Північний край

на 3 роки. Реабілітований 24.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 688).*

**СКРИПАЛЬ Сергій Феоктистович,** 1898 р.н., с. Пустовійтівка, проживав у с. Герасимівка, українець, освіта початкова, бондар радгоспу „Борсуківщина". Арешт 26.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**СКРИПАЛЬ Сильвестр Іванович,** 1876 р.н., с. Пустовійтівка, проживав у с. Степурине, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 1.04.1933, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.05.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 58).*

**СКРИПАЛЬ Яків Єлисейович,** 1896 р.н., с. Пустовійтівка, проживав у с. Скрипалі, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 11.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив заходів радянської влади на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 25.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 460).*

**СКРИПКА Володимир Миколайович,** 1910 р.н., уродженець с. Андріяшівка, без визначеного місця проживання та занять, українець, освіта початкова. Арешт 13.04.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.06.1933 за ст. 78 КК УСРР висланий до попереднього місця висилки. Реабілітований 17.05.1993 Сумським обласним судом. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6Р, спр. 1286).*

**СЛАТВИЦЬКИЙ Володимир Гаврилович,** 1896 р.н., колишнє м. Козлов (тепер с. Мічурінськ) Тамбовської області (Росія), проживав на колишньому х. Кадигрибів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 7.09.1936. Чернігівським обласним судом 2.02.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УРСР 27.02.1937 вирок залишений у силі. Реабілітований 8.10.1965 згаданим Верховним Судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8377).*

**СЛЕПЧЕНКО Остап Іванович,** 1892 р.н., с. Залатиха, проживав у м. Запоріжжя однойменної області, українець, освіта початкова, підривник Мокрянського кар'єру. Трійкою при управлінні НКВС по Дніпропетровській області 15.04.1938 застосована ВМП. Розстріляний 20.05.1938. Реабілітований у 1958 р. *(Реабілітовані історією. Запорізька область. – Кн. 1. – 2004. – С. 513).*

**СЛІСАРЕНКО Іван Якович,** 1908 р.н., 1911 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.12.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2347*).*

**СЛЮСАР Семен Юхимович,** 1905 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта середня, бухгалтер заготконтори районної споживспілки. Арешт 27.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.11.1937 за участь у націоналістичній контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 11.03.1944. Реабілітований 16.01.1957 Верховним Судом СРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 467*).*

**СЛЮСАРЕВСЬКИЙ Микола Харитонович,** 1909 р.н., с. Глинськ, проживав у м. Алчевськ Луганської області, українець, освіта незакінчена вища, головний лікар міської лікарні. Військовим трибуналом військ НКВС згаданої області 7.02.1947 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 3. – 2008. – С. 332).*

**СНИГА Іларіон Миколайович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Левченки, українець, освіта середня спеціальна, селянин-одноосібник. Арешт 27.05.1937. Чернігівським обласним судом 12.10.1937 за антирадянську агітацію, висловлювання антирадянських настроїв стосовно виконання державних зобов'язань та будівництва соціалізму в СРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Верховним Судом УРСР 13.01.1938 вирок залишений у силі. Реабілітований 8.08.1990 згаданим Верховним Судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11505*).*

**СНИГА Петро Іванович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Левченки, українець, освіта початкова, рахівник контори депо з. ст. Ромни.

Арешт 25.04.1935, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Прокурором Роменського району 2.06.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6266*).*

**СНІЖКО Василь Никифорович,** 1921 р.н., уродженець с. Кашпури, українець, освіта середня. Ветеринарний інструктор 12 окремого кавалерійського взводу 66 армії. Арешт 11.06.1943. Військовим трибуналом 5 гвардійської армії 4.07.1943 за проведення антирадянської агітації пораженського характеру, вихваляння німецької техніки та Гітлера засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 25.01.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13197).*

**СНІЖКО Омелян Григорович,** 1909 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.09.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2420*).*

**СНІСОР [СНІСАР] Ананій Іванович,** 1873 р.н., народився і проживав у с. Салогубівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 за проведення злісної антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів партії та радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 14.07.1995 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 888).*

**СОКОЛИК Микола Пилипович,** 1899 р.н., с. Нова Гребля, проживав у с. Артюхівка, українець, освіта середня, завідувач трудової школи. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 6.10.1930 у м. Харків. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 27.02.1992 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**СОКОЛОВ Іаонуарій Степанович,** 1886 р.н., уродженець Польщі, проживав у с. Ведмеже, росіянин, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Постишева. Арешт 23.12.1937, звинувачення за ст. ст. 54-6, 54-11 КК УРСР. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 20.02.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3260).*

**СОЛОМКО [СОЛОМКА] Олександр Андрійович,** 1895 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Новошевченкове Долинського району Кіровоградської області, українець, освіта середня, бухгалтер Долинського цегельного заводу. Арешт 4.02.1938, звинувачення в службі в білій армії, контрреволюційній діяльності, наклепах на органи НКВС та агітації проти виборів до Верховної Ради. Дорожньо-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 30.03.1939 справа закрита. *(Реабілітовані історією. Кіровоградська область. – Кн. 2. – 2004. – С. 200).*

**СОЛОНЕНКО Петро Феодосійович,** 1926 р.н., уродженець с. Пустовійтівка, українець, освіта початкова. Солдат в/ч 71965 (Австрія). Арешт 7.03.1950. Військовим трибуналом в/ч 16501 7.03.1950 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у Самарській області (Росія). Реабілітований 13.04.1991 Головною військовою прокуратурою СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11633).*

**СОРОКА Василь Павлович,** 1884 р.н., колишнє с. Гаврилівка (тепер с. Гришине), проживав у с. Закубанка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.10.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 19.12.1932 за проведення антирадянської агітації проти заходів радянської влади ув’язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 570).*

**СОРОКА Григорій Дмитрович,** уродженець колишнього с. Гаврилівка, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Звинувачення в невиконанні плану хлібозаготівлі. Народним судом 13 дільниці Роменського округу 19.07.1929 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-5970, оп. 3, спр. 159).*

**СОРОКА Іван Іванович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 7.12.1930 за систематичне проведення контрреволюційної агітації та зрив заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 5 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 542).*

**СОРОКА Макар Степанович,** 1905 р.н., с. Вовківці, проживав на колишньому х. Братенці (тепер с. Правдюки), українець, освіта початкова,

без визначених занять. Арешт 20.07.1937. Чернігівським обласним судом 19.12.1937 за проведення контрреволюційної агітації проти колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток про війну та повалення радянської влади, антирадянську агітацію проти підписки на позику засуджений до позбавлення волі на 7 років. Верховним Судом УРСР 8.02.1938 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у Кіровській області (Росія), де й помер 23.06.1942. Реабілітований 29.12.1989 згаданим Верховним Судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11369).*

**СОРОКА Олексій Андрійович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.09.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2420*).*

**СОРОКА Федір Дмитрович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Шлях до комунізму". Арешт 22.12.1936. Чернігівським обласним судом 22.03.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 10.11.1989 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11370).*

**СПАС Андрій Костянтинович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 19.12.1932, звинувачення в контрреволюційній агітації проти хлібозаготівлі. Роменським РВ ДПУ 3.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2994).*

**СПАСЬКИЙ Іван Юхимович,** 1897 р.н, уродженець Роменського району, проживав у Синельниківському районі Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, колгоспник сільгоспартілі ім. Молотова. За звинуваченням у належності до повстанської організації 2.10.1938 застосована ВМП. Розстріляний. Реабілітований 15.07.1958. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 883).*

**СПІВАК Микола Федотович,** 1907 р.н., с. Локня, проживав у с. Лавіркове Талалаївського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червонопролетарський шлях". Арешт 10.11.1937. Сумським обласним судом 27.07.1939 за проведення антирадянської агітації, наклепи на партію та уряд, втечу з місця висилки засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Верховним Судом УРСР 29.10.1939 вирок залишений у силі. Реабілітований 8.08.1990 згаданим Верховним Судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11508).*

**СПІВАК Яків Антонович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта неповна середня, бригадир рільничої бригади колгоспу ім. Паризької комуни. Арешт 30.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**СПОРИШ Іван Дмитрович,** 1888 р.н., колишнє с. Протасівка (тепер с. Сміле), проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „3-й рік п'ятирічки". Арешт 25.09.1935, звинувачення в проведенні антирадянської агітації проти заходів влади. Смілівським РВ НКВС 14.12.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2112*).*

**СТАЄЦЬКИЙ Євдоким Семенович,** 1873 р.н., с. Сурмачівка, проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932, звинувачення в проведенні антирадянської агітації та невиконанні плану хлібоздачі. Чернігівським облвідділом ДПУ 31.01.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2973).*

**СТАРОСТЕНКО Дмитро Гнатович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 3.12.1929, звинувачення за ст. 20-54-8 КК УСРР. Прокурором Роменського округу 29.01.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-14021).*

**СТАРУН Назар Якимович,** 1884 р.н., с. Ведмеже, проживав у с. Великі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 30.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за проведення антиколгоспної агітації, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 175).*

**СТЕПАНЕНКО Іван Кузьмич,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт

1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 5 років. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі, працював у колгоспі „13 років Жовтня". Арешт 16.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за участь у куркульському контрреволюційному націоналістичному угрупованні ув'язнений у ВТТ на 10 років. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді першої справи відмовлено. Реабілітований відповідно 28.02.1992 – прокуратурою Сумської області, 22.12.1960 – Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 132*; оп. 2, спр. 409*).*

**СТЕПАНЕНКО Пантелеймон Васильович**, 1913 р.н., народився і проживав у с. Правдюки, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 12.02.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.04.1933 за проведення систематичної антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів радянської влади, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 991).*

**СТЕХНО Іван Андрійович**, 1897 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 18.03.1933, підписка про невиїзд від 22.05.1933, звинувачення в антирадянській агітації та недонесенні про існування шкідницької групи в колгоспі. Прокурором Роменського району 25.06.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7743).*

**СТЕЦЕНКО Сергій Григорович,** 1913 р.н., с. Чеберяки, проживав у с. Луценкове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Луценка. Арешт 14.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів партії та уряду, розповсюдження провокаційних чуток пораженського порядку застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 276).*

**СТРЕЛЬЧЕНКО Антон Павлович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Великі Будки, українець, освіта початкова, сторож Роменської контори збуту товарів важкої промисловості (м. Ромни). Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва, позики на оборону держави та висловлювання настроїв пораженського порядку після відбуття терміну попереднього покарання ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), звільнений 20.04.1943. Реабілітований 9.06.1964 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 271).*

**СТРИЖАК Олексій Степанович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.03.1933, підписка про невиїзд від 25.05.1933, звинувачення в антирадянській агітації. Роменським РВ ДПУ 12.12.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2459).*

**СТРИЖІВСЬКИЙ Валентин Іванович,** 1897 р.н., уродженець с. Ярмолинці, українець, інженер-будівельник. Особливою нарадою при НКВС СРСР 27.02.1943 за ст. 54-10 КК УРСР ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований. *(Національний банк репресованих. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index18.htm).*

**СТРИЖКО Данило Іванович**, 1905 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 7 з'їзду Рад. Арешт 28.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 16.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 18.02.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 89*).*

**СТРОЙ Данило Петрович,** 1894 р.н., уродженець Роменського району, проживав у м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, українець, освіта початкова, робітник відділення „Заготхудоба". Арешт 23.09.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Полтавській області 1.11.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР ув'язнений на 8 років. Реабілітований 30.05.1966 Полтавським обласним судом. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 273).*

**СТРОЙ Демид Іванович,** 1904 р.н., народився і проживав у с.Дзеркалька, українець, освіта початкова. Арешт 23.12.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Свердловській області 31.10.1938 за ст. ст. 58-6, 58-10 КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 5 років. Після відбуття терміну покарання засланий на поселення в колишній Желєзнодорожний район Республіки

Комі (Росія). Реабілітований. *(Арх. УМВСУ в СО, ф.7, спр. 1087).*

**СТРОЙ Іван Семенович,** 1889 р.н., с. Сулими, проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 15.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 23.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 27.06.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 337*)*

**СУХАНЬ [СОХАНЬ] Харитон Климович,** 1902 р.н., народився і проживав у колишньому с. Соханів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 9.02.1931 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 962).*

**СУХИНА Іван Михайлович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, тесляр колгоспу ім. 7 з'їзду Рад. Арешт 29.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 7.09.1937 за проведення антирадянської агітації після втечі з висилки ув'язнений у ВТТ на 8 років, 3.11.1937 покарання змінене на ув'язнення у ВТТ на 10 років. Реабілітований 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 33).*

**СУХОВІЙ Дмитро Пилипович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 11.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 283*).*

**СУШКО Ілля Маркович,** 1884 р.н., с. Волошнівка, проживав у Калачинському районі Омської області (Росія), українець, освіта початкова, чорнороб свинорадгоспу „П'ятирічка". Арешт 12.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС згаданої області 1.10.1937 за ст. ст. 58-10, 58-11 КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 27.12.1984 Омським обласним судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index18.htm).*

# Т

**ТАРАН Катерина Іванівна,** 1900 р.н., с. Ярошівка, проживала в с. Довгалівка Талалаївського району Чернігівської області, українка, неписьменна, колгоспниця. Підписка про невиїзд від 26.05.1945 як члена сім'ї [мати] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 31.07.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7982*).*

**ТАРАН Панас Іванович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „12-річчя Жовтня". Арешт 4.05.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в антирадянському українському націоналістичному контрреволюційному угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 21.04.1963 Сумським обласним судом. Батько Тарана П.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 566*).*

**ТАРАН Прокіп Панасович,** 1922 р.н., уродженець с. Перекопівка, українець, освіта середня. Командир відділення 110 артилерійського полку 110 окремої танкової дивізії. Арешт 22.08.1941. Військовим трибуналом згаданої дивізії 1.09.1941 за контрреволюційні висловлювання, спрямовані на підрив могутності Червоної армії, наклепи на радянське інформбюро і вихваляння політики та економічного ладу фашистської Німеччини засуджений до ВМП. Розстріляний 8.09.1941 у м. Ржев (Тверська область, Росія). Реабілітований 21.02.1997 прокуратурою Сумської області. Син Тарана П.І. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13684).*

**ТАРАНИШИН Григорій Прокопович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.05.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 258).*

**ТАРАНИШИН Іван Григорович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 2.11.1929. Роменським окружним судом 31.03.1930 за ст. 20-54-8 КК УСРР засуджений до ВМП. Верховним Судом УСРР 18.05.1930 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Лубенським окружним судом 3.09.1930 за ст. 54-8 засуджений до ВМП. Секретаріатом ВЦВК 19.09.1930 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 30.12.1999 прокуратурою Сумської області. Брат Таранишина О.Г. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-14021*).*

**ТАРАНИШИН Олександр Григорович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 2.11.1929. Роменським окружним судом 31.03.1930 за ст. 20-54-8 КК УСРР засуджений до ВМП. Верховним Судом УСРР 18.05.1930 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Лубенським окружним судом 3.09.1930 за ст. 54-8 засуджений до ВМП. Секретаріатом ВЦВК 19.09.1930 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 30.12.1999 прокуратурою Сумської області. Брат Таранишина І.Г. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-14021*).*

**ТАРАНИШИН Сергій Петрович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.04.1933. Народним судом Роменського району 25.05.1933 за ст. ст. 58 ч. 2, 33 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 6 років та висилки після відбуття терміну покарання на Далеку Північ на 3 роки. Чернігівським обласним судом 31.07.1933 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Згаданим народним судом 2.09.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2321).*

**ТАРАСЕНКО Василь Павлович,** 1912 р.н., народився і проживав у с. Матлахове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Ленінський шлях". Арешт 11.09.1939. Сумським обласним судом 22.11.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Верховним Судом УРСР 29.12.1939 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-676).*

**ТАРАСЕНКО Филимон Семенович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 12.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 21.03.1930 за ворожий настрій щодо радянської влади, проведення контрреволюційної агітації проти заходів влади на селі, злісне ухиляння від сплати податків та вивозу хліба висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 7.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 757).*

**ТАРАТУН Григорій Петрович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.01.1933, підписка про невиїзд від 1.09.1933, звинувачення в антирадянській агітації проти хлібозаготівлі. Роменським РВ ДПУ 12.12.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2460).*

**ТАРЕЛЬНИКОВ Панас Васильович,** 1912 р.н., колишнє с. Лозове (тепер у межах м. Ромни), проживав у с. Герасимівка, українець, неписьменний, працював у колгоспі ім. Комінтерну. Арешт 3.10.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 15.12.1937 за підозрою в підпалі пекарні застосована ВМП. Розстріляний 29.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 19.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 155).*

**ТАТАРИН (ТАТОРИН) Іван Семенович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, конюх колгоспу. Арешт 19.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації та невиконанні плану хлібозаготівлі. Роменським РВ ДПУ 22.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7033).*

**ТАТЕНКО Іван Семенович,** 1906 р.н., с. Вовківці, проживав у с. Львове Бериславського району Херсонської області, українець, освіта початкова. Арешт у 1937 р. Трійкою при управлінні НКВС по Миколаївській області за антирадянську агітацію та шкідництво ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 27.12.1994 прокуратурою Херсонської області. *(Реабілітовані історією. Херсонська область. – Кн. 1. – 2005. – С. 339).*

**ТАТЕНКО Яків Тимофійович,** 1877 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 10.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за злісне ухиляння від виконання плану хлібозаготівлі та проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив політичних кампаній на селі, висланий до Казахстану на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою

Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 714).*

**ТЕЛЮК Марко Олександрович,** 1898 р.н., народився і проживав на колишньому х. Артополот (тепер с. Анастасівка), українець, освіта початкова, комірник колгоспу ім. Калініна. Арешт 12.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за проведення антирадянської агітації та за підозрою в шпигунстві застосована ВМП. Розстріляний 24.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 6.06.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 117).*

**ТЕЛЮЩЕНКО Антон Васильович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Герасимівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 2.11.1933 за підозрою в підпалі колгоспного стогу. Роменським РВ ДПУ 31.05.1934 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2164).*

**ТЕМКО Павло Сергійович,** 1898 р.н., с. Томашівка Недригайлівського району, проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, шорник колгоспу „1 Травня". Арешт 14.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 23.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 283*).*

**ТЕРА Йосип Онуфрійович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Андріївка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Сталіна. Арешт 12.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за проведення контрреволюційної агітації та розповсюдження провокаційних чуток застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 954).*

**ТЕРЕЩЕНКО Денис Іванович,** 1876 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 2.11.1929. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 25.04.1930 за протидію заходам радянської влади, проведення антирадянської агітації та злісну несплату податків висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 752).*

**ТЕРЕЩЕНКО Семен Петрович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 12.03.1931, звинувачення в участі в контрреволюційній організації та антирадянській агітації проти існуючого ладу. Полтавським опersектором ДПУ 18.08.1931 справа закрита. Арешт 24.05.1935. Чернігівським обласним судом 7.10.1935 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Після відбуття терміну покарання проживав у с. Брисі Лохвицького району Полтавської області, робітник заводу. Арешт 3.07.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 7.09.1941 за ст. 54-10 ч. 2 засуджений до ВМП. Розстріляний 1.10.1941. Реабілітований відповідно 8.07.1991 – прокуратурою Сумської області, 28.02.1991 – Полтавським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. спр. П-7836, П-11710. Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 312).*

**ТЕРЛЕЦЬКИЙ Леонід Володимирович,** 1889 р.н., с. Кулішівка Недригайлівського району, проживав у с. Сміле, українець, освіта середня, священик автокефальної церкви. Арешт 1.10.1929. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 19.02.1930 за проведення антирадянської роботи шовіністичного характеру ув'язнений у концтабір на 4 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 555).*

**ТЕСЛЮК Парасковія Давидівна,** 1903 р.н., народилася і проживала в с. Володимирівка, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі ім. Ворошилова. Підписка про невиїзд від 30.04.1945. Особливою нарадою при НКВС СРСР 27.10.1945 як член сім'ї [дружина] засудженого до ВМП вислана в Північноказахстанську область (Казахстан) на 5 років. Реабілітована 9.12.1996 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 11557*).*

**ТИКВА Митрофан Григорович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Кропивинці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Вірний шлях". Арешт 2.05.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Талалаївським РВ НКВС 6.01.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2197).*

**ТИМОШЕНКО Василь Андрійович,** 1886 р.н., с. Галка, проживав у с. Заїзд, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ

УСРР 10.01.1933 за проведення антирадянської агітації проти колективізації висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 679).*

**ТИМЧЕНКО Борис Іванович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, рахівник районного відділу народної освіти. Арешт 13.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 2.09.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на дискредитацію радянської влади, розповсюдження провокаційних чуток та вихваляння ворогів народу ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Нижегородській області (Росія), де й помер 15.06.1942. Реабілітований 20.04.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 901).*

**ТИМЧЕНКО Іван Васильович,** 1882 р.н., с. Перекопівка, проживав на колишньому х. Реп'яхівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Калініна. Арешт 2.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив заходів на селі, ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 4.10.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Тимченка К.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 49).*

**ТИМЧЕНКО Іван Прохорович,** 1920 р.н., уродженець с. Гудими, українець, освіта середня. Червонофлотець крейсера „М. Горький". Арешт 11.09.1942. Військовим трибуналом Ленінградського військово-морського гарнізону 12.11.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13265).*

**ТИМЧЕНКО Костянтин Іванович,** 1904 р.н., с. Перекопівка, проживав на колишньому х. Реп'яхівка, українець, освіта початкова, тесляр колгоспу ім. Калініна. Арешт 20.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 7.09.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів на селі, та погрози розправою колгоспникам ув'язнений у в'язницю на 10 років, 3.11.1937 покарання пом'якшене на ув'язнення у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.07.1989 прокуратурою Сумської області. Син Тимченка І.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 967).*

**ТИМЧЕНКО Лазар Герасимович,** 1896 р.н., с. Глинськ, проживав у с. Березівка Талаліївського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, учитель хімії та біології. Арешт 22.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.04.1938 за участь в антирадянському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 11.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 14.03.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 257*).*

**ТИМЧЕНКО Федір Васильович,** 1903 р.н., с. Глинськ, проживав у м. Дніпропетровськ однойменної області, українець, освіта початкова, токар заводу ім. Леніна. За звинуваченням в антирадянській агітації 21.06.1935 ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 31.08.1988. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 921).*

**ТИТАРЕНКО Ананій Іванович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Будьонного. Арешт 23.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів на селі, та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Управлінням НКВС по Сумській області 9.03.1940 покарання пом'якшене до 4 років. Реабілітований 30.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 185).*

**ТИТАРЕНКО Анатолій Іванович,** 1899 р.н., уродженець с. Глинськ, українець, освіта початкова, відбував термін попереднього покарання. Арешт 9.08.1942. 30.10.1942 ув'язнений на 10 років. Реабілітований 25.11.1992. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index19.htm).*

**ТИТАРЕНКО Гнат Іванович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 3.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив виконання політичних кампаній на селі та плану хлібозаготівлі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Титаренка Г.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 418).*

**ТИТАРЕНКО Григорій Іванович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець,

освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 9.02.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів радянської влади, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Титаренка Г.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 655).*

**ТИТАРЕНКО Лука Іванович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, член місцевої промартілі. Арешт 3.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва, ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 17.06.1965 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 342).*

**ТИТАРЕНКО Михайло Омелянович,** 1899 р.н., уродженець с. Артюхівка, росіянин, освіта початкова, член ВКП(б). Старший помічник 5 відділення 1 окремого штабу управління прикордонних військ НКВС Далекосхідного краю (м. Хабаровськ однойменного краю, Росія). Арешт 6.11.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 11.12.1939 за участь в антирадянській військовій змові ув'язнений у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбував у Читинській області (Росія). Реабілітований 10.12.1956 військовим трибуналом Далекосхідного ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 723).*

**ТИТАРЕНКО Севастян Павлович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 3.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.02.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив виконання всіх політичних кампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 412).*

**ТИЩЕНКО Євдокія Йосипівна,** 1889 р.н., народилася і проживала в колишньому с. Глущиха, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнена в концтабір на 5 років. Термін покарання відбувала в Карагандинській області (Казахстан). Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.02.1992 – реабілітована. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ТИЩЕНКО Іван Данилович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 18.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Роменським РВ ДПУ 3.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2984).*

**ТИЩЕНКО Петро Сергійович,** 1909 р.н., уродженець с. Гришине, перебував на пересильно-фільтраційному пункті в м. Брест однойменної області (Білорусь), українець, освіта початкова, член ВКП(б). З 10.09.1941 до 6.07.1942 проживав у згаданому селі, окупованому німцями, із 7.07.1942 до 21.04.1945 перебував у Німеччині. Арешт 19.05.1945, звинувачення за ст. 63-1 (зрада Батьківщини) КК БРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 26.07.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3787).*

**ТИЩЕНКО Семен Йосипович,** 1896 р.н., народився і проживав у колишньому с. Глущиха, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.02.1934. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 27.03.1934 за ст. 54-11 КК УСРР висланий у Північний край на 3 роки. Після втечі з місця висилки проживав у згаданому селі, працював пасічником у колгоспі ім. Котовського. Арешт 2.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.09.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів на селі, та вступ до колгоспу з метою підриву трудової дисципліни ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований відповідно 30.12.1989 та 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 1, спр. 627; оп. 6, спр. 390).*

**ТИЩЕНКО Яків Данилович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Артюхівка, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу. Арешт 21.12.1932, звинувачення в проведенні систематичної контрреволюційної агітації, спрямованої на зрив заходів на селі. Прокурором Роменської дільниці 10.03.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7755).*

**ТКАЧЕНКО Гнат Юхимович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Басівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 9.07.1937. Чернігівським обласним судом 18.09.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 12.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11583).*

**ТКАЧЕНКО Митрофан Хомич,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець,

освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.03.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.04.1936 справа закрита *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2366*).*

**ТОВЧИГРЕЧКА Петро Євграфович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Ярмолинці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 2.10.1937, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 2, 54-11 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 10.08.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-141).*

**ТОНКОНОГ Іван Омелянович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1932, звинувачення в контрреволюційній кримінальній діяльності. Харківським облвідділом ДПУ 27.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**ТРЕГУБ (ТРЕГУБОВ) Панас Йосипович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Лукашове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.03.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив політичних кампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 24.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 956).*

**ТРЕГУБ Степан Федотович,** 1868 р.н., колишній х. Трегубів, проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 8.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.12.1930 за проведення антирадянської агітації та протидії проведенню заходів партії та радянської влади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 20).*

**ТРЕТЯК Пилип Феодосійович,** 1880 р.н., с. Дубина, проживав у с. Терешки Красилівського району Хмельницької області, українець, освіта початкова, ветеринарний фельдшер колгоспу. Арешт 26.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Кам'янець-Подільській області 28.03.1938 за контрреволюційну діяльність застосована ВМП. Розстріляний 14.04.1938. Реабілітований 22.09.1962 Хмельницьким обласним судом. *(Реабілітовані історією. Хмельницька область. – Кн. 2. – 2009. – С. 1147).*

**ТРИГУБ Кирило Панасович,** 1901 р.н., с. Сененкове, проживав у с. Басівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „12-річчя РСЧА". Арешт 18.09.1937. Чернігівським обласним судом 14.05.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Верховним Судом УРСР 20.07.1938 вирок залишений у силі. Реабілітований 31.03.1992 Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12077).*

**ТРИГУБ Прокіп Никифорович,** 1884 р.н., колишній х. Трегубів, проживав на колишньому х. Гертопанів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.12.1930 за проведення систематичної агітації, спрямованої на підрив радянської влади та її заходів на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 109).*

**ТРИПІЛЬСЬКА (ХОМЕНКО) Олександра Іванівна,** 1881 р.н., с. Кулішівка Недригайлівського району, проживала на колишньому х. Вирвихвіст, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Арешт 18.10.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 за контрреволюційну агітацію проти радянської влади та її заходів на селі вислана в Північний край на 5 років. Реабілітована 19.06.1989 прокуратурою Сумської області. Сестра Хоменко М.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6 спр. 143*).*

**ТРИУС Григорій Павлович,** 1910 р.н., с. Хустянка Буринського району, проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта середня, помічник майстра маслозаводу. Арешт 31.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.11.1937 за участь у націоналістичній контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 10.05.1943. Реабілітований 16.01.1957 Верховним Судом СРСР. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 467*).*

**ТРИУС Павло Миколайович,** 1914 р.н., уродженець с. Сміле, українець, освіта середня. Командир взводу 98 СП (м. Могильов однойменної області, Білорусь). Арешт 8.02.1936. Військовим трибуналом 16 СК 29.03.1936 за ст. ст. 72 „а", 180 „а" (контрреволюційна агітація та пропаганда, зловживання владою) КК БРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 20.04.1993 військовим трибуналом Республіки Білорусь. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12513).*

**ТРОНЬ Михайло Терентійович,** 1924 р.н., уродженець с. Піски, українець, освіта середня,

колгоспник. У 1941-1943 рр. проживав на окупованій німцями території, потім вивезений до Німеччини, репатрійований до СРСР. Перебував у фільтраційному таборі (Республіка Комі, Росія). Арешт 14.05.1945, звинувачення за ст. 58-1 „а" КК РРФСР. Слідчою групою МВС Комі АРСР 17.07.1946 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5588).*

**ТРОХИМЕНКО Дем'ян Гаврилович,** 1892 р.н., с. Ярошівка, проживав у с. Михайловка Ішимського району Тюменської області (Росія), виконувач обов'язків рахівника радгоспу. Арешт 6.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Омській області 8.09.1937 застосована ВМП. Розстріляний 12.09.1937 у м. Ішим. Реабілітований у червні 1956 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index19.htm).*

**ТРОХИМЕНКО Михайло Мусійович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Ріпки, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 18.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 824).*

**ТРОХИМЕНКО Петро Захарович,** 1916 р.н., уродженець с. Ріпки, українець, освіта початкова. Червоноармієць 59 прикордонного кавалерійського загону (смт Посьєт Хасанського району Приморського краю, Росія). Арешт 22.08.1937. Військовим трибуналом Червонопрапорної прикордонної та внутрішньої охорони Далекосхідного краю 16.02.1938 за ст. 58-10 ч. 1 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 29.03.1938 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Відділом військового трибуналу Червонопрапорних прикордонних та внутрішніх військ Далекосхідного округу по згаданому краю 8.06.1938 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6020).*

**ТРОХИМЕНКО Семен Остапович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Гудими, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу. Арешт 19.12.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Роменським РВ ДПУ 13.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2985).*

**ТРОЦЕНКО Іван Макарович,** 1891 р.н., с. Артюхівка, проживав у м. Мурманськ однойменної області (Росія), українець, візник об'єкту № 93 інженерного відділу Північного флоту. Арешт 20.08.1943. Військовим трибуналом згаданого флоту 3.09.1943 за ст. 58-10 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 7.02.1990 Мурманським обласним судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index19.htm).*

**ТРОЦЕНКО Митрофан Федорович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.05.1933, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 23.09.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7846*).*

**ТРУШ Микола Харитонович,** 1921 р.н., уродженець с. Ріпки, українець, освіта початкова. Червоноармієць 158 окремого розвідувального батальйону 144 СД. Арешт 26.08.1941. Військовим трибуналом згаданої дивізії 4.09.1941 за зберігання німецьких листівок, намір перейти на бік ворога та порушення дисципліни під час чергування засуджений до ВМП. Розстріляний 8.09.1941. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 29.03.1999 прокуратурою Харківської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13954).*

**ТРЯПКА [ТРЯПКО] Нестор Юхимович,** 1877 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, кустар-кожушник. Арешт 18.04.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Харківським облвідділом ДПУ 9.06.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5943).*

**ТУНИК Іван Давидович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Будьонного. Арешт 10.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив колгоспного будівництва, проти займу на оборону держави, розповсюдження наклепницьких чуток з приводу ворогів народу, яких нібито радянська влада залишила живими, та висловлювання фашистських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Свердловській області (Росія). Особливою нарадою при НКВС СРСР 9.10.1943 термін покарання

скорочений на 1 рік, звільнений 10.09.1946. Реабілітований 6.03.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 609).*

**ТУНИК Іван Родіонович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Кропивинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 6.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.02.1933 за антирадянську агітацію проти політкампаній радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 826).*

**ТУНИК Онуфрій Іванович,** 1891 р.н., с. Вовківці, проживав у с. Правдюки, українець, освіта початкова, лісник. Арешт 31.10.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 29.05.1944 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 18.05.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13364).*

**ТУРЕНКО Данило Олександрович,** 1877 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 8.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 516*).*

**ТУРЕНКО Харитон Олексійович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, десятник 7 прорабської дільниці (м. Ромни). Арешт 29.06.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 2, 54-11 КК УРСР. Роменським РВ НКВС 16.09.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2085).*

**ТЯГНИБІДА Яків Хомич,** 1895 р.н., с. Глинськ, проживав у м. Київ, українець, освіта вища – закінчив Донецький гірничий інститут, член ВКП(б), заступник голови Раднаркому УРСР. Арешт 8.06.1938. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 22.09.1938 за ст. ст. 54-1 „а", 54-8, 54-11 КК УРСР засуджений до ВМП. Розстріляний того ж дня в згаданому місті. Реабілітований 1.10.1957 згаданою військовою колегією. *(ГДА СБУ, спр 44957 ф.п.).*

## У

**УЛОЗОВСЬКИЙ Андрій Миколайович,** 1910 р.н., с. Погреби, проживав у м. Херсон однойменної області, українець, освіта початкова. Арешт 12.05.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.06.1945 за контрреволюційну агітацію засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 8.07.1993 прокуратурою Херсонської області. *(Реабілітовані історією. Херсонська область. – Кн. 1. – 2005. – С. 214).*

**УРДА Петро Лукич,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова, рахівник сільського споживчого товариства. Арешт 17.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**УС Олексій Мелетійович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 25.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.03.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заході на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 841).*

**УСТЕНКО Митрофан Трохимович,** 1874 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 23.01.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.07.1932 за участь у контрреволюційному релігійному угрупованні та розповсюдженні контрреволюційних чуток висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 308*).*

**УСТИМЕНКО Омелян Трохимович,** 1896 р.н., с. Хоминці, проживав у м. Алчевськ Луганської області, українець, освіта початкова, виконроб заводу ім. Ворошилова. Особливою нарадою при НКВС СРСР 16.12.1938 ув'язнений на 10 років. Реабілітований у 1958 р.

*(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 3. – 2008. – С. 469).*

**УСТИМЕНКО Пилип Юхимович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Шлях до комунізму”. Арешт 22.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.04.1938 за участь у повстанській контрреволюційній націоналістичній організації застосована ВМП. Розстріляний 22.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 15.11.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 393*).*

# Ф

**ФАТКІНА (КУЧЕРЕНКО) Таїса Павлівна,** 1938 р.н., народилася і проживала в с. Довгополівка, українка. У неповнолітньому віці залишилася без піклування батька Кучеренка П.Л., засланого на спецпоселення. Реабілітована 26.04.2002 МВС Республіки Комі. *(Арх. УМВСУ в СО, ф.7, спр. 751*).*

**ФЕДАН Павло Лаврентійович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.05.1933, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 23.09.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7846*).*

**ФЕДЕРЯК Порфирій Васильович,** 1909 р.н., уродженець с. Нова Гребля, українець, освіта початкова. Телеграфіст 2010 зенітно-артилерійського полку 71 зенітно-артилерійської дивізії. У 1944 р. отримав поранення, утік додому. Арешт 28.11.1944. Військовим трибуналом Житомирського гарнізону 6.12.1944 за ст.ст. 54-1 „б”, 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 20.09.1960 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5390).*

**ФЕДІРКО Петро Федотович,** 1897 р.н., уродженець Роменського повіту, проживав у м. Сімферополь АР Крим, росіянин, освіта незакінчена вища, бухгалтер туристичного управління ВЦРПС. Арешт 19.07.1940. Верховним Судом Криму 8.04.1941 за антирадянську агітацію засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 11.08.1989 Верховним Судом УРСР. *(Реабілітовані історією. АР Крим. – Кн. 6. – 2009. – С. 186).*

**ФЕДОРОВИЧ Олексій Сидорович,** 1900 р.н., уродженець Брестської області (Білорусь), проживав у с. Волошнівка, білорус, освіта початкова, працював у колгоспі „Вперед до соціалізму”. Арешт 17.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою”) 24.01.1938 за підозрою в шпигунстві та контрреволюційну діяльність застосована ВМП. Розстріляний 20.02.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 4.08.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 519).*

**ФЕДЧУН Аркадій Євграфович,** 1886 р.н., с. Кропивинці, проживав у м. Гадяч однойменного району Полтавської області, українець, освіта початкова, робітник установи. Арешт 16.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.01.1933 за ст. 54-10 КК УСРР засланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.04.1990 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 381).*

**ФЕДЧУН Петро Євграфович,** 1894 р.н., с. Кропивинці, проживав у с. Лободине Гадяцького району Полтавської області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 21.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.01.1933 за ст. 54-10 КК УСРР засланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.04.1990 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 382).*

**ФЕДЬКО Іван Васильович,** 1877 р.н., с. Малі Бубни, проживав у с. Івановка Корміловського району Омської області (Росія), українець, освіта початкова, член колгоспу „Форшрит”. Арешт 31.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Омській області 15.08.1937 за ст. ст. 58-10, 58-11 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний того ж дня. Реабілітований 19.04.1989 прокуратурою Омської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index21.htm).*

**ФЕДЬКО Іван Федорович,** 1897 р.н., с. Хмелів, проживав у м. Москва (Росія), українець, освіта вища – закінчив Військову академію

Генерального штабу ім. Фрунзе, член ВКП(б). Перший заступник наркома оборони СРСР, командарм 1 рангу. Арешт 7.07.1938. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 26.02.1939 за участь у військово-фашистській змові та належність до контрреволюційної організації правих засуджений до ВМП. Розстріляний того ж дня в згаданому місті. Реабілітований 26.05.1956 згаданою військовою колегією. (*УСБУ в СО. – Довідка ФСБ Російської Федерації, лютий 2008 р.)*

**ФЕДЬКО Карпо Матвійович,** 1881 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Володимирівка, українець, освіта початкова, мірошник відділення „Рокити" Дептівського махорорадгоспу. Арешт 12.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації та висловлювання фашистських і терористичних настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 71).*

**ФЕДЬКО Олексій Васильович,** 1885 р.н., с. Хмелів, проживав у с. Басівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 11.04.1933, звинувачення в антирадянській діяльності, спрямованій проти заходів влади на селі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.06.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 43).*

**ФЕДЬКО Павло Гнатович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Басівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 11.04.1933, звинувачення в зриві весняної посівної кампанії. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.06.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 42).*

**ФЕДЬКО Федір Тимофійович,** 1879 р.н., с. Артюхівка, проживав у с. Анастасівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.04.1931. Народним судом Роменського району 13.12.1931 за ст. 54-10 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 25.06.1990 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3016).*

**ФІЛОНЕНКО Іван Мефодійович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.12.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2347*).*

**ФІЛОНЕНКО Марія Мефодіївна,** 1915 р.н., народилася і проживала в с. Глинськ, українка, освіта початкова, культмасовик кінотеатру. У 1941-1943 рр. проживала в згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 3.12.1943. Особливою нарадою при НКВС СРСР 15.07.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР ув'язнена у ВТТ на 5 років. Реабілітована 30.11.1993 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 172).*

**ФОГОЛЬ Павло Васильович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Ярмолинці, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „13-річчя Жовтня". Арешт 21.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.04.1938 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів партії та уряду, застосована ВМП. Розстріляний 20.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 26.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 728).*

## Х

**ХАНТЕЛЬ Захар Іванович,** 1907 р.н., уродженець колишнього Глинського району, проживав у колишньому Сейтлерському (тепер Нижньогірському) районі АР Крим, українець, освіта початкова, заготівельник контори „Заготскот". Арешт 13.09.1938. Верховним Судом Криму 21.12.1938 за антирадянську агітацію засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 25.03.1992 Прокуратурою України. *(Реабілітовані історією. АР Крим. – Кн. 6. – 2009. – С. 253).*

**ХАНТИЛЬ Костянтин Самійлович,** 1872 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 14.04.1930 за систематичну антирадянську агітацію з метою зриву всіх заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі. Арешт 2.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по

Чернігівській області 21.09.1937 за проведення антирадянської агітації пораженського порядку та тлумачення нової Конституції в контрреволюційному дусі ув'язнений у ВТТ на 7 років. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. спр. 55*, 54).*

**ХАРІНА Уляна Андріянівна,** 1921 р.н., с. [Великі] Бубни, проживала в с. Посухів Бережанського району Тернопільської області, освіта середня спеціальна, завуч школи. Арешт 27.04.1950. Військовим трибуналом військ МВС Тернопільської області 20.06.1950 за підтримку зв'язків з ОУН засуджена до позбавлення волі на 25 років. Звільнена 22.03.1956. Реабілітована 8.09.1993. *(Реабілітовані історією. Тернопільська область. – Кн. 1. – 2008. – С. 317).*

**ХАРХАН Іван Лаврентійович,** 1899 р.н., народився і проживав на колишньому х. Харханівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.05.1931 за антирадянську діяльність, спрямовану проти існуючого ладу, та ворожий настрій щодо радянської влади висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 262).*

**ХАРХАН Іван Семенович,** 1884 р.н., народився і проживав на колишньому х. Бузівець (тепер с. Залатиха), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.08.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.11.1932 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив різних політкампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 372).*

**ХАРХАН Михайло Миколайович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „21 стрілецький полк". Арешт 29.04.1938. Сумським обласним судом 21.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Верховним Судом УРСР 25.06.1939 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Згаданим обласним судом 21.11.1939 засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Реабілітований 27.03.1990 згаданим Верховним Судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11391).*

**ХАРЧЕНКО Григорій Йосипович,** 1897 р.н., с. Березівка Талалаївського району Чернігівської області, проживав у с. Галка, українець, освіта середня, завідувач школи. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 7 років. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 5.10.1991 – реабілітований. Брат Харченка П.Й. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ХАРЧЕНКО Макар Єрофейович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930, підписка про невиїзд [дата не встановлена]. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 11.12.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ХАРЧЕНКО Павло Йосипович,** 1903 р.н., с. Березівка Талалаївського району Чернігівської області, проживав на колишньому х. Марусине, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 6.10.1930 у м. Харків. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 27.02.1992 – реабілітований. Брат Харченка Г.Й. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ХАРЧЕНКО Порфирій Степанович,** 1901 р.н., с. Хустянка Буринського району, проживав у с. Сміле, українець, освіта вища, завідувач районного відділу народної освіти. Арешт 28.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.11.1937 за участь в антирадянській українській націоналістичній організації застосована ВМП. Розстріляний 27.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 4.09.1957 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 564).*

**ХАРЧЕНКО Феодосій Іванович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 31.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за систематичну агітацію, спрямовану на зрив політичних кампаній на селі та розвал колгоспу, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 420).*

**ХАРЧЕНКО Юхим Петрович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Левондівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний степ”. Арешт 16.05.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 29.06.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7795).*

**ХАЧКО Назар Григорович,** 1877 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 2.01.1933, звинувачення в антирадянській агітації та закликах до одноосібників не здавати хліб. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 18.02.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 794).*

**ХИЖНЯК Гнат Якимович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, майстер-колісник колгоспу ім. Леніна. Арешт 23.02.1937. Чернігівським обласним судом 31.07.1937 за висловлювання на захист ворогів народу та учасників терористичного центру, вихваляння життя за часів царського уряду та прояви повстанських настроїв засуджений до позбавлення волі на 7 років. Верховним Судом УРСР 13.09.1937 вирок залишений у силі, 3.02.1961 – реабілітований. Брат Хижняка П.Я. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5428*).*

**ХИЖНЯК Петро Якимович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 19.03.1937. Чернігівським обласним судом 31.03.1937 за вихваляння життя в одній з капіталістичних країн та осуд життя в колгоспах засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УРСР 13.09.1937 вирок залишений у силі, 3.02.1961 – реабілітований. Брат Хижняка Г.Я. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5428*).*

**ХИЛЬКО Марія Опанасівна,** 1910 р.н., народилася і проживала в с. В’юнне, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Підписка про невиїзд від 3.06.1932. Народним судом Великобубнівського району 7.12.1932 за антирадянську агітацію та розгром колгоспної комори з хлібом засуджена до позбавлення волі на 8 років. Реабілітована 17.11.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 914*).*

**ХОДЮШ Вікентій Вікентійович,** 1882 р.н., уродженець Польщі, проживав у с. Герасимівка, поляк, освіта початкова, працював у колгоспі „Більшовик”. Арешт 18.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 14.02.1938 за проведення антирадянських розмов, спрямованих на дискредитацію колгоспного будівництва, та вихваляння фашистської Польщі ув’язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 14.09.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 913).*

**ХОЛОД Іван Семенович,** 1875 р.н., с. Малі Бубни, проживав у с. Вєсьолий Кут району ім. Лазо Хабаровського краю (Росія), росіянин, селянин. Арешт 19.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Далекосхідному краю 7.12.1937 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 14.01.1938 у м. Хабаровськ. Реабілітований 9.08.1989 прокуратурою Хабаровського краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index22.htm).*

**ХОЛОДЕНКО Костянтин Павлович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Погожа Криниця, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Тельмана. Арешт 20.11.1937. Чернігівським обласним судом 14.02.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Термін покарання відбував у Магаданській області (Росія), де й помер 15.07.1939. Реабілітований 31.05.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-967).*

**ХОЛОША Павло Федорович,** 1913 р.н., уродженець с. Гаї, без визначеного місця проживання та занять, українець, освіта початкова. Із серпня 1941 р. до 27.08.1943 перебував у німецькому полоні. Арешт 29.03.1944. Особливою нарадою при НКВС СРСР 16.09.1944 за ст. 58-1 „б” КК РРФСР ув’язнений у ВТТ на 2 роки. Реабілітований 30.09.1999 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 258).*

**ХОМЕНКО Іван Іванович,** 1913 р.н., уродженець с. Матлахове, українець, освіта середня. Червоноармієць 213 ЗСП. За звинуваченням в антирадянській діяльності 12.10.1944 засуджений до 15 років каторжних робіт. Реабілітований 9.06.1995. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 993).*

**ХОМЕНКО Марія Іванівна,** 1882 р.н., народилася і проживала на колишньому х. Вирвихвіст (тепер с. Вовківці), українка, освіта середня, селянка-одноосібниця. Арешт 10.11.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР

29.12.1930 за контрреволюційну агітацію проти радянської влади та її заходів на селі вислана в Північний край на 5 років. Реабілітована 19.06.1989 прокуратурою Сумської області. Сестра Трипільської (Хоменко) О.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 143*).*

**ХОМЕНКО Олексій Микитович,** 1912 р.н., с. Анастасівка, проживав у с. Зіньків Віньковецького району Хмельницької області, українець, освіта початкова, старший механік МТС. Арешт 9.04.1945. Військовим трибуналом Проскурівського гарнізону 23.06.1945 за пособництво окупаційній владі засуджений до 15 років каторжних робіт. Звільнений 26.03.1955. Реабілітований 27.07.1992 прокуратурою Хмельницької області. *(Реабілітовані історією. Хмельницька область. – Кн. 2. – 2009. – С. 567).*

**ХОМЕНКО Олексій Федотович,** 1922 р.н., уродженець с. Ярмолинці, українець, освіта неповна середня, кандидат у члени ВКП(б). Командир взводу 1804 окремого зенітно-артилерійського полку, молодший лейтенант (м. Санкт-Петербург, Росія). Арешт 15.08.1947. Військовим трибуналом 16 зенітно-артилерійського корпусу ППО 30.09.1947 за систематичну контрреволюційну пропаганду, спрямовану проти радянського уряду та окремих керівників, засуджений до позбавлення волі на 10 років, позбавлений військового звання та державних нагород. Реабілітований 5.11.1956 військовим трибуналом Ленінградського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3181).*

**ХОМЕНКО Сергій Миколайович,** 1904 р.н., с. Хмелів, проживав у м. Луганськ однойменної області, українець, освіта незакінчена вища, викладач медичного училища. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.01.1930 ув'язнений на 3 роки. Проживав у м. Караганда однойменної області (Казахстан), працював завідувачем міської ЦЕС. Арешт 22.12.1935. Особливою нарадою при управлінні НКВС по згаданій області [так у документі] 13.10.1936 за ст. 58-10 КК РСФРР ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований відповідно в 1989 р. [реабілітаційний орган не вказано] та 27.06.1989 прокуратурою Карагандинської області. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 3. – 2008. – С. 519. Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index22.htm).*

**ХОМИН Михайло Миколайович,** 1897 р.н., с. Добровляни Калуського району Івано-Франківської області, проживав у с. Овлаші, українець, освіта середня спеціальна, директор неповно-середньої школи. Арешт 28.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою”) 11.02.1938 за участь в українській військовій організації та проведення антирадянської діяльності застосована ВМП. Розстріляний 26.02.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 15.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 834).*

**ХУДОЛІЙ Олексій Іванович,** 1910 р.н., уродженець с. Сурмачівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 131 СП. Арешт 22.04.1933, звинувачення за ст. 54-14 КК УСРР. Військовим прокурором 8 СК 30.05.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7035).*

**ХУТОРНЕНКО Єфросинія Порфирівна,** 1876 р.н., колишній х. Крижанівка Хорольського району Полтавської області, проживала в с. Василівка, українка, неписьменна, домогосподарка. Підписка про невиїзд від 1.03.1944 як члена сім'ї [мати] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 31.07.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8723*).*

**ХУТОРНЕНКО Параска Іванівна,** 1917 р.н., народилася і проживала в с. Василівка, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі „Більшовик”. Підписка про невиїзд від 1.03.1944 як члена сім'ї [дружина] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 31.07.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8723*).*

**ХУТОРНИЙ Іван Петрович,** 1902 р.н., с. Басівка, проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, завгосп районного здороввідділу. Арешт 16.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за участь у контрреволюційному куркульському угрупованні, проведення антирадянської агітації та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія), де й помер 26.02.1938. Реабілітований 30.09.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 874*).*

**ХУТОРНИЙ Феодосій Іванович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Вощилиха, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.11.1932, звинувачення в контрреволюційній агітації проти колективізації та хлібозаготівлі. Чернігівським облвідділом ДПУ 22.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2997).*

# Ц

**ЦАНКОВ Олександр Іванович,** 1897 р.н., м. Софія (Болгарія), проживав у с. Локня, болгарин, освіта середня спеціальна, ветеринарний фельдшер. Арешт 29.12.1940. Сумським обласним судом 10.03.1941 за висловлювання проти партії та її керівників у наклепницькій формі засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УРСР 8.05.1941 вирок залишений у силі. Реабілітований 15.06.1990 згаданим Верховним Судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11510).*

**ЦАПЕНКО Митрофан Григорович,** 1902 р.н., колишній х. Степний Кут, проживав у с. Попівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.11.1932, звинувачення в проведенні контрреволюційної агітації проти колективізації та хлібозаготівлі. Роменським РВ ДПУ 21.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3006).*

**ЦАРИЦИН Михайло Мусійович,** 1919 р.н., уродженець с. Глинськ, українець, освіта початкова. Червоноармієць 752 артилерійського зенітного полку. Арешт 22.09.1942. Військовим трибуналом гарнізону м. Комсомольськ-на-Амурі (Хабаровський край, Росія) 2.12.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12883).*

**ЦАРИЦИН Нестор Юхимович,** 1894 р.н., уродженець колишнього Глинського району, проживав у колишньому Ічкинському (тепер Совєтському) районі АР Крим, росіянин, освіта початкова, колишній майстер Сталінської залізниці. Арешт 27.01.1940. Лінійним судом згаданої залізниці 20.07.1940 за антирадянську агітацію засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 16.06.1992 Прокуратурою України. *(Реабілітовані історією. АР Крим. – Кн. 6. – 2009. – С. 285).*

**ЦЕГЕЛЬНИК Іларіон Пилипович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, ветеринарний фельдшер. Арешт 19.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 15.02.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив виконання плану хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 594).*

**ЦИВА Яків Пилипович,** 1890 р.н., с. Рогинці [?], проживав у м. Хабаровськ однойменного краю (Росія), українець, бухгалтер контори „Союззолото”. Арешт 11.03.1933. Трійкою при повноважному представництві ОДПУ по Далекосхідному краю 11.04.1933 за ст.ст. 58-7, 58-10 КК УСРР застосована ВМП, покарання пом'якшене до 10 років ув'язнення в концтаборі. Реабілітований 4.11.1966 Хабаровським крайовим судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index23.htm).*

**ЦИГАНЕНКО Микола Тимофійович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта середня, завуч школи. Арешт 7.10.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.07.1933 за створення контрреволюційного угруповання та виготовлення контрреволюційних листівок висланий до Казахстану на 3 роки. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 20.01.1934 вирок залишений у силі. Реабілітований 28.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 576*).*

**ЦИГАНЕНКО Микола Федотович,** 1917 р.н., уродженець с. Косарівщина, українець, освіта початкова. Колишній червоноармієць 169 СП 86 СД, перебував у Южському таборі НКВС (Івановська область, Росія). Арешт 21.08.1940. Особливою нарадою при НКВС СРСР 13.09.1940 за здачу в полон білофінам без опору ув'язнений у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбував у Красноярському краї (Росія). Реабілітований 28.03.1957 військовим трибуналом Московського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 456).*

**ЦИГАНЕНКО Федір Григорович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, секретар Миколаївської сільради. Арешт 7.10.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.07.1933 за участь у контрреволюційному угрупованні та розповсюдження контрреволюційних листівок ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 576*).*

**ЦИГАНІЙ Яків Іванович,** 1909 р.н., народився і проживав на колишньому х. Патичиха, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Серп і молот” (с. Яловий Окіп Липоводолинського району). Арешт 26.07.1932, звинувачення в антирадянській агітації проти різних політкампаній на селі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.11.1932 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 328).*

**ЦИМБАЛ Іван Йосипович,** 1907 р.н., уродженець с. Ярошівка, українець, освіта середня спеціальна. Помічник виконроба 328 управління військово-будівельних робіт, військовий технік 2 рангу. Арешт 14.09.1942. Військовим трибуналом Уральського ВО 30.09.1942 за антирадянську агітацію, наклепи на життя робітників у СРСР та на колгоспне селянство, наміри звести наклепи на радянський уряд засуджений до позбавлення волі на 8 років, позбавлений військового звання. Термін покарання відбував у Свердловській області (Росія). Реабілітований 31.05.1958 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5698).*

**ЦИМБАЛ Петро Юхимович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Кропивинці, українець, освіта початкова, тесляр колгоспу „Вільний шлях". У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 30.09.1943. Сумським обласним судом 9.10.1944 за ст. 33 (соціально небезпечна особа) КК УРСР висланий за межі УРСР на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Судовою колегією з кримінальних справ Верховного Суду СРСР 8.05.1946 вирок скасований, справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6273).*

**ЦУПКА Максим Андрійович,** с. Галка, проживав у с. Сороченка Урицького району Кустанайської області (Казахстан), українець, освіта неповна середня, працював у колгоспі „Нове життя". Арешт 16.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Кустанайській області 2.11.1937 за ст. 58-10 КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 12.01.1990 прокуратурою Кустанайської області. *(Жертви політичяного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index23.htm).*

## Ч

**ЧАЛИК Йосип Терентійович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.03.1933, підписка про невиїзд від 22.05.1933, звинувачення в проведенні антирадянської агітації та недонесенні про існування в колгоспі антирадянської групи. Роменським РВ ДПУ 12.12.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2473).*

**ЧАСНИК Іван Іларіонович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 9.02.1931 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив заходів радянської влади та партії на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 563).*

**ЧАСНИК Іван Петрович,** 1905 р.н., с. Ярошівка, проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за систематичне проведення агітації, спрямованої на зрив політичних кампаній на селі, позбавлений волі на 3 роки. Реабілітований 15.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3 спр. 996).*

**ЧАСНИК Кирило Якович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 за ст. 54-10 КК УСРР висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у м. Лохвиця однойменного району Полтавської області, чорнороб Сталінського цукрозаводу. Арешт 28.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.09.1937 за проведення контрреволюційної агітації та розповсюдження провокаційних чуток про війну ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 3.03.1942. Реабілітований 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 891; оп. 6, спр. 387).*

**ЧАСНИК Пантелій Іванович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 6.10.1930 у м. Харків. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.02.1992 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ЧАСНИК Севастян Митрофанович,** 1878 р.н., с. Ярошівка, проживав у с. Галка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.01.1931 за систематичну агітацію, спрямовану проти радянської влади та її заходів, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 555).*

**ЧЕКАЛІН Михайло Мелетійович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Бєлітіно Дмитрівського району Курської області (Росія), росіянин, освіта початкова, працював у колгоспі „Нове життя". Тимчасово проживав у с. Глинськ, працював на будівництві будинку. Арешт 17.02.1938. Сумським обласним судом 21.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 22.07.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-568).*

**ЧЕМЕРИС Онисим Іванович,** 1877 р.н., народився і проживав у с. В'юнне, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1930 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів партії та влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 330).*

**ЧЕМЕРИС Федір Онисимович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. В'юнне, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.11.1929, звинувачення в спробі вбивства сільського активіста. Роменським окрвідділом ДПУ 19.06.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 942*).*

**ЧЕНЧЕВОЙ Хома Гнатович,** 1889 р.н., с. Малі Сорочинці Миргородського району Полтавської області, проживав на колишній з.ст. Рогинці Південної залізниці, українець, освіта початкова, начальник роз'їзду. Арешт 10.09.1937. Лінійним судом згаданої залізниці 23.11.1937 за ст. ст. 54-7, 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до ВМП. Розстріляний 29.06.1938 у м. Полтава. Реабілітований 9.04.1968 Верховним Судом УРСР. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 450).*

**ЧЕПЕЛЄВ Василь Карпович,** 1903 р.н., уродженець колишньої Мінської губернії, проживав у м. Новогрудок однойменного району Гродненської області (Білорусь), білорус, освіта вища, лісовод. З 10.09.1941 до 16.09.1943 працював дільничним Роменського лісництва. Арешт 12.03.1947, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням МДБ по Сумській області 12.07.1947 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6292).*

**ЧЕПУРКО Володимир Тимофійович,** 1905 р.н., с. Сулими, проживав у будинку відпочинку „Суханово" (Ленінський район Московської області, Росія), українець, освіта початкова, водій. Арешт 18.01.1938. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 14.06.1938 за систематичну антирадянську агітацію та антиколгоспний настрій застосована ВМП. Розстріляний 1.07.1938 на спецоб'єкті НКВС „Бутово" (Московська область, Росія). Реабілітований у січні 1989 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index24.htm).*

**ЧЕПУРКО Іван Тимофійович,** 1900 р.н., колишній х. Чепурки (тепер с. Сулими), проживав на колишньому х. Лещенків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.02.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.07.1930 за службу в денікінській армії ув'язнений у концтабір на 5 років. Після відбуття терміну покарання проживав у будинку відпочинку „Суханово" (Ленінський район Московської області, Росія), працював водієм. Арешт 18.01.1938. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 14.06.1938 за систематичну антирадянську агітацію та антиколгоспний настрій застосована ВМП. Розстріляний 1.07.1938 на спецоб'єкті НКВС „Бутово" (Московська область, Росія). Реабілітований відповідно 28.12.1989 – прокуратурою Сумської області та в січні 1989 р. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 613*. Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index24.htm).*

**ЧЕПУРКО Кирило Іванович,** 1881 р.н., с. Сміле, проживав у с. Дереківщина Лохвицького району Полтавської області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 30.04.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.06.1930 за ст. ст. 54-10, 56-16 КК УСРР засланий у Північний край на 5 років. Реабілітований 13.09.1989 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 451).*

**ЧЕПУРКО Тимофій Тимофійович,** 1873 р.н., колишній х. Лещенків, проживав у

м. Москва (Росія), українець, неписьменний, конюх кінного парку на будівництві заводу № 24. Арешт 6.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Московській області 23.11.1937 за активну контрреволюційну агітацію застосована ВМП. Розстріляний 27.11.1937 на спецоб'єкті НКВС „Бутово" (Московська область, Росія). Реабілітований у січні 1989 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index24.htm)*.

**ЧЕРВ'ЯК Дмитро Іванович,** 1905 р.н., народився і проживав на колишньому х. Черв'яків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.12.1932, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 13.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7863*).*

**ЧЕРЕДНИК Мотрона Павлівна,** 1903 р.н., народилася і проживала в с. Глинськ, українка, освіта початкова, контролер перукарні. Арешт 7.12.1936. Київським обласним судом 20.07.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 31.08.1937 вирок залишений у силі. Реабілітована 19.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7078).*

**ЧЕРЕДНИК Петро Терентійович,** 1883 р.н., с. Бацмани, проживав у м. Хабаровськ однойменного краю (Росія), українець, бухгалтер бази Дальторгу. Арешт 1.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Далекосхідному краю 27.09.1938 за ст. ст. 58-1 „а", 58-11 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 11.10.1938 у м. Хабаровськ. Реабілітований 23.08.1957 Хабаровським крайовим судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index24.htm)*.

**ЧЕРКАСОВ Кирило Андрійович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.02.1932, підписка про невиїзд від 25.06.1932. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.06.1932 за участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Працював рахівником у колгоспі ім. Ворошилова. Арешт 6.11.1936, підписка про невиїзд від 20.04.1937, арешт 16.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти колгоспного будівництва, ідеалізацію ворогів народу та висловлювання пораженських і терористичних настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований відповідно 31.07.1989 – прокуратурою Сумської області, 6.02.1989 – Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2971*. ДАСО, ф.Р-7641: оп. 5, спр. 259*; оп. 4, спр. 605).*

**ЧЕРНЕНКО Феодосій Тимофійович,** 1890 р.н., с. Сміле, проживав у с-щі Халтурине Карлівського району Полтавської області, українець, освіта середня спеціальна, працівник радгоспу. Арешт 12.07.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 1.10.1937 засуджений до ВМП. Розстріляний наступного дня в м. Харків. Реабілітований 10.03.1960 згаданою військовою колегією. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 462).*

**ЧЕРНИЧЕНКО Юрій Олександрович,** 1895 р.н., м. Ромни, проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, інспектор НГО[?]. Арешт 16.01.1935, звинувачення за ст. 54-13 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 4.02.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6302).*

**ЧЕРНИШ Володимир Васильович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 6.02.1933, звинувачення в невиконанні плану хлібоздачі та проведенні антирадянської агітації проти всіх заходів на селі. Чернігівським облвідділом ДПУ 27.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2977).*

**ЧЕРНИШ Костянтин Васильович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Литвинова. Арешт 5.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.02.1933 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на розвал колгоспу, проти виконання всіх заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 22.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3 спр. 666).*

**ЧЕРНОВ Петро Григорович,** 1891 р.н., с. Коритня Монастирищенського району Черкаської області, проживав на колишньому х.Овчаренків, українець, освіта початкова, тесляр колгоспу „Червоний хлібороб". У 1941-1943 рр. проживав на окупованій німцями території. Арешт 30.01.1948. Військовим трибуналом військ МВС Сумської області 14.05.1948 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення

волі на 25 років. Військовою прокуратурою Київського ВО 26.12.1953 вирок залишений у силі, 21.08.1956 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 35*).*

**ЧЕРНУХА Марко Федорович,** 1889 р.н., с. Сміле, проживав у с. Степанівка Чутівського району Полтавської області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.11.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 7.12.1930 за ст. 54-13 КК УСРР ув'язнений на 5 років. Реабілітований 7.09.1989 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 466).*

**ЧЕРНЯ Антон Данилович,** 1885 р.н., с. Вовківці, проживав у м. Хабаровськ однойменного краю (Росія), українець, тесляр школи № 17. Арешт 16.07.1941. Хабаровським крайовим судом 24.09.1941 за ст. 58-10 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 27.04.1992 прокуратурою Хабаровського краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index24.htm).*

**ЧИЖИК Андрій Іванович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 9.10.1948, звинувачення в переховуванні членів бандитського угруповання. Військовим трибуналом Харківського гарнізону 26.04.1949 виправданий. Брат Чижика І.І. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 4266*).*

**ЧИЖИК Василь Іванович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Чижикове, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 19.03.1920, звинувачення в службі в денікінській армії. Полтавською губернською надзвичайною комісією 13.03.1920 [так у документі] справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8112).*

**ЧИЖИК Іван Іванович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Гришине, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 17.10.1948, звинувачення в переховуванні членів бандитського угруповання. Військовим трибуналом Харківського гарнізону 26.04.1949 виправданий. Брат Чижика А.І. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 4266*).*

**ЧИЖИК Марія Хомівна,** 1914 р.н., народилася і проживала в с. Гришине, українка, неписьменна, колгоспниця. Арешт 17.10.1948, звинувачення в переховуванні членів бандитського угруповання. Управлінням МВС Сумської області 24.03.1949 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 4266*).*

**ЧИЖИК Павло Тимофійович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Чижикове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.09.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.03.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану на зрив колективізоції та хлібозаготівлі, тісний зв'язок з бандитами висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 22.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 954).*

**ЧИЖОВ Іван Купріянович,** 1887 р.н., уродженець Мценського району Орловської області (Росія), проживав у с. Сулими, росіянин, освіта початкова, тесляр колгоспу. Арешт 26.09.1936. Чернігівським обласним судом 26.11.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 12.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11602).*

**ЧИХАР Митрофан Степанович,** 1913 р.н.. уродженець с. Хмелів, українець, освіта початкова. Колишній червоноармієць, у 1944 р. попав у німецький полон, після закінчення війни проживав за кордоном. Арешт 12.03.1946. Військовим трибуналом 7 гвардійської танкової дивізії 11.05.1946 за ст. 58-1 „б" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 26.10.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13896).*

**ЧИЧМАН (ЧІЧМАН) Іван Йосипович,** 1892 р.н., уродженець с. Андріяшівка[?], українець, освіта початкова. Козак 1 куреня 1 бригади 4 Київської дивізії УНР. Потрапив у полон 2 кавалерійської бригади (командир Г.І. Котовський). Розстріляний 22.11.1921 у с. Базар Народицького району Житомирської області. Реабілітований 27.04.1998. *(Рейд у вічність: Збірка документів під ред. Р. Коваля. – К., 2001. Режим доступу: http://kalusz.io.ua/s192721/reyd_u_vichnist).*

**ЧОРНОБУК Андріян Гнатович,** 1878 (1880) р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 1.01.1931 за систематичне проведення контрреволюційної агітації, зрив заходів радянської влади на селі та злісне невиконання своїх зобов'язань перед державою висланий у Північний край на 3 роки умовно. Арешт 5.10.1935. Чернігівським обласним судом 22.12.1935 у звинуваченні за ст. 54-11 КК УСРР виправданий, за ст. 54-10 ч. 1 засуджений до позбавлення волі на

5 років. Реабілітований відповідно 30.11.1989 – прокуратурою Сумської області, 16.04.1993 – Генеральною Прокуратурою України. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 22. ГДА УСБУ в СО, спр. № 13545*).*

**ЧОРНОБУК Іван Петрович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.03.1933 за антирадянську агітацію, спрямовану проти різних політичних кампаній на селі, та злісне ухиляння від виконання твердого завдання по хлібу висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 940).*

**ЧОРНОБУК Павло Петрович,** 1889 р.н., с. Заруддя, проживав у с. Житне, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний промінь". Арешт 8.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за проведення антирадянської агітації, висловлювання співчуття з приводу розстріляних ворогів народу, різких пораженських і терористичних настроїв застосована ВМП. Розстріляний 28.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 779).*

**ЧОРНОБУК Прокіп Панасович,** 1899 р.н., с. Пустовійтівка, проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, столяр підприємства „Головнафта". Арешт 12.02.1938. Чернігівським обласним судом 29.11.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Термін покарання відбував на Колимі (Росія). Реабілітований 26.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12205).*

**ЧОРНОБУК Степан Панасович,** 1909 р.н., с. Пустовійтівка, проживав на колишньому х. Павловичів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1932 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив політичних кампаній на селі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 393).*

**ЧУБ Микита Матвійович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.12.1932. Народним судом Недригайлівського району 21.02.1933 за ст.ст. 54-10 ч. 1, 170 (крадіжки чужого майна) КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 5.05.1991 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2968).*

**ЧУБА Наталія Максимівна,** 1914 р.н., с. Зінове, проживала в с. Вощилиха, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі ім. Петровського. Арешт 23.12.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 6.04.1945 за пособництво членам бандугруповання засуджена до позбавлення волі на 5 років. Реабілітована 2.11.1956 військовим трибуналом Київського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 5988*).*

# Ш

**ШАМРАЙ Володимир Павлович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Сміле, українець, освіта початкова, токар місцевої МТС. Арешт 25.09.1935, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі та зв'язках з куркульським підпіллям. Управлінням НКВС по Чернігівській області 11.11.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2112*).*

**ШАПАР Юхим Микитович,** 1870 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.08.1928, підписка про невиїзд від 3.09.1928, звинувачення в замаху на вбивство голови сільради. Прокурором Роменського округу 12.10.1929 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3801).*

**ШАПОВАЛ (ШАПОВАЛОВ) Дмитро Андрійович,** 1891 р.н., с. Коржі, проживав у м. Пологи однойменного району Запорізької області, українець, освіта початкова, білетний касир залізничної станції. Арешт 4.02.1930, звинувачення в належності до націоналістичної організації. Олександрівським дорожньо-транспортним відділом ДПУ 22.02.1930 звільнений. Реабілітований у 1991 р. *(Реабілітовані історією. Запорізька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 665).*

**ШАПОВАЛ Мусій Кирилович,** 1908 р.н., с. Іванівка Липоводолинського району, проживав у с. Андріївка, українець, освіта початкова. Колишній червоноармієць, у 1941 р. попав у полон, потім проживав на окупованій німцями території. Арешт 12.09.1943. Військовим трибуналом 52 СК 8.11.1943 на підставі Указу Президії Верховної Ради СРСР від 6.07.1941 засуджений до тюремного ув'язнення на 5 років. Виконання вироку відкладено до закінчення бойових дій, направлений у діючу армію. Реабілітований 30.12.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13158).*

**ШАПОВАЛ Савелій Якович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Гудими, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 30.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.03.1933 за злісне ухиляння від виконання твердого завдання із хлібозаготівлі та систематичну антирадянську агітацію проти політичних кампаній на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Працював у колгоспі ім. Любченка. Арешт 3.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.09.1937 за проведення злісної антирадянської агітації та висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв застосована ВМП. Розстріляний 17.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 28.12.1989 та 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 853; оп. 6, спр. 940).*

**ШАРАМКО (ШРАМКО) Кіндрат Пилипович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.05.1931 за систематичну контрреволюційну діяльність, спрямовану проти заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 24.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 185).*

**ШВЕДИН Іван Григорович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Андріївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 21.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.03.1933 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти колгоспного будівництва, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 436).*

**ШВЕЦЬ-ХАРЧЕНКО Павло Степанович,** 1903 р.н., уродженець Латвії, проживав у с. Миколаївське, латиш, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 7.02.1938 за підозрою в шпигунстві та контрреволюційну діяльність застосована ВМП. Розстріляний 31.03.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 11.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 994).*

**ШВИДКИЙ Павло Макарович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Миколаївське, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 1.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації та висловлювання різких настроїв пораженського і терористичного порядку застосована ВМП. Розстріляний 1.12.1937 у м. Харків. Реабілітований 11.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 125).*

**ШЕБЕДЯ Андрій Іванович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.02.1929, звинувачення в намірі вбивства голови споживчого товариства. Роменським окрвідділом ДПУ 19.03.1929 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3804).*

**ШЕВЕРДА Петро Маркович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 2.01.1931 за антирадянську агітацію з метою зриву заходів партії та радянської влади висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 946).*

**ШЕВЕРДА Трохим Іванович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 2.10.1937 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 23.11.1937 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 3211).*

**ШЕВЧЕНКО Андрій Дмитрович,** 1902 р.н., уродженець с. Ведмеже, українець, освіта початкова. Помічник начальника оперативного відділу з транспорту військового складу № 32 (ст. Арга Амурської залізниці, Росія). Арешт 13.11.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР

28.08.1941 за підозрою в шпигунстві ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 31.08.1989 військовою прокуратурою Далекосхідного ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 24).*

**ШЕВЧЕНКО Василь Корнійович,** 1873 р.н., народився і проживав у с. Попівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.03.1930, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів радянської влади на селі та організації масових заворушень. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 28.04.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 712*).*

**ШЕВЧЕНКО Гордій Григорович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 17 з'їзду ВКП(б). Арешт 4.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації та крадіжки колгоспного майна ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 453).*

**ШЕВЧЕНКО Григір (Василь) Васильович,** 1895 р.н., с. Андріяшівка, українець, освіта неповна середня. Писар господарської частини інтендатури 4 Київської дивізії УНР, перебував (через хворобу) у резерві штабу 1 бригади згаданої дивізії, 16.11.1921 взятий у полон 2 кавалерійським корпусом (командир Г.І. Котовський). Розстріляний 22.11.1921 у с. Базар Народицького району Житомирської області. Реабілітований 25.03.1998. *(Рейд у вічність: Збірка документів під ред. Р. Коваля. – К., 2001. Режим доступу: http://kalusz.io.ua/s192721/reyd_u_vichnist).*

**ШЕВЧЕНКО Григорій Федорович,** 1912 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 3.04.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.07.1932 за антирадянську агітацію на селі проти колективізації висланий у Північний край на 3 роки, звідки втік та повернувся додому. Арешт 19.01.1933. Згаданою особливою нарадою 20.03.1933 за антирадянську агітацію проти плану хлібозаготівлі та втечу з висилки ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований відповідно 29.12.1989 – прокуратурою Сумської області, 11.04.1994 – Сумським обласним судом. Брат Шевченка Д.Ф. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр.спр. 269, 270).*

**ШЕВЧЕНКО Дмитро Федорович,** 1902 р.н., народився і проживав на колишньому х. Шевченків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 30.04.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.07.1932 за антирадянську агітацію, спрямовану проти всіх політкампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Шевченка Д.Ф. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 271).*

**ШЕВЧЕНКО Іван Іванович,** 1887 р.н., с. Рашівка Гадяцького району Полтавської області, проживав у с. Голінка, українець, освіта вища – закінчив Полтавський педагогічний інститут, член ВКП(б), директор Глинської неповно-середньо школи. Арешт 27.08.1935, підписка про невиїзд від 4.10.1935, звинувачення в зв'язках з троцькістами та українськими націоналістами. Прокурором Чернігівської області 29.12.1935 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3560).*

**ШЕВЧЕНКО Іван Степанович,** 1889 р.н., народився і проживав на колишньому х. Шевченків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 2.01.1931 за систематичне проведення контрреволюційної агітації та зрив заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Шевченка С.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 934).*

**ШЕВЧЕНКО Кирило Степанович,** 1875 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.09.1937, звинувачення в контрреволюційній агітації проти позики, нової Конституції та розповсюдження чуток про загибель радянської влади. Роменським РВ НКВС 7.01.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2205).*

**ШЕВЧЕНКО Микола Макарович,** 1906 р.н., с. Андріяшівка, проживав у Старобільському районі Луганської області, українець, освіта середня, член ВКП(б), завідувач шляхвідділу районного виконкому. Військовим трибуналом військ НКВС з охорони тилу Південно-Західного фронту 28.02.1943 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Верховним Судом СРСР термін покарання пом'якшений до 3 років. Реабілітований у 1991 р. *(Реабілітовані історією. Луганська область. – Кн. 3. – 2008. – С. 606).*

**ШЕВЧЕНКО Михайло Митрофанович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Попівщина,

українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.11.1920. Полтавською губернською надзвичайною комісією 23.12.1920 за службу в білій армії ув'язнений до закінчення громадянської війни, 31.03.1921 термін встановлено в 5 років і скорочено на третину. Реабілітований 22.04.1994 прокуратурою Полтавської області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 576).*

**ШЕВЧЕНКО Олександр Пилипович,** 1904 р.н., с. Бобрик, проживав у с. Новокалинівка, українець, освіта початкова, коваль колгоспу ім. Чубаря. Арешт 1.11.1936. Чернігівським обласним судом 21.04.1937 за проведення антирадянської агітації проти колгоспного устрою, доведення переваг одноосібного ведення господарства та висловлювання ворожого ставлення до продажу хліба державі засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 5.08.1937 вирок залишений у силі. Реабілітований 19.07.1993 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-909*).*

**ШЕВЧЕНКО Петро Михайлович,** 1909 р.н., народився і проживав у с. Попівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.02.1931 за контрреволюційну діяльність, спрямовану проти економічної могутності держави, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 965).*

**ШЕВЧЕНКО Степан Степанович,** 1894 р.н., народився і проживав на колишньому х. Шевченків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 8.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.12.1930 справа направлена на дослідування, 22.02.1931 за контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив заходів радянської влади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у с. Заруддя. Арешт 28.04.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.09.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на розвал колгоспного будівництва, та погрози сільському активу ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований відповідно 30.11.1989 та 10.05.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Шевченка І.С. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 2, спр. 906; оп. 4, спр. 885).*

**ШЕДЕНКО Матвій Стратонович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, завідувач парувального пункту колгоспу „1 Травня". Арешт 29.06.1941. Сумським обласним судом 26.07.1941 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до ВМП. Президією Верховної Ради СРСР 29.09.1941 вирок залишений у силі. У зв'язку з наближенням фронту етапований на схід СРСР, де сліди його загубилися. Реабілітований 18.07.1956 судовою колегією з кримінальних справ Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3835).*

**ШЕЛЕСТ Микола Тимофійович,** 1895 р.н., колишній х. Сороківщина (тепер с. Степурине), проживав у колишньому с. Стовпівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 19.12.1932 за злісне ухиляння від виконання твердого завдання із хлібозаготівлі та посилену антирадянську агітацію проти заходів радянської влади на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 571).*

**ШЕЛЕСТ Терентій Тимофійович,** 1885 р.н., колишній х. Сороківщина (тепер с. Степурине), проживав у с. Погожа Криниця, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.12.1932 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі, та злісне ухиляння від виконання планів хлібозаготівлі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 392).*

**ШЕЛУДЬКО Володимир Павлович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.04.1933, підписка про невиїзд від 25.05.1933, звинувачення за ст. 54-14 КК УСРР. Роменським РВ ДПУ 12.12.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2462).*

**ШЕЛУДЬКО Йосип Якович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Андріївка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Сталіна. Арешт 12.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за антирадянську агітацію, спрямовану на розклад колгоспних мас та дискредитацію заходів радянської влади і партії, вихваляння фашистської держави та шпигунство застосована ВМП. Розстріляний

24.09.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.01.1989 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 578).*

**ШЕЛУДЬКО Павло Петрович,** 1875 р.н., народився і проживав у с. Андріяшівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.01.1932, підписка про невиїзд від 24.04.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 19.09.1932 за антирадянську агітацію проти проведення політкампаній на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 333).*

**ШЕМШУРА Іван Григорович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 12.02.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 1.04.1930 за службу в денікінській армії та проведення антирадянської агітації, розповсюдження провокаційних чуток, погрози біднякам розправою та протидії компаніям на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 230).*

**ШЕПІТЬКО Микита Юхимович,** 1906 р.н., народився і проживав на колишньому х. Гамаліїв (тепер с. Степурине), українець, освіта початкова. Арешт 15.12.1928. Роменським окружним судом 1.04.1929 за терористичні наміри засуджений до позбавлення волі із суворою ізоляцією на 10 років. Верховним Судом УСРР 26.05.1929 вирок скасований, справа закрита. Син Шепітька Ю.П. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 1989*).*

**ШЕПІТЬКО Юхим Петрович,** 1871 (1872) р.н., с. Чернеча Слобода Буринського району, проживав на колишньому х. Гамаліїв (тепер с. Степурине), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 15.12.1928, підписка про невиїзд від 5.01.1929, звинувачення в терористичному намірі. Прокурором Роменського округу 7.02.1929 справа закрита. Арешт 7.01.1933, звинувачення в антирадянській агітації. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 справа закрита. Батько Шепітька М.Ю. *(ДАСО: ф.Р-5839, оп. 1, спр. 1989*; ф.Р-7641, оп. 3, спр. 331).*

**ШЕПІТЬКО Юхим Петрович,** 1874 р.н., с. Погожа Криниця, проживав у с. Токарі Лохвицького району Полтавської області, українець, освіта початкова, робітник заводу. Арешт 24.09.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 1.11.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР застосована ВМП. Розстріляний 15.12.1937. Реабілітований 7.05.1990 прокуратурою згаданої області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 512).*

**ШЕРЕМЕТ Дмитро Сергійович,** 1889 р.н., народився і проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 11.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за систематичну агітацію, спрямовану на зрив різних політичних кампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 463).*

**ШЕРЕМЕТ Тимофій Васильович,** 1877 р.н., народився і проживав у колишньому с. Оксютинці (тепер с. Пустовійтівка), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 11.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.02.1933 за систематичну агітацію, спрямовану на зрив політичних кампаній радянської влади на селі, висланий до Казахстану на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 465).*

**ШИНКАРЕНКО Григорій Михайлович,** 1909 р.н., уродженець с. Піски, українець, освіта початкова. Червоноармієць 2 Далекосхідного полку (Омський ВО, Росія). Арешт 26.05.1932. Військовим трибуналом кордонохорони та військ ОДПУ Далекосхідного краю 6.09.1932 за ст. ст. 58-4, 58-10 КК РСФРР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 29.11.1996 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13612).*

**ШИНКАРЕНКО Данило Трохимович,** 1896 р.н., уродженець с. Королівщина, українець, освіта середня. Червоноармієць 144 запасного СП. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 8.08.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 3.11.1944 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Прокуратурою Сумської області 9.05.1968 у перегляді справи відмовлено, 13.02.1995 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13210).*

**ШИШ Іван Сергійович,** 1903 р.н., с. Свиридівка Лохвицького району Полтавської області,

проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, член ВКП(б), старший бухгалтер МТС. Арешт 11.10.1936. Чернігівським обласним судом 19.02.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 3.04.1969 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8567).*

**ШКЕТ Авксентій Михайлович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.05.1931 за систематичне проведення контрреволюційної роботи з метою зриву заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Шкета С.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 274).*

**ШКЕТ Дем'ян Левкович,** 1874 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.12.1932, звинувачення в контрреволюційній агітації проти колективізації та хлібозаготівлі. Роменським РВ ДПУ 7.12.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2991).*

**ШКЕТ Єлисей Трохимович,** 1876 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.01.1933, звинувачення в антирадянській агітації проти заходів влади на селі. Чернігівським облвідділом ДПУ 2.03.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3008).*

**ШКЕТ Петро Леонтійович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, неписьменний, працював у колгоспі „Нове життя". Арешт 16.01.1933, звинувачення в злісному ухилянні від виконання твердого завдання з хлібоздачі та антирадянській агітації проти політкампаній на селі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 895).*

**ШКЕТ Семен Михайлович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Калинівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за злісне ухиляння від виконання плану хлібозаготівлі та антирадянську агітацію, спрямовану на зрив заходів влади, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 24.11.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Шкета А.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 4).*

**ШКІЛЬ Пилип Григорович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Біловод, українець, освіта початкова, лісник колгоспу ім. Леніна. Арешт 20.09.1937. Чернігівським обласним судом 18.12.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Верховним Судом УРСР 26.01.1938 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Роменським РВ НКВС 25.07.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1241).*

**ШКОЛЯРЕНКО Костянтин Тимофійович,** 1892 р.н., с. Фесівка Конотопського району, проживав у с. В'юнне, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 28.10.1937. Чернігівським обласним судом 3.04.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 29.12.1962 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6367).*

**ШКРЯБУН Артем Андріянович,** 1901 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта початкова, працював у колгоспі „3 рік п'ятирічки. Арешт 27.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації та розповсюдження провокаційних чуток ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 1.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 446).*

**ШКРЯБУН Марко Максимович,** 1877 р.н., народився і проживав у колишньому с. Протасівка (тепер с. Сміле), українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Жовтень світовий". Арешт 25.09.1935. Чернігівським обласним судом 12.03.1936 за ст. ст. 196 (виготовлення, зберігання, збут та купівля вибухових речовин, вогнепальної зброї), 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УСРР 29.03.1936 вирок залишений у силі. Реабілітований 22.10.1993 Верховним Судом України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2121*).*

**ШКУРА Василь Іванович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. В'юнне, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 3.11.1929. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.07.1930 за проведення антирадянської агітації та активну протидію колгоспному будівництву висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 942*).*

**ШКУРА Григорій Олександрович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. В'юнне, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 3.11.1929. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.07.1930 за проведення антирадянської агітації та протидію колгоспному будівництву висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 942*).*

**ШКУРА Купріян Єгорович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. В'юнне, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Знаходився під порукою з 2.11.1929, звинувачення в намірі на вбивство сільського активіста. Роменським окрвідділом ДПУ 19.06.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 942*).*

**ШКУРА Марія Трохимівна,** 1902 р.н., с. Галка, проживала в с. В'юнне, українка, неписьменна, селянка-одноосібниця. Підписка про невиїзд від 3.06.1932. Народним судом Великобубнівського району 7.12.1932 за антирадянську агітацію та розгром колгоспної комори засуджена до позбавлення волі на 8 років. Виконання вироку зупинено на 1 рік у зв'язку з наявністю малої дитини. Реабілітована 17.11.1998 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 914*).*

**ШКУРА Петро Іванович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. В'юнне, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.12.1929, звинувачення за ст.ст. 20-75 ч. 1 (співучасть у зловмисному знищенні чи пошкодженні державного, суспільного чи кооперативного майна), 16-54-2 КК УСРР. Роменським окрвідділом ДПУ 19.06.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 942*).*

**ШКУРА Харитон Єгорович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. В'юнне, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 27.11.1929, звинувачення за ст. ст. 20-75 ч. 1 (співучасть у зловмисному знищенні чи пошкодженні державного, суспільного чи кооперативного майна), 16-54-8 КК УСРР. Роменським окрвідділом ДПУ 19.06.1930 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 942*).*

**ШКУРДОДА Федір Михайлович,** 1887 р.н., уродженець колишнього Роменського повіту, проживав у м. Атбасар однойменного району Целіноградської області (Казахстан), білорус, освіта початкова, хлібороб. Арешт 4.05.1925. Акмолінським губернським судом 21.06.1925 за ст. 58-1 [?] КК РСФРР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 1.09.1999 прокуратурою Акмолінської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index25.htm).*

**ШМАРИГА Віктор Васильович,** 1890 р.н., с. Глинськ, проживав у с. Водяне Чутівського району Полтавської області, українець, освіта початкова, робітник школи. Арешт 2.08.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Харківській області 14.08.1937 за антирадянську діяльність застосована ВМП. Розстріляний 24.10.1937 у м. Полтава. Реабілітований 29.09.1989 прокуратурою Полтавської області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 4. – 2006. – С. 532).*

**ШМАТЧЕНКО Яким Савич,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, голова сільськогосподарської артілі „Широкий лан". Арешт 7.10.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.07.1933 за створення контрреволюційного угруповання висланий до Казахстану на 3 роки. Судовою трійкою при колегії згаданого управління 20.01.1934 достроково звільнений. Після відбуття терміну покарання проживав у с. Явленка Єсильського району Тургайської області (Казахстан), працював бухгалтером. Арешт 5.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Північноказахстанській області 28.08.1937 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Реабілітований відповідно 28.12.1989 – прокуратурою Сумської області, 20.06.1956 – Пінічноказахстанським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 576*. Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index25.htm).*

**ШОВКУН Григорій Федорович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Житне, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 21.03.1938. Чернігівським обласним судом 4.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 1.10.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1076).*

**ШОВКУН Петро Порфирович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Довгополівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1932, звинувачення в контрреволюційній кримінальній діяльності. Харківським облвідділом ДПУ 27.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 9949*).*

**ШОВКУН Яків Трифонович,** 1879 р.н., с. Москалівка, проживав у м. Павлоград Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, стрілочник залізничної станції. За звинуваченням в антирадянській агітації 14.10.1938 ув'язнений у ВТТ на 6 років. Реабілітований 7.04.1994. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 1078).*

**ШОКУН Кузьма Тимофійович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 28.04.1930 за систематичну агітацію проти заходів радянської влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 25.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 189).*

**ШПЕРКО [ШПИРКО] Сидір Васильович,** 1882(1883) р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Арешт 29.04.1938. Сумським обласним судом 20.04.1939 за контрреволюційну агітацію і висловлювання на адресу керівників партії та уряду з питань розвалу колгоспів і повернення до старого ладу засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Термін покарання відбував у сільгоспколонії НКВС, де й помер 11.08.1940. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді першої справи відмовлено, відповідно 6.10.1991 та 1.10.1991 – реабілітований. Син Шпирка В.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*. ГДА УСБУ в СО, спр. П-7).*

**ШПИРКО Василь Сидорович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 3 роки. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 28.02.1992 – реабілітований. Син Шпирка С.В. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ШПОТ Григорій Семенович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 7 з'їзду Рад. Арешт 23.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 20.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 18.02.1959 Сумським обласним судом. Брат Шпота І.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 89*).*

**ШПОТ Іван Семенович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 7 з'їзду Рад. Арешт 23.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 25.04.1938 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 20.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 18.02.1959 Сумським обласним судом. Брат Шпота Г.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 89*).*

**ШРАМКО Іван Петрович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 3.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7770).*

**ШРАМКО Михайло Якович,** 1889 р.н., с. Перекопівка, проживав у м. Запоріжжя однойменної області, українець, освіта початкова, машиніст компресора комбінату „Запоріжсталь". Трійкою при управлінні НКВС по Дніпропетровській області 10.05.1938 застосована ВМП. Розстріляний 13.06.1938 у згаданому місті. Реабілітований у 1956 р. *(Реабілітовані історією. Запорізька область. – Кн. 1. – 2004. – С. 559).*

**ШРАМКО Роман Мусійович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Волошнівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 11.02.1937. Чернігівським обласним судом 4.12.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований 12.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11582*).*

**ШРАМКО Степан Антонович,** 1880 р.н., с. Перекопівка, проживав на колишньому х. Писаренків, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 2.06.1931 за проведення контрреволюційної агітації проти всіх заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 5.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 505).*

**ШТАНЬКО Андрій Трохимович,** 1897 р.н., народився і проживав на колишньому х. Штаньків (тепер с. Кашпури), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931, звинува-

чення в антирадянській агітації з метою повалити владу та зірвати заходи на селі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 31.05.1931 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 124).*

**ШТАНЬКО Сергій Трохимович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Кашпури, українець, освіта початкова, робітник радгоспу ім. Блюхера. Арешт 21.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.12.1937 за проведення антирадянської агітації, розповсюдження провокаційних чуток про загибель радвлади та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 10.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 680).*

**ШТАНЬКО Федір Григорович,** 1886 р.н., народився і проживав у колишньому с. Штаньків (тепер с. Кашпури), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.11.1932, звинувачення в систематичній контрреволюційній агітації проти всіх заходів влади на селі. Чернігівським облвідділом ДПУ 21.11.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3007).*

**ШТАНЬКО Федір Григорович,** 1888 р.н., колишній х. Штаньків (тепер с. Кашпури), проживав у колишньому с. Різникове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Радянське життя". Арешт 28.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації та висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв після відбуття терміну попереднього покарання застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 11.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 196).*

**ШТЕПА Володимир Феодосійович,** 1890 р.н., с. Крива Руда Семенівського району Полтавської області, проживав у с. Біловод, українець, освіта вища – закінчив Київський комерційний інститут, священик у с. Бобрик. Арешт 6.06.1936. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 30.06.1936 за ст. 33 КК УСРР позбавлений волі в загальних місцях ув'язнення на 2 роки, 19.11.1936 – справа закрита. Арешт 7.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. Син Штепи Ф.О. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 3228. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**ШТЕПА Феодосій Охрімович,** 1858 р.н., колишнє с. Лепляве Золотоніського району Черкаської області, проживав у с. Біловод, українець, освіта середня, священик. Підписка про невиїзд від 12.03.1934, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменського району 16.03.1934 справа закрита. Батько Штепи В.Ф. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2509*).*

**ШТУМПФ (ШТУМФ, ВУНДЕРЛІХ) Марія Фрідріхівна,** с. Хрещатик, проживала в Німеччині, німкеня. Наркомом внутрішніх справ СРСР у 1945 р. на підставі директиви НКВС СРСР № 181 від 11.10.1945 вислана на спецпоселення. Реабілітована 1.08.1994 УВС Вологодської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index25.htm).*

**ШТУРКО Яким Хомич,** 1885 р.н., народився і проживав на колишньому х. Бараниха, українець, освіта середня, працював у колгоспі „Політвідділ". Арешт 12.02.1938. Трійкою при управління НКВС по Чернігівській області 17.04.1938 за проведення антирадянської агітації, спрямованої проти заходів партії та уряду, застосована ВМП. Розстріляний 6.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 527).*

**ШУЛЬГА Єлисей Васильович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Роменського району 8.03.1933 справа закрита. Реабілітований 24.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7758).*

**ШУЛЬГА Іван Наумович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. 17 партз'їзду. Арешт 24.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1937 за проведення антирадянської агітації та висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв після відбуття терміну попереднього покарання застосована ВМП. Розстріляний 9.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Шульги О.Н. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 80).*

**ШУЛЬГА Олексій Наумович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Перекопівка, українець,

освіта початкова, ремонтник з.ст. Біловод Південної залізниці. Арешт 6.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток про прихід німців на Україну та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Свердловській області (Росія). Реабілітований 17.06.1965 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4 спр. 335).*

**ШУМИЛОВ Сигізмунд Антонович,** 1889 р.н., уродженець Польщі, проживав у с. Ведмеже, поляк, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Постишева. Арешт 4.01.1938. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 11.02.1938 за належність до польської контрреволюційної організації, проведення антирадянської пропаганди та за підозрою в шпигунстві ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 15.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5 спр. 471).*

**ШУСТ Федір Лукич,** 1898 р.н., уродженець колишнього Володимир-Волинського повіту, проживав на з. ст. Сущево (Бежаницький район Псковської області, Росія), українець, освіта початкова, касир радгоспу „Пролетарій". У 1923 р. проживав на колишньому х. Довженків. Арешт 13.03.1935. Чернігівським обласним судом 10.03.1936 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Верховним Судом УСРР 7.03.1936 [так у документі] вирок залишений у силі, 28.06.1963 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6801*).*

# Щ

**ЩЕРБАК Василь Ількович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Левченки, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1937 за погрози розправою окремим колгоспникам села та систематичне проведення антиколгоспної агітації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Свердловській області (Росія). Прокуратурою Сумської області 10.03.1958 у реабілітації відмовлено, 6.12.1989 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 253).*

**ЩЕРБАК Михайло Семенович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Ведмеже, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.02.1931 за проведення антирадянської агітації проти заходів партії та радвлади на селі, службу в царській та денікінській арміях ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 123).*

**ЩЕРБИНА Лука Григорович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Вовківці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.04.1933, звинувачення за ст. ст. 54-10, 58 ч. 2 КК УСРР. Прокурором Роменської дільниці 4.08.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7734).*

**ЩЕРБИНА Михайло Євдокимович**, 1873 р.н., народився і проживав у с. Володимирівка, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 1.02.1928, підписка про невиїзд від 10.02.1928. Народним судом 12 дільниці Роменського округу 15.03.1928 за агітацію проти закону про самооподаткування засуджений до позбавлення волі на 3 місяці. Роменським окружним судом 12.04.1928 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Прокурором Роменського округу 3.04.1929 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-5839, оп. 1, спр. 2950*).*

**ЩЕРБИНА Семен Лукич,** 1903 р.н., уродженець колишнього х. Братенці (тепер с. Правдюки), українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б). Червоноармієць 1176 СП 350 СД. У 1941-1942 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 5.03.1945. Військовим трибуналом згаданої дивізії 8.04.1945 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12852*).*

**ЩІТЧЕНКО Євлампій Іванович,** 1885 р.н., народився і проживав у с-щі Діброва, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „14-річчя Жовтня". Арешт 18.04.1938. Сумським обласним судом 24.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки, за

ст. 54-11 в покарання зарахований термін попереднього ув'язнення. Верховним Судом УРСР 21.06.1939 вирок скасований, справа направлена на нове розслідування. Згаданим обласним судом 28.07.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-416).*

**ЩУКОВСЬКИЙ Климент Степанович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Салогубівка, українець, освіта початкова, секретар сільської ради. Арешт 15.01.1933, звинувачення в антирадянській агітації, спрямованій проти зміцнення колгоспів та заходів радвлади на селі. Великобубнівським РВ ДПУ 30.03.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2233).*

**ЩУКОВСЬКИЙ Костянтин Степанович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Салогубівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.01.1933, звинувачення в антирадянській агітації проти колективізації та хлібозаготівлі. Великобубнівським РВ ДПУ 30.03.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2270).*

**ЩУКОВСЬКИЙ Лаврентій Степанович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Салогубівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „1 Травня". Арешт 15.01.1933, звинувачення в контрреволюційній агітації проти хлібозаготівлі. Чернігівським облвідділом ДПУ 27.02.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3159).*

**ЩУКОВСЬКИЙ Микола Петрович,** 1919 р.н., уродженець с. Новопетрівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 293 окремого винищувального протитанкового дивізіону 366 СД. Арешт 9.08.1945. Військовим трибуналом згаданої дивізії 27.08.1945 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12873).*

# Ю

**ЮРЧЕНКО Антон Трохимович,** 1900 р.н., с. Малі Бубни, проживав на колишньому х. Марусин, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.08.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 22.11.1931 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на зрив політкампаній на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 275).*

**ЮРЧЕНКО Василь Зосипатович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Браташа. Арешт 17.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянському українському націоналістичному контрреволюційному повстанському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 8.06.1963 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 200*).*

**ЮРЧЕНКО Микола Васильович,** 1919 р.н., уродженець с. Ярошівка, українець, освіта незакінчена вища. Завідувач складу обозноречового постачання 783 окремого автотранспортного батальйону, старшина (м. Новосіль однойменного району Орловської області, Росія). Арешт 21.09.1941. Особливою нарадою при НКВС СРСР 14.04.1943 за здачу в полон противнику без опору та антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 8 років. Термін покарання відбував у Пермському краї (Росія). Особливою нарадою при МДБ СРСР 27.10.1947 у перегляді справи відмовлено. Реабілітований 25.12.1996 військовим судом Центрального регіону України. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 222).*

**ЮРЧЕНКО Павло Олексійович,** 1880 р.н., с. Нова Гребля, проживав у с. Залатиха, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 6.10.1930 у м. Харків. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 27.02.1992 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ЮРЧЕНКО Петро Дмитрович,** 1919 р.н., уродженець с. Залатиха, українець, освіта неповна середня. Червоноармієць 13 полку в/ч 5021 (м. Москва, Росія). Арешт 21.04.1941. Військовим трибуналом в/ч 7037 9.06.1941 за антирадянську агітацію, наклепи на керівництво партії

та уряду засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13256).*

**ЮРЧЕНКО Петро Іванович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 6.06.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.07.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2398*).*

**ЮРЧЕНКО Петро Павлович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Малі Бубни, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.11.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.12.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2347*).*

**ЮРЧЕНКО Сергій Денисович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Нова Гребля, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за активну участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 4 роки умовно. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 11.11.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ЮХИМЕНКО Яків Васильович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Ведмеже, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.01.1933 за систематичну протидію заходам влади на селі, антирадянську агітацію та приховування хліба ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 806).*

**ЮХНО Федір Матвійович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.02.1931 за систематичну контрреволюційну агітацію, спрямовану на підрив економічної могутності СРСР, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 197).*

**ЮХНО Яків Савич,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Бобрик, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Колос". Арешт 24.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.03.1933 за проведення антирадянської агітації проти політкампаній на селі висланий до Казахстану на 3 роки. Реабілітований 24.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 784).*

**ЮХТА Іван Якович,** 1899 р.н., с. Коровинці Недригайлівського району, проживав у с. Заруддя, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 14.11.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 25.12.1932 за посилену антирадянську агітацію, спрямовану проти виконання плану хлібозаготівлі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 579).*

## Я

**ЯГЛО Дмитро Степанович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.08.1928, підписка про невиїзд від 24.08.1928, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Прокурором Роменського округу 12.10.1928 справа закрита. Брат Ягла І.С. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3801*).*

**ЯГЛО Іван Степанович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Миколаївка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.08.1928, підписка про невиїзд від 24.08.1928, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Прокурором Роменського округу 12.10.1928 справа закрита. Працював вантажником „Заготконтори" (м. Ромни). Арешт 20.09.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 22.10.1938 як соціально небезпечний елемент ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 5.02.1973 Сумським обласним судом. Брат Ягла Д.С. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3801*. Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 7333).*

**ЯКОВЕНКО Василь Федорович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.06.1928, підписка про невиїзд від 2.07.1928 як соціально небезпечної особи. Особливою нарадою

при колегії ОДПУ 18.07.1928 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 5135*).*

**ЯКОВЕНКО Михайло Григорович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Хоминці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 4.02.1933 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану на зрив різних політичних кампаній на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3 спр. 747).*

**ЯКОВЕНКО Олена Василівна,** 1885 р.н., с. Гришине, проживала в с. Малі Бубни, українка, неписьменна, селянка-одноосібниця. Арешт 21.06.1939. Сумським обласним судом 11.09.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітована 31.05.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1107).*

**ЯКУБОВСЬКИЙ Олександр Захарович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Хмелів, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу „Світовий Жовтень". Арешт 29.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 16.04.1933 за систематичне шкідництво та проведення антирадянської агітації, спрямованої на зрив виконання плану хлібозаготівлі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 26.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 18).*

**ЯРЕМЕНКО Антон Васильович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за систематичну агітацію, спрямовану на зрив різних політичних кампаній, та злісне ухиляння від виконання плану хлібозаготівлі, ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 61).*

**ЯРЕМЕНКО Григорій Якович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 29.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 8.04.1933 за систематичну агітацію, спрямовану проти заходів радвлади на селі, висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 25).*

**ЯРЕМЕНКО Євген Якович,** 1883 р.н., с. Сміле, проживав у м. Київ, українець, освіта вища – закінчив Юр'євський (тепер Тартуський) університет. Арешт 18.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 8.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.08.1957 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 598*).*

**ЯРЕМЕНКО Іван Іванович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.05.1935. Чернігівським обласним судом 10.03.1936 за ст. ст. 54-2, 54-11, 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Верховним Судом УСРР 7.03.1936 [так у документі] вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у Кемеровській області (Росія), де й помер 24.07.1945. Реабілітований 28.06.1963 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6801*).*

**ЯРЕМЕНКО Ілля Каленикович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Ярошівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.02.1931. Народним судом м. Ромни 3.09.1931 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 5 років та до висилки після відбуття терміну покарання на 3 роки. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13298).*

**ЯРЕМЕНКО Микола Якович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.05.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 8.05.1938 за участь в українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 2.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 976*).*

**ЯРЕМЕНКО Омелян Онисимович,** 1906 р.н., с. Ярошівка, проживав у с. Залатиха, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.01.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 3.10.1932 за участь в організованому куркульському угрупованні та проведення антирадянської агітації проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.03.1994 прокуратурою Сумської області.

Син Яременка О.Д. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 445*).*

**ЯРЕМЕНКО Онисій Данилович,** 1884 р.н., с. Ярошівка, проживав на колишньому х. Харханівщина, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.02.1931 за проведення злісної агітації, спрямованої на підрив радянської влади та її заходів на селі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у с. Залатиха, без визначених занять. Арешт 7.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, спрямованої на підрив заходів на селі, ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований відповідно 30.11.198 та 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. Батько Яременка О.Д. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 2, спр. 960; оп. 1, спр 75).*

**ЯРЕМЕНКО Сава Іванович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Плавинище, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 15.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 23.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 602*).*

**ЯРКЕВИЧ Андрій Якович,** 1891 р.н., уродженець Пінського району Мінської області (Білорусь), проживав у с. Ярошівка, поляк, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 22.08.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 25.11.1937 за проведення контрреволюційної агітації, дискредитацію заходів партії та уряду, розповсюдження контрреволюційних чуток застосована ВМП. Розстріляний 19.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 29.11.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 216).*

**ЯРОШ Сергій Андрійович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. В'юнне, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 28.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.11.1937 за проведення антирадянської агітації, висловлювання різких настроїв пораженського та терористичного характеру після відбуття терміну попереднього покарання застосована ВМП. Розстріляний 11.12.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 11.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 123).*

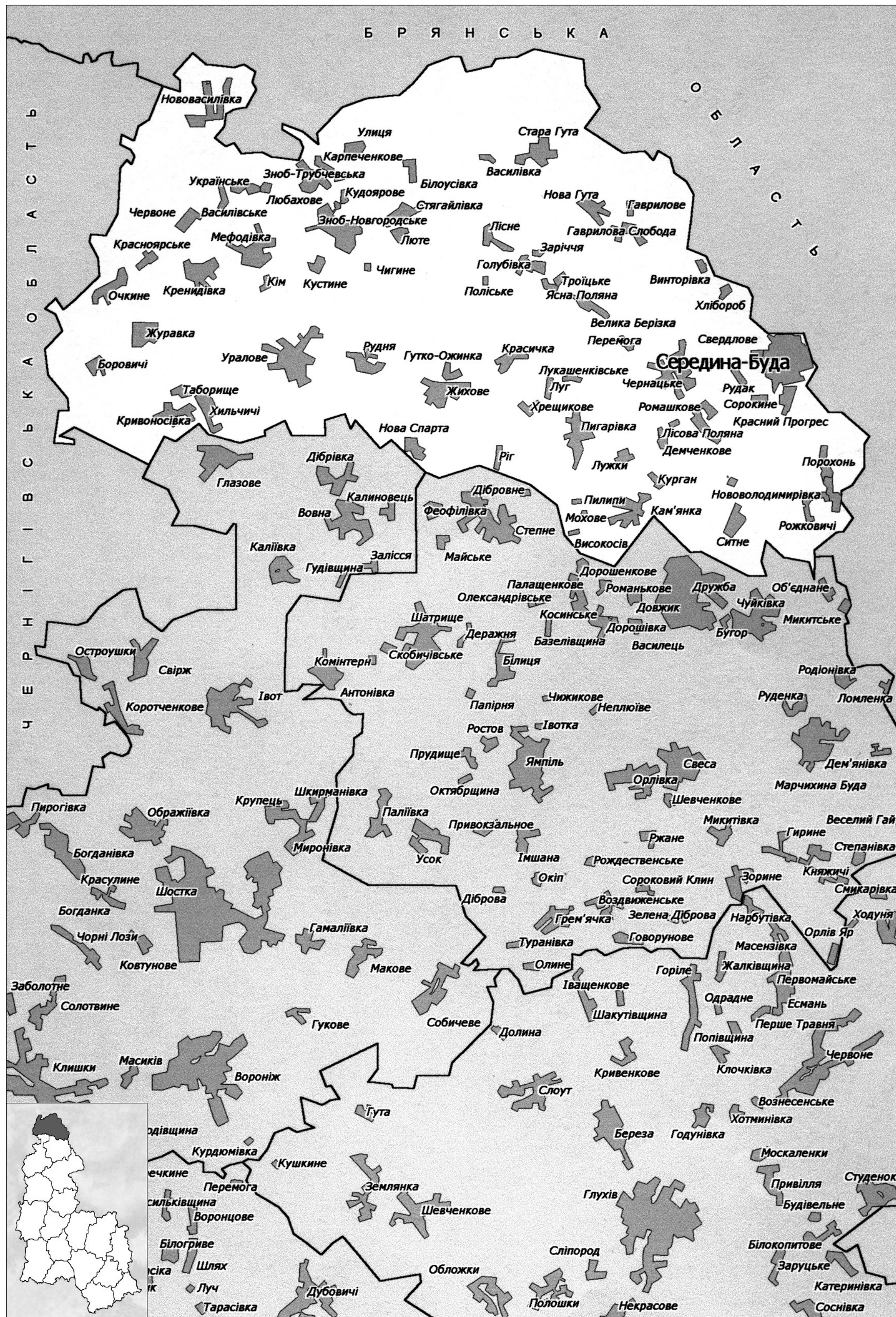
**ЯХНО Андрій Гаврилович,** 1888 р.н., с. Рогинці, проживав у м. Емба Мугоджарського району Актюбінської області (Казахстан), українець, неписьменний, слюсар депо. Арешт 25.12.1937. За ст. ст. 58-6, 58-9, 58-11 КК РРФСР застосована ВМП. Реабілітований 28.09.1957 військовим трибуналом [так у документі]. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index30.htm).*

**ЯХНО Михайло Євтихійович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Глинськ, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.07.1930. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 26.09.1930 за участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 3 роки. Прокуратурою Сумської області 19.07.1958 у перегляді справи відмовлено, 9.12.1991 – реабілітований. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 132*).*

**ЯХНО Петро Григорович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Рогинці, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.01.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.03.1933 за проведення агітації проти здачі хліба висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 31.03.1997 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 967).*

## *СЕРЕДИНО-БУДСЬКИЙ РАЙОН*




БРЯНСЬКА
ОБЛАСТЬ
ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ
Нововасилівка
Улиця
Стара Гута
Карпеченкове
Зноб-Трубчевська
Українське
Білоусівка
Василівка
Любахове
Кудоярове
Червоне
Василівське
Стягайлівка
Нова Гута
Гаврилове
Зноб-Новгородське
Лісне
Гаврилова Слобода
Мефодівка
Люте
Красноярське
Заріччя
Голубівка
Чигине
Кім
Кустине
Троїцьке
Винторівка
Кренидівка
Поліське
Ясна Поляна
Очкине
Хлібороб
Велика Берізка
Журавка
Перемога
Свердлове
Рудня
Уралове
Гутко-Ожинка
Красичка
Середина-Буда
Боровичі
Лукашенківське
Луг
Чернацьке
Рудак
Жихове
Таборище
Сорокине
Хрещикове
Ромашкове
Хильчичі
Кривоносівка
Красний Прогрес
Пигарівка
Нова Спарта
Лісова Поляна
Ріг
Демченкове
Дібрівка
Порохонь
Лужки
Глазове
Курган
Дібровне
Калиновець
Нововолодимирівка
Пилипи
Феофілівка
Вовна
Кам'янка
Мохове
Степне
Рожковичі
Каліївка
Високосів
Ситне
Залісся
Майське
Гудівщина
Дорошенкове
Палащенкове
Романькове
Дружба
Об'єднане
Олександрівське
Довжик
Чуйківка
Косинське
Шатрище
Микитське
Дорошівка
Бугор
Деражня
Базелівщина
Остроушки
Василець
Скобичівське
Комінтерн
Свірж
Білиця
Родіонівка
Антонівка
Івот
Коротченкове
Руденка
Ломленка
Папірня
Чижикове
Неплюєве
Ростов
Івотка
Прудище
Ямпіль
Свеса
Дем'янівка
Октябрщина
Орлівка
Марчихина Буда
Крупець
Шкирманівка
Шевченкове
Пирогівка
Ображіївка
Паліївка
Микитівка
Веселий Гай
Привокзальне
Гирине
Ржане
Степанівка
Миронівка
Усок
Богданівка
Імшана
Рождественське
Княжичі
Красулине
Окіп
Сороковий Клин
Зорине
Смикарівка
Шостка
Дiброва
Воздвиженське
Богданка
Грем'ячка
Зелена Діброва
Нарбутівка
Ходуня
Орлів Яр
Чорні Лози
Гамаліївка
Говорунове
Масензівка
Туранівка
Ковтунове
Макове
Олине
Горіле
Жалківщина
Заболотне
Іващенкове
Первомайське
Солотвине
Одрадне
Есмань
Шакутівщина
Гукове
Собичеве
Долина
Перше Травня
Попівщина
Клишки
Масиків
Червоне
Воронiж
Кривенкове
Клочківка
Слоут
Гута
Вознесенське
Хотминівка
Береза
Годунівка
Курдюмівка
Кушкине
Москаленки
Перемога
Землянка
Студенок
Привілля
Глухів
Воронцове
Шевченкове
Будівельне
Білогриве
Сліпород
Білокопитове
Шлях
Обложки
Заруцьке
Луч
Дубовичі
Катеринівка
Тарасівка
Полошки
Некрасове
Соснівка

*ГОНЧАРОВ О.І., КОРНІЄНКО О.М.*

# ВІД ЧЕРВОНОГО КОЗАЦТВА – ДО БАМЛАГу

**НЕРУШ Степан Якимович**

**Народився в 1894 році в с. Мефедівка Середино-Будського району. Командир сотні, згодом помічник командира 1-го полку 8-ї дивізії Червоного козацтва. Був головою Мефедівської сільської ради, очолював сільське споживче кооперативне товариство. Трійкою при колегії ДПУ УСРР 17 квітня 1933 року за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у концтабір на 5 років. За сумлінну працю достроково звільнений у вересні 1935 року. У рідному селі працював у колгоспі, обирався членом його правління. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 13 листопада 1937 року за антирадянську агітацію ув'язнений у виправно-трудовий табір терміном на 10 років. Помер 20 травня 1938 року, відбуваючи покарання у БАМЛАЗі (Амурська область, Російська Федерація). Реабілітований відповідно в 1959 р. та 1985 р.**



*З групового фото.* 1922 р.

Степан Якимович Неруш народився в селянській родині в поліському селі Мефедівка колишньої Чернігівської губернії. У батька було лише 4 десятини землі на 9 їдців. Нестатки змусили Степана з раннього дитинства наймитувати у поміщика. Два роки працював шахтарем на Донбасі. У 1914 р. був призваний до імператорського війська. Спочатку служив у Пермі (Росія) у запасному саперному батальйоні, а через 3 місяці переведений до Самари в кавалерійський полк. Після навчальних зборів одержав звання єфрейтора і був відправлений на фронт Першої світової війни. Брав участь у бойових діях у складі 9-ї Сибірської стрілецької дивізії…[1]

На зламі 1917 та 1918 рр. російська армія перебувала фактично у напівrозваленому стані, а більшовицький уряд Росії дотримувався принципу „ні миру, ні війни, а армію – розпустити". 9-а стрілецька дивізія припинила своє існування, і Степан Неруш повернувся до рідного села. Тут на землях колишньої Гетьманщини вже діяли владні органи Української Центральної Ради, котра своїм IV Універсалом 9 січня (22 січня за н. ст.) 1918 р. проголосила Українську Народну Республіку „суверенною державою українського народу". За умовами Брестського договору, укладеного Росією з Німеччиною 3 березня 1918 р., Раднарком зобов'язувався визнати законність уряду Центральної Ради на території України, негайно вивести свої війська з УНР, припинити будь-яку агітацію і пропаганду проти уряду, громад та установ УНР, укласти з нею мир. Договором про перемир'я, укладеним 4 травня 1918 р. у с. Коренєво мирною делегацією Радянської Росії та Української Держави, була встановлена „Нейтральна зона" шириною в 10 км. З українського боку зона проходила по лінії Суджа – Любимівка – Коренєво і залізниці Коренєво – Рильськ; з радянської сторони – по лінії селищ Мазонівка

– Степанівка – Нижня Груня, залізничного перехрестя лінії Коренєво – Льгов та шляху Александровськ – Крем'яне – Черкаське Порічне – Пушкарське – Руська Конопелька. „Нейтральну зону" не мали права переходити ніякі загони обох сторін. Попри цю заборону, на виконання рішень І-го з'їзду комуністичних організацій України, який відбувся 5-12 липня 1918 р. у Москві, більшовики формують тут партизанські загони та регулярні частини для „організації збройного повстання робітничо-селянських мас проти їх гнобителів"[2]. Уряд Радянської Росії намагався довести, що „класова боротьба" здійснюється руками самих українців. З цією метою, крім Народного Секретаріату – маріонеткового червоного уряду України, на півночі сучасної Сумської області у другій половині 1918 р. під проводом більшовика Віталія Примакова[3] формуються частини „Червоного козацтва" – чи не єдиної на той час регулярної червоноармійської формації, яка позиціонувалася як українська за характером. Однак, як і РСЧА, котра воювала під гаслами інтернаціоналізму, „козацтво" було строкатою етнічною сумішшю і переважно складалося з найманих китайців, інгушів, чехів, угорців, латишів і росіян. При вступі до Червоного козацтва бійці давали обіцянку не полишати його лав не менш як 6 місяців. Попри все, значну частину 1-го полку Червоного козацтва становили українці, котрі прийшли сюди під впливом соціал-демократичних переконань та за покликом романтики козацьких „вольностей". До загону Примакова бійцем-кавалеристом добровільно вступив і Степан Якимович Неруш. Як згадував ветеран „червонців" І. Хоминич із Сумщини, „Полк Червоного козацтва розташувався в нашій Кривоносівці. Стала добровільно приходити молодь з Каліївки, Дубровки, Хильчичів, Кривоносівки, Жарів". Прикордонна станція Зернове (тепер – м. Середина-Буда) стала базою Центрального повстанського штабу. З півночі прибували снаряди, „захоплені в боях з англійцями велосипеди і мотоцикли, із Смоленська – гвинтівки і патрони, з Брянська – кулемети". Інший ветеран Д. Солдатенко згадував: „Із Середини-Буди ми привезли в розташування партизанського загону нові гвинтівки, револьвери, шаблі, сідла для коней, обмундирування для бійців, надіслані з Росії... Ми форсували ріку Десну і продовжили боротьбу з німецькими окупантами. Люди, які звільнилися від окупації чужоземців, охоче йшли до нашого загону. Із них ми формували нові підрозділи. Командиром першої козацької сотні був призначений Степан Неруш"[4]. „Червонці" та радянські партизани віддавали перевагу не прямим сутичкам із кайзерівськими частинами та підрозділами „Державної Варти", а нападам на продовольчі й речові склади, поміщицькі економії та заможні селянські господарства, не обмежуючись лише північними районами нинішньої Сумщини. Під індивідуальний терор підпадали місцеві урядовці та діячі Української демократично-хліборобської партії.




14-15 серпня 1918 року біля с. Вороб'ївки[5] на Чернігівщині було захоплено тридцять підвод із хлібом, обмундирування та чимало зброї, а у старости

Новгород-Сіверського повіту червоні козаки відібрали худобу вартістю у два мільйони карбованців. У с. Хильчичі загін Примакова провів майже два місяці: ночами перехоплював і топив на Десні баржі з військовим спорядженням[6].

На початку 1919 року 1-й полк Червоного козацтва розгорнувся в бригаду за рахунок мобілізованих українців та поповнень із Росії, потім став бригадою, а у серпні-грудні 1919 року – 8-ю кавалерійською дивізією Червоного козацтва Робітничо-Селянської Червоної Армії. Входили до цієї дивізії московський, латиський і залишки кількох орловських кавалерійських полків, червоні кубанці, добровольці з Уралу, проте всі вони звалися „червоними козаками"[7]. Саме того року Степан Якимович Неруш став помічником командира 1-го Червонокозачого полку.

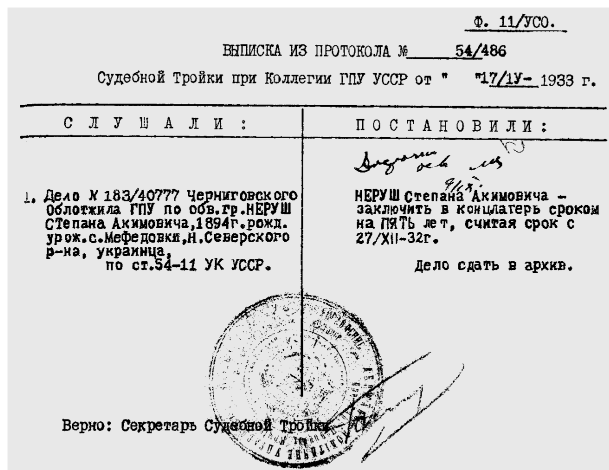
У березні-квітні 1919 р. дивізія перейшла до партизанської тактики рейдів у тилу військ УНР. У травні того ж року вона боролася з повстанням отамана Григор'єва, а у липні-вересні брала участь у боях проти Денікіна на Донбасі. У листопаді 1919 р. – лютому 1920 р. „червонці"– на вістрі нового наступу РСЧА проти Денікіна, з боями пройшли Донбас і дійшли до Криму. У квітні 1920 р. у складі 14-ї радянської армії частину спрямовують на Західний фронт – для наступу проти польських та українських військ. У серпні козаки Примакова рейдують під Проскуровом і Старокостянтиновом, переходять р. Збруч, доходять аж до Болехова й Стрия, а при відступі Червоної армії зазнають сильної поразки від частин генерала УНР Ю. Тютюнника.

Радянське командування високо оцінило бойові заслуги червоних козаків під час походу на захід. Реввійськрада Українського фронту нагородила полк почесним Червоним прапором. Наказом по військах фронту була оголошена подяка великій групі командирів і червоних козаків. Серед відзначених були сотник Неруш, боєць Солдатенко та інші. Крім того, постановою ВУЦВК 1-й полк Червоного козацтва нагороджений орденом Червоного Прапора. Сама ж 8-а дивізія була збільшена до корпусу[8].

З огляду на тези ЦК „Про мобілізацію індустріального пролетаріату, трудову повинність, мілітаризацію господарства та застосування військових частин для господарських потреб", схвалені у березні 1920 р. IX з'їздом РКП (б), навесні 1921 року командування дивізії підняло розквартировані в районі Білої Церкви полки червоних козаків на обробіток землі. Однак вже влітку 1921 р. частини корпусу Червоного козацтва на землях нинішньої Сумщини були задіяні в каральних операціях проти „Революційної повстанської армії України" (махновців), а восени – для оточення й ліквідації Української партизансько-повстанської армії під командуванням Ю. Тютюнника.

Після демобілізації влітку 1922 р. С.Я. Неруш, як визначний борець за радянську владу, повернувся до рідної Мефедівки, де отримав землю та займався одноосібним сільським господарством. У 1924 р. односельці обрали його головою сільради, а в 1926 р. – головою споживчого кооперативного товариства.

Політика колективізації, що невблаганно насувалася, вимагала від партійного керівництва України пошуку виконавців непопулярних серед селян аграрних перетворень. Колишні червоні партизани безумовно зараховувалися до таких, адже їх, на думку сталінського керівництва, можна було легко нацькувати на чергових „ворогів". Одночасно ті ж самі партапаратники чудово розуміли, що в даному випадку одними гаслами вже не обійтися і потрібно буде пообіцяти матеріальні блага тим, хто беззаперечно виконуватиме їхні накази. У лютому 1928 р. з нагоди святкування десятирічного ювілею Червоної армії Рада Народних Комісарів УСРР видає ухвалу „Про пільги і переваги червоним партизанам і червоногвардійцям", у якій була розроблена ціла система різноманітних заохочень тим, хто продовжував підтримувати „лінію партії"[9]. Проте видачу відповідного посвідчення Нерушу бюрократи районної ради затягнули аж на цілий рік. Варто відзначити, що вже наприкінці 1920-х років серед тих, хто зі зброєю в руках встановлював радянську владу, стала наростати невдоволеність соціалістичним перетворенням на селі. У чекістських документах ретельно фіксувалися ці вкрай небажані для місцевого партійного керівництва настрої колишніх хвацьких червоних рубак.



Ф. 11/УСО.

ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 54/486

Судебной Тройки при Коллегии ГПУ УССР от " "17/1У- 1933 г.

| СЛУШАЛИ: | ПОСТАНОВИЛИ: |
|---|---|
| 1. Дело N 183/40777 Черниговского Облотжила ГПУ по обв.гр.НЕРУШ СТепана Акимовича,1894г.рожд. урож.с.Мефедовки,Н.Северского р-на, украинца, по ст.54-11 УК УССР. | НЕРУШ Степана Акимовича - заключить в концлатерь сроком на ПЯТЬ лет, считая срок с 27/XII-32г. Дело сдать в архив. |

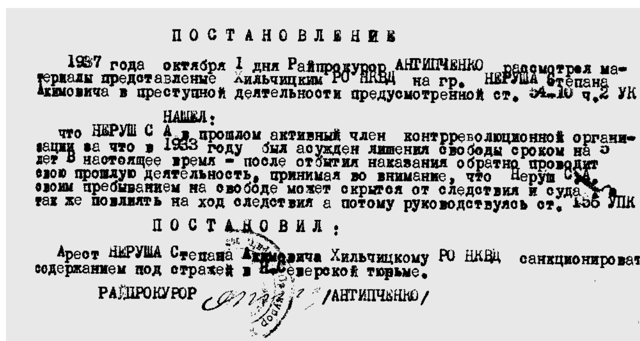
Верно: Секретарь Судебной Тройки

*Із протоколу засідання судової трійки при колегії ДПУ УСРР про ув'язнення С.Я. Неруша в концтабір.* 17 квітня 1933 р.

Доля Степана Неруша дуже схожа на долю колишнього партизана й орденоносця Кіндрата Майданникова з незабутнього роману М. Шолохова „Піднята цілина": на додаток до „перегибів" колективізації у 1930 р. у рахунок м'ясозаготівлі у Степана Якимовича було відібрано корову. Наступного року він змушений був вступити до місцевого колгоспу ім. Шевченка, оскільки цього вимагав його статус „червоного старшини". У цей час до колишніх червоноармійців і партизанів, які дозволяли собі висловлювати незгоду з владною політикою, застосовувалося позбавлення пільг. До окружних партизанських комісій масово надходили наступні звернення: „Що це виходить, що одна і та ж влада видала людині посвідчення, а потім передумала і кинула цю людину в страшну безодню… Я все віддав справі соціалізму. Я рвав себе на роботі і останнім часом спохватився, що маю третю стадію туберкульозу... Я конаю у страшних злиднях… Кириченко"[10].

Таке ставлення до активних борців за радянську владу обурювало їх. Подібні настрої спостерігалися по всій тодішній Чернігівщині. Ветерани Громадянської війни Мефедівки та навколишніх населених пунктів, спілкуючись між собою, висловлювалися за рішучу боротьбу за поліпшення свого становища. Якщо вірити матеріалам архівно-кримінальної справи, то виходить, що мефедівці навіть створили нелегальну організацію колишніх партизанів. На нараді підпільної організації у Хуторі-Михайлівському (тепер м. Дружба Ямпільського району), куди був запрошений С. Неруш, вони, зійшовшись на тому, що політика правлячої партії хибна, вирішили згуртуватися та зі зброєю в руках дати владі зрозуміти, що партизани можуть домогтися поліпшення своїх прав[11]. Принаймні подібні організації реально існували у селах Веркіївка та Кукшин на Ніжинщині.

Нам не відомі всі обставини протесних дій мефедівців, проте варто зауважити, що відбувалися вони у зловісний час – період тотального вилучення у сільського населення хліба й продуктів харчування на початку Голодомору 1932-1933 рр. Справою „антирадянської організації партизанів" активно переймався Хильчицький райвідділ НКВС. Почалися арешти. Було заарештовано і покарано 26 чоловік, чотирьох із них розстріляно. 27 грудня 1932 р. потрапив за грати і Степан Якимович Неруш. Судовою трійкою при Колегії ДПУ УСРР 17 квітня 1933 року за ст. 54-11 КК УСРР (участь у контрреволюційній організації)



ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1937 года октября 1 дня Райпрокурор АНТИПЧЕНКО рассмотрев материалы предоставленые Хильчицким РО НКВД на гр. НЕРУША Степана Акимовича в преступной деятельности предусмотренной ст. 54-10 ч.2 УК

НАШЕЛ:

что НЕРУШ С А в прошлом активный член контрреволюционной организации за что в 1933 году был асужден лишения свободы сроком на 5 лет В настоящее время - после отбытия наказания обратно проводит свою прошлую деятельность, принимая во внимание, что Неруш С.А. своим пребыванием на свободе может скрытся от следствия и суда а так же повлиять на ход следствия а потому руководствуясь ст. 156 УПК

ПОСТАНОВИЛ:

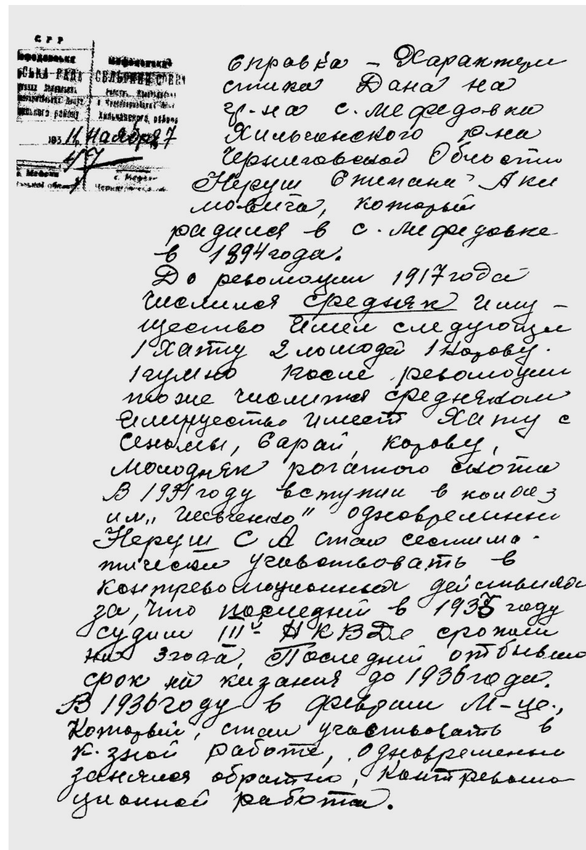
Арест НЕРУША Степана Акимовича Хильчицкому РО НКВД санкционироват содержанием под стражей в Н.Северской тюрьме.

РАЙПРОКУРОР /АНТИПЧЕНКО/

*Постанова прокурора Хильчицького району про санкціонування арешту С.Я. Неруша.* 1 жовтня 1937 р.

він був ув'язнений у концтабір на 5 років[12]. Покарання відбував у смт Свірьстрой Ленінградської області, котрий виник у 1927 р. з початком будівництва Нижньосвірської ГЕС. Звичайно, що спорудження станції велося із залученням в'язнів „СвірьЛАГу". За сумлінну працю і зразкову поведінку трійкою при НКВС УСРР 9 вересня 1935 р. Неруш С.Я. був достроково звільнений від подальшого відбуття покарання. Повернувшись до рідного села, працював на рядових роботах у колгоспі ім. Шевченка. Жив, як то кажуть, поживав і добра наживав. Виховував доньку, родичався з трьома братами і сестрою…

„Хартією" хвилі масових репресій стало рішення лютнево-березневого (1937 р.) Пленуму ЦК ВКП(б), котрий оголосив про існування в країні величезної контрреволюційної троцькістської організації та завдання, що стояли перед усіма громадянами СРСР з її знешкодження. 2 липня 1937 р. Політбюро ЦК ВКП (б) прийняло рішення „Об антисоветских элементах", на підставі якого 30 липня нарком НКВС М. Єжов підписав оперативний Наказ НКВС № 00447 „Об операции по репрессированию бывших кулаков, уголовников и других антисоветских элементов". 31 липня він був затверджений Політбюро. Наказ зобов'язував піддати кримінальному покаранню кілька категорій „активних ворожих елементів", включаючи й тих, хто вже відбув термін ув'язнення і спецпоселення. Серед них – колишні куркулі та учасники повстанських організацій. Передбачалося тільки два види покарання – розстріл та позбавлення волі на терміни від восьми до десяти років. Наказом були намічені чіткі „ліміти" по репресіях для кожного регіону СРСР[13].


11 ноября 37
417

Справка – Характери-
стика дана на
г-на с. Мефедовка
Хильчанского р-на
Черниговской области
Неруш Степану Аки-
мовичу, который
родился в с. Мефедовке
в 1894 года.
До революции 1917 года
числился середняк иму-
щество имел следующее
1 хату 2 лошадей 1 корову.
1 гумно после революции
тоже числится середняком
имущество имеет хату с
сенями, сарай, корову,
молодняк рогатого скота
В 1931 году вступил в колхоз
им. „Шевченко" одновременно
Неруш С.А. стал система-
тически участвовать в
контрреволюционной деятельнос-
ти, что последний в 1935 году
судим III НКВДе сроком
на 3 года, последний отбывал
срок наказания до 1936 года.
В 1936 году в феврали м-це,
который стал участвовать в
к-зной работе, одновременно
занялся обратно, контрреволю-
ционной работой.

*З довідки-характеристики Мефедівської сільської ради Хильчицького району про „контрреволюційну роботу" С.Я. Неруша.* 11 листопада 1937 р.

Під горезвісний ліміт підпав і колишній „червоний козак". Співробітники Хильчицького райвідділу НКВС 1 жовтня 1937 року заарештували Неруша Степана Якимовича. Оскільки під час обшуку енкаведисти не знайшли жодного компрометуючого документу, слідчий домагався у заарештованого зізнання, а у свідків – доказів його антирадянської діяльності. І через місяць у звинувальному висновку він констатував: „… В июне месяце 1937 года в колхозе им. Шевченка были посланы на сенокос 2 бригады колхозников в составе 50-55 человек, в числе которых был Неруш. На поле для колхозников было организовано общественное питание. Там же Неруш спровоцировал колхозников на организованный отказ от получения пищи, распустив слух, что за питание с колхозников будет большое денежное удержание…

Проводил агитацию, направленную против заключения договора между колхозом и МТС, заявляя: „Мы сами управимся , а если нас будет обслуживать МТС, то осенью почти все у нас заберут, будет малая оплата на трудодни…

Вел работу, направленную против ударничества и развития стахановского движения в колхозе, встречая возвращающихся с полевых работ колхозников, говорил с издевкой: „Ну что, накосились, наработались – дураков работа любит…

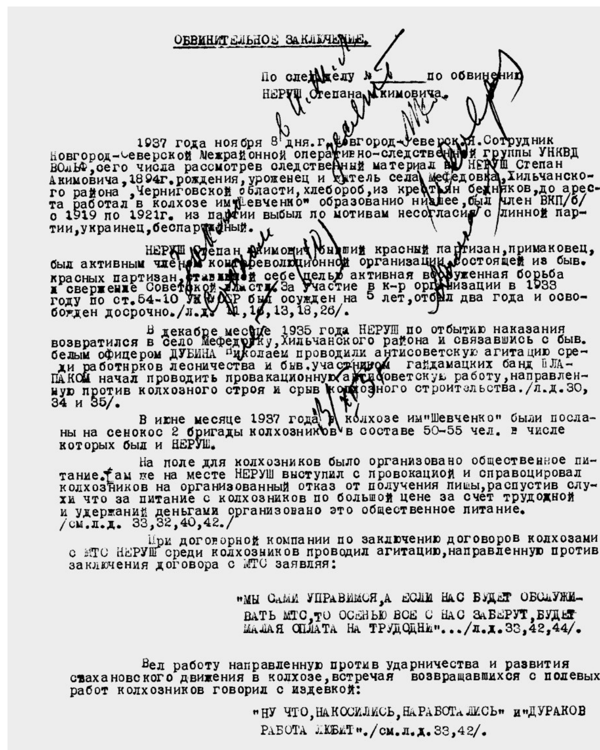
В проведении среди колхозников антисоветской агитации Неруш виновным себя не признал. Но по имеющимся в деле официальным материалам и показаниям свидетелей он в таковой полностью изобличен”.

Враховуючи соціальну небезпеку Неруша та на підставі вище викладеного, керівник міжрайопергрупи постановив: „Следственное дело по обвинению Неруша Степана Акимовича направить тройке при управлении НКВД по Черниговский области на рассмотрение”[14].

Згадана трійка 13 листопада 1937 року прийняла рішення: „Неруша Степана Акимовича за проведение антисоветской агитации, направленной против колхозного строительства и мероприятий, проводимых на селе, заключить в исправтрудлагерь сроком на десять лет”[15]. Покарання він відбував у БАМЛАЗі (Амурська область, Російська Федерація), де й помер 20 травня 1938 року[16].

Необхідно зауважити, що в разі, якби С. Нерушу вдалося уникнути арешту в 1937 році, він був би приречений на смерть у наступному, коли репресії досягли свого апогею. Саме тоді виникає справа Всеукраїнського військово-повстанського партизанського штабу[17], за якою були заарештовані сотні колишніх червоних партизанів і організаторів „Червоного козацтва”, котрих звинувачували у троцькізмі та участі у „змові військовиків”.

Як відомо, процес реабілітації репресованих в Україні активно розпочався з 1956 року. Перевірки справ здійснювалися за заявами репресованих або їхніх близьких. Проте дружина С.Я. Неруша Катерина Василівна лише 15 грудня 1984 року звернулася з листом до Центрального Комітету КПРС. Вона, зокрема, писала: „Убедительно прошу помочь мне в оставшиеся годы моей тяжелой жизни получить пенсию и пользоваться льготами за заслуги перед Родиной моего мужа Неруша Степана Акимовича. Его боевые действия описываются в книге „Червонное казачество”. В 1937 году… судим и умер в 1938 году. Я не знаю до сегодняшнего дня, за что его судили… Свидетельство о смерти сохранилось. Справка о реабилитации утеряна… Убедительно прошу помочь мне восстановить документы… С уважением, Старушка Неруш”[18].



ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

По следделу № ___ по обвинению
НЕРУШ Степана Акимовича.

1937 года ноября 8 дня. г. Новгород-Северск. Я. Сотрудник Новгород-Северской Межрайонной оперативно-следственной группы УНКВД ВОЛЬФ, сего числа рассмотрев следственный материал на НЕРУШ Степан Акимовича, 1894г. рождения, уроженец и житель села Мефедовка, Хильчанского района, Черниговской области, хлебороб, из крестьян бедняков, до ареста работал в колхозе им"Шевченко" образование низшее, был член ВКП/б/ с 1919 по 1921г. из партии выбыл по мотивам несогласия с линной партии, украинец, беспартийный.

НЕРУШ Степан Акимович бывший красный партизан, примаковец, был активным членом контрреволюционной организации, состоящей из быв. красных партизан, ставившей себе целью активная вооруженная борьба и свержение Советской власти. За участие в к-р организации в 1933 году по ст. 54-10 УК УССР был осужден на 5 лет, отбыл два года и освобожден досрочно. /л.д. 11, 16, 13, 18, 26/.

В декабре месяце 1935 года НЕРУШ по отбытию наказания возвратился в село Мефедовку, Хильчанского района и связавшись с быв. белым офицером ДУБИНА Николаем проводили антисоветскую агитацию среди работников лесничества и быв. участником гайдамацких банд ПЛАПАКОМ начал проводить провакационную антисоветскую работу, направленную против колхозного строя и срыв колхозного строительства. /л.д. 30, 34 и 35/.

В июне месяце 1937 года в колхозе им"Шевченко" были посланы на сенокос 2 бригады колхозников в составе 50-55 чел. в числе которых был и НЕРУШ.

На поле для колхозников было организовано общественное питание. Там же на месте НЕРУШ выступил с провокацией и спровоцировал колхозников на организованный отказ от получения пищи, распустив слухи что за питание с колхозников по большой цене за счет трудоднай и удержаний деньгами организовано это общественное питание. /см.л.д. 33, 32, 40, 42./

При договорной компании по заключению договоров колхозами с МТС НЕРУШ среди колхозников проводил агитацию, направленную против заключения договора с МТС заявляя:

"МЫ САМИ УПРАВИМСЯ, А ЕСЛИ НАС БУДЕТ ОБСЛУЖИВАТЬ МТС, ТО ОСЕНЬЮ ВСЕ С НАС ЗАБЕРУТ, БУДЕТ МАЛАЯ ОПЛАТА НА ТРУДОДНИ".../л.д. 33, 42, 44/.

Вел работу направленную против ударничества и развития стахановского движения в колхозе, встречая возвращавшихся с полевых работ колхозников говорил с издевкой:

"НУ ЧТО, НАКОСИЛИСЬ, НАРАБОТАЛИСЬ" и "ДУРАКОВ РАБОТА ЛЮБИТ". /см.л.д. 33, 42/.

*З обвинувального висновку Новгород-Сіверської міжрайонної оперативно-слідчої групи Чернігівського облуправління НКВС у кримінальній справі С.Я. Неруша.*
13 листопада 1937 р.

Це звернення дало змогу остаточно розставити крапки у справі С.Я. Неруша та реабілітувати. Прокуратурою Сумської області за заявою Неруш Катерини Василівни було встановлено: „…За время следствия Неруш С.А. был допрошен единственный раз – 5 октября 1937 года. Причиной ареста послужила его прежняя судимость в 1933 году. Из показаний свидетелей в 1937 году в его действиях не усматриваются факты пропаганды или агитации, которая заключалась бы в призыве к свержению, подрыву, ослаблению советской власти или совершению отдельных контрреволюционных преступлений, как это сказано в ст. 54-10 УК УССР.

Вновь допрошенные свидетели, хорошо знавшие С.А. Неруша по месту жительства и работы, показали, что никаких высказываний, порочащих советскую действительность, от него не слышали, охарактеризовали его положительно".

Виходячи з цього, прокурор Сумської області звернувся до президії Сумського обласного суду з протестом на постанову Чернігівської трійки від 13 листопада 1937 року стосовно Неруша Степана Якимовича[19].

Розглянувши 22 квітня 1985 року цей протест, обласний суд установив: „Как видно из материалов дела, предварительное следствие в 1937 г. проводилось с грубым нарушением норм социалистической законности. Обвинение Нерушу С.А. не предъявлялось. По существу инкриминируемых ему деяний, в том числе по показаниям свидетелей, он не допрашивался и с материалами дела после окончания расследования не был ознакомлен".

Згідно з обвинувальним висновком С.Я. Неруш звинувачувався в тому, що в 1935-1937 роках у селі Мефедівці проводив серед колгоспників місцевого колгоспу антирадянську агітацію. Безпосередньою ж причиною арешту Неруша послужила його попередня судимість у 1933 році. Перевіривши матеріали справи, президія суду дійшла висновку, що протест прокурора обґрунтований і підлягає задоволенню[20]. Виявилося, що ще у 1959 році по цій справі було проведено додаткове розслідування. За постановою президії Сумського обласного суду від 14 жовтня 1959 року справа провадженням була припинена за незаконністю пред'явленого С.Я. Нерушу та іншим фігурантам звинувачення, а в їхніх діях не вбачалися факти антирадянської діяльності. До того ж Степан Якимович винним себе не визнав.

Сумський обласний суд 24 квітня 1985 року надіслав Катерині Василівні довідки про те, що її чоловік Неруш Степан Якимович реабілітований за обома судимостями з політичних мотивів[21].

Примітки.

1. ДАСО, ф. Р-7641, оп. 4, спр. 511, арк. 13.

2. Комуністична партія України в резолюціях і рішеннях з'їздів і конференцій. 1918-1956. – Київ: Держполітвидав, 1958. – С. 13.

3. Примаков Віталій Маркович (30.12.1897– 11.06.1937) – радянський воєначальник, комкор (1935). Член РСДРП з 1914 р. Організатор Червоного козацтва, активний учасник Громадянської війни. У 1925-1930 рр. – військовий радник у Китаї, воєнний аташе в Афганістані та Японії. У 1931 р. навчався в академії Генштабу Німеччини. З 1935 р. – заступник командувача Ленінградського ВО. Військовою колегією Верховного Суду СРСР у червні 1937 р. разом із групою воєначальників засуджений до ВМП і розстріляний. Реабілітований у 1957 р.

4 *Дубинський І., Шевчук Г.* Червоне козацтво. – К.: Політвидав України, 1973. – С. 39, 41, 45.

5. Вороб'ївка – тепер село Новгород-Сіверського району Чернігівської області.

6. *Белокуров А.А.* Бой у села Воробьевка // Червонное казачество: воспоминание ветеранов / Ред.-сост. Е.П. Журавлев, М.А. Жохов. – М.: Воениздат, 1969. – С. 69, 72-75.

7. *Тинченко Я.* Темна історія. Життя і смерть комкора Примакова // Новини тижня. – 2007. – № 33.

8. На підставі наказу Південно-Західного фронту від 26 жовтня 1920 р. № 2029 був сформований Кінний корпус у складі 8-ї та 17-ї кавалерійських дивізій. Секретним наказом РВР від 13 грудня 1920 р.

№ 2797/559 йому присвоєно найменування 1-й Київський кінний корпус. Постановою Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету від 10 серпня 1921 р. присвоєно найменування 1-й кінний корпус Червоного козацтва ім. Всеукраїнського ЦВК.

9. *Ємельянов В.* Нотатки про Ніжинське повстання червоних партизанів: передісторія, історія, доля учасників // Ніжинська старовина. – 2008. – Вип. 6(9). – С. 10.

10. Там само. – С. 12.

11. ДАСО, ф. Р-7641, оп. 4, спр. 511, арк. 15-19.

12. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174, арк. 166.

13. ГУЛАГ: главное управление лагерей. 1918-1960 / Под ред. А.Н. Яковлева, сост. А.И. Кокурин, Н.В. Петров. – М.: МФД, 2002. – С. 96-98.

14. ДАСО, ф. Р-7641, оп. 4, спр. 511, арк. 45, 46.

15. Там само, арк. 47.

16. Там само, арк. 78 зв.

17. У записці наркома внутрішніх справ УРСР В. Успенського від 27 травня 1938 р. про результати слідства по цій справі зазначалося: „На Украине вскрыт и ликвидируется антисоветский военно-повстанческий партизанский штаб, состоящий из участников право-троцкистского и буржуазно-националистического подполья – бывших партизанских командиров.

В состав военно-повстанческого партизанского штаба входили:

ДУБОВОЙ Наум, заместитель председателя Всеукраинской партизанской комиссии, в прошлом командир партизанского соединения на Киевщине (находится в Сочи, командированы работники для ареста);

КРАПИВЯНСКИЙ, работник Гулага НКВД, в прошлом организатор партизанских отрядов на Черниговщине (не арестован);

БАГИНСКИЙ, старший военрук Харьковских ВУЗ'ов, один из организаторов „Червоного казацтва" (арестован)…" (ГДА СБ України, ф. 16, оп. 31, спр. 4, арк. 242).

Пізніше, у 1939 р., коли за вказівкою нового наркома НКВС СРСР Л. Берії були засуджені колишні „єжовці", до їхнього числа потрапив і начальник Чернігівського обласного управління НКВС Єгоров, котрий на суді засвідчив, що на „антипартизанській" нараді 6 травня 1938 р. у начальника НКВС УРСР Успенського „все було сказано так, що для мене стало ясно, що треба громити колишніх червоних партизан... Я негайно дав указівки допитувати цих партизан і через деякий час від них були взяті свідчення про те, що в Чернігівській області існує розгалужена повстанська організація, що складається з колишніх червоних партизан" (Ємельянов В. Вказ. праця. – С. 14).

Крім В.М. Примакова, у 1937-1938 рр. були репресовані й розстріляні інші організатори „Червоного козацтва" – Ю.М. Коцюбинський і Г.Л. Пятаков, а також майже увесь командний склад: А.В. Багинський, комдив П.П. Григор'єв, комдив М.О. Дьомичов, комбриг М.О. Зюка (Зюік), комкор М.М. Криворучко, уповноважений Наркомату оборонної промисловості СРСР у США Є.І. Петровський, комбриг П.Р. Потапенко, комкор С.А. Туровський, комдив Д.А. Шмідт (Гутман). Реабілітовані за часів хрущовської „відлиги". Саме Червоне козацтво було розформовано наприкінці 1930-х рр. шляхом перетворення 1-го Кінного корпусу Червоного козацтва на звичайний мотомеханізований корпус, а 1-ї Запорізької та 2-ї Чернігівської дивізій Червоного козацтва – відповідно на 32-у та 34-у кавалерійські дивізії. У монолітну та уніфіковану РСЧА червоні козаки в старому вигляді вже не вписувалися. Згадка про роль Червоного козацтва під час Громадянської війни тривалий час була заборонена.

18. ДАСО, ф. Р-7641, оп. 4, спр. 511, арк. 55.

19. Там само, арк. 106-109.

20. Там само, арк. 113.

21. Там само, арк. 115-116.

*ВОВК О. В., КОРНІЄНКО О. М.*

# ТАЛАНОВИТИЙ НАЩАДОК КОЗАЦЬКОГО РОДУ

**ЮРКЕВИЧ**
**Віктор Дмитрович**

**Народився 26 грудня 1898 р. у м. Александрополі Еріванської губернії (з 1924 – м. Ґюмрі, Республіка Вірменія) у родині військового лікаря Дмитра Юркевича. Видатний український історик, археолог, архівіст. Підпав під репресії як представник історичної школи академіка М.С. Грушевського. У 1937-1939 рр. відбував покарання у таборі „ВоркутПечЛАГ" (м. Воркута). Помер 12 вересня 1939 р. на табірному об'єкті „Санкомандировка Адак". Реабілітований у 1960 р.**



Серед видатних українських вчених, котрі досліджували історію Слобідської України, помітне місце займає учень М. Грушевського Віктор Дмитрович Юркевич, чий короткий життєвий шлях був сповнений значних творчих здобутків. Рід Юркевичів походить зі старовинної української козацької шляхти, спадкові та рангові маєтності якої знаходилися на теренах нинішнього Середино-Будського району Сумщини[1]. До скромного маєтку Юркевичів на р. Свизі приєдналися дрібні угіддя у селах Кривоносівка та Хильчичі, поруч з якими виріс хутір Юркевичі (тепер с. Таборище Кривоносівської сільради Середино-Будського району Сумської області). Як засвідчує Інна Юркевич-Федущак у дослідженні про рід свого батька – Віктора Юркевича, невеличкі володіння не давали змоги бути джерелом їхнього існування, садиба скоріше слугувала осередком збереження родинних українських традицій[2].

Віктор Юркевич народився 26 грудня 1898 року у родині доктора медицини, військового лікаря Дмитра Юркевича та випускниці консерваторії і вчительських курсів Марії Нейманд у м. Александрополі колишньої Еріванської губернії (тепер м. Ґюмрі, Республіка Вірменія) [3]. Попри те, що родина мешкала у Закавказзі, а батьківська служба й освіта була російськомовною, родина завжди плекала українські звичаї, мову, культуру. Крім Віктора, Юркевичі мали ще двох дітей – братів-близнюків Миколу та Володимира, що народилися у 1903 р. Батькова служба потребувала частих переїздів. Юркевичі певний час мешкали у Воронежі, Кременчуці, Ромнах та Чугуєві. Коли у Кременчуці навесні сталася повінь, Віктор брав участь у рятувальних роботах, за що місцевою владою був нагороджений медаллю[4].

Ще з часів навчання Віктор Юркевич виявляв цікавість до бібліографії, займався каталогізацією та впорядкуванням шкільної бібліотеки. Проте захоплення минувшиною не

стало на перешкоді вступові на фізико-математичний факультет Московського університету для вивчення механіки та хімії[5] після закінчення у 1917 р. Кременчуцької реальної школи. Інтерес до української історії не полишав Віктора. У 1918 р. він повернувся до України, де у Києві вступив на історико-філологічний факультет Університету Святого Володимира. У наступному році родина Юркевичів оселилася у Києві. У родинному маєтку на хуторі Юркевичі Дмитром Юркевичем була заснована лікарня, де він працював головним лікарем, але згодом повернувся до Києва. Після встановлення радянської влади брати Юркевичі у 1919-1920 рр. працювали санітарами, лаборантами установ Червоного Хреста, учителями курсів ліквідації неписьменності, щоб мати робітничий стаж для права на здобуття вищої освіти. Під час навчання Віктор написав кілька вагомих історичних досліджень, займався археологічними розкопками, упорядковував церковні документи. У 1923 р. він закінчив університет з відділу історії України, працював викладачем 14-ї київської трудової школи[6].



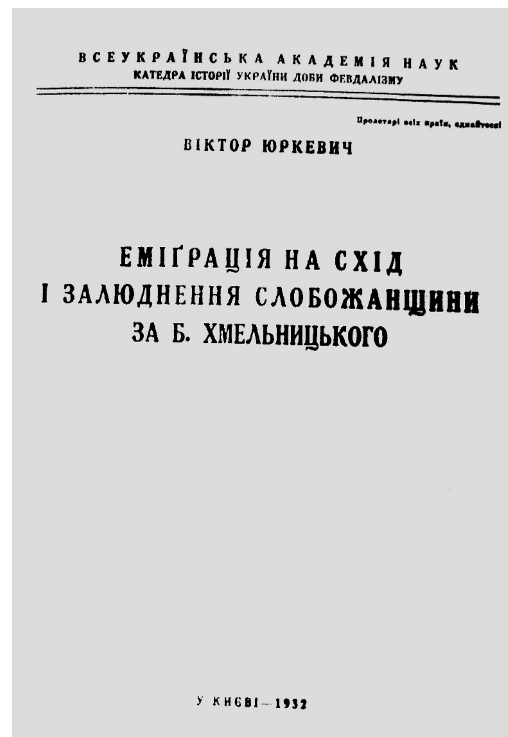
*Родовий Герб Юркевичів.* Поч. ХІХ ст.

31 березня 1924 р. заснована Київська науково-дослідна кафедра історії України Всеукраїнської Академії Наук (ВУАН) на чолі з Михайлом Грушевським, одним із головних завдань якої була підготовка нового покоління українських істориків. Серед 11 затверджених аспірантів був і В. Юркевич, котрий став одним із найближчих учнів та помічників видатного історика[7]. З часу закінчення аспірантури у 1929 р. В. Юркевич – співробітник Науково-дослідної кафедри історії України ВУАН. Співпраця молодого історика з М. Грушевським виходила за межі суто службових питань. Серед громадських доручень Віктор Юркевич переймався поверненням висланого до Середньої Азії академіка К.В. Харламповича. З цією метою він звертався до найвищих владних установ, на жаль – безуспішно. Про це він звітував листом від 5 жовтня 1927 р. М.С. Грушевського, повідомляючи, що „від свого імені подав прохання до Особого Совещанія ОГПУ". Разом з тим він пропонує наступне: „На мою думку, можна було би заяву подати або особисто Калініну, або до прийомної експедиції ВЦИК у Кремлі… Одночасно, я гадаю, можна було би на нашому екземплярі зробити поправки в адресі червоним атраментом і подати (разом з копією листа ленінградської АН) на адресу Колегії ОГПУ… Ваш В. Юркевич"[8]. У листі від 18 жовтня 1927 р. він повідомляв Михайла Сергійовича про свій безрезультатний візит до Центрального Виконавчого Комітету та рішення щодо подання клопотання про амністію „безпосередньо до Кремля, а далі буде видно"[9]. Характерно, що перший із цих двох листів був перлюстрований, виписка з нього від 10 жовтня 1927 р. була скерована до начальника таємного відділу ДПУ УРСР[10]. Крім того, у листі В. Юркевича до доньки М. Грушевського – Катерини від 3 жовтня 1927 р. йдеться і про виконання ним приватних доручень родини академіка. Відвідуючи австрійську та французьку місії, він з'ясовував можливість оформлення дозволу виїзду Грушевських за кордон[11].

З 1926 р. В. Юркевич перебуває на посаді штатного співробітника Комісії Лівобережної України, а з 1927 р. – заступника секретаря Історичної секції та члена її ради – з 1928 р. Молодий дослідник проводить археологічні розкопки на території України. Ним було відкрито у долині р. Десни дев'ять стоянок часів неоліту[12]. Проте справжнім науковим уподобанням В. Юркевича була історія України XVII століття. Для вивчення документів з історії України другої половини XVII-XVIII ст., творів Івана Вишенського, що зберігалися в Архіві давніх актів, В. Юркевич у 1926-1929 рр. перебуває у Москві

у науковому відрядженні[13]. З початку 1927 р. Віктор Юркевич затверджений дійсним членом Історичної секції ВУАН, а в 1929 р. він захистив кандидатську дисертацію, присвячену еміграції та заселенню Слобожанщини. Того ж року він одружився з Ларисою Афендик – знайомою з дитинства[14]. У 1931 р. у Києві вийшла друком монографія В. Юркевича „Еміграція на схід і залюднення Слобожанщини за Богдана Хмельницького”[15]. Протягом 1931-1933 рр. історик очолював Комісію козаччини і козацької доби, працював співробітником комісії ВУАН, Комісії для вивчення соціально-економічної історії України XVIII-XIX ст. Ним було надруковано і підготовлено у рукописах понад 30 наукових праць.

Наприкінці 1929 р. – початку 1930 р. почалося відкрите руйнування створеної М. Грушевським школи української історії та відповідних установ ВУАН. Початок поклало „розкриття” чекістами Спілки Визволення України з арештом одного з провідних учених школи Осипа Гермайзе. У 1932 р. В. Юркевича було призначено секретарем бригади історії промисловості та пролетаріату. Слід зауважити, що в цей час тривало згортання українізації[16]. Висвітлення історії стало можливим для дослідників лише в рамках ідеологічних настанов більшовицької партії. У 1930-х роках з двадцяти учнів М. Грушевського дев’ять були арештовані, з них два розстріляні, п’ять померли в концтаборах ГУЛАГу. Шість дослідників виїхали з України, а доля трьох невідома. Після Другої світової війни у Києві працювали лише двоє вчених[17]. В. Юркевич тяжко переживав руйнацію наукових структур, створених М. Грушевським, як і саму смерть учителя в 1934 р. Як „прихованого грушев’янця”, через певні розходження з офіційною позицією щодо історичного минулого, Віктора Юркевича починають цькувати, звинувачуючи у „буржуазно-націоналістичній з проявом фашизму фальсифікації історичних подій”[18]. Праці В. Юркевича припиняють публікувати, дослідникові перешкоджають займатися наукою[19]. У 1934 р. Віктора Дмитровича викликали до ОДПУ і тримали там кілька тижнів. Повернувся він додому в жахливому фізичному і моральному стані. Дружині повідомив, що побував у пеклі й дав підписку про нерозголошення. Але пояснив, що від нього вимагали осквернення особистості й діяльності М. Грушевського. У відповідь він заявив, що має розбіжності у поглядах і трактуванні окремих історичних подій, але це не може бути приводом, щоб ганьбити свого вчителя, поважну, стару і хвору людину. Нічого не писав і не підписував. Унаслідок фізичних методів „переконань” у Юркевича розійшлися старі післяопераційні шви, і його помістили до в’язничної лікарні. Цей арешт не зафіксований в архівних документах, і дата його не збереглася. Проте саме він, як і погляди історика, був підставою для того, щоб В. Юркевича звільнили з Історико-археографічного інституту „як невідповідаючого вимогам інституту та його роботи”[20].



ВСЕУКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК
КАТЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ДОБИ ФЕВДАЛІЗМУ

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

ВІКТОР ЮРКЕВИЧ

ЕМІҐРАЦІЯ НА СХІД
І ЗАЛЮДНЕННЯ СЛОБОЖАНЩИНИ
ЗА Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

У КИЄВІ – 1932

*Титульна сторінка книги В.Д. Юркевича.* 1932 р.

Невдовзі В. Юркевичу вдалося влаштуватися на посаду бухгалтера і коректора Молотовської райспоживспілки,

*План „Санкомандировки Адак”* в'язня П. Котова. 1950-і рр.

де він пропрацював два роки. У 1936 р. його заарештували, але невдовзі звільнили за станом здоров'я. Улітку 1937 р. у Віктора й Лариси народилася донька, а місяць потому, уночі 12 вересня 1937 р. В.Д. Юркевича було знову заареш-товано 3-м відділом УДБ УНКВС по Київській області[21]. І.В. Юркевич-Федущак згадувала: „12 вересня [1937] вночі до нашої оселі завітали шуліки з „чорного ворона”. Не знати як, але батько відчув це, лише почувши кроки на сходах, і почав одягатися. Мама заціпеніла, а я почала несамовито кричати. Брутальний обшук тривав кілька годин. Усі речі, книги, папери були грубо вивернуті на підлогу і поперекидані. Вилучено дві книги – М. Грушевського і М. Попова, фотоапарат „Зінгер” та дві квитанції на суму 2100 руб. за закладені мамою спадкові коштовності... Під час жахливої процедури батько зберігав витримку, як міг втішав маму. І вона не кричала і не плакала. Обіцяв невдовзі повернутися, хоча обоє вже розуміли, що його чекає. На всі грубощі, образи, безглузді запитання відповідав спокійно, впевнено, з гідністю. Не дозволили взяти особисті речі, лише предмети туалету. Боляче грюкнули двері машини. Так ми осиротіли”[22].

Понад два місяці слідства Віктор Дмитрович відмовляється підписувати сфальшовані протоколи. Адже, як відомо, слідчі того періоду щедро вставляли до свідчень політв'язнів завчені стандартні вислови-штампи про контрреволюційну діяльність. Допити здійснював молодший лейтенант держбезпеки Ружицький. Єдиним „свідком” у справі Юркевича був колишній аспірант НДКІУ Осип Павлик, розстріляний 26 жовтня 1937 р. У справі Юркевича є виписка з одного протоколу допиту Павлика, на якому він у такий спосіб характеризує Юркевича: „По своим политическим убеждениям Юркевич является ярым украинским националистом „самостийныком” и принадлежал в прошлом к активной контрреволюционной группе Грушевского, куда входили кроме него Глушко, Шамрай, Гавриленко и другие”[23].

У протоколі допиту від 17 листопада 1937 р. слідчий „зі слів Юркевича” записав наступне:

„… Вперше я познайомився з Грушевським Михайлом Сергійовичем та особами, які пізніше ввійшли у склад контрреволюційної організації, очолюваної Грушевським М.С, на вечірці, влаштованій Грушевським у 1924 р., скоро після його приїзду до Радянського Союзу. Вечірка відбулася в приміщенні Історичної секції. На ній були присутні представники старої буржуазно-націоналістичної інтелігенції міста Києва, члени бувшого Українського наукового товариства і дехто з молоді, залученої Грушевським М.С. до співробітництва у передбачених виданнях секції. Вечірка повинна була об'єднати зібране товариство, відновити старі знайомства і зв'язки та встановити нові. На вечірку мене запросив Глушко Сильвестр Васильович, який працював у той час викладачем середньої школи у Києві.

У 1926 р. мене запросив до себе додому Грушевський М.С. і запропонував працювати у контрреволюційній націоналістичній організації, на що я дав свою згоду. Тут же Грушевський запропонував мені наукове відрядження для роботи в Москві, обіцяв у найближчий час влаштувати мене на постійну посаду наукового співробітника Академії

наук та надати стипендію як аспіранту. З цього часу я почав працювати у контрреволюційній націоналістичній організації, тобто з 1926 р.

… Залучений до роботи в організації, я, як націоналіст по переконанню, прийняв активну участь у вказаній вище науковій та видавничій роботі”[24].

Цілком очевидно, що вислови стосовно „націоналістичних переконань” та „контрреволюційної націоналістичній організації” аж ніяк не могли належати Юркевичу.

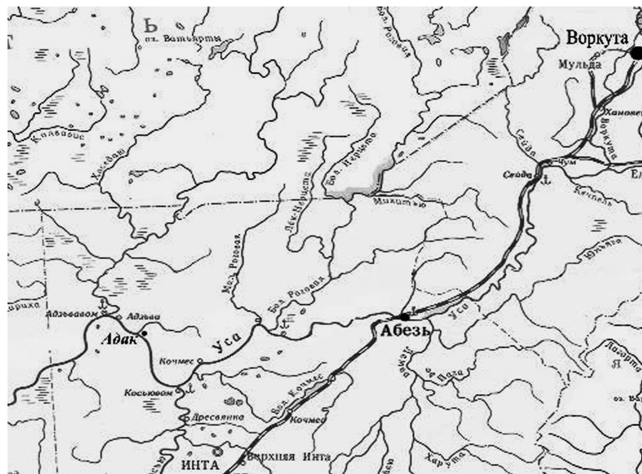
29 вересня 1937 р. Віктору Дмитровичу було висунуто обвинувачення в тому, що він є учасником контрреволюційної організації і здійснював контрреволюційну роботу. Крім того, його звинувачували у шпигунській діяльності на користь „однієї з іноземних держав”. В обвинувальному вироку зазначалося, що Юркевич був завербований академіком Грушевським до контрреволюційної націоналістичної організації, здійснював контрреволюційну роботу в галузі науки, підтримував зв'язок з „агентом іноземної розвідки” О. Павликом, що кваліфікувалося за ст.ст. 54-10 та 54-11 КК УРСР. На перших допитах ув'язнений заперечував висунуте обвинувачення, але згодом його змусили дати свідчення проти себе та інших осіб, що начебто належали до контрреволюційної націоналістичної організації. Однак шпигуном В. Юркевич себе так і не визнав[25].

1 грудня 1937 р. Віктор Дмитрович постановою Трійки при управлінні НКВС по Київській області ув'язнений у концтабір на 10 років. Як свідчить довідка з Воркутинського архіву МВС Комі АРСР, видана у 1989 р., В. Юркевич прибув на пересильний пункт ВОРКУТПЕЧЛАГу 9 липня 1938 р., з 16 серпня працював на шахті № 1-2 м. Воркута, а з 4 жовтня – на залізничній станції Уса[26].

Після року непосильної праці на перевантаженні вугілля із залізниці на річкові баржі, його, виснаженого і хворого, 5 липня 1939 р. відправили разом з іншими, вже непридатними до жодної праці в'язнями, до табору смертників – „Санкомандировки Адак”. Ті з небагатьох, кому вдалося вижити, розповідали, що навесні, після прибуття нових партій дармової робочої сили по скреслій ріці Усі, на одну з барж заводили, радше заносили безнадійно непрацездатних невільників і відштовхували баржу від берега. Течія зносила баржу вниз по річці, де на відстані понад 90 км, на безлюдному вищому березі, на вигині Уси, у місці впадіння в неї ріки Адак, був закладений цей так званий „санітарний” табір. Тут стояв один дерев'яний барак – „санчастина”, а навколо були вириті землянки. Нари та верхній настил у землянках були з покручених нетесаних жердин, вирубаних невільниками у навколишніх приполярних низькорослих заростях. Посередині – чавунна діжка-пічка. Викопані навколо землянок рови слабо рятували від талої води, яка не проникає влітку через вічну мерзлоту. Літо ж там триває біля 2 місяців, із серпня починається сніг.

Баржу з новоприбулими прибивало течією до берега, місцеві в'язні баграми підтягували її і переносили напівживих до землянок. Померлих у дорозі одразу заносили вище від табору і ховали у неглибоких ровах. Так виникло кладовище „Гірка”. Про цей табір є згадка у книзі О.І. Солженіцина „Архипелаг ГУЛАГ”[27].

Продукти для табору також сплавляли рікою, лише в літній час і суворо за нормою, плануючи смертність. Коли ж узимку




*Карта „ВоркутПечЛАГу”.*

виявлялося, що кількість ще живих в'язнів перевищує заплановану, то періодично проводили „відстріл зайвого контингенту", причому живих було легше транспортувати, тому добивали вже на „Гірці", і не лише пострілами, зберігаючи боєприпаси[28].

Лікування проводили такі ж політв'язні, часом з дуже низькою освітою, за відсутності медикаментів. Головними ліками були хвойні відвари, улітку запасали трави. Йшло будівництво табору, і всіх, хто міг ще рухатися, відправляли в „наряди" – на будівельні та господарські роботи з обслуговування табору, на заготовку дров, а влітку ще й на збір ягід, грибів, трав. Згодом і там з'явилося виробництво – плели з лози кошики, робили дерев'яний посуд, іграшки. Поруч збудували цегельню, яка поставляла цеглу на будови Інти і Воркути[29]. Виросли бараки, огороджені, як і всюди, колючим дротом і сторожовими вишками. Одночасно тут перебувало біля 700 в'язнів, які до двох років повністю вимирали. Але це було потім і зафіксоване у спогадах повоєнного в'язня Адаку Петра Котова[30].



*Вугільна шахта у м. Воркута.* 2006 р.

В.Д. Юркевича не стало 12 вересня 1939 р., рівно через два роки по арешті. Варто зауважити, що того дня у таборах Комі АРСР проводилися масові розстріли. Двадцять років поспіль родина Юркевичів не могла довідатися про вирок і смерть Віктора Дмитровича. У 1960 р. за заявою дружини Лариси Григорівни Афендик-Юркевич справа В. Юркевича була переглянута слідчим відділом КДБ при Раді Міністрів УРСР. Після дослідження слідчих справ Грушевських і багатьох „грушев'янців", допиту живих на той час працівників Науково-дослідної кафедри історії України та довідки з Академії наук УРСР слідчі органи підготували наступний висновок:

„Заключение по архивно-следственному делу № 37174.

Утверждаю: Председатель КГБ при Совете Министров УССР генерал-майор В. Никитченко. 27.06.1960 г.

Старший следователь по особо важным делам следотдела КГБ при СМ УССР майор Лысенко…

НАШЕЛ:

[…] На первых допросах предъявленное обвинение Юркевич отрицал, на последующих... дал показания о своей и других лиц принадлежности к к-р националистической организации, в которую его завербовал в 1926 г. академик Грушевский М.С. В проведении шпионской деятельности Юркевич себя виновным не признал.

К делу приобщены показания арестованного по другому делу Павлыка О.Я. (даты нет) о том, что Юркевич – ярый украинский националист и фашист, неоднократно высказывал свои националистические и фашистские взгляды, в прошлом принадлежал к к-р группе Грушевского, в которую также входили Глушко, Шамрай, Гавриленко и другие.

Других доказательств в деле нет. […]

В процессе проверки по делу ранее предъявленное Юркевичу обвинение не нашло своего объективного подтверждения. В архивно-следственном деле нет проверенных материалов, которые указывали бы на то, что Юркевич до момента взятия его под стражу

проводил какую-либо преступную деятельность. Единственные показания Павлыка по этому вопросу (неизвестно, когда они даны) не могли быть достаточными для ареста Юркевича, следовательно, Юркевич был арестован в 1937 г. необоснованно. […]

Свидетели Ткаченко Н.М., Баранович А.И., Шевченко Л.П. показали, что им не известно о существовании контрреволюционной организации и о причастности к ней Юркевича. Грушевская, Шамрай, Глушко и Клименко реабилитированы. […]



*Цвинтар „Горка"*. 2011 р.

Институт истории АН УССР сообщил, что в трудах Юркевича никаких враждебных направлений против советской власти не имеется. Проверкой по государственным архивам компрометирующих материалов в отношении Юркевича не выявлено… Юркевич В.Д. был осужден в 1937 г. при недоказанности ему обвинения, а поэтому – полагал бы: Архивно-следственное дело № 37174 по обвинению Юркевича вместе с материалами дополнительной проверки направить на рассмотрение Прокурору Киевской области.

Ст. следователь /Лысенко/"[31].

На підставі цього висновку прокуратура Київської області реабілітувала В.Д. Юркевича „за недоведеністю обвинувачення".

У 1996 році донька науковця Інна Вікторівна Юркевич-Федущак (1937-2008) разом із дітьми та членами експедиції „Пошук" встановили на місці занедбаного таборового цвинтаря „Горка" хрест з написом: „Вічна пам'ять політв'язням, полеглим у Санкомандировці Адак – Віктору Юркевичу і тисячам невідомих"[32].

Примітки.

1. Полковий хорунжий Іван і його син військовий товариш Пантелеймон Юркевичі за універсалами гетьманів І. Мазепи та І. Скоропадського отримали млин на р. Свига та населені маєтності в с. Кренидівка та слободі Красичці. Рід Юркевичів занесений у 1-у частину дворянської родословної книги. У 1781 р. тут було 8 окремих володінь Юркевичів, що складалися лише з 22 селянських дворів. (*Лазаревский А.* Описание старой Малороссии. Материалы для истории заселения, землевладения и управления. Т. 1. Полк Стародубский. – К., 1888. – С. 104).

„Сотни Новгородской дер. Боровичи. Хутор владения Юркевичей, от Кривоносовки 1 верста при р. Бычихе, над самым берегом по правую сторону, на взгористом месте, лесов мало. Дома о 5 покоях Петра и Осипа, их подданых 16 дворов". У тому хуторі мешкали Юркевичі Яків, Гаврило, Семен і дружина померлого Пантелеймона Параскевія з Янченків. Юркевичі мали підданих по одному двору кожний. Крім них, на хуторі було 25 обивателів. Мешканці займалися землеробством, торгували з купцями Новгорода-Сіверського і Середини-Буди пенькою та „дерев'яною олією". (Опис Новгород-Сіверського намісництва 1779-1781 рр. – К., 1931. – С. 146).

2. „Сини Юркевичів, як і інша козацька шляхта, за традицією ставали гетьманськими воєначальниками, а після знищення козаччини російським царатом служили на цивільній та військовій державній службі, здобуваючи при цьому найвищу можливу на ті часи освіту. У маєтках постійно мешкали тільки старші, хто вже полишав службу, часом – дружини з малими дітьми, а господарство вели управляючі. Лише на

святочні відпустки численна родина неодмінно з'їжджалася з різних кінців Росії та Європи до родинних садиб. Тут вони розмовляли рідною мовою, співали українських пісень, влаштовували з селянами хори, вистави, вертепи. Ще живі селяни, які пам'ятають, що цю традицію зберігали останні дорадянські покоління Юркевичів. Вони розповідають також, що пани Юркевичі постійно давали кошти на церкву та сільську школу. Такі спогади зберігаються у Хильчицькому шкільному музеї. Збереглися фотокартки родини в українському національному вбранні" (*Юркевич-Федущак І.* Слово про батька // Електронний ресурс: http://www.poshuk-lviv.org.ua/pronas/yurkevych1.htm (09.02.2012).

3. Режим доступу: http://www.ukrainians-world.org.ua/expositions/9f781dc0f26de16f/. – 2012. – 9 лют.

4. Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (далі – ІР НБУВ), ф. X – Юркевич В.Д., № 18952. Короткий життєпис від 13.09.1925 р.

5. Родинний архів І. Федущак-Юркевич. Лист В. Юркевича до брата Миколи від 15.10.1917 р.

6. ІР НБУВ, ф. X – Юркевич В.Д., № 18952. Короткий життєпис від 13.09.1925 р.

7. Архів Інституту історії України НАН України. Протокол Науково-дослідної кафедри історії України (НДКІУ), папка 1, арк. 1.

8. ЦДІАУК, ф. 1235, оп. 1, спр. 855, арк. 10-15.

9. Там само, арк. 16-19.

10. ГДА СБ України. Справа-формуляр на М. Грушевського № 7537, т. 4, арк. 447.

11. ЦДІАУК, ф. 1235, оп. 1, спр. 855, арк. 7-9.

12. ІР НБУВ, ф. X – Юркевич В.Д., № 8221.

13. ЦДІАУК, ф. 1235, оп. 1, спр. 1297, арк. 13-16.

14. Режим доступу: http://www.ukrainians-world.org.ua/expositions/9f781dc0f26de16f/. – 2012. – 9 лют.

15. *Оглоблин О.* Українська історіографія. 1917-1956. – К., 2003. – С. 27.; *Юркевич В.* Еміграція на схід і залюднення Слобожанщини за Б.Хмельницького. – К.: ВУАН, 1932. – С. 20, 192.

16. ІР НБУВ, ф. X – Юркевич В.Д., № № 11802, 11803.

17. *Юркова О.* Київська історична школа М.С. Грушевського: Долі науковців // З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 275.

18. ІР НБУВ, ф. X – Юркевич В.Д., № 7113. *Слизький І.* Буржуазно-націоналістичний з проявом фашизму фальсифікат історичних подій середини XVII ст. на Україні.

19. ІР НБУВ, ф. X – Юркевич В.Д., № 1772.

20. ІР НБУВ, ф. X – Юркевич В.Д., № 1777.

21. Родинний архів І. Федущак-Юркевич. Довідка КДБ УРСР від 15.05.1989 р.

22. *Юркевич-Федущак І.* Слово про батька. – Львів: Львівське обласне товариство „Пошук", 2006 // Режим доступу: http://www.poshuk-lviv.org.ua/pronas/yurkevych2.htm/ – 2012. – 9 лют.

23. ГДА СБУ, спр. 52028 ф.п., арк. 44, 45.

24. Там само, арк. 39-43.

25. Режим доступу: http://www.poshuk.lviv.ua/press_p_4.html/ – 2012. – 9 лют.

26. Родинний архів Федущаків, м. Київ. Довідка УВТУ МВС Комі АРСР м. Воркута від 12.10.1989 р.

27. *Солженицын А.И.* Архипелаг Гулаг. 1918-1956: в 3 т.: Опыт художественного исследования / А.И. Солженицын. – М.: Сов. писатель; Минск: Маст. літ., 1990. – Т. 2. – С. 36.

28. *Колесова С.* Свет и тени Адака // Искра [г. Инта]. – 1990. – 13 октября.

29. *Войтоловская А.* По следам судьбы моего поколения. – Сыктывкар, 1991. – С. 244-248.

30. Родинний архів Федущаків, м. Київ. *Котов П.* Это было в Адаке. Спогади. – Гданськ, 1994.

31. ГДА СБУ, спр. 52028 ф.п., арк. 236-240.

# БІОГРАФІЧНІ ДОВІДКИ[1]

## А

**АБАШКІН (АБАШКО) Іван Омелянович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Ромашкове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.10.1930, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Сумським оперсектором ДПУ 7.01.1931 справа закрита. Працював конюхом контори „Заготзерно" (м. Середина-Буда). Арешт 12.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.05.1938 за різку пораженську агітацію та висловлювання невдоволення колгоспним будівництвом застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 1.09.1956 Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1318. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 957).*

**АБРАМСЬКИЙ Микола Станіславович,** 1898 р.н., колишнє с. Татаринівка Сквирського району Київської області, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, бухгалтер артілі з виготовлення меблів. Арешт 24.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 3.02.1938 за контрреволюційну пропаганду та розпалювання національної ворожнечі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 9.01.1990 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 828).*

**АВДІЄНКО Василь Архипович,** 1885 р.н., смт Короп однойменного району Чернігівської області, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта середня, священик без парафії. Арешт 7.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 13.04.1938 за участь в антирадянському угрупованні церковників застосована ВМП. Розстріляний 27.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 22.10.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 14*).*

**АГЕЄВ Ілля Пилипович,** 1897 р.н., с. Чернацьке, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, бондар контори „Заготзерно". Арешт 23.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва та висловлювання терористичних настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 6.07.1943. Реабілітований 20.11.1963 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 532).*

**АДАМЕНКО Дмитро Іванович,** 1902 р.н., с. Чернецьке, проживав у м. Рівне Рівненської області, українець, працівник тресту „Хлібопекарні". Арешт 5.02.1946. Військовим трибуналом військ МВС Рівненської області 11.06.1946 за ст. ст. 54-3, 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Помер 16.07.1947. Реабілітований 18.02.1993 прокуратурою Рівненської області. *(Реабілітовані історією. Рівненська область. – Кн. 3. – 2013. – С. 114).*

**АДАМЕНКО Федір Опанасович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Кривоносівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 13.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 25).*

**АЛЕКСЕЄНКО Іван Максимович,** 1899 р.н., уродженець с. Кам'янка, українець, освіта середня. Червоноармієць артдивізіону 75 окремої СБ. Арешт 3.01.1943, звинувачення в антирадянській пораженській агітації та вихвалянні німецької армії. Військовим трибуналом згаданої бригади 15.02.1943 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5005*).*

---

1. Див. у „Додатках" коментарі до біографічних довідок та інші матеріали.

* Позначення (тут і далі) групових архівно-слідчих справ.

**АЛЕКСЕЄНКО Парасковія Павлівна,** 1913 р.н., народилася і проживала в с. Ромашкове, росіянка, неписьменна, колгоспниця. Підписка про невиїзд від 9.03.1944 як члена сім'ї [дружина] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 18.10.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8674).*

**АЛЕКСЄЙЦЕВ Семен Іванович,** 1915 р.н., уродженець с. Журавка, українець, освіта середня, кандидат у члени ВКП(б). Командир батареї 985 артилерійського полку 320 СД, лейтенант. Арешт 28.02.1943. Військовим трибуналом згаданої дивізії 8.03.1943 за читання німецької газети засуджений до позбавлення волі на 8 років, позбавлений військового звання. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 21.09.1945 склад злочину перекваліфікований на ст. 193-2 „г" (невиконання наказів командира про заборону зберігання та читку німецьких листівок і газет), засуджений до позбавлення волі на 2 роки, за відбуттям терміну покарання звільнений. Реабілітований 2.10.1957 Пленумом Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5860).*

**АЛЄЙНИК Степан Васильович,** 1902 р.н., с. Чернацьке, проживав у с. Проходне Цілиноградської області (Казахстан), росіянин, неписьменний. Арешт 4.09.1930. За ст. ст. 58-2, 58-11 КК РСФРР 6.12.1930 ув'язнений у ВТТ на 3 роки. Реабілітований 7.06.1961 Целіноградським обласним судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d1/f312.htm )*[2].

**АНТИПЧЕНКО Григорій Давидович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Ситне, росіянин, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний пахар". У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 19.09.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 26.07.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 20.04.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13433).*

**АНТОНЕНКО Микола Харитонович,** 1905 р.н., уродженець с. Ситне, росіянин, освіта початкова. Червоноармієць 845 СП 303 СД. Арешт 19.05.1942. Військовим трибуналом згаданої дивізії 4.06.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 24.06.1942 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 27.05.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12694).*

## Б

**БАГЛАЙ Яків Ілліч,** 1900 р.н., с. Вовна Шосткинського району, проживав у с. Нововасилівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.03.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.05.1931 за антирадянську агітацію та розповсюдження провокаційних чуток висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 13.06.1989 прокуратурою Чернігівської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 87).*

**БАЗАН Тихін Єлисейович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Гутко-Ожинка, українець, освіта початкова, бухгалтер Хильчицької районної споживспілки. Арешт 1.09.1937. Військовим трибуналом в/ч 4434 Київського ВО 7.07.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Хильчицьким РВ НКВС 10.03.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12441*).*

**БАННИЙ Денис Пилипович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Нова Гута, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Фрунзе. У 1941-1943 рр. працював і проживав у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 16.08.1946, звинувачення за ст. 54-1 „б" КК УРСР. Управлінням МДБ по Сумській області 5.10.1946 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3673).*

**БАННИЙ Тимофій Юхимович,** 1903 р.н., уродженець с. Нова Гута, українець, освіта початкова. Червоноармієць гвардійського інженерно-загороджувального батальйону 1 гвардійської окремої інженерної бригади спецпризначення. Арешт 24.05.1943. Військовим трибуналом згаданої бригади 6.06.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 13.01.1997 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13652).*

**БАННИЙ Юхим Андріанович,** 1884 р.н., с. Нова Гута, проживав у м. Мурманськ одноймен-

ної області (Росія), українець, постачальник судноремонтного заводу. Арешт 14.07.1937. Особливою трійкою при управлінні НКВС по Ленінградській області 25.12.1937 за ст. ст. 58-6, 58-7, 58-10, 58-11 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 2.01.1938 у м. Санкт-Петербург. Реабілітований 5.06.1958 військовим трибуналом Північного ВО. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://visz.nlr.ru/search/lists/t7/225_1.html).*

**БАРАНЕЦЬ Гаврило Андрійович,** 1891 р.н. с. Таборище, проживав у м. Харцизьк Донецької області, українець, освіта початкова, бракувальник заводу „Головармаліт". Арешт 4.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області застосована ВМП. Відомості про виконання вироку відсутні. Реабілітований у 1959 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область – Кн. 2. – 2005. – С. 67).*

**БАРАНЕЦЬ Федір Ілліч,** 1885 р.н. с. Таборище, проживав у м. Торез Донецької області, українець, освіта початкова, сторож. Арешт 3.08.1938. Лінійним судом Північнодонецької залізниці засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Реабілітований у 1961 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 2. – 2005. – С. 68).*

**БЕЗПАЛОВ Василь Воніфатійович,** 1917 р.н., с. Рожковичі, проживав у м. Іркутськ однойменної області (Росія), росіянин, майстер заводу № 540. Арешт 18.11.1942. Військовим трибуналом військ НКВС згаданої області 17.02.1943 за ст. 58-10 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 27.12.1991 прокуратурою Іркутської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index2.htm).*

**БЕЗПАЛОВ Іван Юхимович,** 1916 р.н., уродженець с. Рожковичі, українець, неписьменний. Червоноармієць в/ч 6539. Арешт 31.05.1939. Військовим трибуналом Свердловського гарнізону 23.10.1940 за ст. 58-10 ч. 1 КК РРФСР засуджений до позбавлення на 5 років. Реабілітований 27.12.1996 Верховним Судом України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13628).*

**БЕРЕЖЕЦЬКИЙ Іван Давидович,** 1904 р.н., с. Чернацьке, проживав у колишньому с. Обихід, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.12.1930, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР. Прокурором Шосткинської дільниці 30.08.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5940).*

**БЄЛЕНКО Лаврентій Митрофанович,** 1910 р.н., уродженець с. Мефедівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 20 окремої вогнеметної роти 225 СД. Арешт 21.04.1942. Військовим трибуналом 52 армії 12.05.1942 за ст. 19-58-1 „г" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 14.10.1942. Військовим трибуналом Ленінградського ВО 27.08.1956 покарання пом'якшене до 5 років. Реабілітований 28.02.1992 військовим прокурором згаданого військового округу. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12028*).*

**БІЛОУС Петро Семенович,** 1902 р.н., уродженець с. Стягайлівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 1266 СП 385 СД, старший сержант. Арешт 12.06.1942. Військовим трибуналом згаданої дивізії 4.07.1942 за ст. ст. 19-58-1 „б", 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до ВМП. Військовим трибуналом Західного фронту 11.08.1942 ст. 19-58-1 „б" з вироку виключена, за ст. 58-10 ч. 2 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12890).*

**БОЛТУШКІН Микола Васильович,** 1918 р.н., уродженець Коченьовського району Новосибірської області (Росія), проживав у м. Середина-Буда, росіянин, освіта початкова, робітник контори „Заготхудоба". Арешт 10.03.1950. Сумським обласним судом 18.07.1950 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Верховним Судом УРСР 25.11.1954 покарання пом'якшене до 5 років, за амністією звільнений. Реабілітований 6.11.1992 згаданим Верховним Судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12452).*

**БОНДАРЕНКО Самійло Петрович,** 1875 р.н., с. Мала Кошелівка Ніжинського району Чернігівської області, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта вища, пенсіонер. Арешт 27.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 13.11.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 253).*

**БОНДАРЄВ Кузьма Іванович,** 1900 р.н., м. Середина-Буда, проживав у м. Красний Лиман Донецької області, українець, освіта вища, заступник начальника політвідділу залізничної

станції. Арешт 6.12.1937. Військовим трибуналом Харківського ВО засуджений до позбавлення волі на 15 років. Реабілітований у 1957 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 2. – 2005. – С. 286).*

**БОРДАЧОВ Іван Кіндратович,** 1913 р.н., народився і проживав у с. Порохонь, українець, освіта початкова, член ВКП(б), колишній інструктор військового навчання райради ТСОАВІАХІМ. З 10.08.1941 по 7.09.1941 – у лавах Червоної армії, до 30.09.1941 – у німецькому полоні, потім до 1943 р. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 8.04.1943, звинувачення за ст. 58-1 „б" КК РРФСР. Управлінням НКВС по Орловській області 30.04.1943 справа закрита, направлений у військкомат. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6012*).*

**БОРДАЧОВ Іван Петрович,** 1875 р.н., народився і проживав у с. Порохонь, росіянин, освіта початкова, працював у колгоспі с. Чуйківка (Ямпільський район). Арешт 18.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.09.1937 за антирадянську агітацію та систематичні крадіжки ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 16.11.1989 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 23).*

**БОРДАЧОВ Максим Іванович,** 1910 р.н., уродженець м. Середина-Буда, українець, освіта середня. Червоноармієць. Засуджений у 1941 р. військовим трибуналом. Реабілітований 29.06.1970 військовим трибуналом Московського ВО. *(Арх. райкомісії з питань реабілітованих).*

**БОРЗАКОВСЬКА Пелагея Іванівна,** 1885 р.н., м. Середина-Буда, проживала в м. Санкт-Петербург (Росія), робітниця артілі „Трудове сприяння". Арешт 18.04.1932. Колегією ОДПУ 16.06.1932 за ст. ст. 58-10, 58-11 КК РСФРР ув'язнена в концтабір на 3 роки. Реабілітована 31.08.1989. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d5/f96.htm).*

**БОРОВИК Кузьма Максимович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Кренидівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 12.04.1931 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки умовно. Працював пасічником у колгоспі ім. Будьонного. Арешт 2.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва, розповсюдження наклепницьких чуток та висловлювання пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 26.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 16.08.1989 – прокуратурою згаданої області, 25.01.1957 – Сумським обласним судом. Брат Боровика Ф.М. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 7, спр. 95*; оп. 1, спр. 422).*

**БОРОВИК Федір Максимович,** 1893 р.н., с. Кренидівка, проживав у с. Очкине, українець, освіта початкова, робітник місцевого коноплезаводу. Арешт 27.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.05.1938 за антирадянську агітацію та висловлювання пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Боровика К.М. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 320).*

**БРИЛЬОВ Петро Семенович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Уралове, українець, освіта початкова, коваль колгоспу ім. Сталіна. Арешт 12.04.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР. Управлінням НКВС по Сумській області 5.11.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1122).*

**БУГАЙОВ Семен Іванович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 16.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 7.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 22.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 9.10.1956 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 835*).*

**БУГЛАК Петро Тимофійович,** 1893 р.н., с. Кобижча Бобровицького району Чернігівської області, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта середня спеціальна, старший землевпорядник районного земвідділу. Арешт 19.03.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Сумським обласним судом 19.07.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-923).*

**БУГРИК Федір Іванович (Федос Іович),** 1904 р.н., уродженець с. Боровичі, росіянин, освіта середня, член ВКП(б). Політрук окремого саперного батальйону 34 СД (Єврейська АО, Росія). Арешт 15.05.1937. 168 військовим трибуналом 13.07.1939 за ст. 58-10 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років, позбавлений військового звання. Військовим трибуналом 2 окремої армії 5.09.1939 покарання пом'якшене до 5 років. Реабілітований 12.08.1957

військовим трибуналом Далекосхідного ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8986).*

**БУРАКОВСЬКИЙ Василь Степанович,** 1914 р.н., народився і проживав у с. Порохонь, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б), колишній тракторист Чернацької МТС. З 18.09.1941 по 17.11.1941 – у лавах Червоної армії, потім – у німецькому полоні, у 1942-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 2.04.1943, звинувачення за ст. 58-1 „а" КК РРФСР. Управлінням НКВС по Орловській області 16.04.1943 справа закрита, направлений у військкомат. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6012*).*

**БУРЕНОК Максим Васильович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Кренидівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Будьонного. Арешт 10.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянському есерівському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 19.06.1957 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 494*).*

**БУРИМОВ Петро Федорович,** 1891 р.н., с. Очкине, проживав у м. Прилуки Чернігівської області, українець, тесляр артілі „Червоний прапор". Арешт 22.03.1949. Особливою нарадою при МДБ СРСР 11.06.1949 за ст. ст. 58-7, 58-8, 58-11 КК РРФСР висланий у Красноярський край (Росія). Реабілітований 9.01.1989 прокуратурою Хабаровського краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d5/f430.htm).*

**БУРШ [БУРША] Петро Єгорович,** 1912 р.н., уродженець с. Порохонь, українець, освіта початкова. Червоноармієць 40 окремої ремонтно-відновлювальної роти 123 СД. Арешт 5.07.1940. Військовим трибуналом 50 СК Ленінградського ВО 26.07.1940 за ст. 58-10 ч. 1 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 19.03.1970 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8584).*

## В

**ВИННИК Іван Павлович,** 1913 р.н., уродженець с. Кам'янка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 164 СП (м. Луганськ однойменної області). У 1941-1943 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 27.03.1944, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 6.12.1944 справа закрита, направлений у спецтабір НКВС № 258 (м. Харків однойменної області) для фільтрації. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4081).*

**ВИХОДЕЦЬ Пилип Петрович,** 1907 р.н., уродженець с. Мефедівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 20 окремої вогнеметної роти 225 СД. Арешт 3.03.1942. Військовим трибуналом 52 армії 12.05.1942 за ст. 19-58-1 „б" КК РРФСР засуджений до ВМП. Розстріляний 20.05.1942. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 28.02.1992 військовою прокуратурою Ленінградського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12028*).*

**ВОЛКОВИНСЬКИЙ Пилип Антонович,** 1895 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 25.03.1933, звинувачення в участі в контрреволюційній повстанській організації. Чернігівським облвідділом ДПУ 14.04.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**ВОЛОДЬКО Тимофій Максимович,** 1912 р.н., уродженець с. Красичка, українець, освіта початкова. Молодший командир 338 СД. 11.09.1942 зник з вогневої позиції. Військовим трибуналом 49 армії 27.11.1942 за ст. 58-1 „б" КК РРФСР засуджений до ВМП (заочно). Особливим відділом НКВС згаданої дивізії 17.01.1943 оголошений у всесоюзний розшук. Управлінням КДБ при Раді Міністрів УРСР по Сумській області 14.09.1976 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8738).*

**ВОРОБЙОВ Григорій Федорович,** 1916 р.н., уродженець с. Голубівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць стрілецько-кулеметного батальйону 22 механізованої бригади. Арешт 31.10.1937. Військовим трибуналом 7 кавалерійського полку Київського ВО 22.01.1938 за контрреволюційну агітацію засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 20.11.1997 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7911).*

**ВОРОБЙОВ Леонтій Семенович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 1.07.1937. Чернігівським обласним судом 20.07.1938 за систематичну антирадянську агітацію, висловлювання проти колгоспного будівництва та позитивні відгуки про фашистський лад засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 17.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11957*).*

**ВОРОНОЙ Олександр Андрійович,** 1880 р.н., с. Нова Гута, проживав у с. Голубівка, українець, освіта початкова, робітник цегельного заводу. Арешт 8.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.10.1937 за антиколгоспну пораженську агітацію ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Вороного Ю.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 8).*

**ВОРОНОЙ Юхим Андрійович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Нова Гута, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний прогрес". Арешт 7.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 16.11.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Вороного О.А. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 9).*

# Г

**ГАРБУЗОВ Олексій Юхимович,** 1875 р.н., м. Середина-Буда, проживав у м. Єнакієве Донецької області, українець, освіта початкова, помічник начальника цеху водопостачання металургійного заводу. Арешт 30.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований у 1958 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. С. 26).*

**ГАСИЧ Микола Андрійович,** 1925 р.н., уродженець с. Жихове, українець, освіта неповна середня. Червоноармієць в/ч 02164, молодший сержант. У 1941-1943 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями, потім вивезений до Німеччини. Арешт 29.09.1949. Військовим трибуналом Московського ВО 12.04.1950 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 25 років, позбавлений урядових нагород. Термін покарання відбував у Красноярському краї (Росія). Військовою колегією Верховного Суду СРСР 20.11.1954 покарання пом'якшене до 6 років, звільнений 6.01.1955. Реабілітований 30.07.1993 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12588).*

**ГЕН Григорій Михайлович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Пигарівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Будьонного. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 11.01.1944, звинувачення за ст. 54-3 КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 16.11.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3696).*

**ГЕН Кузьма Михайлович,** 1911 р.н., уродженець с. Пигарівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 861 зенітного полку. Арешт 19.12.1941. Військовим трибуналом Куйбишевського гарнізону (Росія) 12.01.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 30.01.1942 вирок залишений у силі. Президією Верховної Ради СРСР 7.03.1942 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі з відправкою на фронт. Реабілітований 31.01.1991 Головною військовою прокуратурою СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11827).*

**ГЕРАСИМЕНКО Петро Іванович,** 1867 р.н., с. Хильчичі, проживав у с. Липівка Макарівського району Київської області, українець, освіта середня, священик без парафії. Трійкою при управлінні НКВС по Київській області 10.09.1937 застосована ВМП. Розстріляний 15.09.1937. Реабілітований у 1966 р. *(Реабілітовані історією. Київська область. – Кн. 2. – 2006. – С. 520).*

**ГЛАДІН Іван Петрович,** 1922 р.н., уродженець с. Рожковичі, українець, освіта початкова. Червоноармієць 947 СП 268 СД. Арешт 23.10.1941. Військовим трибуналом згаданої дивізії 6.11.1941 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13266).*

**ГЛАДКОВ Григорій Федорович,** колишній х. Стародубів, проживав у м. Маріуполь

Донецької області, росіянин, освіта початкова, робітник заводу „Азовсталь”. Арешт 20.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області застосована ВМП. Даних про виконання вироку немає. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 117).*

**ГОЛОБУРДА Яків Іванович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Кривоносівка, українець, освіта початкова, селянин. Арешт 9.12.1920, підписка про невиїзд від 9.12.1920, звинувачення в проведенні антирадянської агітації. Чернігівським губернським ревтрибуналом 5.12.1921 справа закрита за амністією. Реабілітований 29.01.1999. *(Реабілітовані історією. Чернігівська область. – Кн. 4. – 2012. – С. 309).*

**ГОЛОВКЕВИЧ Олександр Гаврилович,** 1875 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 16.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.05.1938 за різку антирадянську агітацію пораженського характеру та висловлювання невдоволення колгоспним будівництвом застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 11.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 203).*

**ГОЛОВКО Трохим Васильович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Пигарівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Підписка про невиїзд від 15.05.1936, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Прокурором Середино-Будського району 13.09.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-914).*

**ГОЛУБ Павло Михайлович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Мефедівка, українець, освіта початкова, бухгалтер Погарського районного земвідділу (Брянська область, Росія). Арешт 13.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за антирадянську агітацію та вихваляння фашистського устрою в Німеччині ув’язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 15.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 763).*

**ГОЛУБОВСЬКИЙ Платон Іванович,** 1894 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Зноба”. Арешт 7.03.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за активну участь у місцевому контрреволюційному повстанському осередку ув’язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**ГОНЧАРОВ Данило Юхимович,** 1895 р.н., с. Боровичі, проживав у с-щі цукрового заводу (Каратальський район Алматинської області, Казахстан), українець, освіта початкова, сторож. Арешт 7.10.1941. Особливою нарадою при НКВС СРСР 7.02.1942 за ст. 58-10 КК РРФСР ув’язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 13.01.1992 Алматинським обласним судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d9/f151.htm).*

**ГОНЧАРОВ Дем’ян Денисович,** 1872 р.н., с. Чернацьке, проживав у с. Криловка Кожевніковського району Томської області (Росія), українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 21.07.1937. За контрреволюційну діяльність 7.08.1937 застосована ВМП. Розстріляний 28.08.1937. Реабілітований у червні 1989 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d9/f151.htm).*

**ГОНЧАРОВ Єлисей Денисович,** 1897 р.н., с. Чернацьке, проживав у с. Криловка Кожевніковського району Томської області (Росія), українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Петровського. Арешт 23.07.1937. За контрреволюційну діяльність 25.09.1937 застосована ВМП. Розстріляний 28.10.1937. Реабілітований 10.08.1961. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d9/f151.htm).*

**ГОНЧАРОВ Іван Ілліч,** 1912 р.н., народився і проживав у с. Чернацьке, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.12.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.12.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2351*).*

**ГОНЧАРОВ Никифор Якович,** 1913 р.н., уродженець с. Шалимівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 59 танкової бригади 2 танкової армії. Арешт 14.04.1943. Військовим трибуналом 11 танкового корпусу 27.04.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 29.03.1973 військовим трибуналом Московського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8636).*

**ГОНЧАРОВ Павло Федорович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Порохонь, росіянин,

освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт у 1931 р., звинувачення в антирадянській агітації та участі в куркульському угрупованні. Сумським міжрайонним судом 5.09.1931 виправданий. *(ДАСО, ф.Р-622, оп. 2, спр. 12*).*

**ГОНЧАРОВ Пилип Тарасович,** 1895 р.н., с. Каліївка Шосткинського району, проживав у с. Нововасилівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „12 років Жовтня". Арешт 1.07.1937. Чернігівським обласним судом 20.07.1938 за антирадянську агітацію, наклепи на Конституцію СРСР, комуністичну партію та радянську владу, використовуючи релігійні забобони, засуджений до позбавлення волі на 8 років. Верховним Судом УРСР 3.12.1938 вирок залишений у силі. Реабілітований 17.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11957*).*

**ГОНЧАРОВ Степан Кирилович,** 1888 р.н., с. Чернацьке, проживав у м. Томськ однойменної області (Росія), росіянин, освіта початкова, охоронник комунального банку. Арешт 10.11.1937. За контрреволюційну діяльність 14.11.1937 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 4.01.1940. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d9/f154.htm).*

**ГОНЧАРОВ Степан Пимонович,** 1917 р.н., уродженець с. Стягайлівка, українець, освіта неповна середня. Службовець військового складу № 727 (м. Новосибірськ однойменної області, Росія), молодший сержант. Арешт 5.11.1941. Військовим трибуналом гарнізону згаданого міста 30.11.1941 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до ВМП. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 20.12.1941 вирок залишений у силі. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 26.11.1991 Головною військовою прокуратурою СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11843).*

**ГОНЧАРОВ Федір Митрофанович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Стягайлівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.02.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 29.04.1933 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 9.05.1933 у м. Конотоп. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**ГОРБАТЕНКО Петро Якович,** 1889 р.н., с. Марчихина Буда Ямпільського району, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, приймальник коноплі та зерна при районній споживспілці. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Сумським оперсектором ДПУ 25.12.1930 справа закрита. Працював бухгалтером у магазині профспілки. Арешт 25.09.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 15.12.1937 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Свердловській області (Росія), де й помер 26.03.1943. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1295. ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 152).*

**ГОРБАЧОВ Василь Кононович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Порохонь, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 1.08.1959, звинувачення в антирадянській агітації. Сумським обласним судом 25.09.1959 направлений на примусове лікування до психлікарні, 19.08.1961 – переведений на лікування на загальних засадах. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4995).*

**ГОРБАЧОВ Олексій Кононович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Порохонь, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт у 1931 р., звинувачення в антирадянській агітації та участі в куркульському угрупованні. Сумським міжрайонним судом 5.09.1931 виправданий. *(ДАСО, ф.Р-622, оп. 2, спр. 12*).*

**ГОРБАЧОВ Сергій Якович,** 1889 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.02.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 29.04.1933 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 9.05.1933 у м. Конотоп. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**ГОРЄЛОВ Михайло Михайлович,** 1906 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, робітник місцевої лісодільниці. Арешт 1.07.1937. Чернігівським обласним судом 20.07.1938 у звинуваченні за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР виправданий, за участь в антирадянській релігійній секті баптистів засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 3.12.1938 вирок залишений у силі. Реабілітований 18.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11957*).*

**ГОРЄЛОВ Семен Васильович,** 1908 р.н., уродженець с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова. Червоноармієць комендантської роти 189 СД. Арешт 16.05.1942. Військовим трибуналом згаданої дивізії 20.05.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 18.11.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13075).*

**ГОРПИНЧЕНКО Антон Семенович,** 1884 р.н., с. Вовна Шосткинського району, проживав у с. Кам'янка, українець, освіта початкова, робітник Хутір-Михайлівського цукрозаводу (Ямпільський район). Арешт 4.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 24.01.1938 за антирадянську агітацію та шпигунсько-диверсійну діяльність застосована ВМП. Розстріляний 28.02.1938. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 14.09.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 929).*

**ГРИБАЧОВ Никифор Федорович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Пигарівка, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території. Арешт 28.05.1943, звинувачення за ст. 58-1 „а" КК РРФСР. Управлінням НКДБ по Курській області 8.07.1943 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5647).*

**ГРИВА Йосип Степанович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Уралове, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 14.09.1944, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 18.12.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3759).*

**ГРИВА Іван Кузьмич,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Уралове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Сталіна. Арешт 12.04.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-11 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 4.05.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3432).*

**ГРИВА Микола Іларіонович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Уралове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Сталіна. Арешт 7.06.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Управлінням НКВС по Чернігівській області 31.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-190).*

**ГРИВА Михайло Васильович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Уралове, українець, освіта початкова, робітник лісництва. Арешт 14.12.1919, підписка про невиїзд від 25.12.1919, звинувачення в контрреволюційній діяльності. Чернігівським губернським ревтрибуналом 11.12.1921 справа закрита. Реабілітований 27.11.1998. *(Реабілітовані історією. Чернігівська область. – Кн. 4. – 2012. – С. 366).*

**ГРИНЕВИЧ Іван Григорович,** 1895 р.н., с. Ромашкове, проживав у м. Середина-Буда, росіянин, освіта середня, завгосп місцевої лікарні. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Сумським оперсектором ДПУ 25.12.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1046).*

**ГРИЦЕНКО Андрій Васильович,** 1912 р.н., уродженець с. Порохонь, українець, освіта початкова. Червоноармієць 5 морського батальйону. У вересні 1941 р. потрапив у німецький полон, до 1945 р. служив у німецькому 90 робочому батальйоні. У 1945 р. репатрійований до СРСР, проходив фільтрацію у Воркуттабі НКВС, 15.08.1946 направлений на спецпоселення в Іваничеський лісопункт Республіки Комі (Росія) на 6 років. Звільнений 28.08.1952. Реабілітований 17.10.2006 МВС Республіки Комі. *(Арх. УМВСУ в СО, ф.7, спр. 1088).*

**ГРУДЗЕНКО Іван Іванович,** 1894 р.н., уродженець Віленського району Мінської області (Білорусь), проживав у с. Чернацьке, білорус, освіта середня спеціальна, завідувач неповно-середньої школи. Арешт 2.10.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 8.12.1937 за прослуховування закордонних радіопередач та розповсюдження наклепницьких провокаційних чуток, проведення контрреволюційної пропаганди ув'язнений у ВТТ 10 років. Помер 28.06.1943 в місці ув'язнення. Реабілітований 20.01.1961 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 416).*

**ГУДОВСЬКИЙ Михайло Сергійович,** 1923 р.н., уродженець с. Хильчичі, українець, освіта неповна середня, колгоспник. У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території, у 1943 р. вивезений до Німеччини, у 1945 р. репатрійований до СРСР. Проходив фільтрацію у Північпечтабі НКВС, направлений на спецпоселення в колишній Ухтимський район Республіки Комі (Росія) на 6 років. Звільнений 7.10.1952. Реабілітований 22.01.2009 МВС Республіки Комі. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 7, спр. 683).*

**ГУЗЄЄВА Олімпіада Дмитрівна,** 1905 р.н., м. Алчевськ Донецької області, проживала в м. Середина-Буда, українка, освіта початкова, домогосподарка. У 1941-1943 рр. проживала і працювала в м. Середина-Буда, окупованому німцями. Арешт 12.09.1943, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Шосткинським міськвідділом НКДБ 27.04.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3618).*

**ГУЛЕНКОВА [ГУЛЕНОК] Антоніна Василівна,** 1923 р.н., уродженка с. Уралове, українка, освіта початкова. Особливим відділом НКДБ штабу об'єднаних партизанських загонів Орловської області (Росія) 28.05.1942 за пособництво німецькій окупаційній владі застосована ВМП. Реабілітована 30.11.1999 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-14015).*

**ГУЛЕНОК Іван Федорович,** 1924 р.н., с. Уралове, проживав у м. Іжевськ Республіки Удмуртія (Росія), українець, освіта неповна середня, бригадир такелажників металургійного заводу. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями, у 1943 р. вивезений до Німеччини, у 1945 р. репатрійований до СРСР. Арешт 22.12.1953, етапований 13.03.1954 до м. Суми, звинувачення за ст. 58-1 „а" КК УРСР. Управлінням КДБ по Сумській області 21.08.1954 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4984).*

**ГУЛИНОК (ГУЛЕНОК) Микола Миколайович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Уралове, українець, освіта початкова, тесляр Очкинського коноплезаводу. Арешт 11.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за проведення антирадянських розмов з односельцями ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 17.08.1966 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 394).*

**ГУРЕВИЧ Борис Лейбович,** 1907 р.н., народився і проживав у м. Середина-Буда, єврей, освіта середня, учень. Арешт 15.09.1926, підписка про невиїзд від 22.10.1926, звинувачення в участі в єврейській нелегальній контрреволюційній організації „Гехолуц". Глухівським окружним відділом ДПУ 22.11.1926 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3958).*

**ГУРЗА Гаврило Федорович,** 1882 р.н., с. Боровичі, проживав у м. Москва (Росія), росіянин, освіта вища, сторож артілі „Поліграфпраця". Арешт 17.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Московській області 25.02.1938 за належність до нелегальної контрреволюційної терористичної організації застосована ВМП. Розстріляний 7.03.1938 на спецоб'єкті НКВС „Бутово" (Московська область, Росія). Реабілітований 12.04.1956. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d10/f137.htm).*

# Д

**ДАВИДОВ Дон Ельйович,** 1881 р.н., с. Шалимівка, проживав у м. Хабаровськ однойменного краю (Росія), єврей, завідувач товарної групи Далекосхідного банку. Арешт 20.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і прокуратурою СРСР („двійкою") 21.02.1938 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 11.04.1938 у м. Хабаровськ. Реабілітований 25.09.1957 військовим трибуналом Далекосхідного ВО. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d11/f294.htm).*

**ДАНИЧКІН [ДАНЕЧКІН] Іван Миколайович,** 1918 р.н., уродженець с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта середня. Командир взводу 3 СП, знаходився на лікуванні в евакогоспіталі № 1758. Арешт 4.02.1942. Військовим трибуналом м. Горький (тепер м. Нижній Новгород) 15.07.1942 за антирадянську агітацію, наклепи на Червону армію, вихваляння німецької армії, розповіді про поганий матеріальний стан колгоспів та розпалювання національної ворожнечі засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 3.01.1974 військовим трибуналом Московського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8645).*

**ДАНИЧКІН [ДАНЕЧКІН] Овсій Васильович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, робітник Знобівської дільниці Сілецького лісгоспу (Брянська область, Росія). Арешт 9.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 18.12.1989 проку-

ратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 383).*

**ДАНИЧКІН [ДАНЕЧКІН] Петро Герасимович,** 1873 р.н., с. Зноб-Трубчевська, проживав у смт Суземка однойменного району Брянської області (Росія), росіянин, неписьменний, возій Стародубської контори „Військтоп". Арешт 4.02.1940. Особливою нарадою при НКВС СРСР 17.04.1940 за проведення антирадянської агітації, дискредитацію переваг радянської позики, вихваляння життя і порядку капіталістичної держави та розповсюдження провокаційних чуток про життя в колгоспах висланий до Республіки Саха (Росія) на 5 років. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 69).*

**ДАНЧЕНКО Матвій Митрофанович,** 1905 р.н., уродженець Середино-Будського району, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 29.08.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 11.09.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2318*).*

**ДВОСКІН Григорій Овсійович,** 1893 р.н., с. Чуйківка Ямпільського району, проживав у м. Середина-Буда, єврей, освіта початкова, виконроб лісозаготівель у м. Дружба (Ямпільський район). Арешт 30.03.1938, звинувачення за ст. 54-11 КК УРСР. Середино-Будським РВ НКВС 12.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1238).*

**ДЕГТЯРЕНКО Микола Олександрович,** 1893 р.н., м. Глухів, проживав у с. Хильчичі, українець, освіта вища – закінчив Глухівський інститут соціального виховання, учитель математики неповно-середньої школи. Арешт 14.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 23.04.1938 за участь в антирадянській українській націоналістичній контрреволюційній повстанській організації застосована ВМП. Розстріляний 9.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 31.10.1956 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 448*).*

**ДЕМ'ЯНЕНКО Володимир Петрович,** 1889 р.н., м. Путивль Путивльського району, проживав у с. Порохонь, українець, освіта початкова, завгосп лісового заготуправління (з. ст. Суземка, Брянська область, Росія). Арешт 4.04.1932, звинувачення в агітації проти заходів радянської влади та існуючого ладу. Середино-Будським РВ ДПУ 22.06.1932 справа закрита. Брат Дем'яненка С.П. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-7721).*

**ДЕМ'ЯНЕНКО Сергій Петрович,** 1892 р.н., м. Путивль Путивльського району, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, механік контори „Заготсіно". Арешт 30.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 16.11.1937 за антирадянську агітацію проти заходів влади та державної позики на оборону країни ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Кемеровській області (Росія). Реабілітований 24.09.1958 Сумським обласним судом. Брат Дем'яненка В.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 4).*

**ДЖУРА Григорій Михайлович,** 1895 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 1.01.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 10 років. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**ДЖУРА Олексій Федорович,** 1905 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу. Арешт 25.03.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Працював завідувачем ферми колгоспу ім. Калініна. Арешт 15.04.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР. Хильчицьким РВ НКВС 31.12.1938 справа закрита. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом за репресією 1933 р. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*. ГДА УСБУ в СО, спр. П-1453).*

**ДМИТРЕНКО Володимир Гаврилович,** 1915 р.н., м. Варшава (Польща), проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта середня, начальник електростанції (смт Ямпіль однойменного району). Арешт 21.08.1939, звинувачення за ст. ст. 17-58-9 (підготовка диверсійного акту), 58-12 КК РРФСР. Дорожньо-транспортним відділом НКВС Московсько-Київської залізниці 21.10.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5704*).*

**ДОРОШЕНКО Максим Михайлович,** 1905 р.н., с. Чернацьке, проживав у Кожевніковському районі Томської області (Росія), українець, освіта початкова, кравець промартілі

„Змичка". Арешт 26.01.1938. За участь у „Союзі порятунку Росії" 7.02.1938 застосована ВМП. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований у травні 1962 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d11/f294.htm).*

**ДОРОШЕНКО Олександр Ілліч,** 1894 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, робітник сінопункту. Арешт 12.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за антирадянську агітацію, нелегальне проведення релігійних обрядів та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 28.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 27).*

**ДОРОШЕНКО Трохим Власович,** 1905 р.н., с. Чернацьке, проживав у м. Томськ однойменної області (Росія), українець, освіта початкова, бондар сушильного заводу. Арешт 28.06.1941. За належність до сектантів-прочан ув'язнений на 5 років. Реабілітований у жовтні 1989 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d11/f294.htm).*

**ДУБИНІНА Марфа Михайлівна,** 1900 р.н., народилася і проживала в м. Середина-Буда, українка, освіта початкова, домогосподарка. У 1941-1943 рр. проживала і працювала в згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 8.11.1943, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 3.01.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3666).*

**ДУЛЬСЬКА Марія Микитівна,** 1923 р.н., м. Середина-Буда, проживала в м. Львів однойменної області, українка, освіта середня, секретар-друкарка торговельної організації. У 1941-1943 рр. проживала і працювала в окупованому німцями місті за місцем народження. Арешт 9.01.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 6.08.1945 за ст. ст. 54-3, 54-2 КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Реабілітована 6.07.1960 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5278).*

**ДЬЯЧЕНКО Семен Іванович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Нова Гута, росіянин, освіта середня, селянин. Арешт 9.10.1921, підписка про невиїзд від 21.10.1921, звинувачення в проведенні антирадянської агітації. Чернігівським губернським ревтрибуналом 3.03.1922 справа закрита. Реабілітований 29.04.1999. *(Реабілітовані історією. Чернігівська область. – Кн. 4. – 2012. – С. 552).*

## Е

**ЕСАУЛКО Іван Григорович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Мефедівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Шевченка. Мобілізований в армію в липні 1941 р., з 3.01.1942 – у німецькому полоні, через декілька днів утік, потім – командир розвідвідділення партизанського загону за місцем народження. Арешт 28.01.1946, звинувачення за ст. 54-1 „б" КК УРСР. Управлінням МВС по Сумській області 5.04.1946 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12028*).*

## Є

**ЄРМОЛЕНКО Порфирій Єгорович,** 1887 р.н., м. Середина-Буда, проживав у Новій колонії Орджонікідзевського району Донецької області, українець, освіта початкова, майстер підприємства „Південьмонтажбуд". Арешт 21.09.1937. Донецьким обласним судом засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований у 1955 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 3. – 2006. – С. 525).*

**ЄРЧЕНКО Федір Михайлович,** 1912 р.н., уродженець с. Мефедівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 20 окремої вогнеметної роти 225 СД. Арешт 30.03.1942. Військовим трибуналом 52 армії 12.05.1942 за ст. 19-58-1 „г" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом Ленінградського ВО 27.08.1956 покарання пом'якшене до 5 років. Реабілітований 28.02.1992 військовою

прокуратурою згаданого військового округу. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12028*).*

**ЄСЕПЧУК Омелян Трохимович,** 1906 р.н., уродженець с. Лісне, українець, освіта початкова, член ВКП(б). Колишній військовослужбовець РСЧА, полонений фінською армією. На час арешту перебував у перевірочному таборі (Тверська область, Росія). Арешт 22.08.1940. Особливою нарадою при колегії НКВС СРСР 18.09.1940 за здачу в полон без опору ув'язнений у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбував у Красноярському краї (Росія). Реабілітований 23.12.1957 військовим трибуналом Московського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 693).*

# Ж

**ЖАРА Фекла Микитівна,** 1902 р.н., народилася і проживала в с. Жихове, українка, неписьменна, прибиральниця на з. ст. Перемога [так у документі]. У 1941-1943 рр. проживала і працювала в згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 11.01.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 26.02.1945 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Реабілітована 12.05.1997 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13714).*

**ЖАРИЙ Андрій Платонович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Жихове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 23.06.1941, звинувачення в антирадянській агітації та висловлюванні невдоволення заходами партії та уряду. З наближенням фронту евакуйований на схід СРСР. Помер 23.03.1942 у в'язниці м. Новосибірськ однойменної області (Росія). Реабілітований 21.01.1963 прокуратурою Сумської області. Брат Жарова [Жарого] Д.П. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2433).*

**ЖАРОВ [ЖАРИЙ] Данило Платонович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Жихове, українець, освіта початкова, конюх Середино-Будського лісництва. У 1941-1943 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 10.09.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 22.04.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 30.10.1997 прокуратурою Сумської області. Брат Жарого А.П. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13764).*

**ЖЕЛУДКОВ Олександр Володимирович,** 1880 р.н., колишній х. Комарівка (тепер с. Стягайлівка), проживав на колишньому х. Руденька (тепер смт Зноб-Новгородське), українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 18.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.11.1930 за антирадянську агітацію висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав на території району, без визначених занять. Арешт 12.04.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 10.06.1933 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований відповідно 29.12.1989 та 18.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 98; оп. 4, спр. 31).*

**ЖИДКОВ Степан Максимович,** 1909 р.н., уродженець с. Порохонь, українець, освіта початкова. Червоноармієць 1267 зенітно-артилерійського полку 17 зенітно-артилерійської дивізії. Арешт 19.03.1943. Військовим трибуналом 16 армії 25.03.1943 за ст. 58-1 „б" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 22.03.1946 склад злочину перекваліфікований на ст. 58-10 ч. 2, покарання пом'якшене до 5 років. Реабілітований 20.11.1997 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13789*).*

**ЖИЛА Ілля Захарович,** 1889 р.н., с. Курінь Бахмацького району Чернігівської області, проживав у с. Стара Гута, українець, освіта середня, учитель школи. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Сумським оперсектором ДПУ 28.12.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1020).*

**ЖИР (ЖИРОВ) Іван Андрійович,** 1903 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.03.1933, звинувачення в участі в контрреволюційній повстанській організації. Чернігівським облвідділом ДПУ 14.04.1933 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**ЖИР Іван Онуфрійович,** 1897 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, рахівник взуттєвої артілі. Арешт 28.03.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 1,

54-11 КК УРСР. Хильчицьким РВ НКВС 31.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3428).*

**ЖИР Павло Прохорович,** 1904 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта неповна середня, секретар Хильчицької районної споживспілки. Арешт 1.09.1937. Військовим трибуналом в/ч 4434 Київського ВО 7.07.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Хильчицьким РВ НКВС 10.03.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12441*).*

**ЖУРБА Петро Андрійович,** 1897 р.н., с. Велика Берізка, проживав на з. ст. Соколовська Ярославської залізниці (Щолковський район Московської області, Росія), українець, освіта початкова, без визначених занять. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 30.04.1947, звинувачення за ст. 58-1 „а” КК РРФСР. Управлінням МВС по Сумській області 13.10.1947 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3471).*

## З

**ЗАБОЛОТНИЙ Іван Павлович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Чернацьке, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.12.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.12.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2351*).*

**ЗАГОРОДНИЙ Михайло Михайлович,** 1908 р.н., уродженець с. Мефедівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 20 окремої вогнеметної роти 225 СД. Арешт 6.04.1942. Військовим трибуналом 52 армії 12.05.1942 за ст. 19-58-1 „б” КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом Ленінградського ВО 27.08.1956 покарання пом’якшене до 5 років. Реабілітований 28.02.1992 військовою прокуратурою згаданого військового округу. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12028*).*

**ЗАЇКА [ЗАЇКО] Ілля Іванович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Пигарівка, українець, освіта початкова, робітник Хутір-Михайлівського цукрозаводу (Ямпільський район). Арешт 21.03.1938. Чернігівським обласним судом 3.03.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Верховним Судом УРСР 20.05.1939 покарання пом’якшене до 5 років, 27.04.1962 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5765).*

**ЗАЛЕВСЬКА Тетяна Георгіївна,** 1900 р.н., народилася і проживала в м. Середина-Буда, українка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 18.11.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 16.12.1937 за нелегальний перетин кордону з Польщею та як соціально небезпечна особа ув’язнена у ВТТ на 10 років. Реабілітована 1.07.1958 військовим трибуналом Київського ВО. Дружина Залевського Т.(Х.)П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 959).*

**ЗАЛЕВСЬКИЙ Томаш (Хома) Павлович,** 1889 р.н., уродженець Польщі, проживав у м. Середина-Буда, поляк, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 2.09.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою”) 14.10.1937 за контрреволюційну агітацію та шпигунство на користь Польщі застосована ВМП. Розстріляний 22.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 1.07.1958 військовим трибуналом Київського ВО. Чоловік Залевської Т.Г. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 953).*

**ЗИКУНОВ Іван Юхимович,** 1924 р.н., с. Лукашенківське, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, тесляр міського споживчого товариства. Засуджений у 1966 р. народним судом Середино-Будського району. Реабілітований. *(Арх. райкомісії з питань реабілітованих).*

**ЗИКУНОВ Клим Юхимович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Чернацьке, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.09.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 29.10.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2433*).*

**ЗЯТЬКОВА Варвара Петрівна,** 1888 р.н., с. Лісне, проживала в с. Ромашкове, українка, освіта початкова, домогосподарка. Підписка про невиїзд від 11.03.1945 як члена сім’ї [дружина] засудженого до ВМП. Наркомом держбезпеки СРСР 21.09.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8776).*

# І

**ІВАНЕЦЬ Василь Андрійович,** 1893 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, неписьменний, працював у колгоспі „Новий кустень". Арешт 25.03.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за участь у контрреволюційному повстанському осередку ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**ІВАНЕЦЬ Павло Кіндратович,** 1899 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.03.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за участь у контрреволюційному повстанському осередку ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Працював сторожем сінопункту на залізничній станції. Арешт 3.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований відповідно 14.10.1959 – Сумським обласним судом, 20.07.1989 – прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 2, спр. 174*; оп. 5, спр. 26).*

**ІЖОКА [ІЖОКО] Порфирій Іванович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Очкине, українець, освіта початкова, розпилювач лісу на коноплезаводі. Арешт 31.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у колишньому Далекосхідному краї (Росія). Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 267).*

**ІНОЗЕМЦЕВ Василь Павлович,** 1897 р.н., уродженець м. Середина-Буда, росіянин, освіта початкова. Санітар 133 польового госпіталю. Арешт 19.12.1941. Військовим трибуналом 13 армії 27.12.1941 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував на з.ст. Сухобезводна Горьковської залізниці (Росія), де й помер 4.01.1943. Реабілітований 13.10.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12999*).*

**ІНОЗЕМЦЕВ Іван Іванович,** 1907 р.н., уродженець м. Середина-Буда, росіянин, освіта початкова. Червоноармієць 41 автотранспортного батальйону. Арешт 19.03.1942. Військовим трибуналом Чкаловського гарнізону Південно-Уральського ВО (Росія) 4.06.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом згаданого військового округу 9.06.1942 вирок залишений у силі. У листопаді 1943 р. Президією Верховної Ради СРСР виконання вироку відстрочене до закінчення бойових дій. Військовим трибуналом 322 СД 22.05.1944 за хоробрість у бою з німцями судимість знята. Загинув 21.07.1944 у Львівській області. Реабілітований 23.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12907).*

**ІСАЄВ Олександр Якович,** 1890 р.н., народився і проживав у м. Середина-Буда, росіянин, освіта початкова, діловод районного земвідділу. Арешт 27.04.1920, підписка про невиїзд від 29.04.1920, звинувачення в антирадянській агітації. Народним слідчим 3 дільниці Новгород-Сіверського повіту 30.04.1920 справа закрита. *(ДА Чернігівської обл., ф.Р-4609, оп. 1, спр. 1293).*

# К

**КАВЕРА Іларіон Григорович,** 1911 р.н., уродженець с. Лісне, українець, освіта початкова. Червоноармієць роти зв'язку 239 СП 239 СД. Арешт 2.05.1942. Військовим трибуналом згаданої дивізії 6.05.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 21.02.1997 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13701).*

**КАЛАЧОВ Іван Григорович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Гаврилова Слобода, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-13 КК УСРР. Прокурором Сумського опер-

сектора ДПУ 5.02.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3312*).*

**КАЛГУН Гаврило Захарович,** 1907 р.н., уродженець с. Голубівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 90 окремого залізничного батальйону 14 окремої залізничної бригади. Арешт 22.09.1943. Військовим трибуналом залізничних військ Воронезького фронту 12.10.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12851).*

**КАРАСЮК Єлисей Стефанович,** с. Чернацьке, проживав у м. Приморсько-Ахтарськ Приморсько-Ахтарського району Краснодарського краю (Росія). Арешт 18.10.1920, звинувачення в антирадянській агітації. Реввійськтрибуналом при 9 Кубармії 14.11.1920 справа закрита за амністією. Реабілітований у березні 2006 р. Прокуратурою м. Москва. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d15/f245.htm).*

**КАРНАУХОВ [КАРНОУХОВ] Єгор Васильович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний партизан". Арешт 9.03.1938. Сумським обласним судом 20.06.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 14.12.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-922).*

**КАРНАУХОВ [КАРНОУХОВ] Іван Пилипович,** 1911 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, росіянин, освіта початкова, стрілочник з. ст. Зноб. Арешт 16.03.1936. Лінійним судом Західної залізниці 17.04.1936 за підробку документів, а також за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 2 роки. Реабілітований 17.02.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-929).*

**КАРПЕЧЕНКО Олександр Никанорович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Перекоп". Арешт 13.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 7.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 22.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 9.10.1956 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 835*).*

**КАРТЕЛЬОВ Павло Олексійович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, росіянин, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт у 1931 р., звинувачення в антирадянській агітації проти колгоспного будівництва. Сумським міжрайонним судом 15.10.1931 виправданий. *(ДАСО, ф.Р-622, оп. 2, спр. 12*).*

**КАСПІН Арон Лейбович,** 1910 р.н., народився і проживав у м. Середина-Буда, єврей, освіта неповна середня, учень неповно-середньої школи. Арешт 15.09.1926, підписка про невиїзд від 17.09.1926, звинувачення в участі в нелегальній релігійній організації „Гашомер-Гацоір". Глухівським окружним відділом ДПУ 28.10.1926 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3956).*

**КИСЕЛЬОВ Василь Васильович,** 1893 р.н., народився і проживав у м. Середина-Буда, росіянин, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 10.05.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 23.05.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2374*).*

**КИСІЛЬ Сергій Данилович,** 1919 р.н., уродженець с. Очкине, українець, освіта початкова. Червоноармієць 143 СП внутрішніх військ НКВС Південно-Західного фронту. Арешт 11.05.1943. Військовим трибуналом військ НКВС згаданого фронту 3.06.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 13.10.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13021).*

**КЛЮЄВ Петро Максимович,** 1914 р.н., с. Івот Шосткинського району, проживав у с. Очкине, українець, освіта початкова, машиніст коноплезаводу. Арешт 25.03.1936, звинувачення в протидії стахановському руху на заводі. Чернігівським обласним судом 1.09.1936 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2136*).*

**КОБЗЄВ Панас Сергійович (ЯЩЕНКО Олександр Васильович),** 1903 р.н., м. Середина-Буда, проживав у м. Омськ однойменної області (Росія), українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 19.06.1930. Особливою трійкою при повноважному представництві ОДПУ по Західно-Сибірському краю 7.09.1930 за ст. 16-58-11 КК РРФСР ув'язнений у ВТТ на 10 років. Омським обласним судом 16.11.1956 склад злочину перекваліфікований на ст. 72 ч., покарання пом'якшене до 3 років. Реабілітований 8.10.1999 прокуратурою Омської області.

*(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d16/f312.htm).*

**КОВАЛЕНКО Григорій Панфілович,** 1898 р.н., уродженець Середино-Будського району, проживав у колгоспі ім. Будьонного Іловайського району Донецької області, українець, освіта початкова, колгоспник. Донецьким обласним судом засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований у 1992 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн.4. – 2008. – С. 368).*

**КОВАЛЕНКО Максим Порфирович,** 1901 р.н., с. Кам'янка, проживав у м. Донецьк однойменної області, українець, освіта початкова, головний бухгалтер тресту „Сталінбудматеріали". Арешт 23.06.1945. Військовим трибуналом військ НКВС Донецької області засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований у 1955 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 4. – 2008. – С. 370).*

**КОВАЛЕНКО Олексій Максимович,** 1885 р.н., смт Велика Писарівка однойменного району, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта вища – закінчив Київський учительський інститут, священик. Арешт 9.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 13.04.1938 за участь в антирадянському угрупованні церковників застосована ВМП. Розстріляний 27.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 22.10.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 14*).*

**КОВАЛЕНКО Степан Гнатович,** 1891 р.н., народився і проживав у с. Кам'янка, українець, освіта неповна середня, начальник з.ст. Рєшающий Білоруської залізниці. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 29.10.1947. Військовим трибуналом військ МВС Сумської області 16.02.1948 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом військ МВС Українського округу 12.03.1948 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом військ МВС згаданої області 24.12.1948 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом Київського ВО 25.01.1949 вирок скасований, справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом військ Сумської області 18.02.1950 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Сумською обласною комісією з перегляду кримінальних справ на осіб, засуджених за кримінальні злочини, 17.01.1955 порушене клопотання про закриття справи. Реабілітований 1.04.1955 військовим трибуналом згаданого військового округу. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6043).*

**КОВАЛЬОВ Василь Григорович,** 1914 р.н., уродженець с. Порохонь, українець, освіта початкова. Червоноармієць 34 СП 75 СД. З 20.12.1939 – у фінському полоні, на час арешту 22.08.1940 перебував у пересильному таборі (Тверська область, Росія). Особливою нарадою при НКВС СРСР 27.09.1940 за порушення військової присяги ув'язнений у ВТТ на 5 років. Реабілітований 3.04.1958 військовим трибуналом Московського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 576).*

**КОВАЛЬОВ Григорій Родіонович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Білоусівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 19.08.1937. Сумським обласним судом 1.11.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 13.12.1939 вирок залишений у силі. Реабілітований 10.07.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-675).*

**КОВАЛЬОВ Михайло Федорович,** 1898 р.н., народився і проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта середня, столяр житлового відділу міського виконкому. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 17.01.1949. Сумським обласним судом 17.03.1950 за ст. 54-3 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УРСР 14.09.1950 справа направлена на новий розгляд. Згаданим обласним судом 20.01.1951 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Верховним Судом УРСР 22.03.1955 покарання пом'якшене до 6 років. Реабілітований 28.04.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12120).*

**КОВАЛЬОВ Степан Павлович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний партизан". Арешт 9.07.1937, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР. Хильчицьким РВ НКВС 24.04.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11957*).*

**КОВЕРСОН [КОВЕРСУН] Яків Андрійович,** 1898 р.н., с. Вовна Шосткинського району, тимчасово проживав у с. Хильчичі, українець, неписьменний, без визначених занять. Арешт 12.05.1942. Особливим відділом НКДБ штабу

об'єднаних партизанських загонів Орловської області (Росія) 15.05.1942 за агітацію проти радянської влади на користь німецько-фашистських військ застосована ВМП. Розстріляний того ж дня в с. Білоусівка. Реабілітований 23.12.1994 прокуратурою Сумської області. Син Коверсуна А.Н. (див. розділ „Шосткинський район"). *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 182*).*

**КОВТУН Єгор Артемович,** 1880 р.н., с. Жихове, проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, конюх місцевої дільниці лісгоспу. Арешт 7.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.10.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва та висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв застосована ВМП. Розстріляний 2.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 49).*

**КОВТУН Іван Омелянович,** 1899 р.н., уродженець с. Журавка, українець, освіта початкова, без визначеного місця роботи. За звинуваченням у належності до антирадянської організації 22.05.1938 застосована ВМП. Розстріляний того ж дня в м. Дніпропетровськ. Реабілітований 16.03.1958. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 401).*

**КОВТУН Федір Артемович,** 1892 р.н., с. Жихове, проживав у с. Велика Берізка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Комінтерну. Арешт 19.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 13.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 26.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 16.08.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 326*).*

**КОЗИЛО Діна Степанівна,** 1921 р.н., с. Очкине, проживала в с. Новомиколаївка Приазовського району Запорізької області, росіянка, освіта незакінчена вища, фельдшер с. Воскресенка Приазовського району. Арешт 24.10.1943, звинувачена як таємничий агент гестапо в період німецької окупації. Управлінням НКДБ по Запорізькій області 11.02.1944 справа закрита. Реабілітована в 1991 р. *(Реабілітовані історією. Запорізька область. – Кн. 6. – 2013. – С. 285).*

**КОЛИМАГІН Олександр Микитович,** 1904 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт у 1931 р., звинувачення в антирадянській агітації проти колгоспного будівництва. Сумським міжрайонним судом 15.10.1931 виправданий. *(ДАСО, ф.Р-622, оп. 2, спр. 12*).*

**КОМІСАРОВ Роман Павлович,** 1907 р.н., уродженець с. Мефедівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 20 окремої вогнеметної роти 225 СД. Арешт 13.03.1942. Військовим трибуналом 52 армії 12.05.1942 за ст. 19-58-1 „б" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Помер 29.11.1949 у місці ув'язнення. Військовим трибуналом Ленінградського ВО 27.08.1956 термін покарання скорочений до 5 років. Реабілітований 28.02.1992 військовою прокуратурою згаданого військового округу. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12028*).*

**КОМІСАРОВ Федір Петрович,** 1906 р.н., уродженець с. Мефедівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 20 окремої вогнеметної роти 225 СД. Арешт 3.03.1942. Військовим трибуналом 52 армії 12.05.1942 за ст. 19-58-1 „б" КК РРФСР засуджений до ВМП. Розстріляний 20.05.1942. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 28.02.1992 військовою прокуратурою Ленінградського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12028*).*

**КОМПАНІЄЦЬ Антон Григорович,** 1911 р.н., уродженець с. Мефедівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 20 окремої вогнеметної роти 225 СД. Арешт 7.04.1942. Військовим трибуналом 52 армії 12.05.1942 за ст. 19-58-1 „г" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія), де й помер 8.12.1942. Військовим трибуналом Ленінградського ВО 27.08.1956 термін покарання пом'якшений до 5 років. Реабілітований 28.02.1992 військовою прокуратурою згаданого військового округу. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12028*).*

**КОНЧА Іван Васильович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Хильчичі, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 28.07.1938. Чернігівським обласним судом 25.01.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 9.08.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2123).*

**КОНЧА Іван Федорович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Хильчичі, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.04.1936 як соціально небезпечної особи.

Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 15.05.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2372*).*

**КОНЧА Матвій Іванович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Кривоносівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.12.1920, підписка про невиїзд від 29.12.1920, звинувачення в контрреволюції. Чернігівським губернським ревтрибуналом 5.12.1921 справа закрита. *(ДА Чернігівської обл., ф.Р-4609, оп. 1, спр. 1433).*

**КОНЧА Михайло Андрійович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Хильчичі, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 11.03.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**КОНШИН Мина Дем'янович,** 1876 р.н., народився і проживав у с. Чернацьке, українець, освіта середня спеціальна, без визначених занять. Арешт 26.12.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Чернігівським облвідділом ДПУ 16.05.1933 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2969).*

**КОРОЛЬОВ Дмитро Сергійович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Ромашкове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 30.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 20.03.1933 за антирадянську агітацію проти хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 845).*

**КОРСУНСЬКА Неоніла Родіонівна,** 1871 р.н., м. Середина-Буда, проживала в колишній ст-ці Старощербиновська Щербиновського району Краснодарського краю (Росія). Арешт 6.02.1930. Судовою трійкою при ОДПУ Північно-Кавказького краю та Дагестанської АРСР 15.03.1930 за антирадянську агітацію проти господарсько-політичних кампаній на селі вислана в Північний край на 3 роки. Реабілітована 8.05.1990. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d17/f418.htm).*

**КОРЯКІН Василь Миколайович,** 1878 р.н., уродженець Тульської області (Росія), проживав у с. Очкине, росіянин, освіта початкова, слюсар коноплезаводу. Арешт 6.07.1936, звинувачення за ст. 54-14 КК УСРР. Прокурором Хильчицького району 31.12.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2263*).*

**КОТЛЯРОВ Василь Іванович,** 1914 р.н., уродженець с. Люте, українець, освіта початкова. Червоноармієць 11 окремого батальйону ВНОС[?] ППО. Арешт 13.06.1943, звинувачення за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР. Відділом військової контррозвідки „Смерш" Рязько-Тамбовського дивізіонного району 7.07.1943 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5824).*

**КОШЕЛЄВ Макар Іванович,** 1907 р.н., уродженець с. Мефедівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 20 окремої вогнеметної роти 225 СД. Арешт 27.02.1942. Військовим трибуналом 52 армії 12.05.1942 за ст. 19-58-1 „б" КК УРСР засуджений до ВМП. Розстріляний 20.05.1942. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 28.02.1992 військовою прокуратурою Ленінградського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12028*).*

**КРАВЧЕНКО Омелян Ілліч,** 1890 р.н., народився і проживав у колишньому с. Мохове, українець, освіта початкова, робітник Хутір-Михайлівського рафінадного заводу (Ямпільський район). У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 13.01.1949. Військовим трибуналом військ МВС Сумської області 12.08.1949 за ст. 54-3 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом Київського ВО 3.12.1954 покарання пом'якшене до 5 років, за амністією судимість знята. Реабілітований 9.12.1996 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13614).*

**КРИКСА Євген Дмитрович,** 1926 р.н., уродженець смт Зноб-Новгородське, українець, освіта неповна середня. Червоноармієць 42 запасного артилерійського полку. Арешт 13.07.1944. Військовим трибуналом 7 запасної СД 9.08.1944 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 27.07.1964 військовим трибуналом Уральського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8261).*

**КРИМОВ Олексій Федорович,** 1902 р.н., с. П.-Слобода [так у документі] Середино-Будського району, проживав у м. Запоріжжя однойменної області, українець, освіта початкова, слюсар коксохімічного заводу. Трійкою при управлінні НКВС по Дніпропетровській області 30.09.1938 застосована ВМП. Реабілітований у

1991 р. *(Реабілітовані історією. Запорізька область. – Кн. 1. – 2004. – С. 429).*

**КРОЛЕВЕЦЬКИЙ Максим Кузьмич,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Уралове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Сталіна. Арешт 12.04.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 16.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-353).*

**КРОЛЕВЕЦЬКИЙ Яків Трохимович,** 1899 р.н., с. Ромашкове, проживав у м. Дніпропетровськ однойменної області, українець, освіта початкова, коваль вагоноремонтного заводу ім. Кірова. За звинуваченням у контрреволюційній агітації 28.07.1941 ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 4.12.1989. *(Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. – Кн. 2. – 2008. – С. 461).*

**КРОХМАЛЬОВ Сергій Никифорович,** 1887 р.н., м. Новгород-Сіверськ однойменного району Чернігівської області, проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, бухгалтер контори зв'язку. Арешт 27.04.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 16.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-411).*

**КРУПСЬКА-ЗАПЛАТКІНА Лідія Іванівна,** 1924 р.н., м. Середина-Буда, проживала в м. Санкт-Петербург (Росія), українка, освіта неповна середня, без визначених занять. У 1941-1943 рр. проживала в окупованому німцями місті за місцем народження. Арешт 17.01.1950. Військовим трибуналом Сумського гарнізону 6.06.1950 за ст. 54-3 КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбувала в Приморському краї (Росія). Реабілітована 25.10.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13064).*

**КУБРАКОВ Василь Іванович,** 1911 р.н., уродженець м. Середина-Буда, українець, освіта початкова. Червоноармієць 30 автополку, сержант. Арешт 19.01.1943. Військовим трибуналом Західного фронту 2.02.1943 за розповсюдження у воєнний час наклепницьких чуток засуджений до тюремного ув'язнення на 5 років. Реабілітований 9.06.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12741).*

**КУБРАКОВ Іван Феодосійович,** 1896 р.н., народився і проживав у с. Гаврилова Слобода, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-13 КК УСРР. Прокурором Сумського оперсектора ДПУ 5.02.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3312*).*

**КУДЛАЙ Феодосій Харлампійович,** 1898 р.н., с. Білиця Ямпільського району, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, рахівник районної служби техкультур. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Сумським оперсектором ДПУ 28.12.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1050).*

**КУЗЬМЕНКО Іван Денисович,** 1913 р.н., уродженець с. Мефедівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 20 окремої вогнеметної роти 225 СД. Арешт 3.03.1942. Військовим трибуналом 52 армії 12.05.1942 за ст. 19-58-1 „б" КК РРФСР засуджений до ВМП. Розстріляний 20.05.1942. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 28.02.1992 військовою прокуратурою Ленінградського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12028*).*

**КУЗЬМЕНКО Петро Порфирійович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Стара Гута, українець, освіта початкова, об'їждчик лісництва. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Сумським оперсектором ДПУ 28.12.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1047).*

**КУЛИКОВ Стефан Васильович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Гаврилова Слобода, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-13 КК УСРР. Прокурором Сумського оперсектора ДПУ 5.02.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3312*).*

**КУЛИКОВСЬКИЙ Костянтин Володимирович,** 1898 р.н., уродженець Спаського району Рязанської області (Росія), проживав у с. Кам'янка, росіянин, освіта початкова, лісник Середино-Будського лігоспу. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 14.09.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 17.05.1944 у звинуваченні за ст. 54-1 „а" КК УРСР виправданий, за ст. 54-10 ч. 2 засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13289).*

**КУТНЄВСЬКИЙ Іван Гнатович,** 1928 р.н., народився і проживав у с. Кривоносівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому

селі, окупованому німцями, у серпні 1943 р. вивезений до Німеччини, у січні 1945 р. звільнений Червоною армією. Арешт 27.02.1945. Особливою нарадою при НКВС СРСР 21.11.1945 за ст. 54-1 „а" КК УРСР ув'язнений у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбував у Казахстані. Реабілітований 14.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 457).*

**КУЦИЙ Олексій Харитонович,** 1916 р.н., уродженець с. Порохонь, українець, освіта неповна середня. Червоноармієць хімвзводу 705 СП, старший сержант. Арешт 18.12.1942. Військовим трибуналом 121 СД 28.12.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Термін покарання відбував на з. ст. Сухобезводна Горьковської залізниці (Росія). Військовим трибуналом Воронезького фронту 13.04.1943 склад злочину перекваліфікований на звинувачення в розповсюдженні у воєнний час наклепницьких чуток, засуджений до тюремного ув'язнення на 5 років з відстрочкою виконання вироку до закінчення бойових дій. Звільнений 26.05.1943. Реабілітований 25.10.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13037).*

**КУЦОВ Георгій Петрович,** 1894 р.н., м. Середина-Буда, проживав у м. Омськ однойменної області (Росія), українець, член ВКП(б), заступник уповноваженого комітету заготівель Раднаркому по Омській області. Арешт 27.05.1938. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 16.04.1939 справа закрита. Реабілітований 10.12.1959 управлінням КДБ по Омській області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d19/f283.htm).*

**КУЧЕР Іван Євменович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Хильчичі, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 1.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 5.05.1938 за різку антирадянську пораженську агітацію та висловлювання невдоволення колгоспним будівництвом застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 14.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 34).*

## Л

**ЛАЗУТКІН Василь Омелянович,** 1926 р.н., уродженець с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта неповна середня. Молодший командир в/ч 7556 військ МВС, сержант. У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території за місцем народження. Арешт 27.12.1949. Військовим трибуналом військ МВС Приволзького ВО (Росія) за ст. 58-1 „а" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 29.04.1950 справа направлена на новий розгляд. Військовим трибуналом військ МВС Сумської області 12.12.1950 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Згаданою військовою колегією 23.08.1952 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3725).*

**ЛАЗУТКІН Іван Максимович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, росіянин, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт у 1931 р., звинувачення в антирадянській агітації проти колгоспного будівництва. Сумським міжрайонним судом 15.10.1931 виправданий. *(ДАСО, ф.Р-622, оп. 2, спр. 12*).*

**ЛАПЧЕНКО Микола Петрович,** 1892 р.н., м. Білопілля однойменного району, проживав у с. Велика Берізка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 21.12.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 7.02.1938 за шпигунську діяльність на користь Чехословаччини застосована ВМП. Розстріляний 21.02.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 14.09.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО,ф.Р-7641, оп. 5, спр. 909).*

**ЛЕБЕДИК Кирило Дмитрович,** 1885 р.н., с. Чернацьке, проживав у м. Середина-Буда, росіянин, освіта початкова, возій артілі „Червоний транспортник". Арешт 7.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 14).*

**ЛЕВЕНОК Савелій Пилипович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Гутко-Ожинка, українець, освіта початкова, стрілочник з. ст. Перемога [так у документі]. Арешт 23.06.1941, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. З наближенням фронту евакуйований на схід СРСР. Управлінням НКВС по Новосибірській області (Росія) 29.04.1942 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2389).*

**ЛЕВЕНЦОВ Кіндрат Андрійович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Чернацьке, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 31.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.02.1933 за антирадянську агітацію проти хлібозаготівлі ув'язнений у концтабір на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у згаданому селі. Арешт 22.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за антирадянську агітацію, висловлювання різких пораженських настроїв та розповсюдження наклепницьких чуток застосована ВМП. Розстріляний 1.10.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 30.12.1989 та 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 755; оп. 6, спр. 29).*

**ЛЕКСІН Тимофій Іванович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Ситне, росіянин, освіта початкова, селянин-одноосібник. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 8.11.1943, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням НКВС по Сумській області 20.07.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2751).*

**ЛЕЛЯКОВ Леонтій Юхимович,** 1889 р.н., смт Ямпіль однойменного району, проживав у с. Кривоносівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 27.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.05.1938 за антирадянську агітацію та розповсюдження провокаційних чутокп пораженського характеру застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 425).*

**ЛИНДА Антон Никифорович,** 1909 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, столяр колгоспу. Арешт 26.10.1948. Сумським обласним судом 9.01.1949 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Верховним Судом УРСР 19.11.1954 покарання пом'якшене до фактично відбутого терміну. Реабілітований 25.07.1991 Прокуратурою УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11756).*

**ЛИСЕНКО Артем Якович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Лукашенківське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Сумським оперсектором ДПУ 28.12.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1048).*

**ЛИСЕНКО Панас Микитович,** 1893 р.н., с. Лукашенківське, проживав у смт Кант Фрунзенського району Оської області (Киргизія), українець, освіта початкова, приймальник підприємства „Союзплодоовоч". У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 5.06.1950. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 25.09.1950 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Сумською обласною комісією 17.09.1954 порушене клопотання про скорочення терміну покарання до 15 років. Військовим трибуналом Київського ВО 28.12.1954 справа направлена на новий розгляд. Управлінням КДБ при Раді Міністрів УРСР по Сумській області 28.03.1955 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3505).*

**ЛИСЕНКО Петро Стефанович,** 1904 р.н., уродженець с. Лукашенківське, українець, освіта початкова. Червоноармієць 1088 СП 323 СД. Арешт 8.09.1942. Військовим трибуналом згаданої дивізії 18.10.1942 за ст. 19-58-1 „б" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 27.05.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12691).*

**ЛИСКО Борис Хомич,** 1876 р.н., с. Жихове, проживав в Єрмаковському районі Красноярського краю (Росія), українець. Арешт 23.01.1937. Військовим трибуналом Сибірського ВО 16.07.1937 за ст. ст. 17-58-9, 58-10 ч. 1, 58-11 КК РРФСР засуджений до ВМП. Реабілітований 5.08.1964 Пленумом Верховного Суду СРСР. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index12.htm).*

**ЛИТВЯКОВ Олексій Олексійович,** 1902 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 5.08.1941. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області

11.09.1941 за ст. 54-10 ч. 2 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 8.06.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11708).*

**ЛІ ФУ ТАН,** 1895 р.н., уродженець Китаю, проживав у м. Середина-Буда, китаєць, освіта початкова, збирач утилю. Арешт 3.08.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Прокуратурою Чернігівської області 15.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1186).*

**ЛОБАНОВ Борис Микитович,** 1911 р.н, с. Журавка, проживав у м. Іркутськ однойменної області (Росія), українець, цинкограф редакції газети „Східно-Сибірський шлях". Арешт 29.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 15.03.1938 за ст. ст. 58-10, 58-11 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 23.02.1938 у м. Іркутськ. Реабілітований 14.03.1964 Іркутським обласним судом. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d20/f262.htm).*

**ЛОБЧИНСЬКИЙ Федір Петрович,** 1890 р.н., уродженець Середино-Будського району, українець. Арешт 11.12.1920. За службу в армії Махна 16.12.1920 засуджений до ВМП. Реабілітований 7.04.1994 прокуратурою Полтавської області. *(Реабілітовані історією. Полтавська область. – Кн. 3. – 2005).*

**ЛУЧЕНКО Дмитро Якович,** 1892 р.н., м. Глухів, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта незакінчена вища, учитель середньої школи. Арешт 10.03.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 31.07.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-291).*

# М

**МАЖУГА Ілля Іванович,** 1903 р.н., народився і проживав у с. Кривоносівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 15.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за антирадянську агітацію, висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв та співчуття розстріляним ворогам народу застосована ВМП. Розстріляний 28.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 30.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 30).*

**МАЗАЛЬОВ [МОЗОЛЬОВ] Кузьма Матвійович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Гаврилова Слобода, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-13 КК УСРР. Прокурором Сумського оперсектора ДПУ 5.02.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3312*).*

**МАКАРЕНКО Григорій Іванович,** 1905 р.н., с. Чернацьке, проживав у с. Борзунівка Кожевниковського району Томської області (Росія), українець, неписьменний, мисливець. Арешт 14.09.1937. За контрреволюційну агітацію 8.10.1937 ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований у грудні 1961 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d21/f137.htm).*

**МАКАРЕНКО Денис Васильович,** 1904 р.н., уродженець с. Чернацьке, українець, освіта початкова. Червоноармієць 606 зенітно-артилерійського полку 4 зенітно-артилерійської дивізії. Арешт 12.01.1943. Військовим трибуналом 1 гвардійської армії 30.01.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 9.06.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12742).*

**МАКАРЕНКО Пилип Опанасович,** 1894 р.н., с. Чернацьке, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, вантажник промартілі „Більшовик". Арешт 2.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 13.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 27.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 26.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 778*).*

**МАКАРОВ Іван Андрійович,** 1877 р.н., с. Василівка, проживав у с. Стара Гута, українець, освіта початкова, робітник лісництва. Арешт 4.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за антирадянську агітацію та висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв застосована ВМП. Розстріляний 29.09.1937 у м. Черні-

гів. Реабілітований 30.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 28).*

**МАЛЯРОВ Спиридон Борисович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Чернацьке, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 23.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.11.1930 за антирадянську агітацію висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав у м. Середина-Буда, без визначених занять. Арешт 30.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.10.1937 за антирадянську агітацію та висловлювання різких настроїв пораженського і терористичного характеру застосовна ВМП. Розстріляний 29.09.1937 у м. Чернігів. Реабілітований відповідно 29.12.1989 та 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 3, спр. 97; оп. 5, спр. 289).*

**МАМЕНКО Гаврило Іванович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Кривоносівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 13.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва та висловлювання пораженських настроїв ув’язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.07.1958 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 971).*

**МАРЧЕНКО Давид Юхимович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Жихове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 16.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 13.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 26.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 16.08.1960 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 326*).*

**МАТЛАХОВ Тарас Григорович,** 1893 р.н., м. Середина-Буда, проживав на з. ст. Волоконовка (Волоконовський район Бєлгородської області, Росія), росіянин, освіта початкова, член ВКП(б), електрик залізничної станції. Арешт 29.10.1936. Особливою нарадою при НКВС СРСР 16.02.1937 репресований за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР. Реабілітований 22.11.1989 прокуратурою згаданої області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index13.htm).*

**МАХАНЬОК Варвара Пилипівна,** 1885 р.н., народилася і проживала в с. Кренидівка, українка, неписьменна, працювала в колгоспі ім. Петровського. Арешт 28.07.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Хильчицьким РВ НКВС 31.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1455).*

**МАХАНЬОК Іван Андрійович,** 1907 р.н., народився і проживав у с. Голубівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Куйбишева. Арешт 3.05.1936. Чернігівським обласним судом 20.08.1936 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 29.12.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1907).*

**МАХАНЬОК Юстин Олексійович,** 1895 р.н., уродженець с. Красичка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 695 батальйону аеродромного обслуговування (м. Куп’янськ Харківської області). Арешт 8.04.1942. Військовим трибуналом 24 району авіаційного базування 17.04.1942 за вихваляння німецького ладу та життя на тимчасово окупованій території, висловлювання недовіри до зведень Радінформбюро, наклепи на радянську дійсність та колгоспи засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 25.04.1991 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11643).*

**МАХИН Григорій Полікарпович,** 1910 р.н., народився і проживав у с. Мефедівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 12.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.10.1937 за антирадянську агітацію та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 4.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 21.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 934).*

**МАХОТКІН Михайло Іванович,** 1885 р.н., с. Стара Гута, проживав у м. Краматорськ Донецької області, українець, освіта середня, член ВКП(б), контролер техвідділу машзаводу ім. Орджонікідзе. Арешт 21.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області ув’язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований у 1988 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 5. – 2008. – С. 416).*

**МАЦУЄВ Петро Іванович,** 1905 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, робітник Сілецького

лісництва (Брянська область, Росія). Арешт 1.07.1937. Чернігівським обласним судом 20.07.1938 у звинуваченні за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР виправданий, за участь в антирадянському релігійному угрупованні баптистів засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 3.12.1938 вирок залишений у силі. Реабілітований 18.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11957*).*

**МЕКЛЕР (МЕРОМСЬКИЙ) Абрам Меєрович,** 1896 р.н., м. Середина-Буда, проживав у м. Москва (Росія), єврей, освіта вища, секретар і член редакції „Крестьянской газеты”. Арешт 27.03.1938. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 14.06.1938 за участь у контрреволюційній терористичній організації застосована ВМП. Розстріляний того ж дня в м. Москва. Реабілітований у жовтні 1956 р. згаданою військовою колегією. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index13.htm).*

**МИЛЬЧЕНКО Микола Михайлович,** 1893 р.н., народився і проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, швець-кустар. Арешт 10.07.1938. Чернігівським обласним судом 10.02.1939 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до ВМП. Верховним Судом УРСР 13.03.1939 покарання пом’якшене до 10 років позбавлення волі, 27.10.1988 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8887-а).*

**МИНЧУК Олександр Пилипович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Гутко-Ожинка, українець, освіта початкова, кравець. Арешт 13.01.1933. Народним судом Шосткинського району 20.02.1933 за спекуляцію продуктами харчування засуджений до позбавлення волі на 5 років та висилки за межі Чернігівської області після відбуття терміну покарання на 3 роки. Чернігівським обласним судом 19.04.1933 виправданий. Чоловік Полякової М.С. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 6081*).*

**МИРОНЮК Дмитро Васильович,** 1903 р.н., с. Малі Каленичі Полянського району Хмельницької області, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта вища – закінчив Артемівський інститут соціального виховання, учитель неповно-середньої школи № 1. Арешт 20.03.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Прокурором Середино-Будського району 2.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1218).*

**МИРСЬКОЙ Єгор Опанасович,** 1924 р.н., народився і проживав у с. Порохонь, українець, освіта неповна середня, колишній учень залізничного технікуму. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 9.04.1943, звинувачення за ст. 58-1 „а” КК РРФСР. Управлінням НКВС по Орловській області 16.04.1943 справа закрита, направлений у військкомат. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6012*).*

**МИРСЬКОЙ Павло Тарасович,** 1918 р.н., народився і проживав у с. Порохонь, українець, освіта початкова, без визначених занять. З 17.09.1941 по 7.11.1941 – у Червоній армії, до лютого 1942 р. – у німецькому полоні, потім проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 2.04.1943, звинувачення за ст. 58-1 „а” КК РРФСР. Управлінням НКВС по Орловській області 16.04.1943 справа закрита, направлений у військкомат. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6012*).*

**МИШКІН Микола Якович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Пигарівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 30.06.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 29.10.1932 за ст. 78 КК УСРР ув’язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 28.09.1992 Сумським обласним судом. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 6Р, спр. 1192).*

**МЛАДЕНЕЦЬ Кирило Микитович,** 1893 р.н., народився і проживав у с. Жихове, українець, неписьменний, працював у колгоспі „Комунар”. У 1941-1943 рр. проживав згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 27.10.1943, звинувачення за ст. 54-1 „а” КК УРСР. Середино-Будським РВ НКВС 30.08.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2828).*

**МОДЗЕЛЕВСЬКИЙ Юрій Вікентійович,** 1918 р.н., с. Воронківці Старокостянтинівського району Хмельницької області, проживав у м. Середина-Буда, поляк, освіта незакінчена вища, учитель середньої школи. Арешт 21.11.1937, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. УДБ управління НКВС по Чернігівській області 1.12.1937 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2805).*

**МОЗИЛЬОВ Іван Петрович,** 1900 р.н., уродженець Івантєєвського району Саратовської області (Росія), проживав у с. Очкине, росіянин, освіта початкова, завідувач складу сировини коноплезаводу. Арешт 25.03.1936, звинувачення за ст. 54-14 КК УСРР. Прокурором Хильчицького

району 31.12.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2263*).*

**МОЗОЛЕВСЬКИЙ Олексій Якович,** 1910 р.н., смт Зноб-Новгородське, проживав у Румунії, українець, освіта початкова, кравець. У 1941-1943 рр. проживав на окупованій німцями території, у 1943 р. мобілізований до Червоної армії, з липня 1944 р. – у німецько-румунському полоні. Арешт 20.04.1948. Військовим трибуналом в/ч 18909 12.07.1948 за ст. 58-1 „б" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Комісією з розгляду справ на осіб, які відбувають покарання за політичні, посадові та господарські злочини, 20.04.1956 покарання пом'якшене до фактично відбутого терміну. Реабілітований 17.08.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13879).*

**МОРОЗ Кирило Якович,** 1896 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Пробудження". Арешт 10.06.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.09.1933 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у ВТТ на 3 роки умовно. Працював лісником Березківського лісництва Середино-Будського лісгоспу. Арешт 20.02.1938. Чернігівським обласним судом 28.02.1939 за проведення контрреволюційної агітації серед колгоспників засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 20.05.1939 справа направлена на новий розгляд. Згаданим обласним судом 9.07.1939 справа закрита. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області за репресією 1933 р. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 589*. ГДА УСБУ в СО, спр. П-423).*

**МОРОЗ Олександр Андрійович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Порохонь, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт у 1931 р., звинувачення в антирадянській агітації та участі в куркульському угрупованні. Сумським міжрайонним судом 5.09.1931 виправданий. *(ДАСО, ф.Р-622, оп. 2, спр. 12*).*

**МОРОЗ Степан Єлисейович,** 1907 р.н., уродженець с. Порохонь, українець, освіта початкова. Червоноармієць 12 мотострілецької бригади. Арешт 10.04.1943. Військовим трибуналом 2 танкової армії 13.04.1943 за ст. 58-10 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Помер 3.05.1944 в місці ув'язнення. Реабілітований 27.05.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12701).*

**МОХНОРИЛОВ [МАХНОРИЛОВ] Григорій Феодосійович**, 1890 р.н., с. Гаврилова Слобода, проживав у колишньому с-щі Зелений Гай, українець, освіта початкова, голова колгоспу ім. Крупської. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селищі, окупованому німцями. Арешт 3.10.1943, звинувачення за ст. 54-3 КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 26.10.1944 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3777).*

## Н

**НАМЕТЧЕНКО Флавіон Матвійович,** 1870 р.н., с. Кривоносівка, проживав у колишньому Стадолищенському районі Смоленської області (Росія), українець, священик Бєлицької церкви. Арешт 4.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 3.11.1937 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 12.11.1937. Реабілітований 28.07.1989 прокуратурою Смоленської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index14.htm).*

**НАУМЕНКО Іван Григорович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Лісне, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Кірова. Арешт 1.08.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР. Середино-Будським РВ НКВС 5.01.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2042).*

**НЕАПОЛІТАНСЬКИЙ Олександр Костянтинович,** 1900 р.н., с. Собичеве Шосткинського району, проживав у с. Пигарівка, українець, освіта середня, завідувач школи. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. 54-10 КК УРСР. Сумським оперсектором ДПУ 28.12.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1049).*

**НЕБИЛИЦЯ Ісак Прокопович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Хильчичі, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.09.1935 як соціально небезпечної особи.

Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 10.10.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2327*).*

**НЕДБАЄВСЬКИЙ Петро Артемович,** 1900 р.н., народився і проживав у с. Кам'янка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 4.07.1940. Сумським обласним судом 14.09.1940 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 19.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11616).*

**НЕДБАЄВСЬКИЙ Сергій Мартинович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Кам'янка, українець, освіта початкова, бригадир Хутір-Михайлівського рафінадного заводу (Ямпільський район). Арешт 17.10.1940. Сумським обласним судом 28.12.1940 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований 19.10.1990 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11549).*

**НЕДБАЙ Єгор Петрович,** 1884 р.н., народився і проживав у с. Пигарівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.11.1930 за антирадянську агітацію висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 236).*

**НЕРУШ Степан Якимович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Мефедівка, українець, освіта початкова, голова правління сільського споживчого товариства. Арешт 17.12.1932. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 5 років. Трійкою при НКВС УРСР 9.09.1935 достроково звільнений. Працював у колгоспі ім. Шевченка. Арешт 1.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 13.11.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва та заходів влади на селі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований відповідно 14.10.1959 та 22.04.1985 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641: оп. 2, спр. 174*; оп. 4, спр. 511).*

**НЕФЕДЧЕНКО Олексій Фролович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Гаврилова Слобода, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-13 КК УСРР. Прокурором ДПУ УСРР 5.02.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3312*).*

**НИКОЛЬСЬКИЙ Петро Михайлович,** 1882 р.н., с. Нова Гута, проживав у с. Кренидівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 12.04.1931 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 16.08.1989 прокуратурою Чернігівської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 7, спр. 95*).*

**НИКОНЕНКО Григорій Семенович,** 1899 р.н., с. Нові Млини Борзнянського району Чернігівської області, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, заступник бухгалтера пункту „Заготсіно". Арешт 23.09.1937. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 14.11.1937 за шпигунську діяльність на користь Польщі застосована ВМП. Розстріляний 25.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 4.08.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 807).*

**НИКОНОВА Ганна Лук'янівна,** 1930 р.н., смт Зноб-Новгородське, проживала в с. Вищі Луб'янки Збаразького району Тернопільської області, освіта неповна середня, завідувачка бібліотеки. Арешт 22.07.1948. Військовим трибуналом військ МВС Тернопільської області 9.09.1948 за зв'язок з ОУН та УПА засуджена до позбавлення волі на 5 років. Реабілітована 28.07.1993. *(Реабілітовані історією. Тернопільська область. – Кн. 2. – 2012. – С. 541).*

**НИКОНОВ Павло Андрійович,** 1890 р.н., смт Суземка однойменного району Брянської області (Росія), проживав у смт Зноб-Новгородське, білорус, освіта початкова, лісник. У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території, у липні 1943 р. вивезений до Німеччини, у 1945 р. репатрійований до СРСР. Арешт 20.11.1945, звинувачення як соціально небезпечної особи. Управлінням НКДБ по Сумській області 23.03.1946 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3467).*

**НОВИКОВ Семен Сергійович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Ромашкове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 24.10.1930. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.11.1930 за антирадянську агітацію ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 576).*

**НОВИКОВ Федір Миколайович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Пигарівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 30.12.1932. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.03.1933 за антирадянську агітацію та злісне невиконання завдань хлібоздачі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 30.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 836).*

## О

**ОВЕЧКО-ЗОРЕВИЧ Михайло Титович,** 1891 р.н., м. Новгород-Сіверський однойменного району Чернігівської області, проживав у с. Очкине, українець, освіта початкова, плановик-економіст коноплезаводу. Арешт 31.10.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за антирадянську агітацію та вихваляння Троцького ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Бурятія та Республіці Комі (Росія). Реабілітований 19.06.1957 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 496).*

**ОЛЕЙНИКОВ [АЛЕЙНИК] Василь Іванович,** 1877 р.н., народився і проживав у с. Чернацьке, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 17.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.10.1937 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі та висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв застосована ВМП. Розстріляний 2.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 28.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 178).*

**ОЛІЙНИК Михайло Хомич,** 1900 р.н, народився і проживав у с. Чернацьке, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.03.1932, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Київським облвідділом ДПУ 28.07.1932 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-4178).*

**ОЛЬХОВИКОВА Дарина Пилипівна,** 1885 р.н., уродженка м. Середина-Буда. Засуджена в 1932 р. Реабілітована в 1989 р. *(Київ: жертви репресій / Упоряд. Л. Абраменко. – Т. 1. – К., 1997. – С. 308).*

**ОСТАПОВ [АСТАПОВ] Олексій Олександрович,** 1889 р.н., с. Зноб-Трубчевська, проживав у Трубчевському районі Брянської області (Росія), українець, освіта початкова, робітник лісництва. Арешт 1.07.1937. Чернігівським обласним судом 20.07.1938 за антирадянську агітацію з використанням релігійних забобонів, заклики не вступати до колгоспу та висловлювання пораженських настроїв засуджений до позбавлення волі на 8 років. Верховним Судом УРСР 3.12.1938 вирок залишений у силі. Реабілітований 17.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11957*).*

## П

**ПАВЕЛИЦЯ [ПОВЕЛИЦЯ] Василь Савелійович,** 1890 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.03.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за участь у контрреволюційному повстанському осередку висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**ПАВЛИЧЕНКО Іван Дмитрович,** 1879 р.н., с. Білоусівка, проживав у м. Іркутськ однойменної області (Росія), росіянин, освіта початкова, тесляр НСЧ[?]-3. Арешт 15.07.1937. Трійкою при управлінні НКВС по згаданій області 9.09.1937 за ст. 58-10 КК РРФСР застосована ВМП. Розстріляний 10.09.1937 у згаданому місті. Реабілітований 23.05.1989 прокуратурою Іркутської області. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d25/f316.htm).*

**ПАЛЄЄВ Ілля Костянтинович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Ромашкове, українець, освіта початкова, механік колгоспу „Червоний прогрес". Арешт 12.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 5.05.1938 за проведення різкої анти-

радянської пораженської агітації та висловлювання невдоволення колгоспним будівництвом застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 10.07.1957 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 514).*

**ПАЛЄЄВ Кирило Єфремович,** 1909 р.н., с. Ромашкове, проживав на колишньому х. Смілий, українець, освіта початкова, стрілочник роз'їзду Шалимівка. У 1941-1943 рр. проживав і працював на окупованій німцями території району. Арешт 20.05.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Орловської області 30.08.1944 за ст. 58-1 „а" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Прокуратурою Сумської області 1.04.1969 у перегляді справи відмовлено, 30.11.1992 – реабілітований. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12382).*

**ПАШКІН Юхим Мусійович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Чернацьке, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 17.12.1935 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.12.1935 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2351*).*

**ПЕРЕКРЕСТОВА Килина Василівна,** 1907 р.н., народилася і проживала в с. Уралове, українка, освіта початкова, селянка-одноосібниця. Арешт 21.05.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.05.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2375*).*

**ПЕТРОВ Микола Андрійович,** 1919 р.н., уродженець м. Середина-Буда, росіянин, освіта неповна середня. Шофер-електромеханік в/ч 2737. Арешт 27.06.1941. Військовим трибуналом Хабаровського гарнізону 25.07.1941 за антирадянську агітацію серед військовослужбовців засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом Далекосхідного фронту 2.08.1941 вирок залишений у силі. Термін покарання відбував у Новосибірській області (Росія). Реабілітований 30.12.1965 військовою колегією Верховного Суду СРСР. (*ГДА УСБУ в СО, спр. П-8415).*

**ПИСАРЕНКО Петро Васильович,** 1900 р.н., уродженець м. Середина-Буда, українець, освіта початкова. Виконувач обов'язків командира взводу радіобатальйону. Арешт 22.11.1941. Військовим трибуналом 13 запасної будівельної бригади Харківського ВО 26.11.1941 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Помер 10.09.1942 в місці ув'язнення. Реабілітований 16.01.1997 військовим трибуналом Північно-Кавказького ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13728).*

**ПІСТЮЛЬГА [МАХРОВ] Павло Олексійович,** 1921 р.н., уродженець смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова. Червоноармієць 282 СП 175 СД. З вересня 1941 р. по січень 1942 р. перебував у німецькому полоні, потім до вересня 1943 р. проживав у с. Уралове, окупованому німцями. Арешт 16.01.1944. Військовим трибуналом 102 СД за ст. 58-1 „б" КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував в Ярославській області та Красноярському краї (Росія). Реабілітований 18.11.1958 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5338).*

**ПЛУЖНИКОВ Ілля Михайлович,** 1888 р.н., народився і проживав у с. Гаврилова Слобода, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.10.1930, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-13 КК УСРР. Прокурором Сумського опersектора ДПУ 5.02.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3312*).*

**ПЛУЖНИКОВ Федір Михайлович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Гаврилова Слобода, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-13 КК УСРР. Прокурором Сумського оперсектора ДПУ 5.02.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3312*).*

**ПЛУЖНИКОВ Федір Омелянович,** 1924 р.н., уродженець с. Гаврилова Слобода, українець, освіта неповна середня. Завідувач складу паливно-мастильних матеріалів 65 гвардійського танкового полку, рядовий позастрокової служби. У 1941-1942 рр. проживав і працював на окупованій німцями території, 5.09.1942 вивезений до Німеччини, із січня 1945 р. – у лавах Червоної армії. Арешт 8.09.1947. Військовим трибуналом 2 гвардійської механізованої армії 19.11.1947 за ст. 58-1 „б" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 25 років. Реабілітований 6.04.1992 Головною військовою прокуратурою Росії. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12238).*

**ПЛУЖНИКОВА Євдокія Іванівна,** 1912 р.н., с. Чернеча Слобода Буринського району, проживала в с. Чернацьке, українка,

неписьменна, колгоспниця. Підписка про невиїзд від 22.02.1944 як члена сім'ї [дружина] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 23.07.1944 справа закрита. Невістка Плужникова Ф.М. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8715).*

**ПЛЮЩИК Іван Пилипович,** 1918 р.н., народився і проживав у с. Уралове, українець, освіта початкова, керівник драмгуртка колгоспної художньої самодіяльності. Арешт 13.02.1937. Чернігівським обласним судом 13.04.1937 за проведення антирадянської агітації, розповсюдження анекдотів антирадянського змісту та наклепи на одного з керівників партії та радянського уряду засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Верховним Судом УРСР 29.07.1937 вирок залишений у силі. Реабілітований 24.08.1963 Верховним Судом УРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1987*).*

**ПОДОЛЯК Ілля Матвійович,** 1888 р.н., с. Зноба[?], проживав у м. Донецьк однойменної області, українець, освіта вища, начальник сектору облконтори „Заготзерно". Арешт 15.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області [дата прийняття рішення відсутня] застосована ВМП. Даних про виконання вироку немає. Реабілітований у 1959 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 6. – 2009. – С. 337).*

**ПОДТЬОЛКОВ Леонтій Федорович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, робітник торфорозробки (Погарський район Брянської області, Росія). Арешт 10.07.1937. Чернігівським обласним судом 20.07.1938 за керівництво сектою баптистів, антирадянську агітацію проти колгоспного устрою та служби в Червоній армії засуджений до позбавлення волі на 8 років. Верховним Судом УРСР 3.12.1938 вирок залишений у силі. Реабілітований 17.02.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11957*).*

**ПОКРИВАЙЛО Борис Григорович,** 1907 р.н., м. Бобринець однойменного району Кіровоградської області, проживав у м. Середина-Буда, єврей, освіта незакінчена вища, член ВКП(б), директор школи. Арешт 27.08.1936, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Чернігівським обласним судом 8.04.1937 справа направлена на нове розслідування. Верховним Судом УРСР 23.04.1937 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2126).*

**ПОЛІЦАЄВ Феодосій Олександрович,** 1897 р.н., с. Ромашкове, проживав у с. Кам'янка, українець, освіта початкова, садівник колгоспу „Серп і молот". Арешт 27.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.10.1937 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 26.12.1988 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 544).*

**ПОЛОЗКОВА Мотрона Григорівна,** 1908 р.н., с. Василівка, проживала в м. Середина Буда, українка, освіта початкова, без визначених занять. У 1941-1943 рр. проживала на окупованій німцями території району. Арешт 22.09.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 28.01.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбувала в Республіці Комі (Росія). Прокуратурою Сумської області 5.11.1959 у реабілітації відмовлено, 31.01.1994 – реабілітована. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12656).*

**ПОЛОЗОК Іван Павлович,** 1939 р.н., народився і проживав у с. Чернацьке, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 28.02.1962. Сумським обласним судом 4.06.1962 за написання до органів влади листів антирадянського змісту засуджений до позбавлення волі у ВТК посиленого режиму на 3 роки. Термін покарання відбував у Республіці Мордовія (Росія). Реабілітований 16.10.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13395).*

**ПОЛОЗОК Христина Василівна,** 1906 р.н., народилася і проживала в с. Чернацьке, українка, освіта початкова, колгоспниця. Підписка про невиїзд від 5.04.1945. Особливою нарадою при НКВС СРСР 9.06.1945 як член сім'ї [дружина] засудженого до ВМП вислана в Північноказахстанську область (Казахстан) на 5 років. Реабілітована 30.12.1999 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 10588).*

**ПОЛЯКОВА Марія Савеліївна,** 1905 р.н., с. Рудня, проживала в с. Гутко-Ожинка, українка, неписьменна, домогосподарка. Арешт 13.01.1933. Народним судом Шосткинського району 20.02.1933 за спекуляцію продуктами харчування засуджена до позбавлення волі на 5 років та висилки за межі Чернігівської області після відбуття терміну покарання на 3 роки умовно. Чернігівським обласним судом 19.04.1933 виправдана. *(Арх УМВСУ в СО, ф. 6, спр. 6081*).*

**ПОНОМАРЕНКО Марія Миколаївна,** 1923 р.н., с. Велика Берізка, перебувала в Брестському фільтраційному таборі (Білорусь), українка, освіта неповна середня. У 1941-1942 рр. проживала в згаданому селі, окупованому німцями, у 1942 р. вивезена до Німеччини. Арешт 25.05.1945, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням НКДБ по Сумській області 21.03.1946 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3468).*

**ПОНОМАРЕНКО Федора Юхимівна,** 1889 р.н., с. Рудня, проживала в с. Уралове, українка, неписьменна, домогосподарка. Підписка про невиїзд від 6.06.1945 як члена сім'ї [мати] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 14.07.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8712).*

**ПОНОМАРЕНКО Яків Сергійович,** 1900 р.н., уродженець с. Уралове, українець, освіта початкова. Червоноармієць 231 окремої зенітно-артилерійської дивізії протиповітряної оборони. Арешт 30.05.1943. Військовим трибуналом Ярославського гарнізону (Росія) 15.07.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 25.01.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13185).*

**ПОНОМАРЬОВ Стефан Леонтійович,** 1900 р.н., уродженець с. Порохонь, українець, освіта початкова. Червоноармієць 1447 саперного батальйону. Арешт 4.01.1942. Військовим трибуналом 22 саперної бригади 5 саперної армії 20.01.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 10.01.1992 Головною військовою прокуратурою Російської Федерації. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11911).*

**ПОПКОВ Андрій Корнійович,** 1911 р.н., уродженець с. Чернацьке, українець, освіта початкова. Червоноармієць 155 запасного СП 35 армії. Арешт 15.03.1943. Військовим трибуналом згаданої армії 4.04.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Термін покарання відбував у Хабаровському краї та Магаданській області (Росія). Реабілітований 11.05.1993 військовою прокуратурою Далекосхідного ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12537).*

**ПОПОВ Василь Васильович,** 1910 р.н., с. Стара Гута, проживав на ст. Чкаловська (Щолковський район Московської області, Росія), українець, освіта вища, начальник будівельного майданчика УВБР-5 Московського ВО. Арешт 16.01.1938. Наркомом внутрішніх справ СРСР і Прокурором СРСР („двійкою") 23.05.1938 за шпигунство на користь німецької розвідки застосована ВМП. Розстріляний на спецоб'єкті НКВС „Бутово" (Московська область, Росія). Реабілітований у серпні 1957 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index16.htm).*

**ПРИТИКА Яків Андрійович,** 1884 р.н., с. Ромашкове, проживав у колишньому смт Постишеве (тепер м. Красноармійськ) Донецької області, українець, освіта початкова, молодший технік дільниці з боротьби з комірними шкідниками. Арешт 17.11.1936. Донецьким обласним судом 20.03.1937 засуджений до позбавлення волі на 5 років та прав на 3 роки. Реабілітований у 1992 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 6. – 2009. – С. 418).*

**ПРИХОДЬКО Іван Іванович,** 1917 р.н., уродженець с. Кам'янка, українець, освіта вища, член ВКП(б). Заступник політрука 93 окремого будівельного батальйону. Арешт 25.09.1944. За ст. ст. 58-7, 58-1 „б" КК РРФСР 27.11.1944 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Арешт 18.03.1947. Військовим трибуналом військ МВС Північної залізничної магістралі 8.04.1947 за ст. 58-14 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 4.06.1957. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/index16.htm).*

**ПРОХОРОВ Микита Васильович,** 1914 р.н., уродженець с. Ромашкове, українець, освіта початкова. Червоноармієць 12 мотострілецької бригади. У 1941-1943 рр. проживав у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 8.06.1943. Військовим трибуналом 11 танкового корпусу 14.06.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 21.02.1997 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13675).*

**П'ЯТНИЦЯ Микола Васильович,** 1903 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 20.02.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за участь у контрреволюційному повстанському осередку ув'язнений у концтабір на 3 роки. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

# Р

**РАК Гнат Петрович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Журавка, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 31.12.1940. Сумським обласним судом 28.02.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований 17.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12035).*

**РАК Прокіп Улянович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Жихове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 31.12.1941. Сумським обласним судом 20.02.1941 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 29.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12221).*

**РАСКІН Ісак Семенович,** 1904 р.н., с. Семенівка Глухівського району, проживав у м. Середина-Буда, єврей, освіта початкова, фотограф-кустар. Арешт 15.09.1926, підписка про невиїзд від 19.10.1926, звинувачення в участі в нелегальній єврейській організації „Гехолуц”. Глухівським окружним відділом ДПУ 23.11.1926 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3959).*

**РАХМАНОВ Микола Павлович,** 1883 р.н., м. Калуга однойменної області (Росія), проживав у с. Гаврилова Слобода, росіянин, освіта вища, учитель. Арешт 15.10.1930, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-13 КК УСРР. Прокурором Сумського оперсектора ДПУ 5.02.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-3312*).*

**РЕБЕНКО Василь Данилович,** 1915 р.н., уродженець с. Пигарівка, українець, освіта середня. Військовослужбовець, старшина. Засуджений у 1944 р. військовим трибуналом. Реабілітований. *(Арх. райкомісії з питань реабілітованих).*

**РЕБЕНКО Федір Лазарович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Пигарівка, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 13.09.1931. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 2.12.1931 за систематичну антирадянську агітацію, спрямовану проти заходів влади на селі, ув’язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 584).*

**РЕМЕСНИК Данило Захарович,** 1883 р.н., народився і проживав у с. Нова Гута, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 10.01.1931, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Сумським оперсектором ДПУ 4.02.1931 справа закрита. Брат Ремесника С.З. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-987*).*

**РЕМЕСНИК Семен Захарович,** 1872 р.н., народився і проживав у с. Нова Гута, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 26.10.1930, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Сумським оперсектором ДПУ 4.02.1931 справа закрита. Брат Ремесника Д.З. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-987*).*

**РЕПІХ [РЕПЕХ] Іван Олександрович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Хильчичі, українець, освіта початкова, робітник Зноб-Новгородської дільниці ліспромгоспу. Арешт 16.03.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за участь у контрреволюційній повстанській організації ув’язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**РЕШЕТОВ Володимир Сергійович,** 1896 р.н., м. Путивль однойменного району, проживав у м. Середина-Буда, росіянин, освіта середня, райуповноважений контролер по мірчуку (державному податку з помелу зерна). Арешт 30.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.05.1938 за різку антирадянську пораженську агітацію та висловлювання невдоволень колгоспним будівництвом застосована ВМП. Розстріляний 8.07.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 415).*

**РЄЗНИКОВА Наталія Гаврилівна,** 1921 р.н., с. Голубівка, проживала в м. Середина-Буда, українка, освіта середня, медична сестра шпиталю № 5182. Арешт 13.11.1943. Сумським обласним судом 20.03.1944 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 5 років. Реабілітована 13.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13222).*

**РИБЕНКО [РЕБЕНКО] Іван Порфирович,** 1909 р.н., уродженець с. Пирогівка, росіянин, освіта початкова. Червоноармієць 57 запасного СП. Арешт 24.09.1941. Військовим трибуналом Саратовського гарнізону (Росія) 25.02.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовою колегією

Верховного Суду СРСР 6.08.1943 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5772).*

**РИБКІН Василь Іванович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, неписьменний, без визначених занять. Арешт 29.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.10.1937 за антирадянську агітацію та висловлювання різких пораженських і терористичних настроїв застосована ВМП. Розстріляний 4.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Рибкіна П.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 48).*

**РИБКІН Павло Іванович,** 1878 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, робітник місцевого лісництва. Арешт 10.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 16.11.1989 Сумським обласним судом. Брат Рибкіна В.І. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 84).*

**РОГУЛІН [РАГУЛІН] Єгор Семенович,** 1908 р.н., народився і проживав у с. Рожковичі, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 12.02.1934, звинувачення за ст. 54-8 КК УСРР. Чернігівським обласним судом 22.03.1934 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2307).*

**РОЗУМНИЙ [РАЗУМНИЙ] Григорій Петрович,** 1882 р.н., народився і проживав у с. Кренидівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 28.02.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 12.04.1931 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі висланий у Північний край на 3 роки. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія), після відбуття якого проживав за місцем народження, працював на лісорозробці. Арешт 14.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянському есерівському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 19.06.1957 Сумським обласним судом. Брат Розумного К.П. *(ДАСО, ф.Р-76416: оп. 7, спр. 95*; оп. 1, спр. 494*).*

**РОЗУМНИЙ [РАЗУМНИЙ] Кузьма Петрович,** 1879 р.н., народився і проживав у с. Кренидівка, українець, освіта початкова, кравець-кустар. Арешт 16.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.04.1938 за участь в антирадянському есерівському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 21.05.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 19.06.1957 Сумським обласним судом. Брат Розумного Г.П. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 494*).*

**РОМАНЕНКО Наталія Георгіївна,** 1898 р.н., з.ст. Зернове, проживала в м. Артемівськ Донецької області, росіянка, освіта початкова, домогосподарка. Арешт 13.02.1932. Даних про вирок немає. Реабілітована в 1932 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн.6. – 2009. – С. 579).*

**РУБАН Павло Петрович,** 1914 р.н., уродженець с. Хильчичі, українець, освіта початкова. Червоноармієць 97 окремої роти хімзахисту. Арешт 19.10.1942, звинувачення за ст. 58-1 „б" КК РРФСР. Особливим відділом 34 армії 9.12.1942 оголошений у всесоюзний розшук. Управлінням КДБ при Раді Міністрів УРСР по Сумській області 15.09.1964 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8254).*

**РУДОЙ (РУДИЙ) Олексій Вікторович,** 1914 р.н., м. Середина-Буда, проживав у м. Донецьк однойменної області, українець, освіта початкова, робітник металургійного заводу. Арешт 2.07.1936 Донецьким обласним судом 5.09.1936 засуджений до позбавлення волі на 5 років. Реабілітований у 1963 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 7. – 2010. – С. 35).*

**РЯБЕНКО Василь Данилович,** 1915 р.н., уродженець с. Пигарівка, росіянин, освіта неповна середня. Червоноармієць 31 запасного СП. Арешт 24.02.1944. Військовим трибуналом 10 запасної СБ 15.03.1944 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 23.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12901).*

**РЯБОВ Олексій Андріянович,** 1886 р.н., м. Брянськ однойменної області (Росія), проживав у м. Середина-Буда, росіянин, освіта початкова, член ВКП(б), начальник паливної дільниці Московсько-Київської залізниці. Арешт 2.10.1936. Особливою нарадою при НКВС СРСР 3.02.1937 за співчуття засудженим учасникам контрреволюційної троцькістської організації, утиски методів стахановського руху ув'язнений у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 461).*

# С

**САЛИВОНЕНКО-СКАРЖИНСЬКИЙ Матвій Іванович,** 1887 р.н., уродженець Польщі, проживав у с. Кренидівка, литовець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Петровського. Арешт 24.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 22.02.1938 за антирадянську агітацію проти заходів партії та уряду ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 31.08.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 677).*

**САМОДЄЛКОВА Парасковія Андріївна,** 1887 р.н., народилася і проживала в с. Нова Гута, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі ім. Чубаря. Арешт 30.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 24.12.1937 за антирадянську агітацію та жебрацтво ув'язнена у ВТТ на 3 роки. Реабілітована 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 272).*

**САМОХА Іларіон Пилипович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Очкине, українець, освіта початкова, тесляр коноплезаводу. Арешт 10.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за антирадянську агітацію та висловлювання пораженських і терористичних настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 15.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 32).*

**САМСОНЕНКО Пилип Якович,** 1886 р.н., народився і проживав у с. Журавка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Паризька комуна". Арешт 3.10.1944. Військовим трибуналом військ НКВС Сумської області 26.01.1945 за ст. 54-10 ч. 2 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 26.05.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12214).*

**САПАЧОВ Панас Васильович,** 1887 р.н., с. Голубівка, проживав у с. Попелак Новотроїцького району Херсонської області, українець, освіта початкова. Арешт 8.11.1943. Військовим трибуналом 51 армії 29.02.1944 за пособництво німецьким окупантам засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 13.08.1992 прокуратурою Херсонської області. *(Реабілітовані історією. Херсонська область. – Кн. 1. – 2005. – С. 778).*

**САХОШКО Іван Пилипович,** 1898 р.н., с. Мефедівка, проживав у Трубчевському районі Брянської області (Росія), українець, освіта початкова, робітник лісодільниці. Арешт 1.07.1937, звинувачення в участі в антирадянській групі сектантів. Хильчицьким РВ НКВС 24.04.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11957*).*

**СЕЛИВОНЕНКО Павло Володимирович,** 1910 р.н., с. Кренидівка, проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, член ВКП(б), військовий інспектор Хильчицького районного виконкому. Арешт 15.05.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за участь у польській військово-націоналістичній організації „ПОВ" та проведення підривної роботи ув'язнений у ВТТ на 5 років. Термін покарання відбував в Архангельській області (Росія). Слідчастиною НКВС УРСР 15.02.1941 справа закрита. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 288).*

**СЕНЧЕНКО Іван Іванович,** 1901 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 10.06.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 17.09.1933 за участь у контрреволюційній організації висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 589*).*

**СЕРГО Леонід Микитович,** 1912 р.н., м. Кіров однойменної області (Росія), проживав у с. Уралове, росіянин, освіта початкова, член ВКП(б), директор маслозаводу. Мобілізований в армію в липні 1941 р., у січні 1942 р. поранений у бою, з березня 1942 р. по липень 1945 р. – в армії. Арешт 31.03.1946, звинувачення за ст. 20-54-1 „б" КК УРСР. Управлінням МВС по Сумській області 5.04.1946 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12028*).*

**СЕРЬОЖКА [СЕРЬОЖКО] Василь Єгорович,** 1903 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, колгоспник. Арешт 25.03.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за активну участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 5 років. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**СЕРЬОЖКА [СЕРЬОЖКО] Іван Фролович,** 1905 р.н., народився і проживав у смт Зноб-

Новгородське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.03.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за участь у контрреволюційному повстанському осередку висланий у Північний край на 3 роки. Після відбуття терміну покарання проживав за місцем народження. Арешт 16.04.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Прокуратурою Сумської області 25.04.1939 справа закрита. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом за репресією 1933 р. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*. ГДА УСБУ в СО, спр. П-3427).*

**СЕРЬОЖКА [СЕРЬОЖКО] Панас Никифорович,** 1896 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.03.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за участь у контрреволюційному повстанському осередку висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**СЕЧЕДІЙ Михайло Михайлович,** 1895 р.н., уродженець колишньої Чехословаччини, проживав у м. Ужгород Закарпатської області, угорець, освіта середня, статистик кожно-венерологічного диспансеру. З березня 1942 р. по березень 1943 р. – командир „робітничої роти" в 168 піхотній угорської дивізії, помічник військового коменданта в м. Середина-Буда. Арешт 28.03.1950. Військовим трибуналом військ МВС Сумської області 4.08.1950 за активну діяльність у складі окупаційних німецьких формувань засуджений до позбавлення волі на 25 років. Військовим трибуналом військ МВС Київського ВО 23.08.1950 вирок залишений у силі. Комісією Президії Верховної Ради СРСР 2.07.1956 судимість знята, звільнений. Реабілітований 4.06.1993 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12530).*

**СИБІЛЬОВ Григорій Володимирович,** 1892 р.н., народився і проживав на колишньому х. Ішуткин, українець, освіта вища – закінчив юридичний факультет Київського університету, рахівник колгоспу „Аврора". Арешт 16.10.1930, звинувачення в антирадянській агітації, спрямованій на зрив заходів радянської влади на селі. Прокурором Сумського оперсектора ДПУ 11.01.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1041).*

**СИТНИКОВ Євдоким Петрович,** 1914 р.н., с. Чернацьке, проживав у м. Томськ однойменної області (Росія), українець, освіта початкова, лаборант ПЕМІТ[?]. Арешт 28.06.1941. За належність до сектантів-прочан 11.04.1942 засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований у жовтні 1989 р. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d30/f220.htm).*

**СИТНИКОВ Федір Петрович,** 1912 р.н., народився і проживав у с. Чернацьке, українець, освіта середня, тесляр міського споживчого товариства. Засуджений у 1966 р. народним судом Середино-Будського району. Реабілітований. *(Арх. райкомісії з питань реабілітованих).*

**СКАЗКЕВИЧ Володимир Михайлович,** 1886 р.н., смт Володимирець однойменного району Рівненської області, проживав у смт Зноб-Новгородське, поляк, освіта неповна середня, начальник районного дорожнього відділу. Арешт 20.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 14.02.1938 за контрреволюційну діяльність та шпигунство на користь Польщі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 12.07.1989 військовою прокуратурою Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 221).*

**СКАЛІЙ Станіслав Степанович,** 1892 р.н., м. Львів однойменної області, проживав у с. Голубівка, українець, освіта вища – закінчив Празький політехнічний інститут, гідромеліоратор районного земвідділу. Арешт 3.11.1937. Військовим трибуналом Київського особливого ВО 27.04.1939 за ст.ст. 54-1 „а", 54-11 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 15 років. Реабілітований 9.02.1960 військовою колегією Верховного Суду СРСР. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5217).*

**СКРИПНИК Михайло Іванович,** 1931 р.н., м. Середина-Буда, проживав у м. Краснодар однойменного краю (Росія), росіянин, освіта неповна середня, електромеханік заводу „Медтехніка". Арешт 19.03.1966. Краснодарським крайовим судом 22.08.1966 за ст. 70 ч.1 (антирадянська агітація та пропаганда) КК РРФСР направлений на примусове лікування до спеціальної психіатричної лікарні, 28.05.1968 звільнений. Арешт 12.07.1981. Краснодарським крайовим судом 13.11.1981 за згаданою статтею засуджений до позбавлення волі на 4 роки. Термін покарання відбував у Республіці Мордовія (Росія). Реабілітований 2.03.1992 прокуратурою згаданого краю. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d330/f220.htm).*

**СКУМАЙ Василь Якович,** 1898 р.н., народився і проживав у с. Стягайлівка, українець, освіта початкова, помічник бухгалтера Хильчицької районної споживспілки. Арешт 1.09.1937. Військовим трибуналом в/ч 4434 Київського ВО 7.07.1938 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Термін покарання відбував на Уралі (Росія), де й помер 23.02.1944. Реабілітований 21.12.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12441*).*

**СЛИНЬКО Яків Федорович,** 1900 р.н., с. Заріч Оржицького району Полтавської області, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, член ВКП(б), заступник уповноваженого комітету заготівель. Арешт 31.10.1935, підписка про невиїзд від 31.01.1936, звинувачення за ст. 54-13 КК УСРР. Середино-Будським РВ НКВС 25.03.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2119).*

**СМАЗНОВ Серафим Карпович,** 1913 р.н., уродженець м. Середина-Буда, українець, освіта неповна середня. Червоноармієць 2 дивізії 264 артполку Резерву Головнокомандування. Арешт 14.10.1942. Військовим трибуналом 11 армії засуджений до ВМП. Розстріляний 14.12.1942. Реабілітований у 1997 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 7. – 2010. – С. 259).*

**СМИРНОВА Стефанида Павлівна,** 1891 р.н., с. Зерново Суземського району Брянської області (Росія), проживала в м. Середина-Буда, росіянка, освіта середня, без визначених занять. Арешт 13.02.1933. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 13.04.1933 за участь у нелегальній контрреволюційній релігійній організації вислана до Казахстану на 3 роки. Реабілітована 28.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 622*).*

**СМОЛЯНУХА Ілля Кіндратович,** 1889 р.н., с. Хильчичі, проживав у с. Боровичі, українець, освіта початкова, робітник Трубчевського лісництва. Арешт 30.11.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 3.12.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання пораженських настроїв ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Карелія (Росія). Реабілітований 6.12.1989 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 603).*

**СМОЛЯР Максим Прокопович,** 1894 р.н., народився і проживав у с. Мефедівка, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу „Червоний колос". Арешт 24.03.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР. Хильчицьким РВ НКВС 31.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1441).*

**СНІТКО Іван Ілліч,** 1874 р.н., народився і проживав у с. Очкине, українець, освіта початкова, робітник коноплезаводу. Арешт 1.11.1937, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Хильчицьким РВ НКВС 12.04.1939 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-357).*

**СОБОЛЄВ Дем'ян Дмитрович,** 1928 р.н., народився і проживав у колишньому с. Бичиха, українець. На підставі Постанови РНК та ЦВК СРСР від 1.02.1930 як член куркульської сім'ї 12.12.1933 висланий до с. Карлюки Кожевниковського району Томської області (Росія). Реабілітований 8.09.1997 Кожевниковським районним судом Томської області. Син Соболєва Д.А., Соболєвої У.Т. *(Арх. довідка УВС по Томській області №4/216 від 1.06.2011).*

**СОБОЛЄВ Дмитро Афанасійович,** 1898 р.н., народився і проживав у колишньому с. Бичиха, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. На підставі Постанови РНК та ЦВК СРСР від 1.02.1930 як куркуль 12.12.1933 висланий до с. Карлюки Кожевниковського району Томської області (Росія). Реабілітований 8.09.1997 Кожевниковським районним судом Томської області. Чоловік Соболєвої У.Т., батько Соболєва Д.Д. *(Арх. довідка УВС по Томській області №4/216 від 1.06.2011).*

**СОБОЛЄВА Уляна Терентіївна,** 1898 р.н., народилася і проживала в колишньому с. Бичиха, українка, неписьменна, селянка-одноосібниця. На підставі Постанови РНК та ЦВК СРСР від 1.02.1930 як куркулька 12.12.1933 вислана до с. Карлюки Кожевниковського району Томської області (Росія). Реабілітована 8.09.1997 Кожевниковським районним судом Томської області. Дружина Соболєва Д.А., мати Соболєва Д.Д. *(Арх. довідка УВС по Томській області №4/216 від 1.06.2011).*

**СОКОЛИК Леонтій Петрович,** 1890 р.н., народився і проживав у с. Уралове, українець, освіта початкова, бляхар-кустар. Арешт 8.07.1937. Чернігівським обласним судом 20.10.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 5 років. Верховним Судом УРСР 25.12.1937 вирок скасований, справа

направлена на перекваліфікацію. Військовим трибуналом в/ч 4434 Київського ВО 6.03.1938 за ст. 54-8 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 4.03.1992 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11985).*

**СОКОЛИК Степан Іванович,** 1900 р.н., уродженець с. Уралове, українець, освіта початкова. Червоноармієць 26 зенітно-артилерійського полку (м. Воронеж однойменної області, Росія). Арешт 20.05.1942. Військовим трибуналом 3 дивізії ППО 29.05.1942 за систематичне проведення антирадянської агітації, спрямованої проти радянської влади, Червоної армії, висловлювання пораженських настроїв та вихваляння фашистської армії засуджений до позбавлення волі на 7 років. Реабілітований 22.11.1996 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13584).*

**СОЛДАТЕНКО Василь Іванович,** 1918 р.н., уродженець с. Мефедівка, українець, освіта неповна середня. Червоноармієць 20 окремої вогнеметної роти 225 СД, сержант. Арешт 29.03.1942. Військовим трибуналом 52 армії 12.05.1942 за ст. 19-58-1 „б" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Спеціальним судом Усть-Вимтабору 24.12.1947 згідно з Указом Президії Верховної Ради СРСР про посилення охорони приватної власності громадян засуджений до позбавлення волі на 10 років. Військовим трибуналом Ленінградського ВО 27.08.1956 покарання пом'якшене до 5 років. Реабілітований 28.02.1992 військовою прокуратурою згаданого військового округу. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12028*).*

**СОЛОДУХА Василь Карпович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Порохонь, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт у 1931 р., звинувачення в антирадянській агітації та участі в куркульському угрупованні. Сумським міжрайонним судом 5.09.1931 виправданий. *(ДАСО, ф.Р-622, оп. 2, спр. 12*).*

**СТАРИКОВ Панас Юхимович,** 1891 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 22.03.1938. Сумським обласним судом 21.02.1941 за проведення антирадянської агітації засуджений до фактично відбутого під вартою строку. Працював експедитором Очкинського пенькозаводу. Арешт 8.08.1941. Особливою нарадою при НКВС СРСР 27.01.1943 за згаданим звинуваченням ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований відповідно 15.05.1962 – Верховним Судом УРСР, 21.03.1962 – Сумським обласним судом. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5666).*

**СТАРИКОВА Пелагея Михайлівна,** 1905 р.н., смт Зноб-Новгородське, проживала в с. Пигарівка, українка, освіта початкова, домогосподарка. У 1941-1943 рр. проживала на окупованій німцями території. Арешт 8.09.1943. Військовим трибуналом військ НКВС Харківської області 16.02.1944 за ст. 54-1 „а" КК УРСР засуджена до позбавлення волі на 10 років. Реабілітована 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13229).*

**СТАРОГУРСЬКИЙ (СТАРОГОРСЬКИЙ) Петро Михайлович,** 1874 р.н., с. Марчихина Буда Ямпільського району, проживав у с. Жихове, українець, освіта початкова, священик. Арешт 2.10.1929. Особливою нарадою при колегії ОДПУ СРСР 29.01.1930 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі та як соціально небезпечна особа висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 793).*

**СТЕПАНЕНКО Матвій Феодосійович,** 1881 р.н., народився і проживав у с. Кам'янка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Серп і молот". Арешт 11.03.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Середино-Будським РВ НКВС 26.11.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2187).*

**СТРИЖЕНКОВ Костянтин Дмитрович,** 1897 р.н., с. Улиця Суземського району Брянської області (Росія), проживав у м. Середина Буда, росіянин, освіта початкова, десятник з. ст. Зернове. Арешт 30.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 16.11.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва, розповсюдження провокаційних чуток та тлумачення нової Конституції СРСР у контрреволюційному дусі ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Бурятія (Росія). Реабілітований 28.11.1988 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 533).*

**СТРУГАЦЬКИЙ Олександр Захарович,** 1905 р.н., м. Середина-Буда, проживав у м. Херсон однойменної області, єврей, освіта вища. Арешт 30.08.1937. Верховним Судом СРСР 17.01.1938 за участь в антирадянській троцькістській організації засуджений до ВМП. Реабілітований 27.06.1957 згаданим Верховним Судом.

*(Реабілітовані історією. Херсонська область. – Кн. 1. – 2005. – С. 208).*

**СУГАКОВ Павло Леонтійович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Стара Гута, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 9.05.1936, звільнений на поруки 20.05.1936, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР. Середино-Будським РВ НКВС 23.06.1936 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1233).*

**СУДАК Григорій Микитович,** 1897 р.н., народився і проживав у с. Уралове, українець, освіта початкова, конюх колгоспу ім. Сталіна. Арешт 16.04.1938. Чернігівським обласним судом 20.08.1939 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 3 роки. Реабілітований 21.12.1992 Генеральною Прокуратурою України. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2018).*

**СУДАК Ольга Федорівна,** 1877 р.н., народилася і проживала в с. Уралове, українка, неписьменна, домогосподарка. Підписка про невиїзд від 13.06.1944 як члена сім'ї [дружина] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 12.03.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр.П-8683*).*

**СУДАК Пелагея Миколаївна,** 1907 р.н., народилася і проживала в с. Уралове, українка, неписьменна, працювала в колгоспі ім. Сталіна. Підписка про невиїзд від 13.07.1944 як члена сім'ї [дружина] засудженого до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 21.02.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр.П-8683*).*

**СУХИНІН (СУХИНА) Андрій Устимович,** 1887 р.н., народився і проживав у с. Ромашкове, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 5.12.1931. Особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР 26.10.1932 за антирадянську агітацію проти планів хлібозаготівлі висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 6.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 3, спр. 368).*

## Т

**ТАРАСЕВИЧ Іван Володимирович,** 1896 р.н., с. Очкине, проживав у м. Авросіївка однойменного району Донецької області. українець, освіта початкова, конструктор цементного заводу. Арешт 7.09.1937. Військовою колегією Верховного Суду СРСР 2.12.1937 засуджений до ВМП та конфіскації майна. Розстріляний 3.12.1937 у м. Донецьк. Реабілітований у 1958 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 7. – 2010. – С. 399).*

**ТАРАСЕНКО Григорій Іванович,** 1919 р.н., с. Чернацьке, проживав у м. Казань (Республіка Татарстан, Росія), українець, слюсар заводу № 16. Арешт 7.01.1943. Особливою нарадою при НКВС СРСР 8.04.1944 за участь у контрреволюційній організації ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 17.04.1956. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d32/f73.htm).*

**ТЕРЕЩЕНКО Іван Максимович,** 1912 р.н., уродженець с. Пигарівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 387 батальйону авіаційного базування Воронезького фронту. Арешт 22.08.1942, звинувачення за ст. 58-1 „б" КК РРФСР та в збройному опорі під час затримання. Відділом контррозвідки „Смерш" 30 району авіабазування 23.07.1943 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8788*).*

**ТЕРЕЩЕНКО Іван Юхимович,** 1875 р.н., с. Пигарівка, проживав на роз'їзді 14 км з. ст. Суземка (Брянська область, Росія), українець, освіта початкова, сторож Суземського лісоскладу. Арешт 7.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.10.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 16.11.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 95).*

## У

**УСТЕНКО Іван Антонович,** 1888 р.н., с. Велика Берізка, проживав у м. Кронштадт Ленінградської області (Росія), українець, освіта початкова. Викладач школи навчального загону Балтійського флоту. Арешт 14.07.1938, звинувачення за ст. 58-1 „б" КК РРФСР. Помер 23.08.1938 у в'язниці. Реабілітований 21.12.1957 військовою прокуратурою Ленінградського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-11572).*

# Ф

**ФАЛЬКО Євгенія Яківна,** 1909 р.н., с. Кам'янка, проживала на колишньому х. Червоні Лужки, українка, освіта початкова, працювала в колгоспі „Чернові Лужки". У 1941-1943 рр. проживала і працювала на окупованій німцями території. Арешт 4.07.1946, звинувачення за ст. 54-1 „а" КК УРСР. Управлінням МДБ Сумської області 23.07.1946 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. № 3006*).*

# Х

**ХАБЕНКОВ Олександр Олександрович,** 1892 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 28.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за антирадянську агітацію проти колгоспного будівництва та участь у нелегальній релігійній секті баптистів ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Республіці Комі (Росія). Реабілітований 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 651).*

**ХАМИНИЧ [ХОМИНИЧ] Яким Васильович,** 1887 р.н., с. Кривоносівка, проживав у с. Очкине, українець, освіта початкова, тесляр коноплезаводу. Арешт 21.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 27.12.1937 за антирадянську агітацію, розповсюдження наклепницьких чуток та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 4.01.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 26.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 855).*

**ХАРЧЕНКО Яків Іванович,** 1921 р.н., уродженець с. Ромашкове, українець, освіта середня спеціальна. Червоноармієць 391 СП 170 СД. Арешт 13.11.1943. Військовим трибуналом згаданої дивізії 16.11.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до ВМП. Розстріляний 28.11.1943. [Відомостей про місце виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 25.10.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13042).*

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ Тихін Михайлович,** 1883 р.н., м. Середина-Буда, проживав у м. Краматорськ Донецької області, поляк, освіта початкова, робітник заводу ім. Орджонікідзе. Арешт 28.12.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Донецькій області 29.12.1937 ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований у 1989 р. *(Реабілітовані історією. Донецька область. – Кн. 8. – 2011. – С. 193).*

**ХОМЕНКО Андрій Омелянович,** 1898 р.н., с. Дрімайлівка Куликівського району Чернігівської області, проживав у с. Гаврилова Слобода, українець, освіта вища – закінчив Чернігівський педагогічний інститут, учитель неповно-середньої школи. Арешт 20.03.1938, звинувачення в антирадянській агітації. Управлінням НКВС по Чернігівській області 15.07.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8620).*

**ХОМИНИЧ Гнат Хомич,** 1905 р.н., уродженець с. Жихове, українець, освіта початкова. Червоноармієць 63 навчального снайперського полку. Арешт 1.04.1943. Військовим трибуналом 12 запасної СБ 16.04.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Військовим трибуналом Південно-Уральського ВО 5.05.1943 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5743).*

**ХОМИНИЧ Іван Євдокимович,** 1918 р.н., уродженець с. Жихове, українець, освіта початкова. Червоноармієць 1343 СП. Арешт 2.04.1944. Військовим трибуналом 399 СД 16.04.1944 за антирадянську агітацію засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 22.06.1973 військовим трибуналом Білоруського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8639).*

**ХОМИНИЧ Микита Купріянович,** 1868 р.н., народився і проживав у с. Жихове, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 11.09.1941, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Військовим трибуналом військ НКВС охорони тилу 13 армії 15.09.1941 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-5894).*

**ХОМИНИЧ Павло Федорович,** 1880 р.н., народився і проживав у с. Жихове, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Арешт 24.08.1940. Сумським обласним судом 29.10.1940 за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до позбавлення волі на 6 років. Реабілітований

11.06.1991 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1824).*

**ХРОМЕНКО Олександр Савелійович,** 1878 р.н., с. Кривоносівка, проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 26.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 13.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 26.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Хроменка С.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 51*).*

**ХРОМЕНКО Сильвестр Савелійович,** 1874 р.н., с. Кривоносівка, проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, робітник з. ст. Зноб (Суземський район Брянської області, Росія). Арешт 26.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 13.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 26.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. Брат Хроменка О.С. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 51*).*

## Ч

**ЧЕБЕРЯК [ЧЕБЕРЯКО] Порфирій Федорович,** 1894 р.н., уродженець с. Пигарівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 51 полку військ НКВС з охорони залізничних споруд. Арешт 21.11.1942. Військовим трибуналом військ НКВС з охорони тилу Північно-Західного фронту 27.11.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12887).*

**ЧЕПИКОВ Микита Юхимович,** 1899 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 2.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за систематичні крадіжки колгоспного майна та зв'язки з кримінально-злочинним елементом ув'язнений у ВТТ на 10 років. Реабілітований 30.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 975).*

**ЧЕРЕПНЬОВ Панас Тихонович,** 1915 р.н., народився і проживав у с. Рожковичі, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 4.09.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 20.09.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2419*).*

**ЧЕРНЕНКО Василь Тихонович,** 1901 р.н., уродженець с. Кренидівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 457 СП 222 СД. Арешт 4.01.1943. Військовим трибуналом згаданої дивізії 27.01.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до ВМП. Військовим трибуналом Західного фронту 10.02.1943 покарання пом'якшене до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 13.10.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13017).*

**ЧЕРНЯКОВ Кузьма Петрович,** 1908 р.н., с. Порохонь, проживав у с-щі з. ст. Зернове, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б), колишній бригадир служби колії згаданої станції. У 1941-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 2.04.1943, звинувачення за ст. 58-1 „а" КК РРФСР. Управлінням НКВС по Орловській області 16.04.1943 справа закрита, направлений у військкомат. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6012*).*

**ЧЕЧЕНЯ Петро Максимович,** 1923 р.н., уродженець с. Стара Гута, українець, освіта неповна середня. Червоноармієць 622 СП 124 СД, єфрейтор. Арешт 9.09.1944. Військовим трибуналом 59 армії 22.10.1944 за ст. 58-1 „б" КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 13.12.1965 військовим трибуналом Ленінградського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8394).*

**ЧИГИНКОВ [ЧИГИНОК] Сергій Феодосійович,** 1916 р.н., уродженець с. Лісне, українець, освіта початкова. Червоноармієць 34 запасного СП. Арешт 13.01.1943. Військовим трибуналом 29 запасної СБ 26.02.1943 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 18.11.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13070).*

**ЧИН ФУН СЯН,** 1890 р.н., м. Пекін (Китай), проживав у м. Середина-Буда, китаєць, неписьменний, кустар з виробництва іграшок.

Арешт 18.07.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 21.09.1938 за систематичну антирадянську агітацію ув'язнений у концтабір на 10 років. Реабілітований 22.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 672).*

**ЧУХНО Андрій Іванович,** 1893 р.н., с. Журавка, проживав у с. Хильчичі, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Зоря сходу". Арешт 29.01.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за участь у контрреволюційній повстанській організації ув'язнений у концтабір на 10 років. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

# Ш

**ШАПОШНИКОВ Микола Васильович,** 1877 р.н., народився і проживав у с. Гаврилова Слобода, росіянин, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Сумським оперсектором ДПУ 29.12.1930 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-981).*

**ШАРАПОВ Андрій Іванович,** 1889 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, працював у колгоспі „Червоний партизан". Арешт 26.02.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 7.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 22.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 9.10.1956 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 835*).*

**ШАРАПОВ Михайло Петрович,** 1915 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 1.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.10.1937 за кримінально-злочинну діяльність, крадіжки колгоспного майна та антиколгоспну агітацію застосована ВМП. Розстріляний 2.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 31.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 288).*

**ШВЕЙ Андрій Фролович,** 1899 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.03.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за участь у контрреволюційному повстанському осередку ув'язнений у концтабір на 3 роки умовно. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**ШВЕЙ Ілля Фролович,** 1895 р.н., народився і проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 25.03.1933. Судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР 17.04.1933 за активну участь у контрреволюційному повстанському осередку висланий у Північний край на 3 роки. Реабілітований 14.10.1959 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 174*).*

**ШЕВЦОВ Анатолій Максимович,** 1913 р.н., уродженець с. Мефедівка, українець, освіта початкова. Червоноармієць 87 окремої роти ВНОС[?], у червні 1942 р. потрапив у німецький полон. У грудні 1942 р. вивезений до Німеччини. У липні 1946 р. репатрійований до СРСР, проходив фільтрацію в Ухтоіжемтабі НКВС, 28.01.1947 направлений на спецпоселення на 6 років. Звільнений 18.02.1953. Реабілітований 30.06.1995 МВС Республіки Комі. *(Арх. УМВСУ в СО, ф.7, спр. 995).*

**ШЕВЦОВ Григорій Мойсейович,** 1904 р.н., уродженець с. Стара Гута, українець, освіта середня. Червоноармієць, перебував на лікуванні в евакогоспіталі № 1748 (м. Рязань однойменної області, Росія). Арешт 13.04.1945. Особливою нарадою при НКВС СРСР 26.12.1945 за антирадянську агітацію ув'язнений у ВТТ на 3 роки, 24.01.1946 за амністією звільнений. Реабілітований 4.09.1969 військовим трибуналом Московського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 450).*

**ШЕВЦОВ Данило Федорович,** 1906 р.н., народився і проживав у с. Уралове, українець, освіта початкова, чоботар-кустар. Арешт 21.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Московській області 20.05.1938 за контрреволюційну агітацію серед ув'язнених застосована ВМП. Розстріляний 27.05.1938 на спецоб'єкті НКВС „Бутово" (Московська область, Росія). Реабілітований 8.06.1989. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d36/f395.htm).*

**ШЕВЦОВ Євдоким Петрович,** 1901 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, росіянин, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт у 1931 р., звинувачення в антирадянській агітації. Сумським міжрайонним судом 15.10.1931 виправданий. *(ДАСО, ф.Р-622, оп. 2, спр. 12*).*

**ШЕВЦОВ Іван Терентійович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Уралове, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Сталіна. Арешт 24.03.1938, звинувачення за ст. ст. 54-10 ч.1, 54-11 КК УРСР. Управлінням НКВС по Чернігівській області 19.12.1938 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-1795).*

**ШЕВЦОВ Устин Іванович,** 1902 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, росіянин, освіта початкова, завідувач кіоску „Транспортхарчу" на з.ст. Зноб (Суземський район Брянської області, Росія). Арешт 27.12.1937. Трійкою НКВС БРСР 16.02.1938 за активну участь у контрреволюційній нелегальній релігійній організації, контрреволюційну агітацію та зрив постачання робітників хлібом застосована ВМП. [Відомостей про виконання вироку не виявлено]. Реабілітований 16.11.1961 Сумським обласним судом. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 2, спр. 502).*

**ШЕВЦОВ Федір Іванович,** 1874 р.н., народився і проживав у с. Зноб-Трубчевська, українець, освіта початкова, тесляр з. ст. Зноб (Суземський район Брянської області, Росія). Арешт 9.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 19.09.1937 за антирадянську агітацію, висловлювання настроїв пораженського характеру та співчуття розстріляним ворогам народу ув'язнений у ВТТ на 8 років. Реабілітований 16.11.1991 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 1, спр. 89).*

**ШЕВЦОВА Уляна Іванівна,** 1915 р.н., с. Дібрівка Шосткинського району, проживала в с. Уралове, українка, неписьменна, працювала в колгоспі ім. Сталіна. Особливою нарадою при НКВС СРСР 5.01.1946 як член сім'ї [дружина] засудженого до ВМП вислана в Північноказахстанську область (Казахстан) на 5 років. Реабілітована 30.05.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 656).*

**ШЕРЕМЕРЕЄВИЧ [ШЕРЕМЕРЕВИЧ] Михайло Єгорович,** 1899 р.н., с. Степне Ямпільського району, проживав у с. Нова Гута, українець, освіта початкова, лісник Середино-Будського лісгоспу. Арешт 4.07.1938, звинувачення за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР. Сумським обласним судом 27.03.1939 виправданий. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-552).*

**ШИЛОВ Іван Федорович,** 1924 р.н., народився і проживав у с. Порохонь, українець, освіта початкова, без визначених занять. У 1942-1943 рр. проживав і працював у згаданому селі, окупованому німцями. Арешт 11.04.1943, звинувачення за ст. 58-1 „а" КК РРФСР. Управлінням НКВС по Орловській області 30.04.1943 справа закрита, направлений у військкомат. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-6012*).*

**ШИНКАРЕНКО Іван Панасович,** 1904 р.н., с. Велика Берізка, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 23.06.1941 як соціально небезпечного елемента. Ямпільським РВ НКДБ 4.07.1941 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-2419).*

**ШИНКО Кирило Кузьмич,** 1909 р.н., уродженець с. Чигин, українець, освіта початкова. Червоноармієць 94 запасного СП 1 запасної СБ. Арешт 14.02.1944. Військовим трибуналом згаданої бригади 6.04.1944 за ст. 58-10 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 10.03.1966 військовим трибуналом Московського ВО. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8429*).*

**ШИНЬКО [ШИНКО] Семен Микитович,** 1904 р.н., уродженець с. Чигин, українець, освіта початкова. Червоноармієць 12 окремого батальйону видужуючих 44 запасної СД. Арешт 25.05.1944. Військовим трибуналом згаданої дивізії 17.07.1944 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 8 років. Реабілітований 24.02.1995 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13306).*

**ШИШКОВ Олександр Семенович,** 1877 р.н., с. Мефедівка, проживав у с. Білоусівка, українець, освіта початкова, без визначених занять. Арешт 5.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 28.10.1937 за антирадянську агітацію проти заходів влади на селі та висловлювання різких пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 2.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 31.07.1991 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 290).*

**ШКАРІН Кирило Архипович,** 1904 р.н., уродженець с. Чернацьке, росіянин, освіта

початкова. Червоноармієць 104 окремого батальйону зв'язку 3 повітряної армії. Арешт 20.06.1942. Військовим трибуналом згаданої армії 25.06.1942 за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР засуджений до позбавлення волі на 10 років. Реабілітований 16.08.1994 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-12876).*

**ШПИГУНОВА Наталія Микитівна,** 1901 р.н., с. Алешковичі Суземського району Брянської області (Росія), проживала в м. Середина-Буда, росіянка, неписьменна, без певних занять. У 1941-1943 рр. проживала в згаданому місті, окупованому німцями. Арешт 13.10.1943. Сумським обласним судом 4.10.1944 як соціально небезпечна особа вислана за кордони України у віддалені райони СРСР на 7 років. Реабілітована 29.06.1998 прокуратурою Сумської області. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-13861).*

**ШУЛЬГІН Іван Трохимович,** 1890 р.н., с. Стара Гута, проживав у с. Гаврилова Слобода, українець, освіта середня, кандидат у члени ВКП(б), учитель. Арешт 15.10.1930, звинувачення за ст. ст. 54-10, 54-13 КК УСРР. Прокурором Сумського оперсектора ДПУ 5.02.1931 справа закрита. Арешт 27.06.1941 як соціально небезпечного елемента. У зв'язку з наближенням фронту евакуйований до м. Новосибірськ однойменної області (Росія). Управлінням НКВС по згаданій області 30.01.1942 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр.спр. П-3312*, П-2914).*

**ШУЛЬГІН Михайло Трохимович,** 1914 р.н., уродженець с. Стара Гута, українець, освіта середня спеціальна. Заступник командира 70 окремої автороти 147 СД, лейтенант. Арешт 4.01.1943, звинувачення за ст. 58 ч. 2 КК РРФСР. Особливим відділом НКВС згаданої дивізії 12.01.1943 справа закрита, направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8481).*

**ШУНЬКО Олександра Василівна,** 1903 р.н., м. Чернігів однойменної області, проживала в с. Уралове, українка, освіта середня, пенсіонерка. Підписка про невиїзд від 1.12.1944 як члена сім'ї [мати] засудженої до ВМП. Наркоматом держбезпеки СРСР 14.04.1945 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-8709*).*

## Щ

**ЩЕРБА Митрофан Якович,** 1899 р.н., с. Кривоносівка, проживав у смт Зноб-Новгородське, українець, освіта початкова, візій. Арешт 11.04.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 13.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 26.04.1938 у м. Чернігів. Реабілітований 20.07.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 51*).*

**ЩЕРБАКОВ Ілля Павлович,** 1898 р.н., с. Чернацьке, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, вантажник промартілі „Більшовик". Арешт 2.03.1938. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 13.04.1938 за участь в антирадянському куркульському угрупованні застосована ВМП. Розстріляний 27.04.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 26.12.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 6, спр. 778*).*

## Ю

**ЮРКЕВИЧ Віктор Дмитрович,** 1898 р.н., с. Александрополь колишньої Еріванської губернії (тепер м. Гюмрі, Республіки Вірменія) проживав у м. Київ, українець, освіта вища – закінчив Київський університет, співробітник історико-археологічного інституту. У дитинстві проживав на колишньому х. Юркевичі (тепер с. Таборище). Арешт 12.09.1937. За участь у контрреволюційній організації та контрреволюційну діяльність, шпигунство на користь однієї з іноземних держав ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Воркуттабі, де й помер 12.09.1939. Реабілітований у 1960 р. прокуратурою Київської області. *(Біогр. нарис О. Вовка та О. Корнієнка „Талановитий нащадок козацького роду").*

**ЮРКЕВИЧ Микола Сергійович,** 1909 р.н., с. Хильчичі, проживав у с. Кривоносівка, українець, освіта початкова, працював у колгоспі ім. Леніна. Арешт 14.09.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 14.11.1937 за антирадянську агітацію, розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання пораженських настроїв застосована ВМП. Розстріляний 26.11.1937 у м. Чернігів. Реабілітований 20.06.1989 прокуратурою Сумської області. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 5, спр. 84).*

**ЮРКО (ЮРКІВ) Михайло Іванович,** 1902 р.н., с. Мервичі Нестеровського району Львівської області, проживав у м. Середина-Буда, українець, освіта початкова, завгосп міської лікарні. Арешт 19.12.1937. Особливою нарадою при НКВС СРСР 14.02.1938 за контрреволюційну діяльність ув'язнений у ВТТ на 10 років. Термін покарання відбував у Казахстані. Реабілітований 30.07.1968 військовим трибуналом Київського ВО. *(ДАСО, ф.Р-7641, оп. 4, спр. 434).*

**ЮЩЕНКО Леонтій Дмитрович,** 1885 р.н., народився і проживав у с. Жихове, циган, неписьменний, без визначених занять. Арешт 7.04.1936 як соціально небезпечної особи. Трійкою при управлінні НКВС по Чернігівській області 9.04.1936 справа закрита. *(Арх. УМВСУ в СО, ф. 10, спр. 2366*).*

## Я

**ЯЦЕНКО Олександр Якимович,** 1895 р.н., народився і проживав у с. Нова Гута, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Арешт 16.10.1930, звинувачення за ст. 54-10 КК УСРР. Сумським оперсектором ДПУ 4.02.1931 справа закрита. *(ГДА УСБУ в СО, спр. П-987).*

**ЯЦЕНКО Тихон Якимович,** 1899 р.н., с. Нова Гута, проживав у с-щі шахти № 13 колишнього Донського району Тульської області (Росія), росіянин, освіта незакінчена вища, викладач навчального комбінату робітничої освіти. Арешт 10.08.1937. Трійкою при управлінні НКВС по Московській області 8.09.1937 за контрреволюційну антирадянську агітацію серед робітників шахти проти радянської влади та її керівників застосована ВМП. Розстріляний 9.09.1937 у м. Москва. Реабілітований 6.05.1989. *(Жертви політичного терору в СРСР. Режим доступу: http://lists.memo.ru/d38/f461.htm).*

# ДОДАТКИ

ВШАНОВУЄМО ПАМ'ЯТЬ



*Пам'ятник жертвам Голодомору, масових політичних репресій та воїнам-землякам, які загинули, захищаючи Батьківщину. м. Тростянець Тростянецького району Сумської області, 2008 р.*



*Капличка на вшанування пам'яті жертв Голодомору та тоталітарного режиму. смт Недригайлів Недригайлівського району Сумської області, 2008 р.*

## КОМЕНТАРІ ДО БІОГРАФІЧНИХ ДОВІДОК ПРО РЕПРЕСОВАНИХ (РЕАБІЛІТОВАНИХ) ГРОМАДЯН

1. У книзі подані біографічні довідки про громадян, які були репресовані за політичними мотивами судовими або позасудовими органами і в подальшому реабілітовані відповідно до законодавства, окрім тих, хто зазнав репресій від органів місцевої влади.

2. Довідки складено за відомостями, що містяться в архівно-слідчих справах репресованих та в інших джерелах, у тому числі й у друкованих виданнях. У деяких з них, особливо в міжнародному проекті „Возвращённые имена", власні назви, особливо географічні, мають багато помилок. У зв'язку з цим поруч з назвою населеного пункту, вказаному в документі, подано позначення [?].

3. Крім довідок про осіб, щодо яких застосована вища міра покарання (ВМП) або яких на визначений термін позбавлено волі в концентраційних, виправно-трудових таборах (ВТТ), колоніях (ВТК) чи в'язницях, вислано або заслано на поселення у віддалені місцевості колишнього СРСР, до книги включені довідки про осіб, які перебували під арештом чи підпискою про невиїзд і чиї справи закриті на стадії попереднього слідства за реабілітаційних обставин (відсутність події або складу злочину, недоведеність участі особи в його вчиненні, недостатність доказів вини особи) з наступним звільненням з-під варти (скасуванням підписки), незалежно від термінів перебування таких осіб під вартою (підпискою про невиїзд). У таких випадках, коли справа була закрита, з метою скорочення фраза „з-під варти звільнений" у довідці опущена.

4. Довідки розподілено по містах і районах області відповідно: до місця (населеного пункту) проживання (тимчасового перебування) громадян на території області (у її теперішніх межах) на час арешту; у разі проживання на цей же час за межами області – від місця народження на її території; у разі народження і проживання за межами області – від місця тимчасового перебування на її території до або на час арешту чи проживання (перебування) після відбуття строку покарання або після реабілітації.

5. Місця проживання і роботи (служби, навчання), рід занять, освіту репресованих зазначено в довідках за станом на час арешту громадян. У частині довідок, де заняття на час арешту подано як невизначені, указано рід занять до арешту (за наявності таких відомостей в архівно-слідчих справах).

6. Назви населених пунктів, насамперед, місць народження та проживання, подані в довідках за теперішнім адміністративно-територіальним поділом.

7. В окремих довідках не вказано райони і населені пункти, що знаходяться за межами області та України, у зв'язку зі змінами в адміністративно-територіальному поділі за час, що минув після застосування репресій, перейменуванням або виключенням з відповідного обліку населених пунктів тощо.

8. Прізвища та рід занять репресованих, назви населених пунктів, підприємств, організацій та установ, інші дані викладено в довідках за редакцією першоджерел – документів архівно-слідчих справ, у яких окремі записи нерозбірливі, з викривленими прізвищами і назвами, граматичними помилками. Тому не виключена розбіжність між написанням прізвищ і назв у документах-оригіналах та їх відображенням у довідках.

9. За наявності в архівно-слідчій справі декількох варіантів прізвища, імені або по батькові репресованої особи їх подано в довідці (за варіантами) в круглих дужках. Якщо прізвище особи, зазначене в архівно-слідчій справі, не повністю збігається (за написанням) з аналогічним прізвищем, притаманним місцевості народження чи проживання особи, то останнє подано в довідці в квадратних дужках.

10. У частини довідок не вказано місце народження або проживання чи тимчасового перебування репресованих осіб, їх національність, освіта, місце та рід занять, дата арешту, дата та місце виконання вироку тощо в зв'язку з відсутністю таких відомостей в архівно-слідчих справах та інших документальних джерелах. За цих же обставин не зазначена належність осіб до різних політичних рухів або інших, крім ВКП(б), політичних партій.

Відомості про смерть репресованих у місцях позбавлення волі включено в довідки в разі наявності відповідних даних у першоджерелах.

11. Стосовно репресії громадянина в судовому порядку (за ухвалою чи вироком суду або військового трибуналу) в довідці вжито слово „засуджений" (до позбавлення волі у ВТТ на … років або до ВМП тощо), за постановою (рішенням) позасудового органу – слово „позбавлений" (волі) або „ув'язнений" (у ВТТ), „застосована" (ВМП), „висланий", „засланий" тощо.

12. Зміст обвинувачень репресованих осіб подано в довідках за редакцією першоджерел. За наявності в документальних матеріалах разом із цифровим позначенням статей Кримінального кодексу (ст. … КК) їхнього текстового змісту в довідках викладено останній.

13. Абревіатури УСРР та УРСР, РСФРР та РРФСР ужито в довідках відповідно до історичної хронології.

14. Якщо по справі проходило дві чи більше осіб (групова справа), то в позначенні номера справи додається позначення *.

15. По можливості (за наявними відомостями в архівно-кримінальних справах) у довідках вказані родинні зв'язки (дружина, чоловік, мати, батько, син тощо).

16. Якщо особа зазнала декілька репресій і це підтверджується інформацією з архівно-кримінальних справ, то підготовлена загальна довідка. У випадку відсутності таких даних, навіть при збігу багатьох відомостей, подаються окремі довідки.

17. У довідках відсутні позначення термінів перебування громадян під гласним наглядом за місцем проживання, у медичних закладах на примусовому лікуванні, на фронті (направлених у діючу армію військовослужбовців), у перевірочно-фільтраційних таборах, засланих на поселення тощо в зв'язку з відсутністю відповідних даних у документах.

18. Виправдання звинувачуваної особи за судовим рішенням або закриття її кримінальної справи за реабілітаційних обставин, у тому числі на стадії попереднього слідства, рівнозначні реабілітації.

19. У разі застосування умовного покарання, виправдання особи або закриття її справи запобіжний захід (перебування під вартою або підпискою про невиїзд) скасовувався.

20. У довідки не включені відомості про конфіскацію особистого майна репресованих громадян, позбавлення їх виборчих прав, державних нагород тощо.

21. Деякі вислови, ужиті в текстах довідок:

– „… висланий у Північний край на … років". Цей край – адміністративно-територіальна одиниця РСФРР у 1926-1936 рр. із центром у м. Архангельськ (Російська Федерація);

– „… позбавлений права проживання в режимних місцевостях (центральних районах) СРСР після відбуття строку покарання на … років". Такими місцевостями (районами) наприкінці 1920-х – на початку 1930-х років були: Москва, Ленінград, Київ, Харків, Одеса, Ростов-на-Дону, однойменні та інші центральні округи, області, краї та автономні республіки, промислові центри, Україна, Північний Кавказ, Дагестан. Щодо конкретної репресованої особи визначалась певна місцевість (район);

– „… направлений у військкомат". Військкомат, у свою чергу, направляв, як правило, військовослужбовця в діючу армію.

22. Окремі редакційні пояснення подано в довідках у квадратних дужках.

23. Пояснення скорочених слів абревіатур див. далі в „Переліку скорочень".

## СХЕМА ДПУ УСРР З ОБЛІКУ ПОЛІТИЧНО НЕПЕВНИХ ТА СОЦІАЛЬНО ЧУЖИХ ЕЛЕМЕНТІВ УКРАЇНИ

*1924 р.*

„А) Політичні партії, організації, спілки.

Всі колишні члени дореволюційних буржуазних політичних партій.

Всі колишні члени монархічних спілок і організацій (чорносотенці).

Всі колишні члени спілки хліборобів-власників (часів Центральної Ради в Україні).

Всі колишні дворяни та титуловані особи старої аристократії.

Всі колишні члени молодіжних організацій (бойскаутів і т. п.).

Націоналісти всіх мастей і відтінків.

Б) Співробітники і службовці активної служби за царизму.

Чини колишнього міністерства внутрішніх справ: усі чини охранки, жандармерії та поліції, таємні агенти охранки та поліції. Всі чини прикордонного корпусу жандармів.

Чини колишнього міністерства юстиції: члени окружних і губернських судів, присяжні засідателі, прокурори всіх рангів, мирові судді та слідчі, судові виконавці, земські начальники і т.д.

Увесь, без винятку, офіцерський і командний склад колишньої царської армії та флоту.

В) Приховані вороги радянської влади.

Весь колишній офіцерський та рядовий склад білих рухів і армій українських петлюрівських формувань, різних повстанських загонів і банд, які активно виступали проти радянської влади.

Всі ті, хто перебував на цивільній службі в установах і місцевих управліннях білих урядів, армій української Центральної Ради, гетьманської державної варти.

Всі служителі релігійних культів: архієреї, священики, ксьондзи, равини, диякони, церковні старости, регенти, ченці і т. д.

Всі колишні купці, торговці і так звані непмани.

Всі колишні поміщики, великі орендарі, заможні селяни (які використовували в минулому найману працю), великі кустарі та господарі промислових підприємств і виробництв.

Всі особи, у яких хто-небудь з рідних й досі перебуває на нелегальному становищі чи продовжує збройну боротьбу проти радянської влади в лавах антирадянських банд.

Всі іноземці, незалежно від їхнього підданства.

Всі ті, хто має за кордоном родичів або знайомих.

9. Всі, хто належить до релігійних сект і громад (особливо мати на увазі баптистів).

Всі вчені та спеціалісти старої школи, особливо ті з них, у кого залишається і досі неясним політичне обличчя.

Всі особи, яких судили раніше, або підозрювали в контрабанді та шпигунстві, і т. д.”.

Золотарьов В.А. ЧК-ДПУ-НКВС на Харківщині: люди та долі (1919-1941). – Харків, 2003. – С. 70, 71.

# ТАБЛИЦЯ ПІДСУМКОВИХ ВІДОМОСТЕЙ ПРО РЕПРЕСОВАНИХ (РЕАБІЛІТОВАНИХ) ГРОМАДЯН [1]

| №№ з/п | Міста, райони | Усього[2] | За статтю | | За віком | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | чоловіків | жінок | до 18 років | 18-30 років | понад 60 років |
| 1. | Ромни | 830 | 740 | 90 | 6 | 148 | 30 |
| 2. | Роменський | 1637 | 1554 | 83 | 9 | 364 | 53 |
| 3. | Середино-Будський | 422 | 388 | 34 | 3 | 94 | 19 |
| Разом: | | 2889 | 2682 | 207 | 18 | 606 | 102 |

| №№ з/п | Міста, райони | За національністю | | | За освітою | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | українців | росіян | інших | початкова | н/середня, середня | н/вища, вища |
| 1. | Ромни | 564 | 54 | 212 | 497 | 197 | 78 |
| 2. | Роменський | 1545 | 21 | 71 | 1318 | 149 | 42 |
| 3. | Середино-Будський | 352 | 47 | 23 | 311 | 52 | 21 |
| Разом: | | 2461 | 122 | 306 | 2126 | 398 | 141 |

| №№ з/п | Міста, райони | За роками арештів | | | | За термінами перебування під вартою (підпискою про невиїзд)[5] | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1929-1933 | 1937-1938 | 1939-1944[4] | 1945-1955 | від 1місяця до 1 року | 1-3 роки |
| 1. | Ромни | 112 | 388 | 142 | 48 | 141 | 36 |
| 2. | Роменський | 697 | 610 | 183 | 87 | 300 | 40 |
| 3. | Середино-Будський | 84 | 157 | 120 | 34 | 95 | 8 |
| Разом: | | 893 | 1155 | 445 | 169 | 536 | 84 |


| №№ з/п | Міста, райони | За роками арештів | | | | За термінами перебування під вартою (підпискою про невиїзд)[5] | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1929-1933 | 1937-1938 | 1939-1944[4] | 1945-1955 | від 1місяця до 1 року | 1-3 роки |
| 1. | Ромни | 112 | 388 | 142 | 48 | 141 | 36 |
| 2. | Роменський | 697 | 610 | 183 | 87 | 300 | 40 |
| 3. | Середино-Будський | 84 | 157 | 120 | 34 | 95 | 8 |
| Разом: | | 893 | 1155 | 445 | 169 | 536 | 84 |


*Продовження на стор. 467*

*Продовження. Початок на стор. 466*

| № № з/п | Міста, райони | За термінами позбавлення волі | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | до 3-х років | від 3-х до 5 років | 5-8 років | 10 років | 20 років | 25 років |
| 1. | Ромни | 46 | 83 | 42 | 155 | 3 | 1 |
| 2. | Роменський | 27 | 443 | 72 | 252 | - | 7 |
| 3. | Середино-Будський | 3 | 50 | 18 | 82 | - | 1 |
| Разом: | | 76 | 576 | 132 | 489 | 3 | 9 |

| № № з/п | Міста, райони | Застосована ВМП | Розстріляно | | | | Відомості про виконання вироку відсутні |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | усього | у тому числі | | | |
| | | | | у Сумах | у Харкові та Чернігові | в інших місцях | |
| 1. | Ромни | 186 | 168 | 1 | 116 | 51 | 18 |
| 2. | Роменський | 299 | 272 | - | 204 | 68 | 27 |
| 3. | Середино-Будський | 72 | 64 | - | 39 | 25 | 8 |
| Разом: | | 557 | 504 | 1 | 359 | 144 | 53 |

| № № з/п | Міста, райони | За порядком репресій | | Репресовано неодноразово | Реабілітовано [6] | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | судовим | позасудовим | | 16.01.1989--17.04.1991 | після 17.04.1991 |
| 1. | Ромни | 228 | 410 | 39 | 242 | 203 |
| 2. | Роменський | 353 | 920 | 92 | 681 | 343 |
| 3. | Середино-Будський | 119 | 154 | 14 | 89 | 102 |
| Разом: | | 700 | 1484 | 145 | 1012 | 648 |

Примітки.

1. Таблицю складено за відомостями, що є в поданих у книзі біографічних довідках про репресованих (реабілітованих) громадян.

2. Тут ідеться про загальну кількість реабілітованих громадян, які репресовані судовими та позасудовими органами, без урахування кількості репресованих в адміністративному порядку органами місцевої влади.

Загальна кількість може не співпадати з підсумковими даними в окремих розділах таблиці: певну кількість громадян звільнено з-під варти на стадії попереднього слідства або репресовано неодноразово, у частини архівно-слідчих справ та в інших першоджерелах, особливо в міжнародному проекті „Возвращённые имена”, відсутні окремі біографічні дані про репресованих тощо.

3. До інших віднесено домогосподарок, пенсіонерів, осіб без визначених занять тощо.

4. У період із 26 серпня по 18 жовтня 1941 р. та із 17 лютого по 15 вересня 1943 р. на території окремих районів, а з 19 жовтня 1941 р. по 16 лютого 1943 р. на всій території області функціонувала німецька окупаційна влада.

5. Тут ідеться про кількість громадян, слідчі справи яких було закрито на стадії попереднього слідства.

6. 16.01.1989 – дата Указу Президії Верховної Ради СРСР „Про додаткові заходи по відновленню справедливості щодо жертв репресій, які мали місце в період 30-40-х і на початку 50-х років”, 17.04.1991 – дата Закону України „Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні”.

Перші поодинокі реабілітації громадян Сумщини датуються 1954-м роком, з 1956-го – кількість реабілітованих збільшується, останні реабілітації датуються 2013-м роком.

*БАЖАН О.Г., ЗОЛОТАРЬОВ В.А.*

## КОМАНДИР „ВЕЛИКОГО ТЕРОРУ" НА СУМЩИНІ (ОЛЕКСІЙ КУДРИНСЬКИЙ)*

Уособленням брутального насилля та правової вакханалії у часи масових політичних репресій 1937-1938 рр. на Сумщині по праву можна вважати „полум'яного борця з контрреволюцією" Олексія Кудринського. Стислі біографічні відомості про одного із командирів „Великого терору" на теренах Північного Лівобережжя[1] та деякі факти з його діяльності[2] знайшли фрагментарне відображення на сторінках вітчизняних видань. Автори статті на підставі нових документів ставлять за мету докладніше розповісти про чекіста, який з 25 січня 1936 р. до 5 жовтня 1938 р. очолював Сумський міський відділ НКВС.

Архіви зберегли досить суху інформацію про його життєвий шлях до 1936 р. Олексій Іванович Кудринський народився 12 травня 1900 р. в Одесі в родині українського робітника-ремонтника, який працював на залізниці. Член ВКП(б) з 1926 р. У 1910-1914 рр. навчався у 4-класній народній школі. Упродовж 1915-1917 рр. працював робітником у приватних слюсарній та пакувальній майстернях Тишаєва в місті Одесі. В анкетних даних Кудринський відносить себе до когорти революціонерів, які боролися за встановлення радянської влади в 1917-1918 рр. та брали участь у боях з військами Центральної Ради. Відомо, що у 1918-1919 рр. Кудринський працював помічником слюсаря на Одеській залізниці. Після захоплення міста більшовиками добровільно пішов служити до Червоної армії. У травні-серпні 1919 р. – самокатник, мотоцикліст, інструктор-велосипедист штабу 45-ї стрілецької дивізії, яка на той час розташовувалася в Одесі. Учасник боїв з армією УНР та отаманом Заболотним. Був поранений під час відступу Південної групи військ Й.Е. Якіра. У вересні 1919 р. – січні 1920 р. переховувався у батьків у рідному місті, лікувався від поранення та хворів на сипняк. У лютому 1920 р. мобілізований до Червоної армії і до 1922 р. служив мотоциклістом штабу 14 армії. Після демобілізації у 1922 р. потрапив до депо Одеса-товарна, де працював спочатку робітником, а потім слюсарем. Наприкінці жовтня 1922 р. Кудринський став агентом Одеського губернського відділу ДПУ. З 5 листопада 1922 р. – розвідник на прізвисько „Мина" Бірзульського окремого дорожньо-транспортного відділу (ОДТВ) ДПУ. 1 грудня 1923 р. звільнений через скорочення штатів. З 15 травня 1924 р. – агент Бірзульського ОДТВ ДПУ на станції Затишшя. 15 листопада 1924 р. виїхав до транспортної школи ОДПУ в Москві. У січні 1925 р. – січні 1926 р. – курсант школи транспортних органів ОДПУ ім. Дзержинського, закінчив зі званням агента 2-го розряду. Працював у Жмеринському ОДТВ (з 20 січня 1926 р. – агент, з 15 серпня 1926 р. – старший агент, з 20 вересня 1926 р. – помічник уповноваженого інформаційного відділка, з 10 листопада 1926 р. – дільничний уповноважений при станції Вапнярка). З 1 вересня 1928 р. – уповноважений з інформації окружного транспортного відділу Південної залізниці у Києві. З 1 квітня 1929 р. – старший уповноважений Жмеринського ОДТВ ДПУ. З листопада 1929 р. – старший уповноважений Бобринського ОДТВ ДПУ. З 12 липня 1930 р. – старший уповноважений інформаційного відділка Одеського ОДТВ ДПУ. З 10 вересня 1930 р. до 7 квітня 1932 р. – районний уповноважений Бобринського районного апарата Одеського оперсектора ДПУ. З 13 травня 1932 р. – оперуповноважений секретно-політичного відділу (СПВ) Вінницького обласного відділу ДПУ. Протягом травня 1932 р. – січня 1933 р. – оперуповноважений СПВ Сумського міськвідділу ДПУ. Від 9 лютого 1933 р. – начальник П'ятихатського районного відділу Дніпропетровського обласного відділу ДПУ. З листопада 1933 р. – старший інспектор відділу кадрів ДПУ УСРР. З жовтня 1934 р. – начальник 3-го відділка відділу кадрів НКВС УСРР. 9 січня 1936 р. отримав спеціальне звання лейтенанта державної безпеки[3].

---

* Уперше ця стаття була надрукована у журналі „Сумська старовина" за 2009 р. № 28-29, с. 156-163.

25 січня 1936 р. О.І. Кудринський був призначений начальником Сумського міськвідділу НКВС замість Е.М. Стахова-Закіса, який згодом очолив Ізюмський райвідділ НКВС. З лютого бюро Харківського обкому КП(б)У на своєму засіданні затвердило цей наказ НКВС УРСР, відзначивши, що Кудринський „в інших партіях не був, має догану за порушення партійної етики у 1932р.”[4].

Штат і структуру Сумського міського відділу Управління НКВС по Харківській області у 1934-1938 рр. з'ясувати не вдалося. Утім відомий штат Сумського міського відділка ДПУ на липень 1933 р. Складався він із 15 осіб (начальник відділка – 1, секретно-політичний відділок (оперуповноважений – 1, уповноважений – 1, помічник уповноваженого – 1), особливий відділок (уповноважений – 1, помічник уповноваженого – 1), економічний відділок (уповноважений – 1, помічник уповноваженого – 1), інспектор резервів – 1, старший діловод – 1, діловод-друкар – 1, шофер – 1, вахтер – 3)[5]. Можна припустити, що протягом наступних років штат міськвідділу суттєво не змінювався. Лише на початку 1937 р. економічний відділок було розформовано, а замість нього виник 3-й (контррозвідувальний) відділок, до якого на липень того ж року входили три співробітники: оперуповноважений молодший лейтенант державної безпеки Б.І. Петровський та два помічники оперуповноваженого – молодший лейтенант державної безпеки С.П. Михайлов та сержант державної безпеки С.К. Андренцов.

Майже відсутні відомості і про персональний склад та побут Сумського міськвідділу НКВС „доби Кудринського”. Відомо лише про гучну надзвичайну подію, що сталася в 1936 р.: дружина сержанта державної безпеки М.П. Шаповалова не змогла змиритися з подружньою зрадою та покінчила життя самогубством. Ця пригода, безперечно, викликала неприємні асоціації в Олексія Івановича, оскільки у 1929 р. наклала на себе руки його перша дружина Віра Петрівна Соколовська. Самогубство дружини не вплинуло на службову кар'єру чекіста, і невдовзі він одружився на дочці народної вчительки Людмилі Михайлівні Максимовій 1911 р. народження.

Обійнявши посаду начальника Сумського міськвідділу НКВС, Кудринський відразу налагодив приятельські стосунки з представниками місцевої партноменклатури – секретарем міському партії Міхеєнком, головою міської ради Клещенком та його заступником Черфасом. Вони частенько відвідували квартири один одного, як водиться, не обходилося й без застілля[6]. Утім невдовзі приятелі Кудринського були оголошені троцькістами та потрапили за грати. Яку роль в їхньому „викритті” зіграв Олексій Іванович, достеменно невідомо, оскільки існують дві різні офіційні версії. Сам Кудринський писав, що *„на початку 1937 року апарат Сумського міського відділу НКВС під моїм безпосереднім керівництвом ліквідував у Сумах велику правотроцькістську організацію на чолі з секретарем МПК Міхеєнком”*[7]. Його ж колеги стверджували, що *„Кудринський знав про наявність сигналів відносно ворожої діяльності Міхеєнка, Клещенка і Черфаса, але розробкою не зайнявся та зв'язок з ними не припиняв до самого їхнього арешту”*[8]. Новий секретар Сумського міськкому КП(б)У К. Іщенко свою роботу розпочав з покарання *„політичних сліпців”*, які своєчасно не викрили Міхеєнка, та встановлення його *„злочинних зв'язків”*. Дісталося й начальнику Сумського НКВС. *„За зв'язок з ворогами народу та притуплення пильності”* Сумський міськком партії виніс йому догану[9], а до УНКВС по Харківській області полетіли численні заяви про його „підозрілу діяльність”.

Розпочалося тривале службове розслідування, крапку в якому поставив начальник УНКВС по Харківській області, комісар державної безпеки 3-го рангу С.С. Мазо, який у листі до заступника наркома внутрішніх справ УРСР комісара державної безпеки В.Т. Іванова від 3 липня 1937 р. стверджував, що *„ідеологічного зв'язку Кудринського з Черфасом не встановлено”*, крім того, *„інші звинувачення проти Кудринського також не підтвердилися”*[10]. Принагідно зазначимо, що за іронією долі того самого дня у Києві пленум ЦК КП(б)У вивів С. Мазо, *„як негідного звання”*, з числа кандидатів у члени ЦК[11].

Наступного дня о 15-й годині С.С. Мазо провів у клубі НКВС нараду з начальниками міських і районних відділів НКВС, присвячену підготовці масової операції з вилучення *„куркульського та кримінального елементу”*, на якій, за споминами сучасників, „викладав

жужмом, говорив неохоче та сильно хвилювався”[12]. Повернувшись до свого службового кабінету, начальник УНКВС через годину застрелився, лишивши записку: *„Товариші опам'ятайтесь! Куди веде така лінія арештів чесних більшовиків та вибивання з них свідчень?”*[13].

*„Товариші”* не те що не опам'яталися, а й з більшою заповзятістю розпочали викривати один одного у ворожій діяльності. Особливо послідовним у кампанії з викриття прихованого „антирадянського елементу” демонстрував лідер сумських комуністів К. Іщенко. За словами Кудринського, секретар міськкому *„формальним чином розпочав тероризувати всю партійну організацію шляхом збирання на членів партії всіляких брехливих заяв, використовуючи плітки та анонімки. Іщенко на активах, пленумах та інших партійних зібраннях закликав членів партії писати йому заяви з викриттям ворогів, виявляти членів партії, які мали зв'язок з Міхеєнком та іншими репресованими ворогами. Внаслідок такої „діяльності” Іщенка сотні чесних комуністів були піддані різним партійним стягненням, виключенням і т.п. ... Якщо член партії пройшов по тій вулиці, де ходили вороги, то Іщенко і такого змушував звішуватися”*[14]. Ображені комуністи Сумщини бідкалися на свавілля свого партійного ватажка вождям – генеральному секретареві ЦК КП(б)У С.В. Косіору та першому секретареві Харківського обкому партії М.Ф. Гікалу. Високопосадовці вважали К. Іщенка *„своїм хлопцем”* і на скарги не реагували[15], адже сумчанин проводив у життя їхні настанови.

На тлі тотальної підозрілості навіть чекісту Кудринському не вдалося уникнути нового службового розслідування. Повернути втрачену довіру він міг лише *„ударною боротьбою з численними ворогами народу”,* що набрала обертів після лютнево-березневого пленуму ЦК ВКП(б) 1937 р., на якому Й. Сталін зажадав *„покласти край діяльності саботажників, шпигунів і диверсантів”*. Для проведення масових операцій створювалися так звані *„міжрайонні оперативні слідчі групи”* із числа досвідчених співробітників обласного УНКВС. Так, *„куркульською операцією”* на Сумщині керував помічник начальника відділка 5-го (особливого) відділу Управління державної безпеки (УДБ) УНКВС Харківської області, старший лейтенант державної безпеки Олексій Олексійович Берестнєв[16], а *„польською операцією”* – начальник 4-го (секретно-політичного) відділу УДБ УНКВС Харківської області, старший лейтенант державної безпеки Аврам Михайлович Симхович[17].

Упродовж 1937-1938 рр. за вказівкою центру чекісти Сумського міського відділу НКВС відпрацьовували належність жителів Північного Лівобережжя до румунської, латиської, німецької, іранської іноземних розвідок. Згідно з наказом НКВС СРСР від 5 жовтня 1937 р. Кудринський орієнтував своїх підлеглих на проведення операції у короткі терміни з метою виявлення церковно-сектантських контрреволюційних кадрів. Заповзято сумські чекісти взялися за виконання завдань, накреслених у телеграмі НКВС УРСР за № 83921 від 28 грудня 1937 р. (негайно переглянути всі обліки й розробки щодо сіоністів, заарештувати антирадянський сіоністський актив). Невдовзі заступник начальника Харківського облуправління НКВС Л. Рейхман доповідав наркому внутрішніх справ І. Леплевському про розкриття нелегальної сіоністської організації у м. Суми, учасники якої нібито систематично відправляли до Палестини листи інформаційного характеру про становище євреїв у СРСР[18].

Сумлінна робота з викриття ворогів народу на Сумщині певною мірою відновила довіру до Кудринського. 5 грудня 1937р. т.в.о. начальника УНКВС Харківської області, майор державної безпеки Лев Йосифович Рейхман у доповідній записці начальнику відділу кадрів НКВС УРСР, капітану державної безпеки Михайлу Севериновичу Северину зауважував, що стосовно шефа сумських чекістів *„обвинувачення не підтвердилися – питання вважати вичерпаним”*[19]. Серед справ, успішно проведених Сумським міськвідділом у 1937 р., Рейхман особливо відзначав *„Справу по тваринництву в Білопільському районі”*, рапортуючи наркому внутрішніх справ УРСР, комісару державної безпеки 2-го рангу Ізраїлю Мойсейовичу Леплевському: *„В Білопільському районі проведений процес учасників організації правих, яка проводила активне шкідництво в області тваринництва”*[20]. У 1938 р. під безпосереднім керівництвом О.І. Кудринського співробітники міськвідділу НКВС, сержанти державної безпеки Борис

Григорович Фадєєв, Василь Антонович Федоров і Крисьєв *„викрили" „військово-повстанську контрреволюційну організацію",* яка налічувала 55 осіб. Частина заарештованих проходила за свідченнями Капустина і Мотова, а на частину взагалі не було жодного матеріалу, який би підтверджував їх участь в антирадянській діяльності. Незважаючи на відсутність доказової бази, Кудринський подав цю справу на розгляд судової трійки при Харківському УНКВС, яка прийняла рішення зняти з розгляду нашвидкуруч підготовлені матеріали про повстанську організацію на Сумщині. Під час перегляду справи було встановлено, що жодних свідчень про контрреволюційну діяльність підсудних немає, і невдовзі всі вони були звільнені з-під варти[21].

Не вдалося розкрити Кудринському в Сумах *„контрреволюційне підпілля серед колишніх червоних партизан"*, оскільки не зумів вибити від заарештованих за вказівкою начальника УНКВС Харківської області, капітана державної безпеки Григорія Михайловича Кобизєва мешканців Сум Цакманова і Дубровина потрібних свідчень[22]. Утім, ці *„виробничі невдачі"* не завадили Кудринському 14 серпня 1938 р. отримати в якості нагороди годинник від самого наркома внутрішніх справ СРСР М.І. Єжова.

На початку жовтня 1938 р. Кудринський отримав нове призначення – тимчасово виконуючого обов'язки начальника 8-го відділу 1-го Управління УНКВС Харківської області – підрозділу, який займався чекістським обслуговуванням промисловості (за винятком оборонної) міста та області[23]. Його переїзд до Харкова збігався з початком чергової хвилі арештів чекістів, ініційованих новим наркомом внутрішніх справ СРСР Л.П. Берія. Необхідно зазначити, що в нових реаліях, окрім стандартних звинувачень в *„контрреволюційній змові"*, заарештованим стали пред'являти і *„порушення соціалістичної законності"*.

28-29 листопада 1938 р. в УНКВС проходило обговорення постанови ЦК ВКП(б) і РНК СРСР від 17 листопада 1938 р. *„Про арешти, прокурорський нагляд і порядок слідства",* під час якого новий начальник Сумського міськвідділу НКВС С.П. Михайлов звинуватив свого попередника у знищенні значної кількості осіб із числа *„агентури та інформаторів"*[24]. Розуміючи, що розслідування його діяльності в Сумах може призвести до сумних наслідків, Кудринський вирішив зіграти на випередження та в численних зверненнях до вищих інстанцій змальовував себе жертвою *„ворожого керівництва"*. Так, у своїй заяві від 17 січня 1939 р. на ім'я секретаря парткому УНКВС Тищенка Кудринський просив звернути увагу на той факт, що його харківські колеги *„били арештованих з метою отримання на мене свідчень"*[25].

Однак аргументи Кудринського не були взяті вищим керівництвом до уваги. У розпал кампанії боротьби з порушеннями соціалістичної законності в органах держбезпеки 16 червня 1939 р. Кудринського було заарештовано за ст. 206-17 п. „а" Кримінального кодексу УРСР. Помічник начальника слідчої частини УДБ НКВС УРСР, сержант держбезпеки Хайтін висунув звинувачення Кудринському в тому, що *„він, перебуваючи на посаді начальника Сумського міського відділу НКВС Харківської області, застосовував неправильні методи ведення слідства, отримував від заарештованих наклепницькі свідчення на цілий ряд невинних громадян, здійснював необгрунтовані арешти"*[26]. До справи Кудринського були залучені свідчення заарештованого у серпні 1938 р. Володимира Марченка, який пригадував: *„Слідство у моїй справі вів особисто колишній начальник Сумського міськвідділу НКВС Кудринський... 8 серпня викликали на допит, допит проводив Кудринський. Методи допиту були наступними: Кудринський бив мене кулаком по всім частинам тіла, вимагаючи „розколу" в контрреволюційній діяльності. Відповіді на так поставлене ним питання дати не міг, так як контрреволюційною діяльністю я ніколи не займався, тоді він приступив до побиття мене лінійкою, яка була сантиметра півтора товщиною і кінці її були оброблені міддю. Лінійкою, вірніше ребром її він бив по маківці голови, вимагаючи також показів"*[27].

Подібне звинувачення було не єдиним у справі Кудринського. Компромат, зібраний на колишнього керівника органів держбезпеки міста Суми, стосувався й питання присвоєння

особистих речей репресованих громадян. Згідно з наказом наркома внутрішніх справ УСРР В.А. Балицького від 9 липня 1935 р. смертні вироки виконувалися виключно в обласних УНКВС[28] співробітниками комендатури. За часів „великого терору" у чекістів через *„завантаженість"* вже не було можливості страчувати всіх *„ворогів народу"* в обласних центрах, тому периферійним керівникам доводилося запускати в дію місцевий конвеєр смерті. Більше того, винайдена індустрія знищення ворогів народу мала не тільки сприяти санації радянського суспільства, а й примножувати матеріальне становище працівників органів держбезпеки. Такої думки дотримувався й Олексій Кудринський, який дозволяв членам розстрільної команди продавати речі страчених на міському ринку. Не гребував вилученими *„речовими доказами"* й сам начальник Сумського міського відділу НКВС[29]. Так, помічник оперуповноваженого Сумського міського відділу НКВС, сержант держбезпеки Борис Фадєєв розповів слідству у справі Кудрииського таке: *„В 1937р. в м. Суми здійснювали виконання вироків. Після виконання вироків, виконавці присвоювали собі гроші, пальто, костюми, взуття та все барахло заганяли тобто продавали і від нього мали великий заробіток… Кудринський про це знав"*[30].

Здавалося, що за наявності у справі таких серйозних звинувачень Олексію Кудринському не уникнути суворого вердикту Феміди. Однак після 10-денного його перебування у стінах внутрішньої тюрми УДБ НКВС УРСР тюремний лікар у своєму висновку від 27 червня 1939 р. зазначив, що *„останній страждає нервовим розладом і потребує спеціального тривалого лікуванні в психіатричній лікарні"*[31].

Нині досить складно відповісти на питання: чи насправді Кудринський потребував допомоги психіатрів, чи не було це добре розіграним спектаклем заради уникнення покарання? Заради об'єктивності потрібно зауважити, що заарештованих співробітників НКВС колишні колеги обробляли не менш нещадно, ніж звичайних громадян. Деякі гинули на допитах, інші втрачали розум. Так, заарештований начальник відділка 2-го (секретно-політичного) відділу ГУДБ НКВС СРСР, майор державної безпеки З.Н. Глєбов-Юфа, який у 1920-1936 рр. працював в Україні, після допитів *„почав виявляти в камері ознаки психічного розладу"*. Його тричі обстежували лікарі, які з'ясували, що заарештований *„страждає па психічний душевний розлад у формі тюремного* параноїда (бреду) – хвороби, яка минає, виліковується та не звільняє від відповідальності". 28 січня 1940 р. він був засуджений на смерть[32]. Начальник 3-го (контррозвідувального) відділу УДБ УНКВС по Київській області, капітан державної безпеки М.П. Роголь після півторарічного ув'язнення замість п'ятирічного заслання до Казахстану 1 листопада 1939 р. був запроторений до Київської психіатричної лікарні, де й загинув восени 1941 р. від рук фашистських окупантів[33]. У 1943 р. у Харкові німці стратили колишню співробітницю місцевого УНКВС Г.С. Люшкову, яка потрапила за грати після втечі влітку 1938 р. до Японії рідного брата – начальника УНКВС по Далекосхідному краю, комісара державної безпеки 3-го рангу Г.С. Люшкова, по закінченні слідства збожеволіла та була відправлена до лікарні[34]. Після закінчення слідства був запроторений до психіатричної лікарні лейтенант державної безпеки Б.П. Болдін – колишній начальник Запорізького міськвідділу НКВС[35].

У випадку з О. Кудринським експертна комісія Київської психіатричної лікарні ім. Павлова на початку жовтня 1939 р. визнала, що колишній керівник сумських чекістів *„страждає затяжним реактивним психозом. Захворювання пов'язане з неприємними переживаннями, обумовленими його ситуацією, у випадку зміни якої, можливо, відбудеться одужування"*. Спираючись на висновок медекспертизи, військовий прокурор військ НКВС Київського округу своїм рішенням від 17 листопада 1939 р. звинуваченого Кудринського *„видав на поруки"*. Наприкінці квітня 1940 р. молодший слідчий слідчастини УНКВС по Сумській області Защітін ініціював повторну перевірку психічного стану Кудринського в Харківському інституті судово-психіатричної експертизи. В *„Акті амбулаторної судово-психіатричної експертизи відділу Центрального психо-*

*неврологічного Інституту"* від 29 червня 1940 р. було підтверджено, що Кудринський *„страждає хронічним захворюванням в формі шизофренії"*. Керуючись висновками медиків, старший слідчий слідчастини УНКВС, сержант держбезпеки Пархоменко в липні 1940 р. слідчу справу стосовно Кудринського припинив[36].

Відтворити подальший життєвий шлях Кудринського досить важко. Відомо, що в часи „хрущовської відлиги", наприкінці 1959 р., Кудринський переймався клопотами з оформлення власної пенсії і збирав відповідні документи, які б засвідчили його перебування у слідчому ізоляторі та психіатричній лікарні. Помер Кудринський у Харкові 28 липня 1986 р.

## Примітки.

1. *Шаповал Ю.І., Пристайко В.І., Золотарьов В.А.* ЧК-ГПУ-НКВД в Україні: особи, факти, документи. – К., 1997. – С. 495-496; *Шаповал Ю.І., Золотарьов В.А.* Всеволод Балицький: особа, час, оточення. – К., 2002. – С. 402; *Золотарьов В.А.* ЧК-ДПУ-НКВС на Харківщині: люди та долі. 1919-1941. – Харків. 2003. – С. 415.
2. Реабілітовані історією. Сумська область. У трьох книгах. – Кн. 1. – Суми, 2005. – С. 33-34, 96-97,120.
3. Галузевий державний архів СБУ (далі – ГДА СБУ), м. Харків. – Особова справа № 8180; Російський державний архів сучасної політичної історії – реєстраційний бланк члена ВКП(б) №2 314510; Державний архів Харківської області (далі – ДАХО), ф. 2, оп .1, спр. 492, арк. 67-68.
4. ДАХО, ф. 2, оп. 1, спр. 492, арк. 67.
5. Золотарьов В.А. ЧК-ДПУ-НКНС па Харківщині: люди та долі. 1919-1941. – Харків, 2003. – С. 135-136.
6. ГДА СБУ, м. Харків. – Особова справа № 8180. – Т. 4. – Арк. 5.
7. Там само. – Т. 3. – Арк. 1.
8. Там само. – Т. 4. – Арк. 5.
9. Там само.
10. Там само. – Арк. 61.
11. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі – ЦДАГОУ), ф. 1, оп. 1, спр. 533, арк. 3.
12. Там само, ф. 263, оп. 1, спр. 45886 ф.п. – Т. 3. – Арк. 101-102.
13. ГДА СБУ, м. Харків. – Особова справа № 9880. – Арк. 10.
14. Там само. – Особова справа № 8180. – Т. 3. – Арк. 1-2.
15. Там само. – Арк. 2.
16. Архів Управління МВС Харківської області. – Колекція документів. – Наказ по УНКВС ХО № 509 від 23.07.1937.
17. Там само. – Наказ по УНКВС ХО № 612 від 19.08.1937.
18. Реабілітовані історією. Сумська область… Кн. 1. – С. 31.
19. ГДА СБУ, м. Харків. – Особова справа № 8180. – Т. 2. – Арк. 26.
20. ГДА СБУ, м. Київ, ф. 16, оп. 31, спр. 38, арк. 52.
21. ГДА СБУ, м. Харків. – Особова справа № 8180. – Т. 3. – Арк. 2-3.
22. Там само. – Арк. 5.
23. Лубянка: Органы ВЧК-ОГПУ-НКВД-НКГБ-МГБ-МВД-КГБ. 1917-1991. Справочник / Под. ред. акад. Л.Н. Яковлева. Авторы-сост. А.И. Кокурин, Н.В. Петров. – М.: МФД, 2003. – С. 66.
24. ГДА СБУ, м. Київ, ф. 16, оп. 31, спр. 97, арк. 76.
25. ГДА СБУ, м. Харків. – Особова справа № 8180. – Т. 3. – Арк. 7.
26. Там само, спр. 0-21330, арк. 9.
27. Там само, арк. 348.
28. Реабілітовані історією. Вінницька область. Книга перша. – Вінниця, 2006. – С. 201.
29. ГДА СБУ, м. Харків. – Особова справа № 8180. – Т. 3. – Арк. 6.
30. Там само, спр. 0-21330, арк. 52.
31. Там само, арк. 7.
32. *Жуковский В.С.* Лубянская империя НКВД 1937-1939. – М.: Вече, 2001. – С. 237.
33. ЦДАГОУ, ф. 263, оп. 1, спр. 37281 ф.п. – Арк. 238.
34. ДАХО, ф.Р-645, оп. 1, спр. 7652, арк. 112-112 зв.
35. ГДА СБУ, м. Запоріжжя, спр. 38810, арк. 5-10.
36. ГДА СБУ, м. Харків, спр. 0-21330, арк. 368-368 зв.

# ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ
(розділ „Мовою документів")

## ІЛЮСТРАЦІЇ

## ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

АН – Академія наук
АРСР – Автономна Радянська Соціалістична Республіка
арк. – аркуш
арт. – артикул
арш. – аршин
а. с., а/с – рос. – антисоветский
БАО – батальйон аеродромного обслуговування
ББ – боротьба з бантитизмом
БРСР – Білоруська Радянська Соціалістична Республіка
БСРР – Білоруська Соціалістична Радянська Республіка
БУПР (ДОПР – рос.) – будинок примусових робіт
в. – верста
ВАО – рос. – Всеукраинское агрономическое общество
ВАПЛІТЕ – Вільна академія пролетарської літератури
ВВ – внутрішні війська
ВДТВ – відділення дорожньо-транспортного відділу
виконком – виконавчий комітет
ВК ВС СРСР – військова колегія Верховного Суду Союзу Радянських Соціалістичних Республік
ВКП(б) – Всесоюзна комуністична партія (більшовиків)
ВМП – вища міра покарання
ВО – військовий округ
ВОХ, ВОХР – воєнізована охорона
ВП – військова прокуратура
ВПС – військово-повітряні сили
ВР – Верховна Рада
ВС – Верховний Суд
ВТ – військовий трибунал
ВТЗ – виправно-трудовий заклад
ВТТ – виправно-трудовий табір
ВУАН – Всеукраїнська академія наук
ВУЦВК (ВУЦИК – рос.) – Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет
ВУЧК – рос. – Всеукраинская чрезвычайная комиссия
в. ч., в/ч – військова частина
ГАП – гаубичний артилерійський полк
ГВП – Головна військова прокуратура
ГДА – Галузевий державний архів
ГЕУ – Головне економічне управління
г-н – громадянин
губ. – губернія
Губполітосвіта – Губернський відділ політичної освіти
Губпродком – губернський продовольчий комітет
ГУДБ (ГУГБ – рос.) – Головне управління державної безпеки
ГУКР „СМЕРШ” НКО СРСР – Головне управління контррозвідки „СМЕРШ” Народного комісаріату оборони Союзу Радянських Соціалістичних Республік
ГУЛАГ – рос. – Главное управление лагерей
ДА – державний архів
ДАСО – Державний архів Сумської області
д. б. (г. б. – рос.) – державна безпека
ДПУ (ГПУ – рос.) – Державне політичне управління

ДТО – рос. – дорожно-транспортный отдел
ЕКУ – економічне управління
есери (с-р) – соціалісти-революціонери
ЕСХН – рос. – единый сельскохозяйственный налог
ЄХБ – євангельські християни-баптисти
завком – заводський комітет
ИНФО – рос. – информационный отдел
ім. – імені
інв. – інвентарний
ІНО – Інститут народної освіти
ІР НБУВ – Інститут Рукопису Національної бібліотеки імені. В. Вернадського
КВО – Київський військовий округ
КДБ (КГБ – рос.) – Комітет державної безпеки
КК (УК – рос.) – кримінальний кодекс
колгосп – колективне господарство
КНС – комітет незаможних селян
комбед – рос. – комитет бедноты
комнезам[ож] – комітет незаможників
КП(б)У – Комуністична партія (більшовиків) України
КПК – Кримінально-процессуальний кодекс
КПРС (КПСС – рос.) – Комуністична партія Радянського Союзу
к.р., к-р, к/р – контрреволюція
крайком – крайовий комітет
л.д. – рос. – личное дело
ЛКСМУ – Ленінська комуністична спілка молоді України
м. – місто
МВ (ГО – рос.) – міський відділ
МВО – Московський військовий округ
МВС (МВД – рос.) – Міністерство внутрішніх справ
МДБ (МГБ – рос.) – Міністерство державної безпеки
МК (ГК – рос.) – міський комітет
МТС – машино-тракторна станція
НАН України – Національна академія наук України
Наркомат – Народний комісаріат
НЕП (НЭП – рос.) – нова економічна політика
НКВС (НКВД – рос.) – Народний комісаріат внутрішніх справ
НКДБ (НКГБ – рос.) – Народний комісаріат державної безпеки
НКЗ, Наркомзаг – Народний комісаріат заготівель
НКЮ – Народний комісаріат юстиції
облЗУ – обласне земельне управління
ОВ – обласний відділ
ОВК – окружний виконавчий комітет
ОДПУ (ОГПУ – рос.) – Об'єднане державне політичне управління
ОК, обком – обласний комітет
окр. – округ
ОЛП – отдельный лагерный пункт
оп. – опис
ОПК, окрпартком – окружний партійний комітет
особком – особлива комісія
ОУН – Організація українських націоналістів
п/п – польова пошта
ПК, партком – партійний комітет
ПК КПК – партійна колегія Комісії партійного контролю
ПОВ – Польська організація військова
помгол[од] – рос. – помощь голодающим (комиссия)
ППО (ПВО – рос.) – протиповітряна оборона
пред. – рос. – председатель

| | | |
|---|---|---|
| прим. | – | примірник, примітка |
| РА | – | резервна армія |
| РВ (РО – рос.) | – | районний відділ |
| РВК (РИК – рос.) | – | районний виконавчий комітет |
| РГК | – | Резерв головного командування |
| реввійськтрибунал | – | революційний військовий трибунал |
| РЗВ | – | районний земельний відділ |
| РК, райком | – | районний комітет |
| РКК | – | районна контрольна комісія |
| РККА – рос. | – | Рабоче-Крестьянская Красная Армия |
| РКП(б) | – | Російська комуністична партія (більшовиків) |
| РМ | – | Рада Міністрів |
| РНК (СНК – рос.) | – | Рада Народних Комісарів |
| Робос (Работпрос – рос.) | – | робітники освіти (профспілка) |
| р-н | – | район |
| РОМ – рос. | – | районный отдел милиции |
| РПК | – | районний партійний комітет |
| РСДРП | – | Російська соціал-демократична робітнича партія |
| РСІ (РКИ – рос.) | – | робітничо-селянська – інспекція |
| РСФРР | – | Російська Соціалістична Федеративна Радянська Республіка |
| РСЧА | – | Робітничо-Селянська Червона Армія |
| РФВ | – | районний фінансовий відділ |
| СБ | – | стрілецька бригада |
| СБУ | – | Служба безпеки України |
| СВУ | – | Спілка визволення України |
| с.г. (с.х. – рос.) | – | сільське господарство |
| с.г. (ц.р.) | – | сего года (цього року) |
| СД | – | стрілецька дивізія |
| СК | – | стрілецький корпус |
| „Смерш” | – | „Смерть шпигунам” – органи військової контррозвідки в Червоній армії (квіт.1943 р. – трав. 1946 р.) |
| смт | – | селище міського типу |
| СОО – рос. | – | секретно-оперативный отдел |
| СП | – | стрілецький полк |
| спр. | – | справа |
| СРСР (СССР – рос.) | – | Союз Радянських Соціалістичних Республік |
| с/с – рос. | – | сельский совет |
| [с.]с. – рос. | – | [совершенно]секретно |
| Сумупродком – рос.) | – | Сумский уездный продовольственный комитет |
| ст. | – | старший |
| ст. | – | стаття |
| ст. | – | століття |
| т. | – | том |
| т. | – | товариш |
| т.в.о. | – | тимчасово виконуючий обов’язки |
| ТСОАВІАХІМ | – | товариство сприяння обороні, авіаційному і хімічному будівництву |
| ТКП – рос. | | трудовая крестьянская партия |
| Т[СОЗ] | – | товариство [спільного обробітку землі] |
| УВО | – | українська військова організація |
| УДБ (УГБ – рос.) | – | управління державної безпеки |
| УИТЛК – рос. | – | Управление исправительно-трудовых лагерей и колоний |
| УКП | – | Українська комуністична партія |
| УМВС | – | управління Міністерства внутрішніх справ |
| УНКВС | – | управління Народного комісаріату внутрішніх справ |

УНР – Українська Народна Республіка
УНЦ – Український національний центр
УПА – Українська повстанська армія
УПК – рос. – Уголовно-процессуальный кодекс
УПСР – Українська партія соціалістів-революціонерів
УПЦ – Українська православна церква
УРЕ – Українська Радянська Енциклопедія
УРСР (УССР – рос.) – Українська Радянська Соціалістична Республіка
УСБУ – управління Служби безпеки України
УСРР – Українська Соціалістична Радянська Республіка
ф. – фонд
ф. – фунт
ФЗН – школа фабрично-заводського навчання
ФОП – фізична особа підприємець
ФСБ – рос. – Федеральная Служба безопасности
ХВО – Харківський військовий округ
ХОУ – Харківське обласне управління
ЦВК (ЦИК – рос.) – Центральний Виконавчий Комітет
ЦДАВОУ – Центральний державний архів вищих органів влади та управління України
ЦДАГОУ – Центральний державний архів громадських об’єднань України
ЦДІАУ – Центральний державний історичний архів України
ЦК, Цека – Центральний Комітет
ч. – частина
ЧОУ – Чернігівське обласне управління
шт. – штука

# ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК [1] *

## А



## Б



## В



1. Прізвища, зазначені в біографічних довідках, до покажчика не включено.
* Позначення прізвищ, які подано російською мовою.

## Г



## Д



## Е



## Є



## Ж



## З

## Т



## У



## Ф



## Х



## Ц

# ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК [1]

## Н



## О



## П



## Р

## С



## Т



## У



## Ф



## Х

## Ч



## Ш



## Щ



## Ю



## Я



1. Назви населених пунктів та інших адміністративно-територіальних одиниць, зазначені в біографічних довідках, до покажчика не включено.

# З М І С Т

**Реабілітовані історією. Сумська область.**

Р 31 **У трьох книгах. Книга т р е т я . Частина 1.** – Суми. Редакційно-видавнича група , 2015. – 496 с.

ISBN 966-566-194-9
ISBN 978-966-566-579-3

У частині першій книги третьої тому «Реабілітовані історією. Сумська область» продовжено публікацію документальних матеріалів про політичні репресії громадян Сумщини в 1918-1980 роках, зокрема про тих, чиї життя або діяльність пов'язані з містом Ромни, Роменським та Середино-Будським районами.

Книга є даниною пам'яті землякам, які необгрунтовано постраждали за свої переконання, корисний посібник для всіх, хто цікавиться історією рідного краю.

**УДК 94(477)**
**ББК 63.3 (4 Укр - 4 Сум) 621**

*Науково-документальна серія книг «Реабілітовані історією»*
*У двадцяти семи томах*

**Реабілітовані історією. Сумська область**

**У трьох книгах**
**Книга третя**
**Частина 1**

**Редакційно-видавнича група**

Федоренко І.Г.
(керівник)
Гончаренко О.І.
Деденок Т.І.
Лозова С.М.

**Комп'ютерний набір і верстка** *Лозова С.М.*

Здано на виробництво 21.07.2015. Підп. до друку 27.07.2015. Формат 70х100$^{1}/_{16}$.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 40,19
Ум. фарб.-відб. 40,19. Обл.-вид. арк. 52,08. Тираж 270 пр. Вид. № 53.

Редакційно-видавнича група управління інформаційної
діяльності та комунікацій з громадськістю Сумської обласної державної адміністрації
40000, Суми, пл. Незалежності, 2.

Видавець і виготовлювач:
Видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1». 40000, Суми, Кузнечна, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 36 від 19.04.2000.